

Pomorze
Zachodnie
Strategia 2030

Raport o stanie WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO ZA 2022 ROK

Zachodniopomorskie Regionalne Obserwatorium Terytorialne
SZCZECIN MAJ 2023 r.

UCHWAŁA NR 707 /23
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

z dnia 9 maja 2023 r.

**w sprawie przyjęcia "Raportu o stanie województwa zachodniopomorskiego za 2022 rok"
i przekazania go pod obrady Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego**

Na podstawie art. 34a ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2094, z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. 1. Postanawia się przyjąć "Raport o stanie województwa zachodniopomorskiego za 2022 rok" i przekazać go pod obrady Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego, w celu odbycia debaty przed głosowaniem nad udzieleniem Zarządowi Województwa Zachodniopomorskiego wotum zaufania.

2. "Raport o stanie województwa zachodniopomorskiego za 2022 rok" stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Wydziału Zarządzania Strategicznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA
Olgierd Geblewicz

Wprowadzenie

4

Przegląd sytuacji społeczno-gospodarczej

6

Sprawozdania z działalności ZWZ w 2022 r.

65

66

72

74

Działania realizowane w ramach polityk WZ

79

80

108

123

134

158

174

185

200

215

226

253

Załącznik nr 1 - wykaz uchwał Sejmiku WZ

255

1.

Wprowadzenie

WOJEWÓDZTWO
ZACHODNIOPOMORSKIE

Zgodnie z Ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, zarząd województwa przedstawia corocznie sejmikowi województwa raport o stanie województwa. Zobowiązanie do publicznej prezentacji efektów rocznej działalności zarządu województwa ma na celu zwiększenie udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania organów publicznych. Raport obejmuje podsumowanie działalności zarządu województwa w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał sejmiku województwa. Jego opracowanie inicjuje debatę publiczną z udziałem mieszkańców województwa, zwieńczoną obradami podczas sesji absolutorijnej, w trakcie której radni i mieszkańcy województwa oceniają efekt rocznej działalności zarządu. Debatę o stanie województwa stanowi podstawę głosowania radnych województwa nad udzieleniem wotum zaufania zarządowi województwa.

Raport o stanie województwa zachodniopomorskiego za rok 2022 jest piątym raportem opracowanym na podstawie przepisów Ustawy. Prace związane z przygotowaniem Raportu realizowane były zgodnie z zasadami i założeniami określonymi w Uchwale Nr XIII/165/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2020 r. w sprawie określenia szczegółowych wymogów dotyczących opracowania raportu o stanie województwa¹ oraz Uchwale Nr 248/23 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 lutego 2023 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Raportu o stanie województwa zachodniopomorskiego².

Raport składa się z dwóch części. Część pierwsza zawiera przegląd głównych danych statystycznych, które obrazują sytuację społeczno-gospodarczą województwa. Część druga to sprawozdanie z realizowanych w 2022 r. przez zarząd województwa działań w ramach poszczególnych sektorowych polityk rozwoju. Stanowi ono syntezę informacji przedstawionych przez poszczególne komórki organizacyjne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego oraz nadzorowane przez nie jednostki organizacyjne województwa.

Załącznikiem do Raportu jest informacja o stanie realizacji uchwał Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego obejmująca wykaz przyjętych uchwał wraz ze wskazaniem stanu ich realizacji.

Organem wykonawczym odpowiedzialnym za realizację działań objętych Raportem jest Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego. W skład Zarządu w 2023 r. wchodził:

1. Olgierd Geblewicz – Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego;
2. Olgierd Kustos� – Wicemarszałek Województwa Zachodniopomorskiego;
3. Tomasz Sobieraj – Wicemarszałek Województwa Zachodniopomorskiego;
4. Anna Bańkowska – Członek Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego;
5. Stanisław Wziątek – Członek Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego.

¹ <http://www.bip.wzp.pl/artukul/uchwala-nr-xiii16520-sejmiku-wojewodztwa-zachodniopomorskiego>.

² https://baw.wzp.pl/UMWZP/document/11857/Uchwala-248_23

2.

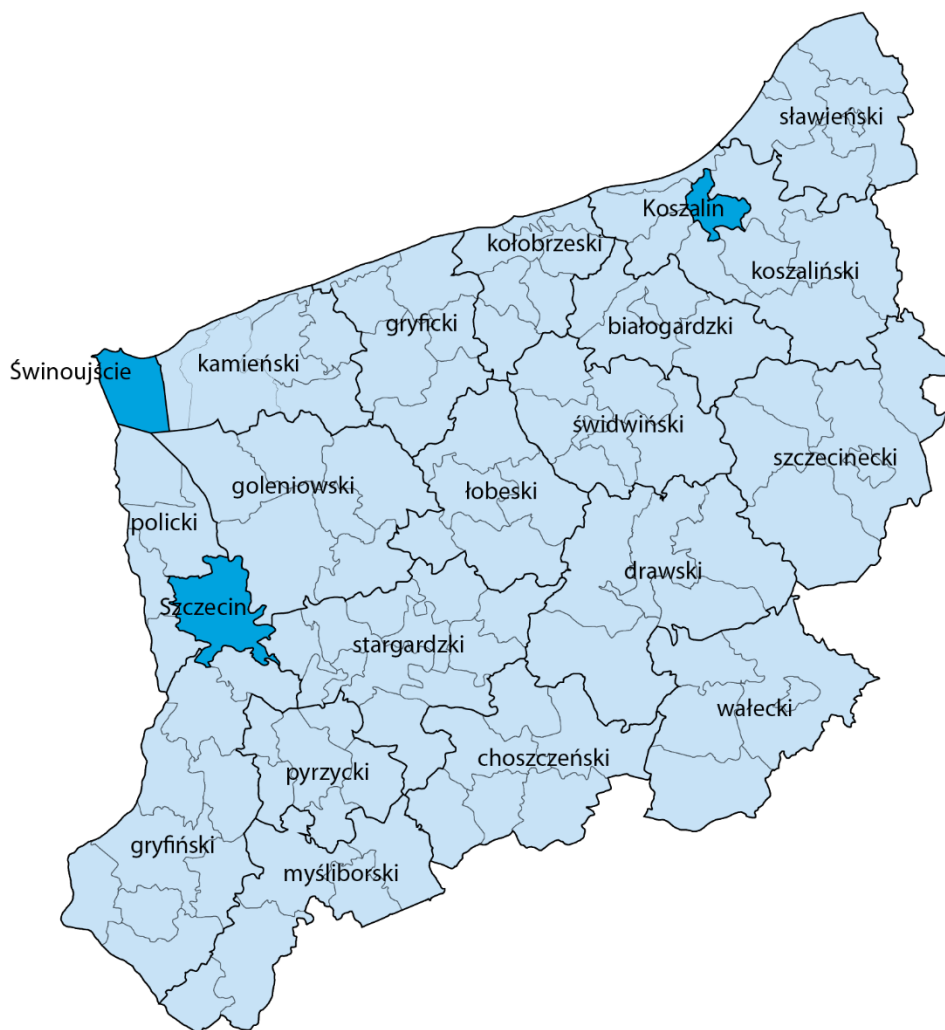
Przegląd sytuacji społeczno-gospodarczej województwa zachodniopomorskiego

WIZERUNEK STATYSTYCZNY WOJEWÓDZTWA

Podział i powierzchnia województwa zachodniopomorskiego

W 2022 r. w skład województwa zachodniopomorskiego wchodziło 113 gmin, które przynależały do 21 powiatów, w tym 18 ziemskich i 3 grodzkich. Województwo zachodniopomorskie zajmuje powierzchnię 22 907 km² (2 290 743 ha), co stanowi 7,3% powierzchni kraju. Największym powiatem na Pomorzu Zachodnim jest powiat gryfiński (8,2% powierzchni województwa), natomiast najmniejszy jest powiat policki (2,9% powierzchni województwa).

Rysunek 1. Podział administracyjny województwa zachodniopomorskiego

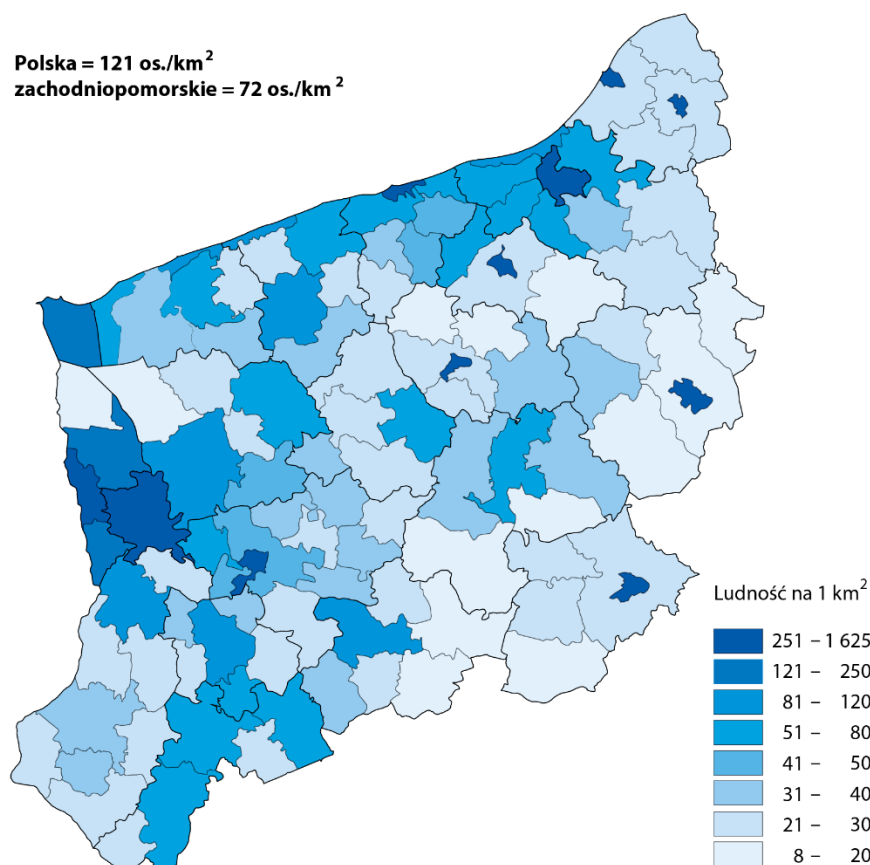
Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Ludność

Liczba ludności województwa zachodniopomorskiego wg stanu na 30 czerwca 2022 r. wyniosła 1 645 058 i była mniejsza niż 31 grudnia 2021 r. o 4 963 osoby. Gęstość zaludnienia w województwie (stan z 30 czerwca 2022 r.) była 4 najniższą w kraju i wyniosła 72 osoby na km² – co oznacza spadek o 1 osobę w stosunku do 2020 r. W regionie największa gęstość zaludnienia występuje w powiecie polickim (127 osób na km²), natomiast najmniejsza w powiecie drawskim (31 osób na km²). Wśród miast na prawach powiatu gęstość zaludnienia wynosi odpowiednio: w Szczecinie 1 306, w Koszalinie 1 068 i w Świnoujściu 196 mieszkańców na 1 km².

Rysunek 2. Gęstość zaludnienia województwa zachodniopomorskiego (stan na 30 czerwca 2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Miastami o największej liczbie mieszkańców w regionie są: Szczecin – 393,0 tys., Koszalin – 104,6 tys., Stargard – 67,0 tys., Kołobrzeg – 43,9 tys., Świnoujście – 39,6 tys. oraz Szczecinek – 38,0 tys. (stan z 30 czerwca 2022 r.). We wszystkich wyżej wymienionych miastach w ciągu ostatnich 10 lat nastąpił spadek liczby ludności. W odniesieniu do 31 grudnia 2021 r. liczba osób zamieszkujących miasta spadła. Największy ubytek ludności odnotowano w Szczecinie (-1 454 osoby), Koszalinie (-243 osoby) oraz Świnoujściu (-203 osoby).

Tabela 1. Zmiana liczby ludności w wybranych miastach (r/r)

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ^a
Sławno	-80	-113	-94	-73	-135	-13	-87	-62	-60	-398	-68	-44
Świdwin	-37	-100	-73	-137	-34	-33	204	-131	-126	-497	-140	-72
Darłowo	-35	-82	-79	-170	-54	-62	-19	-165	-64	-553	-249	-115
Kołobrzeg	-25	-127	-54	-177	-49	-208	105	-201	-108	-1 768	-488	-119
Białogard	-66	-67	-72	-151	-134	-69	0	-29	-193	-903	-335	-127
Wałcz	-18	-49	-186	-198	-151	-133	-216	-174	-180	-942	-259	-137
Szczecinek	-57	-76	-103	-85	-95	-78	-70	-178	-71	-1 554	-341	-161
Stargard	-339	-47	-396	-406	-252	-193	-282	-257	-101	-392	-284	-171
Świnoujście	41	-7	-138	-95	-124	-37	-83	-122	-22	-562	-492	-203
Koszalin	-69	110	-173	-565	-635	-290	-10	-349	-273	-896	-1 261	-243
Szczecin	-649	-683	-741	-992	-1 523	-779	-995	-1 418	-558	-4 618	-2 807	-1 454

a W 2022 r. przytoczono dane z 30 czerwca 2022 r. w stosunku do 31 grudnia 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

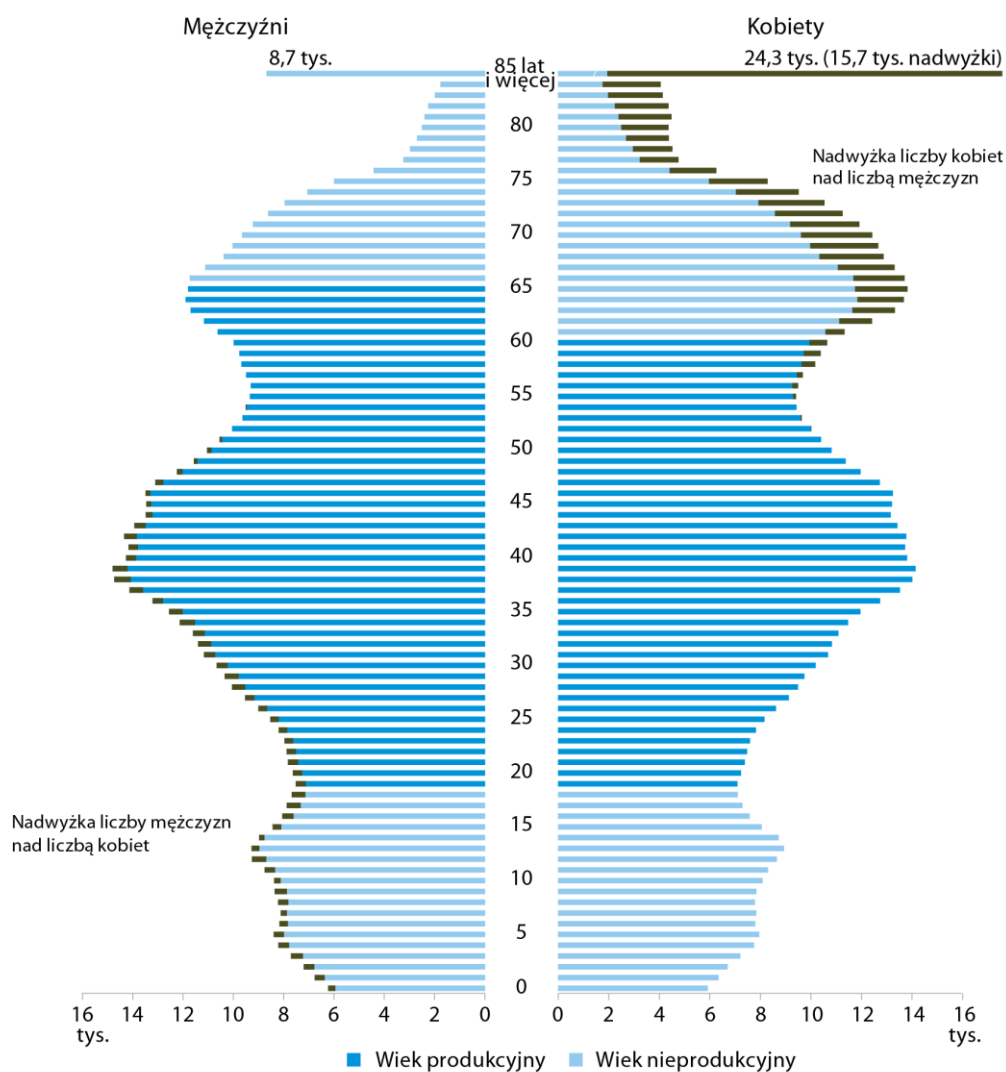
Tabela 2. Ludność województwa zachodniopomorskiego

Wyszczególnienie	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ^a
Ogółem	1 723 741	1 705 533	1 701 030	1 696 193	1 661 073	1 650 021	1 645 058
W tym w miastach w %	68,8	68,6	68,5	68,4	68,4	68,2	68,2
Na 1 km ²	75	75	74	74	73	72	72
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	84,8	122,5	127,0	131,5	134,3	136,6	b.d.
Udział ludności według grup ekonomicznych:							
w wieku przedprodukcyjnym w %	18,5	17,3	17,3	17,2	17,4	17,4	b.d.
w wieku produkcyjnym w %	65,8	61,5	60,8	60,1	59,3	58,8	b.d.
w wieku poprodukcyjnym w %	15,7	21,2	21,9	22,6	23,3	23,8	b.d.
Mediana wieku ogółem:	-	41,2	41,6	42,1	42,6	43,0	b.d.
w miastach	-	42,2	42,7	43,1	43,5	43,9	b.d.
na wsi	-	38,8	39,2	39,7	40,7	41,1	b.d.

a stan na 30 czerwca 2022 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykres 1. Piramida wieku mieszkańców województwa zachodniopomorskiego (stan na 30 czerwca 2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Piramidy wieku według płci dla województwa zachodniopomorskiego i Polski nie różnią się znacząco. Obserwuje się wyraźnie niższą liczbę urodzeń w porównaniu do danych z końca ubiegłego wieku (podstawa piramidy), a w konsekwencji mniejszą liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym niż osób w wieku produkcyjnym. W niedalekiej przyszłości będzie to miało negatywny wpływ na rynek pracy, a także wiązać się będzie z wieloma wyzwaniami w obszarach: ochrony zdrowia, pomocy społecznej i innych. Wśród osób do 50 roku życia odnotowuje się niewielką przewagę liczby mężczyzn nad liczbą kobiet.

Pośród osób w wieku poprodukcyjnym (górna część piramidy) występuje zdecydowana przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. Widać też wyraźny uskok wśród osób między 70 a 75 rokiem życia. Ze względu na poprawę jakości życia oraz wzrost poziomu opieki medycznej, z biegiem kolejnych lat grupa osób w wieku poprodukcyjnym będzie się powiększać – co przy niewystarczającej liczbie nowych urodzeń będzie pogłębiać problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa (opieką nad seniorami, świadczeniami społecznymi).

Tabela 3. Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ^a
Małżeństwa	5,5	4,9	4,8	4,8	4,8	4,6	3,7	4,2	3,1
Rozwody	1,9	1,9	1,8	2,0	1,9	1,8	1,4	1,9	b.d.
Urodzenia żywe	10,06	8,80	9,18	9,54	9,04	8,60	8,24	7,76	7,16
miasto	9,42	8,44	8,84	9,33	8,85	8,57	8,09	7,69	7,26
wieś	11,46	9,59	9,91	10,00	9,43	8,67	8,56	7,93	6,95
Zgony	9,59	10,07	9,98	10,42	10,90	10,88	12,62	14,05	12,90
miasto	9,63	10,42	10,27	10,85	11,35	11,29	13,20	14,80	13,54
wieś	9,49	9,32	9,33	9,50	9,90	9,98	11,36	12,42	11,53
Przyrost naturalny ^b	0,47	-1,27	-0,80	-0,89	-1,86	-2,27	-4,38	-6,28	-5,74
miasto	-0,21	-1,98	-1,43	-1,52	-2,50	-2,71	-5,11	-7,11	-6,28
wieś	1,97	0,27	0,58	0,50	-0,47	-1,31	-2,81	-4,49	-4,58
Współczynnik dzietności	1,308	1,218	1,296	1,372	1,332	1,299	1,302	1,260	b.d.
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	-0,54	x	-0,59	-0,59	-0,59	-0,43	-0,36	-0,46	b.d.

a stan na 30 czerwca 2022 r.

b różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym roku.

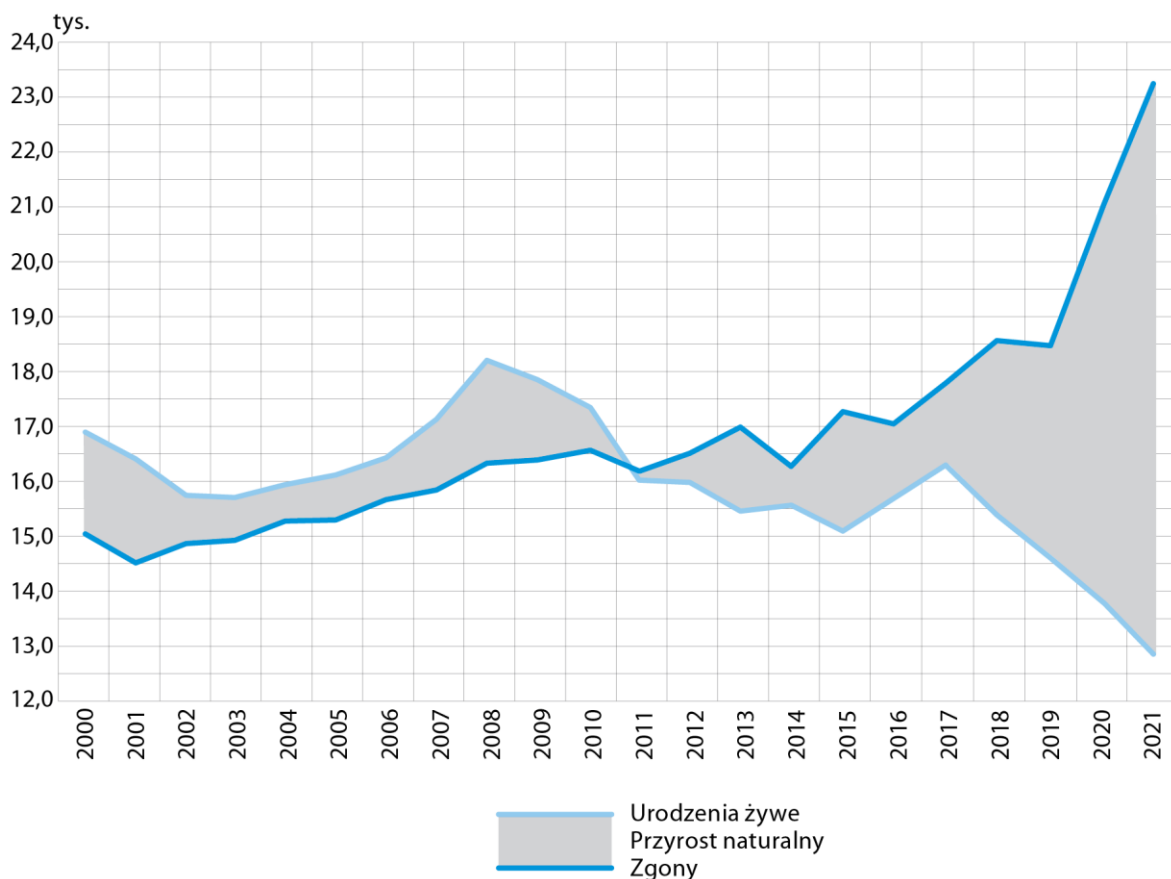
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W województwie zachodniopomorskim w 2011 r. nastąpiła zmiana tendencji w ruchu naturalnym ludności. Liczba zgonów zaczęła przewyższać liczbę urodzeń. W 2017 r. w stosunku do 2015 r. liczba urodzeń wzrosła o 1 188, natomiast w 2019 r. spadła poniżej poziomu z 2015 r., co bezpośrednio przeniosło się na zdecydowany spadek przyrostu naturalnego (-2,27 na 1000 ludności – był to najniższy wynik w okresie ostatnich 20 lat, ale w 2020 r. i pierwszej połowie 2021 r. wartości tego wskaźnika spadły znacznie poniżej poziomu z 2019 r.); to rzutuje na zmniejszającą się z roku na rok populację województwa. Według stanu na 30 czerwca 2022 r. liczba urodzeń wyniosła 5 897 (30 czerwca 2021 r. – 6 512), natomiast liczba zgonów 10 624 (30 czerwca 2021 r. – 12 196). Nadmiarowa liczba zgonów jest bezpośrednim efektem pandemii COVID-19. Wg stanu na luty 2023 r. w województwie od początku epidemii zarejestrowano 303 637 zakażeń SARS-CoV-2, w tym 108 572 przypadki w 2022 r. Stwierdzono 4 739 zgonów (do grudnia 2021 r. – 3 445) z powodu COVID-19 (łącznie z chorobami współtowarzyszącymi). W I półroczu 2022 r. w stosunku do analogicznego okresu 2021 r. odnotowano wyższe wskaźniki przyrostu naturalnego na 1000 ludności, ogółem – -5,74 (I półrocze 2021 r. – -6,86); w mieście – -6,28 (-7,74); na wsi – -4,58 (-4,94).

Do 2017 r. ujemny przyrost naturalny był domeną obszarów miejskich, natomiast dodatni przyrost naturalny obserwowany był na obszarach wiejskich. Jednak w 2018 r. i na tych obszarach wystąpił ujemny przyrost

naturalny (jednak zdecydowanie niższy niż na obszarach miejskich) i ten negatywny trend utrzymuje się kolejnych latach.

Wykres 2. Ruch naturalny ludności w województwie zachodniopomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Narodowy Spis Powszechny – wpływ aktualizacji danych na wskaźniki

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań (NSP 2021) został przeprowadzony na terenie Polski w okresie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r., wg stanu na dzień 31 marca 2021 r. Jego celem było poznanie sytuacji demograficznej oraz mieszkaniowej na poziomie kraju, województw, powiatów i gmin.

Najistotniejszą informacją wynikającą z NSP 2021 są dane dotyczące liczby ludności – należy jednak podkreślić, że definicja krajowa określa **ludność** jako stałych mieszkańców Polski, w tym osoby, które przebywają czasowo za granicą (bez względu na okres przebywania), ale zachowały stałe zameldowanie w Polsce. Do ludności nie są natomiast zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo.

Wstępne wyniki opublikowane przez Główny Urząd Statystyczny potwierdzają niekorzystne tendencje demograficzne, wyrażające się zarówno spadkiem liczby ludności, jak i niekorzystnymi zmianami w strukturze wieku mieszkańców. Ponadto, nasilenie tych zmian w ujęciu przestrzennym zwiększa zróżnicowanie szans rozwojowych znacznej części obszarów, a szczególnie destrukcyjny wpływ ma na poziomie lokalnym. Depopulacja oznacza drastyczne zmniejszanie się liczby płatników podatków, zmniejszający się potencjał konsumpcyjny ludności, konieczność utrzymania siatki instytucji lokalnych, które finansowane są przez znacznie mniejszą liczbę ludzi, a także utrudnienia w prowadzeniu działalności gospodarczej. Ponadto, utrwalają się będą widoczne różnice w poziomie rozwoju poszczególnych części kraju – a w odniesieniu do województwa zachodniopomorskiego – zróżnicowanie wewnątrzregionalne, uwypuklające niekorzystną sytuację obszarów zdelimitowanych jako **Specjalna Strefa Włączenia**.

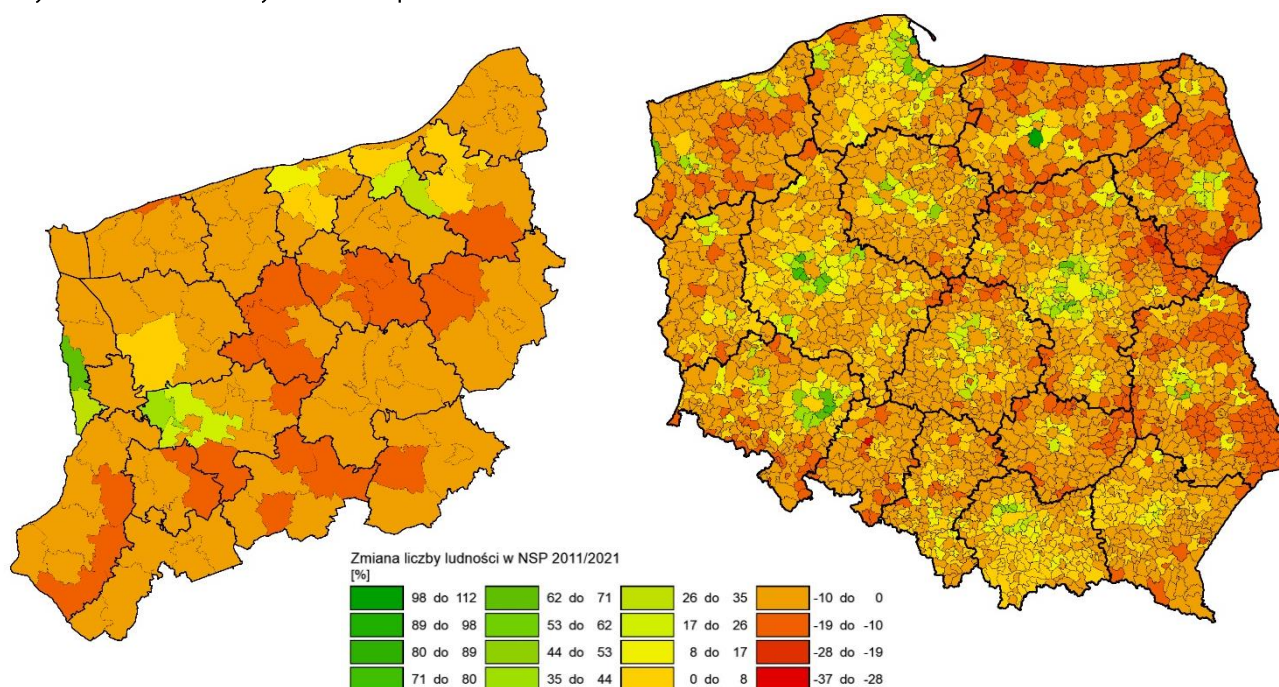

1. Porównanie liczby ludności wg wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2011 i 2021 wg definicji krajowej:

W ciągu 10 lat dzielących spisy powszechne, liczba ludności w województwie zachodniopomorskim zmniejszyła się o 65 169³ osób, tj. o 3,78% (w Polsce ubytek wyniósł -1,24%).

Gminą o największym ubytku ludności jest gmina wiejska Przelewice (-14,16%, tj. 766 osób). Gminą o spektakularnym, największym wzroście liczby mieszkańców jest gmina Dobra Szczecińska, na terenie której, wg wyników Spisu Powszechnego, liczba ludności wzrosła w lata 2011-2021 o 10,5 tys., tj. o 63,12%. Obie gminy są gminami wiejskimi. Dodatni bilans w grupie gmin wiejskich ludności odnotowały również gminy: Kobyłanka (36,51%), Kołbaskowo (32,87%), Świeszyno (26,22%), Biesiekierz (22,75%), Stargard (17,19%), Kołobrzeg (12,72%), Siemyśl (7,00%), Ustronie Morskie (3,13%), Manowo (0,93%), Będzino (0,57%).

Rysunek 3. Zmiana liczby ludności na podstawie NSP 2011/2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W grupie gmin miejskich nie ma gminy z przyrostem ludności – najmniejszy ubytek w ciągu 10 lat dzielących spisy powszechne odnotowano w Świnoujściu (-3,08%), natomiast największy – w gminach miejskich powiatu sławieńskiego – w Darłowie (-9,42%) oraz Sławnie (-8,62%).

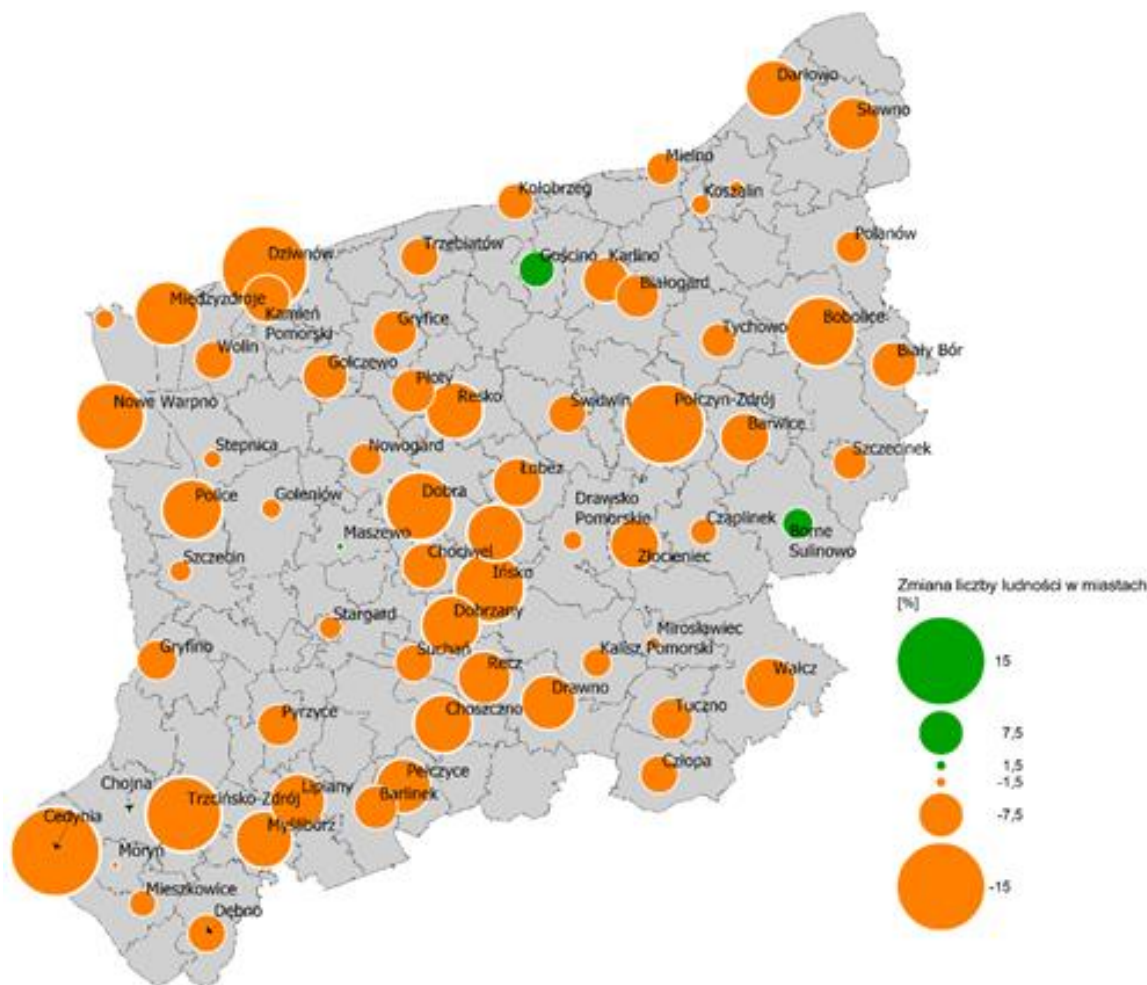
W grupie gmin miejsko – wiejskich najwięcej ludności ubyło w gminie Bobolice (-13,86%) – w tym przypadku ubytek liczby ludności na obszarze wiejskim gminy wyniósł – 15,78%, natomiast w samym mieście – wyniósł 11,44%. Dodatni bilans ludności ma natomiast gmina Goleniów (+5,80%), na terenie której to obszar wiejski powiększył liczbę ludności o 22,6%, natomiast samo miasto rdzeniowe straciło nieco ponad 3% mieszkańców.

Wśród wszystkich miast województwa zachodniopomorskiego (bez względu na ich wielkość), największy ubytek liczby ludności odnotowano w miastach: Cedynia (-14,86%) oraz Dziwnów (-14,51%). Dodatni bilans ludności mają miasta: Gościno (+5,79%), Borne Sulinowo (+5,05%), Maszewo (+0,85%). W porównaniu do obszaru Polski, województwo zachodniopomorskie charakteryzuje się większym nasileniem zjawiska wyludnienia się miast (-3,21% w Polsce i -5,03% w Zachodniopomorskiem). Dotyczy to przede wszystkim miast

³ Dla porównania, Miasto Stargard wg wyników NSP 2021 liczy 67 648 osób.

niewielkich, o liczbie ludności poniżej 20 tys. – na ich obszarze odpływ ludności w skali Polski wyniósł -2,51%, natomiast w województwie zachodniopomorskim: -7%.

Rysunek 4. Zmiana liczby ludności w miastach na podstawie NSP 2011/2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

2. Zmiany w zakresie struktury wiekowej ludności

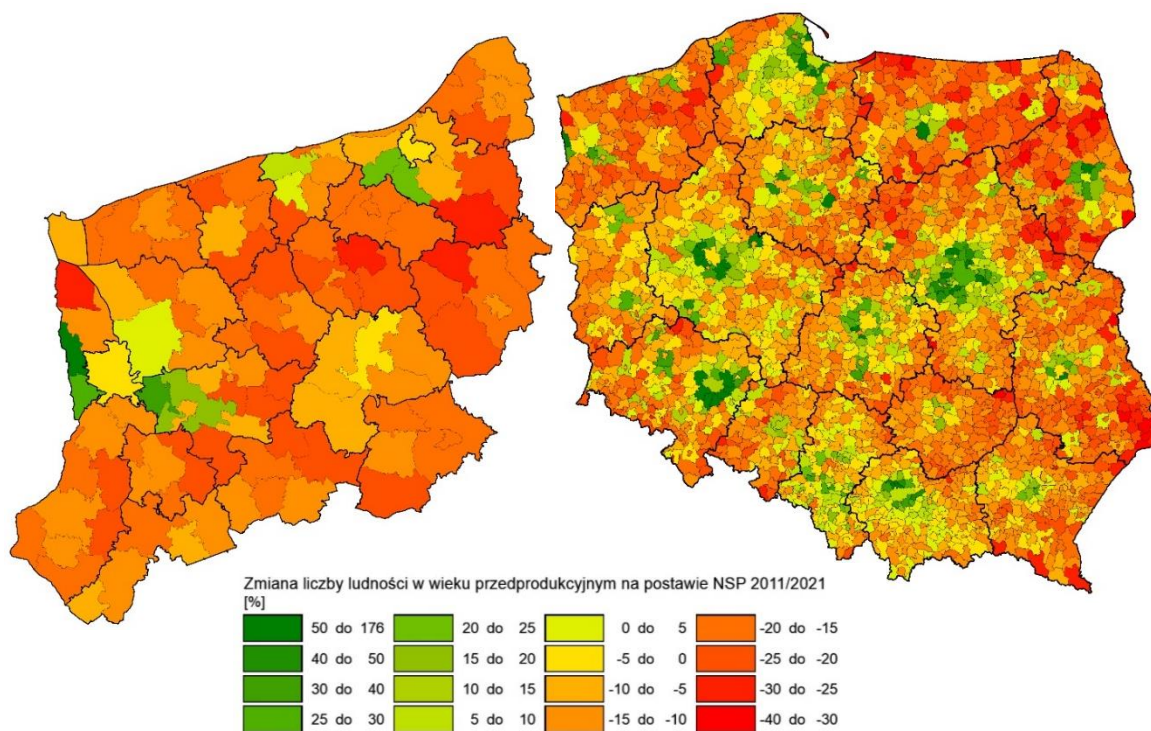
Największe zmiany na przestrzeni 10 lat dzielących Narodowe Spisy Powszechne Ludności i Mieszkań dotyczą struktury ludności wg wieku. Zmniejsza się liczba osób zarówno w wieku przedprodukcyjnym (0-17), jak również grupa osób w wieku produkcyjnym (18-59/64). Coraz liczniejsza jest natomiast grupa osób w wieku poprodukcyjnym (60/65+). Zmiany te, w układzie przestrzennym, zachodzą w bardzo zróżnicowany sposób – następuje koncentracja ludności, zwłaszcza młodych w dużych ośrodkach miejskich lub w ich bezpośrednim otoczeniu, natomiast ośrodki peryferyjne – poza procesem depopulacji muszą borykać się z narastającym problemem starzenia się lokalnych społeczności.

Konsekwencje zmian demograficznych są niezwykle istotne dla rynku pracy (relacja między pracującymi i niepracującymi), systemu edukacji, jak też opieki zdrowotnej oraz systemu pomocy społecznej. Ze względu na wyzwania i ich konsekwencje konieczne są zmiany obejmujące wiele elementów, w tym m.in. dotyczące prowadzenia polityki rozwoju, zarówno na poziomie regionalnym, jak i lokalnym.

Poniższe mapy przedstawiają dynamikę zmian w ciągu 10 lat dzielących Narodowej Spisy Powszechne, odnosząc się do zmian liczby ludności wg ekonomicznych grup wieku.

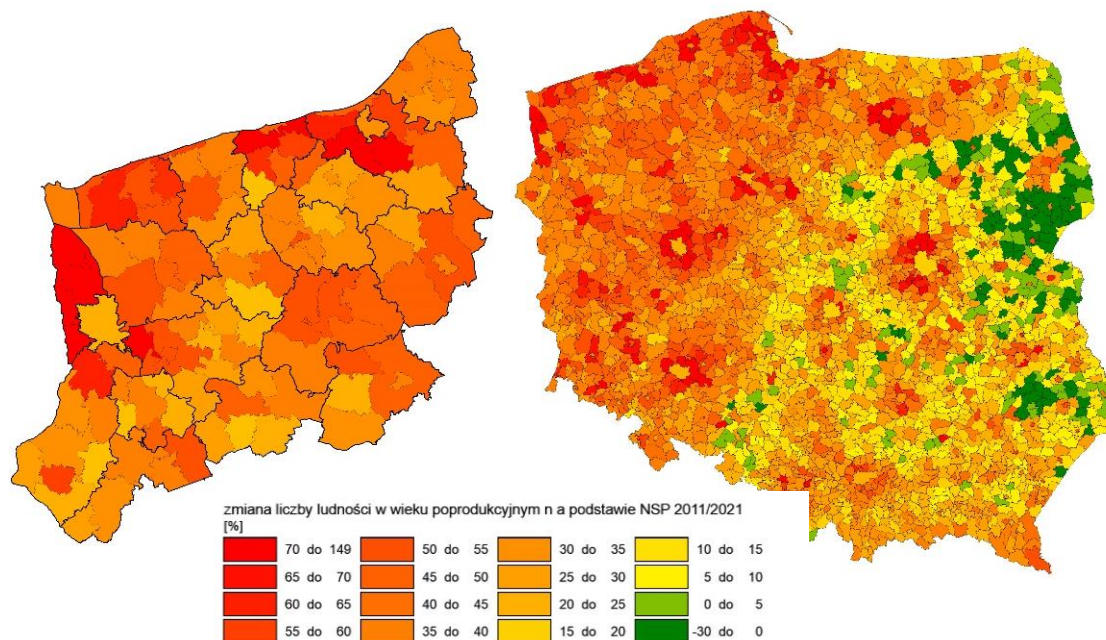

Rysunek 5. Zmiana liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym na podstawie NSP 2011/2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

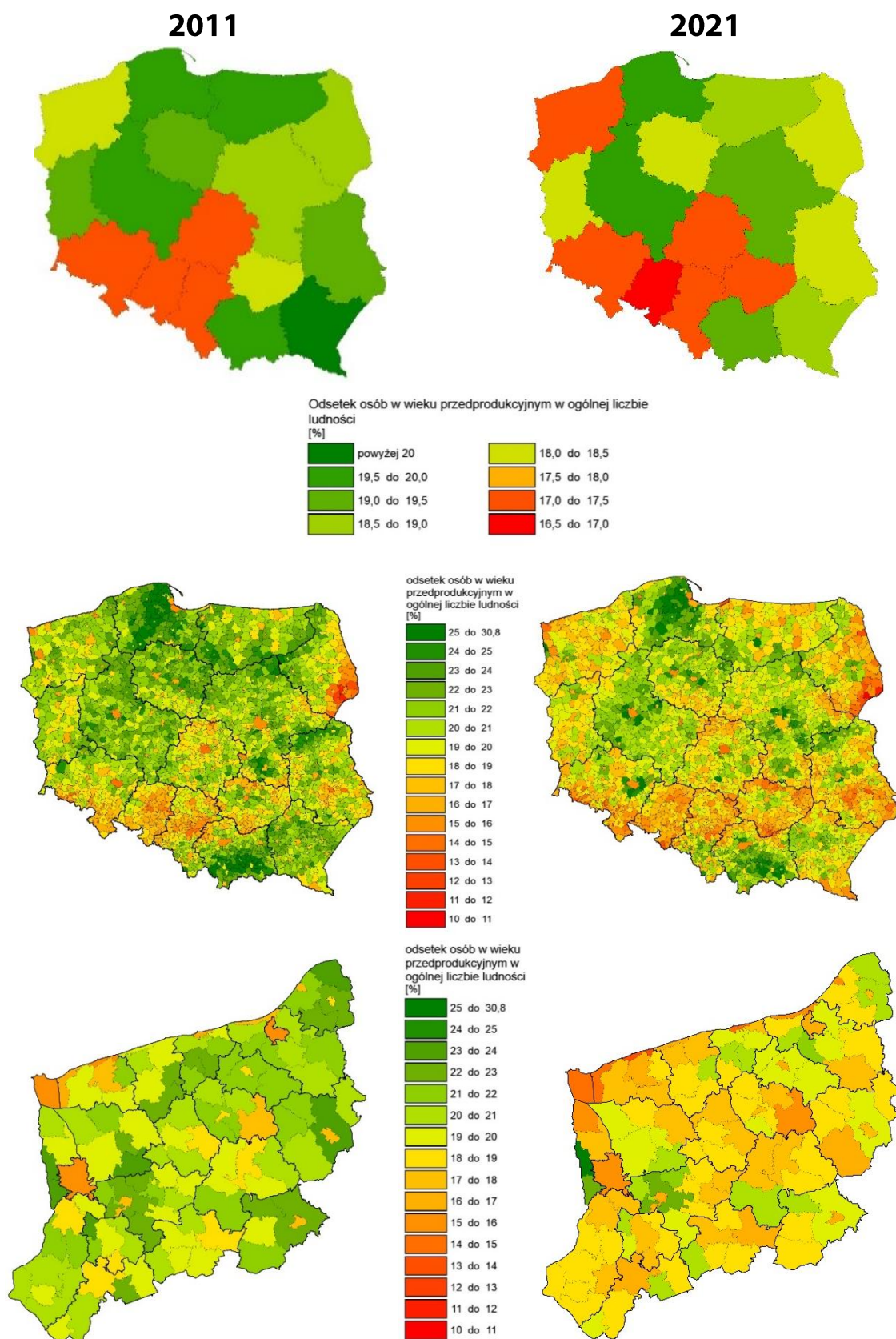
Rysunek 6. Zmiana liczby ludności w wieku poprodukcyjnym na podstawie NSP 2011/2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Uszczegółowieniem obrazu zmian samej dynamiki liczby ludności jest struktura wiekowa mieszkańców i zachodzące w niej zmiany, tj. wzrastający odsetek osób w wieku poprodukcyjnym oraz zmniejszająca się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym.

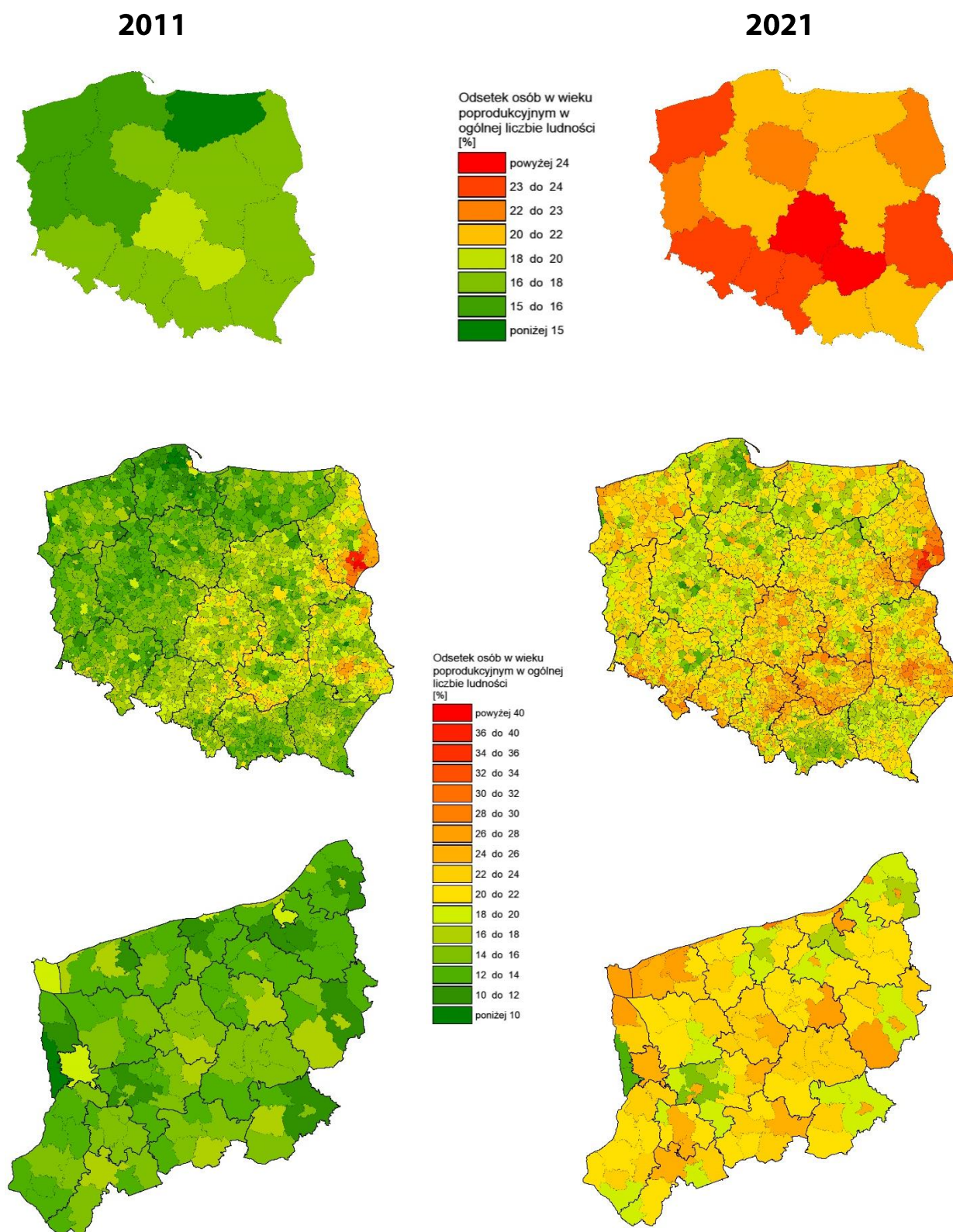
Rysunek 7. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na podstawie NSP 2011/2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 8. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na podstawie NSP 2011/2021

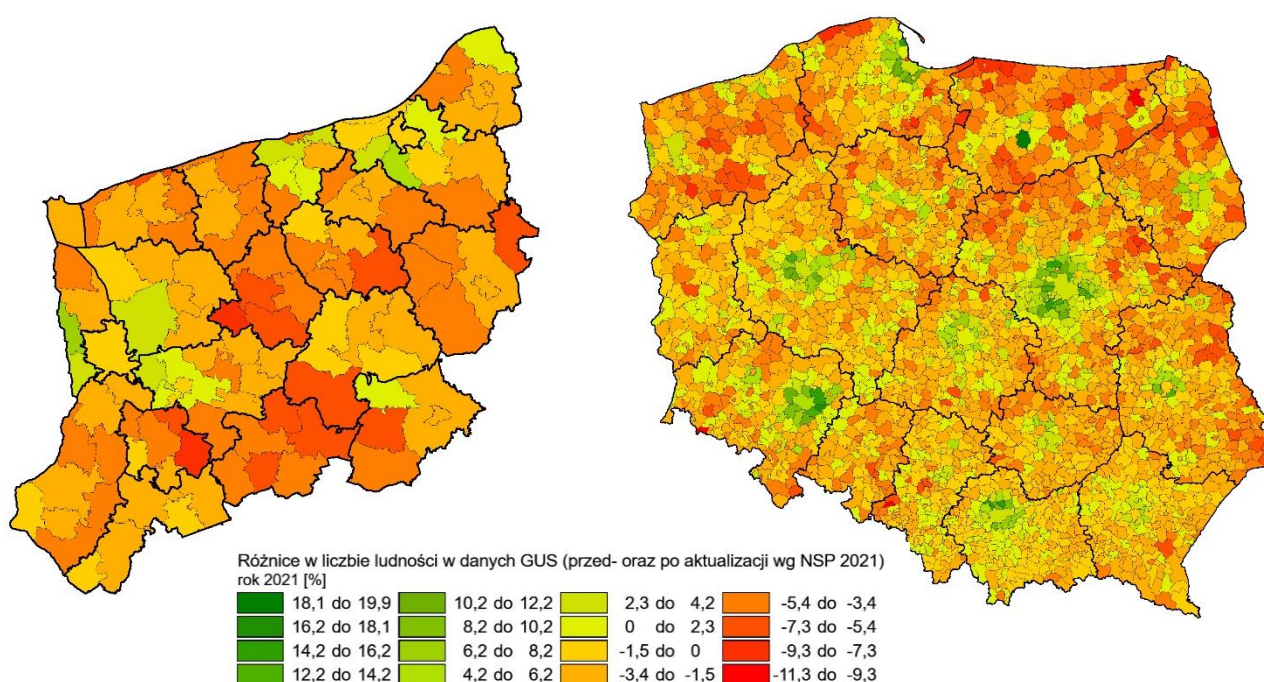

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

3. Aktualizacja liczby ludności wg miejsca zamieszkania na lata 2020 i 2021 w zasobach Głównego Urzędu Statystycznego

Wyniku Spisu Powszechnego są powszechnie komentowane. Na wymiar polityki w skali regionalnej i lokalnej bezpośredni wpływ mają natomiast konsekwencje przeprowadzonego spisu powszechnego. Na podstawie wyników NSP2021 dokonano aktualizacji liczby ludności dla lat 2020 i 2021, podawanej przez Główny Urząd Statystyczny na dzień 30 czerwca oraz 31 grudnia każdego roku⁴. Skala korekty tych danych jednoznacznie wskazuje, że zarówno spadek liczby ludności, jak i nasilenie depopulacji w ujęciu przestrzennym w województwie zachodniopomorskim są większe niż wskazywały na to coroczne szacunki GUS. Zmiany liczby ludności implikują zmiany w zakresie wskaźników rozwoju oraz poziomu życia – stopy bezrobocia, PKB per capita, dochodów własnych gmin. Stopień niedoszacowania/przeszacowania liczby ludności na poziomie regionów oraz gmin przedstawiają poniższe mapy.

Rysunek 9. Różnice w liczbie ludności GUS (przed oraz po aktualizacji wg NPS 2021) w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W skali całego regionu aktualizacja stanu ludności oznaczała zmniejszenie populacji na dzień 31 grudnia 2021 r. o 1,6%, tj. o 26 899 osób – w tym 12 791 mężczyzn oraz 14 108 kobiet. W miastach liczba ludności była przeszacowana o 1,39%, tj. o 15 864 osoby, natomiast na obszarach wiejskich – o 2,06%, tj. o 11 035 osób.

⁴ Dane dotyczą podziału administracyjnego z dnia 31 grudnia i obejmują:
a stałych mieszkańców, z wyjątkiem osób przebywających poza miejscem zamieszkania przez okres powyżej 3 miesięcy w kraju oraz wszystkie osoby przebywające za granicą (bez względu na okres ich nieobecności)
b osoby przebywające czasowo przez okres powyżej 3 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju. Wskaźniki odnoszące się do liczby i struktury ludności (płeć, grupy wieku) od 2020 roku zostały przeliczone zgodnie z bilansem przygotowanym w oparciu o wyniki NSP 2021.

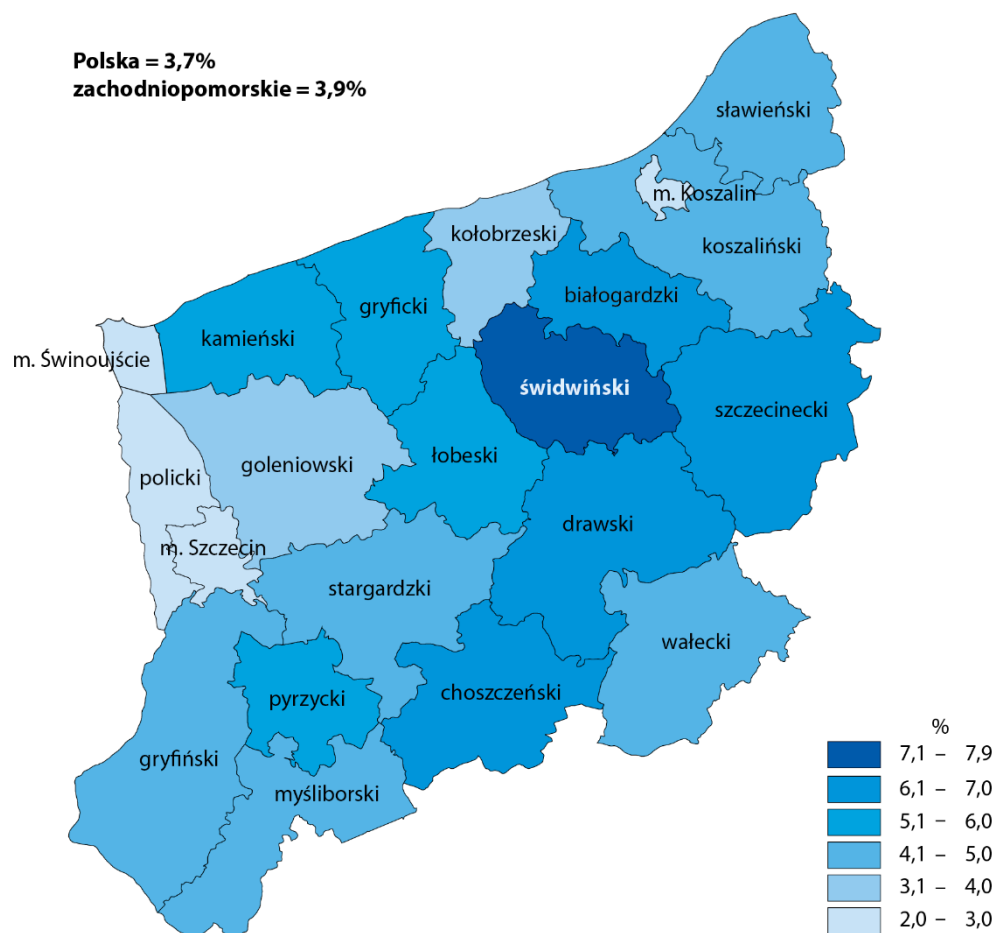
Tabela 5. Granice ubóstwa dla wybranych typów gospodarstw w IV kwartale w Polsce

Granice ubóstwa	Gospodarstwa 1 – osobowe							Gospodarstwa 4 – osobowe (2 osoby dorosłe + 2 dzieci do lat 14)						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	w zł													
Skrajnego (minimum egzystencji)	545	550	582	595	614	640	692	1 472	1 486	1 571	1 606	1 658	1 727	1 868
Relatywnego	734	770	799	810	858	799	909	1 982	2 080	2 157	2 187	2 317	2 157	2 454
Ustawowego	634	634	634	701	701	701	701	2 056	2 056	2 056	2 112	2 112	2 112	2 112

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni ostatnich lat systematycznie spada. W województwie zachodniopomorskim w 2010 r. udział ten wynosił 10,4%, a już w 2021 r. obniżył się o 6,6 p. proc. do poziomu 3,9% (dla Polski spadek ten wyniósł 4,9 p. proc. do poziomu 3,7%). W skali regionu najniższy udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w 2021 r. wystąpił w Szczecinie (2,0% ogółu ludności), Koszalinie (2,1%) oraz w powiecie polickim (2,3%), natomiast najwyższy w powiatach: świdwińskim (7,9%) oraz białogardzkim (7,0%).

Rysunek 11. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności według powiatów w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 6. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności [%]

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Polska	8,7	7,1	6,4	5,7	5,1	4,6	4,2	3,7
Zachodniopomorskie	10,4	7,7	6,9	6,0	5,4	4,8	4,4	3,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Spółeczeństwo obywatelskie

Zgodnie ze spisem organizacji prowadzonym na branżowym portalu ngo.pl – w województwie zachodniopomorskim działa 7 305 organizacji pozarządowych (w tym: fundacje, stowarzyszenia rejestrowe i zwykłe, jednostki terenowe stowarzyszeń posiadające osobowość prawną, stowarzyszenia kultury fizycznej, federacje, związki stowarzyszeń), 475 ochotniczych straży pożarnych – według danych Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, 477 Kół Gospodyń Wiejskich – według rejestru zamieszczonego na stronie Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

W ostatnich trzech latach znaczącą część realizowanych przez organizacje pozarządowe zadań i podejmowanych przez nie inicjatyw dotyczyło trwającej pandemii COVID-19 (bardzo szeroki zakres: działania edukacyjne, wsparcie psychologiczne itp.). Pomimo, jak się wydaje, opanowania sytuacji pandemicznej, nieustannie, przed zarówno samorządem województwa, jak i przed organizacjami pozarządowymi, pojawiają się całkiem nowe wyzwania. W roku 2022 doszło do wrogiej inwazji Rosji na Ukrainę, co spowodowało masowy napływ do Polski społeczności ukraińskiej uciekającej przed wojną. Wielu z Ukraińców bezpieczny dom odnalazło właśnie na Pomorzu Zachodnim. Od końca lutego 2022 r. działalność wielu organizacji pozarządowych skupiła się na działaniach pomocowych na rzecz Ukraińców (zbiórki, wydawanie darów, wsparcie psychologiczne, porady prawne, nauka języka czy przekazywanie niezbędnych na froncie darów do Ukrainy). Z uwagi na to, że wojna w Ukrainie trwa, należy przypuszczać, że wiele działań organizacji pozarządowych nadal będzie dotyczyć wsparcia dla osób z Ukrainy chroniących się przed wojną na Pomorzu Zachodnim i że będą one kontynuowane w 2023 r.

Gospodarka

Tabela 7. PKB w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^a
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w zł	32 162	39 681	40 704	43 194	46 455	49 581	51 790	57 907
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca, Polska = 100	85,6	84,7	83,9	83,4	83,9	83,2	84,6	83,8

a dane wstępne szacunkowe

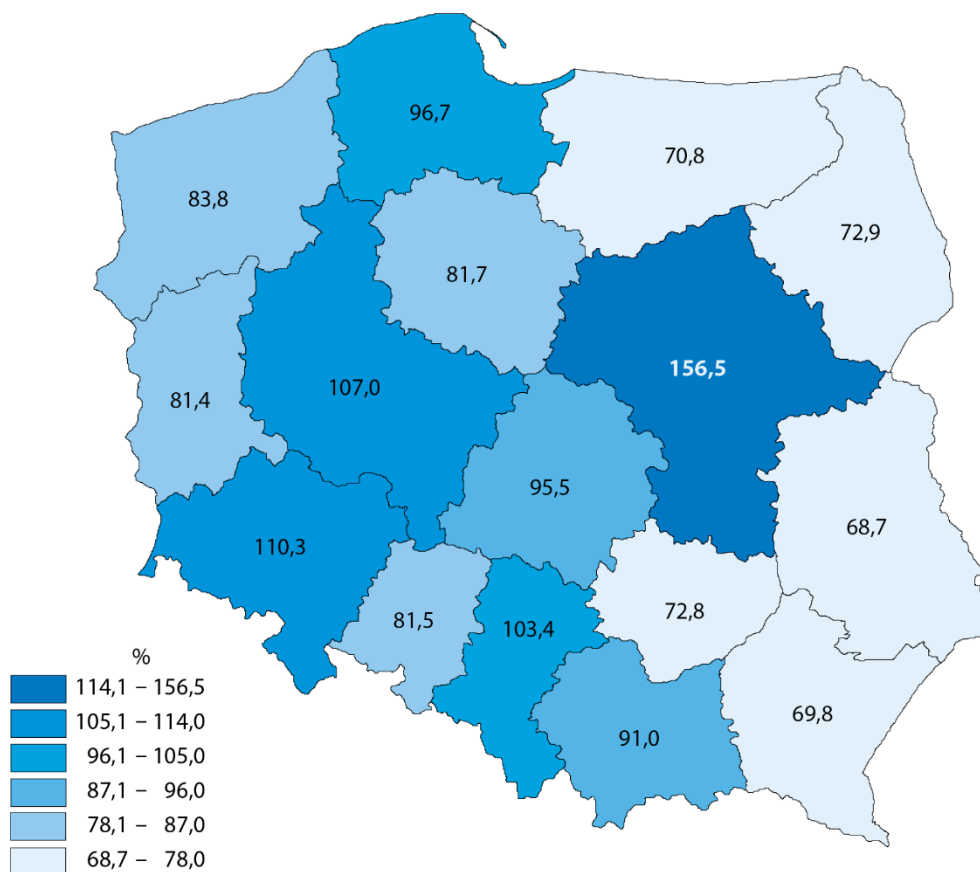
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Według wstępnych danych za 2021 r. PKB na 1 mieszkańca województwa zachodniopomorskiego wyniosło 57 907 zł i było wyższe niż w 2020 r. (51 790 zł), co sytuowało region na 8. pozycji w kraju (2020 r. – również 8. lokata). W 2021 r., w stosunku do 2010 r., PKB na 1 mieszkańca wzrosło o 80,0% (w kraju wzrost o 83,9%). Zachodniopomorskie wygenerowało 3,7% PKB Polski (podobnie jak w 2020 r.).

Analizując dynamikę PKB ogółem rok do roku, można stwierdzić, że występuje ciągły wzrost badanego wskaźnika, jednak w różnej skali. Rok 2020 był obciążony pandemią COVID-19, która w znacznym stopniu negatywnie wpłynęła na gospodarkę – zarówno krajową, jak i regionalną. Pomimo wprowadzenia szerokiego spektrum ograniczeń w prowadzeniu działalności gospodarczej, zarówno w Polsce, jak i na Pomorzu Zachodnim wystąpił wzrost PKB w ujęciu rocznym. W 2021 r. w województwie zachodniopomorskim wystąpił dużo wyższy wzrost PKB rok do roku – o 11,1% niż w 2020 r. (o 2,5%). W porównaniu z dynamiką PKB dla Polski

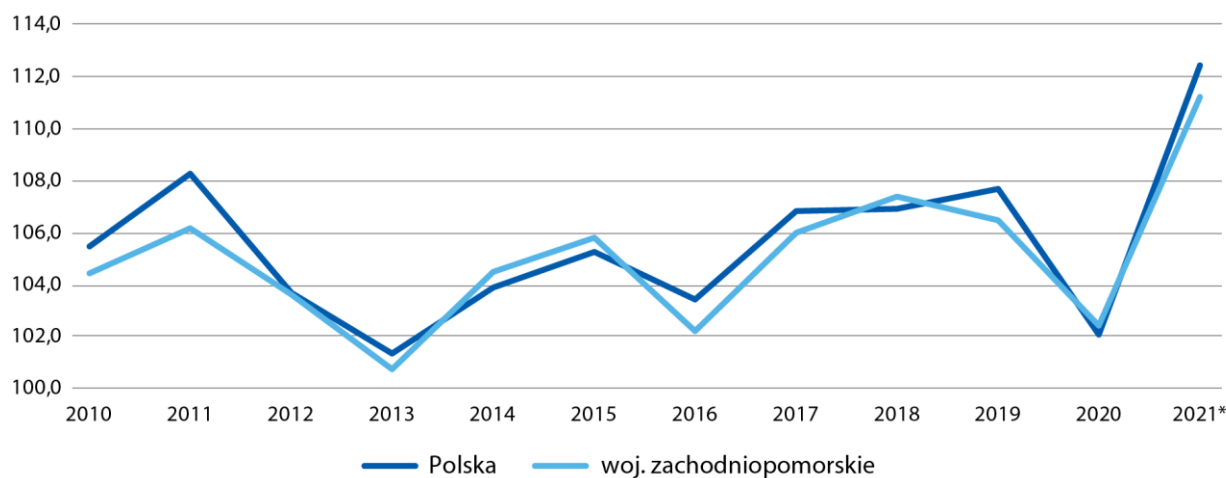
w województwie zachodniopomorskim w 2021 r. wystąpił niższy wzrost niż w kraju. Rok 2021 również był naznaczony obostrzeniami wynikającymi z pandemii COVID-19, jednak w mniejszej skali niż rok wcześniej.

Rysunek 12. PKB per capita w 2021 r. według województw (Polska =100%) – dane wstępne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykres 3. Dynamika produktu krajowego brutto ogółem (rok poprzedni=100)

* dane wstępne szacunkowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Podmioty gospodarki narodowej według rejestru REGON

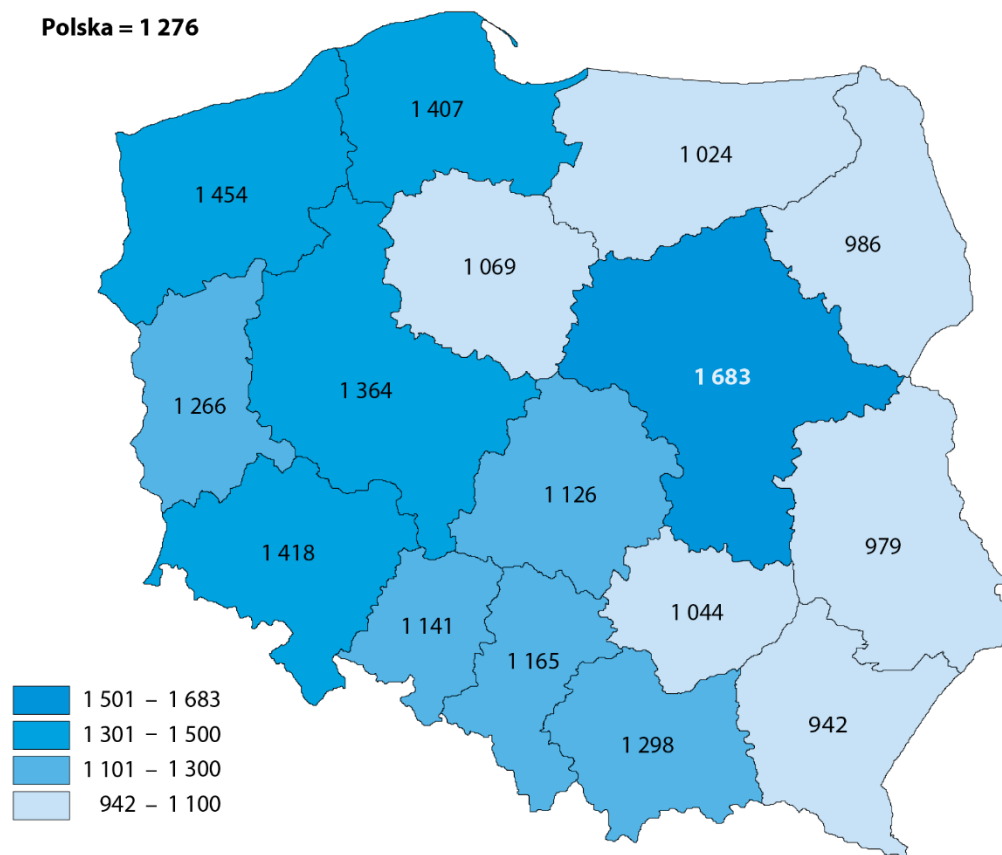
Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej według rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
podmioty wpisane								
Polska	1 015	1 089	1 103	1 121	1 136	1 175	1 224	1 276
Zachodniopomorskie	1 279	1 290	1 295	1 308	1 317	1 345	1 410	1 454
jednostki nowo zarejestrowane								
Polska	104	94	91	94	102	99	86	97
Zachodniopomorskie	121	109	104	109	113	113	95	104
jednostki wykreślone								
Polska	62	76	77	75	86	59	45	50
Zachodniopomorskie	90	100	100	96	106	85	58	66

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W województwie zachodniopomorskim w 2021 r. liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w rankingu województw sytuowała województwo zachodniopomorskie na 2. miejscu (za województwem mazowieckim). W liczbie nowo zarejestrowanych jednostek województwo zachodniopomorskie miało jeden z najwyższych wskaźników, a w liczbie wykreślonych z rejestru – najwyższy.

Rysunek 13. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Struktura podmiotów gospodarki narodowej według wielkości w porównaniu do lat poprzednich nie uległa znaczącej zmianie. W Polsce, jak i w województwie zachodniopomorskim, dominują podmioty gospodarki

narodowej wpisane do rejestru REGON zatrudniające do 9 osób. W 2022 r. w skali kraju jest to 96,7% ogółu przedsiębiorstw, natomiast w skali województwa nieznacznie więcej – 97,2%. Proporcjonalnie mniejszy niż w kraju jest jednak udział małych i średnich przedsiębiorstw (Zachodniopomorskie – 2,8%, Polska – 3,2%). Najmniejszy udział, bo niespełna 0,1%, dotyczy największych podmiotów powyżej 250 zatrudnionych (zarówno w Polsce, jak i w województwie).

Tabela 9. Struktura podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON według klas wielkości w 2022 r.

Wyszczególnienie	0-9	10-49	50-249	250 i więcej
	w %			
Polska	96,7	2,7	0,5	0,1
Zachodniopomorskie	97,2	2,3	0,5	0,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Innowacje

W województwie zachodniopomorskim w 2021 r. średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw wyniósł 12,3% i wzrósł w stosunku do 2019 r. o 0,2 p. proc., natomiast w porównaniu do 2020 r. spadł o 16,1 p. proc. Pod względem nakładów na działalność innowacyjną na 1 osobę aktywną zawodowo w 2021 r. województwo zachodniopomorskie sytuowało się na 14. pozycji wśród województw, natomiast udział nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w nakładach krajowych lokował region na 11. miejscu.

Rysunek 14. Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

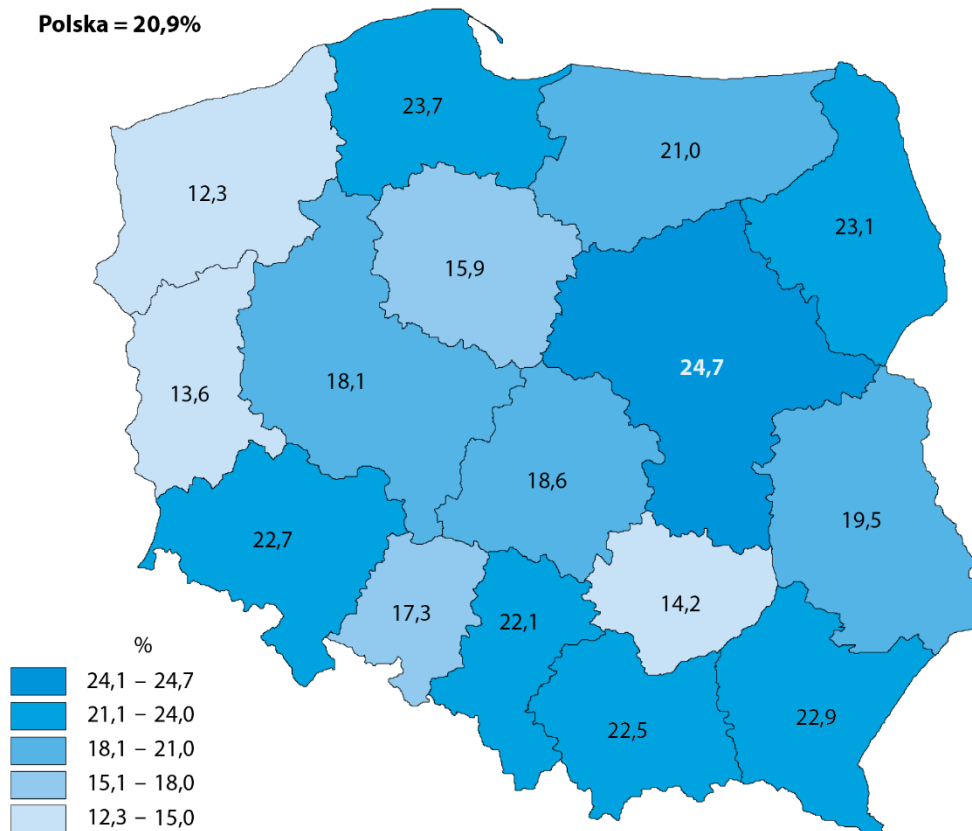

Tabela 10. Działalność innowacyjna – wskaźniki

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w %							
Polska	14,9	13,7	16,1	14,5	21,8	15,4	31,2	20,9
Zachodniopomorskie	13,3	15,8	11,9	13,7	20,2	12,1	28,4	12,3
nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach na 1 osobę aktywną zawodowo w zł								
Polska	2 088	2 569	2 298	2 417	2 153	2 291	2 313	2 401
Zachodniopomorskie	929	2 741	1 024	1 085	826	675	618	751
udział nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w nakładach krajowych w %								
Zachodniopomorskie	1,7	3,8	1,9	1,9	1,7	1,3	1,2	1,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przemysł

Tabela 11. Produkcja sprzedana przemysłu w województwie zachodniopomorskim^a

Wyszczególnienie	2015	2019	2020	2021		
	w mln zł (ceny bieżące)				w odsetkach	2020 = 100 (ceny stałe)
Ogółem	35 113,2	41 422,9	41 926,3	51 446,5	100,0	122,7
Górnictwo i wydobywanie	219,1	224,6	275,7	286,0	0,6	103,7
Przetwórstwo przemysłowe	-	38 733,0	38 866,5	48 036,5	93,4	123,6
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	547,1	875,6	945,7	987,2	1,9	104,4
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	1 097,2	1 589,7	1 838,3	2 136,8	4,2	116,2

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

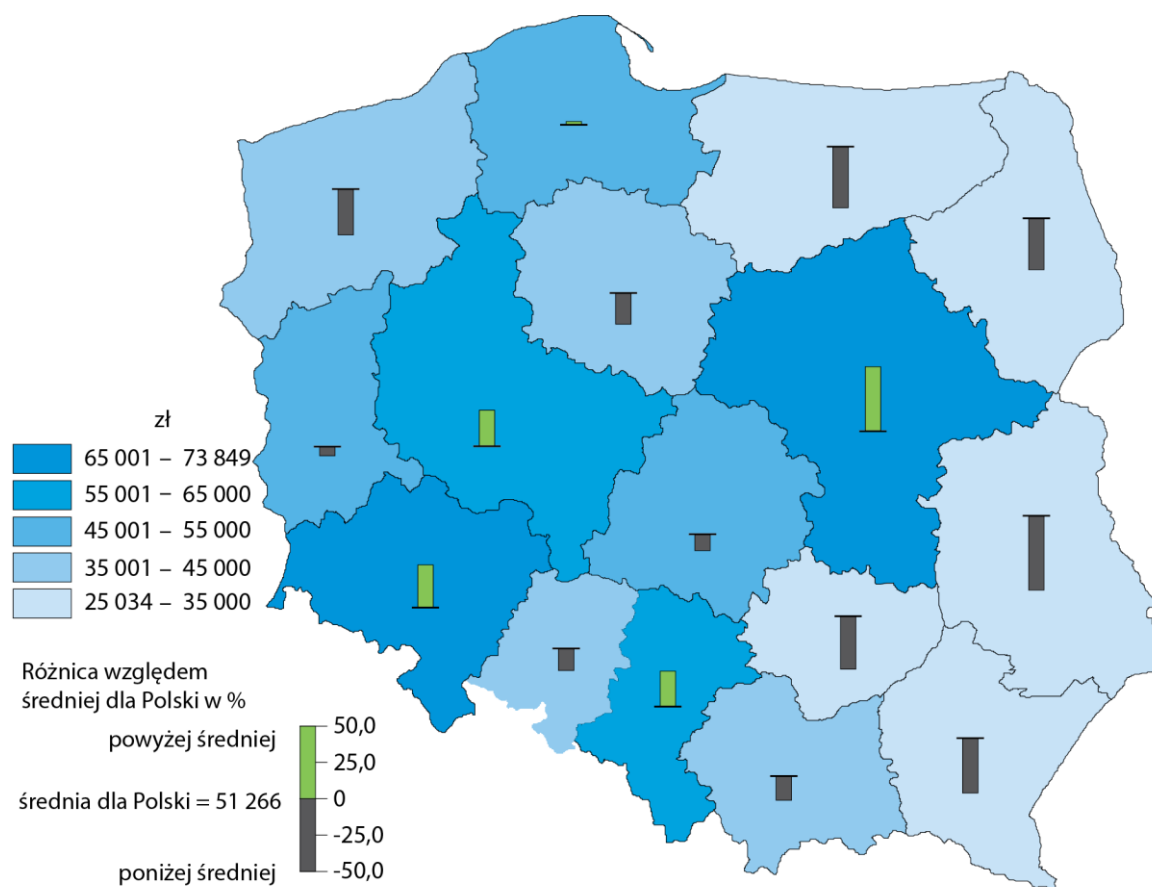
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przemysł (przetwórstwo przemysłowe) województwa zachodniopomorskiego opiera się na produkcji rolno-spożywczej, w tym: rybołówstwie, przemyśle drzewnym i meblarskim, chemicznym, produkcji wyrobów metalowych oraz maszyn i urządzeń. Dotychczas główne skupiska zakładów przemysłowych znajdowały się w większych miastach regionu, jednak w miarę powstawania stref przemysłowych następuje stopniowe rozpraszanie produkcji i lokowanie jej w gminach sąsiadujących z miastami, np. w okolicach Goleniowa, Polic, Stargardu, Karlina oraz rozwijających się stref przemysłowych Gryfina, Dębna oraz Mirosławca.

W 2021 r. produkcja sprzedana przemysłu województwa w cenach bieżących na 1 mieszkańca osiągnęła wartość 35 102 zł, co oznacza wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 16,9%. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle i budownictwie województwa w 2022 r. wyniosło 106,9 tys. (co stanowiło 3,3% krajowego zatrudnienia w tych sektorach). Zachodniopomorski przemysł dostarczył 3,0% krajowej wartości produkcji sprzedanej przemysłu.

Głównymi sektorami eksportowymi województwa zachodniopomorskiego są: branża meblarska, przemysł metalowo-maszynowy, w tym stoczniowy, branża chemiczna oraz sektor spożywczy.

Rysunek 15. Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące) w zł według województw

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rolnictwo

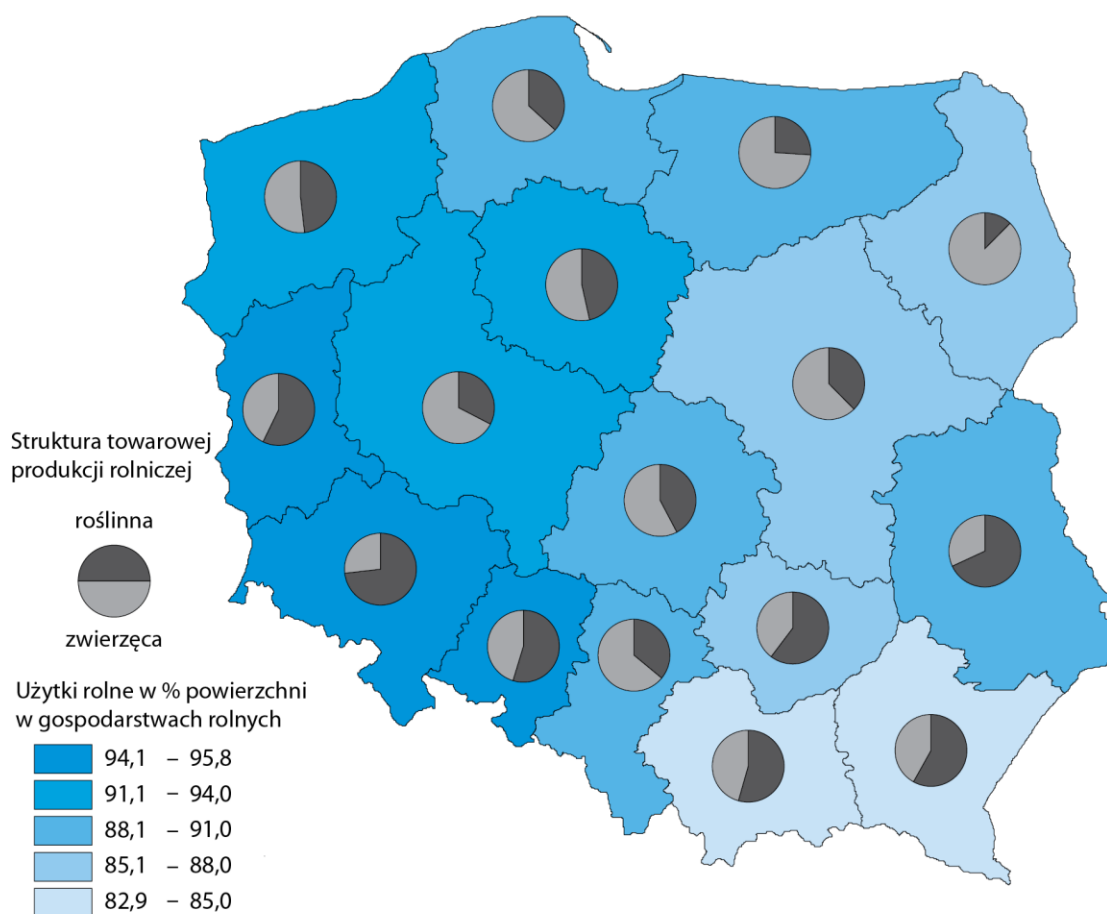
W województwie zachodniopomorskim w 2021 r. w strukturze produkcji towarowej ponad połowę stanowiła produkcja zwierzęca (51,8%), wobec 48,2% przypadających na produkcję roślinną. W porównaniu z pozostałymi województwami pod względem struktury produkcji roślinnej województwo zachodniopomorskie sytuowało się na 8. pozycji, natomiast w zakresie produkcji zwierzęcej – na 9. W 2020 r. 55,5% produkcji towarowej stanowiła produkcja roślinna.

Zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Rolnego 2020 w strukturze użytków rolnych w województwie zachodniopomorskim, podobnie jak w kraju, przeważały gospodarstwa do 10 ha, jednak ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw jest znacznie niższy (zachodniopomorskie – 55,1% ogółu, Polska – 74,1%). Ponadto w porównaniu z pozostałymi województwami w województwie zachodniopomorskim występuje zdecydowanie największy udział (13,8%) gospodarstw rolnych powyżej 50 ha. W 2022 r. przeciętna wielkość gruntów rolnych w gospodarstwach rolnych w województwie wyniosła 32,80 ha (32,58 ha w 2021 r.) i była blisko trzykrotnie wyższa od średniej krajowej – 11,32 ha (11,20 ha w 2021 r.)⁵.

⁵ <https://www.gov.pl/web/arimr/srednia-powierzchnia-gruntow-rolnych-w-gospodarstwie-w-2022-roku>.

Rysunek 16. Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2021 r. oraz użytki rolne w % powierzchni w gospodarstwach rolnych w 2020 r.

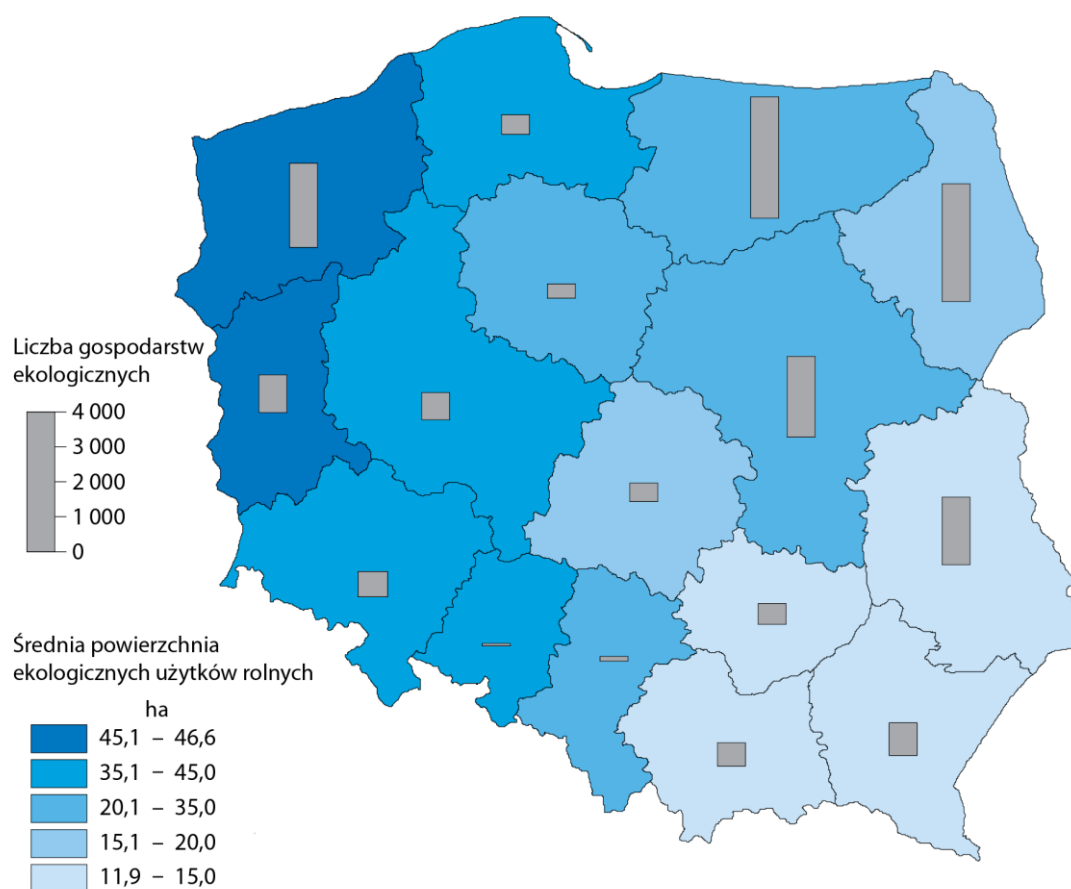

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Liczba gospodarstw ekologicznych w Polsce w latach 2006-2013 dynamicznie rosła i osiągnęła wartość 26,6 tys. (na Pomorzu Zachodnim – 3,6 tys.), a po tym okresie ich liczba w Polsce konsekwentnie się zmniejsza (w 2020 r. Polska – 18,6 tys.). W województwie zachodniopomorskim krótkotrwały trend spadkowy został zahamowany w 2019 r. W 2020 r. odnotowano wzrost liczby gospodarstw ekologicznych (o 4,6% w stosunku do 2019 r. – 2,1 tys.). W 2021 r. w porównaniu do 2020 r. w Polsce liczba gospodarstw ekologicznych wzrosła do 20,0 tys., a w województwie odnotowano niewielki spadek o 38 gospodarstw do 2,4 tys.

W 2021 r. średnia powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w województwie zachodniopomorskim wyniosła 45,4 ha (druga największa średnia po województwie lubuskim), przy średniej powierzchni w Polsce – 27,5 ha.

Rysunek 17. Gospodarstwa ekologiczne w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 12. Gospodarstwa ekologiczne

Wyszczególnienie	2006	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Polska									
Ogółem	9 187	20 582	22 277	22 435	20 257	19 207	18 637	18 575	19 986
z certyfikatem	3 504	12 901	19 813	17 688	15 470	14 927	15 353	15 680	15 845
w okresie przestawiania	5 683	7 681	2 464	4 747	4 787	4 280	3 284	2 895	4 141
województwo zachodniopomorskie									
Ogółem	678	2 373	3 043	2 573	2 165	2 060	2 054	2 149	2 411
z certyfikatem	163	1 312	2 843	2 266	1 746	1 553	1 570	1 707	1 755
w okresie przestawiania	515	1 061	200	307	419	507	484	442	656

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rynek pracy

Tabela 13. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
	w tys.								2021=100
Ogółem	160,4	171,2	181,2	188,6	192,0	189,0	188,5	196,2	104,1
Przemysł	78,7	88,6	93,0	95,6	96,1	92,7	92,5	94,4	102,1
Budownictwo	14,8	11,0	11,4	11,7	12,0	11,8	12,2	12,5	102,6
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	28,1	29,3	30,5	31,8	31,0	29,8	29,3	33,2	113,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W województwie zachodniopomorskim przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w przeciągu ostatnich lat wyraźnie wzrastało aż do 2019 r. (192,0 tys.). W kolejnych dwóch latach nastąpił spadek do poziomu z 2018 r. (w 2021 r. – 188,5 tys.). Niewątpliwym wpływem na wyraźny spadek liczby zatrudnionych w 2020 r., jak i w 2021 r., miała pandemia COVID-19. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw z roku na rok wyraźnie wzrasta. W 2022 r. osiągnęło poziom 6 123,73 zł, co oznacza wzrost względem 2021 r. o 12,3%, natomiast w stosunku do 2010 r. przeciętne wynagrodzenie wzrosło dwukrotnie. W 2022 r. Pomorze Zachodnie pod względem przeciętnego zatrudnienia zajmowało 11. miejsce w kraju (podobnie jak w 2021 r.), natomiast pod względem przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw – 6. lokatę (7. lokata w 2021 r.). Najwyższe przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw było wypłacane w województwie mazowieckim, dolnośląskim i małopolskim.

Tabela 14. Przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
	w zł								2021=100
Ogółem	3 059,96	3 947,04	4 174,17	4 466,57	4 765,91	5 019,82	5 450,87	6 123,73	112,3
Przemysł	3 091,96	3 997,63	4 230,60	4 528,60	4 840,86	5 146,64	5 595,14	6 119,76	109,4
Budownictwo	3 160,31	3 860,57	4 237,37	4 422,16	4 661,70	4 750,95	5 034,20	5 555,33	110,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	2 711,33	3 369,00	3 684,98	3 991,47	4 359,83	4 520,78	4 980,61	5 368,11	107,8

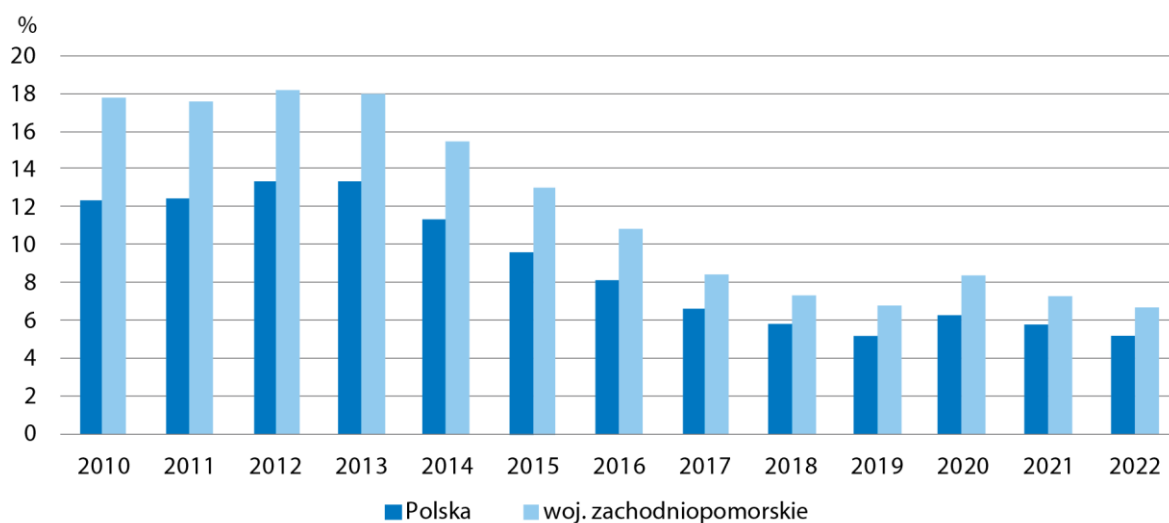
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w urzędach pracy w województwie zachodniopomorskim na koniec 2022 r. osiągnęła wartość 40,1 tys. osób i była niższa niż rok wcześniej o 7,6%. Stopa bezrobocia rejestrowanego (6,7%) na tle innych województw sytuowała Pomorze Zachodnie w 2022 r. na 10. miejscu (najniższą – 2,9% odnotowano w Wielkopolsce). W 2010 r. stopa bezrobocia na Pomorzu Zachodnim wyniosła 17,8% (o 11,1 p. proc. wyższa niż w 2022 r.) – druga najwyższa w kraju, natomiast najniższa wystąpiła w województwie wielkopolskim – 9,2% (o 6,3 p. proc. wyższa niż w 2022 r.). Po wyraźnym wzroście bezrobocia w 2020 r., spowodowanym pandemią COVID-19 na świecie i ograniczeniem w funkcjonowaniu wielu branż gospodarki, w 2021 r. nastąpiło odwrócenie tej tendencji i bezrobocie spadło we wszystkich województwach. W 2022 r. bezrobocie w 7 województwach, w tym w zachodniopomorskim, było niższe niż w 2019 r., natomiast w 8 regionach osiągnęło wartości wyższe niż przed okresem pandemii COVID-19. W 2022 r. województwie zachodniopomorskim odnotowano siódmy najwyższy spadek stopy bezrobocia w stosunku do 2021 r. – o 0,6 p. proc. do 6,7%, w kraju również nastąpił spadek o 0,6 p. proc. – do poziomu 5,2%. W 2010 r. różnica między Polską a województwem zachodniopomorskim wyniosła 5,4 p. proc., natomiast w 2022 r. już tylko 1,5 p. proc.

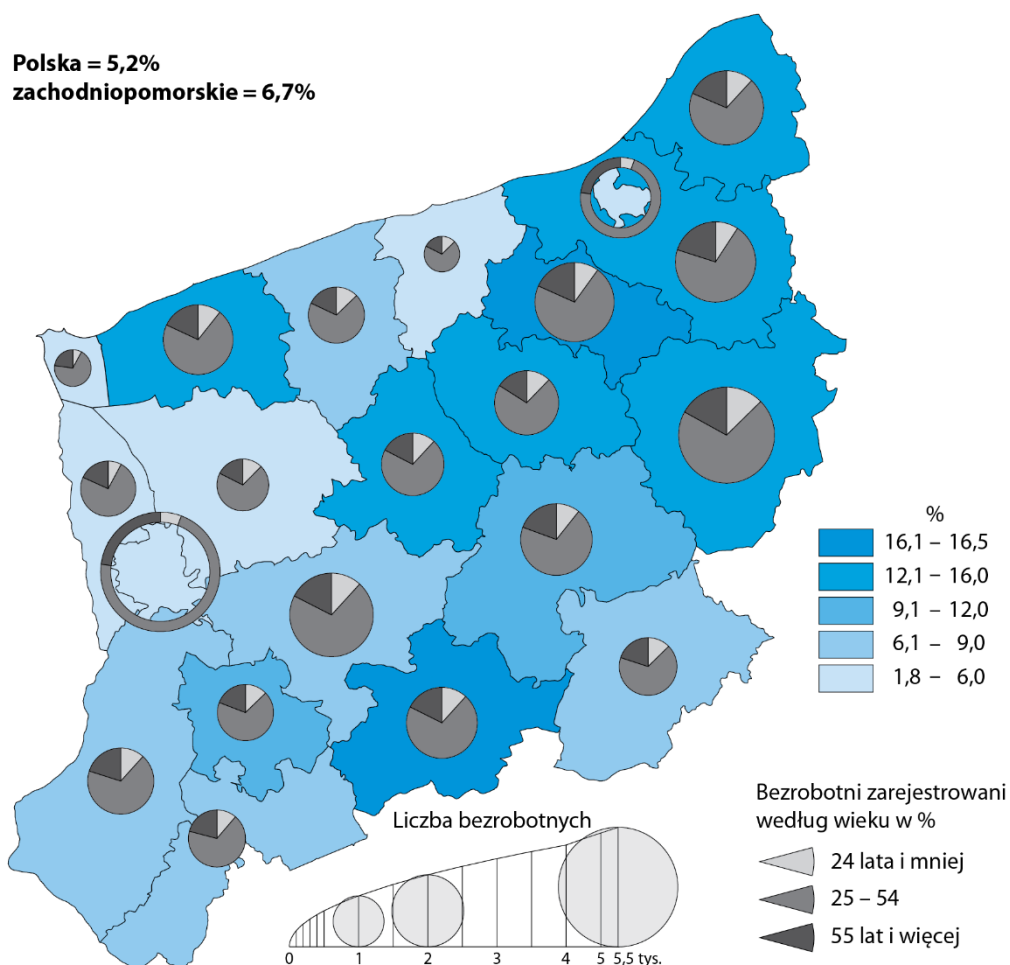
Od 2010 r. na rynku pracy Pomorza Zachodniego widać wyraźny spadek poziomu bezrobocia, jak i niwelowanie różnicy między województwem a Polską.

Wykres 4. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 18. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2022 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 15. Bezrobocie rejestrowane w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Bezrobotni zarejestrowani w tys. (stan w dniu 31 grudnia)	110,0	65,8	52,6	46,0	41,8	52,0	43,4	40,1
mężczyźni w tys. (stan w dniu 31 grudnia)	52,8	29,4	22,0	18,9	17,5	23,5	19,2	17,5
kobiety w tys. (stan w dniu 31 grudnia)	57,2	36,4	30,6	27,1	24,3	28,5	24,3	22,6
Bezrobotni nowo zarejestrowani w tys. (w ciągu roku)	179,8	123,4	105,7	88,3	79,2	68,7	57,8	63,6
Bezrobotni wyrejestrowani w tys. (w ciągu roku)	175,7	137,0	119,0	94,9	83,5	58,4	66,4	66,9
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	98	18	16	15	13	24	12	16
Stopa bezrobocia rejestrowanego w % (stan w dniu 31 grudnia)	17,8	10,9	8,5	7,4	6,8	8,4	7,3	6,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wśród powiatów (łącznie z miastami na prawach powiatu) najwyższa stopa bezrobocia jest odnotowywana w powiatach: białogardzkim (2015 r. – 25,5%, 2020 r. – 18,5%, 2021 r. – 17,2%, 2022 r. – 16,5%) i choszczeńskim (2015 r. – 23,4%, 2020 r. – 18,3%, 2021 r. – 18,1%, 2022 r. – 16,3%). W 2015 r. najniższa wartość omawianego wskaźnika wystąpiła w Szczecinie (6,8%), Świnoujściu (7,0%) oraz Koszalinie (8,4%), a w 2022 r. były to kolejno: powiat kołobrzeski (1,8%), Szczecin (3,0%) i powiat goleniowski (3,4%). Spadek stopy bezrobocia od 2015 do 2022 r. odnotowano we wszystkich powiatach i miastach na prawach powiatów. Po wzrostach stopy bezrobocia w 2020 r. w stosunku do 2019 r., w 2022 r. odniesieniu do 2021 r. poprawa wystąpiła w 14 powiatach i wszystkich trzech miastach na prawach powiatów, z czego największa w powiatach: kołobrzeskim (o 2,5 p. proc.), kamieńskim (o 1,9 p. proc.) i choszczeńskim (o 1,8 p. proc.), natomiast wzrost stopy bezrobocia odnotowano w powiatach: szczecińskim i świdwińskim (o 0,2 p. proc.) oraz myśliborskim i wałeckim (o 0,1 p. proc.).

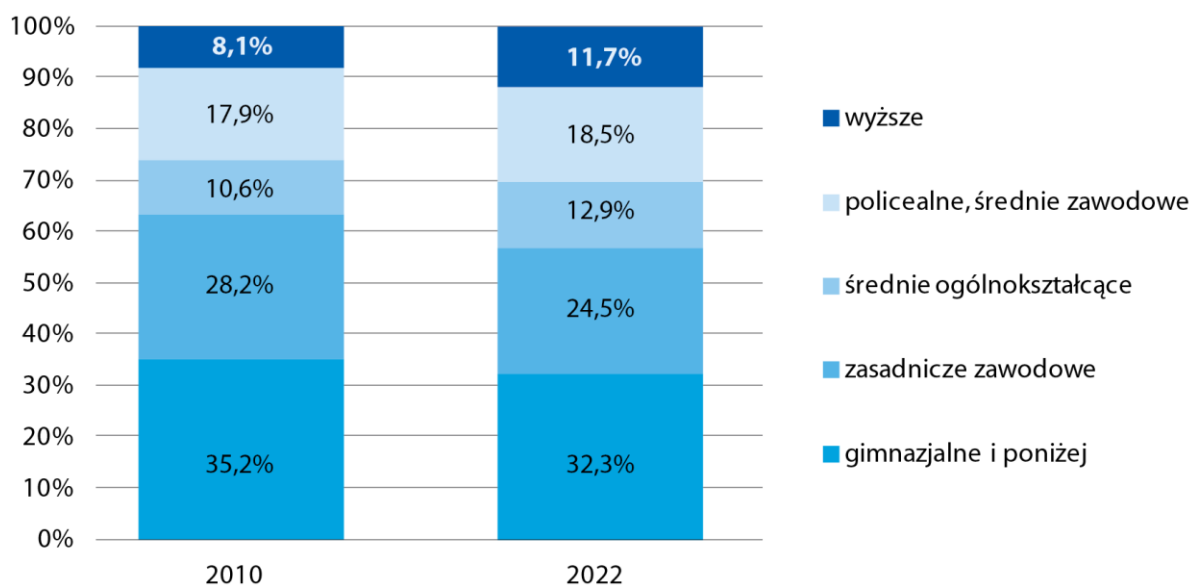
Tabela 16. Bezrobotni zarejestrowani według wybranych kategorii w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	31 grudnia 2021 r.		31 grudnia 2022 r.		
	liczba bezrobotnych	w odsetkach	liczba bezrobotnych	w odsetkach	31 grudnia 2021 = 100
Ogółem	43 446	100,0	40 144	100,0	92,4
Zamieszkali na wsi	18 551	42,7	17 200	42,8	92,7
W szczególnej sytuacji na rynku pracy	36 381	83,7	33 068	82,4	90,9
Długotrwale bezrobotni	24 984	57,5	21 471	53,5	85,9
Powyżej 50 roku życia	12 656	29,1	11 818	29,4	93,4
Do 30 roku życia	9 261	21,3	8 562	21,3	92,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W strukturze bezrobotnych według wykształcenia w województwie główną grupę stanowią osoby słabo wykształcone (z wykształceniem gimnazjalnym i niższym). Jednak ich udział w latach 2010-2022 spadł o 2,8 p. proc. do poziomu 32,3%. Natomiast w analogicznym okresie wzrósł odsetek osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem o 3,6 p. proc. do poziomu 11,7%.

Wykres 5. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wykształcenia w województwie zachodniopomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 17. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat w IV kwartale w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aktywni zawodowo w tys.	643	719	723	740	711	723	747	737
pracujący w tys.	569	675	702	716	689	697	718	723
bezrobotni w tys.	74	45	21	23	21	26	30	15
Bierni zawodowo w tys.	582	631	620	590	610	600	562	567
Współczynnik aktywności zawodowej w %	25,5	53,2	53,8	55,6	53,8	54,6	57,1	56,5
Wskaźnik zatrudnienia w %	46,4	50,0	52,3	53,8	52,2	52,7	54,9	55,4
Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku 16-64 lata	15,5	13,6	18,6	24,4	17,2	22,1	23,2	27,5
Stopa bezrobocia w %	11,5	6,3	2,9	3,1	3,0	3,6	4,0	2,0

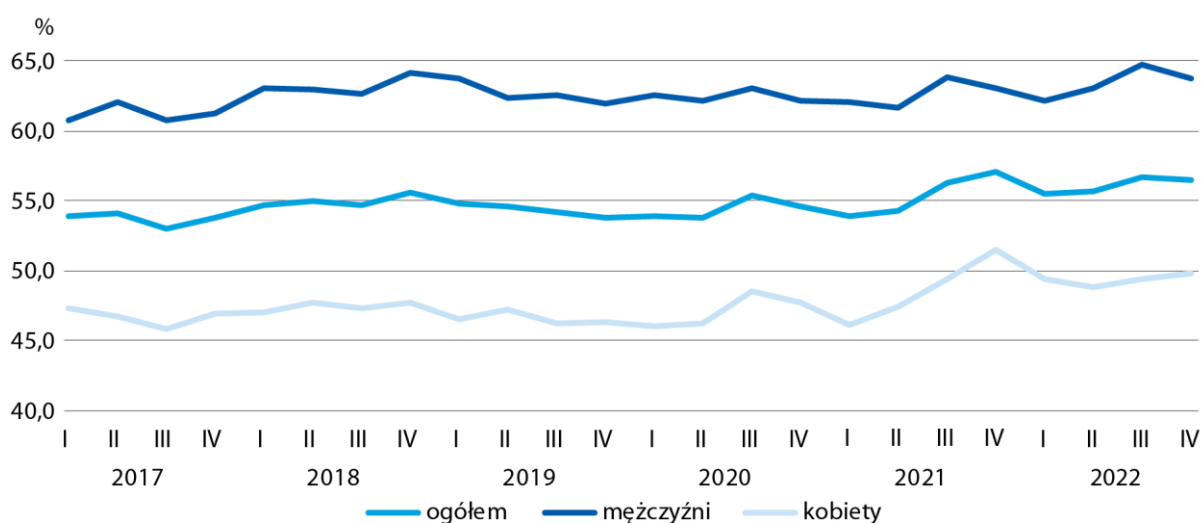
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W IV kwartale 2022 r. współczynnik aktywności ekonomicznej ludności według BAEL w województwie osiągnął wartość 56,5%, co na tle pozostałych województw sytuowało zachodniopomorskie na 11. miejscu (przed rokiem było to 8. miejsce). Z kolei stopa bezrobocia według BAEL wyniosła 2,0% (3. miejsce w rankingu województw) i była o 2,0 p. proc. niższa niż w analogicznym okresie 2021 r. W IV kwartale 2022 r. liczba ludności biernej zawodowo w województwie wyniosła 567 tys. osób (4,6% udziału tej grupy w Polsce). W województwie zachodniopomorskim w IV kwartale 2022 r. liczba biernych zawodowo mężczyzn wyniosła 226 tys. osób (39,9% ogółu), natomiast liczba kobiet wyniosła 341 tys. osób (60,1% ogółu), w Polsce udział ten wyniósł odpowiednio 39,1% i 60,9%.

Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-89 lata (BAEL) w IV kwartale 2022 r. w Polsce kształtował się na poziomie 56,5%, najniższy poziom wskaźnika odnotowano w województwie podkarpackim – 50,3%, a najwyższy w mazowieckim – 60,8%. W województwie zachodniopomorskim ogółem wyniósł 55,4% i zwiększył się w stosunku do analogicznego okresu 2021 r. o 0,5 p. proc., wśród mężczyzn wyniósł 62,6%, a wśród kobiet 48,9%, w podziale na grupy wiekowe odpowiednio: 15-24 lata – 21,3%, 25-54 lata – 85,8%, 55-64 lata – 58,5%, 20-64 lata – 76,8%.

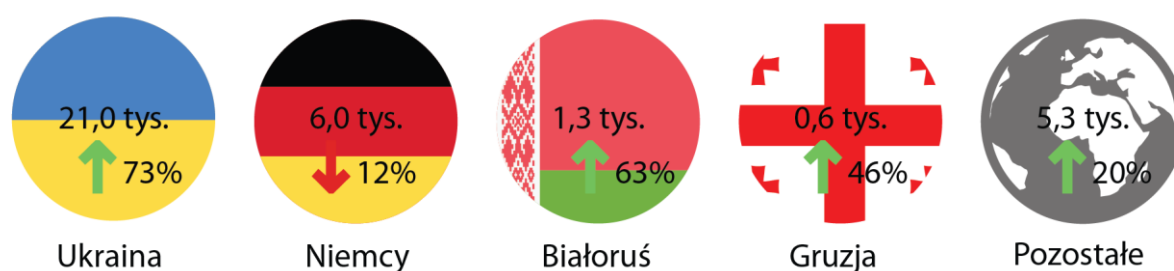
Wykres 6. Współczynnik aktywności zawodowej wg płci w województwie zachodniopomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na podstawie danych Urzędu do Spraw Cudzoziemców (migracje.gov.pl) w latach 2010-2022 w województwie zachodniopomorskim obserwuje się zdecydowany wzrost (blisko 6-krotny) liczby cudzoziemców (przede wszystkim obywateli Ukrainy) posiadających ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu. Obcokrajowcy w sposób znaczny zasilają rynek pracy, pracując m.in.: w handlu, przemyśle czy budownictwie. W 2022 r. spośród cudzoziemców przebywających w Polsce na podstawie ważnych dokumentów pobytowych większość stanowili mężczyźni (64,6%). W podziale wg wieku największą grupą są osoby mające odpowiednio 20-39 lat (50,1%) oraz 40-59 lat (34,3%). Osoby powyżej 60 roku życia stanowią 5,4%, a do 20 roku życia – 10,2%.

Wykres 7. Liczba osób posiadających ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu cudzoziemca na obszarze województwa zachodniopomorskiego w 2022 r.

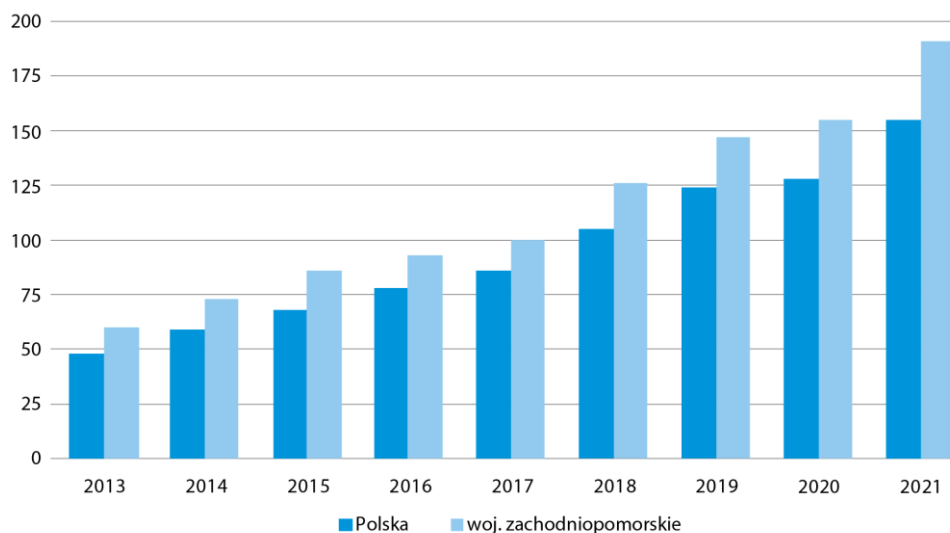
*wzrost/spadek r/r

Źródło: opracowano na podstawie Polityki Gospodarczej Województwa Zachodniopomorskiego (rys. 10) i danych <https://migracje.gov.pl/> (dostęp 15 marca 2023 r.).

Opieka nad dziećmi do lat 3 – żłobki

W województwie zachodniopomorskim, jak i w Polsce, na przestrzeni ostatnich lat (2012-2021) obserwuje się zdecydowany przyrost odsetka dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych. Odsetek ten na Pomorzu Zachodnim był w 2021 r. 4. najwyższym w Polsce (19,1%).

Wykres 8. Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do 3 lat

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Edukacja

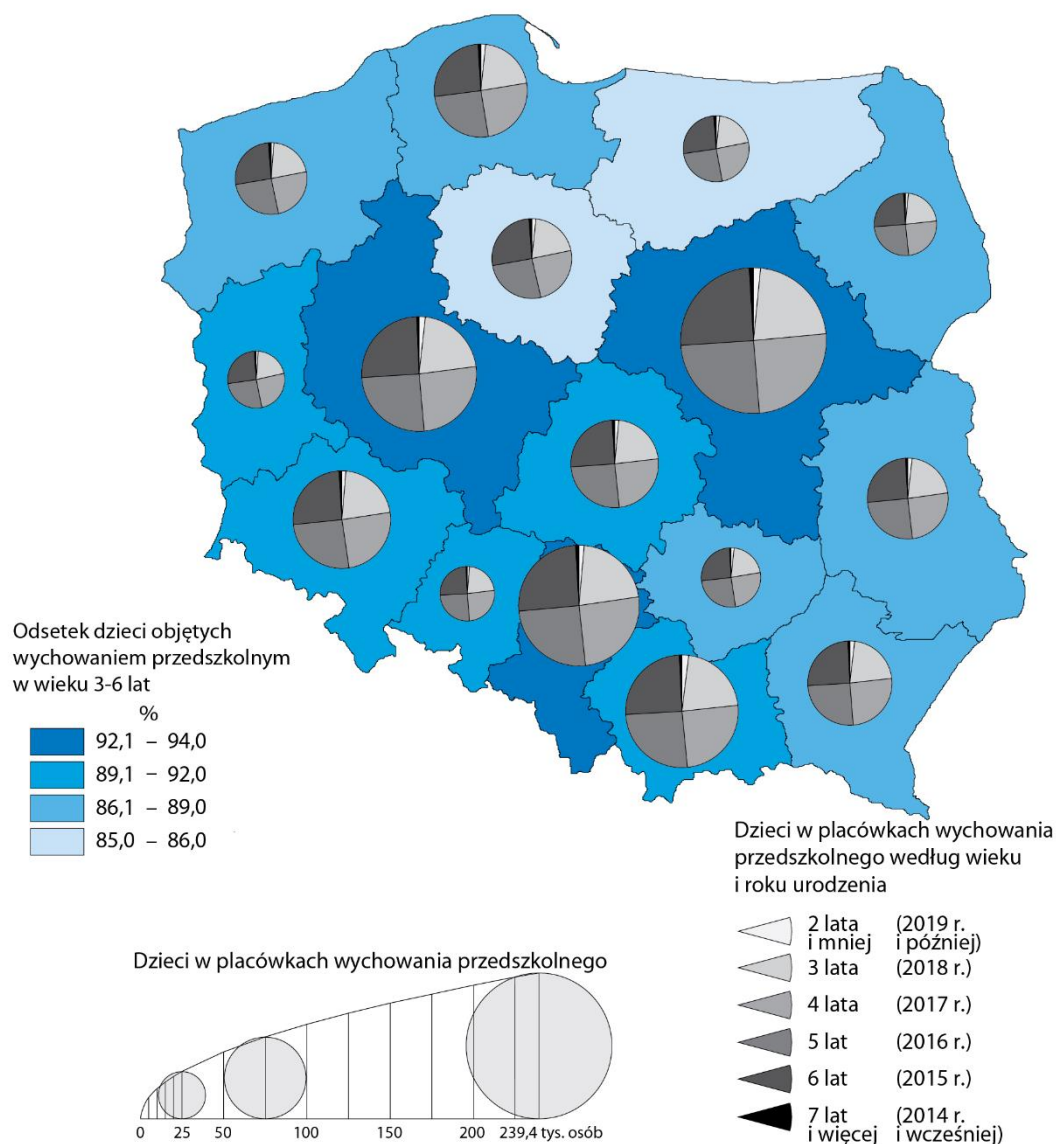
Wychowanie przedszkolne jest pierwszym poziomem edukacji w polskiej oświacie. System ten obejmuje dzieci w wieku 3-6 lat i jest realizowany przez przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, w zespołach wychowania przedszkolnego oraz w punktach przedszkolnych. W roku szkolnym 2021/22 w województwie zachodniopomorskim 88,5% dzieci w wieku 3-6 lat uczestniczyło w zajęciach przedszkolnych, co oznacza wzrost w ciągu ostatnich pięciu lat o 5,7 p. proc. (w Polsce odpowiednio 90,4% i wzrost o 4,0 p. proc.). Udział dzieci uczestniczących w zajęciach w placówkach zlokalizowanych w miastach przekroczył 100% ze względu na uczęszczanie do nich dzieci dowożonych z okolicznych miejscowości.

Tabela 18. Dzieci uczęszczające do placówek wychowania przedszkolnego według wieku w roku szkolnym 2021/22

Wyszczególnienie	Polska			Zachodniopomorskie		
	ogółem	miasto	wieś	ogółem	miasto	wieś
	w % ogólnej liczby dzieci w danym wieku					
3-4 lata	85,1	103,4	62,1	82,4	103,8	43,0
3-5 lat	88,3	106,3	65,8	85,6	106,5	47,6
3-6 lat	90,4	108	68,5	88,5	109,5	50,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 19. Wychowanie przedszkolne 2021/22

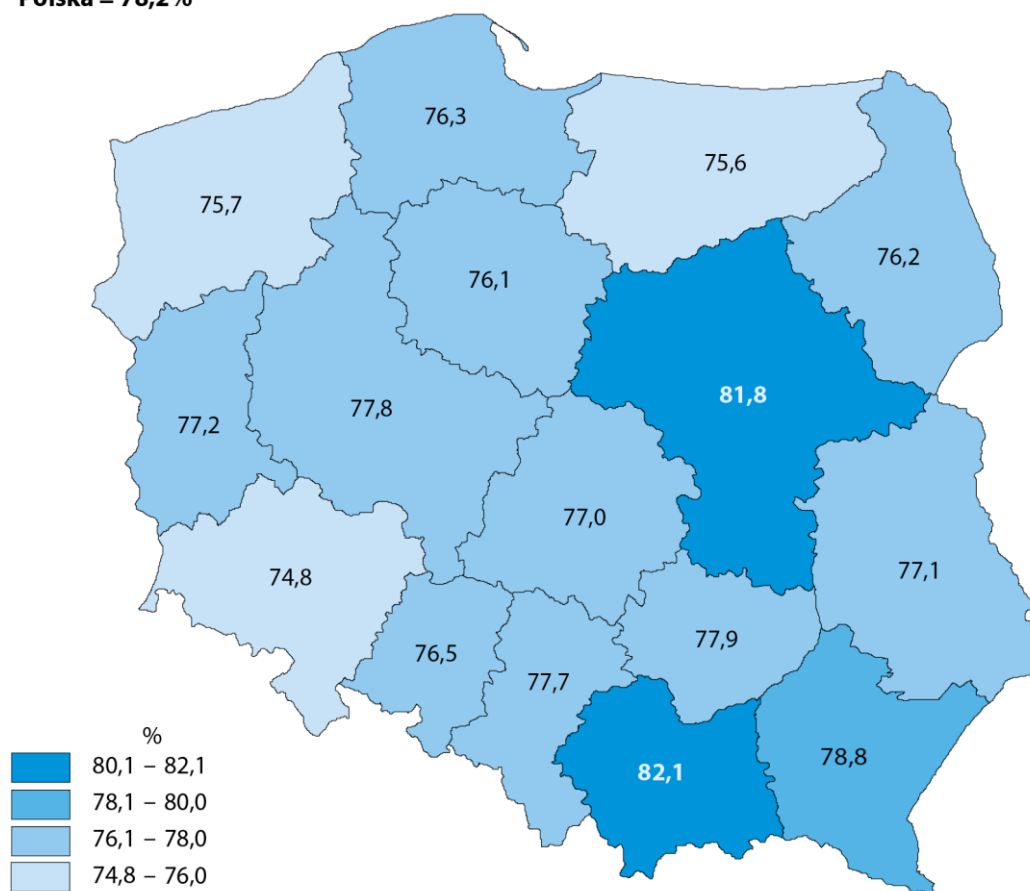

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W szkolnictwie podstawowym ze względu na zmiany w systemie oświaty i likwidację gimnazjów porównywanie aktualnych danych z danymi z lat ubiegłych nie jest miarodajne. W roku szkolnym 2021/22 na Pomorzu Zachodnim działało 475 szkół podstawowych (dla dzieci i młodzieży, bez szkół specjalnych), co stanowiło 3,6% wszystkich szkół w kraju.

W miastach funkcjonowały 242 szkół, w których uczyło się 76,7% dzieci i młodzieży województwa. Jednostki samorządu terytorialnego prowadziły 85,3% szkół podstawowych (dla dzieci i młodzieży bez specjalnych), w tym w miastach – 79,3%, a na wsi 91,4%. Pozostałe szkoły były prowadzone przez organizacje społeczne, stowarzyszenia oraz organizacje wyznaniowe. Ponadto 3 szkoły (stanowiące 0,6%) były prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej) – wszystkie trzy w miastach.

Rysunek 20. Zdawalność egzaminów maturalnych w % według województw w 2021 r.

Polska = 78,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 19. Zdawalność egzaminów maturalnych

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	w %							
Polska	81,0	74,0	79,0	78,5	79,7	80,5	74,0	78,2
Zachodniopomorskie	80,0	70,0	76,0	74,2	76,8	77,0	70,8	75,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Zdawalność egzaminów maturalnych w 2021 r. w porównaniu do 2020 r. zwiększyła się we wszystkich województwach. Przeciętnie dla Polski wyniosła 78,2% (o 4,2 p. proc. więcej niż w 2020 r.). W 2021 r. w stosunku do 2020 r. województwo zachodniopomorskie odnotowało jeden z wyższych wzrostów zdawalności matur – o 4,9 p. proc. (wyższy niż przeciętnie dla Polski). Najwyższy wzrost odnotowano w województwach: warmińsko-mazurskim (o 6,5 p. proc.) i lubelskim (o 5,5 p. proc.).

Szkolnictwo wyższe

Tabela 20. Studenci i absolwenci szkół wyższych

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
absolwenci na 10 tys. mieszkańców								
Polska	123	103	95	101	85	82	77	78
Zachodniopomorskie	115	77	70	70	56	52	49	50
studenci na 10 tys. mieszkańców								
Polska	472	365	351	336	320	313	319	321
Zachodniopomorskie	416	283	265	246	232	222	225	220

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Liczba studentów w województwie w 2021 r. w porównaniu do 2010 r. spadła o 49,5% z 71,8 tys. do 36,3 tys. (w Polsce spadek o 33,1%). Na tle pozostałych województw Zachodniopomorskie – pod względem liczby studentów na 10 tys. ludności w 2021 r. – zajmowało 12. miejsce (spadek w stosunku do 2020 r. o 1 miejsce). W 2022 r. w województwie zachodniopomorskim funkcjonowało 14 uczelni, w tym 11 nadzorowanych przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, 1 nadzorowana przez Ministerstwo Infrastruktury, 1 nadzorowana przez Ministerstwo Zdrowia oraz 1 nadzorowana przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Środowisko, obszary prawnie chronione

Obszar województwa cechuje się ogromnym bogactwem i różnorodnością przyrodniczą oraz dużym stopniem lesistości. Powierzchnie zalesione w 2021 r. stanowiły 35,8% ogółu powierzchni (przy średniej krajowej 29,6%). Województwo zachodniopomorskie pod względem lesistości zajmowało 4. lokatę w kraju. Wśród powiatów województwa zachodniopomorskiego najwyższą lesistością w 2021 r. charakteryzował się powiat wałecki (55,1%), a najniższą – pyrzycki (6,5%). W województwie zachodniopomorskim przeważają gatunki iglaste drzew. Gatunkiem dominującym w tej grupie była sosna (61,6%); świerk stanowił 5,0%. Lasy liściaste zajmowały powierzchnię 245,5 tys. ha (31,6%), a największe udziały miały buk (9,7%), brzoza (7,9%), dąb (7,1%), olsza (5,5%). Pod względem struktury wiekowej lasów w zarządzie Lasów Państwowych, ponad jedną czwartą (25,1%) stanowił drzewostan w klasie wieku 41–60 lat, drzew ponad stuletnich było niespełna 10%⁶.

Przeważająca część terenów zalesionych znajduje się w części południowej i wschodniej województwa. Zwarte kompleksy leśne tworzą puszcze o szczególnej wartości przyrodniczej i gospodarczej: Goleniowska, Bukowa, Piaskowa, Barlinecka, Wkrzańska i Wałecka (lasy wałecko-drawskie). Większe kompleksy stanowią także lasy koszalińsko-białogardzkie oraz człuchowsko-szczecińskie. Przestrzenne rozmieszczenie obszarów o największej wartości przyrodniczej układa się pasmowo. Obszar przygraniczny obejmuje pasmo Doliny Odry. Wzdłuż wybrzeża przebiega pas nadmorski, równoleżnikowo przez centralną część województwa przebiega pas środkowy, a wzdłuż południowej granicy województwa – pas południowy.

Dla zachowania unikatowego dziedzictwa przyrodniczego na obszarze województwa utworzono Woliński Park Narodowy, Drawieński Park Narodowy (wspólnie z województwem lubuskim i wielkopolskim), liczne rezerваты przyrody, parki krajobrazowe czy obszary chronionego krajobrazu. Łącznie 21,8% całkowitej powierzchni województwa objętych zostało tymi formami ochrony. Po akcesji Polski do Unii Europejskiej na obszarze województwa ustanowiono także obszary ochrony przyrody wchodzące w skład Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, obejmujące 22 obszary specjalnej ochrony ptaków oraz 66 obszarów specjalnej ochrony siedlisk⁷.

⁶ Źródło danych: Urząd Statystyczny w Szczecinie, „Ochrona środowiska i leśnictwo w województwie zachodniopomorskim w 2021 r.”.

⁷ Źródło danych: GUS, „Ochrona środowiska 2022”.

Warunki meteorologiczne

Polska leży w strefie klimatu umiarkowanego ciepłego przejściowego, kształtowanego przez różne masy powietrza zarówno kontynentalne, jak i oceaniczne. Dodatkowo zróżnicowane ukształtowanie terenu Polski sprzyja tworzeniu się lokalnych warunków pogodowych/klimatycznych np. w pasie nadmorskim czy w górach.

Zachodzące obecnie zmiany klimatyczne przyczyniają się do zwiększenia częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk meteorologicznych (gwałtownych burz czy susz).

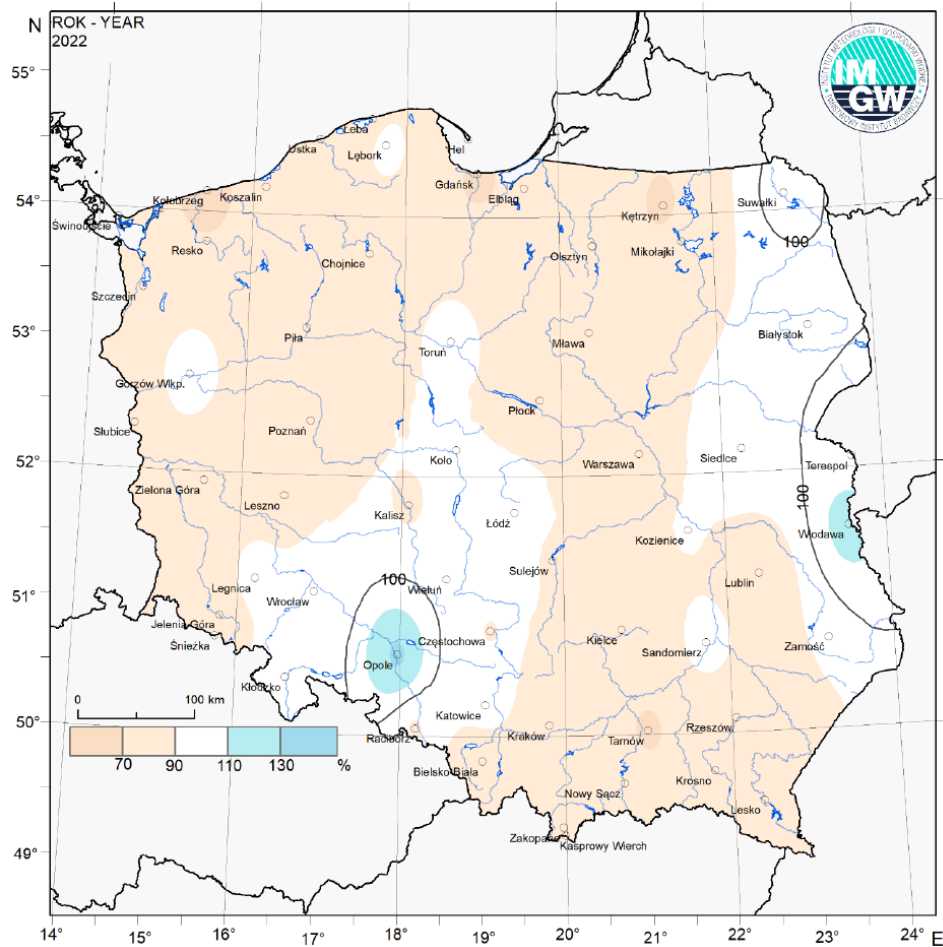
Rysunek 21. Anomalie średnich rocznych wartości temperatury powietrza w 2022 r. względem okresu referencyjnego 1991-2020

Źródło: Biuletyn monitoringu klimatu Polski rok 2022, IMGW-PIB.

W 2022 r. roczna suma opadów atmosferycznych na Pomorzu Zachodnim znalazła się poniżej średniej w stosunku do okresu referencyjnego 1991-2020. Rok ten można określić jako suchy, natomiast 2021 r. był rokiem mieszczącym się w normie względem okresu referencyjnego. W 2022 r. średnia roczna temperatura w północno-zachodniej Polsce, jak i w całej Polsce, była wyższa względem okresu referencyjnego (1991-2020). W przeważającej części województwa zachodniopomorskiego przeciętne przekroczenie wartości referencyjnej wyniosło 0,5-1,0°C, a na południu województwa – powyżej 1,0°C.

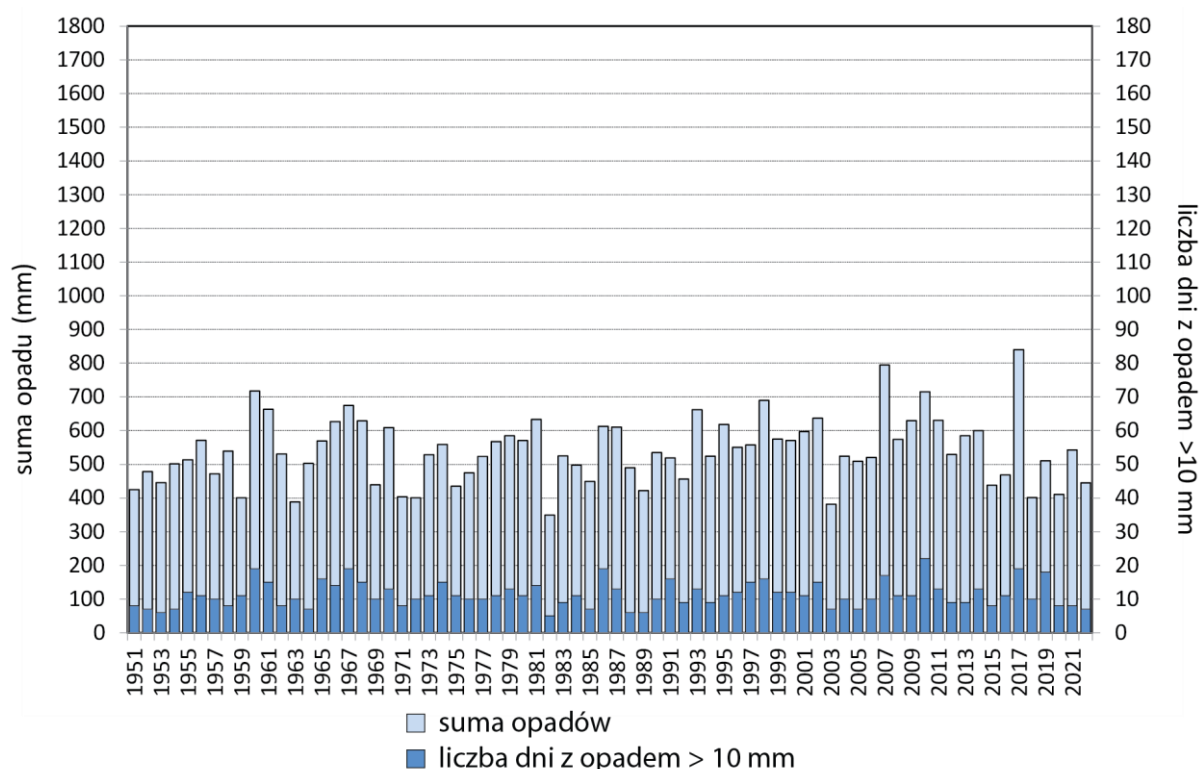
Rysunek 22. Anomalie rocznych sum opadów atmosferycznych w 2022 r. względem okresu referencyjnego 1991-2020

Źródło: Biuletyn monitoringu klimatu Polski rok 2022, IMGW-PIB.

Analizując wykres zmienności wieloletnich sum opadów atmosferycznych w Szczecinie, można stwierdzić że obecnie znajdujemy się w okresie o niższych sumach opadów niż np. w pierwszej dekadzie XXI wieku.

Rysunek 23. Zmienność wieloletnia rocznych sum opadów atmosferycznych oraz liczby dni z opadem >10 mm w roku na stacji synoptycznej w Szczecinie

Źródło: Biuletyn monitoringu klimatu Polski rok 2022, IMGW-PIB.

Turystyka

Województwo zachodniopomorskie należy do najatrakcyjniejszych turystycznie regionów w kraju. Niestety, obostrzenia związane z przeciwdziałaniem pandemii COVID-19 miały bardzo duży wpływ na wyhamowanie rozwoju turystyki w Polsce, a tym samym w województwie zachodniopomorskim. Przełożyło się to przede wszystkim na liczbę turystów odwiedzających region.

Dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego i bazy noclegowej wskazują, że w 2022 r. województwo zachodniopomorskie posiadało największą bazę noclegową w Polsce. Turystom oferowano 143,3 tys. miejsc noclegowych (o blisko 1,0 tys. więcej w porównaniu z 2021 r.).

W 2022 r. w województwie zachodniopomorskim z noclegów skorzystało 3,3 mln turystów, tj. o 1,5% więcej niż w 2019 r. oraz o 33,0% więcej niż w 2021 r. W 2022 r. udzielono 15,2 mln noclegów, tj. o 0,9 mln mniej niż w 2019 r., ale o 3,2 mln więcej niż w 2021 r. W 2022 r. województwo zachodniopomorskie odwiedziło 728,1 tys. zagranicznych turystów (ok. 12,5% wszystkich turystów zagranicznych w Polsce), którym udzielono 3,1 mln noclegów (spadek o 23,7% w stosunku do 2019 r.), natomiast odnotowano wzrost w porównaniu z 2021 r. o 56,2%.

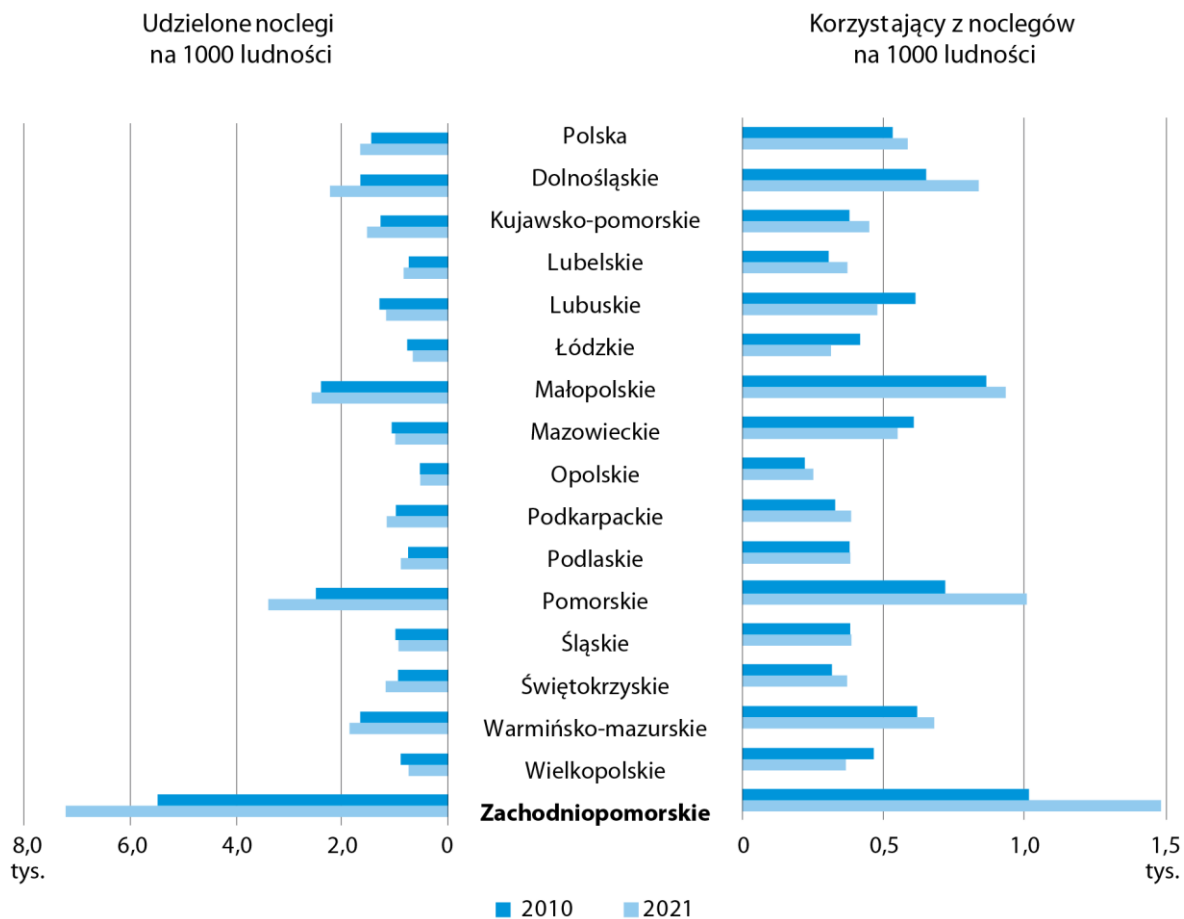
Pomorze Zachodnie jest destynacją najczęściej wybieraną na wypoczynek, bowiem proporcja liczby udzielonych noclegów w stosunku do liczby turystów wskazuje, że mniejszej niż np. w województwie małopolskim i mazowieckim liczbie turystów udzielono więcej noclegów. Średni czas pobytu turystów w turystycznych obiektach noclegowych wynosił w 2022 r. przeciętnie 4,65 noclegu (w Małopolsce, która gościła 1,9 mln więcej turystów niż Zachodniopomorskie, średnia długość pobytu wynosiła 2,63 noclegu).

Wg stanu na 31 lipca 2022 r. w regionie działało 1 397 (mniej o 68 niż w 2021 r. i mniej o 87 niż w 2020 r.) obiektów noclegowych posiadających 10 lub więcej miejsc noclegowych, a 508 z nich stanowiły obiekty całoroczne. Pod względem liczby obiektów ogółem Zachodniopomorskie zajmuje pierwsze miejsce w Polsce,

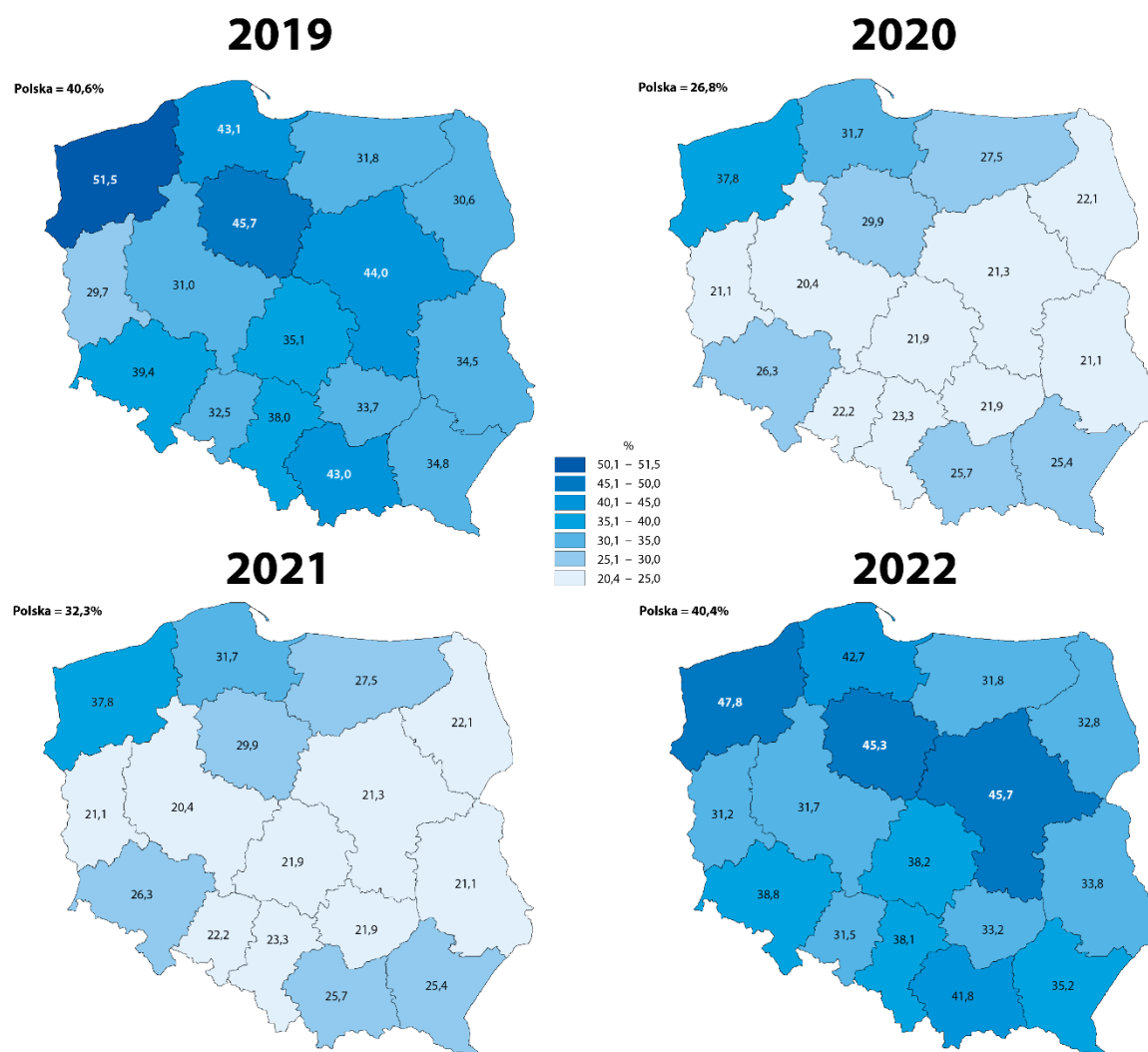
wyprzedzając województwo pomorskie, które w poprzednich latach dysponowało większą liczbą obiektów. Jednak pod względem liczby obiektów całorocznych województwo zachodniopomorskie zajmuje dopiero 6. miejsce, co wskazuje na dużą sezonowość ruchu turystycznego.

Wykres 9. Turyści ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 24. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 21. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w %

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	ogółem								
Polska	33,4	36,7	38,1	39,3	40,1	40,6	26,8	32,3	40,4
Zachodniopomorskie	43,9	48,3	49,8	51,0	51,6	51,5	37,8	44,0	47,8
	hotele								
Polska	33,8	39,1	41,1	42,2	43,2	44,1	26,0	31,6	43,2
Zachodniopomorskie	36,7	52,3	54,1	56,0	56,8	57,9	41,3	42,8	49,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

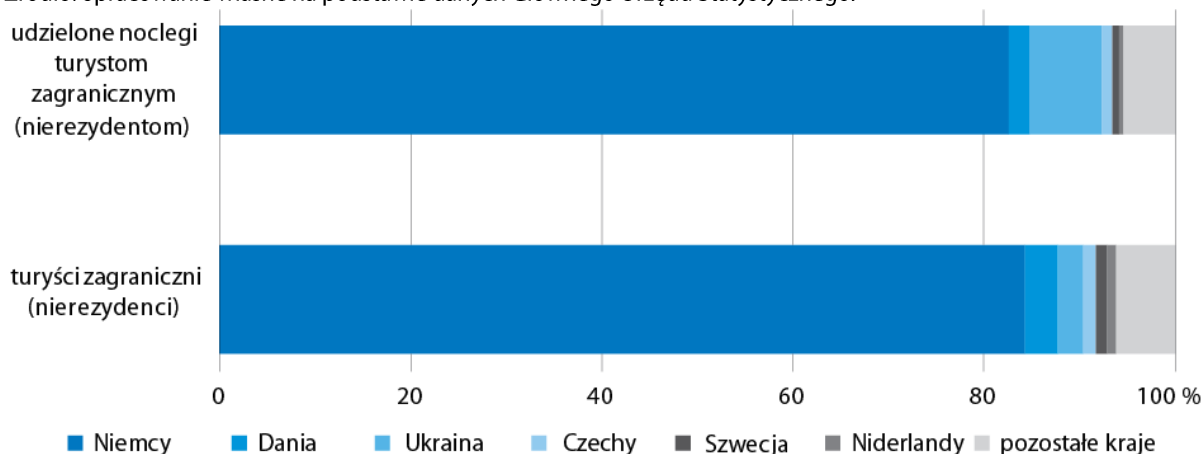
W 2022 r. stopień wykorzystania miejsc noclegowych wyniósł 47,8% i w stosunku do 2021 r. był wyższy o 3,8 p. proc. Natomiast wciąż nie wrócił do poziomu z 2019 r. (51,5%).

W 2021 r. w zakresie udzielonych noclegów i osób korzystających z obiektów turystycznych na 1000 ludności województwo zachodniopomorskie na tle pozostałych województw zdecydowanie przodowało w statystykach.

Wśród turystów zagranicznych odwiedzających Pomorze Zachodnie i korzystających z infrastruktury noclegowej, przeważają turyści z Niemiec (84,2% ogółu), w dalszej kolejności województwo odwiedzają Duńczycy (3,4%) i Ukraińcy (2,7%).

Wykres 10. Turyści zagraniczni w województwie zachodniopomorskim w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

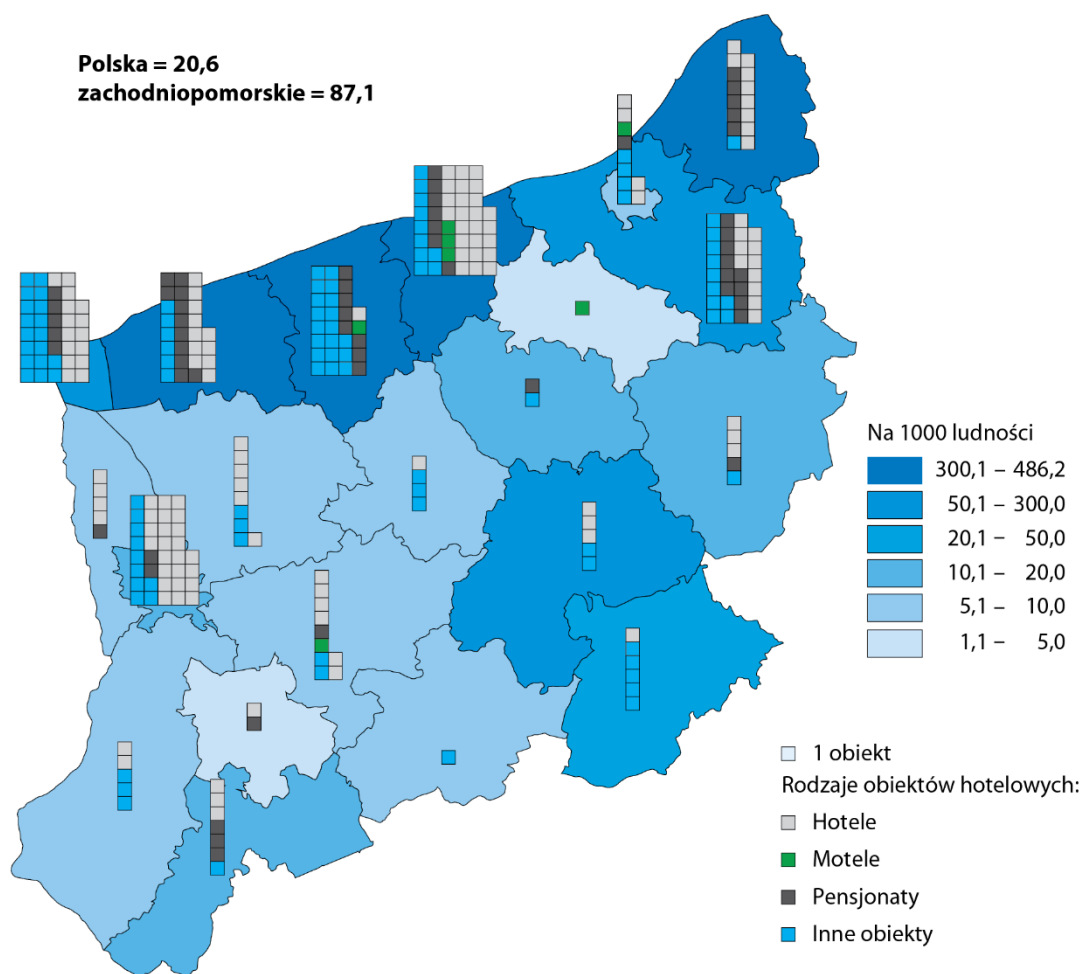
Najwięcej obiektów hotelowych w województwie znajduje się w powiatach pasa nadmorskiego oraz w Szczecinie. W pozostałych powiatach – mimo dogodnych warunków naturalnych sprzyjających turystyce – liczba obiektów hotelowych jest znacznie mniejsza. Konsekwencją tego jest również zdecydowanie niższa liczba miejsc noclegowych ogółem na 1000 ludności. Biorąc pod uwagę inne obiekty niż hotelowe m.in. ośrodki wczasowe czy zespoły domków turystycznych, ośrodki te także w większości znajdują się bezpośrednio nad Zatoką Pomorską i w znacznym stopniu powiększają bazę noclegową powiatów nadmorskich.

W 2022 r. Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego wydał: 4 decyzje administracyjne w przedmiocie zaszeregowania obiektu do obiektów hotelarskich określonego rodzaju i kategorii, 1 decyzję administracyjną w przedmiocie podwyższenia kategorii obiektu hotelarskiego (z 4 na 5 gwiazdek), 1 decyzję administracyjną w przedmiocie potwierdzenia zaszeregowania obiektu do obiektów hotelarskich określonego rodzaju i kategorii, 1 decyzję administracyjną w przedmiocie odmowy zaszeregowania obiektu do obiektów hotelarskich określonego rodzaju i kategorii, 12 decyzji administracyjnych o uchyleniu zaszeregowania.

Na koniec 2022 r. w Ewidencji obiektów hotelarskich województwa zachodniopomorskiego znajdowało się 175 obiektów hotelarskich, dysponujących 24 184 miejscami noclegowymi.

W Rejestrze Organizatorów Turystyki i Przedsiębiorców Ułatwiających Nabywanie Powiązanych Usług Turystycznych prowadzonym przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego na koniec 2022 r. wpisanych było 187 organizatorów turystyki, w tym 34, którzy jednocześnie są przedsiębiorcami ułatwiającymi nabywanie powiązanych usług turystycznych. W 2022 r. do rejestru wpisano 18 nowych przedsiębiorców turystycznych.

Rysunek 25. Miejsca noclegowe w 2021 r. (stan na 31 lipca)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Kultura

W 2021 r. w województwie zachodniopomorskim przeciętnie na jedną bibliotekę publiczną przypadało 3 983 mieszkańców, co sytuuje region na 6. miejscu na tle pozostałych województw.

W 2021 r. w porównaniu do 2010 r. liczba ludności na 1 miejsce w teatrach i instytucjach muzycznych spadła zarówno w Polsce, jak i w województwie – odpowiednio o 29,8% i o 30,5%.

Liczba zwiedzających muzea na 1 000 mieszkańców w 2021 r. w porównaniu do 2019 r. spadła w województwie o 20,6% do 176, natomiast w Polsce o 36,6% (tak znaczący ubytek zwiedzających spowodowany był zamknięciem tych instytucji oraz wprowadzeniem w nich limitów osób odwiedzających w ramach walki z COVID-19). Pomimo wykazanego spadku zwiedzających w stosunku do 2019 r., w 2021 r. w porównaniu do roku 2020 odnotowano duży wzrost liczby zwiedzających. Wzrost ten jest m.in. wynikiem ograniczenia obostrzeń związanych z pandemią COVID-19 w stosunku do jej pierwszego okresu.

W 2021 r. liczba widzów w kinach na 1 000 ludności (podobnie jak w przypadku muzeów) była o ponad 50% niższa niż w 2019 r., natomiast w stosunku do 2020 r. odnotowano wzrost o ponad 40%. Przeciętnie liczba widzów w kinach w Polsce jest większa niż w województwie, tendencja ta nie zmienia się na przestrzeni lat.

Tabela 22. Wskaźniki dotycząc działalności kulturalnej

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną								
Polska	3 940	4 113	4 158	4 194	4 264	4 324	4 404	4 441
Zachodniopomorskie	3 668	3 505	3 544	3 629	3 797	3 899	3 983	4 084
liczba ludności na 1 miejsce w teatrach i instytucjach muzycznych								
Polska	529	434	408	406	392	380	377	372
Zachodniopomorskie	532	406	444	422	382	365	358	370
wizytacje w kinach stałych na 1 000 mieszkańców								
Polska	974	1 188	1 349	1 476	1 541	1 608	511	723
Zachodniopomorskie	910	1 116	1 290	1 347	1 384	1 440	456	640
zwiedzający muzea i oddziały muzeów na 1 000 mieszkańców								
Polska	576,8	865,2	945,5	976,1	992,5	1 047,7	435,6	664,7
Zachodniopomorskie	258,3	357,8	435,0	363,2	368,2	314,4	176,0	249,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Ochrona zdrowia

Według danych GUS w 2021 r. w województwie zachodniopomorskim funkcjonowały 44 szpitale. Samorząd województwa jest organem założycielskim dla 13 samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, w tym 7 szpitali specjalistycznych znajdujących się w Sieci Szpitali zlokalizowanych w Szczecinie (3), Koszalinie (2), Kołobrzegu i Gryficach, a także Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie, 1 zakładu opiekuńczo-leczniczego w Tucznie, 1 ośrodka terapii uzależnień od alkoholu w Stanominie, 1 szpitala uzdrowiskowego w Kołobrzegu i 2 wojewódzkich ośrodków medycyny pracy w Koszalinie i Szczecinie.

Na 10 tys. ludności przypadało 42,7 łóżek szpitalnych – 11. miejsce na tle pozostałych województw (w 2020 r. 41,6 – 13. miejsce).

Liczba pracujących lekarzy według podstawowego miejsca pracy na 10 tys. ludności w województwie zachodniopomorskim w 2021 r. wyniosła 32,2 (9. lokata w kraju) i w stosunku do 2010 r. i 2020 r. wzrosła odpowiednio o 47,7% i o 12,6%. W powiatach województwa najwyższą wartość wskaźnika wystąpiła w: Szczecinie (73,9 lekarza na 10 tys. ludności), Koszalinie (39,4), powiecie polickim (38,6) i kołobrzeskim (31,9).

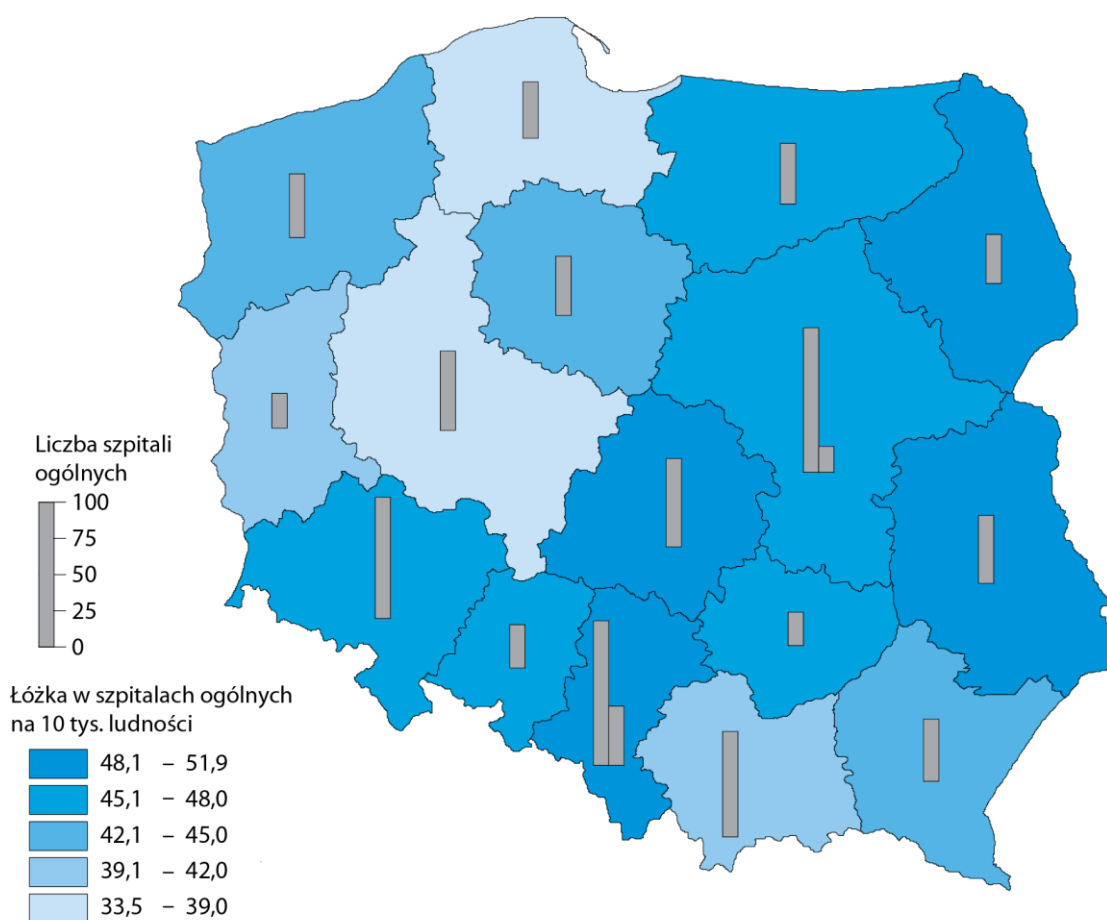
Liczba pielęgniarek i położnych według podstawowego miejsca pracy na 10 tys. ludności w województwie w 2021 r. osiągnęła wartość 54,5 (14. lokata w kraju) i w stosunku do 2010 r. wzrosła o 13,3%, natomiast w odniesieniu do 2020 r. nastąpił wzrost o 6,0%. Wśród powiatów województwa zachodniopomorskiego najwyższy wskaźnik wystąpił w: Szczecinie – 93,7 pielęgniarek i położnych na 10 tys. ludności (w 2020 r. – 89,7), Koszalinie – 91,8 (w 2020 r. – 88,2), powiecie kołobrzeskim – 73,4 (w 2020 r. – 75,6) oraz gryfickim – 64,0 (w 2020 r. – 68,7).

Tabela 23. Zdrowie

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. mieszkańców								
Polska	47,0	48,7	48,6	48,2	47,3	43,5	44,0	44,4
Zachodniopomorskie	45,2	48,3	47,9	46,3	46,1	40,5	41,6	42,7
lekarze pracujący na 10 tys. mieszkańców wg podstawowego miejsca pracy								
Polska	20,6	23,0	23,9	23,5	23,3	23,7	24,2	34,3
Zachodniopomorskie	21,8	24,1	24,5	24,8	26,9	27,4	28,6	32,2
pielęgniarki i położne na 10 tys. mieszkańców wg podstawowego miejsca pracy								
Polska	53,7	57,2	56,9	56,3	56,2	56,3	56,3	64,1
Zachodniopomorskie	48,1	50,2	50,9	49,7	51,5	52,2	50,4	54,5
liczba mieszkańców na aptekę ogólnodostępną								
Polska	3 411	3 017	2 933	2 882	2 978	3 124	3 159	3 195
Zachodniopomorskie	3 584	3 054	2 971	2 901	2 958	3 073	3 026	3 050

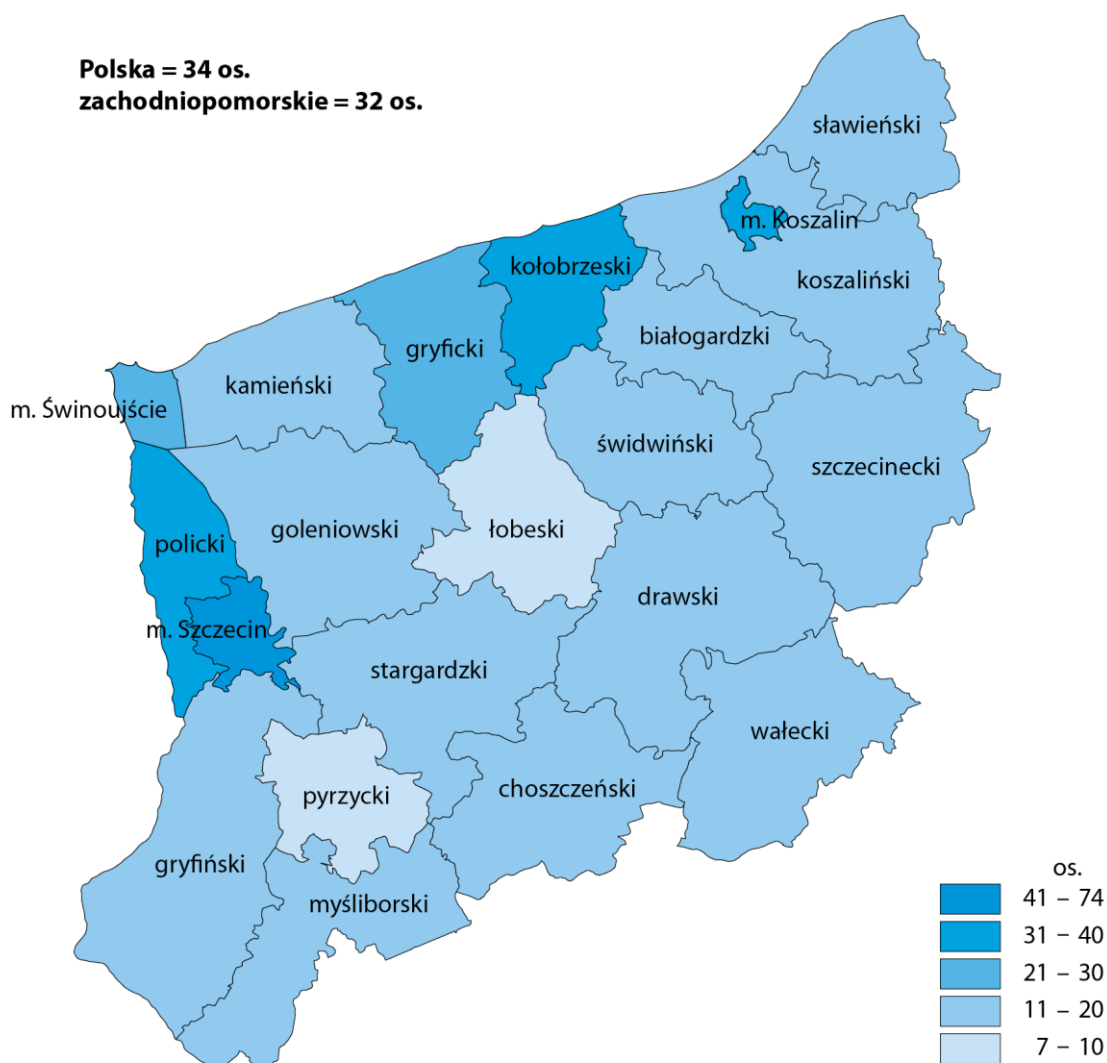
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 26. Szpitale ogólne w Polsce w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 27. Lekarze pracujący według podstawowego miejsca pracy na 10 tys. mieszkańców w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Infrastruktura transportowa

Pomorze Zachodnie charakteryzuje się dużym pokryciem terenów lasami i jeziorami, co bezpośrednio przekłada się na niską gęstość sieci drogowej w regionie. Długość dróg publicznych o twardej nawierzchni na km² w województwie zachodniopomorskim jest jedną z najniższych w kraju (2021 r. – 15. miejsce), w przeliczeniu na 10 tys. ludności (2021 r. – 10. pozycja) długość przekracza średnią dla Polski.

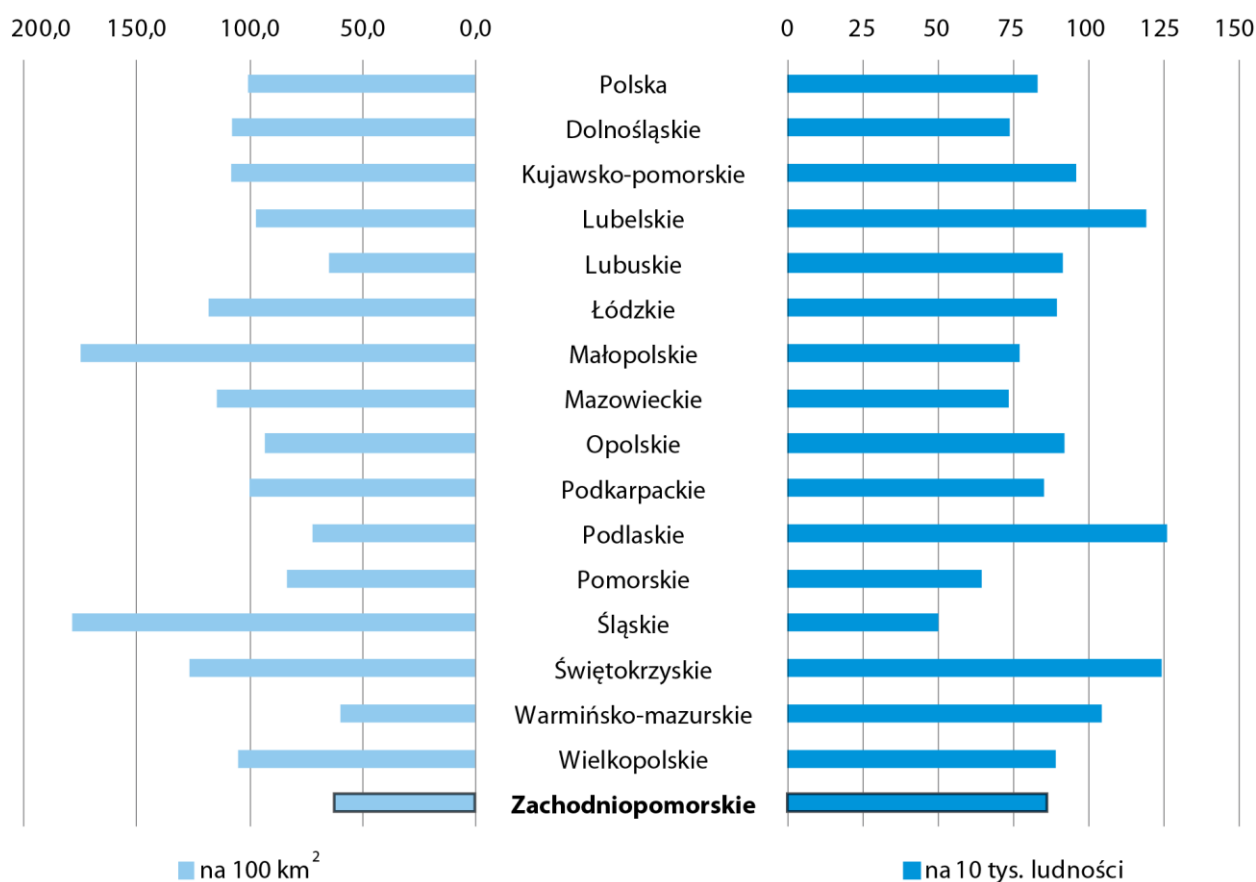
Sieć dróg wojewódzkich województwa zachodniopomorskiego, stanowiąca uzupełnienie sieci dróg krajowych, obejmuje 53 ciągi drogowe o sumarycznej długości 2 141 km. Średni dobowy ruch roczny pojazdów silnikowych dla wszystkich dróg wojewódzkich wynosi 4 231 poj./dobę.

Tabela 24. Drogi publiczne o twardej nawierzchni w km

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
na 100 km ²								
Polska	87,6	93,0	94,1	95,8	97,2	98,2	100,3	100,9
Zachodniopomorskie	59,2	61,3	60,9	61,2	61,2	60,9	63,3	62,2
na 10 tys. ludności								
Polska	71,1	75,7	76,6	78,0	79,1	80,0	81,9	83,2
Zachodniopomorskie	78,6	82,0	81,6	82,1	82,4	82,3	85,9	86,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykres 11. Drogi publiczne o twardej nawierzchni w km w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2021 r. pod względem gęstości linii kolejowych województwo zachodniopomorskie sytuowało się na 12. miejscu wśród województw (wartości bez zmian w stosunku do 2020 r.). Współczynnik długości linii kolejowych na 10 tys. ludności pozycjonuje Pomorze Zachodnie na 4. miejscu w kraju.

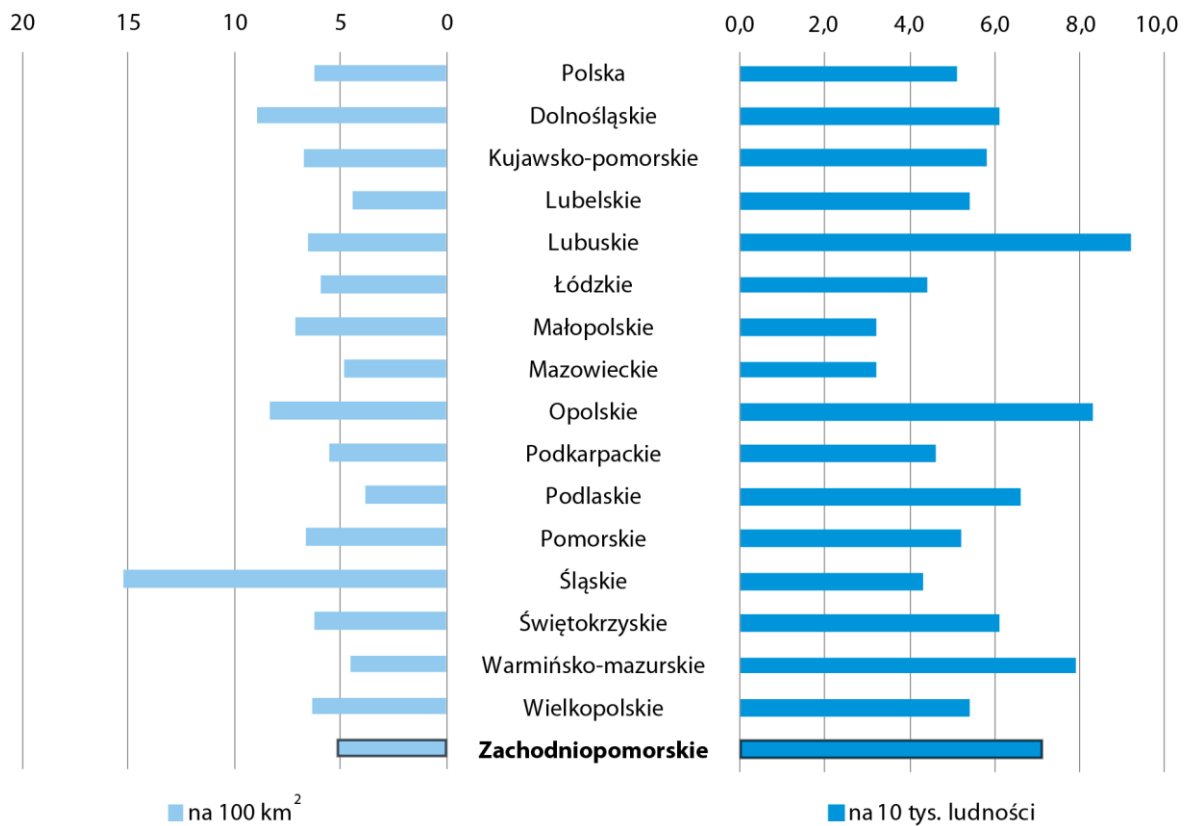

Tabela 25. Linie kolejowe ogółem w km

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
na 100 km ²								
Polska	6,5	6,2	6,1	6,1	6,2	6,2	6,2	6,2
Zachodniopomorskie	5,3	5,2	5,0	5,1	5,1	5,2	5,2	5,1
na 10 tys. mieszkańców								
Polska	5,2	5,0	5,0	5,0	5,0	5,1	5,1	5,1
Zachodniopomorskie	7,0	6,9	6,7	6,8	6,9	7,0	7,2	7,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykres 12. Linie kolejowe ogółem w km w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Sieć tras rowerowych Pomorza Zachodniego aktualnie obejmuje 629,02 km. Natężenie ruchu rowerowego na trasach poziomu europejskiego i krajowego jest monitorowana poprzez sieć automatycznych pętli indukcyjnych. Pętle są montowane systematycznie, w miarę budowania kolejnych odcinków. Obecnie samorząd województwa posiada 13 pętli indukcyjnych, z czego 8 funkcjonowało w 2021 r. i 2022 r., więc możliwe jest porównanie danych.

Tabela 26. Liczba rowerzystów na szlakach rowerowych w 2022 r.

Miejsce zliczania	Liczba rowerzystów	Trend 2021/2022
Świnoujście/ Velo Baltica	795 483	18%
Sarbinowo / Velo Baltica	199 875	-1%
Rogowo / Velo Baltica	187 190	4%
Darłowo / Velo Baltica	95 380	4%
Chwarstnica / Blue Velo	21 163	-39%
Nowe Objezierze / Trasa Pojezierzy Zachodnich	25 819	18%
Czarnocin / Wokół Zalewu Szczecińskiego	6 603	14%
Toporzyk / Stary Kolejowy Szlak	15 924	-2%

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Infrastruktura komunalna – urządzenia sieciowe

Tabela 27. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wodociągowa								
Polska	87,4	91,8	91,9	92,0	92,1	92,2	92,2	92,4
Zachodniopomorskie	93,3	96,2	96,3	96,3	96,2	96,2	96,2	96,3
Kanalizacyjna								
Polska	62,0	69,7	70,2	70,5	70,8	71,2	71,5	71,9
Zachodniopomorskie	74,8	80,6	80,8	81,0	80,4	80,6	80,7	80,9
Gazowa								
Polska	52,5	52,1	52,1	52,1	52,3	52,9	54,2	54,8
Zachodniopomorskie	60,8	59,1	59,1	59,2	59,2	59,5	61,0	61,0

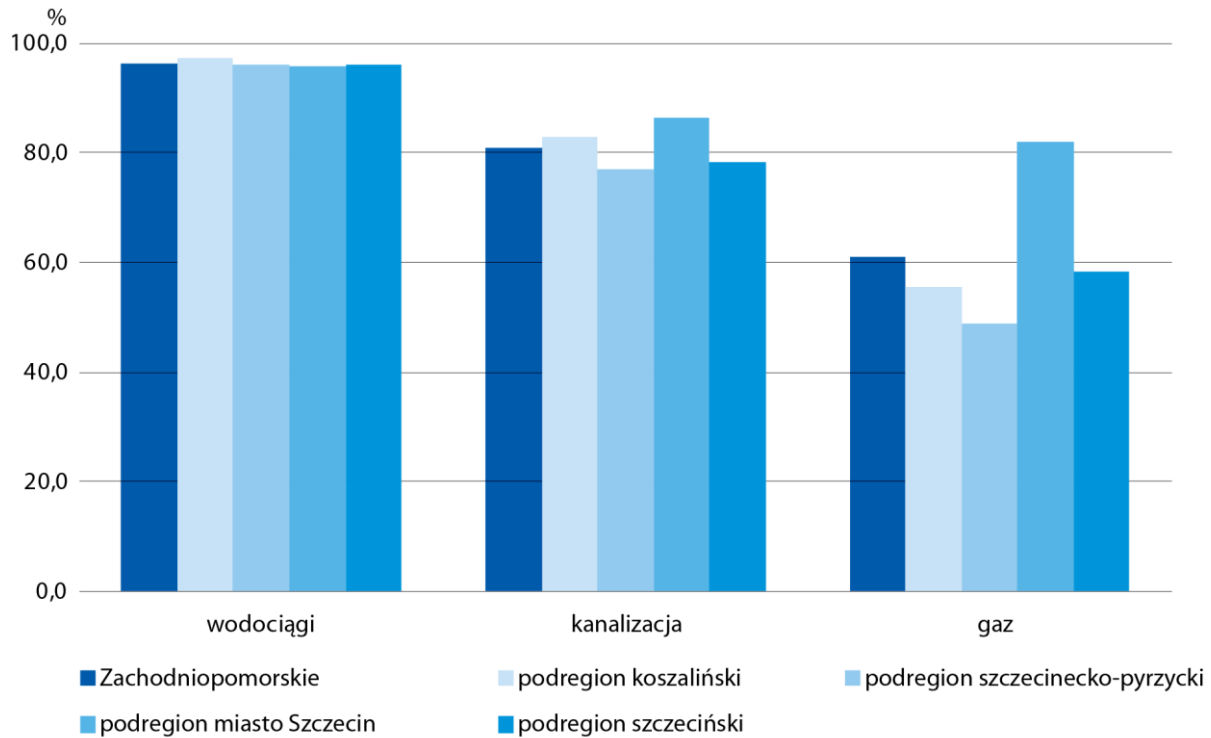
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Odsetek osób korzystających z wodociągów w województwie jest wyższy niż przeciętna dla kraju i od 2010 r. do 2021 r. wzrósł o 3,0 p. proc. do 96,3% (w kraju odpowiednio o 5,0 p. proc. do 92,4%). W odniesieniu do roku ubiegłego odnotowano nieznaczny wzrost o 0,1 p. proc. Odsetek osób korzystających z kanalizacji w województwie wynosił 80,9% i również jest wyższy niż w kraju (71,9%).

Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w województwie zachodniopomorskim w 2020 r. zwiększył się o 0,7 p. proc. w stosunku do 2010 r., natomiast w stosunku do 2020 r. wartość nie uległa zmianie.

Województwo zachodniopomorskie na tle pozostałych województw miało drugi największy odsetek liczby ludności korzystającej z komunalnych oczyszczalni w 2021 r. (83,5%). Od 2010 r. do 2021 r. odsetek ten wzrósł o 5,3 p. proc. Spośród powiatów regionu w 2020 r. najwyższy odsetek ludności korzystającej z komunalnych oczyszczalni ścieków wystąpił w mieście Koszalin (100,0%), a najniższy w powiecie łobeskim (63,7%) – w stosunku do 2010 r. odnotowano wzrost o 9,1 p. proc.

Wykres 13. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w 2021 r.

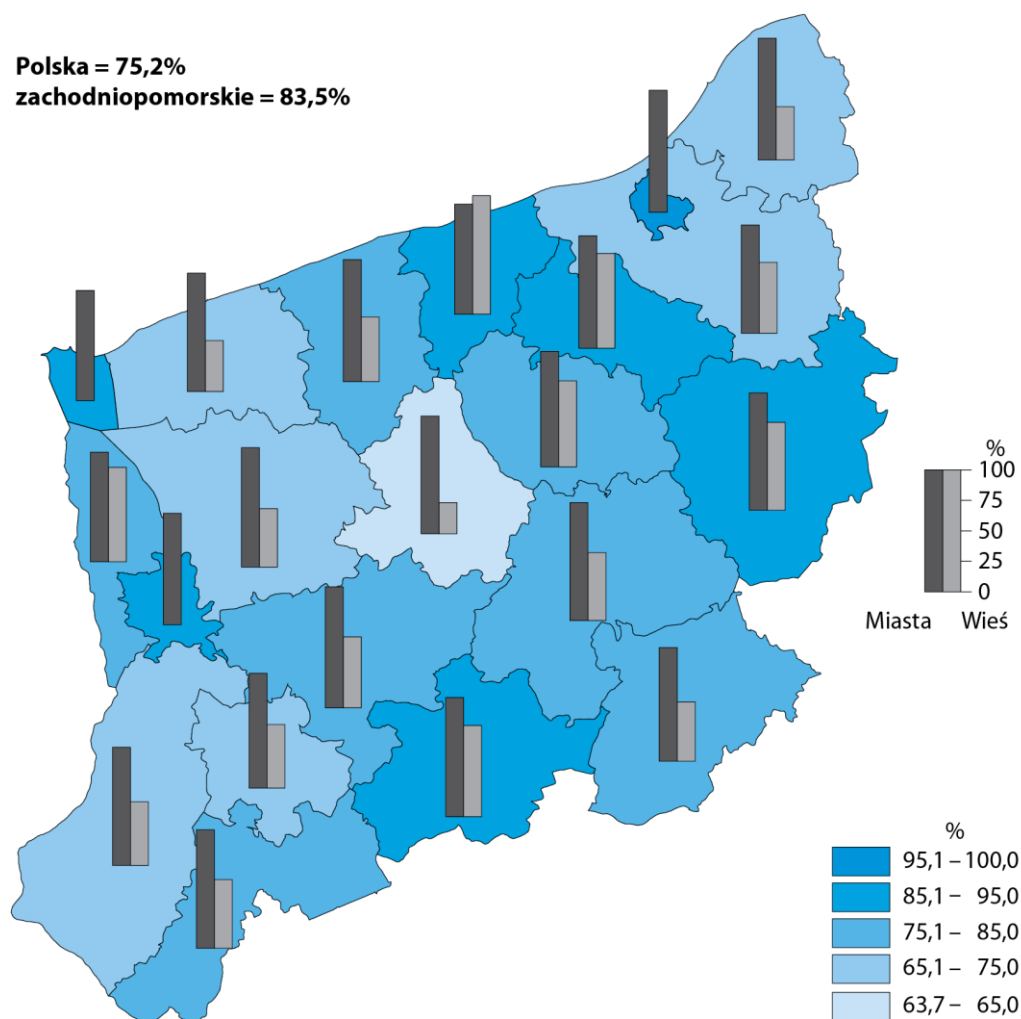
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 28. Ludność korzystająca z komunalnych oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	%							
Polska	64,7	72,7	73,5	73,6	74,0	74,5	74,9	75,2
Zachodniopomorskie	78,2	83,7	84,0	81,4	83,1	83,0	83,6	83,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 28. Ludność korzystająca z komunalnych oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności według powiatów w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Infrastruktura energetyczna

Województwo zachodniopomorskie w 2021 r. zajmowało 7. miejsce w Polsce pod względem mocy zainstalowanych i osiągalnych w elektrowniach (3 589,5 MW). Na Pomorzu Zachodnim zainstalowano 6,4% mocy krajowych jednostek wytwarzania energii elektrycznej. Łączna wielkość produkcji energii elektrycznej w 2021 r. w województwie wynosiła 8 261,3 GWh. Potencjał elektroenergetyczny województwa opiera się na działalności Zespołu Elektrowni Dolna Odra (powiat gryfiński) – elektrownia systemowa, największy wytwórca energii elektrycznej w północno-zachodniej Polsce o zainstalowanej mocy elektrycznej – 908 MW⁸ oraz Elektrowni Szczytowo-Pompowej Żydowo w powiecie koszalińskim o mocy zainstalowanej 167 MW⁹. Na potencjał elektroenergetyczny województwa zachodniopomorskiego wpływa także produkcja energii ze źródeł odnawialnych (4 795,0 GWh), która stanowi ponad 58,0% całkowitej produkcji energii ze wszystkich rodzajów źródeł. Charakterystyczną cechą województwa zachodniopomorskiego jest lokalizacja dużych i bardzo dużych farm wiatrowych. Zgodnie z informacjami zawartymi w Karcie charakterystyki energetycznej województwa zachodniopomorskiego w zakresie wykorzystania OZE w produkcji energii elektrycznej i ciepła, wg stanu na

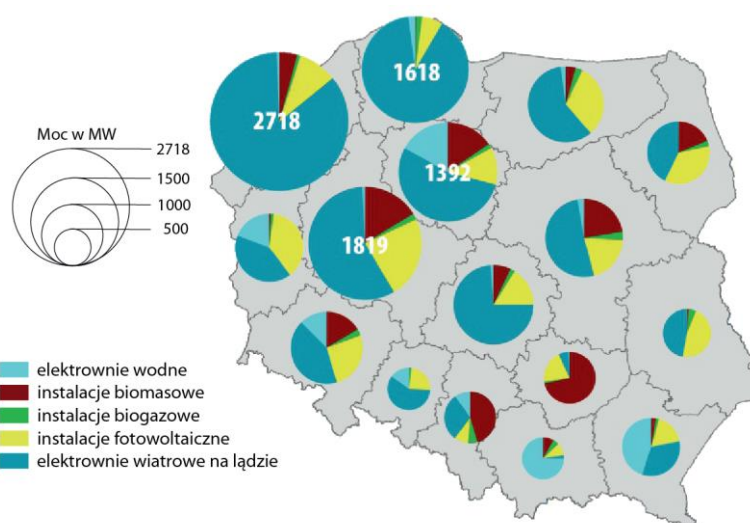
⁸ <https://zedolnaodra.pgegiek.pl/technika-i-technologie> (dostęp 13 marca 2023 r.)

⁹ <https://energa-wytwarzanie.pl/obiekty/elektrownie-wodne-duze/20062/esp-zydowo> (dostęp: 13 marca 2023 r.)

koniec grudnia 2022 r. przygotowanego przez Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego, rok 2022 (stan na 31 grudnia 2022 r.) jest rekordowy w historii rozwoju energetyki odnawialnej w województwie zachodniopomorskim. W 2022 r. uruchomiono 118 nowych instalacji o łącznej mocy 672 MW, w tym kompleks dwóch farm wiatrowych (Karlino i Dargikowo) o łącznej mocy 191,4 MW, farmy wiatrowe Białe Bórze (144,9 MW) i Banie 3 (83,6 MW) oraz farmę fotowoltaiczną Polanów Solar Park (30 MW). W efekcie poczynionych inwestycji łączna moc instalacji powyżej 50 kW przekroczyła 2 718 MW, co stanowiło 19,2% mocy zainstalowanej w kraju. Zapewnia to województwu zachodniopomorskiemu pozycję lidera w Polsce, przed województwami wielkopolskim (1 818 MW), pomorskim (1 618 MW) i kujawsko-pomorskim (1 392 MW).

Rysunek 29. Moc elektryczna instalacji OZE powyżej 50 kW według województw z podziałem na technologie w MW, stan na 31 grudnia 2022 r.

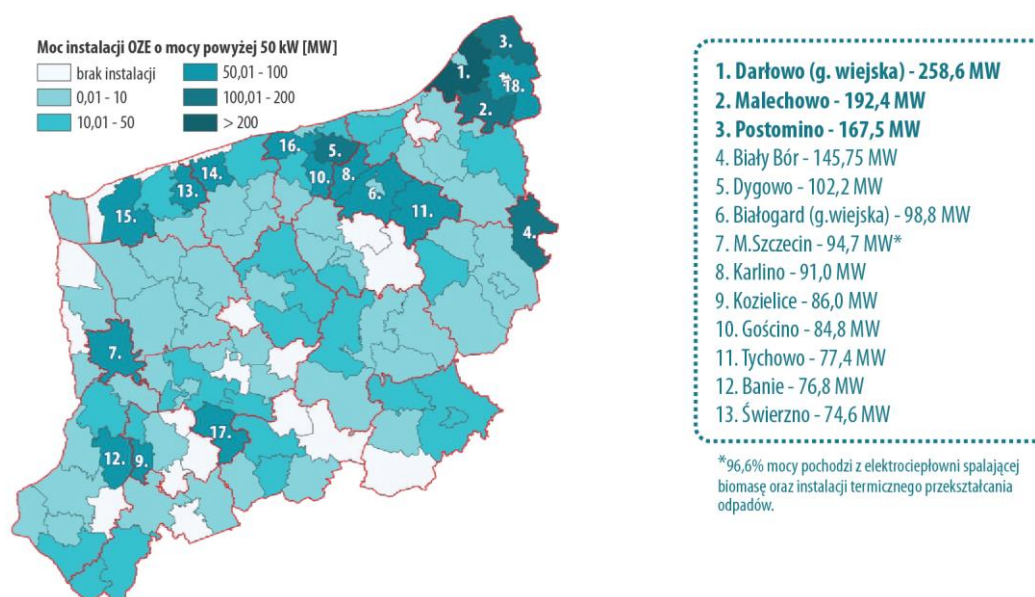

Źródło: Karta charakterystyki energetycznej województwa zachodniopomorskiego w zakresie wykorzystania OZE w produkcji energii elektrycznej i ciepła wg stanu na koniec grudnia 2022 r. – Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego na podstawie danych Urzędu Regulacji Energetyki.

Liderami w zakresie energetyki odnawialnej są powiaty, w których wykorzystano sprzyjające warunki do rozwoju energetyki wiatrowej. Na pierwszym miejscu jest powiat sławieński z mocą zainstalowaną 668,9 MW, następnie powiaty: kołobrzeski (277,6 MW), szczecinecki (208,2 MW) i kamieński (174,8 MW). Wśród gmin Pomorza Zachodniego zdecydowanym liderem w zakresie energetyki odnawialnej jest gmina wiejska Darłowo z mocą 258,6 MW. Kolejne miejsca zajmują gminy Malechowo (192,4 MW) i Postomino (167,5 MW). Liderem w zakresie instalacji biomasowych jest gmina Szczecin (91,5 MW), a instalacji fotowoltaicznych – gmina Polanów (33,9 MW)¹⁰.

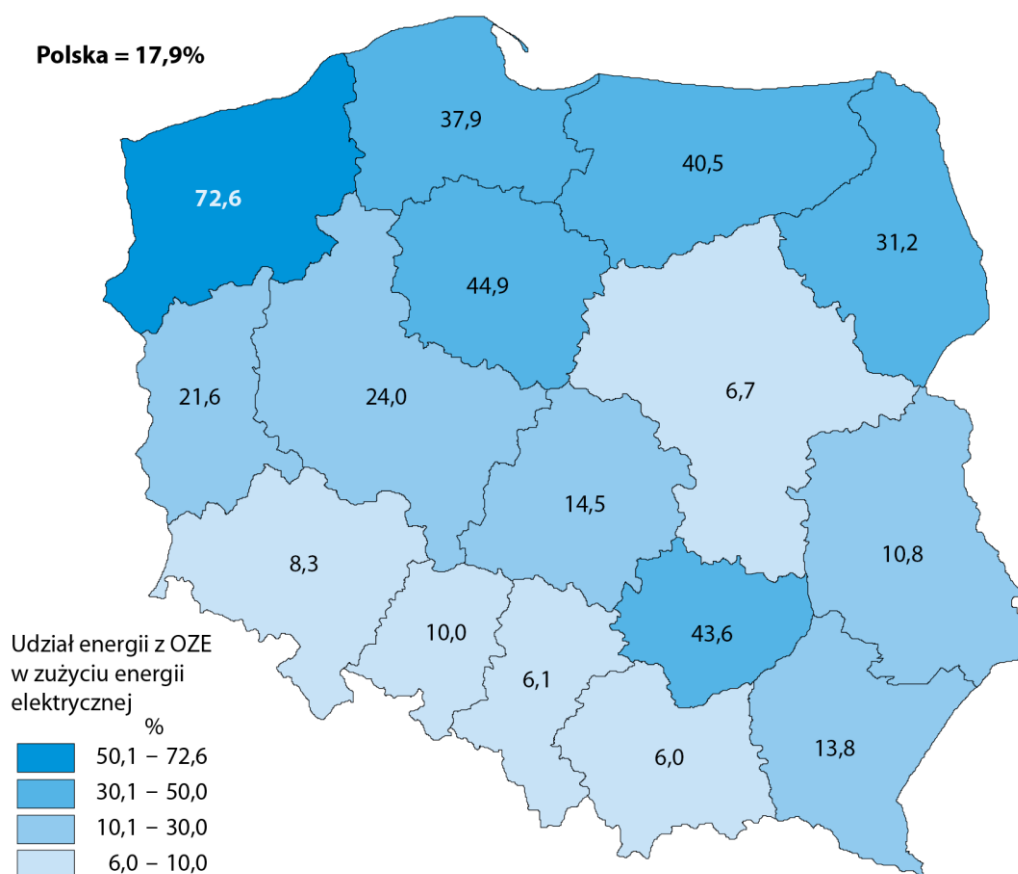
¹⁰ http://rbgp.pl/wp-content/uploads/2023/04/karta-ENERGETYKI_IV-kwartal_2022.pdf

Rysunek 30. Moc elektryczna instalacji OZE powyżej 50 kW w województwie zachodniopomorskim, stan na 31 grudnia 2022 r.

Źródło: Karta charakterystyki energetycznej województwa zachodniopomorskiego w zakresie wykorzystania OZE w produkcji energii elektrycznej i ciepła wg stanu na koniec września 2022 r. – Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego na podstawie danych Urzędu Regulacji Energetyki.

Rysunek 31. Udział produkcji energii elektrycznej z OZE w jej zużyciu ogółem w % według województw w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2021 r. w województwie zachodniopomorskim wyprodukowano najwięcej energii elektrycznej z OZE (4 795,0 GWh), co stanowiło 15,7% produkcji krajowej. W 2021 r. 72,6% energii elektrycznej zużywanej w województwie pochodziło z OZE (średnio dla Polski – 17,9%); w 2020 r. było to odpowiednio 82,2% dla województwa zachodniopomorskiego i 17,5% dla Polski.

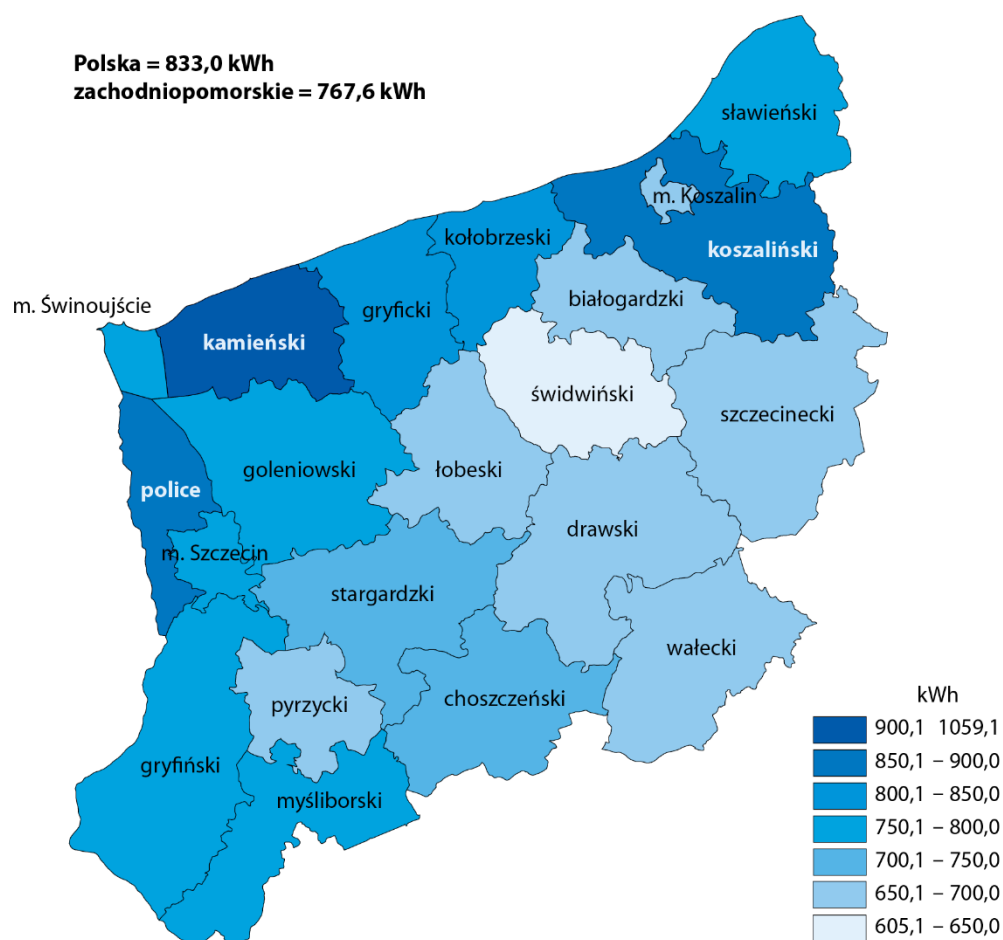
Tabela 29. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na niskim napięciu na 1 mieszkańca

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	kWh							
Polska	773,0	736,3	751,1	762,4	794,2	797,5	826,0	833,0
Zachodniopomorskie	700,3	663,1	691,2	689,9	730,0	739,5	776,0	767,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przeciętne zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2021 r. w województwie zachodniopomorskim było jednym z niższych w Polsce i sytuowało województwo na tle pozostałych na 12. pozycji. Na Pomorzu Zachodnim, podobnie jak i w większości województw, przeciętne zużycie energii elektrycznej w gospodarstwie domowym na 1 mieszkańca zwiększa się. W 2021 r. w stosunku do 2010 r. w województwie zachodniopomorskim zużycie zwiększyło się o 9,6% (w Polsce o 7,8%).

Rysunek 32. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na niskim napięciu na 1 mieszkańca według powiatów w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Środowisko – jakość powietrza

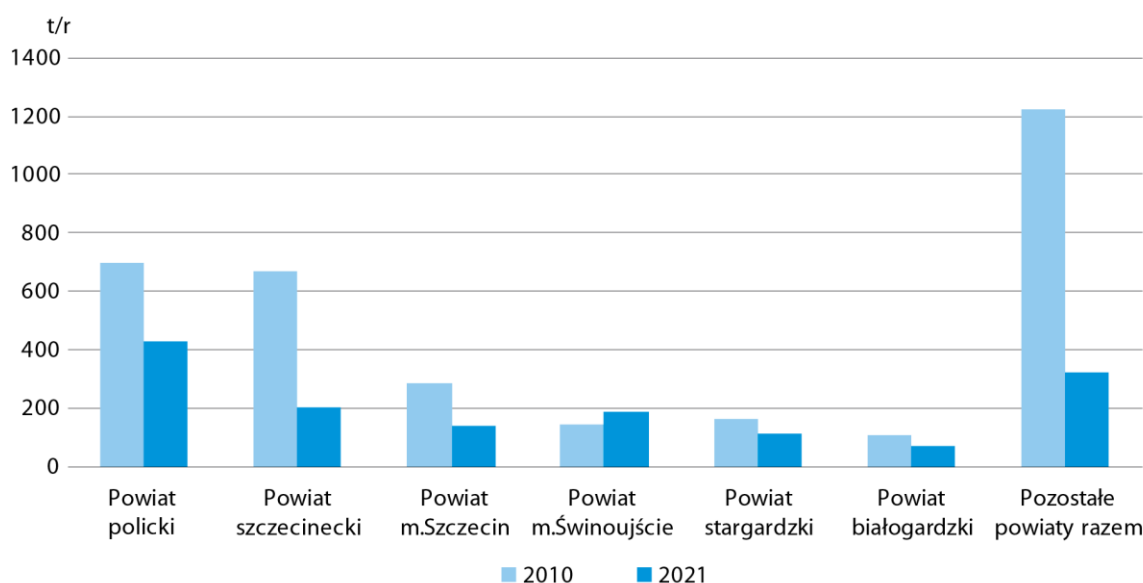
Wartość krajowego wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} spadła w 2021 r. z 19 µg/m³ do 17 µg/m³. W 2021 r. najwyższe wartości wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} w aglomeracjach i miastach powyżej 100 tys. mieszkańców odnotowano w: Aglomeracji Rybnicko-Jastrzębskiej (24 µg/m³) oraz Aglomeracji Krakowskiej i Górnośląskiej (po 23 µg/m³). Najniższe wartości wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} w 2021 r. stwierdzono w Zielonej Górze, Koszalinie i Aglomeracji Trójmiejskiej (po 12 µg/m³), a także Aglomeracjach Bydgoskiej i Szczecińskiej (po 13 µg/m³).

Tabela 30. Emisja zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Polska ogółem = 100%							
Zachodniopomorskie	5,28	5,30	6,34	6,42	6,87	6,89	7,31	6,65
	ogółem na 1 km ² [t/r]							
Polska	0,20	0,14	0,12	0,11	0,10	0,09	0,07	0,07
Zachodniopomorskie	0,14	0,10	0,11	0,10	0,10	0,08	0,07	0,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

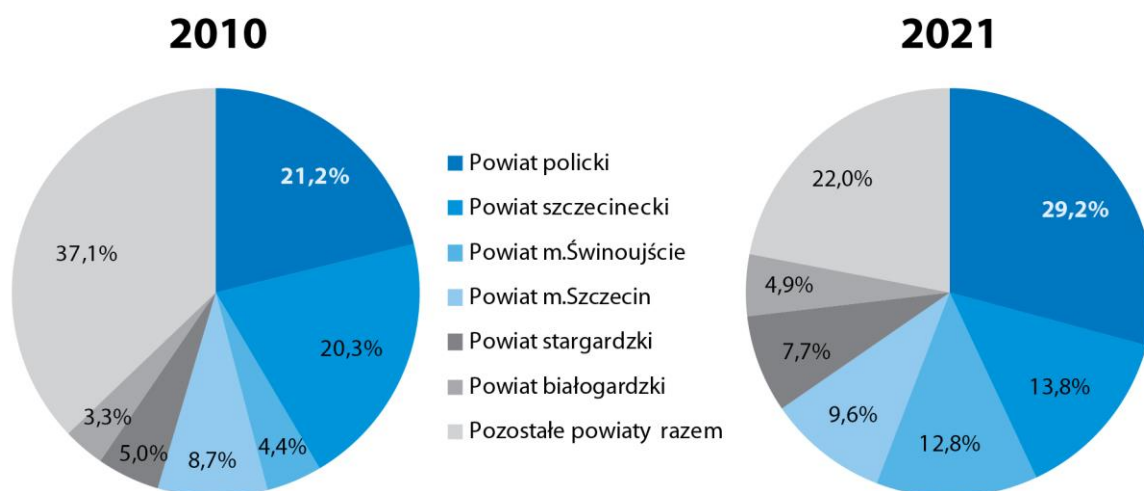
Wykres 14. Emisja zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych według wybranych powiatów w województwie zachodniopomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2021 r. w porównaniu do 2010 r. w województwie zachodniopomorskim, podobnie jak i w Polsce, widać wyraźny spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych (odpowiednio o 55,3% i o 64,5%). W 2021 r. w porównaniu z 2010 r. udział (Polska = 100%) emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w województwie wzrósł o 1,37 p. proc. do 6,65%. Na tle pozostałych województw udział ten pozycjonuje Zachodniopomorskie na 5. miejscu (najwyższy udział ma województwo śląskie – 19,25%).

Wykres 15. Struktura emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych według wybranych powiatów w województwie zachodniopomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W powiecie polickim w 2021 r. w stosunku do 2010 r. – pomimo wzrostu udziału w emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych o 8,0 p. proc. do 29,2% – ogólna emisja obniżyła się o 38,5%. Natomiast w badanym okresie w Świnoujściu ogólna emisja zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych wzrosła o 29,5% (w 2021 r. do 2020 r. odnotowano wzrost o 2,7%).

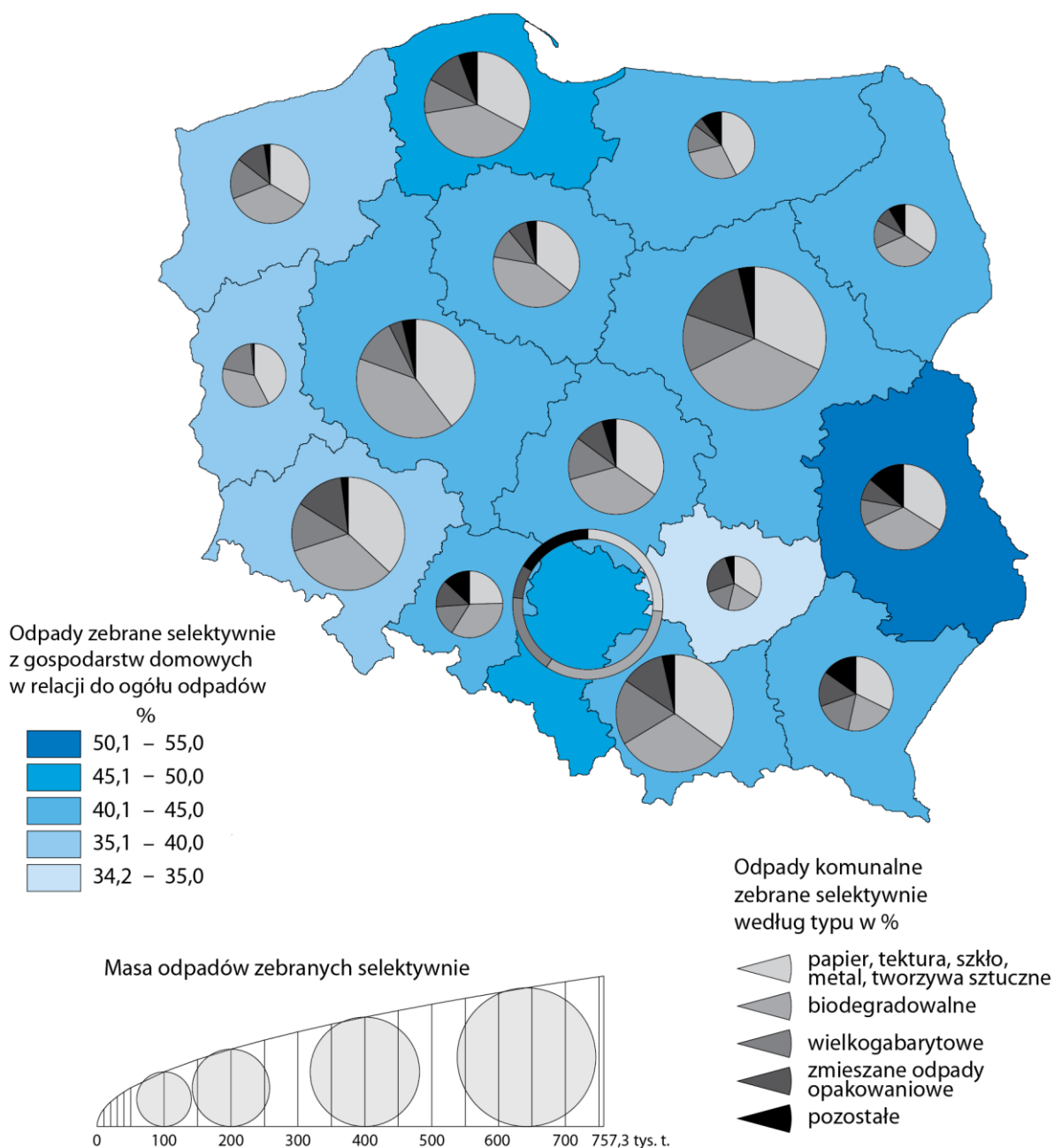
Tabela 31. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	ogółem w %							
Polska	8,6	23,4	25,2	27,1	28,9	31,2	37,9	39,8
Zachodniopomorskie	8,0	19,9	19,8	22,8	23,1	26,5	32,2	35,2
	z gospodarstw domowych w %							
Polska	8,7	25,1	27,4	29,6	31,8	34,0	40,8	42,9
Zachodniopomorskie	5,9	21,5	22,3	25,1	25,9	29,2	36,2	39,8
	w tym papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne w %							
Polska	5,3	9,1	8,8	8,4	8,9	10,5	13,2	13,6
Zachodniopomorskie	4,6	8,5	7,4	7,4	8,0	9,4	11,2	12,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 33. Odpady zebrane selektywnie w gospodarstwach domowych według województw w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na terenie województwa funkcjonuje 19 instalacji o statusie komunalnym, w tym: 7 składowisk odpadów i 12 instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych. System gospodarowania odpadami na terenie województwa uzupełnia dynamicznie rozwijająca się sieć punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz instalacje do przetwarzania selektywnie zbieranych odpadów zielonych i innych bioodpadów. 67 gmin osiągnęło wymagane 20% poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu.

Na terenie województwa funkcjonuje 112 punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, 105 gminy utworzyło co najmniej jeden punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych, 8 gmin nie utworzyło punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Porty morskie

O obroty ładunkowe portów morskich województwa zachodniopomorskiego poczynając od 2010 r. systematycznie wzrastały (niewielkie spadki odnotowano w 2012 r. i 2015 r.), osiągając w 2022 r. poziom 32,7 mln ton, tj. o 13,6% więcej niż w 2021 r. Największe obroty osiągnęły, podobnie jak w latach poprzednich, porty w Świnoujściu (61,2% obrotów portów województwa i 16,8% obrotów ogólnokrajowych), Szczecinie (odpowiednio – 34,3% i 9,4%) i Policach (3,7% i 1,0%). Wzrost obrotów ładunkowych w 2022 r. w porównaniu z rokiem wcześniejszym odnotowano w Świnoujściu (o 16,5%), Szczecinie (o 13,2%) i w Kołobrzegu (o 2,7%), natomiast spadek wystąpił w porcie w Policach (o 11,9%).

W 2022 r. w strukturze obrotów ładunkowych portów województwa zachodniopomorskiego dominowały ładunki masowe suche (36,7%). Udziały pozostałych ładunków kształtowały się następująco: masowe ciekłe (33,0%), ładunki toczne (20,0%), pozostałe ładunki drobnicowe (9,1%), kontenery duże (1,2%).

Tabela 32. Obroty ładunkowe ogółem w portach morskich

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	w tys. ton							
Zachodniopomorskie	22 243,8	23 478,0	25 656,7	28 272,9	27 672,7	26 594,2	28 755,0	32 683,5
Świnoujście	11 759,2	12 572,5	14 708,8	16 806,8	15 936,2	15 097,1	17 167,0	19 997,9
Szczecin	8 276,3	8 911,0	8 742,9	9 362,3	9 581,9	9 581,1	9 904,5	11 208,7
Police	1 724,5	1 739,5	1 852,0	1 534,4	1 671,3	1 640,1	1 375,5	1 212,0
Kołobrzeg	118,3	141,6	214,5	296,7	254,4	130,6	168,5	173,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 33. Międzynarodowy ruch pasażerów w portach morskich

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Polska=100%								
Zachodniopomorskie	61,6	61,5	63,0	61,9	60,4	58,8	65,0	65,9	60,7
Świnoujście	56,2	56,5	57,7	57,3	55,8	54,5	62,5	62,2	60,7
Gdynia	28,0	32,6	31,7	32,9	33,8	33,2	25,5	24,9	30,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2022 r. w portach morskich województwa zachodniopomorskiego obsłużono 1 102,0 tys. pasażerów pływających w ruchu międzynarodowym (o 5,3% mniej niż rok wcześniej). Największy ruch pasażerów wystąpił w Świnoujściu – 1 101,5 tys. osób (o 0,4% większy niż rok wcześniej). Port morski w Świnoujściu zajmuje pierwsze miejsce w Polsce pod względem międzynarodowego ruchu pasażerskiego, jednak w ciągu roku jego udział spadł o 1,5 p. proc. do 60,7%.

Ruch lotniczy

Tabela 34. Ruch pasażerski w portach lotniczych

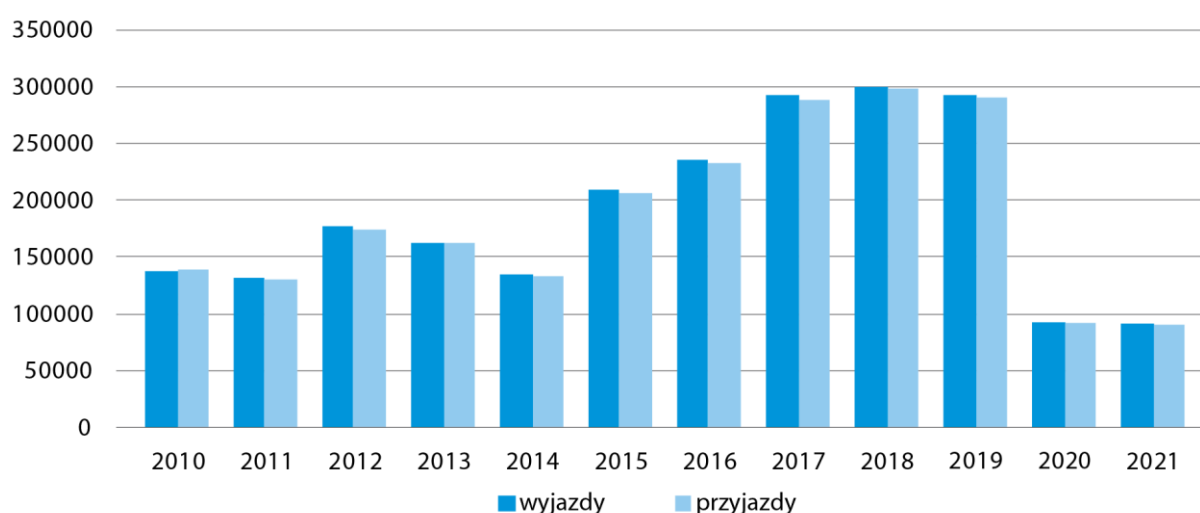
Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Przyjazdy i wyjazdy w tys. osób							
Polska	20 547,7	30 487,7	34 104,2	40 044,7	45 716,4	48 984,9	14 579,0	19 642,1
Zachodniopomorskie	274,5	412,5	466,7	578,5	598,7	583,6	184,8	181,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2020 r. w porównaniu do 2019 r. (w wyniku pandemii COVID-19) pasażerski ruch lotniczy w województwie spadł o blisko 70% do 184,8 tys. odprawionych osób. W 2021 r. odczuwalny był wpływ obostrzeń na ruch pasażerski w portach lotniczych. Jednakże z danych za 2021 r. wynika, że duże porty lotnicze jak Okęcie czy Pyrzowice odnotowały duży wzrost pasażerów, natomiast porty regionalne wciąż były odcięte od nowych połączeń i ruch na nich był podobny jak w 2020 r.

Port lotniczy Szczecin-Goleniów pod względem odprawionych pasażerów był na 8. pozycji wśród 15 portów lotniczych w Polsce w 2021 r. (podobnie jak w 2020 r.). W zasobach Głównego Urzędu Statystycznego brak jest danych dotyczących ruchu pasażerskiego w całym 2022 r. Jednakże dane kwartalne (za trzy pierwsze kwartały 2022 r.) Urzędu Lotnictwa Cywilnego obrazują, że w ciągu pierwszych dziewięciu miesięcy 2022 r. ruch pasażerski w polskich portach lotniczych wzrósł o 108,8% (r/r). W tym samym czasie liczba pasażerów w Porcie lotniczym Szczecin-Goleniów wzrosła o 174,8%, co przełożyło się na 315 422 odprawionych pasażerów (wobec 114 795 pasażerów w pierwszych trzech kwartałach 2021 r.).

Wykres 16. Ruch pasażerów w porcie lotniczym Szczecin-Goleniów

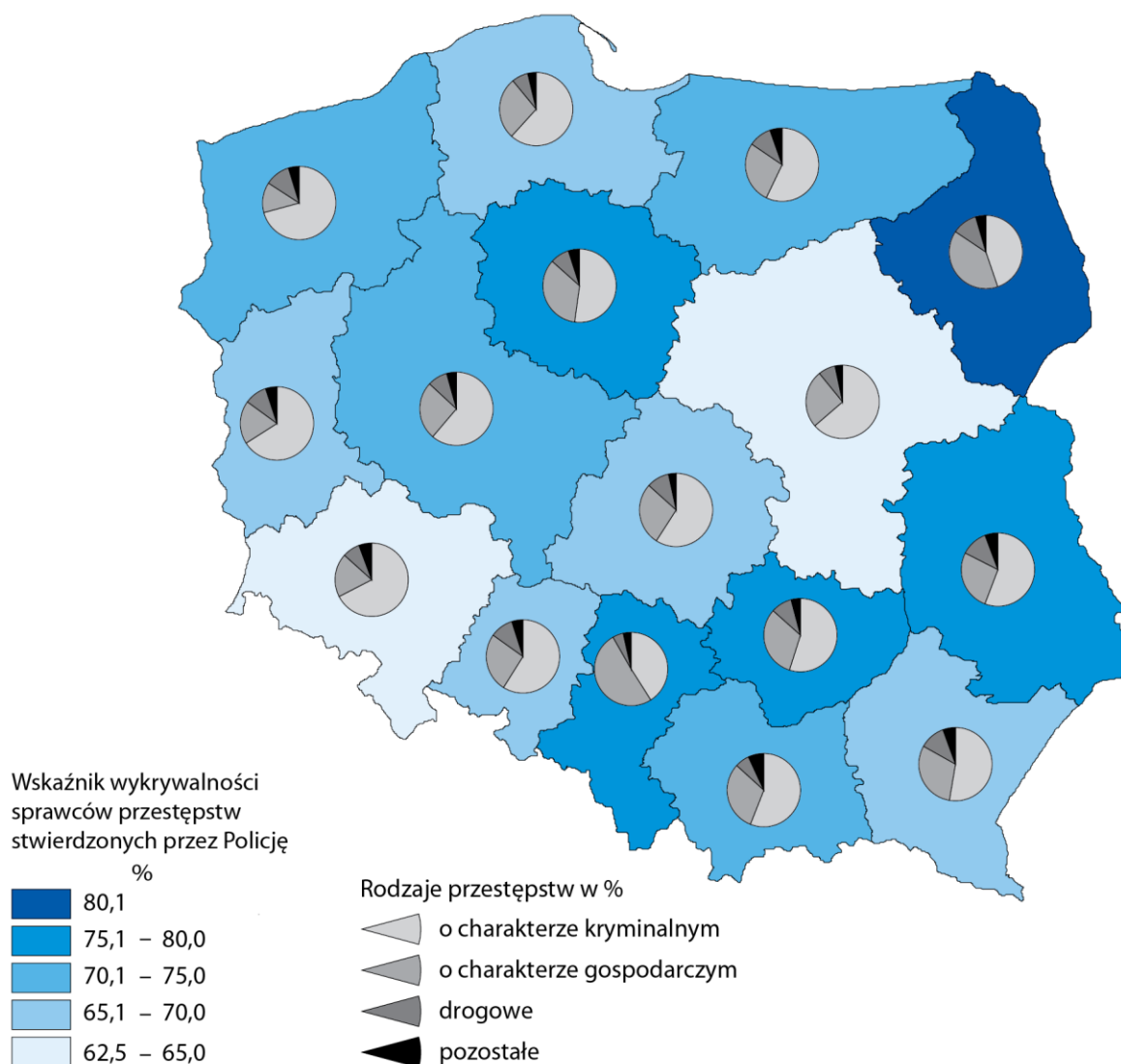

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Bezpieczeństwo publiczne

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ogółem w 2022 r. w województwie zachodniopomorskim wyniósł 71,5% (o 3,3 p. proc. niższy niż w 2021 r.). Na tle innych województw stanowi to 9. najwyższy wskaźnik w kraju. Dla porównania w 2021 r. województwo zachodniopomorskie osiągnęło 7. najwyższy wskaźnik. Przeciętny wskaźnik dla Polski w 2022 r. wyniósł 71,1% i w porównaniu do 2021 r. spadł o 0,1 p. proc. Zarówno w Polsce, jak i w województwie zachodniopomorskim najwięcej popełnianych przestępstw miało charakter kryminalny (odpowiednio 56,9% i 70,8%). W dalszej kolejności dochodziło głównie do przestępstw o charakterze gospodarczym (odpowiednio w Polsce – 30,6%, w województwie – 13,4%) oraz drogowych (odpowiednio w Polsce – 8,0%, w województwie – 11,1%). Wymienione powyżej trzy główne rodzaje przestępstw stanowią 95,5% wszystkich przestępstw stwierdzonych w Polsce, natomiast w województwie – 95,2%.

Rysunek 35. Przestępstwa stwierdzone w 2022 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

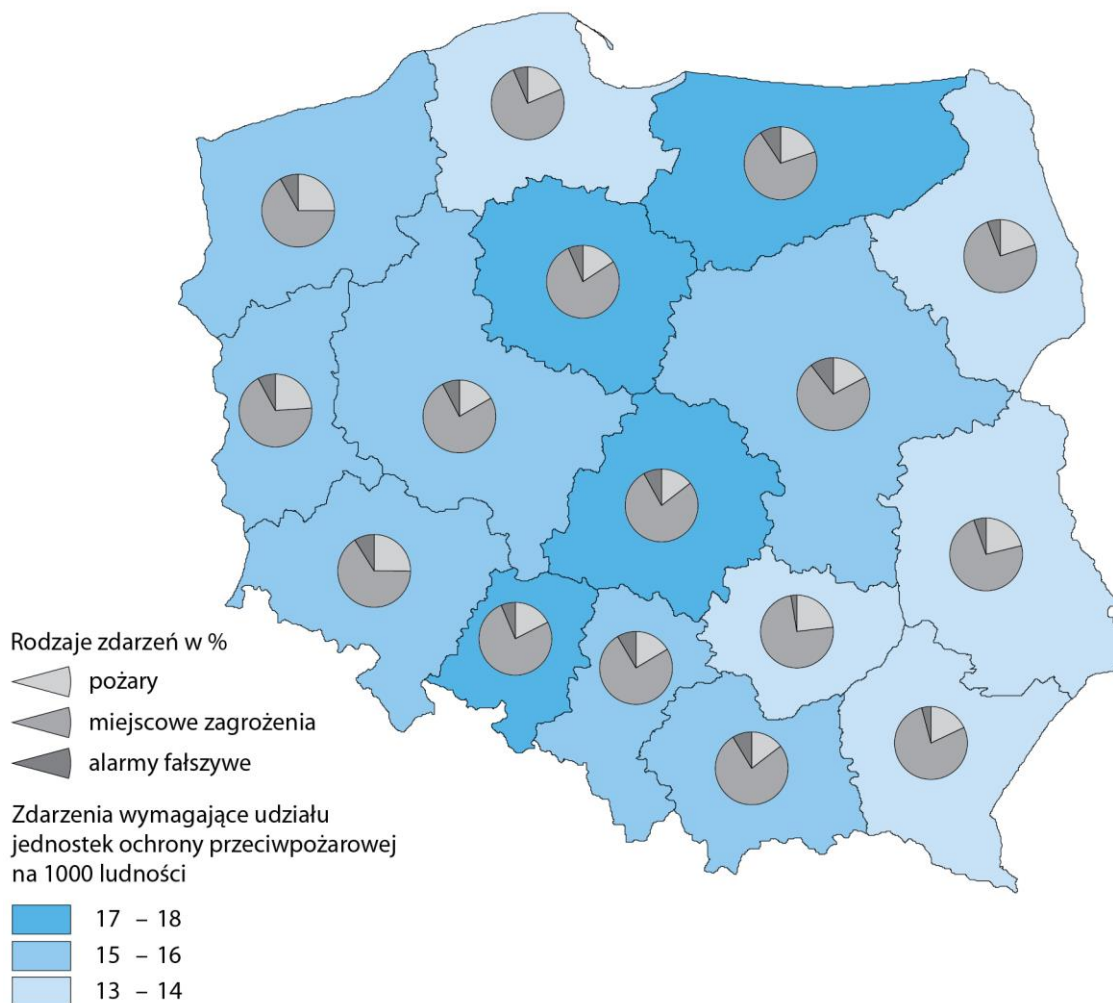
W województwie zachodniopomorskim w 2021 r. odnotowano 57,2 wypadków na 100 tys. ludności (o 1,6 więcej niż w 2020 r.). Na tle innych regionów województwo zachodniopomorskie sytuuje się na 8. miejscu (największą liczbę wypadków odnotowano w województwie łódzkim – 95,9, a najmniejszą w województwie podlaskim – 37,6). W województwie śmierć w wyniku wypadku poniosło 5,74 osób na 100 tys. ludności (w 2020 r. – 6,06). Najwięcej ofiar śmiertelnych na 100 tys. ludności odnotowano w województwie opolskim – 8,50, a najmniej w województwie śląskim – 3,37. W 2021 r. w województwie zachodniopomorskim w wyniku wypadku rannych zostało 115,5 osób na 100 wypadków (największą liczbę osób rannych odnotowano w województwie lubuskim – 119,8, a najmniejszą – 108,3 w województwie lubelskim). W województwie w porównaniu do 2020 r. liczba osób rannych na 100 wypadków wzrosła o 6 osób. W 2021 r. przeciętnie w Polsce odnotowano 60,1 wypadków na 100 tys. ludności (w 2020 r. – 61,7). W kraju liczba ofiar śmiertelnych na 100 tys. ludności wyniosła – 5,91 (w 2020 r. – 6,52), natomiast liczba rannych na 100 wypadków osiągnęła wartość – 115,8 (w 2020 r. – 112,4).

Ogólna liczba pożarów w 2021 r. w województwie zachodniopomorskim wyniosła 6 561 (najwięcej pożarów było w województwie mazowieckim – 14 511, a najmniej w województwie opolskim – 2 943). Liczba pożarów

przypadająca na 1 000 ludności na Pomorzu Zachodnim w 2021 r. wyniosła 4. Miejscowe zagrożenia, czyli inne niż pożar zdarzenia wynikające z rozwoju cywilizacyjnego, działań człowieka lub naturalnych sił przyrody, stwarzające zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska, miały miejsce w 2021 r. 17 540 razy. Dla porównania w województwie mazowieckim było ich najwięcej – 60 752, natomiast najmniej w województwie lubuskim – 10 860.

Rysunek 36. Zdarzenia wymagające udziału jednostek przeciwpożarowych w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wskaźnik G

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wskaźnik G dla każdej gminy oblicza się dzieląc kwotę dochodów podatkowych:

- podatku od nieruchomości;
- podatku rolnego;
- podatku leśnego;
- podatku od środków transportowych;
- podatku od czynności cywilnoprawnych;
- podatku od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej;
- wpływów z opłaty skarbowej;
- wpływów z opłaty eksploatacyjnej;
- udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych;
- udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych;

za rok poprzedzający rok bazowy przez liczbę mieszkańców gminy.

Do celów analizy na poziomie województwa dokonano przeliczeń, uzyskując wartość przeciętną wskaźnika G dla województwa (suma uzyskiwanych dochodów w regionie, dzielona przez liczbę ludności, wyznacza średnią wskaźnika G w województwie).

W poniższej analizie posłużono się wskaźnikiem G na 2023 r. (planowane dochody na 2023 r.; sprawozdanie o dochodach podatkowych gmin za 2021 r. wg stanu na dzień 30 czerwca 2022 r.).

Średnia wartość wskaźnika G na 2023 r. dla województwa zachodniopomorskiego (będąca punktem odniesienia w analizie) wyniosła 2 179,90 zł (dla Polski 2 246,66 zł).

Dla większości gmin w województwie zachodniopomorskim (80 ze 113) wartość wskaźnika G 2023 jest niższa niż wynosi średnia dla województwa (dla wskaźnika G 2022 było ich 79). Najniższą wartością charakteryzują się gminy: Dobra (1 159,52 zł), Marianowo (1 180,81 zł), Brojce (1 238,14 zł), Dobrzany (1 239,22 zł) oraz Dolice (1 262,26 zł). Warto zauważyć, że trzy z wymienionych gmin leżą w powiecie stargardzkim.

Na drugim biegunie znajdują się gminy o charakterze turystycznym leżące w pasie nadmorskim: Rewal (7 931,55 zł), Mielno (6 098,08 zł), Ustronie Morskie (4 278,48 zł) oraz gmina Kalisz Pomorski (3 969,38 zł), która w odróżnieniu od wcześniej wymienionych gmin mieści się w połudnowej części województwa i charakteryzuje się tym, że jest 6. największą gminą w Polsce i czwartą największą gminą w województwie zachodniopomorskim, a połowę jej obszaru zajmuje Poligon Drawski.

Ponad 54% z blisko 1,7 mln mieszkańców województwa zachodniopomorskiego zamieszkuje w 33 gminach, dla których wartość wskaźnika G jest większa od jego średniej wartości dla województwa. Wskazane gminy obejmują obszar pasa nadmorskiego, większość gmin Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego, obszar 3 gmin, na których terenie zlokalizowane są poligony oraz pojedyncze gminy przy granicy z województwem lubuskim i pomorskim.

Biorąc pod uwagę średnią wartość wskaźnika G dla kraju (wyższą niż dla województwa), jedynie 29 gmin województwa zachodniopomorskiego uzyskuje wyższą wartość niż średnia krajowa. W województwie są cztery gminy, które mają wyższą średnią wskaźnika G niż przeciętna dla województwa, a jednocześnie niższą w porównaniu do średniej wartości wskaźnika G dla Polski i są to: gmina Będzino, m. Kołobrzeg, Biały Bór oraz Świeszyno.

3.

Sprawozdanie z działalności

Zarządu Województwa
Zachodniopomorskiego w 2022 roku

3.1

Strategia rozwoju

Województwa
Zachodniopomorskiego
do roku 2030

Podczas sesji Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego 28 czerwca 2019 r. Uchwałą Nr VIII/100/19 została przyjęta Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 (SRWZ2030).

Dokument ten jest najważniejszym elementem systemu zarządzania rozwojem regionu i podstawą dla kształtowania i prowadzenia przez samorząd województwa polityki regionalnej w perspektywie średniookresowej. Określa misję Pomorza Zachodniego jako „lidera niebieskiego i zielonego wzrostu, zapewniającego wysoką jakość życia mieszkańców”. Definiuje także cele rozwojowe ukierunkowane na zaangażowanie społeczności i wspólnot lokalnych (Cel I Otwarta społeczność), wykorzystanie potencjału dla rozwoju niebieskiej i zielonej gospodarki (Cel II Dynamiczna gospodarka), budowę trwałych powiązań funkcjonalnych w regionie służących optymalizacji nakładów i maksymalizacji efektów (Cel III Sprawny samorząd) oraz efektywne dyskontowanie położenia geograficznego Pomorza Zachodniego na mapie Europy i w basenie Morza Bałtyckiego (Cel IV Partnerski region).

Uchwalenie SRWZ2030 rozpoczęło jednocześnie proces jej wdrażania jako dokumentu nadrzędnego wobec innych dokumentów programowych i operacyjnych samorządu województwa. Stanowi również jeden z kluczowych elementów przygotowania regionu do nowej perspektywy finansowej Funduszy Europejskich.

SRWZ2030 identyfikuje obszary priorytetowe, dla których sformułowano cele strategiczne polityki rozwoju województwa zachodniopomorskiego, wyznaczające ścieżkę do osiągnięcia zamierzonej wizji rozwoju regionu w perspektywie 2030 r. Wszystkie kierunkowe działania sektorowe realizowane w ramach szerokiego obszaru aktywności samorządu województwa pozostają zbieżne z tym strategicznym wyborem lub stanowią jego dopełnienie.

ZACHODNIOPOMORSKI MODEL PROGRAMOWANIA ROZWOJU (ZMPR)

Na Zachodniopomorski Model Programowania Rozwoju składa się trójszczeblowy system właściwych dokumentów strategicznych oraz zasady ich wdrażania ustalone w relacji z instrumentami krajowej polityki regionalnej, instrumentami finansowymi szczebla krajowego i regionalnego oraz praktyką współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Jego podstawową cechą jest uporządkowana zdolność do kształtowania aktywnej, zrównoważonej polityki rozwoju ukierunkowanej na dobro i poszanowanie interesów wszystkich mieszkańców regionu. W ramach Zachodniopomorskiego Modelu Programowania Rozwoju realizowany jest obowiązkowy katalog celów rozwojowych województwa określony w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa i podporządkowanych im działaniach.

- Pierwszy szczebel programowania strategicznego tworzą Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego oraz Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego. Oba te dokumenty są traktowane jako strategiczne o charakterze średniookresowym;
- Drugi szczebel programowania tworzą sektorowe polityki rozwoju i programy realizacyjne. Polityki rozwoju obejmują sprofilowane obszary aktywności samorządu regionalnego, istotne z punktu widzenia społeczności województwa, dla których istnieją instrumenty bezpośredniej lub pośredniej interwencji, względnie obszary, w których samorząd regionalny może wywierać wpływ na otoczenie.

Po przyjęciu SRWZ2030 rozpoczął się proces modyfikacji obowiązujących od 2016 r. sektorowych polityk rozwojowych, które po dokonanej rewizji celów zostały przyjęte przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w 2021 r.:

- „Polityka kapitału oraz spójności społecznej Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2021-2030” uchwałą nr 1259/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
- „Polityka gospodarcza Województwa Zachodniopomorskiego” uchwałą nr 32/21 w dn. 27.01.2021 r.;
- „Polityka rynku pracy Województwa Zachodniopomorskiego” uchwałą nr 1254/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
- „Polityka edukacyjna Województwa Zachodniopomorskiego” uchwałą nr 1260/21 w dn. 30 sierpnia 2021 r.;

- „Polityka ekologiczna Województwa Zachodniopomorskiego” uchwałą nr 1261/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
  - „Polityka transportowa Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030” uchwałą nr 1256/21 w dn. 30 sierpnia 2021 r.;
  - „Polityka turystyczna Pomorza Zachodniego” uchwałą nr 1258/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
  - „Polityka kulturalna Województwa Zachodniopomorskiego” uchwałą nr 1257/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
  - „Polityka ochrony zdrowia Województwa Zachodniopomorskiego” uchwałą nr 1255/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
  - „Polityka samorządowa Województwa Zachodniopomorskiego” uchwałą nr 1441/21 z dn. 5 października 2021 r.
- Trzeci szczebel programowania strategicznego stanowią sektorowe dokumenty programowe obowiązujące na poziomie regionalnym, zarówno na podstawie przepisów właściwych ustaw, jak i z racji wdrażania przez samorząd polityki rozwoju w różnych dziedzinach życia.

Cele strategiczne i kierunki rozwoju zidentyfikowane w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego uwzględniają ukierunkowanie procesu rozwoju na wzmacnianie zdolności instytucjonalnej i współpracy administracji publicznej oraz zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych. Realizacja celów rozwojowych polityki regionalnej opiera się na realizacji celów i kierunków zdefiniowanych w poszczególnych politykach rozwojowych z uwzględnieniem nadrzędności celów Strategii, a w wymiarze operacyjnym poprzez przedsięwzięcia wskazane w programach realizacyjnych.

SYSTEM MONITOROWANIA REALIZACJI STRATEGII

Określone w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego cele podlegają monitorowaniu. Przyjęty system monitorowania pozwoli na ocenę skuteczności i postępu w realizacji założonych rezultatów prowadzenia polityki regionalnej. Zestaw wskaźników, bazujących na danych pochodzących m.in. ze statystyk publicznych, pozwala na obiektywną ocenę stanu zakładanych rezultatów, trafności prognozowanych w SRWZ2030 trendów rozwojowych oraz sformułowanych scenariuszy rozwoju.

Biorąc pod uwagę, że rok 2020 – źródłowy dla większości danych wykorzystywanych w monitorowaniu SRWZ2030 – był pierwszym pełnym rokiem jej realizacji, a krótki okres wdrażania Strategii przypada na okres pandemii COVID-19 oraz konfliktu zbrojnego w Ukrainie, których skutki zarówno gospodarcze, jak i społeczne są nadal trudne do oszacowania, obiektywna ocena skutków wdrażania SRWZ2030 może nie być możliwa.

Mając na uwadze powyższe, przywołano na potrzeby Raportu wskaźniki, które wskazują na kierunek zmian wg struktury celów SRWZ2030. Poniżej przywołano również przykłady działań samorządu regionu przyczyniające się do realizacji celów w ramach poszczególnych sektorowych polityk rozwojowych. Bardziej szczegółowy opis podjętych w 2021 r. działań w poszczególnych obszarach tematycznych znajduje się w dalszej części Raportu.

PKB według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca

PKB obrazuje końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej (jednostek będących rezydentami) w danym roku. Sztuczna jednostka walutowa PPS to wskaźnik poziomu różnic w cenach pomiędzy krajami, a jego zastosowanie umożliwia osiągnięcie wymiernych wskaźników, odzwierciedlających rzeczywiste różnice w sile nabywczej. Zastosowanie tak zunifikowanej jednostki pozwala na porównania nie tylko wewnątrz krajowe, ale również pozycjonuje województwo zachodniopomorskie na tle regionów europejskich.

Wartość bazowa na 2017 r. dla województwa zachodniopomorskiego w SRWZ2030 została wyznaczona w oparciu o dane Eurostatu, natomiast aktualizacje wskaźnika (uwzględniające m.in. zmniejszenie się liczby państw członkowskich [EU 27] wskazują wartość 17 tys. PPS na mieszkańca i tym samym wzrost o 3,7 tys. PPS do poziomu 20,7 tys. PPS w roku 2021 – tj. o 21,76% w przywołanym okresie (2017-2021).

Odsetek mieszkańców nienarażonych na ponadnormatywne stężenie zanieczyszczeń (BaP)

W ocenie jakości powietrza za rok 2022 wykazano więcej stref w klasie A niż w roku 2021. Nie wystąpiły przekroczenia poziomów dopuszczalnych dla pyłu zawieszonego PM₁₀ i pyłu zawieszonego PM_{2,5}, nie wystąpiły również przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pył zawieszonym PM₁₀. Jest to pierwsza ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim, która wykazała całkowity brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych i docelowych badanych substancji w powietrzu¹¹.

Odsetek pracujących w podmiotach gospodarki morskiej w liczbie pracujących ogółem w województwie

Ogólna liczba pracujących¹² w województwie zachodniopomorskim w 2021 r. to 701 tys. osób (dane za IV kw. wg BAEL), z czego 27 313 to osoby pracujące w sektorze gospodarki morskiej¹³. Liczba pracujących w podmiotach gospodarki morskiej w województwie zachodniopomorskim zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o ponad 10%. Odsetek pracujących w sektorze gospodarki morskiej w 2021 r. wynosił 3,9% ogółu pracujących.

Udział pracujących w dużych i średnich firmach w stosunku do ogółu pracujących¹⁴

Wskaźnik ten został wybrany do monitorowania realizacji Celu II SRWZ2030 z uwagi na najniższe w Polsce wartości. Jego wartość w porównaniu z rokiem bazowym (2017) spadła w 2021 r. o ponad 2 p. proc. do poziomu 33,80%, i nadal jest to najniższy wynik w Polsce (Polska – 47,39%). Odzwierciedla to strukturę podmiotów gospodarki narodowej w regionie, w której dominują podmioty zatrudniające do 9 osób (dla porównania – Tabela 9). Niski wolumen dużych firm w regionie stanowi istotną barierę dyfuzji innowacji, rzutując na niewystarczającą liczbę podmiotów o wysokim natężeniu badań i rozwoju, a przez to niezadawalający potencjał kadrowy przedsiębiorstw, słabo generujący popyt i podaż innowacyjnych rozwiązań¹⁵.

¹¹ <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/documents/download/113166>

¹² Dane o pracujących – średnioroczne BAEL.

¹³ „Rocznik Statystyczny Gospodarki Morskiej”, GUS 2022.

¹⁴ Wg danych dla przedsiębiorstw niefinansowych.

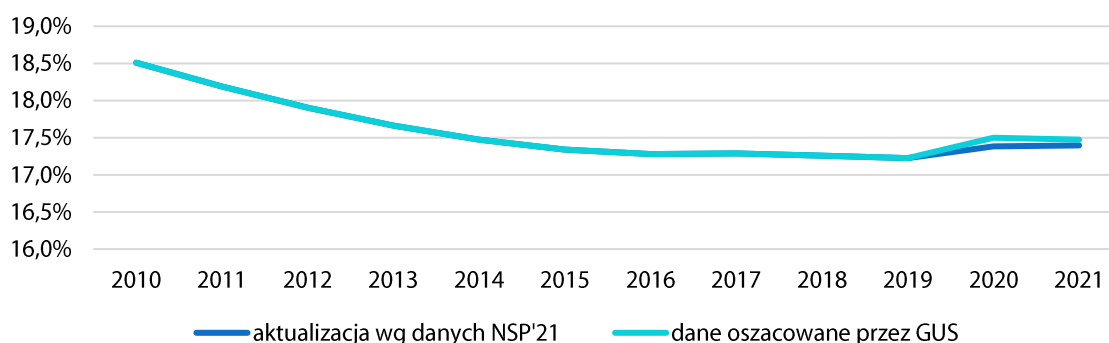
¹⁵ „Regionalna Strategia Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego 2030” https://cig.wzp.pl/sites/default/files/ris3_wz.pdf.

Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle mieszkańców regionu

Obserwuje się niewielki spadek odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym, równolegle do zmniejszania się liczby ludności – zarówno w wieku przedprodukcyjnym, jak i liczby ludności ogółem.

Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym wg danych GUS został oszacowany na dzień 31 grudnia 2021 r. na wartość 17,47%, natomiast wg danych opracowanych na bazie wyników NSP'21, zaktualizowana wartość wynosi 17,40%.

Wykres 17. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle mieszkańców regionu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Równolegle z odnotowanym niewielkim wzrostem odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym, zaktualizowane zostały dane dot. struktury wiekowej w odniesieniu do grupy osób w wieku produkcyjnym (warunkującej rynek pracy) – odsetek szacowany na 59,13% zmniejszył się do 58,83%. Liczba ludności w wieku produkcyjnym była przeszacowana aż o 20 796 osób – dotyczyło to przede wszystkim terenów wiejskich, na których w rzeczywistości jest aż o 14 517 mieszkańców mniej.

Udział odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny (w ogólnej masie odpadów zebranych)

Odsetek odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny konsekwentnie wzrasta – jest to zbieżne z ogólnopolskim trendem. W okresie 2017-2021 odsetek ten wzrósł z poziomu 22,8% do 35,2% (wzrost o 12,4 p. proc.), podczas gdy w skali kraju wynosił w 2017 r. 27,1% i wzrósł o 12,7 p. proc. do poziomu 39,8%. Charakterystyczne jest silne zróżnicowanie poziomu zbiórki selektywnej wśród gmin regionu – od poziomu 14,1% w gminie Gryfino do poziomu 58,7% w gminie Nowe Warpno.

Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem

Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w regionie osiągnął 58,0% w 2021 r. – wartość ta przewyższa wartość prognozowaną na 2020 r., oszacowaną na poziomie 56,4%.

Szczegółowe działania na rzecz rozwoju szeroko rozumianego sektora energii odnawialnej opisane zostały w części 3.4.5, dotyczącej energetyki. Udział energii elektrycznej wytwarzanej z OZE do energii zużywanej ogółem w województwie wynosił w 2021 r. 72,61% (w kraju odpowiednio 17,9%). Województwo zachodniopomorskie jest krajowym liderem pod względem wielkości produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych wynoszącej w 2021 r. 4795,0 GWh (15,74% produkcji krajowej OZE). Szczegółowe informacje dot. energii elektrycznej OZE w województwie zawarte są w Karcie charakterystyki energetycznej województwa zachodniopomorskiego w zakresie wykorzystania OZE w produkcji energii elektrycznej i ciepła – cyklicznie, kwartalnie aktualizowanej¹⁶.

¹⁶ http://rbgp.pl/wp-content/uploads/2023/04/karta-ENERGETYKI_IV-kwartal_2022.pdf

Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku 16–64 lat wg BAEL

Region charakteryzuje się niższymi niż średnia dla kraju wskaźnikami zatrudnienia i aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych. Wartość wskaźnika zatrudnienia dla województwa zachodniopomorskiego w 2021 r. wyniosła 24,1% (wobec 28,8% w Polsce) i należy do najniższych w kraju. W 2022 r. w Zachodniopomorskiem istniało 12 Centrów Integracji Społecznej, 23 Kluby Integracji Społecznej, 10 Zakładów Aktywności Zawodowej zatrudniających 714 osób z niepełnosprawnością, 29 Warsztatów Terapii Zawodowej, 89 spółdzielni socjalnych oraz 57 przedsiębiorstw społecznych (z czego zdecydowana większość działa w formie spółdzielni socjalnej). Działania na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych, ich przygotowania i usamodzielniania wskazane zostały w części 3.4.1 dotyczącej Spójności Społecznej oraz w części 3.4.3 dotyczącej Rynku Pracy.

Współczynnik dzietności

W województwie zachodniopomorskim współczynnik dzietności od lat pozostaje na jednym z najniższych w Polsce poziomów. W 2017 r. – bazowym dla SRWZ2030 – jego wartość wynosiła 1,372 (Polska – 1,453) i spadła w roku 2021 do wartości 1,260 (1,302 w roku 2020).

Dla porównania: wartości szacunkowe sprzed aktualizacji na podstawie danych NSP'21 wynosiły odpowiednio dla roku 2021: 1,2091 a dla roku 2020 – 1,254.

Przewozy pasażerów w mln komunikacji miejskiej na 100 tys. ludności

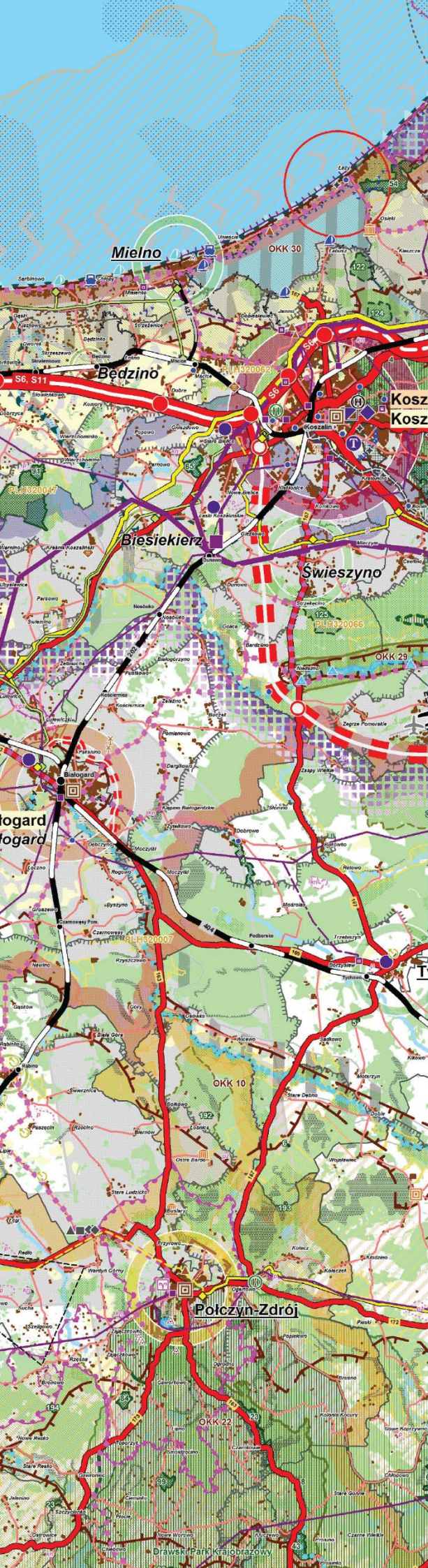
Wskaźnik obniżył wartość z poziomu 10,6 w 2017 r. do poziomu 8 w 2021 r. Wartości osiągnięte zarówno w 2020 r. (9), jak i w 2021 r., były dużo niższe niż szacowana wartość prognozowana wyznaczona w SRWZ2030 na 2020 r. (11,1) oraz wartość określona jako pożądana, oszacowana na poziomie 12,0 – zakładająca realizację optymistycznego scenariusza rozwoju.

Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem

W kontekście Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, jest to wskaźnik powszechnie używany i obrazujący charakterystykę gminnego planowania przestrzennego. Zauważalne jest duże zróżnicowanie wartości tego wskaźnika w ujęciu regionalnym. Wysokim pokryciem powierzchni gmin planami miejscowymi (powyżej 40%) charakteryzują się województwa „graniczne” Polski południowej i południowo-zachodniej – w województwie śląskim wskaźnik ten wynosi 73,0%.

Wartość wskaźnika dla zachodniopomorskiego wyniosła w 2017 r. 19,3% (Polska – 30,50%) i wzrosła o 1,6 p. proc. do poziomu 20,9% w 2021 r. (Polska – 31,7%).

3.2

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego (dalej PZPWZ), który wszedł w życie 11 sierpnia 2020 r., stanowi wspólnie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 podstawę dla programowania i prowadzenia polityki rozwoju w województwie. Oba dokumenty powstały w oparciu o jednolitą diagnozę uwarunkowań, są zgodne w zakresie terytorialnego wymiaru rozwoju i stanowią pierwszy szczebel programowania strategicznego.

Ustalenia, zalecenia, rekomendacje PZPWZ przenoszone są sukcesywnie do innych aktów planistycznych:

- studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin;
- miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin;
- planów zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów morskich.

Zarząd województwa, na podstawie delegacji ustawowych, wyraża opinie w zakresie zgodności projektów gminnych programów rewitalizacji (GPR) z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego i Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030.

Inwestycje prowadzone na terenie województwa w trybie tzw. specustaw (drogowej, kolejowej, przesyłowej, gazowej, lotniskowej, mieszkaniowej, przeciwpowodziowej itd.) wymagają opinii zarządu województwa i każdorazowo analizowane są w zakresie zgodności z ustaleniami PZPWZ i z inwestycjami celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zapisanymi w PZPWZ, a także w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Zachodniopomorskiego.

3.3

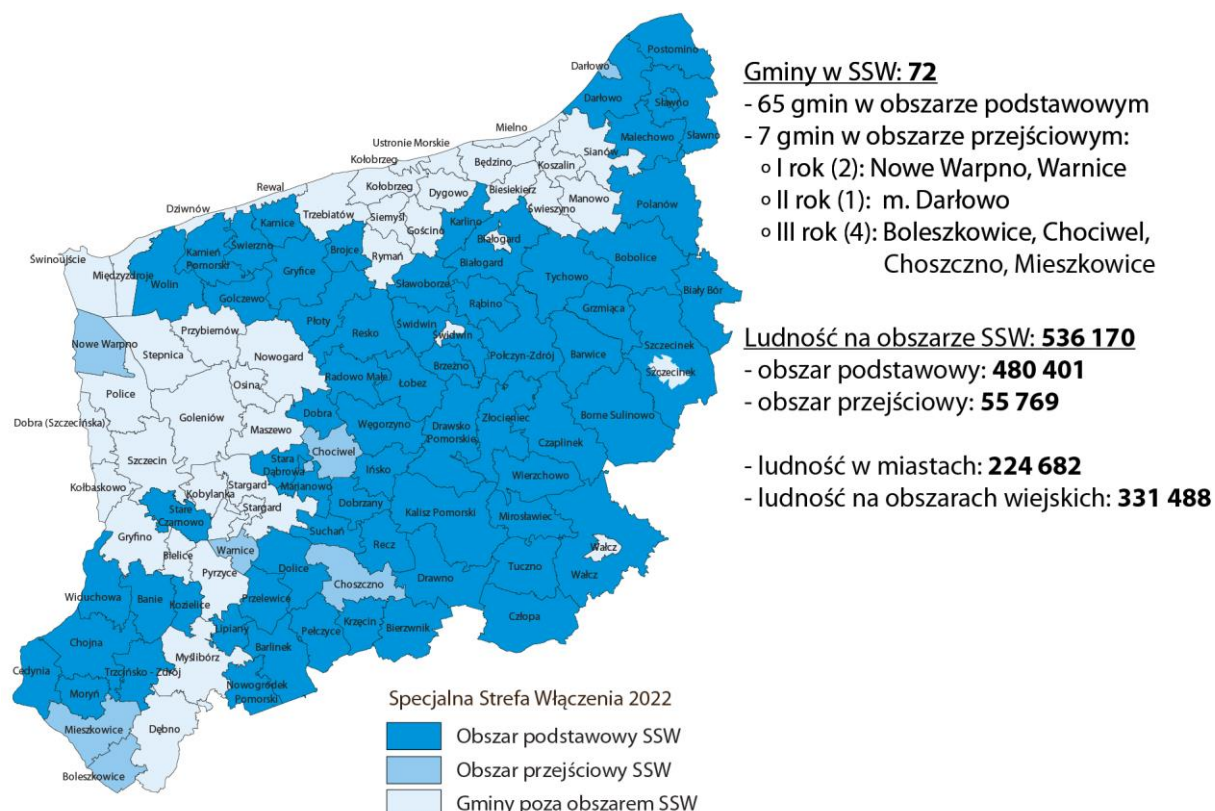
Terytorialny wymiar polityki rozwoju

województwa
zachodniopomorskiego

W Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 wskazana została zasada realizacji polityki rozwoju ukierunkowanej terytorialnie. Oznacza to odchodzenie od sektorowych działań realizowanych w ramach poszczególnych JST w stronę zintegrowanych przedsięwzięć realizowanych na większych obszarach, których granice wyznaczają wspólne uwarunkowania rozwojowe oraz silne i wielokierunkowe powiązania funkcjonalne. Samorząd regionu od lat konsekwentnie realizuje powyższą zasadę w oparciu o takie narzędzia jak: Specjalna Strefa Włączenia (SSW) – jako obszar strategicznej interwencji województwa, Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), Kontrakty Samorządowe (KS) czy Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS).

Podstawą dla sformułowania koncepcji wyznaczenia na obszarze województwa zachodniopomorskiego Specjalnej Strefy Włączenia oraz podjęcia w stosunku do wskazanego obszaru interwencji jest szczególnie niekorzystna sytuacja społeczno-gospodarcza wskazanego obszaru przejawiająca się poprzez: niekorzystne wartości kluczowych wskaźników opisujących sytuację społeczno-gospodarczą, strukturalne deficyty rozwojowe dotyczące opisywanego obszaru, w szczególności brak lub zanik silnych ośrodków rozwojowych, niższy poziom dostępu do infrastruktury, ograniczony autonomiczny potencjał rozwojowy, który stanowiłby wystarczającą podstawę do prowadzenia efektywnej polityki rozwoju na poziomie poszczególnych gmin. Delimitacja SSW odbywa się corocznie w oparciu o zestaw 25 wskaźników pogrupowanych w 6 obszarach analitycznych (demografia, infrastruktura techniczna, dostępność do usług publicznych, potencjał gospodarczy, problemy po-pegierowskie, ubóstwo).

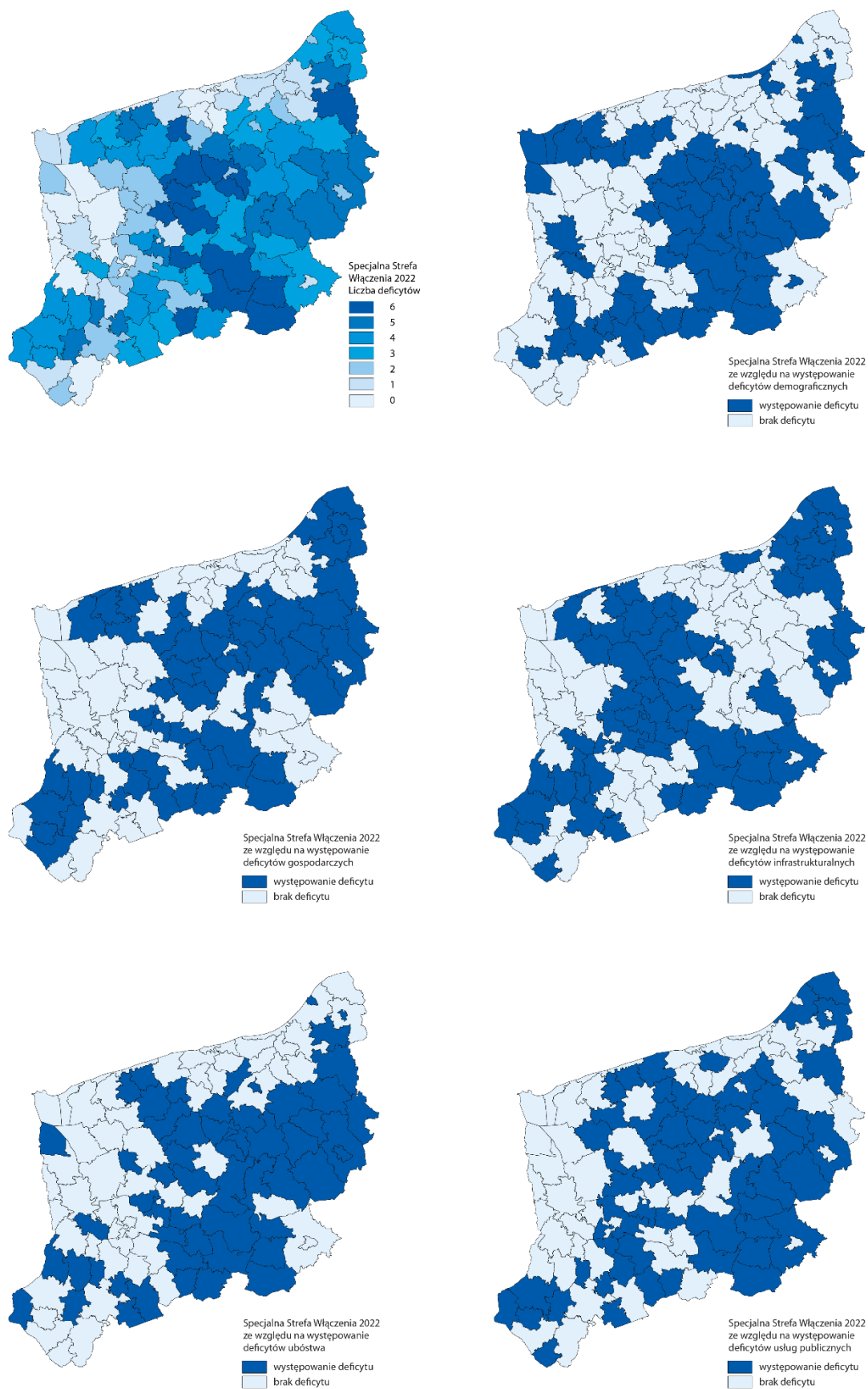
Rysunek 38. Mapa i podstawowe informacje o SSW wg delimitacji w 2022 r.

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Rysunek 39. Specjalna Strefa Włączenia wg deficytów 2022 r.

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Wsparcie procesów rozwojowych prowadzonych na obszarze Specjalnej Strefie Włączenia realizowane było w szczególności w ramach wdrażanych przez władze regionalne programów współfinansowanych ze środków europejskich. Główną rolę w tym zakresie odegrał Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020. Od uruchomienia Programu wsparcie SSW odbywało się poprzez konkursy skierowane wyłącznie do tego obszaru i dotyczyło:

- rozwoju rynku pracy na obszarze SSW poprzez wsparcie inwestycji przedsiębiorstw,
- przygotowania procesów rewitalizacji obszarów wiejskich poprzez animację lokalnych środowisk i wsparcie w przygotowaniu Lokalnych Programów Rewitalizacji, a następnie wsparcie lokalnych społeczności w ich wdrażaniu.

Ponadto wdrażane były konkursy, w których kryteria wyboru projektów premiowały inicjatywy oddziałujące na obszar SSW w następujących obszarach:

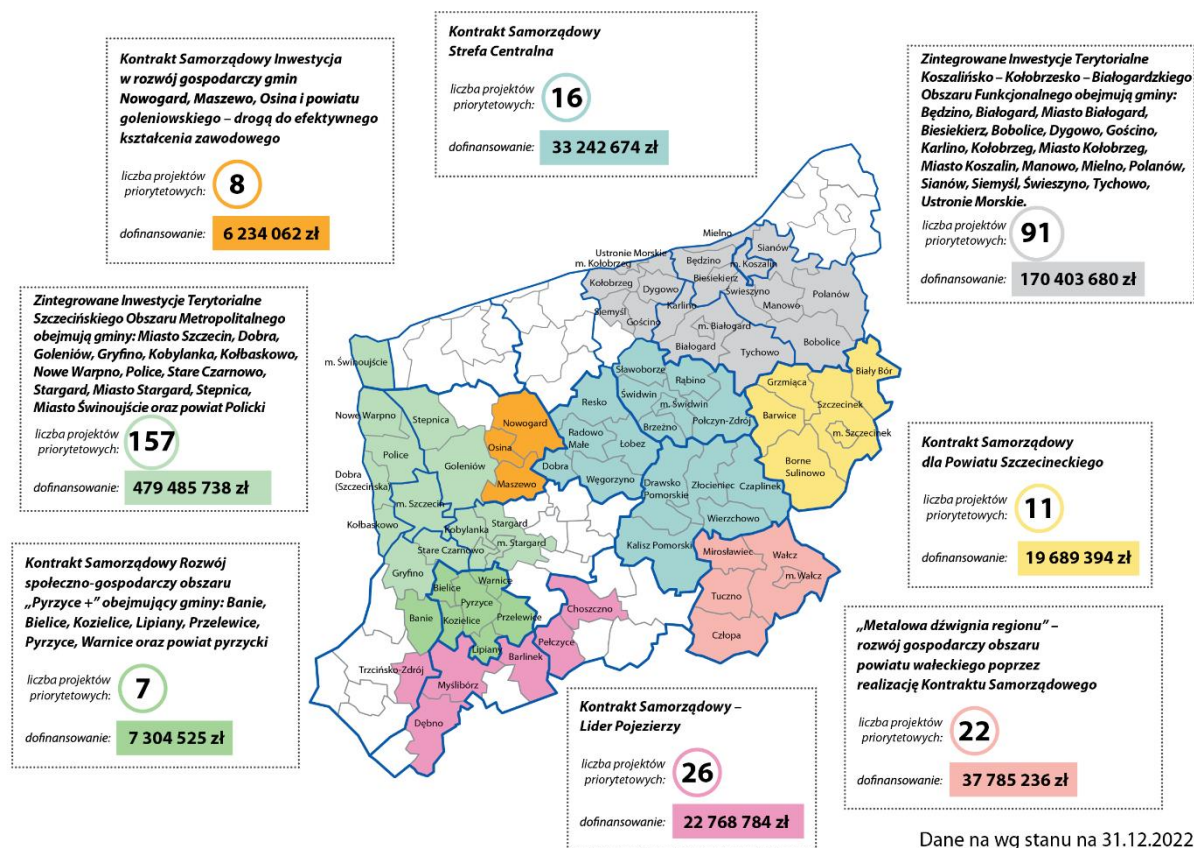
- niskoemisyjnego transportu;
- termomodernizacji obiektów publicznych i mieszkaniowych;
- zastępowania tradycyjnych źródeł ogrzewania i wykorzystanie OZE;
- adaptacji do zmian klimatu (wsparcie OSP);
- rozwoju endogenicznych potencjałów rozwojowych (infrastruktura turystyczna);
- infrastruktury społecznej na SSW;
- projektów rewitalizacyjnych;
- wsparcia osób bezrobotnych;
- integracji społecznej;
- rozwoju usług społecznych;
- wsparcia szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne;
- wsparcia osób dorosłych, w szczególności osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych w zakresie doskonalenia umiejętności wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych i porozumiewania się w językach obcych.

Według stanu na koniec roku 2022 w ramach wyżej wymienionych obszarów podpisano łącznie 704 umowy o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania 1,1 mld zł.

W roku 2022 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 w oparciu o strategię terytorialne lub koncepcje rozwojowe przygotowane przez partnerstwa JST realizowane były 2 Zintegrowane Inwestycje Terytorialne oraz 6 Kontraktów Samorządowych.

Zakres przestrzenny oraz podstawowe parametry wsparcia dla instrumentów ZIT oraz Kontraktów Samorządowych zilustrowano poniżej.

Rysunek 40. Instrumenty terytorializacji wdrażane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020.

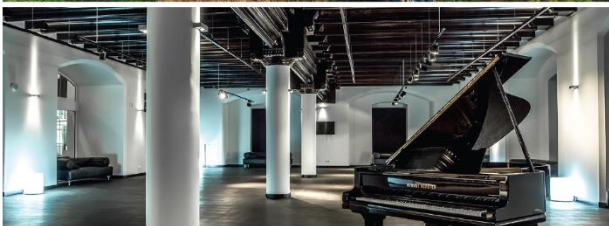
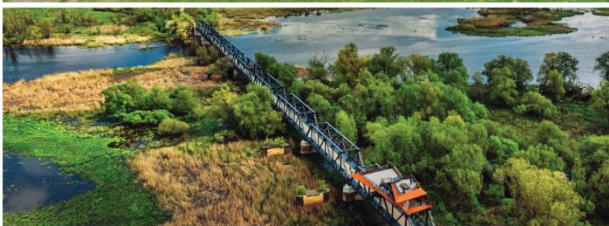
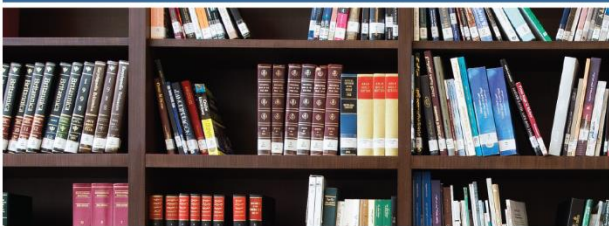

Dane na wg stanu na 31.12.2022

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

POLITYKA RYNKU PRACY
WOJEWÓDZTWA
ZACHODNIOPOMORSKIEGO
z perspektywą do 2030

3.4.

Działania realizowane w ramach polityk

województwa
zachodniopomorskiego

3.4.1

Polityka kapitału oraz spójności społecznej

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze Kapitału oraz spójności społecznej

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (ROPS) jest komórką organizacyjną Urzędu Marszałkowskiego (UMWZ) wskazaną do koordynacji polityki społecznej na poziomie regionu.

Zgodnie z zapisami ustawy o samorządzie województwa ROPS uczestniczy w realizacji zadań w zakresie prowadzenia polityki rozwoju województwa, do których zaliczono m.in.:

- utrzymanie i rozbudowa infrastruktury społecznej i technicznej o znaczeniu wojewódzkim;
- pozyskiwanie i łączenie środków finansowych: publicznych i prywatnych, w celu realizacji zadań z zakresu użyteczności publicznej;
- wspieranie i prowadzenie działań na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

ROPS wykonuje także zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, m.in. w zakresie:

- pomocy społecznej;
- wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- polityki prorodzinnej;
- rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

Działania samorządu województwa skupiają się na inicjowaniu i testowaniu nowych rozwiązań sprzyjających rozwojowi efektywnej i dostosowanej do potrzeb mieszkańców polityki społecznej, wymiany doświadczeń i upowszechnianiu dobrych praktyk w tym zakresie, a także inspirowaniu samorządów lokalnych do wdrażania ww. rozwiązań oraz wspieraniu ich w tym procesie.

Na podstawie zapisów ustawy o pomocy społecznej samorząd województwa (operacyjnie ROPS) realizuje:

- opracowanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej;
- opracowanie, aktualizacja i realizacja strategii w zakresie polityki społecznej będącej integralną częścią strategii rozwoju województwa (jako CEL I SRWZ);
- organizowanie kształcenia, w tym prowadzenie publicznych szkół służb społecznych oraz szkolenia zawodowego kadr pomocy społecznej;
- rozpoznawanie przyczyn ubóstwa oraz opracowywanie regionalnych programów pomocy społecznej wspierających samorządy lokalne w działaniach na rzecz ograniczania tego zjawiska;
- diagnozowanie i monitorowanie wybranych problemów społecznych w regionie;
- inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej; koordynowanie działań na rzecz sektora ekonomii społecznej w regionie;
- organizowanie i prowadzenie regionalnych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie.

Z kolei ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych reguluje działania samorządu województwa, które ROPS wdraża na poziomie operacyjnym:

- dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbioru tych obiektów;
- opiniowanie wniosków o wpis do rejestru obiektów, w których organizowane są turnusy rehabilitacyjne;
- dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej;
- opracowanie i realizacja programu dotyczącego wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych;
- współpraca z organami administracji rządowej i samorządowej;

- współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych;
- obsługa administracyjna Wojewódzkiej Społecznej Rady do spraw Osób Niepełnosprawnych.

Zadania samorządu województwa realizowane przez ROPS, wynikające z Ustawy o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej, to:

- prowadzenie regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- opracowywanie programów dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, będących integralną częścią strategii rozwoju województwa;
- promowanie nowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr jednostek organizacyjnych samorządu gminnego i powiatowego;
- sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjnych (zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej).

Zadania z zakresu pożytku publicznego (ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) realizowane przez ROPS polegają przede wszystkim na zlecaniu organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych o charakterze regionalnym dotyczących polityki społecznej w trybach otwartego konkursu ofert i pozakonkursowych. Ponadto podejmowana jest współpraca pozafinansowa z organizacjami pozarządowymi, mająca na celu wzajemne wzmocnienie swojego potencjału. Wspierając organizacje pozarządowe samorząd województwa w sposób pośredni wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców regionu i ich dostępu do usług. Jest to istotny element polityki przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, budowania tożsamości regionalnej, jak również wyrównywania szans mieszkańców z różnych obszarów województwa.

Zadania ROPS wynikające z ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (CUS) są następujące:

- organizowanie dla dyrektorów CUS szkoleń z zakresu zarządzania i organizacji usług społecznych;
- organizowanie dla koordynatorów indywidualnych planów usług społecznych w CUS szkoleń z zakresu opracowywania i realizacji indywidualnych planów usług społecznych;
- organizowanie dla organizatorów społeczności lokalnej w CUS szkoleń z zakresu organizacji społeczności lokalnej.

Zadania Wydziału Współpracy Społecznej (WWS) realizowane w imieniu Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego (SWZ):

- we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz środowiskiem akademickim – wsparcie mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego na terenie województwa zachodniopomorskiego, wynikające z ustawy dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 823);
- we współpracy m.in. z organizacjami pozarządowymi zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- we współpracy m.in. z organizacjami pozarządowymi realizacja zadań w zakresie ochrony zdrowia psychicznego wynikających z Regionalnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi w oparciu o Program współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2022, w ramach którego:
  - realizowany jest nadzór nad lokalnymi grupami działania i rybackimi;
  - wzmacniany jest rozwój sektora obywatelskiego poprzez wspieranie aktywności obywatelskiej w województwie na rzecz skutecznego rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i regionu;

- prowadzone są działania wspierające III sektor obywatelski oraz aktywność obywatelską mieszkańców województwa w ramach funduszu regrantingowego, tj. Programu Społecznik;
  - prowadzona jest współpraca międzysektorowa w ramach realizowanych forów pełnomocników i organizacji pozarządowych;
  - zleca się zadania z zakresu aktywizacji życia społecznego na obszarach wiejskich dla OSP;
  - współdziała się m.in. z Zachodniopomorską Radą Działalności Pożytku Publicznego i innymi ciętłami opiniodawczo – doradczymi, składającymi się z reprezentantów organizacji pozarządowych;
  - promuje się III sektor, dobre praktyki i rozwiązania stosowane przez organizacje pozarządowe i JST m. in. w ramach konkursu Zachodniopomorski Lider NGO czy Samorządowy Lider NGO;
- ogranicza się zjawisko dyskryminacji w obszarze mniejszości seksualnych, narodowych, biedy, mowy nienawiści itp., w tym współpracuje z pełnomocniczką ds. kobiet i równego traktowania:
- zleca się zadania publiczne z zakresu równego traktowania, ze szczególnym uwzględnieniem upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka, jak również w zakresie współpracy na rzecz organizacji pozarządowych.
- współpraca m.in. z organizacjami pozarządowymi, w oparciu o Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 i Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2026, w zakresie zadań związanych z przeciwdziałaniem uzależnieniom i przemocy w rodzinie obejmująca m.in.:
- działania edukacyjne, w tym kampanie społeczne;
  - szkolenia pracowników jednostek samorządu terytorialnego;
  - zlecanie zadań organizacjom pozarządowym w drodze otwartych konkursów ofert;
  - poszerzenie i udoskonalenie oferty, upowszechnienie oraz wdrażanie programów profilaktycznych o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, w tym programów rekomendowanych, będących w bazie Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom;
  - współdziałanie z Radą Ekspertów, Pełnomocniczką Marszałka ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom.

Zadania z zakresu pożytku publicznego (ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) realizowane przez WWS polegają przede wszystkim na zleceniu organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych o charakterze regionalnym dotyczących ww. obszarów w trybach otwartego konkursu ofert i tzw. małych grantów. Realizowana jest współpraca pozafinansowa z organizacjami pozarządowymi, mająca na celu wzajemne wzmocnienie swojego potencjału.

- współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego, w ramach której realizowany jest projekt pn. Pomorze Zachodnie-Wsparcie Psychologiczno-Pedagogiczne Projekt opiera się na dystrybucji grantów dla jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa zachodniopomorskiego z przeznaczeniem na finansowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów, z uwagi na zwiększone zapotrzebowanie w tym zakresie wynikające z pandemii COVID-19.

Zadania realizowane przez Sekretariat ds. Młodzieży (SdsM) zbieżne z Polityką kapitału ludzkiego oraz spójności społecznej, zgodnie ze Statusem jednostki to sprawy z zakresu:

- współpracy z organizacjami młodzieżowymi;
- nawiązywania i koordynowania współpracy lokalnej, międzyregionalnej, międzynarodowej młodzieży;
- współpracy z jednostkami samorządowymi i rządowymi w zakresie polityki młodzieżowej;
- współpracy z placówkami oświatowymi i szkołami wyższymi;
- powoływania i współpracy z lokalnym i regionalnym przedstawicielstwem młodzieży;
- współpracy z instytucjami i organizacjami zagranicznymi w zakresie polityki młodzieżowej;

- wspierania aktywności społecznej młodzieży;
- budowania sieci obywatelskich;
- edukacji i informacji europejskiej młodzieży;
- prowadzenia oficjalnych portali informacyjnych jednostki, kont społecznościowych (Facebook, Instagram, itp.);
- prowadzenia lub zlecanie badań młodzieży (ilościowych i jakościowych).

Sekretariat realizuje swoje zadania w szczególności poprzez:

- organizowanie wydarzeń, tj. konferencje, seminaria, imprezy plenerowe;
- opracowywanie materiałów szkoleniowych i informacyjnych;
- promowanie przykładów dobrych praktyk w zakresie inicjatyw młodzieżowych;
- opracowywanie zmian legislacyjnych dotyczących problematyki młodzieżowej;
- uczestniczenie w lokalnych, regionalnych, międzynarodowych grupach roboczych ds. młodzieży;
- wsparcie organizacyjno-merytoryczne regionalnego przedstawicielstwa młodzieży, tj. Młodzieżowego Sejmiku Województwa;
- realizację projektów lokalnych, regionalnych, krajowych i międzynarodowych na rzecz młodzieży;
- prowadzenie kampanii informacyjno-promocyjnych;
- przygotowywanie i prowadzenie zajęć edukacyjnych, w tym lekcji i warsztatów;
- wspieranie merytoryczne Młodzieżowych Rad Miast, Gmin i Powiatów.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Polityka kapitału i spójności społecznej województwa zachodniopomorskiego na lata 2021-2030 – samorząd województwa w ramach przedmiotowej polityki realizuje działania koncentrujące się na zwiększeniu roli organizacji pozarządowych w systemie usług publicznych w takich obszarach jak: rozwój rekreacji i sportu, edukacja formalna i nieformalna, integracja i animacja społeczna, rynek pracy i aktywizacja zawodowa, profilaktyka zdrowotna, profilaktyka uzależnień i przemocy w rodzinie, rehabilitacja społeczna i zawodowa, działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego, rozwój ruchów kulturalnych i artystycznych oraz we wszelkich innych dziedzinach rozwijających standardy życia społecznego, a także rozwijających potencjał jednostek i zbiorowości lokalnej.

Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych pn. „Region wyrównanych szans”, którego głównym założeniem jest tworzenie warunków do samodzielnego i niezależnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych jako pełnoprawnych członków społeczności regionu, z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb i możliwości. Opracowanie i realizacja programu stanowi obowiązek ustawowy.

Wojewódzki program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej „Region Przyjazny Rodzinie” na lata 2021-2027 – wskazujący kierunki pracy z rodziną, ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki regionu (np. duża rodzina 2+). Program jest odpowiedzią na potrzebę poszukiwań niestandardowych rozwiązań w zakresie pracy z rodziną, ukierunkowany na wzmocnienie roli rodziny w województwie zachodniopomorskim. W ramach tego programu przewidziano wsparcie w podziale na grupy odbiorców: rodzina, w tym dzieci i młodzież oraz piecza zastępcza. Działania na rzecz osób starszych są wyodrębnione i usystematyzowane w osobnym dokumencie. Wojewódzki Program przyjęty na podstawie Uchwały Nr XXIX/337/21 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 października 2021 r.

Zachodniopomorski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2018-2022 obejmuje problematykę sektora ekonomii społecznej jako ważnego elementu regionalnej polityki w zakresie zatrudnienia i integracji społecznej. Głównym celem programu jest stworzenie do 2022 r. na Pomorzu Zachodnim, stabilnego sektora ekonomii społecznej.

Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 to dokument, którego celem jest zwiększenie skuteczności działań podejmowanych w obszarze przeciwdziałania przemocy

w rodzinie oraz ograniczenie skali tego zjawiska w województwie zachodniopomorskim oraz redukcja szkód psychospołeczno-gospodarczych, ze szczególnym uwzględnieniem wzmacniania rozwiązań i narzędzi pomocowych, służących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Regionalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2018-2022 to dokument będący ramowym ujęciem potrzeb w zakresie organizacji i funkcjonowania psychiatrycznej opieki zdrowotnej na terenie województwa zachodniopomorskiego. Uwzględnia potrzeby ludności województwa w zakresie zdrowia psychicznego i możliwości rozwoju nowych form opieki psychiatrycznej w najbliższych latach. Zadanie Wydziału Współpracy Społecznej – Cel szczegółowy d): skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy.

Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2026 to dokument wyznaczający politykę Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, którego celem głównym jest ograniczenie skali problemów społecznych i zdrowotnych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniami behawioralnymi.

Program współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2022 – celem głównym współpracy województwa z organizacjami jest budowanie tożsamości i spójności regionu poprzez inicjowanie, wspieranie i promowanie inicjatyw mieszkańców Pomorza Zachodniego oraz tworzenie zintegrowanych i obywatelsko świadomych wspólnot na poziomie lokalnym i regionalnym.

Informator o zaburzeniach i chorobach psychicznych oraz o pomocy medycznej dostępnej w województwie zachodniopomorskim na rok 2022.

Regulamin udzielania grantów w projekcie **Pomorze Zachodnie – Wsparcie Psychologiczno-Pedagogiczne** realizowanym w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020; działanie 7.7 Wdrożenie programów wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci z niepełnosprawnościami oraz zagrożonych niepełnosprawnością oraz przedsięwzięć związanych z walką i zapobieganiem COVID-19.

Cele i główne działania realizowane w 2022 r.

Cel I – Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny

Działania w ramach ROPS

1. Adopcje – w 2022 r. ośrodki adopcyjne działające na terenie województwa zachodniopomorskiego:

- zakwalifikowały do przysposobienia 90 dzieci, spośród 467 dzieci zgłoszonych z uregulowaną sytuacją prawną;
- przeprowadziły 155 procedur adopcyjnych, w wyniku których przysposobiono 83 dzieci i wydano 61 opinii dotyczących adopcji wewnątrz-rodzinnych;
- przeszkoliły 47 rodzin (94 osoby) kandydatów do pełnienia funkcji rodziny adopcyjnej i 2 osoby samotne;
- uczestniczyły w 4 184 posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, podczas których omówiono sytuację 6 685 dzieci;
- udzieliły 1 617 porad pedagogiczno-psychologicznych.

Od dnia 1 stycznia 2022 r. publiczne ośrodki adopcyjne w Szczecinie i Koszalinie, na mocy uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego (XXVIII/330/21) z dn. 21 września 2021 r., funkcjonują jako skonsolidowany, jeden Publiczny Ośrodek Adopcyjny w Koszalinie.

2. Regionalna Placówka Opiekuńczo-Terapeutyczna w Dębnie, prowadzona na zlecenie Samorządu Województwa przez Powiat Myśliborski, przeznaczona jest dla dzieci wymagających szczególnej opieki i rehabilitacji, które nie mogą zostać umieszczone w innych formach pieczy zastępczej. Jej prowadzenie

jest zadaniem własnym województwa. W roku 2022 Placówka kontynuowała swoją działalność ze zwiększoną liczbą godzin rehabilitacji i wysokospecjalistycznej terapii (ok. 1 000 godzin terapii w ciągu miesiąca). W 2022 r.:

- 7 wychowanków opuściło placówkę, w tym: troje dzieci zostało adoptowanych, jedno dziecko powróciło do domu rodzinnego, tróje dzieci zostało umieszczonych w innych placówkach pieczy zastępczej;
- ROPS Szczecin skierował w 2022 r. do Placówki ośmioro dzieci.

Uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 22 września 2021 r. (XXXVI/414/22) podjęto decyzję o udzieleniu **dofinansowania na rzecz Placówki w kwocie 80 tys. zł, która została przeznaczona na doposażenie zaplecza kuchennego.**

3. Projekt „**Akademia Przyszłości**” finansowany w ramach RPO WZ 2014-2020. Celem projektu jest m.in.: wdrożenie kompleksowego systemu wsparcia młodzieży usamodzielnianej, zmierzającego do podniesienia ich kompetencji oraz aktywności społecznej i zawodowej, wsparcie rozwoju młodzieży w procesie stawania się dorosłym i samodzielnym oraz wzmocnienie i podniesienie jakości istniejących rodzinnych form opieki zastępczej. Termin realizacji styczeń 2019 – kwiecień 2023 r. Wskaźniki osiągnięte w okresie sprawozdawczym (2022 r.)

- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w ramach programu – 363 (wartość docelowa: 436);
- liczba usamodzielnianych wychowanków objęta programem – 124 (wartość docelowa: 88);
- liczba niepełnosprawnych, usamodzielnianych wychowanków – 20 (wartość docelowa: 20);
- liczba opiekunów usamodzielnienia objętych szkoleniami/doradztwem – 47 (wartość docelowa: 40);
- liczba Liderów Klubów Rodzica go objętych szkoleniami/doradztwem/superwizją – 38 (wartość docelowa: 54);
- liczba uczestników Klubów Rodzica Zastępczego objętych doradztwem – 205 (wartość docelowa: 180);
- liczba rodzin zastępczych wspartych w projekcie – 35 (wartość docelowa: 49);
- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem, poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących po programie – 30 (wartość docelowa: 88);
- liczba przeszkolonych opiekunów usamodzielnienia – 12 (wartość docelowa: 40).

4. Projekt „**Regionalna Akademia Dzieci i Młodzieży**”, finansowany w ramach działania 7.6 RPO WZ 2014-2020 (termin realizacji: styczeń 2021 – czerwiec 2023 r.) – partnerstwo z ośmioma powiatami. Cel projektu: zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym. Regionalna Akademia Dzieci i Młodzieży (RADiM) stanowi kontynuację i rozwinięcie wcześniejszego projektu ROPS – „Kurs na Rodzinę”, realizowanego w latach 2018-2021. Wskaźniki osiągnięte w okresie sprawozdawczym (2022 r.):

- liczba uczestników projektu – osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem: 2 390 osób, w tym 968 mężczyzn, 1 422 kobiety (wartość docelowa: 1 600 osób, 1 120 kobiet, 480 mężczyzn). Wskaźnik na poziomie 150%;
- liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem prewencyjnym: 45 osób (wartość docelowa: 60 osób);
- liczba pracowników, która została przeszkolona do prowadzenia RADiM – 129 osób (wartość docelowa: 120 osób). Wskaźnik na poziomie 107%;
- Platforma Usług Specjalistycznych (wysoko specjalistyczna pomoc dla dzieci, młodzieży, wychowawców i rodziców – online) – 1 (wartość docelowa 1);
- liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu (wartość docelowa: 9) – projekt w trakcie realizacji.

Działania w ramach WWS (zlecone organizacjom pozarządowym):

1. Fundacja Klucz Nadziei – „Zrozumieć żeby dobrze wspierać” – Warsztaty Przeciwdziałania Przemocy i Agresji dla dzieci i młodzieży szkolnej z Kołobrzegu. Celem warsztatów była popularyzacja wśród dzieci i młodzieży profilaktyki rówieśniczej, profilaktyki zachowań ryzykownych (edukacja dotycząca: konsekwencji hejtu w Internecie wśród ofiar i sprawców). Końcowym efektem spotkań było wspólne wypracowanie komiksu edukacyjnego „NIE MUSISZ BIĆ, BY KŁAWYM BYĆ!” Komiks został wydany jako epublikacja i udostępniony na stronach Internetowych i profilach FB zaprzyjaźnionych instytucji/organizacji dla mieszkańców regionu. Odbyły się również warsztaty pozytywnego myślenia dla przedstawicieli instytucji oferujących pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przedstawicieli samorządów lokalnych z terenu województwa zachodniopomorskiego (podnoszenie poziomu wiedzy, doskonalenie umiejętności osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz radzenia sobie z emocjami po przebytych interwencjach). Zakończeniem warsztatów była superwizja dla osób udzielających pomocy rodzinie doświadczającej przemocy. Podsumowaniem była kampania społeczna, która miała za zadanie obalić mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie, usprawiedliwiające jej stosowanie – nagrany został filmik promujący przeciwdziałanie przemocy. Grupa docelowa to dzieci i młodzież z Kołobrzegu oraz okolicznych miejscowości, pracownicy instytucji pomocowych i samorządowcy. Łącznie 140 osób. Kwota: 12 400,00 zł.
2. Stowarzyszenie Centrum Animacji Młodzieży – „Świadomi Mama, Tata i Ja”. Zadanie skierowano do dzieci, młodzieży i ich opiekunów, którzy zamieszkują głównie na terenach wiejskich (środowiska popeerowskie) i uczęszczają na zajęcia pozalekcyjne do świetlic środowiskowych, placówek wsparcia dziennego, ognisk wychowawczych czy świetlic socjoterapeutycznych. W 30 placówkach od 1 maja do 31 grudnia 2022 r. w powiatach: goleniowskim, łobeskim, stargardzkim i kamieńskim przeprowadzono łącznie 180 h warsztatów skierowanych do dzieci i rodziców. 203 rodziców i opiekunów świetlic wzięło udział w warsztatach z cyberprzemocy. 383 dzieci skorzystało z zajęć w projekcie. W każdej ze wskazanych placówek odbyły się 4 godziny zajęć dla młodszych uczestników, podczas których poruszono takie tematy jak cyberprzemoc oraz skutki przemocy domowej i rówieśniczej. Poruszono tematykę fake newsów i informacji o wojnie, jakie są dostępne w Internecie. Natomiast rodzice dzieci wzięli udział w dwugodzinnym panelu na temat metod ochrony dzieci przed cyberprzemocą. Łącznie zrealizowano 180 godzin warsztatów i wykładów. Opracowano broszurę informacyjną związaną z cyberprzemocą, którą rozdawano dzieciom i rodzicom podczas zajęć. Ogółem wydrukowano 400 sztuk broszur. Zainteresowanie broszurą była bardzo duże – jest ona cały czas dostępna na stronie internetowej Stowarzyszenia (www.cam.org.pl). Kwota: 33 200,00 zł.
3. Stowarzyszenie na Rzecz Harmonii Społecznej w Policach „Nie bądź OFIARĄ, nie musisz się na to GODZIĆ! Żyj w harmonii ze sobą”. W ramach zadania wyprodukowano spot dotyczący przemocy. Jego emisja odbyła się w lokalnych telewizjach regionu. Link do spotu: <https://www.youtube.com/watch?v=BAMVNuVknf8> Uruchomiono anonimowe konsultacje psychologiczne dla osób, które doświadczają aktów przemocy domowej, wyprodukowano spot pod hasłem: „Powiedz o TYM komuś” z informacją, jak można skontaktować się anonimowo z psychologiem przez komunikatory społecznościowe (WhatsApp, Messenger, Facebook), link do spotu: https://www.youtube.com/watch?v=k54r_X64sYw Kwota: 8 950,00 zł.
4. Stowarzyszenie „Pactum” – Diagnoza skali i skutków problemu przemocy w rodzinie oraz infrastruktury wsparcia dla osób doświadczających przemocy. Rezultatami zadania są: 1 publikacja i 1 konferencja. Link do diagnozy: <http://wzp.pl/publikacje/diagnoza-skali-i-skutkow-problemu-przemocy-w-rodzinie-oraz-infrastruktury-wsparcia-dla-osob>.
5. Inne działania:
  - spotkania w ramach „16 Dni Akcji Przeciwko Przemocy ze względu na płeć” – przeprowadzone zostały dwa spotkania:

- w Policach – jego głównym celem było podkreślenie istoty działań zapobiegających przemocy;
  - w Szczecinie – podczas spotkania zostały wygłoszone dwa wykłady: na temat „50 twarzy przemocy” – psycholog p. Radosław Cieśluk oraz na temat zaburzeń i chorób psychicznych oraz pomocy medycznej dostępnej w regionie, a także wpływu przemocy na zdrowie psychiczne – psychiatra p. Joanna Adamiak. Kwota: 7 500,00 zł.
- **Szkolenia sfinansowane z dotacji celowej przekazanej w 2022 r. z budżetu Wojewody** o wartości 100 000,00 zł, przeznaczonej na dofinansowanie organizacji i przeprowadzenie dziesięciu szkoleń dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie z terenu województwa zachodniopomorskiego. Szkolenia zrealizowano w formie wykładów i warsztatów, w okresie od 19 września do 10 grudnia 2022 r. W szkoleniach udział wzięło 200 osób. Szkolenia odbyły się w: Wałczu, Gryficach, Szczecinie, Policach, Wierzbrowie i Białogardzie. W szkoleniach tych wzięli udział przedstawiciele: Policji, powiatowych centrów pomocy rodzinie i miejskich ośrodków pomocy rodzinie, placówek oświatowych, straży miejskiej oraz kuratorzy sądowi z terenu gmin: Wałcz, Mirosławiec, Gryfice, Karnice, Rewal, Brojce, Trzebiatów, Płoty, Szczecin, Stargard, Kamień Pomorski, Choszczno, Pyrzyce, Barlinek, Kalisz Pomorski, Złocieniec, Drawsko Pomorskie, Białogard, Kołobrzeg, Czaplinek, Gryfice, Przybiernów, Dobra. Zakres tematyczny szkoleń: „Profilaktyka przemocy, zasady prowadzenia oddziaływań poprzedzających wystąpienie zjawiska przemocy”, „Zjawisko przemocy w rodzinie oraz sytuacja psychologiczna osób doświadczających tej przemocy, zachowania osób stosujących przemoc w rodzinie i możliwość pomocy”, „Etapy pracy z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie i stosującymi przemoc w rodzinie”, „Przemoc wobec dziecka”, „Przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych”, „Współpraca w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych”, „Prawne aspekty przeciwdziałania przemocy” i „Supervizja w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie”.

Cel II – Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu

1. Projekt **„Koopercja – efektywna i skuteczna”**, finansowany w ramach działania 2.5. Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER). Cel projektu: Wzmocnienie potencjału instytucji działających na rzecz włączenia społecznego. Projekt przyczyni się do realizacji celu szczegółowego nr 2 PO WER: Wzmocnienie potencjału instytucji działających na rzecz włączenia społecznego poprzez utworzenie modelu kooperacji/sieci współpracy podmiotów instytucji pomocy i integracji społecznej z podmiotami innych polityk sektorowych jak: edukacja, zdrowie, kultura, sport, sądownictwo i policja i wprowadzenie nowego profilu usług opartego o wzajemną współpracę i wykorzystanie potencjału tych instytucji w działaniach na rzecz włączenia społecznego osób/rodzin. W ramach wypełniania zadań projektowych w 2022 r. zrealizowano:

- 150 godzin „Doradztwa specjalistycznego/prawnego w zakresie tworzenia i funkcjonowania CUS”;
- 100 godzin „Warsztatów dla środowisk lokalnych dot. realizacji usług społecznych”;
- 100 godzin „Supervizji indywidualnej i grupowej” dla kadr CUS;
- 60 godzin „Coachingu” dla kadry zarządzającej CUS;
- 4 edycje „Szkoleń dla jednostek samorządu terytorialnego z zakresu deinstytucjonalizacji”;
- 3 spotkania ogólnoinformacyjne dla przedstawicieli JST z zakresu deinstytucjonalizacji.

W ramach działań związanych z rozwojem kompetencji zawodowych kadr pomocy społecznej:

- przeprowadzono szkolenia dla pracowników Domów Pomocy Społecznej z zakresu zagadnień prawnych funkcjonowania DPS – 68 osób; z zakresu stresu i sytuacji konfliktowych w DPS – 156 osób;
- działająca przy Marszałku Regionalna Komisja Egzaminacyjna do spraw stopni specjalizacji zawodowej pracowników socjalnych przeprowadziła egzamin na I st. specjalizacji dla 66 pracowników socjalnych;
- zorganizowano Zachodniopomorskie Obchody Dnia Pracownika Socjalnego dla pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej z terenu województwa zachodniopomorskiego (200 osób).

W ramach zlecania zadań organizacjom pozarządowym, w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym przeznaczono łącznie 115 640 zł. Dofinansowano następujące przedsięwzięcia:

- „Senioralia – Kołobrzeskie Dni Seniora, IX Edycja” – Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Kołobrzegu (10 000 zł);
- „Aktywizacja społeczna seniorów” – Stowarzyszenie Policki Uniwersytet Trzeciego Wieku (5 000 zł);
- „Senior z motywacją i pasją w Regionie” – Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Golczewie (40 000 zł); zadanie obejmowało ponad 200 mieszkańców powiatów: kamieński, goleniowski, gryficki, policki, pyrzycki, gryfiński, wałecki, białogardzki, koszaliński i m. Szczecin. Do działań włączeni byli także uchodźcy wojenni z Ukrainy. Uruchomiono poradnię telefoniczną prowadzoną przez psychologa, zorganizowano punkt pomocy sąsiedzkiej, warsztaty aktywizujące seniorów oraz VIII Letnią Szkołę Seniora w Dziwnówku;
- „Seniorze nie jesteś sam” – Stowarzyszenie Centrum Inicjatyw Edukacyjno-Społecznych w Szczecinie (35 090 zł); uczestnicy: 120 osób (seniorzy 60+) z 6 powiatów: kamieński, pyrzycki, choszczeński, policki, świdwiński, m. Szczecin. Przeprowadzono organizację Punktu Pomocy Sąsiedzkiej w Drawnie, Świdwinie i Golczewie, zrealizowano warsztaty o tematyce ochrony i profilaktyki zdrowia, edukacji medialnej, warsztaty aktywizujące nt. bezpieczeństwa seniorów, prowadzenia działań wolontaryjnych, a także warsztaty i spotkania z psychologiem w ramach przeciwdziałania izolacji i samotności ludzi starszych;
- „Senior 2022” – Krajowe Stowarzyszenie „Aramis” w Trzebiatowie (25 550 zł); uczestnicy: 100 osób (seniorzy 60+) z powiatu gryfickiego i gminy Trzebiatów oraz 10 seniorów, uchodźców z Ukrainy. Zaplanowano m.in. warsztaty samopomocy sąsiedzkiej, psychologiczne, edukację z zakresu bezpieczeństwa, aktywności fizycznej oraz asystenturę wobec osób ze szczególnymi potrzebami.

2. W ramach otwartego konkursu ofert dla organizacji pozarządowych na wsparcie działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka zawarto umowę z Zachodniopomorską Fundacją Pomocy Rodzinie „Tęcza Serc” na kwotę 149 360,00 zł na realizację zadania pn. Tęcza Serc dla Rodziny. W ramach realizacji zadania rodziny z terenu 9 powiatów zostały objęte szerokim wsparciem specjalistycznym: terapeutycznym, psychologicznym, prawnym i poradnictwem rodzinnym. Łącznie zadanie skierowano do ok. 320 osób dorosłych (rodziców i opiekunów oraz dzieci).

Kontynuowano realizację dystrybucji wśród mieszkańców gmin województwa zachodniopomorskiego:

- Zachodniopomorskiej Karty Rodziny (dla rodzin z min. 2 dzieci) – wydano 1 274 szt. (w 2022);
- Zachodniopomorskiej Karty Seniora (dla osób 60+) – wydano 3 135 szt. (w 2022).

W zadaniu uczestniczy 110 gmin województwa zachodniopomorskiego oraz 206 podmiotów biznesowych, oferujących zniżki dla posiadaczy kart (w 2022 r. dołączyło do Programu 9 nowych partnerów).

Przeprowadzono **badania ankietowe** wśród seniorów województwa zachodniopomorskiego (ponad 1 000 osób). Ankieterami byli seniorzy z Uniwersytetów Trzeciego Wieku w regionie. Zbadano zapotrzebowanie na usługi i formy wsparcia, jakie obecnie są planowane w ramach założeń do programu polityki senioralnej WZ 2023-2027.

3. Opracowano informatory prawne dla seniorów oraz młodzieży/osób usamodzielniających się.
4. Zorganizowano **Regionalne Obchody Dni Seniora** (21 października 2022 r.), podczas których wręczono Odznaki Honorowe Gryfa Zachodniopomorskiego dla seniorów, którzy aktywizują seniorów i z zaangażowaniem realizują działania skierowane na poprawę jakości życia seniorów w miejscu ich zamieszkania.
5. Powiatowi Myśliborskiemu została udzielona pomoc finansowa w formie dotacji celowej w kwocie 80 000,00 zł. Dotacja została wykorzystana na wyposażenie Regionalnej Placówki Opiekuńczo-Terapeutycznej w Dębnie (zakup profesjonalnego zaplecza kuchennego).

Działania w ramach WWS:

1. Profilaktyka ochrony zdrowia psychicznego – kwota łączna 28 000 zł, w tym na zadanie publiczne „**Motywacja dla zdrowia ed. 5 i 6**”. Celem zadania było łagodzenie skutków społecznego lęku i obniżanie poziomu stresu wynikłego z ogłoszonego stanu pandemii wśród mieszkanki i mieszkańców województwa zachodniopomorskiego. W 2022 r. wyodrębniono dwie ścieżki wsparcia mieszkanki i mieszkańców województwa:

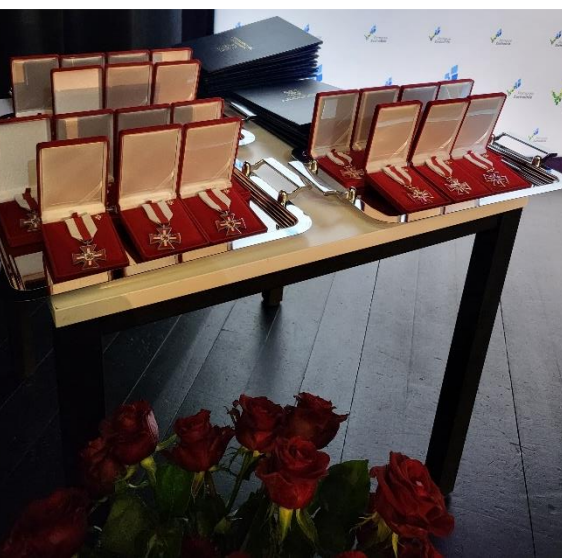
- poradnictwo dla osób z obciążeniem emocjonalnym objawiającym się m.in. wahaniami nastroju, obniżonym nastrojem, stresem, kryzysem psychicznym czy potrzebą uzyskania interwencji kryzysowej poprzez poradnictwo i poradnictwo online oraz dostęp do treści informacyjno-edukacyjnych na stronie internetowej www.motywacjadlazdrowia.pl;
- zajęcia wspierające dzieci i młodzież w formule szkolnej, zajęcia stacjonarne lub online, których celem było rozwinięcie umiejętności rozpoznawania i nazywania emocji oraz poszerzenie wiedzy na temat znaczenia i funkcji emocji pn. „Emocje – instrukcja obsługi”. Z pomocy skorzystało 136 osób.

Przygotowano i opublikowano informator o zaburzeniach i chorobach psychicznych oraz o pomocy medycznej dostępnej w regionie. Zorganizowano bezpłatną pomoc psychologiczną dla osób zagrożonych uzależnieniami na skutek stresu mniejszościowego, należących do grup społecznych zagrożonych wykluczeniem i do mniejszości społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem osób LGBTQ+. Zrealizowano 77 godzin pracy psychologa/terapeuty. Grupą odbiorców zadania były w szczególności osoby młode lub młodzi dorośli z grupy społecznej LGBTQ+ z województwa zachodniopomorskiego.

2. Profilaktyka HIV/AIDS – 21 681,38 zł:

- w związku z obchodami w dniu 1 grudnia Światowego Dnia AIDS zorganizowano spotkanie pn. „Nie tylko o HIV”. Do współpracy zaproszono ginekolożkę, będącą jednocześnie seksuolożką oraz psychołożkę, które na zasadzie Q&A odpowiadały na pytania nurtujące uczestniczki w zakresie profilaktyki ryzykownych zachowań. Uczestniczki spotkania edukacyjnego otrzymały pakiet materiałów, zawierający książkę „Królestwo dziewczynki” Iwony Chmielewskiej oraz zestaw naturalnych środków higienicznych. Uatrakcyjnieniem spotkania były podstawy samoobrony, zaprezentowane przez przedstawicieli sekcji szkoleniowej Policji. Przekaz wzmocniono poprzez audycję radiową, w której udział wzięły przedstawicielki Stowarzyszenia Wolontariuszy „DA DU” oraz Pełnomocniczka Marszałka ds. Przeciwdziałania Uzależnień;
- Opracowanie, zamówienie i dystrybucja materiałów informacyjno-promocyjnych na potrzeby działań bieżących w zakresie zapobiegania zakażeniom HIV i zwalczania AIDS;

Łączna liczba odbiorców: 1 025.

3. Realizacja projektu pn. **Pomorze Zachodnie – Wsparcie Psychologiczno-Pedagogiczne** (realizacja w latach 2021-2023, główne natężenie działań w 2022 r.) – 9 445 212,11 zł (w tym: 8 972 951,50 zł – dofinansowanie, 472 260,61 zł – wkład własny JST). Podpisano 73 umowy z JST o powierzenie grantu na realizację projektu. Udział w projekcie pozwolił na zapewnienie dodatkowej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w związku COVID-19. Wsparciem objętych zostało: **43 541 uczniów** z zachodniopomorskich szkół i placówek oświatowych. W ramach projektu realizowane były zajęcia rozwijające uzdolnienia, umiejętności uczenia się, dydaktyczno-wyrównawcze, specjalistyczne: korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne oraz inne zajęcia o charakterze terapeutycznym, zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, a także porady i konsultacje oraz warsztaty.
4. Działania w ramach Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2026 – 526 894,44 zł: wspieranie działań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, skierowanych do mieszkańców i mieszkank województwa zachodniopomorskiego. Udzielono 17 dotacji celowych na realizację zadań publicznych m.in. w zakresie rekomendowanych programów profilaktyki uzależnień, akcji informacyjnej w zakresie FAS, organizacji i prowadzenia 3 grup psychoedukacyjnych dla osób bezdomnych, pijących szkodliwie, uzależnionych od alkoholu i uzależnionych behawioralnie, ograniczenia problemów społecznych i zdrowotnych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi ryzykownymi zachowaniami, chemsex jako działania środowiskowe w grupie osób o zwiększonym ryzyku. Realizowano również działania w zakresie profilaktyki uzależnień takie jak:
- **Akcja społeczna #BezpieczneWakacje#PomorzeZachodnie** – kreowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie nowoczesnej profilaktyki uzależnień, odpowiednich postaw życiowych oraz przeciwdziałanie niebezpiecznym i ryzykownym zachowaniom takim jak używanie substancji psychoaktywnych (alkohol i narkotyki) czy niewłaściwe używanie mediów cyfrowych. Ze względu na wakacyjno-urlopowy charakter kampanii przekaz profilaktyczny oparty został przede wszystkim o czynniki chroniące. W ramach akcji powstało 5 filmów (miłość, razem, rodzina, samodzielne dzieci, moje ja), wskazujących czynniki chroniące. Przyjęty model realizacji kampanii społecznej okazał się być skutecznym narzędziem kształtowania świadomości mieszkańców województwa zachodniopomorskiego.
  - **Akcja profilaktyczna „Nie piję, nie biorę – jeżdżę bezpiecznie” w ramach wydarzenia Eska Rider Show 2** – stoisko Pomorza Zachodniego wraz z materiałami i ofertą z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom, materiały edukacyjne i gadzety promocyjne. Na stoisku można było skorzystać z bezpłatnej konsultacji ze specjalistą terapii uzależnień.
  - **Konferencja wojewódzka dla przedstawicieli Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz pełnomocników ds. uzależnień z terenu województwa zachodniopomorskiego** – udział przedstawicieli 60 gmin z terenu województwa.

Łączna liczba osób, które uzyskały wsparcie: 2 180. Liczba podmiotów, z którymi podejmowano współpracę: 16 organizacji pozarządowych / 2 nowe podmioty.

Działania w ramach Sekretariatu ds. Młodzieży

1. **Girls Power** – w roku 2022 kontynuowane były spotkania kobiet pod nazwą Girls Power. W rok 2022 skupiono się na przestrzeni miejskiej i kobietach z małych miast oraz problemach przemocy. Odbyła się seria 3 spotkań dla kobiet w ramach Girls Power, organizowanych przy współpracy z teatrem Kana i w oparciu o cykl „ona/jej akademie siostrzeństwa”. Styczeń, luty i maj minęły pod hasłami „siostrzane mapowanie miasta”, „Granice czyli spotkania z asertywnością”, „Consent czyli zgoda”. W sierpniu w ramach pożegnania wakacji zorganizowano spotkanie Girls Power w gminie Drawsko Pomorskie, w którym udział wzięła m.in. Pełnomocniczka Marszałka ds. kobiet i równego traktowania oraz aktywne kobiety z terenu Gminy Drawsko Pomorskie.

2. **Akcja Menstruacja** – w 2022 r. kontynuowano program Akcja Menstruacja. Pojawiły się nowe punkty pomocy okresowej na mapie regionu – w czym aktywnie wspierały samorząd regionu młode kobiety. Starano się również aktywnie pomagać już istniejącym punktom pomocy okresowej oraz pomagać w ciągłym edukowaniu na temat ubóstwa menstruacyjnego i tego, jak można wesprzeć i pomóc szczególnie młodym kobietom, które są nim dotknięte.
3. **Flash mob „Tolerancja”** – 5 grudnia 2022 r.; celem wydarzenia było zwrócenie uwagi mieszkańców Szczecina na problemy tolerancji i szacunku do drugiego człowieka. W jednym centrów handlowych w Szczecinie zorganizowano muzyczny flash mob jako artystyczną formę przekazu znaną i cenioną wśród młodzieży na świecie. Wybrzmiał utwór „Alegria” zaśpiewany na żywo przez piosenkarzy i aktorów wraz z Chórem Politechniki Morskiej w Szczecinie pod dyrekcją Sylwii Fabiańczyk-Makuch. Kilkuminutowe show podsumowane zostało ważnym manifestem odczytanym po polsku, angielsku i katalońsku. Do działań na rzecz tolerancji i wolności starano się zaangażować jak najwięcej osób, organizacji i instytucji. Flash mob był początkiem serii zaplanowanych inicjatyw na rzecz tolerancji na Pomorzu Zachodnim.
4. **Przedstawicielstwo ogólnoeuropejskiej sieci Eurodesk** – Eurodesk to ogólnoeuropejska sieć zapewniająca informację europejską dla młodzieży i pracowników młodzieżowych. Funkcjonowanie w sieci pozwala na dostęp do ciekawych informacji na temat wydarzeń dla młodzieży na terenie Europy, a także możliwość kontaktu z konsultantami Eurodesku w całej Europie. Dzięki temu udzielane w regionalnym przedstawicielstwie informacje są sprawdzone i przekrojowe, przy tym dopasowane do indywidualnych potrzeb. W 2022 r. prowadzono głównie warsztaty na temat wolontariatu europejskiego. W związku z pandemią zorganizowano szkolenie z prowadzenia eurolekcji online.

Działania w ramach instrumentu Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność:

Środki przeznaczone na dofinansowanie w ramach **PO Rybactwo i Morze** w roku 2022 – Priorytet 4 Zwiększenie zatrudnienia i spójności terytorialnej, działanie 4.2 Realizacja lokalnych strategii rozwoju kierowanych przez społeczność, w tym koszty bieżące i aktywizacja: kwota dofinansowania określona w zawartych umowach o dofinansowanie – 11 706 482,00 zł.

W ramach realizacji działań **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich:**

- W 2022 r. zawarto 231 umów z działania Wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność – wdrażanie lokalnych strategii rozwoju na kwotę 21 000 000 zł, w ramach których powstanie m.in.: blisko 102 nowych miejsc pracy, blisko 71 miejsc pracy zostanie utrzymanych, ponadto planowana jest budowa 48 nowych oraz przebudowa 18 istniejących obiektów infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, natomiast 9 zabytków województwa zostanie poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim, powstanie ponad 60 nowych miejsc noclegowych oraz dojdzie do ponad 110 wydarzeń/imprez;
- 12 umów z działania Wsparcie przygotowawcze na kwotę 888 tys. zł, wsparcie dla Lokalnych Grup Działania, mające na celu przygotowanie lokalnej strategii rozwoju na nowy okres programowania.

Cel III – Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego

Działania w ramach ROPS:

1. Projekt **„Ekonomia społeczna kluczem do sukcesu”**, finansowany w ramach działania 7.5 RPO WZ. Celem projektu jest wzrost udziału podmiotów ekonomii społecznej w zachodniopomorskim rynku pracy, w tym w rynku usług użyteczności publicznej poprzez zwiększenie efektywności działania PES (Podmiot Ekonomii Społecznej) i instytucji otoczenia ekonomii społecznej. Realizacja projektu przyczyniła się do osiągnięcia celu szczegółowego RPO WZ 2014-2020, tj. wspierania przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia, a także do osiągnięcia Celu I SRWZ. Otwarta społeczność, cel szczegółowy 1.2 Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu. Termin realizacji: styczeń 2020 – czerwiec 2023. Działania zrealizowane w 2022 r.:

- 4 posiedzenia i jedna wizyta studyjna w ramach działalności Zachodniopomorskiego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej i jego grup roboczych;
- organizacja szkoleń i doradztwa dla przedstawicieli JST z obszaru klauzul społecznych;
- organizacja ośmiu regionalnych spotkań sieciujących dotyczących współpracy ekonomii społecznej i biznesu dla Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, podmiotów reintegracyjnych, a także Warsztatów Terapii Zajęciowej, Ośrodków Pomocy Społecznej i Powiatowych Urzędów Pracy;
- organizacja ośmiu spotkań partnerstw lokalnych na rzecz opracowania i realizacji lokalnych planów rozwoju ekonomii społecznej;
- prowadzenie serwisu www dotyczącego ekonomii społecznej;
- realizacja kampanii informacyjnej na temat PES;
- organizacja Konkursu Marszałka Województwa „Lider ES 2022”.

2. Projekt „Wsparcie gmin w przygotowaniu i koordynacji programów rewitalizacji”, finansowany z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 (PO PT). Celem zadania jest wzmocnienie zdolności JST do programowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych, zwłaszcza w zakresie dostępności w rewitalizacji, zarządzania, włączenia społecznego, wykorzystania narzędzi ustawowych oraz wypracowanie i wdrożenie systemu monitorowania rewitalizacji w gminach i na poziomie regionów. Zapewniono doradztwo i wsparcie dla gmin w zakresie prowadzenia działań rewitalizacyjnych. Termin realizacji: listopad 2019-grudzień 2022 r. Wskaźniki:

- liczba ogólna gmin, które aktywnie uczestniczą w projekcie – 77;
- liczba gmin korzystających ze wsparcia doradczego – 42;
- liczba gmin, które posiadają aktualne programy rewitalizacji – 93;
- powierzchnia obszarów rewitalizacji – 1 060,5 km²;
- liczba mieszkańców obszarów rewitalizacji – 322,4 tys. osób.

Ponad to Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. prowadziła projekt: Rewitalizacja szansą na aktywną integrację. Celem projektu jest spójne z zapisami aktualnych programów rewitalizacji pobudzenie aktywnej integracji społeczności lokalnych w 25 gminach z terenu województwa zachodniopomorskiego, znajdujących się w obszarze Specjalnej Strefy Włączenia poprzez realizację działań animacyjnych oraz inwestycyjnych.

Wydatkowanie w 2022 r.: 228 181,75 zł

3. Projekt „Włącznik Innowacji Społecznych”, finansowany w ramach PO WER (termin realizacji: lipiec 2020 r. – wrzesień 2023 r.). Celem projektu jest skuteczne wsparcie oryginalnych pomysłów, a także rozwoju innowacyjnych rozwiązań w obszarze włączania społecznego w całej Polsce, m.in. poprzez przyznanie grantów. W ramach realizacji projektu:

- zrealizowano V turę oraz uzupełniający nabór pomysłów do inkubatora innowacji;
- przeprowadzono 3 warsztaty (zdalne) na temat dobrych praktyk w obszarze innowacji społecznych dla 8 województw;
- przeprowadzono ocenę merytoryczną 67 Kart Innowacji przez ekspertów/członków KOI;
- zrealizowano wizytę studyjną do Torunia dla 15-osobowej grupy – początkujących innowatorów i osób zainteresowanych tworzeniem innowacji społecznych;
- przeprowadzono zdalnie 35 obron innowacyjnych projektów, podpisano 22 umowy grantowe z innowatorami.

4. Inspirowanie i promowanie nowych metod i działań w zakresie aktywizacji, integracji, reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnością – w 2022 r. zawarto łącznie 41 umów z organizacjami pozarządowymi (otwarte konkursy ofert i tryb pozakonkursowy) na realizację powyższych zadań. Łączna kwota

przekazanych środków wyniosła 2 550 000,00 zł (w tym 550 000,00 zł środki z budżetu Województwa, 2 000 000,00 zł środki PFRON).

5. **Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej (ZAZ)** – na 2022 r. zawarto umowy z 10 ZAZ, dotyczące dofinansowania kosztów tworzenia i działania, na łączną kwotę 27 875 997,00 zł, w tym:

- 21 885 997,00 zł ze środków PFRON będących w dyspozycji województwa;
- 5 990 000,00 zł ze środków z budżetu Województwa.

Liczba osób z niepełnosprawnością – pracowników ZAZ w 2022 r. – wyniosła **708 osób**.

6. **Dofinansowanie robót budowlanych** dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów – zawarto 1 umowę, wartość wykorzystanego dofinansowania ze środków PFRON, będących w dyspozycji Województwa wyniosła 26 500,00 zł.

Gminie Nowy Targ w województwie małopolskim, została udzielona **pomoc finansowa** w formie dotacji celowej w kwocie 50 000,00 zł. Dotacja została wykorzystana na odbudowę gminnego wodociągu w miejscowości Nowa Biała, w związku z pożarem budynków mieszkalnych wraz z zabudowaniami, jaki miał miejsce w czerwcu 2021 r.

7. **Projekt „Region Dobrego Wsparcia”** – w 2022 r. kontynuowano realizację projektu partnerskiego w ramach RPO WZ. Projekt realizuje Lider, tj. Województwo Zachodniopomorskie/ROPS w partnerstwie z Fundacją Nauka dla Środowiska, Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej oraz Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej. Główny cel planowanych działań to zwiększenie dostępności usług społecznych, w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych, usług wsparcia dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym. Termin realizacji: kwiecień 2020 r. – wrzesień 2023 r. W ramach zadania realizowanego przez ROPS, którego celem jest wsparcie opiekunów osób niesamodzielnych, w 2022 r. osiągnięto następujące wskaźniki:

- przeprowadzono 13 szkoleń dla opiekunów faktycznych osób niesamodzielnych, kandydatów do pełnienia funkcji opiekunów i osób świadczących usługi społeczne, w których wzięło udział **135 uczestników**;
- **354 osoby skorzystały z Regionalnego Punktu Doradczego** (szkolenia + grupy samopomocowe + poradnictwo);
- **opracowano 22 projekty architektoniczne** na rzecz likwidacji barier w mieszkaniach osób niesamodzielnych;
- **zorganizowano 14 spotkań samopomocowych grup opiekunów osób niesamodzielnych**;
- przeprowadzono kampanię informacyjną promującą ideę sąsiedzkich usług opiekuńczych – wyprodukowano i wypromowano w social mediach:
  - 5 filmów;
  - 4 artykuły sponsorowane w 2 dziennikach regionalnych;
- zorganizowano 10 edycji 5-dniowych warsztatów psychologicznych dla opiekunów osób niesamodzielnych, w których udział wzięło 98 osób;
- zorganizowano wizytę studyjną dla przedstawicieli jednostek pomocy i integracji społecznej dotyczącą deinstytucjonalizacji opieki nad osobami niesamodzielnymi do Berlina i okolic – 25 uczestników;
- zorganizowano 8 spotkań on-line dla opiekunów osób niesamodzielnych – 97 uczestników.

8. Projekt pn. **Azymut-Samodzielność** realizowany w ramach PO WER 2014-2020 (termin realizacji: kwiecień 2018 r. – luty 2023 r.). Cel projektu: rozwój form mieszkalnictwa wspomaganego na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym jako form zdeinstytucjonalizowanych. W 2022 r. wdrażano model

mieszkań wspomaganych dla osób z całościowym zaburzeniem rozwoju, w tym z autyzmem i zespołem Aspergera. Zadanie zostało zrealizowane na terenie 6 gmin w 3 województwach. W ofercie mieszkań znajdowały się treningi samodzielności, animacja środowiskowa, spotkania wspierające dla rodziców w drodze do samodzielności ich dorosłych dzieci oraz treningi mieszkaniowe, tj. m.in. trening samoobsługowy, kulinarny, finansowo-ekonomiczny, spędzania czasu wolnego, treningi umiejętności społecznych. Uczestnicy i ich rodziny pracowali pod opieką wykwalifikowanej kadry, która w ramach projektu została przeszkolona i przygotowana do pracy z osobami ze spektrum autyzmu. Realizowano wsparcie specjalistyczne, w tym psychologiczne, dietetyczne i seksuologiczne dla użytkowników mieszkań i ich otoczenia. W procesie usamodzielniania w całym okresie realizacji projektu (na terenie 6 gmin) uczestniczyło ok. **80 osób ze spektrum autyzmu, treningi odbywały się w 9 mieszkaniach, w tym 6 w województwie zachodniopomorskim, 2 w województwie lubuskim i 1 w województwie wielkopolskim.**

W maju 2022 r. mieszkania zostały przekazane gminom zaangażowanym w realizację projektu tj. Gminie Goleniów, Miastu Stargard i Miastu Kołobrzeg, które w ramach swych zadań realizują od tego czasu wsparcie zgodnie z wypracowanym w ramach projektu założeniem Modelu mieszkalnictwa wspomagane.

Partnerzy projektu, tj. ROPS Poznań i ROPS Zielona Góra wraz ze Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Autyzmem ProFUTURO przeprowadzili **8 spotkań edukacyjno-szkoleniowych dla ok. 137** przedstawicieli JST i NGO z całego kraju, upowszechniając tym samym wypracowane w projekcie rozwiązania. Dodatkowo wyprodukowano **8 filmów prezentujących założenia modelowe**, efekty projektu, a także promujące mieszkalnictwo wspomagane dla osób w spektrum autyzmu. Opracowano koncepcję publikacji książki pt.: „Mieszkalnictwo wspomagane jako źródło godnego i niezależnego życia”.

Celem poznania rozwiązań w zakresie mieszkalnictwa wspomagane przeznaczonego dla różnych grup odbiorców (np. osób z zaburzeniami neurologicznymi, osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi, czy osób z niepełnosprawnością intelektualną) zorganizowano wizytę studyjną dla przedstawicieli JST i NGO zaangażowanych w realizację projektu „Azymut – Samodzielność” (inne rozwiązania w Polsce).

9. Projekt „**Regionalne Pogotowie Kryzysowe**” (RPK) jest finansowany ze środków RPO WZ 2014-2020. Województwo Zachodniopomorskie/ROPS jest Liderem projektu, a partnerami – Powiaty: Drawski, Kołobrzegi, Myśliborski, Stargardzki, Świdwiński, Wałecki, Sławieński i Kamieński. Celem projektu jest objęcie wsparciem osób/grup doświadczających sytuacji kryzysu poprzez zapewnienie wysokiej jakości usług wsparcia z zakresu wczesnej interwencji psychologicznej i psychoedukacji. Termin realizacji: październik 2020 r. – wrzesień 2023 r. W ramach działań projektowych w 2022 r. osiągnięto następujące wskaźniki:

- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 4 000 (docelowy wskaźnik projektu: 2 250);
- liczba specjalistów z punktów RPK, przeszkolonych w interwencji kryzysowej – 71;
- liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu – 48 (docelowo: 50);
- liczba zrealizowanych szkoleń zakresu psychoprofilaktyki i psychoedukacji dla przedstawicieli JST z terenu województwa – 58;
- liczba zrealizowanych warsztatów dla dzieci i młodzieży z terenu województwa – 40.

10. Projekt „Partnerstwo dla Rodziny” – projekt partnerski dofinansowany ze środków PO WER 2014-2020, realizowany jest przez Województwo Wielkopolskie/ROPS w Poznaniu wspólnie z partnerami projektu: Województwem Zachodniopomorskim/ROPS w Szczecinie, Województwem Lubuskim/ROPS w Zielonej Górze, Województwem Pomorskim/ROPS w Gdańsku. Liderem projektu jest Województwo Wielkopolskie/ROPS w Poznaniu. Termin realizacji: październik 2019 r. – czerwiec 2023 r. Celem projektu jest **podniesienie kompetencji i profesjonalizacja działań 3 082 pracowników systemu wsparcia rodziny oraz systemu pomocy społecznej** w realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W ramach działań projektowych osiągnięto wskaźnik na poziomie 118%. Zrealizowano szkolenia ze wszystkich bloków tematycznych. Do końca 2022 r. zrealizowano 47 szkoleń.

Działania w ramach WWS:

1. Wsparcie mniejszości narodowych: 224 336 zł, które wsparły realizację zadań publicznych tak jak „XVII Spotkanie Kultur – Koszalin 2022”, „Mural pamięci – na elewacji budynku Książnicy Pomorskiej w Szczecinie”, „Koncert charytatywny Chóru „Żurawli” – Pomoc dla Ukrainy”, „Depozyty pamięci – utworzenie strony internetowej zawierającej zasób archiwalny Związku Ukraińców w Polsce, oddział w Szczecinie”, „Letni Obóz Wypoczynkowo – Integracyjny dla dzieci – uchodźców wojennych z Ukrainy”, „Edukacyjne warsztaty z kulturą i językiem romskim”, „Fiszki ukraińsko – polskie” oraz „#osvita.pl(nr3) 2022”, paczki świąteczne dla dzieci z Ukrainy

Sumarycznie, WWS w ramach swoich regulaminowych zadań w 2022 r. wydatkował przeszło 5 000 000 zł na współpracę z organizacjami pozarządowymi, w tym na wspieranie **działalności na rzecz organizacji pozarządowych** – 192 921,54 zł:

- Wdrażanie dobrych praktyk w obszarze współpracy pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi: liczba konkursów Marszałka Województwa – 2 (Samorządowy Lider Współpracy z NGO – 4 nagrodzone samorządy Gmina Miasto Stargard, Powiat Koszaliński, Gmina Goleniów, Gmina Mielno); Zachodniopomorskie Forum Pełnomocników ds. NGO – 80 uczestników;
- Wzmocnienie mechanizmów wsparcia i promocji wolontariatu: 1 otwarty konkurs ofert – 1 udzielona dotacja na realizację zadania publicznego pt. „Pomorze Pomoże?!# Wypróbuj wolontariat-wspieramy wolontariat na ternie Pomorza Zachodniego”, którego głównym celem było wzmocnienie, rozwój oraz promocja wolontariatu w regionie; popularyzacja idei wolontariatu na terenie Pomorza Zachodniego – 5 spotkań pod hasłem #Wypróbuj wolontariat, w których udział wzięło ponad 100 osób; wzrost wiedzy o wolontariacie – 50 godzin warsztatów, 2 filmy jako rezultaty z przeprowadzonych działań promocyjnych (#Wypróbuj wolontariat #Wybieram wolontariat), wolontariuszy z regionu włączano do udziału w warsztatach specjalistycznych, akcjach wolontariackich i samopomocowych, wydarzeniach, konkursach (np. Barwy Wolontariatu na Pomorzu Zachodnim), wzrost widoczności hasła Pomorze Pomoże?! #Wypróbuj wolontariat i upowszechnianie informacji o wolontariacie, VI Zachodniopomorskie Forum Wolontariatu – 14 reprezentacji Szkolnych Klubów Wolontariusza z województwa zachodniopomorskiego, 1 publikacja dobrych praktyk; Wspieranie działalności regionalnych ośrodków i centrów działających na rzecz organizacji pozarządowych – zadanie realizowane w ramach otwartego konkursu ofert: funkcjonowało 1 Zachodniopomorskie Centrum Organizacji Pozarządowych; przeprowadzono 5 szkoleń jednodniowych: 4 stacjonarne i 1 on-line z udziałem 91 osób, przeprowadzono 6 cykli szkoleń specjalistycznych po 24

godziny, łącznie 144 godzin zajęć dla 58 osób, przeprowadzono 85,25 godzin usług doradczych, zorganizowano 10 wydarzeń poświęconych wolontariatowi/aktywności obywatelskiej z udziałem 151 osób, funkcjonowała 1 biblioteka i czytelnia pozarządowa, zorganizowano 1 Zachodniopomorskie Forum NGO w którym uczestniczyło 111 osób, zorganizowano i przeprowadzono 1 edycję Konkursu Zachodniopomorski Lider NGO w Konkursie wzięło udział 51 organizacji, 2 286 osób uczestniczyło w działaniach projektowych, w całym zadaniu uczestniczyło 218 organizacji z regionu; Zadania w zakresie **rozwoju aktywności społecznej i wspierania inicjatyw obywatelskich** (wartość wydatkowanych środków – 3 729 673,00 zł):

- przekazano dotację celową Operatorowi Konkursu na mikrodotację – Koszalińskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. na realizację zadania publicznego pod nazwą „Program Społecznik 2022-2024” w trybie otwartego konkursu ofert. Z przekazanych 3 550 000,00 zł wydatkowano 3 463 480,01 zł. Realizowane działania miały wpływ na zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkanki i mieszkańców Pomorza Zachodniego, zwiększenie świadomości obywatelskiej uczniów i studentów, zwiększenie wiedzy i świadomości społeczności lokalnych nt. znaczenia inicjatyw oddolnych dla budowania społeczeństwa obywatelskiego oraz stworzenia warunków do budowy tożsamości i spójności regionu poprzez wspieranie i promowanie inicjatyw mieszkańców Pomorza Zachodniego, zwiększenia aktywności mieszkanki i mieszkańców oraz organizacji pozarządowych z terenu Pomorza Zachodniego w zakresie podejmowania działań mających na celu realizację inicjatyw oddolnych;
  - Podpisano umowy (udzielono mikrodotacji) na realizację:
    - 266 inicjatyw proekologicznych podejmowanych w celu poprawy kondycji środowiska naturalnego;
    - 296 inicjatyw wspierających działania zwiększające zaangażowanie młodzieży w życie lokalnych i szkolnych społeczności, wzmacniające świadomość obywatelską uczniów i studentów oraz pobudzające młodych do tworzenia własnych inicjatyw na rzecz najbliższego otoczenia;
    - 589 inicjatyw oddolnych prowadzonych wspólnie przez organizacje pozarządowe i mieszkańców oraz pozostałych interesariuszy z terenu Pomorza Zachodniego.
  - Współorganizacja Gali Wolontariatu z Polskim Czerwonym Krzyżem, Koszalińskiego Dnia Organizacji Pozarządowych, jubileuszu Zachodniopomorskiego Forum Organizacji Socjalnych.
- Zadania w zakresie rozwoju aktywności społecznej i wspierania inicjatyw obywatelskich (wartość wydatkowanych środków – 21 662,63 zł): w roku 2022 ogłoszono i rozstrzygnięto otwarty konkurs ofert w zakresie dofinansowania wkładu własnego do projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych, tj. spoza budżetu Województwa na realizację zadań publicznych Samorządu Województwa udzielając wsparcia inicjatywie Stowarzyszenia Teatr Brama z Goleniowa na realizację międzynarodowego projektu pt. „InHUBitant – Creative Community Evolution” – polsko-norweski projekt społeczno-kulturalny;
- Realizacja zadań z zakresu **równego traktowania** (wartość wydatkowanych środków – 100 000,00 zł):
- przekazano dotacje na realizację zadań z zakresu równego traktowania w ramach otwartego konkursu ofert, zapewniono wsparcie psychologiczno-prawno-obywatelskie poprzez prowadzenie Koszalińskiego Centrum Praw Kobiet oraz Centrum Praw Kobiet Pomorza Zachodniego; zapewniono pomoc psychologiczną, medyczną i prawną dla osób LGBT+ w regionie, zorganizowano Kawiarenki Prawne, przeprowadzono działania z zakresu edukacji obywatelskiej w formule szkolnej edukacja, a także przeprowadzono cykl warsztatów na temat rzetelnej edukacji seksualnej dla młodzieży, rodziców i nauczycieli;
  - zrealizowano obchody Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka na Pomorzu Zachodnim wraz z wręczeniem nagrody Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego dla Obrończyni Praw

Człowieka. W ramach obchodów zrealizowano cykl wydarzeń, w tym przygotowano i przeprowadzono „I Zachodniopomorskie Forum Samorządów Równych Szans”, zrealizowano „Symulację rozprawy sądowej – na temat hejt mowa nienawiści wolność słowa”, w której uczestniczyła młodzież ze szkół średnich Szczecina oraz Gryfina – łącznie ok. 150 osób, przeprowadzono cykl warsztatów literacko-filozoficznych pt. „Fika filozofuje. Wolność, równość, różnorodność”, zorganizowano prelekcje (w 3 miejscowościach województwa) na temat hejtu i mowy nienawiści, współorganizowano pokazy filmu pt. „O tym się nie mówi”, przeprowadzono debatę pt. „Wolność. Równość. Różnorodność.”

- **Animator życia społecznego na obszarach wiejskich – OSP** (wartość wydatkowanych środków – 599 230,00 zł): wybrane 32 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej uzyskały wsparcie na wykonanie prac remontowych, modernizacyjnych i konserwatorskich w budynkach OSP oraz ich otoczenia;
- **Kampania informacyjna pn. Zostaw 1% podatku na Pomorzu Zachodnim** dot. przekazywania 1% podatku organizacjom pozarządowym – informacje zamieszczane były na stronach internetowych oraz w mediach społecznościowych Województwa Zachodniopomorskiego, a także wyświetlane w pojazdach (szynobusach) kolei regionalnych POLREGIO;
- Zorganizowano i przeprowadzono **wybory do Zachodniopomorskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego V kadencji** (2022-2025), która została powołana na mocy Zarządzenia nr 115/22 Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 listopada 2022 r. W skład Rady wchodzi przedstawiciele 11 organizacji pozarządowych oraz reprezentanci administracji publicznej – jeden przedstawiciel Wojewody Zachodniopomorskiego, czterech przedstawicieli organu stanowiącego samorządu województwa, tj. sejmiku województwa oraz czterech przedstawicieli organu wykonawczego, tj. marszałka. Zachodniopomorska Rada Działalności Pożytku Publicznego jest organem konsultacyjnym i opiniodawczym Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie działalności pożytku publicznego;
- Konsultowano z Zachodniopomorską Radą Działalności Pożytku Publicznego lub organizacjami, odpowiednio do zakresu ich działania, projekty aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących podstawowej działalności statutowej tych organizacji: – skonsultowano m.in. Program współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2023;
- Działalność wspólnych zespołów o charakterze doradczym i konsultacyjnym: Zespół ds. Programu współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi, Rada Działalności Pożytku Publicznego, Zespół ds. Karty Różnorodności w UMWZ, Zespół doraźny ds. przeciwdziałania dyskryminacji osób LGBTQ+, Rada Ekspertów ds. Przeciwdziałania Przemocy kadencji 2021-2025;
- Polityka informacyjna prowadzona poprzez zamieszczanie informacji na stronach Wydziału Współpracy Społecznej – opublikowano (zakładka co słysać w III sektorze?) około 100 komunikatów dotyczących III sektora, w tym bieżących wydarzeń, informacji nt. funduszy, informacji poradniczych;
- Dystrybucja elektronicznego newslettera do bazy ok. 3 500 odbiorców, w tym przedstawicieli organizacji pozarządowych, pełnomocników ds. NGO oraz sołtysów w regionie.

Pomoc obywatelom Ukrainy na terytorium województwa

1. „Senior z motywacją i pasją w Regionie” (Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Golczewie; 40 000 zł). Zadanie obejmowało ponad 200 mieszkańców powiatów: kamieński, goleniowski, gryficki, policki, pyrzycki, gryfiński, wałecki, białogardzki, koszaliński i m. Szczecin. Do działań włączeni byli także uchodźcy wojenni z Ukrainy. Uruchomiono poradnię telefoniczną prowadzoną przez psychologa, zorganizowano punkt pomocy sąsiedzkiej, warsztaty aktywizujące seniorów oraz VIII Letnią Szkołę Seniora w Dziwnówku.
2. „Senior 2022” (Krajowe Stowarzyszenie „Aramis” w Trzebiatowie; 25 550 zł); uczestnicy: 100 osób (seniorzy 60+) z powiatu gryfickiego i gminy Trzebiatów oraz 10 seniorów, uchodźców z Ukrainy. Zaplanowano m.in. warsztaty samopomocy sąsiedzkiej, psychologiczne, edukację z zakresu bezpieczeństwa, aktywności fizycznej oraz asystenturę wobec osób ze szczególnymi potrzebami.
3. Zawarto umowę (o wartości 4 000 zł) na świadczenie usługi polegającej na **wspieraniu w komunikacji w języku ukraińskim pracowników Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej** w kontaktach z osobami przybywającymi z terenów objętych wojną w Ukrainie, na potrzeby działań ROPS związanych z rodziną i pieczą zastępczą podejmowanych na rzecz tych osób.
4. Przeprowadzono **szkolenia online nt. organizacji i metodyki pracy z grupami ukraińskich dzieci z pieczy zastępczej** przebywających w Polsce – dla kadry gminnych i powiatowych jednostek pomocy społecznej z terenu województwa, w tym kadry realizującej zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, w związku z napływem uchodźców z Ukrainy.
5. Zapewniono bezpieczeństwo i profesjonalną opiekę grupie **120 uchodźców niepełnosprawnych** w stopniu znacznym – we współpracy z Uzdrowiskiem Kołobrzeg oraz Domem Wczasowym Wrzos w Łukęcinie, a także przygotowano i przeprowadzono trudną akcję relokacyjną całej grupy do Ośrodka w Bielefeld w Niemczech (we współpracy z Konsulem Honorowym Ukrainy, z organizacjami: Bethel oraz Czerwony Krzyż w Niemczech, a także regionalnymi przedsiębiorcami).
6. We współpracy z organizacjami pozarządowymi realizowano zadania dotyczące **pomocy obywatelom Ukrainy na terytorium województwa oraz działania na rzecz cudzoziemców** – zawarto 18 umów na kwotę 206 810,00 zł – środki z budżetu województwa (otwarty konkurs ofert i tryb pozakonkursowy).
7. Zakup 4 translatorów Vasco Translator M3 – w związku z coraz większą liczbą uchodźców z Ukrainy, którzy zgłaszają się na leczenie antyretrowirusowe w Szczecinie, Koszalinie oraz w Wałczu, powstał problem z komunikacją werbalną. Odpowiedzią na ten problem był zakup 4 translatorów dla Samodzielnego Publicznego Wojewódzkiego Szpitala Zespólnego w Szczecinie (Oddział Obserwacyjno-Zakaźny, Chorób Tropikalnych i Nabytych Niedoborów Immunologicznych, Poradnia Nabytych Niedoborów Immunologicznych), Wojewódzkiego Szpitala Zespólnego w Koszalinie (Oddział Obserwacyjno-Zakaźny z pododdziałem Chorób Wewnętrznych) oraz 107 Szpitala Wojskowego z Przychodnią SPZOZ w Wałczu (Oddział Chorób Zakaźnych).
8. **Przekazano 8 dotacji na działania na rzecz rozwoju wolontariatu na Pomorzu Zachodnim w związku z pomocą Ukrainie** (Punkt wsparcia dla osób z Ukrainy – wsparcie wolontariatu, wyżywienie, transport do trzech miejsc wsparcia animacyjno – terapeutycznego oraz ubezpieczenie wolontariuszy działających przy szczecińskim Oddziale Związku Ukraińców, Polski Czerwony Krzyż Oddział Koszalin udzielanie pomocy medycznej napływającym i przebywającym w punktach zbiorczych, skrzynie medyczne, warsztaty „Braterstwo bez granic – wolontariat harcerski” dla wolontariuszy ZHP, zapewnienie uchodźcom ciepłego posiłku, niezbędnych artykułów higienicznych na dworcu głównym w Szczecinie, transport na terenie województwa do miejsc tymczasowego pobytu, uruchomienie centrum informacyjnego dla uchodźców w Koszalinie, wsparcie dla działających tam wolontariuszy).
9. **Integracyjny Obóz Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych Polska-Ukraina 2022** (wartość wydatkowanych środków: 43 146,00 zł).

10. W ramach pomocy obywatelom Ukrainy na terytorium województwa zakupiono 70 sztuk translatorów elektronicznych, które przekazano do szpitali w regionie i innych instytucji w celu ułatwienia codziennej komunikacji z obywatelami Ukrainy (112 471 zł).
11. Od chwili wybuchu wojny w Ukrainie KARR S.A. aktywnie włączył się w działania pomocowe na rzecz osób uciekających z terenów objętych działaniami wojennymi. Przy wsparciu OWES zorganizowano cykl szkoleń specjalistycznych (językowych) dla osób z Ukrainy przygotowujący do pracy w branży hotelarskiej, gastronomicznej i sprzedaży detalicznej. Spółka wielokrotnie uczestniczyła i inicjowała zbiórki darów, a pracownicy uczestniczyli w rozładowywaniu i przekazywaniu darów dla uchodźców.
12. Część działań, wpisujących się w cel 3.4 Polityki Kapitału oraz Spójności Społecznej (Rozwój sieci społecznych na rzecz asymilacji i integracji mniejszości narodowych, etnicznych oraz imigrantów), a dotyczących pomocy obywatelom Ukrainy na terytorium województwa, była podejmowana również przez Wydział Edukacji i Sportu i została opisana w rozdziale Raportu odnoszącym się do działań realizowanych w ramach Polityki Edukacyjnej.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020

W obszarze **spójność społeczna** w 2022 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 podpisano 46 umów o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła 45,5 mln zł.

Wsparcie udzielone w umowach podpisanych w 2022 r. pozwoli na osiągnięcie m.in. następujących efektów:

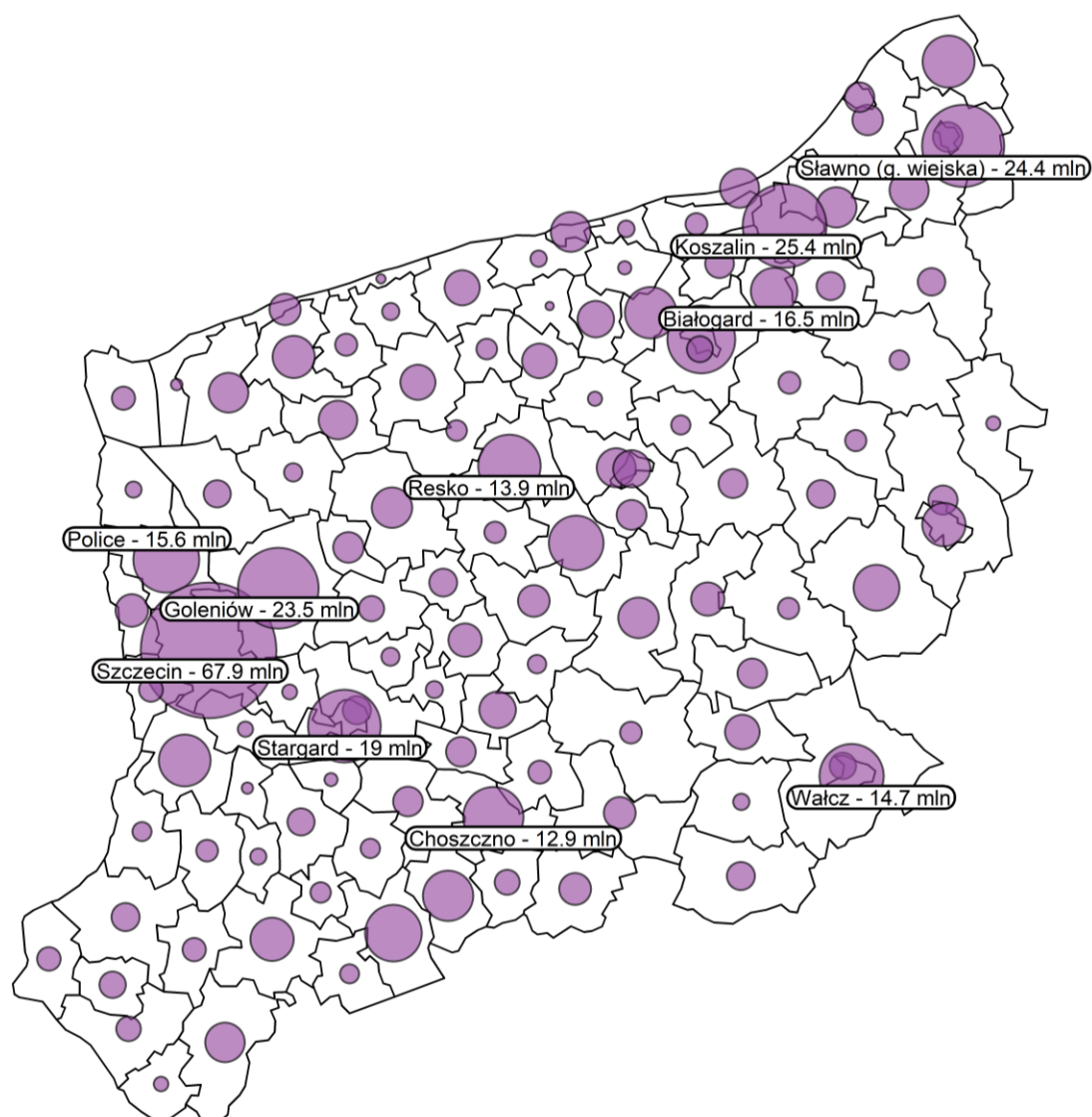
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 4 866 osób;
- Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu – 1 235 szt.

Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 375 umów na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości ponad 705,5 mln zł.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2022 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 41. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Spójność społeczna

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2022 r.).

Tabela 35. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Spójność społeczna

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Sławno (g. wiejska)	ślawieński	2 897
Resko	łobeski	1 888
Postomino	ślawieński	1 403
Pełczyce	choszczeński	1 232
Brzeżno	świdwiński	1 140
Rymań	kołobrzeski	1 092
Mielno	koszaliński	1 091
Karlino	białogardzki	1 091
Osina	goleniowski	1 070
Dobrzany	stargardzki	1 000

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Polityka społeczna w samorządzie województwa jest znaczącym kierunkiem aktywności i inwestycji. Główne paradygmaty polityki społecznej w regionie to:

- wyrównywanie dostępu do usług, świadczonych w zbliżonym, wysokim standardzie – mieszkańcom wszystkich powiatów na Pomorzu Zachodnim;
- stwarzanie warunków równego dostępu do rynku pracy i aktywności zawodowej wszystkim grupom społecznym w regionie (w tym osobom z niepełnosprawnością, młodzieży z pieczy zastępczej, osobom wymagającym readaptacji zawodowej i społecznej);
- uruchamianie mechanizmów samodzielności życiowej mieszkańców (osoby i rodziny);
- uruchamianie mechanizmów samoorganizacji środowisk lokalnych (m. in. rewitalizacja);
- stwarzanie warunków do optymalnego funkcjonowania rodziny oraz młodych ludzi – w otoczeniu społecznym (więzi międzypokoleniowe, system oparcia społecznego);
- wspieranie samorządów lokalnych w budowaniu systemów wsparcia środowiskowego – adekwatnych do potrzeb danej wspólnoty;
- szukanie innowacyjnych podejść do problemów społecznych, tworzenie modelowych rozwiązań i wdrażanie ich na poziomie lokalnym, jako dobrej praktyki w regionie.

Realizując zadania z zakresu polityki społecznej, w nurcie powyższych paradygmatów, ale też w ramach regulacji zawartych w prawodawstwie krajowym, Strategii Rozwoju Województwa, w szczególności zaś Celu I. Otwarta społeczność, w roku 2022 kontynuowano przede wszystkim rozpoczęte w poprzednich latach przedsięwzięcia w ramach projektów wspartych środkami RPO WZ i PO WER. Ponadto, planując kolejne inicjatywy, poddano ocenie projekty i programy, które zostały zakończone lub dobiegają końca. Istotnym elementem była analiza podejmowanych działań, ich rezultatów oraz potrzeb w regionie, celem przygotowania się do nowej perspektywy finansowej w zakresie projektów unijnych. Mimo konsekwentnie podejmowanych działań, nadal identyfikuje się wiele barier w prowadzeniu polityki społecznej.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

Sukcesy (i czynniki sprzyjające realizacji celów i założeń):

- Zwiększanie liczby miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością – zatrudnienie w ZAZ – 714 OzN, kolejne spotkania z podmiotami zainteresowanymi realizacją tego typu wsparcia OzN (na terenie powiatu drawskiego i miasta Koszalin);
- Działania w projekcie Region Dobrego Wsparcia: rozwijanie sąsiedzkiej pomocy wspierającej osoby zależne oraz ich rodziny, podnoszenie wśród mieszkańców województwa kompetencji opiekunów osób niesamodzielnych /zależnych w zakresie prawidłowej pielęgnacji tych osób, dalsza likwidacja barier w mieszkaniach z osobą niesamodzielną/zależną poprzez doradztwo i projekty architektoniczne; upowszechnienie idei opieki sąsiedzkiej w prasie regionalnej i social mediach; zebranie dobrych praktyk w zakresie deinstytucjonalizacji usług społecznych; wsparcie blisko 100 opiekunów faktycznych warsztatami psychologicznymi;
- Utworzenie 8 Regionalnych Centrów Kryzysowych, wraz z usługami mobilnymi, które w znaczący sposób zwiększają dostęp do specjalistycznego wsparcia w sytuacjach kryzysowych na terenie województwa;
- Objęcie usługami wczesnej interwencji psychologicznej i kryzysowej ponad 4 000 mieszkańców województwa zachodniopomorskiego;
- Rewitalizacja: aktualnie 93 gminy posiadają programy rewitalizacji (w tym 6 gmin posiada Gminne Programy Rewitalizacji) i prowadzi, w różnym zakresie, działania rewitalizacyjne na wyznaczonych obszarach rewitalizacji. Rosnące zainteresowanie szkoleniami i doradztwem przekłada się na zwiększenie wiedzy i świadomości dotyczącej istoty rewitalizacji w gminach, a tym samym wyższą jakość działań lokalnych;
- Wzrost zainteresowania tematyką usług społecznych i deinstytucjonalizacji w gminach. Przekłada się na powstanie 5 Centrów Usług Społecznych (w miejsce dotychczasowych OPS: Resko,

Goleniów, Koszalin, Świdwin, Łobez) oraz przygotowywanie się przez JST do procesów przekształceń w celu tworzenia kolejnych CUS (ok. 14 gmin – według danych na koniec 2022 r.);

- Przeszkolenie pracowników Domów Pomocy Społecznej z zakresu: zagadnień prawnych funkcjonowania DPS oraz z zakresu stresu i sytuacji konfliktowych w pracy pracowników DPS – łącznie ponad 200 osób;
- Stopniowe wzmacnianie sektora ekonomii społecznej w regionie – skutecznie przeprowadzona kampania informacyjna, która dotarła do wielu instytucji publicznych i prywatnych oraz mieszkańców regionu; systematyczna profesjonalizacja podmiotów ekonomii społecznej oraz ich zakorzenienie w lokalnej gospodarce – czego dowodzi zawarcie 4 gminnych partnerstw w celu realizacji lokalnych planów rozwoju ekonomii społecznej czy wysoka frekwencja przedstawicieli JST w szkoleniach z obszaru klauzul społecznych w zamówieniach publicznych;
- Przekazanie 3 gminom w regionie (Kołobrzeg, Stargard, Goleniów) mieszkań wspomaganych z modelem wsparcia asystenckiego – dla osób w spektrum autyzmu, wyremontowanych, wypracowanych w ramach projektu ROPS: Azymut – Samodzielność;
- Zdobyć II miejsce w Konkursie „Innowacyjny Samorząd” – za projekt „Azymut – Samodzielność”;

Bariery:

- Duża liczba działań podejmowanych w województwie w oparciu o środki EFS, często skierowanych do tego samego odbiorcy (dezorientacja mieszkańców);
- Nadmierne obciążenie kadry lokalnych jednostek pomocy społecznej i co się z tym wiąże – niechęć do podejmowania nowych wyzwań;
- Brak świadomości istoty polityki społecznej w rozwoju lokalnym oraz chęci współpracy ze strony niektórych samorządów;
- Duża rotacja kadry w służbach społecznych (niedostatecznie opłacanych i motywowanych, wypalonych zawodowo), co skutkuje koniecznością ciągłego odnawiania umiejętności i kompetencji instytucji pomocowych;
- Brak trwałych mechanizmów współpracy między samorządami wszystkich szczebli, co wymaga – przy każdym projekcie – budowania od podstaw sieci wymiany informacji i kooperacji;
- Wciąż niewystarczający poziom wiedzy wśród włodarzy zachodniopomorskich gmin w zakresie nowych, dominujących w obecnej polityce społecznej (również tej w wymiarze regionalno-lokalnym) nurtów/zjawisk i rozwiązań, takich jak deinstytucjonalizacja, usługi społeczne, CUS;
- Występowanie ograniczeń o charakterze organizacyjnym, kadrowym i infrastrukturalnym w samorządach, utrudniających lub uniemożliwiających im rozwój usług społecznych, w tym także tworzenie CUS;
- Niekorzystna sytuacja demograficzna (i niepokojące prognozy w tym względzie na najbliższą i dalszą przyszłość), która utrudnia wdrażanie nowych rozwiązań i obniża jakość już prowadzonych działań z zakresu polityki i pomocy społecznej;
- Dotarcie z ofertą wsparcia, oferowaną przez ROPS, do wszystkich mieszkańców w regionie;
- Duże obciążenie zadaniami merytorycznymi i brak odpowiednich działań promocyjnych – po stronie ROPS.

Rekomendacje:

Wiele rekomendacji, sformułowanych w roku 2022, pozostaje aktualnych na rok bieżący i zapewne także na kolejne lata. Dodatkowo, stan wojny w Ukrainie, wprowadzający nowe kwestie społeczne, nie służy wyważonej realizacji celów polityki społecznej, zaplanowanych na czas pokoju. Poniżej, aktualne wciąż rekomendacje do działań w obszarze polityki społecznej regionu:

- Dostarczyć samorządom lokalnym wiedzy i wzorców dotyczących funkcjonowania mikrosystemów wsparcia środowiskowego w zakresie usług społecznych (na rzecz osób starszych, OzN, osób z chorobami psychicznymi, młodzieży itp.);

- Rozwijać wspomagany rynek pracy dla osób z niepełnosprawnością (sieć zakładów aktywności zawodowej, spółdzielnie socjalne, przedsiębiorstwa non profit i inne) oraz osób z zaburzeniami psychicznymi;
- Upowszechniać wzorce kooperacji międzysektorowej wśród samorządów lokalnych i rozwijać system dostarczania usług społecznych przez sektor Ekonomii Społecznej (m.in. na potrzeby jednostek pomocy społecznej);
- Rozwijać wśród kadry systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej kompetencje pracy z biologiczną rodziną, w celu ograniczenia kierowania dzieci do placówek i innych form pieczy;
- W dziedzinach nieuregulowanych prawem krajowym lub tam, gdzie regulacje są niewystarczające, budować model rozwiązań innowacyjnych, regionalnych (np.: regionalny system usamodzielniania dzieci z pieczy zastępczej; system pracy z rodzinami, którym dzieci odebrano – wdrożenie specjalności pedagoga rodzinnego; usamodzielniania życiowego osób z chorobami psychicznymi);
- Rozwijać sieciowe, funkcjonalne powiązania (poziome i pionowe) między samorządami, w tym wypracować model systemowych diagnoz i analiz społecznych – na rzecz wyzwań polityki społecznej (lokalnej i regionalnej) – nowego okresu programowania (i nowej rzeczywistości społeczno-gospodarczej);
- Popularyzować podejście usługowe do zadań z obszaru polityki społecznej (i szerzej – polityk publicznych) wśród samorządów lokalnych;
- Dążyć do ilościowego i jakościowego rozwoju podmiotów ekonomii społecznej, jako potencjalnych usługodawców i realizatorów deinstytucjonalnych form wsparcia i pomocy;
- Rozwijać mieszkalnictwo wspomagane w odniesieniu do każdego z opisanych w Strategii Rozwoju Usług Społecznych obszarów deinstytucjonalizacji;
- Zadbać o poprawę jakości życia osób niesamodzielnych i ich otoczenia, poprzez kontynuację wsparcia rodzin i opiekunów faktycznych;
- Wyrównać dostęp do specjalistycznych usług dla rodzin osób niesamodzielnych poprzez uruchomienie drugiego mobilnego zespołu specjalistów, wraz z zapleczem, w postaci mieszkania pokazowo-szkoleniowego w Koszalinie;
- Wyrównywać w regionie dostęp do usług specjalistycznych wysokiej jakości na terenie Specjalnej Strefy Włączenia i na terenie powiatów oddalonych od dużych miast, poprzez tworzenie sieci ośrodków pracujących na standardach regionalnych, wypracowanych przez samorząd województwa;
- Nawiązać ścisłą współpracę z ośrodkami badawczymi i naukowymi w regionie, w celu włączenia do praktyki samorządu – polityki społecznej opartej na dowodach, co jest niezbędne do planowania i wdrażania zmian i rozwoju społecznego;
- W celu realizacji zadań szkoleniowych na najwyższym poziomie – zarówno dla kadr społecznych, jak też dla mieszkańców regionu – przygotować profesjonalną, nowoczesną bazę szkoleniową w ROPS, dostosowaną do wyzwań i potrzeb mieszkańców regionu.

Wydział Współpracy Społecznej

Sukcesy:

- Stałe zwiększanie działań w obszarze wsparcia psychologicznego dla mieszkanki i mieszkańców Pomorza Zachodniego – realizacja projektu ze środków RPO WZ dla JST, dotacje dla NGO działających w obszarze wsparcia psychologicznego, kampanie społeczne i udzielenie pomocy blisko 44 tys. mieszkańców Pomorza Zachodniego;
- Dzięki realizowanym programom (m.in. „Animacja życia społecznego na obszarach wiejskich – OSP” – nabór na Granty Strażackie 2022 oraz „Program Społecznik 2022-2024”) zwiększyła się liczba inicjatyw oddolnych i aktywność zachodniopomorskich organizacji pozarządowych różnego typu (stowarzyszenia, fundacje, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich czy grupy nieformalne). Wnioski z realizacji Programu Społecznik 2022-2024 wskazują na duże zainteresowanie możliwością korzystania z grantów na realizację inicjatyw społecznych. Można zauważyć pozytywny wpływ Programu Społecznik 2022-2024 na wzmocnienie aktywności lokalnej w regionie, zarówno organizacji

pozarządowych, jak i grup nieformalnych, które mogą się ubiegać o dofinansowanie we współpracy z organizacją pozarządową. Dla większości z aplikujących jest to pierwszy krok do zdobycia dofinansowania ze źródeł zewnętrznych, a także początek działalności społecznej odpowiadającej na lokalne potrzeby. W ramach Programu w 2022 r. realizowano akcje o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, ekologicznym, kulturalnym, historycznym i sportowym. Dzięki Programowi mieszkańcy także małych miejscowości zyskali możliwość uczestniczenia i włączania się w lokalne działania;

- Zrealizowane zostały działania na rzecz równego traktowania, w szczególności kobiet i mężczyzn, osób o różnej orientacji seksualnej, wzmacniania postaw obywatelskich. Mieszkańcy i mieszkanki Pomorza Zachodniego mogli/mogły korzystać z nieodpłatnych porad prawnych (m.in. łącznie 1 424 godziny dyżurów kancelarii prawnych), wsparcia i doradztwa psychologiczno-terapeutycznego, doradztwa obywatelskiego, warsztatów dotyczących edukacji seksualnej (w których uczestniczyło 190 osób – młodzież, nauczyciele, rodzice) itp.;
- Stworzono w 12 powiatach sieci wsparcia dla osób potrzebujących pomocy, wiedzy itp.;
- Podejmowane działania wzmacniały postrzeganie Pomorza Zachodniego jako regionu otwartego na społeczeństwo obywatelskie, proeuropejskiego, różnorodnego, będącego inspiracją do działań, dobrym przykładem;
- Obchody Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka na Pomorzu Zachodnim i konkurs Obrońca/Obrończyni Praw Człowieka.

Bariery:

- Brak środków finansowych na działania w zakresie dostępności – siedziby organizacji pozarządowych wymagają dostosowania do potrzeb osób z potrzebami szczególnymi, organizacje mają trudności z zatrudnianiem tłumaczy migowych (deficyt na rynku);
- Wyczerpująca się formuła zasad współpracy finansowej określonej w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – ustawa nie była nowelizowana od lat, jest potrzebna ale wymaga bezwzględnie dostosowania do szybko zmieniającej się rzeczywistości, w które funkcjonują organizacje pozarządowe;
- Niewystarczający jest również budżet na zadania z zakresu równego traktowania, co jest zauważalne w liczbie ofert, propozycji zadań składanych przez organizacje i informacji od realizatorów zawartych w sprawozdaniach z realizacji zadań;
- Nieproporcjonalnie duże potrzeby organizacji pozarządowych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom w stosunku do środków finansowych pozostających w dyspozycji Wydziału Współpracy Społecznej; Wypalenie aktywistyczne społeczniczek i społeczników, nadmiar obowiązków, niezmienny intensywny czas w niesieniu pomocy – pandemia, wojna, katastrofa ekologiczna, nieprzejrzyste reguły finansowania z budżetu centralnego. Zauważalny jest proces „zużywania się” pomysłów, brakuje nowatorskiego podejścia m.in. do problematyki uzależnień.

Rekomendacje:

- Kontynuacja wsparcia psychologiczno-pedagogicznego; Doświadczenie przy realizacji I edycji projektu pokazuje jak ważne jest, aby udzielana w ramach nowej edycji pomoc psychologiczno-pedagogiczna była nie tylko pomocą realizowaną w rozumieniu rozporządzenia MEiN w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. Realizacja pomocy wyłącznie przez nauczycieli i specjalistów bez możliwości zlecania zajęć poza szkołą powodują znaczne ograniczenia zarówno w dostępie do specjalistów, jak również ogranicza wachlarz zajęć możliwych do przeprowadzenia. W nowej edycji projektu wsparciem objęci byłiby nadal uczniowie z zachodniopomorskich szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez Jednostki Samorządu Terytorialnego (JST), ale także rodzice i nauczyciele;
- Zaktualizowanie Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 w kontekście zmian ustawowych;

- Nawiązanie ścisłej współpracy ze środowiskiem akademickim w zakresie realizacji zadań z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ochrony zdrowia psychicznego oraz mniejszości narodowych i etnicznych;
- Uruchomienie stałego wsparcia instytucjonalnego dla III sektora. Prowadzone od kilku lat działania w zakresie wzmacniania potencjału organizacji pozarządowych wskazują na konieczność przeznaczenia większych środków na wspieranie działalności regionalnych ośrodków i centrów działających na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- Opracowanie całościowej diagnozy problematyki uzależnień na terenie województwa zachodniopomorskiego, uwzględniającej obok alkoholizmu, narkomanii również uzależnienia behawioralne;
- Włączenie do tematyki uzależnień nikotynizmu oraz pochodnych (e-papierosy) jako zjawisk generujących duże koszty społeczne i zdrowotne. Leczenie chorób spowodowanych paleniem wyrobów tytoniowych, papierosów elektronicznych czy wyrobów bezdymnych jest istotnym czynnikiem kosztotwórczym w systemie zdrowia publicznego, stąd niezbędne są działania profilaktyczne skierowane do młodych ludzi oraz pomoc osobom już uzależnionym w utrzymaniu trwałej abstynencji od wyrobów tytoniowych oraz e-papierosów;
- Wdrażane programy powinny być kompleksowe, czyli powinny obejmować profesjonalne poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, psychospołeczne, usługi medyczne, prawne, zawodowe, socjalne oraz treningi umiejętności wychowawczych. Istotne jest tutaj stwarzanie możliwości takiego szkolenia profesjonalistów ze środowisk lokalnych, by mogli poznawać wdrożone skutecznie rozwiązania bezpośrednio u ich wykonawców (pozwala to na rzeczywiste uwzględnienie praktycznego wymiaru wdrażanych rozwiązań i potencjalne nawiązanie kontaktu z osobami, które mogłyby udzielić wsparcia merytorycznego przy ich wdrażaniu w środowisku lokalnym). Działania powinny być traktowane kompleksowo i odnosić się łącznie do przemocy w rodzinie i innych powiązanych zjawisk;
- Zasadne jest szkolenie osób realizujących procedurę, szczególnie w problematyce przypadków, w których sprawcą przemocy jest osoba nieletnia lub osoba o wysokiej pozycji społecznej w środowisku lokalnym. Kluczowe dla skuteczności szkoleń tego typu jest pogłębione rozpoznanie potrzeb szkoleniowych;
- Prowadzenie działań ewaluacyjnych, w szczególności odnoszących się do jakości wdrażania rozwiązań z zakresu profilaktyki i interwencji dotyczącej przemocy w rodzinie. Ich wyniki powinny być wykorzystywane dla ulepszenia działań koordynujących na poziomie wojewódzkim i lokalnym;
- Działania skierowane ze strony samorządu województwa do organizacji powinny być ujednolicone pod kątem promocyjno-informacyjnym – specjalna strona, dedykowane hasło, możliwość wysyłki profesjonalnego newslettera (w tym rozwiązania zapewniające samodzielne wpisanie i wypisanie się z bazy oraz zgodne z aktualną polityką ochrony danych);
- Realizacja zadań związanych z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym, w tym wpłynięcie na zmianę przepisów prawa w zakresie możliwości finansowania terapii uzależnień behawioralnych z tzw. korkowego;
- Dostępność do placówek w mniejszych miejscowościach oraz na wsi, gdzie utrudniony jest dostęp do specjalistów. Długi czas oczekiwania na terapię, w szczególności w przypadku kobiet wskazuje na konieczność zwiększenia liczby miejsc, oferujących terapię dla kobiet;
- Benchmarking rozwiązań w obszarze profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy spoza granic Polski;
- Zwrócenie uwagi w podejmowanych działaniach na podwójną diagnozę (termin odnosi się do grupy pacjentów, u których współwystępują zaburzenia związane z używaniem substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu i nikotyny i poważne zaburzenia psychiczne);
- Zintensyfikowanie działań na rzecz skutecznej profilaktyki uzależnień i wdrażania programów profilaktycznych rekomendowanych przez Krajowe Centrum ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom;
- Zachodniopomorska kampania społeczna – konieczne jest stałe oraz systematyczne zwiększanie świadomości społecznej w kontekście konieczności reagowania na przemoc w najbliższym

otoczeniu i niepozostawiania obojętnym na przemoc. Zasadnym jest uwzględnienie w kampanii aspektów edukacyjnych oraz informacyjnych w zakresie znajomości przysługujących praw, np. możliwości uzyskania konkretnego wsparcia, czy też sytuacji prawnej świadka przemocy;

- Współpraca międzysektorowa - zasadnym jest podejmowanie działań przeciw przemocy, które byłyby ściśle skorelowane z główną osią działalności zachodniopomorskich organizacji pozarządowych specjalizujących się w tematyce związanej z przeciwdziałaniem przemocy, w tym przemocy w rodzinie;
- Pozytywne oddziaływanie – z przeprowadzonej diagnozy wynika, iż wielu sprawców przemocy powraca do swoich pierwotnych zachowań, często bez ukończenia programów korekcyjnych, dlatego tak ważne jest budowanie takich programów oraz wykorzystywanie narzędzi, które umożliwiłyby identyfikację osób powracających na ścieżkę przemocy, a tym samym skuteczniejsze objęcie systemem wsparcia ofiar takich osób;
- Koordynacja wsparcia pomocy humanitarnej regionom w Ukrainie objętymi działaniami wojennymi – status uchodźców wojennych i migrantów ekonomicznych z Ukrainy do Polski, w kontekście rosnącej dysproporcji wsparcia pomiędzy społecznością ukraińską a obywatelami polskimi i narastającymi na tym tle nieprzychylnymi nastrojami;
- Działania mające na celu edukację i włączanie obcokrajowców do życia w społeczeństwie – z uwzględnieniem różnych grup wiekowych (nauka języka, zwyczajów, kultury i historii Polski, aktywizacja zawodowa).

3.4.2

Polityka gospodarcza

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze rozwoju gospodarczego

Samorząd wykonując obowiązki w zakresie wspierania rozwoju gospodarczego regionu, realizuje następujące zadania:

- pobudzanie aktywności gospodarczej;
- podnoszenie poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa;
- tworzenie warunków rozwoju gospodarczego, w tym kreowanie rynku pracy;
- wspieranie i prowadzenie działań na rzecz podnoszenia poziomu wykształcenia obywateli;
- wspieranie rozwoju nauki i współpracy między sferą nauki i gospodarki;
- popieranie postępu technologicznego oraz innowacji.

Priorytetem w zakresie prowadzonej polityki gospodarczej jest kształtowanie jak najkorzystniejszego środowiska funkcjonowania lokalnej gospodarki oraz kreowanie stabilnego zrównoważonego wzrostu. Samorząd województwa poprzez politykę wyznacza i nakreśla podmiotom współtworzącym potencjał gospodarczy Pomorza Zachodniego główne kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego.

Rolą polityki jest w szczególności świadome oddziaływanie władz regionalnych oraz ich otoczenia na gospodarkę, jej dynamikę oraz strukturę, a także na zewnętrzne relacje gospodarcze za pomocą określonych narzędzi służących do osiągnięcia zaplanowanych celów.

Część zadań z zakresu polityki gospodarczej jest realizowane przez spółki akcyjne, których akcjonariuszem jest Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego.

ZARR S.A. oraz KARR S.A., podążając za celami statutowymi, inicjują działania wspierające oraz promujące zrównoważony rozwój regionalny, poprzez:

- wspomaganie rozwoju MŚP;
- wdrażanie instrumentów finansowych dla MŚP;
- wsparcie rozwoju innowacyjności;
- finansowanie podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- wspomaganie inwestorów w podejmowaniu działalności w regionie oraz promocję gospodarczą.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Polityka Gospodarcza Województwa Zachodniopomorskiego

Polityka gospodarcza pełni rolę drogowskazu wyznaczającego główne kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego województwa. W podstawowym zamierzeniu ma pełnić funkcję przewodnika dla wszystkich podmiotów kreujących rozwój gospodarczy Pomorza Zachodniego.

Ukierunkowanie interwencji:

Cel I: Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy;

Cel II: Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw;

Cel III: Doskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego 2030

Cele strategiczne:

Cel 1: Rozwój społeczeństwa innowacyjnego;

Cel 2: Podniesienie poziomu konkurencyjności przedsiębiorstw;

Cel 3: Wzmacnianie roli nauki w budowaniu innowacyjnej gospodarki;

Cel 4: Kształtowanie otoczenia instytucjonalnego przyjaznego innowacjom.

Cele i główne działania realizowane w 2022 r.

Cel I – Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy

Centrum Inicjatyw Gospodarczych

1. Hackathon

Pierwszy Hackathon odbył się w dniach 25-26 czerwca 2022 r. w Szczecinie w siedzibie Regionalnego Centrum Innowacji i Transferu Technologii ZUT. Wzięło w nim udział 33 uczestników. Uczestnicy w czasie wydarzenia pracowali nad rozwiązaniami wpisującymi się w obszar tematyczny pomocy Ukrainie i testowali, czy przyjęte przez nich hipotezy biznesowe odpowiadają na rzeczywiste potrzeby odbiorców.

Drugi Hackathon odbył się w dniach 5-6 listopada 2022 r. w Centrum Kultury Studenckiej „Kreślarnia”, wzięło w nim udział 32 uczestników. Uczestnicy w czasie wydarzenia pracowali nad rozwiązaniami wpisującymi się w obszar tematyczny rozwiązań antykrzysowych i testowali, czy przyjęte przez nich hipotezy biznesowe odpowiadają na rzeczywiste potrzeby odbiorców.

Wydatkowanie w 2022 r.: 123 000,00 zł

Działanie jest realizowane w ramach projektu **Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką** ze środków RPO WZ 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

2. Warsztaty Startup Shaker

Celem głównym przedsięwzięcia było kształtowanie postaw przedsiębiorczych u młodzieży, wzmacnianie samodzielności, kreatywności, umiejętności organizacyjnych i motywacja do rozwoju własnej osobowości. Uczniowie dowiedzieli się, jak tworzyć własne startupy i stworzyli swoje pierwsze projekty biznesowe. Poznali biznesowe metodyki pracy oraz narzędzia typowe dla startupów oraz mieli okazję zastosować je w praktyce. Ponadto, uczestnicy warsztatów nabyli umiejętność prezentacji własnych pomysłów biznesowych w sposób zachęcający i ciekawy dla potencjalnych inwestorów i partnerów biznesowych.

Warsztaty Startup Shaker odbyły się w następujących szkołach ponadpodstawowych:

- 23-24 maja 2022 r. – Zespół Szkół im. Jana Henryka Dąbrowskiego w Sławnie;
- 25-26 maja 2022 r. – Zespół Szkół im. Z. Herberta w Trzebiatowie;
- 6-7 czerwca 2022 r. – Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Gryfinie;
- 8-9 czerwca 2022 r. – Zespół Szkół w Drawsku Pomorskim;
- 3-4 października 2022 r. – Zespół Szkół Nr 2 im. Ks. Wacława IV w Szczecinku;
- 5-6 października 2022 r. – Zespół Szkół im. Bohaterów Oflagu II D w Bornem Sulinowie;
- 17-18 października 2022 r. – Zespół Szkół im. gen. Władysława Andersa w Złocieniu;
- 19-20 października 2022 r. – Zespół Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Zawodowego w Świdwinie;
- 24-25 października 2022 r. – Zespół Szkół nr 4 im. Armii Krajowej w Szczecinie.

Finalnie w 9 warsztatach wzięło udział 267 uczniów pochodzących ze szkół ponadpodstawowych z miejscowości Sławno, Trzebiatów, Gryfino, Drawsko Pomorskie, Szczecinek, Borne Sulinowo, Złocieniec, Świdwin oraz Szczecin.

Uczestnicy wygenerowali 71 pomysłów biznesowych.

Wydatkowanie w 2022 r.: 177 120,00 zł

Działanie jest realizowane w ramach projektu **Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką** ze środków RPO WZ 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

3. Innowacyjne Symulacje Biznesowe

Wdrożenie innowacyjnego narzędzia dydaktycznego do nauki przedsiębiorczości w postaci symulacji biznesowych dla szkół ponadpodstawowych (w tym: szkół branżowych, technicznych, ogólnokształcących) województwa zachodniopomorskiego.

- dotychczasowa liczba przeszkolonych nauczycieli-trenerów: 67;
- liczba zamówionych symulacji: 121;
- liczba uczestników: 1 801;
- miejscowości: Szczecin, Świnoujście, Łobez, Świdwin, Myślibórz, Wałcz, Nowogard, Biały Bór, Karlino, Stargard, Kalisz Pomorski, Choszczno, Złocieniec, Wolin, Pyrzyce, Gryfino, Mogilno.

Wydatkowanie w 2022 r.: 63 000,00 zł

Działanie jest realizowane w ramach projektu **Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką** ze środków RPO WZ 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

4. Akademickie Piątki Przystani Nauki

Cykl wydarzeń on-line dla naukowców i kadry dydaktycznej z zachodniopomorskich uczelni publicznych obejmujący łącznie 6 webinarów oraz 96 warsztatów, którego głównym zamierzeniem jest wsparcie zachodniopomorskich naukowców w kształtowaniu postaw biznesowych i innowacyjnych oraz wsparcie kadry dydaktycznej z zakresu nowoczesnych metod nauczania. Uczestnicy mają możliwość doskonalenia swoich umiejętności podczas warsztatów w czterech zakresach tematycznych, na które łącznie składa 29 tematów, jak i skorzystania z inspirujących webinarów z ekspertami ze świata nauki i biznesu.

W 2022 odbyły się 42 warsztaty on-line, podczas których przeszkolono blisko 500 pracowników uczelni z Pomorza Zachodniego oraz 2 webinary, w których wzięło udział ponad 200 uczestników.

Wydatkowanie w 2022 r.: 42 570,00 zł

Działanie jest realizowane w ramach projektu **Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką** ze środków RPO WZ 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

Cel realizacji powyższych działań:

Wdrażanie regionalnego systemu innowacji, upowszechnianie działalności B+R+I oraz proces przedsiębiorczego odkrywania w oparciu o Regionalną Strategię Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego 2030 (RIS3 WZ).

5. Wsparcie bezpośrednich inwestycji na Pomorzu Zachodnim – odbyło się ok. 40 wizyt przedstawicieli inwestorów z różnych krajów (najwięcej z krajów europejskich: Niemcy, Dania, Hiszpania, Szwecja, ale też z Azji np. z Chin). Ogólnie CIG otrzymał ok. 70 zapytań inwestycyjnych (greenfield i brownfield, office).

Finalizacja wielu projektów inwestycyjnych w różnych lokalizacjach na Pomorzu Zachodnim, w tym:

- KION (Kołbaskowo) II etap;
- Eschem (Drawno);
- Garo (Szczecin-Trzebusz);
- Precision Systems Engineering (Szczecin);
- Vestas (Szczecin);
- DS. Produkty (Szczecin);
- Ege Kimya (Stargard);
- Capri Sun (Stargard);
- Coloplast (Szczecin);

- LMax (Stargard);
- CEVA Logistics (Stargard);
- Tedi (Stargard);
- Wentworth Europa (Gryfino);
- SVIP Norrlands Vagnar (Stargard);
- DGS Diagnostics (Kołbaskowo);
- DSV (Goleniów) II etap;
- Sii Szczecin (Szczecin).

6. Projekt „Standardy obsługi inwestora w samorządach województwa zachodniopomorskiego”.

Projekt finansowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020, Priorytet II „Efektywne polityki publiczne na rynku pracy, gospodarki i edukacji”, Działanie 2.18 „Wysokiej jakości usługi administracyjne”. Jego celem jest podniesienie jakości obsługi inwestora w jednostkach samorządu terytorialnego województwa zachodniopomorskiego.

- w projekcie wzięły udział 64 JST;
- przeprowadzono: audyt oferty inwestycyjnej JST, cykl szkoleń, świadczone usługi doradcze.

Wydatkowanie w 2022 r.: 368 586,00 zł

Wydział Rolnictwa i Rybactwa

Działania realizowane przez Wydział Rolnictwa i Rybactwa przyczyniają się do rozwoju obszarów wiejskich oraz poprawy jakości życia mieszkańców poprzez wykorzystanie potencjału rozwojowego tych obszarów oraz podniesienie atrakcyjności. Wspierają rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, specyfiki obszarów wiejskich oraz wpływają na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej obszarów wiejskich.

1. Nagrody rzeczowe w konkursach związanych z hodowlą bydła oraz rolnictwem

Wydatkowanie w 2022 r.: 3 191,96 zł

2. Wojewódzki Finał Olimpiady Młodych Producentów Rolnych

Wydatkowanie w 2022 r.: 1 500,00 zł

3. Zadania związane z ekologią

Wydatkowanie w 2022 r.: 3 000,00 zł

4. Publikacje i artykuły dotyczące rolnictwa

Wydatkowanie w 2022 r.: 8 000,00 zł

5. Promocja produktów lokalnych, tradycyjnych i regionalnych oraz dziedzictwa kulturowego podczas wydarzeń lokalnych

Wydatkowanie w 2022 r.: 28 795,91 zł

6. Aleja Zachodniopomorskie Smaki – produkty tradycyjne Pomorza Zachodniego:

- Agro Pomerania (finansowanie WPROW);
- Targi Smaki Regionów (finansowanie WPROW);
- Jarmark Jakubowy (finansowanie WPROW);
- Żagle 2022. Żeglarski Szczecin (finansowanie WRiR);
- Jarmark Bożonarodzeniowy (finansowanie WRiR).

Wydatkowanie w 2022 r.: 75 866,54 zł

7. Dożynki Wojewódzkie

Wydatkowanie w 2022 r.: 334 408,48 zł

8. Sieć Dziedzictwa Kulinarnego Pomorza Zachodnie

Wydatkowanie w 2022 r.: 13 611,00 zł

9. Zadania wynikające z ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych – budowa i modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych, zakup sprzętu pomiarowego i informatycznego oraz oprogramowania, niezbędnego do zakładania i aktualizowania operatów ewidencji gruntów oraz prowadzenia spraw ochrony gruntów rolnych.

W 2022 r. przy pomocy środków pochodzących z tytułu wyłączenia gruntów rolnych z produkcji dofinansowano 21 projektów, z czego:

- 13 projektów przebudowy dróg dojazdowych do gruntów rolnych, na kwotę 8 387 130,00 zł;
- 8 projektów zakupu sprzętu informatycznego, na kwotę 46 311,00 zł.

10. „Zwiększenia gęstości sieci stacji meteorologicznych w województwie zachodniopomorskim”

W ramach organizacji pomocy finansowej gminom ze środków budżetu Województwa Zachodniopomorskiego w ramach pomocy „Zwiększenia gęstości sieci stacji meteorologicznych w województwie zachodniopomorskim” gminy, posiadające wstępnie przygotowaną dokumentację w oparciu o konsultacje lokalizacyjne z Instytutem Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, otrzymały wsparcie finansowe w formie dotacji na pokrycie do 80% kosztów kwalifikowanych poniesionych przez gminę, bądź z innych źródeł, w ramach realizacji zadania, jednakże nie więcej niż 50 000 zł, pochodzące ze środków własnych budżetu Województwa udzielone gminie na zasadach określonych umową.

W 2022 r. przy wsparciu środków budżetowych Województwa Zachodniopomorskiego udzielono wsparcia finansowego 4 gminom po 50 000,00 zł

Wydatkowanie w 2022 r.: 200 000,00 zł

11. „Utrzymanie zdrowotności oraz liczebności rodzin pszczelich na terenie województwa zachodniopomorskiego poprzez zakup karmy z dodatkami prebiotycznymi”

W 2022 r. zakupiono 50,17 ton karmy, w którą zabezpieczono 1 414 pszczelarzy z terenu województwa zachodniopomorskiego (35,48 kg/pszczelarza).

Rezultatem projektu jest zwiększenie wśród pszczelarzy świadomości o zasadach polepszania zdrowotności rodzin pszczelich i prowadzenia pasiek w odpowiednich warunkach sanitarnych, gwarantujących zdrowotność rodzin pszczelich, a tym samym wymierne wyniki gospodarcze. Zadanie skierowane do wszystkich pszczelarzy województwa zachodniopomorskiego.

Wydatkowanie w 2022 r.: 299 965,93 zł

12. „Dofinansowanie doświadczeń w zakresie Porejestrówego Doświadczalnictwa Odmianowego (PDO)”

W ramach zadania w roku 2022 dofinansowano badanie 64 odmian roślin uprawnych (pszenica ozima i ziemniaki jadalne bardzo wczesne i wczesne). Wyniki doświadczeń, zawierające charakterystykę badanych odmian, zostały opublikowane w opracowaniu „Wyniki Porejestrówego Doświadczeń Odmianowych w województwie zachodniopomorskim w 2022 roku”. Upowszechnienie informacji o odmianach prowadzone było przez Stację Doświadczalnej Oceny Odmian w Szczecin Dąbiu i odbywało się poprzez organizowanie szkoleń, konferencji, dni otwartych i dni pola oraz uczestnictwo w takich wydarzeniach jak np. Targi Agro-Pomerania. Zainteresowanie rolników podczas tych wydarzeń było duże z uwagi na to, że wyniki badań ukierunkowane są bezpośrednio na potrzeby praktyki rolniczej i służą rolnikom do świadomego stosowania w ich gospodarstwach odmian upraw dających najlepsze efekty ekonomiczne.

Wydatkowanie w 2022 r.: 49 741,20 zł

Efekty badań:

- systematyczny dopływ rzetelnej informacji o wartości odmian w różnych rejonach kraju i warunkach uprawy;
- ułatwienie rolnikom trafnego doboru najwartościowszych odmian do uprawy, dostosowanych do lokalnych warunków gospodarowania;
- efektywne wykorzystanie postępu biologicznego w rolnictwie.

13. Środki przeznaczone na dofinansowanie w ramach PO Rybactwo i Morze w roku 2022

Priorytet 4 Zwiększenie zatrudnienia i spójności terytorialnej Działanie 4.3 Działania z zakresu współpracy: Kwota dofinansowania określona w zawartych umowach o dofinansowanie: 2 547 376,00 zł

Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

1. Przyczynienie się do rozwoju sektora ekonomii społecznej i wzrostu jego znaczenia w gospodarce poprzez zwiększanie osiąganych zysków, wzrost zatrudnienia i specjalizację w danej branży poprzez utworzenie nowych miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej (PES), wzmocnienie konkurencyjności i zdolności rozwojowych oraz wsparcie osób fizycznych w zakresie uzyskania wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania przedsiębiorstw społecznych (PS)/PES.

- Sieć Zachodniopomorskich Ośrodków Ekonomii Społecznej (SZOWES) – OWES w regionie koszalińskim

Wydatkowanie w 2022 r.: 2 376 910,67 zł

- SZOWES – OWES w regionie stargardzkim

Wydatkowanie w 2022 r.: 43 880,00 zł

- SZOWES – OWES w regionie szczecineckim

Wydatkowanie w 2022 r.: 53 640,00 zł

- SZOWES – OWES w regionie szczecińskim

Wydatkowanie w 2022 r.: 58 880,00 zł

Cel II – Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw

Centrum Inicjatyw Gospodarczych

1. Broker Innowacji Pomorza Zachodniego

Działanie skierowane do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw Pomorza Zachodniego poszukujących innowacji dla swojej firmy i źródeł ich finansowania, potrzebujących wskazówek i kontaktów do współpracy z jednostkami naukowymi. Dzięki niemu zachodniopomorscy przedsiębiorcy mają okazję poznać perspektywę wdrażania innowacji w swojej firmie, omówić z ekspertami z PwC Polska (Wykonawca) bariery rozwoju, poznać aktualne programy dofinansowań, dowiedzieć się o ulgach podatkowych, z których mogą skorzystać, wprowadzając innowacyjne rozwiązania, a także możliwościach i formach rozpoczęcia współpracy z jednostkami naukowymi. W ramach działania zainteresowane firmy są zapraszane do przeprowadzenia samooceny innowacyjności poprzez wypełnienie ankiety, na podstawie której analitycy z PwC Polska mierzą poziom innowacyjności przedsiębiorstw i przekazują rekomendacje dotyczące dalszych działań w postaci spersonalizowanego raportu – dostosowanego indywidualnie do potrzeb firmy.

Wydatkowanie w 2022 r.: 228 780,00 zł

Działanie jest realizowane w ramach projektu **Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką** ze środków RPO WZ 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

2. Startup Shot

Cykl wydarzeń online dla młodych przedsiębiorców, początkujących startupów, przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu oraz świata nauki, jak również przedstawicieli szeroko rozumianego środowiska start-upowego w regionie.

W 2022 r. zorganizowano 4 wydarzenia:

- w dniu 14 czerwca 2022 r. o tematyce „Model biznesowy SaaS”: 30 uczestników / 3 ekspertów / 3 za-prezentowane startupy;
- w dniu 27 września 2022 r. o tematyce „Aplikacje mobilne”: 40 uczestników / 3 ekspertów / 1 panel dyskusyjny;
- w dniu 18 października 2022 r. o tematyce „E-commerce”: 30 uczestników / 3 ekspertów / 1 panel dyskusyjny;
- w dniu 25 października 2022 r. o tematyce „Marketplace”: 34 uczestników / 3 ekspertów / 1 panel dyskusyjny.

Wydatkowanie w 2022 r.: 36 000,00 zł

Działanie jest realizowane w ramach projektu **Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką** ze środków RPO WZ 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

3. Podręcznik Startupowy

Publikacja o charakterze praktycznego wprowadzenia w świat innowacyjnego biznesu. Zawiera zbiór aktualnych wskazówek i informacji dotyczących możliwości rozwoju początkujących przedsiębiorców. Stanowi kompendium wiedzy dla tych, którzy pierwsze kroki w biznesowym świecie mają dopiero przed sobą lub są na samym początku tej drogi.

Wydatkowanie w 2022 r.: 27 000,00 zł

Działanie jest realizowane w ramach projektu **Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką** ze środków RPO WZ 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

Cel realizacji powyższych działań:

Wdrażanie regionalnego systemu innowacji, upowszechnianie działalności B+R+I oraz proces przedsiębiorczego odkrywania w oparciu o Regionalną Strategię Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego 2030 (RIS3 WZ).

4. Realizacja inicjatyw gospodarczych

Wydatki bieżące CIŁG, które zostały poniesione na zapewnienie kompleksowej obsługi inwestorów poprzez realizację projektów inwestycyjnych, w tym koszty wizyt inwestorów – głównie: usługi gastronomiczne, transportowe, itp. oraz współorganizację przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym i eksportowym np.: organizacja spotkań okołobiznesowych dla przedsiębiorców, organizacja spotkania inwestorów i eksporterów, opracowanie raportu nt. energetyki wiatrowej województwa zachodniopomorskiego, wynajem i wyposażenie stoiska dla województwa na Targach SMM Hamburg, zakup bazy Kompas, itp.

Wydatkowanie w 2022 r.: 354 026,00 zł

5. Projekt „Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje”

Projekt realizowany jest w ramach osi I RPO WZ 2014-2020. Jego celem jest podniesienie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki regionu, dzięki wsparciu i wykorzystaniu potencjału regionalnych przedsiębiorstw w procesie internacjonalizacji, czego konsekwencją będzie wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki w wymiarze krajowym i międzynarodowym oraz uzyskanie przewagi gospodarczej.

- organizacja 5 misji gospodarczych dla łącznie 101 przedsiębiorców do:
  - Apulii i Emilia-Romania we Włoszech (branża spożywcza);
  - Berlina (branża ICT), Hamburga (branża morska i logistyczna, targi SMM Hamburg);
  - Hamburga (branża odnawialnych źródeł energii, targi Wind&Energy Hamburg);
  - Paryża (branża spożywcza, targi SIAL Paryż).
- organizacja 2 szkoleń dla 23 przedsiębiorców:
  - Skuteczna strategia eksportowa;
  - Proces rekrutacyjny.
- organizacja 2 seminariów branżowych dla 104 przedsiębiorców:
  - Czy musisz być wystawcą by skorzystać z targów międzynarodowych;
  - Moja firma w świecie VUCA.

Wydatkowanie w 2022 r.: 779 190,00 zł

6. Udzielanie dotacji z budżetu województwa na wsparcie zadań publicznych w ramach otwartego konkursu ofert w zakresie wspomagania rozwoju gospodarczego i rozwoju przedsiębiorczości w województwie zachodniopomorskim – udzielono 12 dotacji:

- Sparkcamp 2022, realizator: Stowarzyszenie SPARK;
- XI Międzynarodowe Forum Naukowo-Gospodarcze „CHEMIKA Expo”, realizator: Stowarzyszenie Zachodniopomorski Klaster Chemiczny „Zielona Chemia”;
- Akademia Młodego Przedsiębiorcy realizujący Święteczny Jarmark Rozmaitości, realizator: Fundacja MOŻESZ;
- Konkurs Przedsiębiorca Roku Pomorza Zachodniego 2022, realizator: Północna Izba Gospodarcza w Szczecinie;
- Święto Rzemiosła Zachodniopomorskiego oraz Jubileusz Cechu Rzemieślników i Przedsiębiorców w Goleniowie, realizator: Izba Rzemieślnicza w Szczecinie;
- Zakończenie roku jubileuszowego, realizator: Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Szczecina i Pomorza Zachodniego BUSINESS CLUB SZCZECIN;
- II Mistrzostwa Goleniowskiego Parku Przemysłowego w udzielaniu pierwszej pomocy, realizator: Fundacja Kultury Bezpieczeństwa;
- Tydzień Rzemiosła, realizator: Fundacja Reaktywacji Rzemiosła i Aktywizacji Zawodowej;
- TEDxKoszalin 2022, realizator: Stowarzyszenie SPARK;
- Białogardzka Gala Biznesu, realizator: Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych;
- Mobilny Punkt Konsultacyjny „Nowy Ład dla Przedsiębiorców”, realizator: Stowarzyszenie „Pactum”;
- Uczeń rzemiosła – to brzmi dumnie!, realizator: Fundacja Rzemiosła Szczecińskiego na Rzecz Uczniów Rzemiosła im. Edwarda Wódkiewicza Przewodniczącego Rady Izby Rzemieślniczej w Szczecinie.

Wydatkowanie w 2022 r.: 93 700,00 zł

Wydział Współpracy Terytorialnej i Turystyki

Projekt GRESS – Wsparcie dla startupów zielonych sektorów gospodarki.

Działanie realizowane w międzynarodowym partnerstwie. Związane jest z poprawą strategii na rzecz konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez promowanie, stymulowanie rozwoju oraz tworzenie

form wsparcia dla startupów i firm typu spin-off, działających w zielonych sektorach gospodarki, co doskonale współgra z misją Pomorza Zachodniego. Projekt realizowany jest w ramach Programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej – INTERREG Europa 2014-2020. W ramach projektu, w roku 2022 przedstawiciele Województwa i interesariusze wzięli udział w wizytach studyjnych, szkoleniach oraz spotkaniach (on-line) na platformie elearningowej, jak również współorganizowali konferencję projektu GRESS i CESME. Przygotowano również dokument zamykający pierwszy etap prac oraz określający plan działań w zakresie wspierania przedsiębiorczości w regionie. W ramach projektu kontynuowano także wymianę dobrych praktyk w zakresie wspierania zielonej przedsiębiorczości. Jednym z efektów prac jest też publikacja dotycząca polityk gospodarczych ukierunkowanych na zrównoważony rozwój, przygotowana i wydana w oparciu o rezultaty projektu GRESS. Zielona przedsiębiorczość jest istotnym zjawiskiem z punktu widzenia rozwoju gospodarki, jednakże zmiana z nią związana nie jest w sposób dostateczny zbadana i opisana. Wspieranie rozwoju ekologicznych przedsiębiorstw oraz zwiększenie odporności gospodarki i naturalnych ekosystemów wymaga dalszej wymiany doświadczeń i analizy.

Wydatkowanie w 2022 r.: 86 306,00 zł

Gabinet Marszałka

1. Projekt „Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje – etap II”

- produkcja autorskich materiałów filmowych prezentujących walory i potencjał gospodarczy Pomorza Zachodniego i ich emisja w wybranych kanałach komunikacyjnych

Wydatkowanie w 2022 r.: 215 968,32 zł

- wykonanie pakietu zdjęć dokumentujących potencjał gospodarczy Pomorza Zachodniego

Wydatkowanie w 2022 r.: 98 400,00 zł

- wsparcie i obsługa działań promujących walory i potencjał gospodarczy Pomorza Zachodniego w mediach społecznościowych

Wydatkowanie w 2022 r.: 159 868,40 zł

- konferencja wizerunkowa dotycząca wzmocnienia pozycji regionalnej gospodarki Pomorza Zachodniego.

Wydatkowanie w 2022 r.: 91 352,20 zł

- współorganizacja VI Kongresu Kreatywnego DESIGN PLUS

Wydatkowanie w 2022 r.: 40 000,00 zł

- przeprowadzenie kampanii informacyjnej prezentującej walory i potencjał gospodarczy Pomorza Zachodniego podczas wydarzenia Pol'and'Rock Festiwal

Wydatkowanie w 2022 r.: 150 000,00 zł

- organizacja konferencji z udziałem prelegentów z branży usług przyszłości z obszaru design wraz z poprzedzającą sesją mentorską

Wydatkowanie w 2022 r.: 884 400,00 zł

- III edycja Konkursu „Twój biznes pod banderą sukcesu”, do konkursu gospodarczego zgłosiło się niemal 150 firm, kapituła konkursowa wyłoniła 10 finalistów, zwycięzcy konkursu oraz finaliści konkursu zostali nagrodzeni i otrzymali wyróżnienia

Wydatkowanie w 2022 r.: 4 998,72 zł

- działania promocyjno-informacyjne w ramach International Sketchnote Camp, w terminie 9-11 września 2022 r. w Szczecinie

Wydatkowanie w 2022 r.: 3 000,00 zł

- usługa dostępu do systemu umożliwiającego monitorowanie treści w Internecie

Wydatkowanie w 2022 r.: 20 295,00 zł

- zakup nośników reklamowych

Wydatkowanie w 2022 r.: 11 587,83 zł

- publikacje prasowe i telewizyjne, prezentujące walory i potencjał gospodarczy Pomorza Zachodniego

Wydatkowanie w 2022 r.: 54 896,40 zł

Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

1. Projekt „Usługi rozwojowe kluczem do sukcesu przedsiębiorstwa” w ramach Działania 6.1 RPO WZ 2014-2020.

Usługi rozwojowe skierowane do przedsiębiorców i pracowników przedsiębiorstw na podstawie systemu popytowego. Wsparcie skierowane do przedsiębiorców i przedsiębiorstw z sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz ich pracowników:

- usługi szkoleniowe;
- usługi rozwojowe o charakterze zawodowym;
- inne usługi rozwojowe: usługi doradcze, w tym doradztwo, superwizja, facylitacja, coaching, mentoring, studia podyplomowe, projekt zmiany, egzamin, usługi e-learningowe.

Wydatkowanie w 2022 r.: 8 425 141,75 zł

2. Jeremie 2 – Mikro „Mikropożyczka”

Cel inwestycyjny:

- finansowanie przedsięwzięć przedsiębiorstw przyczyniające się do tworzenia warunków sprzyjających budowie konkurencyjności sektora MŚP na terenie województwa zachodniopomorskiego,
- wsparcie inwestycji zarówno w środki trwałe i wartości niematerialne i prawne, jak również kapitał obrotowy pod warunkiem, że będzie on powiązany z działalnością inwestycyjną lub dalszą ekspansją przedsiębiorstwa, na które zostało przyznane dofinansowanie.

Za rok 2022

Łączna liczba pożyczek udzielonych od początku realizacji projektu: 158 szt.

Łączna liczba pożyczek udzielonych w roku 2022: 51 szt.

Łączna wartość udzielonych pożyczek od początku realizacji projektu: 11 764 705,88 zł

Łączna wartość udzielonych pożyczek w roku 2022: 4 062 252,94 zł

3. Jeremie – Pożyczki uniwersalne

Cel inwestycyjny:

- finansowanie przedsięwzięć przedsiębiorstw przyczyniające się do tworzenia warunków sprzyjających budowie konkurencyjności sektora MŚP na terenie województwa zachodniopomorskiego;
- wsparcie na cele obrotowe, inwestycyjne oraz mieszane cele obrotowo-inwestycyjne.

Za rok 2022

Łączna liczba pożyczek udzielonych od początku realizacji projektu: 19 szt.

Łączna liczba pożyczek udzielonych w roku 2022: 19 szt.

Łączna wartość udzielonych pożyczek od początku realizacji projektu: 4 377 100,00 zł

Łączna wartość udzielonych pożyczek w roku: 4 377 100,00 zł

Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

Działalność w zakresie szeroko pojętego wsparcia konkurencyjności przedsiębiorstw i wzmacniania sektora MŚP w regionie koncentruje się głównie na tworzeniu warunków dla wzrostu atrakcyjności przedsiębiorstw poprzez likwidację barier w dostępie do kapitału, wspieranie projektów inwestycyjnych, tworzenie nowych miejsc pracy czy wspieranie podnoszenia kwalifikacji pracowników. Widocznym efektem przedmiotowych działań jest eliminacja przeszkód na drodze zachodniopomorskich przedsiębiorców do transformacji i internacjonalizacji.

Prowadzenie projektu pn. „Dofinansowanie usług rozwojowych dla zachodniopomorskich MMŚP II” w ramach Działania 6.1 RPO WZ 2014-2020 było realizowane w wymiarze regionalnym, skierowane do wszystkich MMŚP mających siedzibę na terenie województwa zachodniopomorskiego. Dostępność do projektu i jego rezultatów była równa dla wszystkich przedsiębiorców, w danym naborze warunkowały je kryteria dostępu, kompletność dokumentacji oraz wysokość dostępnej alokacji.

Wskaźniki osiągnięte w 2022 r. (cały region):

- liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie: 5 122;
- liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie: 978;
- liczba osób pracujących o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie: 2 844;
- liczba mikro, małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi w programie 1 384 (w tym z gminy Miasto Szczecin 551 co daje 39,81% ogółu);
- liczba przedsiębiorstw wysokiego wzrostu objętych wsparciem: 52;
- liczba mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie: 1 275;
- liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu: 4 694.

Wydatkowanie w 2022 r.: 10 512 708,43 zł

Cel III – Doskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym

Wydział Współpracy Terytorialnej i Turystyki

1. Projekt iEER – Wspieranie innowacyjnych ekosystemów przedsiębiorczości w regionach na rzecz młodych przedsiębiorców.

Województwo od roku 2016 współpracuje z partnerami międzynarodowymi z: Helsinkami-Uusimaa, Hrabstwa Kerry, Landu Brandenburgii, Regionu Marche, Regionu Walencji w ramach projektu iEER. Projekt miał na celu wyznaczenie inteligentnych kierunków działania i określenie rozwiązań, dzięki którym partnerzy będą mogli stymulować rozwój regionalnych ekosystemów przedsiębiorczości dla młodych przedsiębiorców. Dzięki ścisłej współpracy z Komitetem Regionów UE oraz Dyrekcją Generalną ds. Rynku Wewnętrznego, Przemysłu, Przedsiębiorczości i MŚP w Komisji Europejskiej projekt otrzymał dodatkowe środki na realizację w 2022 r. zadań skoncentrowanych na przyspieszaniu wychodzenia gospodarki z kryzysu spowodowanego pandemią COVID-19. W 2022 r. w ramach projektu iEER regiony partnerskie przygotowały analizę mającą na celu zidentyfikowanie luk w ekosystemach przedsiębiorczości. Analiza przygotowana została na bazie raportów regionalnych i rezultatów spotkań, które miały miejsce w Marche, Brandenburgii nad Havelą oraz w Belfaście. Otrzymała się również w Helsinkach konferencja podsumowująca rezultaty projektu oraz inaugurująca nową inicjatywę międzyregionalną. Udział w projekcie iEER był dla Województwa inspiracją do podjęcia starań o włączenie do sieci Europejskich Regionów Przedsiębiorczości. Proces trwał kilka lat i wymagał wsparcia partnerów zagranicznych, ale w 2022 r. przyniósł efekt w postaci **nagrody Europejskiego Regionu Przedsiębiorczości dla Pomorza Zachodniego**.

Wydatkowanie w 2022 r.: 127 278,00 zł

2. Projekt COCO4CCI.

Rok 2022 był okresem zakończenia wielu projektów międzynarodowych, w tym projektu COCO4CCI. Projekt ten – realizowany we współpracy z Akademią Sztuki w Szczecinie i Północną Izbą Gospodarczą – był odpowiedzią na brak transnarodowej i międzysektorowej wizji w zakresie wykorzystania sektora kultury i przemysłów kreatywnych (CCI) do osiągania wzrostu społeczno-gospodarczego w Europie Środkowej. Wiąże się to z brakiem zdolności CCI do łączenia się z innymi sektorami przemysłu w celu wspierania procesów innowacyjnych. W oparciu o mapowanie potencjałów CCI i tzw. „mapę drogową”, partnerzy projektu przygotowali koncepcję centrów akceleracyjnych, w których przedsiębiorcy CCI i instytucje otoczenia biznesu mogą nie tylko współpracować, ale również dzielić się wiedzą i doświadczeniem. W ramach projektu COCO4CCI przedstawiciele Województwa brali udział w spotkaniach tzw. Rady Doradczej oraz konferencji kończącej projekt (2 marca 2022 r.). Głównym rezultatem projektu są rekomendacje dotyczące powiązań kreatywnych i tradycyjnych sektorów gospodarki.

Zadanie jest realizowane bezkosztowo.

Centrum Inicjatyw Gospodarczych

1. Opracowanie Aneksu do Raportu z wypełnienia przez Województwo Zachodniopomorskie warunku podstawowego pn. Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji w ramach Celu Polityki 1 Bardziej inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej w ramach Polityki Spójności 2021-2027.
2. Nagroda dla Pomorza Zachodniego – „Europejski Region Przedsiębiorczości”.

Nagroda „Europejski Region Przedsiębiorczości” to projekt wyłaniający i nagradzający co roku regiony UE wyróżniające się wybitną i innowacyjną strategią przedsiębiorczości – niezależnie od ich wielkości, możliwości czy kompetencji. Obszary, które przedstawiają najbardziej wiarygodny, przyszłościowy i obiecujący plan działania, otrzymują tytuł Europejskiego Regionu Przedsiębiorczości na kolejny rok. Wnioskodawcy muszą wykazać rzeczywiste zaangażowanie polityczne we wspieranie MŚP i wzmacnianie przedsiębiorczości poprzez strategię zatwierdzoną oficjalnie przez zgromadzenie regionalne, rząd regionu lub inne upoważnione organy polityczne.

Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

3. Fundusze Europejskie oraz środki publiczne pochodzące z tzw. zasobów zwróconych (czyli zwrotów z instrumentów finansowych realizowanych w poprzednich edycjach RPO WZ) stanowią podstawowe narzędzie wspierania rozwoju regionalnego. Forma wsparcia oferowanego przez Zachodniopomorski Fundusz Rozwoju (ZFR) w ramach ZARR, dysponujący środkami powierzonymi przez Samorząd Województwa, a pochodzącymi z zasobów zwróconych, zapewnia korzystającym z niego uczestnikom rynku niemalże stałą możliwość finansowania swoich przedsięwzięć a dysponentowi środków, samorządowi województwa, szansę na ich wielokrotne wykorzystanie na określony cel. Zastosowanie dźwigni finansowej w celu maksymalizacji efektywności wykorzystania środków publicznych dla rozwoju gospodarczego regionu stanowi doskonały przykład zarządzania strategicznego. Efektem powyższego jest wzmocnienie oddziaływania środków publicznych na cele rozwojowe.

W 2022 r. na realizację powyższych działań, w postaci implementacji odpowiednio sprofilowanych instrumentów finansowych, ZFR wydatkował łącznie 94 360 027,12 zł (wartość wsparcia przekazanego odbiorcom ostatecznym), z czego 51 116 466,71 zł zostało przeznaczone na instrumenty o charakterze poręczeniowym, zaś pozostała kwota 43 243 560,41 zł na pożyczki dystrybuowane w modelu dwu- lub trójstopniowym (bezpośrednio przez ZARR lub z udziałem pośredników finansowych).

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020

W obszarze **gospodarka** w 2022 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 podpisano 31 umów o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła 67,8 mln zł.

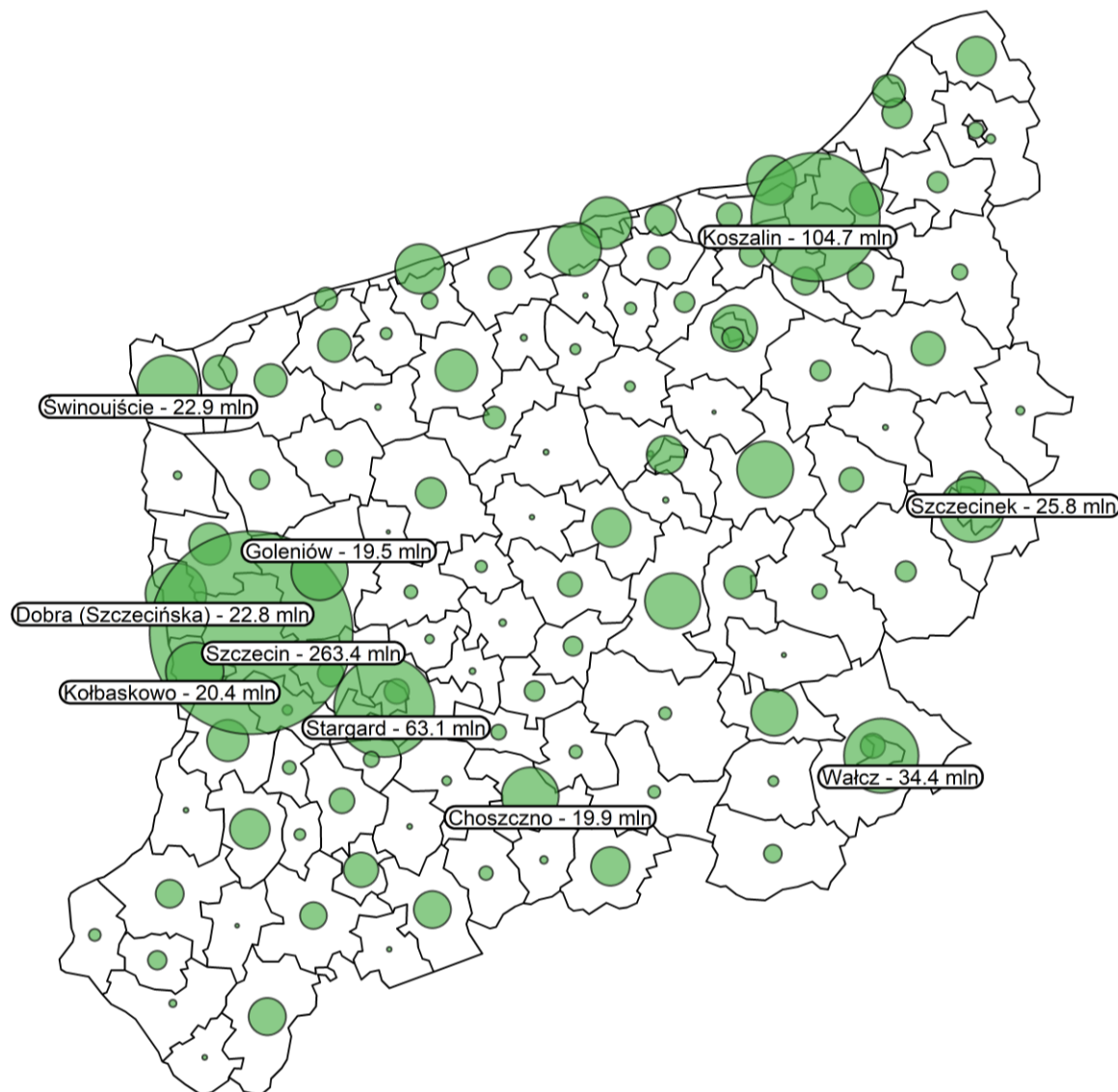
Wsparcie udzielone w umowach podpisanych w 2022 r. pozwoli na osiągnięcie m.in. następujących efektów:

- Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI) – 43 szt.;
- Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku – 18 szt.;
- Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw – 53 301 713,65 zł.

Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 578 umów na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości 1 415,0 mln zł.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2022 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 42. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Gospodarka

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2022 r.).

Tabela 36. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Gospodarka

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Rewal	gryficki	4 096
Mielno	koszaliński	3 033
Mirosławiec	wątecki	2 426
Bierzwnik	choszczeński	1 994
Banie	gryfiński	1 622
Kołobrzeg (g. wiejska)	kołobrzeski	1 508
Ustronie Morskie	kołobrzeski	1 465
Wałcz	wątecki	1 443
Połczyn-Zdrój	świdwiński	1 386
Kolbaskowo	policki	1 371

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

1. Na kondycję gospodarki w roku 2022 wpływ miały skutki rosyjskiej inwazji w Ukrainie, na czele z kryzysem energetycznym. Firmy zaczęły zwracać uwagę na rosnące ceny energii, inflację, wysokie koszty pracy, czy hamujący popyt ze strony konsumentów.
2. Wyzwaniem dla regionu będzie m.in. ożywienie gospodarcze i podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw na obszarze Specjalnej Strefy Włączenia.
3. Ważnym elementem rozwoju województwa będzie również wykorzystanie szans rozwoju w obszarze zielonych technologii oraz transformacja do zielonej gospodarki.
4. Konieczna jest kontynuacja wsparcia działalności innowacyjnej i badawczej firm oraz zwiększenie skali działań B+R i poprawa pozycji regionu w rankingu innowacyjności Regional Innovation Scoreboard.
5. Istotne będzie rozwijanie potencjału zachodniopomorskich przedsiębiorstw poprzez wsparcie w zakresie tworzenia i wdrażania innowacji, utrzymywania miejsc pracy, zwiększanie udziału w łańcuchach kooperacji oraz zwiększenie ekspansji zagranicznej.
6. Projekty oraz działania międzyregionalne realizowane w 2022 r. wskazują szereg zaleceń politycznych i praktycznych, mających na celu odbudowę gospodarki po pandemii COVID-19 oraz wspieranie zrównoważonej transformacji. Sektor MŚP poważnie traktuje zrównoważony rozwój, a większość firm uważa, że jest on zarówno ważny, jak i korzystny z biznesowego punktu widzenia.
7. Konieczna jest profesjonalizacja i ujednolicenie działających cyfrowych usług publicznych.
8. Realizacja polityki gospodarczej została doceniona przez Komitet Regionów nagrodą Europejskiego Regionu Przedsiębiorczości dla Pomorza Zachodniego.
9. W 2022 r. przy wsparciu środków budżetowych Województwa Zachodniopomorskiego udzielono wsparcia finansowego 4 gminom. Dzięki wsparciu powstały kolejne stacje meteorologiczne, które zostały włączone do Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej. Stacje meteorologiczne zbierają dane pogodowe przydatne gospodarstwom rolnym położonym w pobliżu, a rejestrowane parametry posłużą rolnikom m.in. w podejmowaniu racjonalnych decyzji związanych z ochroną roślin.

3.4.3

Polityka rynku pracy

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze rynku pracy

Działania Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego wraz z podległym mu Wojewódzkim Urzędem Pracy w Szczecinie w zakresie rynku pracy w 2022 r., były – podobnie jak w latach 2020-2021 – podejmowane w sytuacji kryzysowej. Wybuch wojny w Ukrainie wywarł negatywny wpływ na funkcjonowanie zachodniopomorskiej gospodarki. Znalazło to odzwierciedlenie m.in. we wskaźnikach koniunktury, a także w monitorowanych nastrojach zatrudnieniowych zachodniopomorskich pracodawców. Po wyzwaniach związanych z pandemią, Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego został zmuszony do podejmowania działań chroniących stabilność rynku pracy przed będącymi w dużej mierze konsekwencją wojny: gwałtownym wzrostem cen energii i surowców, dużym spadkiem wpływów do budżetów samorządowych, a także niespotykanym w historii województwa napływem uchodźców wojennych z Ukrainy. W związku z zaistniałą sytuacją samorząd niezwłocznie zintensyfikował działania i przeznaczył dodatkowe środki na znoszenie barier związanych z uczestnictwem w zachodniopomorskim rynku pracy ze szczególnym uwzględnieniem cudzoziemców (uchodźców). W WUP uruchomiono punkt informacyjny dla obywateli Ukrainy, który wspierał ich w poszukiwaniu pracy. Do końca 2022 r. w ramach realizowanego przez WUP programu „Razem Możemy Więcej” udzielono pomocy w zakresie szeroko rozumianego poradnictwa zawodowego prawie 14 tys. uchodźcom. Ułatwiło im to znalezienie pracy, otworzenie własnej działalności gospodarczej, odnalezienie się w nowych realiach prawno-ekonomicznych, a także ułatwiło naukę języka polskiego. Wsparciem objęto także dzieci obywateli Ukrainy do lat 3 w ramach programu „Zachodniopomorskie Małe Skarby”. Należy także pamiętać, że dopiero w maju 2022 r. został zniesiony w kraju stan epidemii, którego obowiązywanie ograniczało aktywność przedsiębiorców. W 2022 r. nadal były realizowane programy wsparcia w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii (pomocą objęto 9 940 osób). Ważnym zadaniem realizowanym przez WUP w Szczecinie było monitorowanie aktualnej sytuacji na rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z kryzysową sytuacją gospodarczą i geopolityczną. Przy współpracy z zachodniopomorskimi powiatowymi urzędami pracy podjęto także działania dotyczące rozpoznania potrzeb i barier uchodźców w zakresie uczestnictwa w rynku pracy. W sposób niezakłócony były realizowane rutynowe, ustawowe i określone w regionalnych dokumentach strategicznych zadania w zakresie wsparcia uczestników zachodniopomorskiego rynku pracy, w tym działania w ramach PO WER, RPO WZ.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia jako narzędzie wdrażania Krajowego Programu Reform określa priorytetowe grupy bezrobotnych i innych osób wymagających objęcia wsparciem na regionalnym rynku pracy.

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 jako dokument strategiczny określa kierunki priorytetowe dla wszystkich polityk realizowanych przez samorząd województwa i jego jednostki. Stanowi odniesienie m.in. w kształtowaniu warunków w rozwoju gospodarki, tworzeniu nowych i nowoczesnych miejsc pracy, zarządzaniu procesami zachodzącymi na lokalnym i regionalnym rynku pracy.

Inteligentne Specjalizacje Województwa Zachodniopomorskiego jest to dokument określający wartość i znaczenie konkretnej specjalizacji w kreowaniu i wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań społeczno-gospodarczych, przedstawiający potrzeby i kierunki rozwoju regionu.

Polityka rynku pracy województwa zachodniopomorskiego z perspektywą do 2030 roku jest dokumentem ukierunkowanym na poprawę warunków sprzyjających aktywności zawodowej mieszkańców województwa, wsparciu przedsiębiorców w procesie adaptacji do zmieniających się warunków gospodarczych oraz utrzymywania wysokiego poziomu wykorzystania regionalnych zasobów kapitału ludzkiego, a także stymulowania procesów sprzyjających włączeniu społecznemu.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego 2030 pełni rolę programu rozwoju, realizującego zapisy Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2030 roku. Definiuje

aktywność samorządu na rzecz kształtowania wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmacniania konkurencyjności regionu.

Cele i główne działania realizowane w 2022 r.

Cel I – Poprawa warunków sprzyjających aktywności zawodowej mieszkańców województwa

1. Zadania realizowane w ramach wdrażania RPO WZ 2014-2020

Realizowano działania, które miały na celu:

- Tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego i rozszerzenie oferty placówek przedszkolnych oraz doskonalenie kluczowych kompetencji uczniów prowadzących do wzmocnienia ich zdolności do przyszłego zatrudnienia. W 2022 r. zatwierdzono 97 wniosków o płatność na kwotę 13 775 586,98 zł. W 2022 r. objęto wsparciem: 360 dzieci w ramach programu dodatkowymi zajęciami, dofinansowano 121 miejsc wychowania przedszkolnego, 228 nauczycieli, 1 446 uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych oraz wyposażono 4 szkoły w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych.
- Wzrost efektywności kształcenia zawodowego i jego dostosowanie do wymogów regionalnego rynku pracy zwiększające szanse na zatrudnienie. W 2022 r. realizowano projekty wyłonione do dofinansowania w latach poprzednich. Zatwierdzono 233 wnioski o płatność na łączną kwotę 35 893 862,35 zł. W 2022 r. objęto wsparciem 215 nauczycieli kształcenia zawodowego i instruktorów praktycznej nauki zawodu, 1 701 uczniów objęto wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych.
- Wzrost zatrudnienia oraz powrót na rynek pracy osób, którym utrudnia to sytuacja rodzinna wynikająca z opieki nad dziećmi do lat 3. W 2022 r. zatwierdzono 39 wniosków o płatność na łączną kwotę 12 920 463,23 zł. W 2022 r. objęto wsparciem 570 osób opiekujących się dziećmi do lat 3 oraz utworzono 16 miejsc opieki. Warto zaznaczyć, że jednym z projektów jest projekt własny WUP w Szczecinie „Zachodniopomorskie Małe Skarby”, w ramach którego, od początku realizacji do końca 2022 r., objęto wsparciem 1 997 osób, a w związku z zapotrzebowaniem na tego typu działanie, WUP wydłużył okres realizacji projektu do końca 2023 r. oraz zwiększył jego wartość do 33 774 400,00 zł, jednocześnie zwiększając wielkość grupy docelowo objętej wsparciem.
- Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym zwiększająca ich zatrudnienie. W 2022 r. realizowano projekty wyłonione do dofinansowania w latach wcześniejszych. Zatwierdzono 122 wnioski o płatność na łączną kwotę 19 577 128,86 zł. W ramach działań objęto wsparciem 537 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz 134 osoby z niepełnosprawnościami.
- Zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym. W ramach działania realizowane jest również wsparcie o charakterze społecznym w odpowiedzi na skutki COVID-19 oraz wykluczenie transportowe. W celu realizacji tych działań podpisano kolejnych 27 umów na łączną kwotę 36 140 960,99 zł.

Zatwierdzono też 295 wniosków o płatność na łączną kwotę 65 638 249,46 zł, w tym 43 wnioski na kwotę 1 024 452,12 zł w ramach pomocy uchodźcom. W 2022 r. usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym objęto 6 922 osoby oraz wsparto 741 miejsc świadczenia usług społecznych (istniejących po zakończeniu projektu).

- Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych w szczególności dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym. W ramach działania realizowane są również przedsięwzięcia związane z walką i zapobieganiem COVID-19. W 2022 r. realizowano projekty wyłonione do dofinansowania w latach wcześniejszych. Zatwierdzono 34 wnioski o płatność na łączną kwotę 10 977 626,91 zł.

Objęto wsparciem w postaci usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym 4 451 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

W 2022 r. w ramach działań w zakresie zwiększania dostępności usług społecznych łącznie wsparciem zostało objętych 18 150 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, natomiast wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 objęto 42 277 osób.

- Wdrożenie programów zdrowotnych dla osób w wieku aktywności zawodowej oraz realizacja przedsięwzięć w zakresie wsparcia zdrowotnego w związku z zagrożeniem i skutkami COVID-19 na terenie województwa zachodniopomorskiego. W 2022 r. podpisano 17 umów o dofinansowanie na łączną kwotę 4 095 416,85 zł na wdrożenie programów zdrowotnych ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy, w tym z zakresu ergonomii pracy oraz wdrożenie programów przekwalifikowania pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie, przygotowujące do kontynuowania pracy na innych stanowiskach o mniejszym obciążeniu dla zdrowia. Ponadto, realizowano projekty przyjęte do dofinansowania w latach poprzednich. Zatwierdzono 47 wniosków o płatność na kwotę 3 672 619,50 zł. W 2022 r. w ramach działania objęto usługami zdrowotnymi 8 134 osoby.
- wzrost kompetencji osób dorosłych, szczególnie o niskich kwalifikacjach i osób starszych w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych i języków obcych. W 2022 r. realizowano projekty przyjęte do dofinansowania w latach poprzednich i objęto wsparciem w postaci szkoleń, kursów, certyfikacji 1 596 osób o niskich kwalifikacjach oraz 1 631 osób w wieku 50 lat i więcej. W 2022 r. zatwierdzono 33 wnioski o płatność na łączną kwotę 5 079 095,45 zł. Ponadto, podpisano 17 nowych umów o dofinansowanie na łączną kwotę 8 179 298,20 zł.

2. Zadania zrealizowane w ramach wdrażania PO WER

W 2022 r. w zakresie działań, których celem jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia, w tym w szczególności osób bez pracy, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET – z ang. not in employment, education or training) rozliczono i zweryfikowano 128 wniosków o płatność na kwotę 33 184 197,40 zł. W 2022 r. objęto wsparciem 2 431 osób bezrobotnych, w tym 883 osoby długotrwale bezrobotne.

3. Świadczenie poradnictwa zawodowego oraz jego koordynowanie w publicznych służbach zatrudnienia na terenie województwa

Działania realizowane były w formie indywidualnego i grupowego poradnictwa zawodowego świadczonego w siedzibie urzędu w Szczecinie i Koszalinie w Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej (CliPKZ), poza urzędem, jako tzw. usługa „mobilny doradca zawodowy” oraz w formie zdalnej. Z usług CliPKZ w zakresie pomocy ukierunkowanej na rozwiązywanie problemów zawodowych i udzielanie pomocy specjalistycznej (w tym również psychologicznej), informacji zawodowej i zasobów informacji zawodowej do samodzielnego korzystania, skorzystało łącznie 13 927 osób, m.in.: liczba osób, która skorzystała z tych usług świadczonych w formie porad indywidualnych, badań testowych, porad grupowych i grupowych informacji zawodowych: 4 594; liczba udzielonych informacji zawodowych: 12 683. W filii WUP w Koszalinie z oferowanego wsparcia skorzystało 2 461 osób.

4. Koordynowanie na terenie województwa realizacji programów aktywizacji zawodowej finansowanych z rezerwy funduszu pracy pozostającej w dyspozycji ministra właściwego do spraw pracy

W 2022 r. powiatowe urzędy pracy z woj. zachodniopomorskiego złożyły za pośrednictwem WUP w Szczecinie, wnioski o dofinansowanie działań w ramach 1 naboru na programy aktywizacji zawodowej bezrobotnych. PUP-y łącznie złożyły 10 wniosków, w ramach których ministerstwo przyznało 3 224 220,00 zł. Ponadto, w ramach naboru ciągłego na realizację działań w ramach programu aktywizacji zawodowej bezrobotnych cudzoziemców wpłynęły 2 wnioski, na realizację których Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej przekazało 515 000,00 zł.

5. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego w zakresie świadczeń dla bezrobotnych

W 2022 r. przyjęto: 603 wnioski w sprawie wydania decyzji, przyznania prawa do zasiłku dla bezrobotnych; 148 wniosków o wydanie dokumentu w sprawach świadczeń z tytułu bezrobocia; 355 wniosków w sprawach dotyczących bezpośredniego transferu z zagranicy; 2 wnioski zagranicznej instytucji właściwej o potwierdzenie miejsca zamieszkania bezrobotnego w oparciu o przepisy dotyczące koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego; 114 wniosków zagranicznych instytucji właściwych, dotyczących wyrównania należności z sektora bezrobocia.

6. Realizacja zadań wynikających z prawa swobodnego przepływu pracowników między państwami poprzez świadczenie usług EURES

W 2022 r. w ramach międzynarodowego pośrednictwa pracy EURES przyjęto do realizacji 498 ofert pracy za granicą, ze zgłoszonymi 2 861 wakatami. Najwięcej propozycji zatrudnienia otrzymano z Niemiec, Norwegii i Holandii.

W 2022 r. w ramach kampanii realizowanej pod hasłem „Nie stań się towarem i nie daj się sprzedać” osoby zainteresowane mogły skorzystać z indywidualnych porad i konsultacji. Działania doradcy EURES polegały na promowaniu korzystania wyłącznie ze sprawdzonych źródeł ofert pracy oraz właściwych zachowań w przypadku wyjazdu za granicę. W szczególności informowano o możliwości rejestracji w serwisie Ministerstwa Spraw Zagranicznych „Odyseusz”, który umożliwia kontakt z osobą zarejestrowaną w przypadku wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych za granicą oraz pozwala na otrzymywanie powiadomień o zagrożeniach w kraju podróży. Ponadto, w 2022 r. Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie uczestniczył w ramach EURES w następujących kampaniach informacyjnych: „Jobs for young people – Praca dla młodych”, realizowana przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej i sieć EURES w ramach Europejskiego Roku Młodzieży (2022), „19 Środkowopomorskich Targach Pracy GlobalLogic Job Fair 2022” w Koszalinie oraz „Europejskim Dniu Prawnika” na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego.

7. Współdziałanie z Wojewódzką Radą Rynku Pracy

W 2022 r. odbyło się 9 posiedzeń Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy w Szczecinie (WRRP) w tym: 2 stacjonarne, 4 wideokonferencje oraz 3 głosowania w trybie obiegowym. Wojewódzka Rada Rynku Pracy w Szczecinie podjęła łącznie 267 uchwał, z czego większość, tj. 259 dotyczyła wydania opinii o zasadności kształcenia w danym zawodzie w województwie zachodniopomorskim. Członkowie Rady przyjęli także 2 stanowiska WRRP w sprawie wzmocnienia roli Wojewódzkich Rad Rynku Pracy w procesie wydawania opinii o zasadności kształcenia oraz uruchomienia programu wsparcia dla przedsiębiorców i ich pracowników z województwa zachodniopomorskiego, którzy nie mogą prowadzić działalności lub została ona ograniczona ze względu na sytuację na Odrze.

W związku z zakończeniem czteroletniej kadencji poprzedniej Rady, Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego Zarządzeniem nr 109/22 z dnia 4 listopada 2022 r. powołał 21 osób do składu WRRP na nową kadencję na lata 2022-2026. Procedurę naboru członków przeprowadziło Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.

8. Prowadzenie dialogu społecznego w zakresie polityki zatrudnienia i kształcenia ustawicznego

W 2022 r. Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie wyraził zgodę na objęcie patronatem honorowym WUP następujących przedsięwzięć:

- piątej edycji Targów Pracodawców, zorganizowanych przez Związek Pracodawców Pomorza Zachodniego;
- 19. Środkowopomorskich Targów Pracy GlobalLogic Job Fair, zorganizowanych przez Politechnikę Koszalińską.

Pracownicy Wydziału Regionalnej Polityki Rynku Pracy Wojewódzkiego Urzędu Pracy byli uczestnikami Targów Pracy organizowanych przez instytucje otoczenia rynku pracy.

Został także przygotowany wykaz zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników może być dokonywana refundacja w 2022 r. Następnie dokument przedłożono do zaopiniowania Wojewódzkiej Radzie Rynku Pracy. Ostatecznie ww. wykaz zawodów ukazał się w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego w dniu 25 kwietnia 2022 r. pod poz. nr 1913.

9. Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS)

Dokonano podziału kwot środków na podstawie zapotrzebowania zgłaszanego przez samorządy powiatów, które uwzględniało priorytety ustalone przez ministra właściwego do spraw pracy. Łączna kwota rozdysponowana na podstawie przyznanego limitu na wszystkie powiatowe urzędy pracy w roku 2022 wyniosła 7 512 000,00 zł.

10. Rejestr Instytucji Szkoleniowych (RIS)

Według stanu na 31 grudnia 2022 r. w woj. zachodniopomorskim aktywnych było 709 instytucji szkoleniowych. W 2022 r. przyjęto i poddano weryfikacji 155 wniosków składanych przez podmioty ubiegające się o uzyskanie wpisu do RIS, a także 581 wniosków składanych przez podmioty zgłaszające kontynuację działalności. Wykreślono 105 instytucji szkoleniowych, które nie złożyły wniosku do rejestru instytucji szkoleniowych o kontynuację działalności.

11. Obsługa Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP)

W 2022 r. Fundusz zrealizował wypłaty na podstawie ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy dla 10 pracodawców i 19 pracowników. Pozytywnie rozpatrzono 13 wniosków indywidualnych oraz 1 wykaz zbiorczy. Łącznie na zaspokojenie roszczeń pracowniczych z Funduszu wypłacono kwotę 212 840,36 zł. Dodatkowo FGŚP na podstawie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych wypłacił 1 pracodawcy kwotę 1 256 695,53 zł (wniosek wypłacony w trybie odwoławczym).

Ponadto, Fundusz dochodził roszczeń od 320 firm, w tym od 440 dłużników. Plan windykacyjny Funduszu ustalony na 2022 r. na kwotę 4 000 000,00 zł został zrealizowany w 35,28% (1 411 292,24 zł).

12. Fundusz Pracy

Po uchwaleniu ustawy budżetowej na rok 2022, dokonano podziału środków Funduszu Pracy dla samorządów powiatowych województwa zachodniopomorskiego na rok 2022. Całość przekazanej przez MRiPS kwoty w wysokości 189 689 541,73 zł podzielono, uwzględniając uchwałę Nr II/35/14 Sejmiku Województwa z dnia 19 grudnia 2014 r. oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 sierpnia 2014 r. w sprawie algorytmu ustalania kwot środków Funduszu Pracy na finansowanie zadań w województwie (Dz. U. z 2014 r., poz. 1294), na realizację programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej – 180 086 921,74 zł oraz innych fakultatywnych zadań – 9 602 619,99 zł.

13. Współpraca i partnerstwa

Współpraca pomiędzy Wojewódzkim Urzędem Pracy w Szczecinie, a Powiatowymi Urzędami Pracy z terenu województwa zachodniopomorskiego w ramach Umowy Partnerstwa Lokalnego na rzecz Badań Rynku Pracy umożliwia monitorowanie procesów społeczno-gospodarczych w powiatach województwa zachodniopomorskiego poprzez konsolidację działań rozwojowo-badawczych na poziomie regionalnego rynku pracy oraz umożliwia m.in. podniesienie poziomu aktywności zawodowej mieszkańców powiatów poprzez dostarczenie instytucjom wspierającym rozwój zatrudnienia niezbędnych informacji i danych, dotyczących planowanych form i kierunków działań aktywizujących zgodnych z potrzebami lokalnego rynku pracy. W 2022 r. ramach Umowy Partnerstwa Lokalnego na rzecz Badań Rynku Pracy zawartego pomiędzy Wojewódzkim Urzędem Pracy w Szczecinie a powiatowymi urzędami pracy z terenu województwa zachodniopomorskiego, zrealizowano 12 edycji badania pn. Europejski Barometr Rynku Pracy. Badanie jest międzynarodowym projektem budowy wiodących wskaźników dla rynku pracy. Europejski Barometr Rynku Pracy odzwierciedla przewidywane krótkoterminowe zmiany w poziomie bezrobocia i zatrudnienia na europejskim rynku pracy. Badanie realizowane jest przy udziale ekspertów rynku pracy z wojewódzkiego oraz z powiatowych urzędów pracy. Przeprowadzone zostało również spotkanie robocze w formie online z pracownikami powiatowych urzędów pracy odpowiedzialnymi za diagnozowanie i prowadzenie analizy lokalnego rynku pracy. Podczas spotkania pracownicy Biura Zachodniopomorskiego Obserwatorium Rynku Pracy przedstawili obecną sytuację na rynku pracy w oparciu o najnowsze analizy i badania.

W ramach Umowy Partnerstwa Lokalnego na rzecz Badań Rynku, w IV kwartale 2022 r. wypracowany i zatwierdzony został schemat realizacji badań dotyczących sytuacji obywateli Ukrainy na zachodniopomorskim rynku pracy. Związane to jest z licznym napływem obywateli tego kraju do Polski, a także zmianami specyfiki migracji (z typowo zarobkowej na uchodźczą) oraz wyzwaniami związanymi z potrzebą wsparcia w jak najszybszym odnalezieniu się uchodźców na zachodniopomorskim rynku pracy. Badanie obejmowało dwie kategorie respondentów:

- pracodawców, którzy powiadomili o zatrudnieniu obywatela Ukrainy powiatowe urzędy pracy (badanie we współpracy z PUP);
- zarejestrowanych bezrobotnych obywateli Ukrainy w powiatowych urzędach pracy (badanie we współpracy z PUP).

W 2022 r. ramach zawartego Partnerstwa Lokalnego na Rzecz Rozwoju Regionalnego Rynku Pracy w województwie zachodniopomorskim pomiędzy Wojewódzkim Urzędem Pracy w Szczecinie a uczelniami z terenu województwa zachodniopomorskiego prowadzona była współpraca z zakresie realizacji badań społecznych.

Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie za pośrednictwem Biura Zachodniopomorskiego Obserwatorium Rynku Pracy nawiązał współpracę z Uniwersytetem Szczecińskim w ramach uczestnictwa w projekcie „Resilience of micro and small businesses to external crises in the Baltic Sea Region”, w ramach programu INTERREG Region Morza Bałtyckiego. WUP w Szczecinie został poproszony o eksperckie wsparcie na etapie tworzenia, wdrożenia i ewaluacji koncepcji zarządzania kryzysowego. Działania w tym zakresie zostały przewidziane na rok 2023.

14. Pozyskiwanie i rozpowszechnianie wiedzy o rynku pracy oraz prognozowanie zachodzących na nim zjawisk i procesów

W zakresie obowiązków sprawozdawczych wojewódzkiego i powiatowych urzędów pracy zrealizowano program badań statystycznych statystyki publicznej w obszarze rynku pracy (bezrobocie rejestrowane). Na podstawie wyników sprawozdań zbiorczych powstały raporty i analizy, w tym: „Analiza rynku pracy województwa zachodniopomorskiego w 2021 roku”; „Zmiany bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w 2021 roku”; Bezrobocie rejestrowane w gminach województwa zachodniopomorskiego w 2021 roku”; „Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy województwa

zachodniopomorskiego w 2021 roku”; „Bezrobotni niepełnosprawni i niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu w województwie zachodniopomorskim w 2021 roku”; „Sytuacja osób młodych na rynku pracy w województwie zachodniopomorskim w 2021 roku”; „Kobiety na zachodniopomorskim rynku pracy w 2021 roku”; „Poradnictwo zawodowe, kluby pracy, szkolenie bezrobotnych i poszukujących pracy, staż i przygotowanie zawodowe w miejscu pracy w województwie zachodniopomorskim w 2021 roku”; „Bezrobocie na terenach wiejskich województwa zachodniopomorskiego w 2021 roku”; „Analiza bezrobotnych według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy w województwie zachodniopomorskim w 2021 roku”; „Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy województwa zachodniopomorskiego w I półroczu 2022 roku”; „Bezrobotni niepełnosprawni i niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu w województwie zachodniopomorskim w I półroczu 2022 roku”; „Zmiany bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w I półroczu 2022 roku”; „Monitoring szkoleń osób bezrobotnych, poszukujących pracy oraz pracowników w wieku 45 lat i powyżej w województwie zachodniopomorskim w II półroczu 2021 roku oraz w I półroczu 2022 roku”.

W ramach badań i analiz dotyczących określania zapotrzebowania na zawody w regionie zrealizowano 18 badań społecznych, w tym: „Nastroje zatrudnieniowe pracodawców w woj. zachodniopomorskim (realizacja badania dla poszczególnych kwartałów danego roku)”; „Barometr zawodów 2023”; „Europejski Barometr Rynku Pracy (badanie realizowane w ok. miesięcznym – 12 edycji w 2022 r.)”; „Obywatele Ukrainy na zachodniopomorskim rynku pracy w 2022 roku” (problematyka badania obejmowała: motywacje związane z wyjazdem do pracy za granicę, sposoby poszukiwania pracy, doświadczenia związane z wykonywaniem pracy w Polsce, charakterystyki ról zawodowych i kwalifikacji, sposoby zapewniania sobie odpowiednich warunków bytowych, bariery związane z życiem oraz pracą w Polsce, plany dotyczące pobytu w Polsce, oczekiwania i oceny dotyczące wsparcia związanego z pobytem w Polsce oraz aktywnością na rynku pracy obywateli Ukrainy); „Stan i perspektywy zachodniopomorskiego ratownictwa medycznego w kontekście rynku pracy” (badanie miało na celu dostarczanie informacji niezbędnych do zidentyfikowania potrzeb, perspektyw rozwojowych oraz problemów zachodniopomorskiego ratownictwa medycznego).

Upowszechnienie informacji o rynku pracy realizowane było m.in.: poprzez stronę internetową WUP w Szczecinie (ok. 120 informacji sygnałnych), Facebook (@wupszczecin), Twitter (@WUP_Szczecin) oraz cykliczną publikację broszury pt. Kalejdoskop Zachodniopomorskiego Rynku Pracy.

15. Opracowywanie, gromadzenie, aktualizowanie i upowszechnianie informacji zawodowych na terenie województwa

Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Szczecinie i Koszalinie kontynuuje promocję swoich działań w socialmediach poprzez fanpage na Facebooku, na którym codziennie publikowane są informacje zawodowe, recenzje książek i artykułów dotyczących rozwoju zarówno zawodowego, jak i osobistego. Promowane są tutaj także wszystkie działania Centrum, takie jak webinary, warsztaty online i spotkania informacyjne dotyczące poradnictwa zawodowego. Fanpage cieszy się dużym zainteresowaniem, a dzięki swojej nieograniczonej dostępności pozwala upowszechniać informacje zawodowe na terenie całego kraju, których w minionym roku było 341. W 2022 r. doradcy zawodowi Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Szczecinie opracowali 3 lead magnety, które stanowią gotowy do pobrania plik zawierający informacje zawodowe i rozwojowe. Ponadto, odbyły się: 33 spotkania on-line i stacjonarne (1 507 osób), 41 grupowych spotkań informacyjnych (3 998 osób), 14 spotkań informacyjnych dla uczniów (391 osób).

Cel II. – Wsparcie przedsiębiorców w procesie adaptacji do zmieniających się warunków gospodarczych oraz utrzymania wysokiego poziomu wykorzystania regionalnych zasobów kapitału ludzkiego

1. Zadania realizowane w ramach wdrażania RPO WZ 2014-2020

Realizowano działania, które miały na celu:

- wsparcie dla osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej poprzez dotacje i pożyczki oraz wsparcie szkoleniowe. W 2022 r. w ramach działania weryfikowano miesięczne informacje z monitorowania Instrumentów Finansowych oraz kwartalne Sprawozdania z postępu realizacji projektu Inżynierii Finansowej. Zatwierdzono również 1 sprawozdawczy wniosek o płatność. W 2022 r. 38 osób pozostających bez pracy oraz 6 osób pracujących skorzystało z instrumentów zwrotnych na podjęcie działalności gospodarczej.
- wzrost liczby przedsiębiorstw z sektora mikro, małych i średnich, które zrealizowały cel rozwojowy, wynikający z analizy potrzeb rozwojowych i motywacji pracownika oraz potrzeb i zasobów organizacji, związany z rozwojem przedsiębiorstwa lub też poprawą jego funkcjonowania. W 2022 r. realizowano umowy przyjęte do dofinansowania w latach poprzednich. Zatwierdzono 12 wniosków o płatność na łączną kwotę 32 276 741,15 zł. W 2022 r. łącznie objęto usługami rozwojowymi, w tym m.in. szkoleniami, kursami umożliwiającymi uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych, doradztwem, 3 999 osób i 1 850 mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

2. Prowadzenie Krajowego Rejestru Agencji Zatrudnienia (RAZ)

Według stanu na 31 grudnia 2022 r. w województwie zachodniopomorskim czynnych było 415 agencji zatrudnienia. W 2022 r. przyjęto i poddano weryfikacji 162 wnioski o wpis do rejestru i na ich podstawie wydano certyfikaty uprawniające do prowadzenia agencji zatrudnienia oraz certyfikaty uwzględniające zmianę nazwy, siedziby, formy organizacyjnej i określenia rodzaju świadczonych usług. Wydano: 160 decyzji administracyjnych (m.in.: 71 decyzji o wykreśleniu z urzędu; 26 decyzji o wykreśleniu podmiotów z RAZ na wniosek strony, 46 decyzji o zakazie wykonywania przez podmiot działalności objętej wpisem do RAZ, 16 decyzji o umorzeniu postępowania, 1 decyzję o odmowie wpisu do rejestru). Ponadto, pracownicy WUP w Szczecinie oraz Filii WUP w Koszalinie, przeprowadzili w 2022 r. 31 kontroli (w trybie zdalnym) w zakresie przestrzegania warunków prowadzenia agencji zatrudnienia.

Cel III – Stymulowanie procesów sprzyjających włączeniu społecznemu

1. Zadania realizowane w ramach wdrażania RPO WZ 2014-2020

Realizowano działania, które miały na celu:

- wzrost poziomu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej. W 2022 r. zatwierdzono 20 wniosków o płatność na łączną kwotę 14 658 299,90 zł. W 2022 r. objęto wsparciem 492 osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i 112 podmiotów ekonomii społecznej oraz utworzono 119 miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych.
- zwiększenie zatrudnienia w szczególności osób bezrobotnych i biernych zawodowo, zwłaszcza tych, którzy znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy poprzez pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy oraz działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Wsparcie kierowane jest również do pracowników i pracodawców z podmiotów dotkniętych skutkami COVID-19 z terenu województwa zachodniopomorskiego (Priorytet inwestycyjny 8i).

W 2022 r. zatwierdzono 91 wniosków o płatność na łączną kwotę 35 072 002,83 zł. W 2022 r. objęto wsparciem 1 064 osoby długotrwale bezrobotne, 121 osób z niepełnosprawnościami, 615 osób powyżej 50 roku życia, 2 299 osób o niskich kwalifikacjach oraz utworzono 646 miejsc pracy w ramach bezzwrotnych środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Pomoc Ukrainie

Podpisano 18 umów o dofinansowanie projektów pozakonkursowych poświęconych realizacji kompleksowej i interwencyjnej pomocy oraz integracji dla osób uciekających przed wojną w Ukrainie. Wartość zakontraktowanych projektów to 15 163 785,60 zł.

W roku sprawozdawczym rozpoczęto także realizację projektu „Razem możemy więcej” – programu aktywizacyjnego dla cudzoziemców, który stanowił odpowiedź na potrzeby obywateli Ukrainy. Został także uruchomiony w siedzibie WUP Punkt Informacyjny dla obywateli Ukrainy.

W ramach Umowy Partnerstwa Lokalnego na rzecz Badań Rynku, w IV kwartale 2022 roku wypracowany i zatwierdzony został schemat realizacji badań dotyczących sytuacji obywateli Ukrainy na zachodniopomorskim rynku pracy. Związane to jest z licznym napływem obywateli tego kraju do Polski, a także zmianami specyfiki migracji (z typowo zarobkowej na uchodźczą) oraz wyzwaniem związanym z potrzebą wsparcia w jak naj-szybszym odnalezieniu się uchodźców na zachodniopomorskim rynku pracy. Badanie obejmowało dwie kategorie respondentów:

- pracodawców, którzy powiadomili o zatrudnieniu obywatela Ukrainy powiatowe urzędy pracy (badanie we współpracy z PUP);
- zarejestrowanych bezrobotnych obywateli Ukrainy w powiatowych urzędach pracy (badanie we współpracy z PUP).

Wsparciem objęto także dzieci obywateli Ukrainy do lat 3 w ramach programu „Zachodniopomorskie Małe Skarby”.

Kampania informacyjna dla obywateli Ukrainy, którzy są objęci ochroną czasową w Polsce, pod nazwą „Europejska Pula Talentów – pomoc dla Ukrainy” realizowana przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej i sieć EURES. Dodatkowo, doradca EURES wziął udział w „Targach Pracy dla obywateli Ukrainy”, które odbyły się w Centrum Kultury w Mielnie.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020

W związku z zaawansowanym etapem wdrażania programu, w Działaniach RPO WZ 2014-2020 bezpośrednio oddziałujących na obszar **rynek pracy** w 2022 r., podobnie jak w 2021 r., nie podpisano żadnych nowych umów o dofinansowanie.

Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 218 umów na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości 599,6 mln zł.

Wsparcie to, w wyniku realizacji projektów, pozwoliło na osiągnięcie na koniec 2022 r. m.in. następujących efektów:

- Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie – 38 251 osoby;
- Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie (C) – 25 032 osoby;
- Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie – 4 746 osób.

W poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2022 r.).

Tabela 37. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Rynek pracy

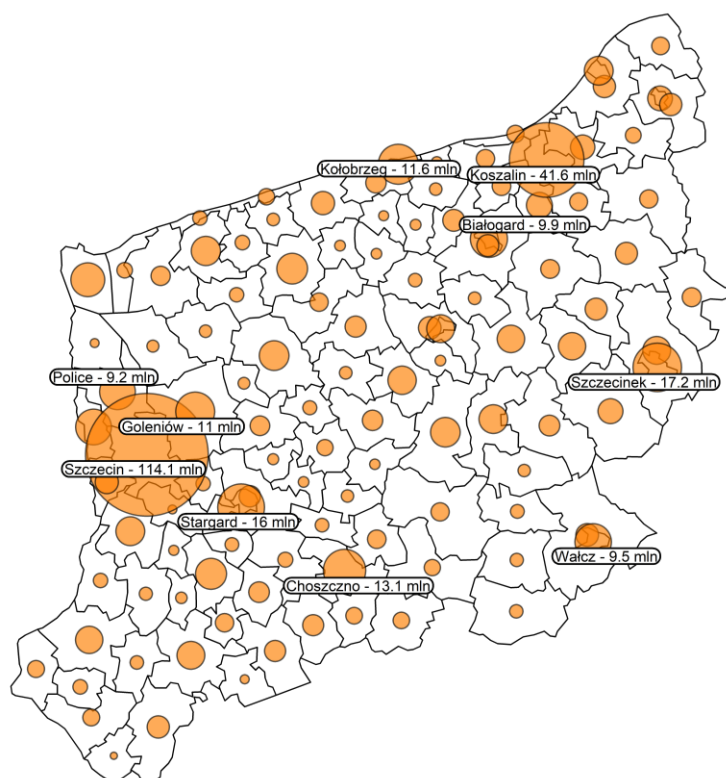
Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Grzmiąca	szczecinecki	760
Świdwin (g. wiejska)	świdwiński	660
Barwice	szczecinecki	658
Choszczno	choszczeński	641
Przelewice	pyrzycki	639
Szczecinek (g. wiejska)	szczecinecki	615
Świeszyno	koszaliński	561
Krzęcin	choszczeński	555
Biały Bór	szczecinecki	493
Rewal	gryficki	484

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2022 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 43. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Rynek pracy

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Pojawienie się nowych wyzwań związanych zarówno z wybuchem wojny w Ukrainie, jak i nadal występującymi konsekwencjami okresu pandemii, wywarło wpływ na sytuację na zachodniopomorskim rynku pracy. W trosce o utrzymanie relatywnie wysokiego popytu na pracę, a także długookresowej stabilizacji rynku pracy w zakresie równowagi popytu i podaży, samorząd województwa z jednej strony kontynuował działania ochronne i aktywizujące dla łagodzenia skutków pandemii i wspierania gospodarczego „odbicia” popandemicznego. Natomiast z drugiej strony skoncentrował się na działaniach związanych z wybuchem wojny w Ukrainie, przekładającym się na gwałtowny i duży wzrost kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, a także na napływ uchodźców wojennych. Napływ do województwa uchodźców wojennych stanowi dla samorządu województwa w perspektywie krótkoterminowej poważne i kosztowne wyzwanie (zwłaszcza w obszarze zapewnienia wysokiego poziomu usług społecznych i stymulowania włączania społecznego). Jednak w perspektywie długoterminowej jest bardzo istotnym czynnikiem prorozwojowym i stabilizującym rynek pracy. Deficyt pracowników i kwalifikacji na rynku pracy dotyka zachodniopomorskich pracodawców od wielu lat. Napływ pracowników spoza województwa jest procesem – w kontekście ekonomicznym – pożądanym i jego wykorzystanie pozwoli na podniesienie poziomu regionalnego kapitału ludzkiego. Z tego powodu niezwykle istotne były podejmowane przez samorząd województwa i podległe mu jednostki działania w zakresie wspierania jak najszybszego i przyjaznego wchodzenia uchodźców na zachodniopomorski rynek pracy. O skuteczności działań samorządu świadczą informacje dotyczące rynku pracy w 2022 r. – utrzymująca się niskim poziomie stopa bezrobocia rejestrowanego, czy też liczne podjęcia pracy przez uchodźców. Nowe wyzwania związane z rynkiem pracy nie osłabiły aktywności samorządu województwa w obszarach wymagających interwencji również w poprzednich latach, takich jak podnoszenie aktywności zawodowej osób poniżej 25 roku życia, dalsze wzmacnianie współpracy przedsiębiorstw z placówkami kształcącymi w zawodach, aktywizacja osób biernych zawodowo, a także osłabianie zjawiska odpływu pracowników z regionalnego rynku pracy.

3.4.4

Polityka edukacyjna

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze edukacji

Samorząd województwa wykonuje zadania w zakresie edukacji wprost przypisane co do charakteru województwom, określone w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe.

Jako organ prowadzący dla 6 jednostek nadzoruje je w sprawach finansowych i administracyjnych. Nadzoru temu podlega w szczególności: prawidłowość dysponowania przyznanymi szkole lub placówce środkami budżetowymi oraz pozyskanymi przez szkołę lub placówkę środkami pochodzącymi z innych źródeł, a także gospodarowanie mieniem, przestrzeganie obowiązujących przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników i uczniów oraz przestrzegania przepisów dotyczących organizacji pracy szkoły i placówki.

Obowiązkiem samorządu województwa jako organu prowadzącego jest także: zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki; zapewnienie warunków umożliwiających stosowanie specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży objętych kształceniem specjalnym; wykonywanie remontów obiektów szkolnych oraz zadań inwestycyjnych w tym zakresie; wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczo-profilaktycznych, przeprowadzanie egzaminów oraz wykonywanie innych zadań statutowych; wykonywanie czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w stosunku do dyrektora szkoły lub placówki; przekazanie do szkół dla dzieci i młodzieży oraz placówek informacji o podmiotach wykonujących działalność leczniczą, udzielających świadczeń zdrowotnych w zakresie leczenia stomatologicznego dla dzieci i młodzieży finansowanych ze środków publicznych oraz zapewnienia kształcenia, wychowania i opieki, w tym kształcenia specjalnego i profilaktyki społecznej.

Na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie samorząd województwa w zakresie edukacji podejmuje również działania oparte na współpracy z podmiotami zewnętrznymi, tj. z organizacjami pożytku publicznego, fundacjami i stowarzyszeniami, które zaangażowane są we wsparcie oraz rozwój edukacji dzieci i młodzieży. Realizuje swoje zadania poprzez organizacje III sektora, przyznając im niezbędną pomoc finansową.

Zgodnie z ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, art. 11 i art. 14, do zadań samorządu województwa w zakresie sportu należy:

- utrzymanie i rozbudowa infrastruktury społecznej i technicznej o znaczeniu wojewódzkim;
- wspieranie i prowadzenie działań na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- wykonywanie zadań o charakterze wojewódzkim w zakresie kultury fizycznej i turystyki;
- udzielanie pomocy innym województwom bądź jednostkom samorządu terytorialnego, w tym pomocy finansowej.

Według ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, art. 4 i art. 11 do zadań samorządu województwa w zakresie sportu należy:

- wspieranie lub powierzanie, w zakresie upowszechniania kultury fizycznej, realizacji zadań publicznych przez organizacje pozarządowe oraz inne uprawnione podmioty, prowadzące działalność statutową w danej dziedzinie;
- przeprowadzanie otwartego konkursu ofert lub zlecanie realizacji zadania publicznego organizacjom pozarządowym, bądź innym uprawnionym podmiotom z pominięciem otwartego konkursu ofert na podstawie złożonej oferty na realizację zadania publicznego o charakterze lokalnym lub regionalnym, dla którego wysokość dofinansowania lub finansowania nie przekroczy kwoty 10 000 zł oraz będzie ono realizowane w okresie nie dłuższym niż 90 dni, albo w razie wystąpienia klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej lub awarii technicznej.

Na podstawie uchwał Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego i Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego do zadań samorządu województwa w zakresie **sportu** należy:

- uczestnictwo w organizacji wydarzeń oraz przedsięwzięć w zakresie kultury fizycznej i sportu, promujących województwo, o charakterze regionalnym, ogólnopolskim lub międzynarodowym;
- przyznawanie nagród finansowych dla najlepszych sportowców z województwa i ich trenerów za osiągnięcia sportowe;
- przyznawanie, wstrzymywanie lub pozbawianie stypendiów z budżetu Województwa dla zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe;
- zlecanie realizacji zadań publicznych Województwa w ramach otwartego konkursu ofert na wspieranie realizacji zadań publicznych w zakresie kultury fizycznej;
- udzielanie pomocy finansowej jednostkom samorządu terytorialnego z obszaru województwa zachodniopomorskiego z przeznaczeniem na poprawę i modernizację infrastruktury sportowej.

Na podstawie uchwał Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego i Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego do zadań samorządu województwa w zakresie **edukacji** należy:

- wspieranie rozwoju organizacyjnego i jakościowego jednostek oświatowych prowadzonych przez Województwo;
- przyznawanie nagród finansowych dla wyróżniających się nauczycieli prowadzonych Województwo jednostek oświatowych;
- przyznawanie, wstrzymywanie lub pozbawianie stypendiów z budżetu WZ dla studentów rozpoczynających studia na zachodniopomorskich uczelniach;
- zlecanie realizacji zadań publicznych Województwa w ramach otwartego konkursu ofert na wspieranie realizacji zadań publicznych w zakresie edukacji;
- udzielanie pomocy zdrowotnej nauczycielom w jednostkach oświatowych, dla których Województwo Zachodniopomorskie jest organem prowadzącym;
- umożliwienie nauki języka ukraińskiego uczniom pochodzącym z mniejszości narodowej ukraińskiej oraz uczniom obcokrajowcom z Ukrainy, podtrzymywanie ich tożsamości kulturowej poprzez naukę literatury ukraińskiej i tradycji kraju pochodzenia;
- kształcenie młodzieży i dorosłych w kierunkach medyczno-społecznych istotnych dla rozwoju regionu;
- wspieranie nauczycieli regionu w doskonaleniu zawodowym i podwyższaniu kwalifikacji zawodowych oraz wspieranie szkół w realizacji polityki oświatowej państwa.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Polityka sektorowa na rzecz Kapitału oraz spójności społecznej w Województwie Zachodniopomorskim na lata 2016-2026

Samorząd województwa w ramach przedmiotowej polityki realizuje działania mające na celu zwiększenie roli organizacji pozarządowych w systemie usług publicznych w takich obszarach jak: rozwój rekreacji i sportu, edukacja formalna i nieformalna, integracja i animacja społeczna, rynek pracy i aktywizacja zawodowa, profilaktyka zdrowotna, profilaktyka uzależnień i przemocy w rodzinie, rehabilitacja społeczna i zawodowa, działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego, rozwój ruchów kulturalnych i artystycznych oraz we wszelkich innych dziedzinach rozwijających standardy życia społecznego, a także rozwijających potencjał jednostek i zbiorowości lokalnej.

Zamierzonym efektem prowadzonych działań na rzecz rozwoju kapitału społecznego na Pomorzu Zachodnim jest dostrzeżenie zaangażowania oraz troski władz lokalnych i regionalnych o równy dostęp do usług publicznych, o jakość życia, o normy i wartości istotne dla mieszkańców regionu, tak obecnych, jak i przyszłych.

Samorząd województwa przyjął równocześnie rolę koordynatora, mentora i superwizora procesów rozwojowych realizowanych w ramach czterech głównych kierunków działań, w tym poprzez upowszechnianie wśród samorządów zasad, narzędzi i dobrych praktyk w zakresie aktywnych polityk publicznych (wg paradygmatu Governance), czego efektem jest spójne działanie samorządów różnych szczebli, racjonalizacja

wydatkowania środków publicznych, zwiększenie kapitału relacji na poziomie instytucjonalnym i docelowo na poziomie społecznym oraz zmiana świadomości w zakresie postrzegania roli i zasad polityk publicznych.

Program Współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z Organizacjami Pozarządowymi

Głównym celem współpracy województwa z organizacjami pozarządowymi jest budowanie tożsamości i wzrost spójności regionu poprzez inicjowanie, wspieranie i promowanie inicjatyw mieszkańców Pomorza Zachodniego oraz tworzenie zintegrowanych i obywatelsko świadomych wspólnot na poziomie lokalnym i regionalnym. Do stałego rozwoju tej współpracy przyczynia się m.in. efektywne wykonywanie zadań publicznych Województwa, w tym w zakresie upowszechniania kultury fizycznej, przez włączenie do ich realizacji organizacji pozarządowych; wzmacnianie mechanizmów konsultacji społecznych w województwie, m.in. poprzez zwiększanie udziału przedstawicieli organizacji pozarządowych w konsultacjach społecznych czy wdrażanie dobrych praktyk w obszarze współpracy pomiędzy administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi.

Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (ZSU 2030)

Dokument został opracowany w wyniku szerokich konsultacji, z uwzględnieniem: wymogów wynikających z Umowy Partnerstwa, rekomendacji raportu „Strategia Umiejętności OECD: Polska” oraz założeń Nowego Europejskiego Programu na rzecz Umiejętności.

Obszary oddziaływania w ramach ZSU 2030 (część szczegółowa): umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i osób dorosłych; rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry zarządzające; rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące; rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną; rozwijanie i wykorzystanie umiejętności w miejscu pracy; doradztwo zawodowe; współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną; planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności. Zapisy ZSU 2030 stanowią zarówno podstawę określenia planów zagospodarowania funduszy krajowych i europejskich na rzecz rozwoju umiejętności, jak i wspólny układ odniesienia umożliwiający najkorzystniejsze planowanie projektów i programów przez dysponentów poszczególnych części budżetu państwa, jednostki samorządu terytorialnego oraz inne podmioty publiczne i prywatne.

Polityka Rynku Pracy Województwa Zachodniopomorskiego z perspektywą do 2030

Jej priorytetowe zadania to przeciwdziałanie odpływowi pracowników z rynku pracy oraz kształtowanie podaży pracowników o wymaganych kwalifikacjach na rynku regionalnym. Zakłada także realizację działań wykraczających poza aktualną interwencję a służącą realizacji założonych przez samorząd województwa celów strategicznych. Jej działania koncentrują się na wsparciu zarówno pracodawców, jak i pracowników poprzez:

- poprawę warunków sprzyjających aktywności zawodowej mieszkańców województwa,
- wspieranie przedsiębiorców w procesie adaptacji do zmieniających się warunków gospodarczych oraz utrzymywaniu wysokiego poziomu wykorzystania regionalnych zasobów kapitału ludzkiego,
- stymulowanie procesów sprzyjających włączeniu społecznemu, w porozumieniu z szeregiem podmiotów, będących zarówno bezpośrednimi uczestnikami rynku pracy, jak i stanowiących jego otoczenie czyli m.in. placówkami edukacyjnymi (szkoły branżowe), instytucjami szkoleniowymi oraz uczelniami.

Regionalna Strategia Rozwoju Inteligentnych Specjalizacji województwa zachodniopomorskiego 2020 + (RIS3 WZ)

Jej założenia definiują aktywność samorządu na rzecz kształtowania wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmacniania konkurencyjności regionu. W kontekście RIS3 WZ zaangażowanie to oznacza przede wszystkim inicjowanie działań, odpowiadających kluczowym wyzwaniom z zakresu innowacji, a także wytyczenie celów i kierunków kształtowania regionalnego systemu innowacji. RIS 3 WZ kierunkuje transformację województwa w kierunku regionu inteligentnego, opierającego swój wzrost na wiedzy, w którym podstawowym źródłem produktywności staje się kapitał ludzki i umiejętność uczenia się. RIS WZ umiejscawia – wśród czterech grup partnerów poczwórnej helisy – społeczeństwo wraz z jego zasobem do absorbowania wiedzy i umiejętności oraz zdolnością do angażowania się w procesy rozwojowe.

Polityka gospodarcza województwa zachodniopomorskiego

Polityka gospodarcza samorządu województwa zachodniopomorskiego stoi na straży wzmocnienia prywatnego charakteru gospodarki, postrzegając ją przy tym w aspekcie uwarunkowań społeczno-ekonomicznych i zrównoważonego rozwoju całego regionu oraz dostępności jego efektów dla wszystkich mieszkańców. Nieocenione narzędzie do długookresowego wspierania polityki gospodarczej w osiąganiu jej celów stanowi edukacja, wobec której w regionie określane są cele związane z umiejętnościami przekrojowymi, podstawowymi i zawodowymi nabywanymi od początku zinstytucjonalizowanych form kształcenia formalnego, ale także w późniejszej karierze zawodowej uczenia się nieformalnego i pozaformalnego; to edukacja stawiająca m.in. na przedsiębiorczość, umiejętności cyfrowe, językowe i w zakresie komunikowania się; utrwalająca poczucie wspólnoty regionalnej, ucząca obywatelskości, umiejętności osobistych, społecznych i w zakresie uczenia się oraz myślenia krytycznego i kompleksowego rozwiązywania problemów, a także pracy zespołowej i zdolności adaptacji do nowych warunków.

Polityka edukacyjna województwa zachodniopomorskiego

Przedmiot polityki edukacyjnej województwa zachodniopomorskiego odwołuje się do ogólniejszych prawidłowości rozwojowych, ale też koresponduje z bieżącymi rozwiązaniami w zakresie programów kształcenia formułowanych przez państwo, potrzebami i przedsięwzięciami dotyczącymi jednostek samorządu terytorialnego jako organami prowadzącymi placówki edukacyjne czy też doświadczeniami kadry pedagogicznej, uczniów, rodziców czy też uczestników rynku pracy jako beneficjentów transferu wiedzy. W tym zakresie polityka edukacyjna i jej przedmiot ulegają zmianom, adaptacji, uzgodnieniu z realiami współczesnego świata i potrzebami wspólnoty samorządowej. Stałym punktem odniesienia pozostaje dla niej dobrostan społeczno-kości regionu wyrażony w duchu i zapisach Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego oraz decyzje samorządu województwa odnośnie przedmiotu, dynamiki i ukierunkowania podejmowanych działań.

Cele i główne działania realizowane w 2022 r.

Cel I: budowanie kapitału edukacyjnego na rzecz kształcenia dla przyszłości

Cel kierunkowy 1.1 Wspieranie rozwoju kultury pracy szkoły opartej na zespołowości i interdyscyplinarności

Prowadzenie wojewódzkich jednostek oświatowych

Zapewnienie edukacji dzieciom i młodzieży przebywającej na leczeniu w dziecięcym szpitalu uzdrowskim „Słoneczko” w Kołobrzegu

Zespół Szkół Specjalnych przy szpitalu uzdrowskim „Słoneczko” w Kołobrzegu

Szkoły zapewniają kontynuację nauki oraz opiekę wychowawczą dzieciom i młodzieży przebywającym w Dziecięcym Szpitalu Uzdrowskim na leczeniu z powodu chorób przewlekłych. W skład Zespołu wchodzi: Szkoła Podstawowa Specjalna z oddziałem przedszkolnym, Liceum Ogólnokształcące Specjalne oraz Zespół Pozalekcyjnych Zajęć Wychowawczych.

Efekty:

- organizacja ogólnopolskiego konkursu plastycznego „Jak dbam o siebie i relacje w czasie pandemii” dla szkół przyszpitalnych i sanatoryjnych w ramach zadań szkoły należącej do sieci szkół promujących zdrowie;
- organizacja Europejskiego Dnia Walki z Otyłością we współpracy z Miejskim Klubem Sportowym „Kotwica Kołobrzeg”; święta szkoła – Światowy Dzień Zdrowia;
- uroczystości z okazji 70-lecia istnienia Dziecięcego Szpitala Uzdrowskiego i Szkoły Przyszpitalnej;
- udział w akcjach ekologicznych i społecznych o zasięgu ogólnopolskim: Dzień Ziemi; „Góra Grosza”; Dzień Walki z Uzależnieniami; Dzień Szkoły bez Przemocy;
- realizacja programu opartego na Wojewódzkim Programie Higieny i Profilaktyki Wybranych Chorób Zakaźnych pt. „Higiena naszą tarczą ochronną”, projektach edukacyjnych „Ratujemy i Uczymy

Ratować” – organizator Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, „Znamię. Znam je!”, „Akademia dojrzewania”.

Wydatki (suma): 1 941 700,75 zł, w tym:

- działalność dydaktyczna w szkole podstawowej specjalnej – 546 666,42 zł;
- działalność dydaktyczna w liceum ogólnokształcącym specjalnym – 191 657,97 zł;
- dokształcanie i doskonalenie nauczycieli – 9 340,00 zł;
- świadczenie z zakresu pomocy zdrowotnej dla nauczycieli – 1 393,00 zł;
- edukacyjna opieka wychowawcza – 1 192 643,36 zł.

Wspieranie rozwoju I LO w Białym Borze oraz podtrzymywanie ukraińskiej tożsamości narodowej uczniów szkoły

I Liceum Ogólnokształcące im. Tarasa Szewczenki w Białym Borze

I Liceum Ogólnokształcące im. Tarasa Szewczenki umożliwia uczniom pochodzącym z mniejszości narodowej naukę języka ukraińskiego, historii i kultury oraz literatury ukraińskiej, a także wspiera podtrzymanie tożsamości narodowej oraz tradycji ukraińskich poprzez udział młodzieży w różnych kołach zainteresowań oraz uczestnictwo w imprezach w środowisku wielokulturowym.

Liczba uczniów po 24 lutego 2022 ze względu na konflikt zbrojny na terytorium Ukrainy ulegała zmianie: w czerwcu 2022 r. wynosiła 73 uczniów, w internacie mieszkało 88. Szkołę ukończyło 13 uczniów (wszyscy zdali maturę, również uczennica przybyła po 24 lutego 2022 r.).

Efekty:

- zabezpieczenie dobrych warunków do zamieszkania oraz wyżywienia, środków higieny osobistej, odzieży i pomocy naukowych uczniom przybyłym po 24 lutego 2022 r.;
- organizacja Świąt Wielkanocnych i zabezpieczenie opieki podczas przerwy wiosennej uczniom, którzy nie mogli wrócić do swoich domów rodzinnych w Ukrainie;
- organizacja pomocy psychologicznej dla wszystkich potrzebujących uczniów;
- organizacja dodatkowej nauki języka polskiego dla uczniów przybyłych po 24 lutego 2022 r.;
- organizacja uroczystości szkolnych: upamiętnienie 30 rocznicy odsłonięcia pomnika Tarasa Szewczenki, Dzień Edukacji Narodowej, spotkanie integracyjne uczniów, Dzień Godności, Dzień Pamięci Ofiar Wielkiego Głodu w Ukrainie, Dzień Języka Ukraińskiego, Dzień Otwartej Szkoły, 75 rocznica Akcji Wisła, Spotkanie Wigilijne;
- realizacja projektu Wszystko, co nam w duszy gra (warsztaty artystyczno-edukacyjne mniejszości ukraińskiej, romskiej i kaszubskiej);
- pozyskanie środków i realizacja projektu Braterstwo w pieśni i tańcu (warsztaty artystyczno-edukacyjne oraz trasa koncertowa: Szczecin, Kołobrzeg);
- warsztaty na temat demokracji, wycieczka do Warszawy, występy kolędnicze (wertepy) w Wałczu, Stargardzie, Ińsku, Bytowie i Gdańsku;
- udział w uroczystościach w środowisku lokalnym i ukraińskiej mniejszości narodowej: Narodowe Czytanie, Narodowe Święto Niepodległości, odsłonięcie pamiątkowej tablicy na cmentarzu żydowskim w Białym Borze, manifestacja poparcia dla Ukrainy w Szczecinku, protest przeciwko wojnie w Ukrainie pod pomnikiem Szewczenki, koncert charytatywny Gramy dla Ukrainy w Szczecinku, Festiwal Twórczości Ukraińskiej w Teatrze im. Aleksandra Sawruka w Elblągu, XXIX rocznica odnowienia Cmentarza Wojskowego w Aleksandrowie Kujawskim, 75 rocznica Akcji Wisła w Centralnym Obozie Pracy w Jaworznie, charytatywny koncert Narodowej Kapeli Bandurzystów z Kijowa w Szczecinku;
- uczestnictwo nauczycieli i wychowawców internatu w szkoleniach, kursach kwalifikacyjnych i doskonalących zgodnie z potrzebami szkoły i internatu;
- ukończenie studiów podyplomowych przez dwoje nauczycieli (chemia, język angielski);
- kontynuacja studiów podyplomowych przez wychowawcę internatu;
- organizacja cyklicznych spotkań szkoleniowych Zespołu Wychowawczego w internacie;

- szkolenia w ramach WDN;
- 100% zdawalność matur;
- bardzo wysokie wyniki maturalne – w rankingu Perspektyw osiągnięcie statusu Brązowej Szkoły;
- doposażenie klas w pomoce dydaktyczne oraz sali gimnastycznej w sprzęt sportowy;
- przygotowanie boiska rekreacyjnego (na trawie) do piłki nożnej, siatkówki i zamontowanie zewnętrznej stołu do ping-ponga;
- zakup translatorów wykorzystywanych podczas lekcji;
- remont wszystkich łazienek wychowanków, doposażenie kuchni, jadalni oraz świetlicy.

Wydatki (suma): 3 198 900,44 zł, w tym:

- pomoc obywatelom Ukrainy na terytorium województwa – 338 676,54 zł;
- działalność dydaktyczna i wychowawcza I LO w Białym Borze – 1 303 349,57 zł;
- prowadzenie internatu przy I LO w Białym Borze – 1 534 180,33 zł;
- doskonalenie i szkolenie nauczycieli – 7 460,60 zł;
- finansowanie pomocy zdrowotnej dla uczniów, którzy nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innych tytułów – 15 233,40 zł.

Wspieranie rozwoju organizacyjnego i kształcenia umiejętności w ZCKZiU w Świnoujściu

W Zachodniopomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Świnoujściu kształcą się 334 uczniów i słuchaczy w (Wojewódzkim Technikum dla Młodzieży – 180 i w Wojewódzkiej Szkole Policealnej – 154). W roku szkolnym 2022/2023 w technikum uruchomiono trzy klasy pierwsze: technika usług kelnerskich, technika organizacji turystyki i technika ortopedę. Zwiększyła się liczba uczniów ze względu na dzieci z Ukrainy i podwójne roczniki uczniów klas ósmych. W szkole policealnej przyjęto bardzo wielu uczniów z Ukrainy, którzy uczą się na wszystkich kierunkach (80 słuchaczy). Dla nich prowadzone są zajęcia wyrównawcze w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W Wojewódzkiej Szkole Policealnej w Świnoujściu kształcą się w zawodach: technik masażysta, technik usług kosmetycznych, opiekun medyczny, opiekunka dziecięca, opiekun w domu pomocy społecznej, technik ortopeda.

Efekty:

- zintensyfikowano działania promocyjne: zorganizowano w placówce warsztaty szkolne dla uczniów ostatnich klas szkoły podstawowej. Młodzież uczestniczyła w zajęciach w pracowniach (kelnerskiej, turystycznej, ortopedycznej);
- nauczyciele z uczniami wyjeżdżali do szkół podstawowych w województwie (Międzyzdroje, Wolin, Kamień Pomorski, Dziwnów) z prezentacją placówki;
- przygotowano i rozdawano ulotki i plakaty w języku polskim i ukraińskim;
- uruchomiono reklamę szkoły na telebimach przy promach Bielik;
- m.in. dzięki tym działaniom uruchomiono wszystkie zaplanowane kierunki i utworzono dodatkowy 13 oddział;
- sukcesem jest wysoka zdawalność egzaminów zawodowych wśród uczniów i słuchaczy z Ukrainy;
- w roku 2022 odnotowano bardzo dobre wyniki egzaminów zawodowych. Poziom zdawalności na kierunku technik masażysta – 100%, na kierunku: technik usług kosmetycznych – 98%;
- odbywały się zajęcia dodatkowe w ramach projektu „Razem dla Młodzieży”: kółko i zajęcia wyrównawcze z matematyki, kółko i zajęcia wyrównawcze z biologii, kółko z języka angielskiego i niemieckiego.

Wydatki (suma): 3 768 279,91 zł, w tym:

- działalność dydaktyczna i wychowawcza ZCKZiU w Świnoujściu – 3 342 289,17 zł;
- doskonalenie i szkolenie nauczycieli – 14 271,00 zł;
- świadczenie z zakresu pomocy zdrowotnej dla nauczycieli – 1 000,00 zł;
- finansowanie pomocy zdrowotnej dla uczniów, którzy nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innych tytułów – 2 008,80 zł;

- projekt „Razem dla Młodzieży” w ramach działania 8.6 RPO WZ – 199 737,54 zł;
- pomoc obywatelom Ukrainy na terytorium województwa – 208 973,40 zł.

Wspieranie rozwoju organizacyjnego i kształcenia umiejętności w ZCKZiU w Szczecinie

ZCKZiU w Szczecinie kształci słuchaczy w zawodach medycznych, społecznych oraz w zawodach mieszczących się w sferze usług publicznych na rzecz środowiska lokalnego w regionie: technik elektroradiolog, technik farmaceutyczny, technik masażysta, technik usług kosmetycznych, terapeuta zajęciowy, asystent osoby niepełnosprawnej, technik sterylizacji medycznej, opiekun medyczny, a od 2021 r. podolog. Misją ZCKZiU w Szczecinie jest kształcenie kadr na najwyższym poziomie, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oświatowego, standardami egzaminacyjnymi oraz oczekiwaniami słuchaczy i kandydatów przyjmowanych w drodze rekrutacji do szkoły. Liczba słuchaczy w ZCKZiU w Szczecinie (w Wojewódzkiej Szkole Policealnej w Szczecinie) na dzień 30 września 2022 r. (w roku szkolnym 2022/2023) wynosiła 351. Średnia liczba słuchaczy w 2022 r. – 246. Liczba absolwentów w 2022 r. – 74.

Efekty:

- dalsza realizacja wdrożonego w 2020 r. projektu „Razem dla młodzieży” realizowanego w ramach RPO WZ 2014-2020, Oś priorytetowa VIII Edukacja, Działanie 8.6 Wsparcie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe oraz uczniów uczestniczących w kształceniu zawodowym i osób dorosłych uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia zawodowego, w ramach którego kolejnych 10 uczestników projektu zdobyło dodatkową kwalifikację rynkową czeladnika kosmetyczki, 10 nauczycieli ukończyło kurs kosmetyczny oraz 20 uczestników projektu uczestniczyło w stażach zawodowych podnosząc kompetencje zawodowe oraz nawiązując współpracę zawodową z potencjalnymi pracodawcami;
- kontynuowanie wsparcia Wyższej Szkoły Integracji Europejskiej w Szczecinie w zakresie realizacji projektu – „Podniesienie jakości kształcenia w Zachodniopomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie poprzez wdrożenie kompleksowego programu wsparcia opartego na potrzebach współczesnego rynku pracy” wpłynęło na podniesienie kwalifikacji zawodowych u 20 uczestników projektu – oferta edukacyjna była skierowana dla słuchaczy kierunków opiekun medyczny, technik farmaceutyczny;
- wsparcie 40 słuchaczy z Ukrainy kształcących się w zawodzie opiekun medyczny, dotyczące zabezpieczenia organizacyjnego praktyk zawodowych w umundurowanie zgodne z bhp;
- udział w konsultacjach społeczno-gospodarczych dot. potrzeby włączenia kwalifikacji rynkowej „Metoda Hoppe SOS 3D-Poziom I” opiekun medyczny do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji;
- rekrutacja słuchaczy do programu „Wsparcie na starcie” dot. pomocy finansowej na rzecz rozpoczęcia działalności gospodarczej.

Wydatki (suma): 5 655 428,09 zł, w tym:

- działalność dydaktyczna i wychowawcza ZCKZiU w Szczecinie – 4 163 198,09 zł;
- prowadzenie internatu przy ZCKZiU w Szczecinie – 1 081 539,06 zł (w tym: na remont dachu – uszkodzenia po burzy w lutym 2022 r. – wydatkowano 53 295,48 zł, a odszkodowania z firmy ubezpieczeniowej otrzymano 50 835,48 zł);
- doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli – 15 031,36 zł;
- świadczenie z zakresu pomocy zdrowotnej dla nauczycieli – 21 223,00 zł;
- finansowanie pomocy zdrowotnej dla uczniów, którzy nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innych tytułów – 1 060,20 zł;
- projekt „Razem dla Młodzieży” w ramach działania 8.6 RPO WZ – 192 243,15 zł;
- pomoc obywatelom Ukrainy na terytorium województwa – 181 133,23 zł.

Cel kierunkowy 1.2 Wspieranie rozwoju zawodowego nauczycieli

Prowadzenie wojewódzkich jednostek oświatowych

Aktywność CEN w Koszalinie

Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie jest wojewódzką placówką doskonalenia nauczycieli, która realizuje zadania z zakresu doskonalenia w oparciu o diagnozę potrzeb dyrektorów i nauczycieli oraz kierunki polityki oświatowej państwa. Organizuje również doradztwo metodyczne w porozumieniu z Zachodniopomorskim Kuratorem Oświaty, zatrudniając 24 doradców metodycznych różnych specjalności.

Efekty:

- 21 kwietnia 2022 r. zorganizowano konkurs dla uczniów i szkół „Nie dokarmiaj smoga”, w którym uczestniczyło ponad 30 szkół;
- 19 maja 2022 r. zorganizowano konferencję: „Down Syndrome Education. Efektywna edukacja dzieci i młodzieży z zespołem Downa” we współpracy z PSONI Koło Koszalin, Centrum Edukacji Nauczycieli (CEN), Politechniką Koszalińską, Fundacją JA TEŻ, w której uczestniczyło 60 nauczycieli;
- zorganizowano cykl spotkań z doradcami metodycznymi – „Wieczorne rozmowy humanistów o ...”, w których uczestniczyło ponad 100 nauczycieli;
- 29 października 2022 r., wspólnie z miastem Koszalin, zorganizowano konferencję „Jajko czy kura? Uzależnienia, a zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży”, w której uczestniczyło 47 pedagogów;
- 24 listopada 2022 r. zorganizowano konferencję z udziałem Marka Kamińskiego „Moje bieguny”, która zgromadziła 50 uczestników;
- 1 grudnia 2022 r. zorganizowano ogólnopolską konferencję „Szkolnictwo zawodowe warunkiem rozwoju regionu”, w której udział wzięło 160 nauczycieli;
- zorganizowano szereg form doskonalenia nauczycieli: kurs kwalifikacyjny z zarządzania oświatą, szkolenia rad pedagogicznych, kursy problemowe i warsztaty metodyczne dla nauczycieli w formie stacjonarnej i zdalnej;
- zorganizowano konkursy dla uczniów: Olimpiady Przedmiotowe i Olimpiada Malucha dla uczniów koszalińskich szkół, Diecezjalny Konkurs Wiedzy Religijnej, konkurs fotograficzny Ludzie, miejsca, sytuacje w ramach cyklu Pomorze Zachodnie to My!;
- realizowano projekt Koszalińska Szkoła Ćwiczeń, w którym wykonywano przypisane zadania: szkolenia nauczycieli Zespołu Szkół nr 1 w Koszalinie, diagnoza potrzeb ośmiu szkół wspomaganych przez szkołę ćwiczeń;
- wydano kolejne cztery numery publikacji metodycznych EduFokus.

Wydatki (suma): 5 469 947,07 zł, w tym:

- działalność placówek dokształcania i doskonalenia nauczycieli – 3 731 221,81 zł;
- gromadzenie i udostępnianie zbiorów biblioteki pedagogicznej – 1 595 249,79 zł;
- pomoc obywatelom Ukrainy na terytorium województwa – 62 347,20 zł;
- świadczenie z zakresu pomocy zdrowotnej dla nauczycieli – 2 410,00 zł;
- projekt Koszalińska Szkoła Ćwiczeń w ramach działania 2.10 PO WER – 78 718,27 zł.

Aktywność ZCDN w Szczecinie

Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli (ZCDN) w Szczecinie poprzez ustawiczny rozwój i efektywne zarządzanie systematycznie podnosi jakość świadczonych usług w obszarze doskonalenia zawodowego nauczycieli ze szczególnym uwzględnieniem wspomagania szkół i placówek, rozwija warsztat informacyjno-bibliograficzny oraz zarządza informacją edukacyjną

Efekty:

- zakończono realizację przedsięwzięcia grantowego „E-kompetencje nauczyciela. Skuteczne kształcenie na odległość” realizowanego w ramach projektu „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”. W ramach przedsięwzięcia przeszkolono 23 pracowników ZCDN-u i 156 nauczycieli z województwa zachodniopomorskiego, powstały 23 zestawy scenariuszy lekcji do nauczania zdalnego oraz 4 wykłady skierowane do nauczycieli;
- Cykliczne przedsięwzięcia realizowane przez ZCDN:

- Cykl szkoleń „Ferie w ZCDN-ie”;
  - Cykl szkoleń „Wakacje z ZCDN-em”;
  - Cykl szkoleń „Wakacje z ZCDN-em”;
  - Kwiecień miesiącem autyzmu;
  - „Tydzień Mózgu w ZCDN-ie”;
  - Konkursy przedmiotowe dla uczniów szkół ponadpodstawowych.
- Wybrane wydarzenia w Zachodniopomorskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli w roku 2022:
- Konferencja „Wychowanie przez działanie”;
  - Konferencja „Stereotypy, uprzedzenia, dyskryminacja w szkole – rola wychowawcy w edukacji antydyskryminacyjnej”;
  - #PytamSprawdzamKlikam! Konferencja metodyczna dla nauczycieli poświęcona myśleniu krytycznemu w edukacji;
  - Obchody Światowego Dnia Zdrowia „Nasza planeta, nasze zdrowie”;
  - Konferencja naukowo-dydaktyczna „Oni, one mówią – obalamy stereotypy dotyczące młodzieży”;
  - Wojewódzka debata o ocenianiu – „Weź mnie docerń, a nie oceń”;
  - BiblioLAB – zjazd bibliotekarzy z województwa zachodniopomorskiego;
  - Udział w Zachodniopomorskich Dniach Dziedzictwa.
- W roku szkolnym 2021/2022 został opracowany i zrealizowany projekt dotyczący krytycznego myślenia pod nazwą „#PytamSprawdzamKlikam!”, mający na celu wyposażenie nauczycieli w konkretne umiejętności ułatwiające im uczenie logicznego myślenia w ramach swoich przedmiotów oraz podczas zajęć wychowawczych.

Wydatki (suma): 3 712 854,32 zł, w tym:

- działalność placówek dokształcania i doskonalenia nauczycieli – 2 624 850,02 zł;
- gromadzenie i udostępnianie zbiorów biblioteki pedagogicznej – 961 571,11 zł;
- świadczenie z zakresu pomocy zdrowotnej dla nauczycieli – 963,00 zł;
- współorganizacja konkursów przedmiotowych – 12 429,99 zł;
- pomoc obywatelom Ukrainy na terytorium województwa – 3 041,20 zł;
- zakupy inwestycyjne – 109 999,00 zł.

Cel kierunkowy 1.3 Budowa struktur wspierania procesów edukacyjnych

Działanie 1.3.1 Wspieranie nauczycieli w zakresie tworzenia indywidualnych form realizacji programu nauczania, programów nauczania przedmiotowego i multipredmiotowego, indywidualnych systemów wspierania ucznia.

Konferencja „Szkolnictwo zawodowe warunkiem rozwoju regionu”.

Wydział Edukacji i Sportu, Pełnomocnik Marszałka ds. Oświaty we współpracy z Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie, zorganizowali w dniu 2 grudnia 2022 r., konferencję: „Szkolnictwo zawodowe warunkiem rozwoju regionu”. Uczestnikami konferencji byli samorządowcy, przedstawiciele administracji rządowej, dyrektorzy szkół, nauczyciele, pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz przedstawiciele środowiska akademickiego.

Podczas konferencji prelegentami byli: Olgierd Geblewicz – Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego, Stanisław Wziątek – członek Zarządu Województwa, Marianna Brzozowska – Skwarek – zastępca dyrektora Departamentu Strategii, Kwalifikacji i Kształcenia Zawodowego w Ministerstwie Edukacji i Nauki, dr hab. prof. WSH TWP Czesław Plewka, Jan Palacz – ekspert w zakresie modernizacji podstaw programowych i opisu Polskiej Ramy Kwalifikacji dla zawodów, Artur Frąckiewicz – Zachodniopomorskie Obserwatorium Rynku Pracy, Marcin Szmyt – dyrektor Wydziału Zarządzania Strategicznego UM, dr Krzysztof Osiński –

Wiceprezes Północnej Izby Gospodarczej, Zenon Decyk – dyrektor CEN w Koszalinie, Małgorzata Stachowiak – dyrektorka WEiS, Jerzy Kotłęga – Pełnomocnik Marszałka ds. Oświaty.

Efekty:

- Zaprezentowano plan działań w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego na lata 2022-2025 (zagadnienie omówiła Marianna Brzozowska – Skwarek – Zastępca Dyrektora Departamentu Strategii, Kwalifikacji i Kształcenia Zawodowego w Ministerstwie Edukacji i Nauki);
- Przedstawiono aktualne trendy rynku pracy w opracowaniu Zachodniopomorskiego Obserwatorium Rynku Pracy w Wydziale Badań i Analiz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie;
- Zaprezentowano także możliwości finansowania zadań oświatowych w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027. W tym kontekście bardzo ważne są oczekiwania zachodniopomorskich przedsiębiorców. W okresie dostosowywania szkolnictwa zawodowego do aktualnych trendów rynku pracy ważną wspierającą rolę spełniają placówki doskonalenia nauczycieli;
- Zapoznano uczestników, w ramach przykładów dobrych praktyk, z prezentacjami filmowymi sześciu szkół zawodowych z województwa zachodniopomorskiego.

Cel II: Zwiększenie udziału osób dorosłych w edukacji**Cel kierunkowy 2.1 Zwiększenie poziomu współpracy pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną****Działanie 2.1.1 Tworzenie zachęt (projekty, programy) do kształcenia w kierunkach deficytowych, istotnych dla regionu****Zbudowanie sieci wsparcia w regionie dla samorządów aplikujących w konkursie na „Stworzenie i funkcjonowanie Branżowych Centrów Umiejętności”**

W roku 2022 cel ten był realizowany poprzez utworzenie sieci wsparcia dla jednostek samorządu terytorialnego będących organem prowadzącym szkołę kształcącą zawodowo lub centrum kształcenia zawodowego, które w roku szkolnym 2021/2022 lub 2022/2023 realizowały lub realizują kształcenie w co najmniej jednym zawodzie szkolnictwa branżowego lub w zawodzie stanowiącym eksperyment pedagogiczny na podstawie zgody ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, ujętych w danej dziedzinie, której dotyczy konkurs.

W związku z ogłoszeniem przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji w ramach KPO konkursu „Utworzenie i wsparcie funkcjonowania 120 branżowych centrów umiejętności (BCU), realizujących koncepcję centrów doskonałości zawodowej (CoVEs)” w październiku 2022 r., WEiS podjął działania służące skutecznej wymianie informacji i wiedzy na temat konkursu wśród wszystkich jednostek samorządu terytorialnego spełniających warunki wnioskodawcy lub ostatecznego odbiorcy wsparcia. Utworzono sieć wsparcia i prowadzono działania informacyjne oraz organizacyjne umożliwiające złożenie wniosku w pierwszym lub drugim terminie naboru.

Efekty:

W pierwszym terminie naboru tj. do 15 grudnia 2022 r. złożono 2 wnioski z terenu województwa (wnioskodawcy: Powiat Świdwiński, Powiat Policki).

Cel kierunkowy 2.3 Inicjowanie systemu koordynowania procesem uczenia się przez całe życie. Integracja edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej

Cel ten jest realizowany poprzez udział w projekcie ogłoszonym przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji pn. „Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych”.

Efekty:

- w naborze wniosków w ramach inwestycji „Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych” został złożony wniosek nr KPO/22/LLL/W/0006;
- wniosek został rekomendowany do objęcia dofinansowaniem.

Działanie 2.3.1 Tworzenie i funkcjonowanie instytucji certyfikujących**Monitorowanie oferty i liczby instytucji certyfikujących w kraju i regionie.**

W kraju do końca 2022 r. złożone i rozpatrzone pozytywnie zostały 152 wnioski o nadanie uprawnień do certyfikowania kwalifikacji z czego:

- dla 124 wniosków podpisano umowę z Podmiotem Zewnętrznego Zapewnienia Jakości (PZZJ) – dla części kwalifikacji rynkowych jest więcej niż jedna instytucja certyfikująca (IC), która może certyfikować;
- 28 wniosków IC czekało na podpisanie umowy z PZZJ, co jest warunkiem formalnego działania instytucji;
- łącznie na koniec 2022 r. było 53 instytucji certyfikujących, które mogły certyfikować dla co najmniej 1 kwalifikacji.

Efekty:

W województwie zachodniopomorskim funkcjonują 2 instytucje certyfikujące:

- Centrum Modelowania Przestrzennego Tomasz Wróblewski (Goleniów), mające uprawnienia IC do nadawania 3 kwalifikacji rynkowych:

- Programowanie i obsługiwanie procesu druku 3D;
- Projektowanie grafiki komputerowej;
- Tworzenie witryn internetowych.

Podmiot opisał także nowe kwalifikacje rynkowe i złożył wnioski o nadanie uprawnień IC, które są obecnie procedowane:

- Wdrażanie wytwarzania przyrostowego i inżynierii odwrotnej w środowisku 3D;
- Nauczanie modelowania, drukowania i skanowania 3D.

- Szczecińskie Collegium Informatyczne SCI (Szczecin):

- „Programowanie w języku C/C++” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Kwalifikacja została przygotowana i opisana przez Szczecińskie Collegium Informatyczne SCI;

Działanie 2.3.2 Tworzenie ram kwalifikacji rynkowych oczekiwanych na regionalnym rynku pracy**Monitorowanie procesu powstawania ram kwalifikacji rynkowych w Polsce i regionie. Opiniowanie zmian w prawie w tym zakresie**

W Polsce do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji zostało włączonych 147 kwalifikacji rynkowych, z czego 87 to kwalifikacje mające status kwalifikacji funkcjonujących, tj. istnieją dla nich instytucje certyfikujące i można je u nich zdobywać. Na koniec 2022 r. 253 wnioski były procedowane we właściwych ministerstwach. Większość ze złożonych wniosków dot. nowych kwalifikacji rynkowych było przygotowywanych przez podmioty przy wsparciu merytorycznym Instytutu Badań Edukacyjnych.

Efekty:

- wśród 10 najpopularniejszych kwalifikacji rynkowych nadawanych w Polsce w 2022 r. znalazły się trzy z Pomorza Zachodniego: I miejsce: Programowanie i obsługiwanie procesu druku 3D – 1 394 certyfikaty wydane przez dwie instytucje certyfikujące, m.in. Centrum Modelowania Przestrzennego Tomasz Wróblewski (Goleniów), III miejsce – Projektowanie grafiki komputerowej – 703 certyfikaty

wydane przez 3 IC, m.in Centrum Modelowania Przestrzennego Tomasz Wróblewski (Goleniów), X – miejsce: Tworzenie witryn internetowych;

- W roku 2022 Wydział Edukacji i Sportu zaopiniował 72 zmiany w prawie oświatowym, w tym 14 dotyczących kwalifikacji rynkowych;
- W trakcie przygotowania przez podmiot ze Szczecina jest kolejny wniosek o włączenie kwalifikacji rynkowej z obszaru IT;
- „Programowanie w języku Python” (4 PRK) – wniosek złożony w październiku 2022 r., trwa procedowanie;
- w trakcie procedowania w ministerstwach właściwych są następujące wnioski z województwa o włączenie kwalifikacji rynkowych, złożone przez Centrum Modelowania Przestrzennego Tomasz Wróblewski: 1) Wdrażanie wytwarzania przyrostowego i inżynierii odwrotnej w środowisku 3D (6 PRK) 2) Nauczanie modelowania, drukowania i skanowania 3D (6 PRK);
- trakcie procedowania są wnioski z województwa złożone przez Szczecińskie Collegium Informatyczne SCI: 1) „Programowanie w języku C/C++ (Programista C/C++)” 4 PRK – Kancelaria Prezesa Rady Ministrów (KPRM) wydała pozytywną decyzję o włączeniu do ZSK 2; „Programowanie w języku Java” (4 PRK) – KPRM wydała pozytywną decyzję o włączeniu do ZSK.

Cel III: Wzmocnienie zaplecza infrastrukturalnego i potencjału organizacyjnego edukacji i sportu jako miejsc i okoliczności dla osobistego rozwoju mieszkańców

Cel kierunkowy 3.1 Poprawa jakości i dostępności infrastruktury na rzecz rozwoju mieszkańców

Działanie 3.1.1 Poprawa jakości i dostępności struktury sportowej w regionie

Pomoc finansowa dla JST z obszaru województwa na rzecz poprawy stanu infrastruktury sportowej

Zawarto 76 umów o udzielenie pomocy finansowej na łączną kwotę 2 000 000,00 zł. Z tej kwoty wykorzystano 1 920 370,14 zł.

Cel kierunkowy 3.2 Budowanie współpracy z III sektorem poprzez edukację i sport

Działanie 3.2.1 Zlecanie zadań samorządu województwa w zakresie sportu i edukacji

Poddziałanie 3.2.1.1 Otwarty konkurs ofert jako współorganizacja realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie sportu

Wspieranie realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w ramach otwartego konkursu ofert w zakresie kultury fizycznej:

Zadanie: „Organizacja imprez sportowych o charakterze międzynarodowym, ogólnopolskim i regionalnym będących promocją sportu oraz Województwa Zachodniopomorskiego”

W ramach zadania wsparto następujące dyscypliny sportowe: piłka nożna – 1, koszykówka – 2, karate – 1, kolarstwo górskie – 1, biegi – 2, pływanie – 1, zapasy – 3, lekkoatletyka – 2, siatkówka – 1, sport motorowy – 1, jedna impreza o charakterze krzewienia kultury fizycznej podczas której było rozgrywanych wiele dyscyplin sportowych.

Zadanie: Prowadzenie interdyscyplinarnego wojewódzkiego systemu współzawodnictwa oraz szkolenie utalentowanych sportowo dzieci, młodzieży i promocja sportu w województwie zachodniopomorskim

Zadanie skierowane było do różnych grup wiekowych: młodzicy, juniorzy młodsi, juniorzy i młodzieżowcy. Efektem tego zadania było uzyskanie 9 miejsca (z dorobkiem 7 789,8 pkt) jako województwo we współzawodnictwie sportowym dzieci i młodzieży w ramach systemu sportu młodzieżowego prowadzonego przez Ministerstwo Sportu i Turystyki. W ramach tego współzawodnictwa punktowały 232 kluby z naszego województwa w 52 sportach. Zawodnicy w trakcie szkolenia kadr wojewódzkich w różnych kategoriach wiekowych przebywali na zgrupowaniach, konsultacjach i zawodach sportowych 27 832 osobodni. Zawodnicy z województwa zdobywali medale w różnych zawodach mistrzowskich: 3 medale w Mistrzostwach Świata (2 srebrne i 1 brązowy), 23 medale w Mistrzostwach Europy (2 złote, 9 srebrnych i 12 brązowych) i 339 medali w Mistrzostwach Polski (118 złotych, 109 srebrnych, 112 brązowych) we wszystkich kategoriach wiekowych.

Do kadry wojewódzkiej zakwalifikowano i objęto szkoleniem 520 młodzików, 197 juniorów młodszych, 115 juniorów i młodzieżowców.

Zadanie: Prowadzenie interdyscyplinarnego wojewódzkiego systemu współzawodnictwa sportowego w sporcie szkolnym

W ramach zadania w zakresie upowszechniania sportu dzieci i młodzieży zorganizowano 80 zawodów w ramach Igrzysk Dzieci, 80 zawodów Igrzysk Młodzieży Szkolnej, 61 zawodów Licealiady, w których uczestniczyło kilka tysięcy dziewcząt i chłopców uczęszczających do wszystkich typów szkół w województwie. Przy realizacji zadania zatrudnionych było 431 nauczycieli i prowadzonych było ponad 500 grup zajęć Szkolnego Klubu Sportowego z udziałem przeszło 10 tysięcy dzieci i młodzieży ze wszystkich typów szkół naszego województwa.

Zadanie: Upowszechnianie sportu w środowisku akademickim

Zadanie skierowane było do sportowców – studentów województwa we wszystkich dyscyplinach sportu określonych przez organizatora. Liczba adresatów: ok. 1297 zawodników x 2 treningi tygodniowo x 4 tygodnie, tj. ok. 10 376 osób/miesięcznie. Członkowie Akademickiego Związku Sportowego w Szczecinie wzięli udział w wielu zawodach ogólnopolskich i międzynarodowych (m.in. Europejskich Igrzyskach Studenckich EUSA w piłce nożnej i wioślarstwie), zdobywając na nich wiele medali, natomiast Organizacja Środowiskowa AZS w Szczecinie była w 2022 r. gospodarzem dwóch imprez rangi Akademickich Mistrzostw Polski (siatkówka plażowa i halowa). W 2022 r. sekcja wioślarska osiągnęła wiele sukcesów:

Łukasz Posyłajka – 4 miejsce w ME i 9 miejsce w MŚ;

Katarzyna Duda – 3 miejsce w ME i 8 miejsce w MŚ;

Kinga Kusiowska – 2 miejsce w ME i 5 miejsce w MŚ.

W konkurencji krajowej sekcja wioślarska zdobyła 18 medali Mistrzostw Polski.

Zadanie: Upowszechnianie sportu w środowisku wiejskim

Zadanie skierowane było do około 20 tysięcy członków Ludowych Zespołów Sportowych (LZS), jak również do dzieci i młodzieży szkół podstawowych i ponadpodstawowych w województwie zachodniopomorskim. W ramach systemu sportu młodzieżowego realizowanego przez Ministerstwo Sportu i Turystyki kluby Zachodniopomorskiego Zrzeszenia LZS (ZZ LZS) zdobyły w 2022 r. 2 485 pkt., tj. około 30% całego dorobku województwa. W systemie punktacji Krajowego Zrzeszenia Ludowych Zespołów Sportowych, ZZ LZS uplasowało się na 6 pozycji. W 2022 r. ZZ LZS prowadziło 3 Ośrodki Szkolenia Sportowego młodzieży, w których szkoliło się 35 zawodników oraz 22 Wiodące Ludowe Kluby Sportowe, w których szkoleniem w ramach programu Ministerstwa Sportu i Turystyki objętych było 290 sportowców. Na wielu imprezach ogólnopolskich i międzynarodowych zawodnicy zrzeszeni w klubach LZS zdobywali medale.

Zadanie: Propagowanie idei olimpijskiej wśród mieszkańców województwa zachodniopomorskiego, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży

Zadanie było realizowane w oparciu o współpracę z 20 szkołami im. Polskich Olimpijczyków, 14 klubami olimpijczyka, 186 olimpijczykami i paraolimpijczykami. W ramach realizacji zadania zorganizowano 88 imprez o charakterze olimpijskim, które przyciągnęły 23 800 dzieci i młodzieży. Były to imprezy centralne, takie jak np. XXIII memoriał Komara i Ślusarskiego, memoriał Jureckiego, bieg „4 mile Jarka”, biegi Gryfitów, XX Festiwal Gwiazd Sportu w Dziwnowie. Ponadto zorganizowano Wojewódzkie Uroczystości Dni Olimpijczyka w Szczecinie. W 2022 r. wręczono 225 kółek olimpijskich młodym sportowcom, 7 odznak Ministerstwa Sportu i Turystyki „za zasługi dla sportu”, 9 Gryfów Zachodniopomorskich, 22 medale Polskiego Komitetu Olimpijskiego „za zasługi dla polskiego ruchu olimpijskiego”.

Zadanie: Rozwój sportu paraolimpijskiego w Województwie Zachodniopomorskim

W ramach zadania programem szkoleniowym zostało objętych ok. 200 zawodników (treningi w sekcjach sportowych, zajęcia usprawniające, zajęcia integracyjne). Istotnym celem treningów było również przygotowanie zawodników do startów w zawodach sportowych, w których zdobywali wysokie lokaty w rankingu krajowym i międzynarodowym. Zdobywając klasę mistrzowską, znaleźli się na liście zawodników stanowiących

skład kadry Polski i startowali w zawodach rangi międzynarodowej: Mistrzostwach Europy oraz Świata. Wielu zawodników w ciągu trwania projektu zajmowało miejsca na podium podczas zawodów krajowych oraz międzynarodowych rangi mistrzowskiej.

Zadanie: Aktywizacja sportowa młodzieży szkolnej – Zachodniopomorski Talent

W ramach zadania przeprowadzono zajęcia sportowe w 40 grupach ćwiczebnych liczących każda po 20 uczniów szkół podstawowych. Zadanie realizowane poprzez organizację co najmniej 50 jednostek treningowych na jedną grupę, po minimum 90 minut każda jednostka. Ogółem w szkoleniu wzięło udział 800 uczniów wywodzących się z różnych grup społecznych i środowisk. Zajęcia prowadziło 40 wykwalifikowanych trenerów bądź instruktorów sportu. Zajęcia sportowe odbywały się systematycznie 2-3 razy w tygodniu w jednostkach szkoleniowych trwających 90 minut.

Realizacja zadania pozwoliła zrealizować zakładane cele:

- Upowszechnianie sportu wśród uczniów szkół podstawowych, poprzez zwiększenie liczby dzieci uprawiających różne sporty w ramach zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych;
- Poprawa stanu zdrowia i sprawności fizycznej dzieci i młodzieży, rozwijanie zdolności motorycznych, poznanie nowych form ruchu. Rozwój zainteresowań sportem i udział grup rówieśniczych w zorganizowanych formach aktywności fizycznej;
- Wyrównywanie szans dzieci i młodzieży w dostępie do sportu, niezależnie od statusu materialnego rodziców;
- Korekta i profilaktyka wad postawy ucznia, zapobieganie patologiom społecznym. Wykorzystanie infrastruktury sportowej po zakończeniu zajęć programowych szkoły. Nawiązanie ściślejszej współpracy szkoły z środowiskowymi klubami sportowymi. Wstępny etap selekcji i naboru do dalszego szkolenia w klubach sportowych. Rozpoznanie i rozwijanie talentów sportowych.

Zadanie: Przygotowanie i organizacja XXIX Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży (OOM) w sportach halowych – Zachodniopomorskie 2023

Zadanie realizowane jest w latach 2022-2023. W 2022 r. opracowano założenia organizacyjne. Do realizacji zleconego zadania zostało powołane biuro OOM 2023 w siedzibie Zachodniopomorskiej Federacji Sportu. Środki z budżetu Województwa w 2022 r. zostały wykorzystane m.in. na:

- działania organizacyjne, przygotowanie i wyposażenie biura Olimpiady;
- przygotowanie logo i standów (maskotek);
- zamówienie wykonania zestawów dla uczestników, organizatorów, zaproszonych gości;
- zamówienie i wykonanie ubiorów dla reprezentacji województwa na OOM;
- przygotowanie umów oraz dokonanie przedpłat na rezerwację zakwaterowania i wyżywienia dla uczestników OOM.

Zawody w ramach OOM 2023 rozpoczęły się w połowie kwietnia 2023 r. Ponad 3 tysiące młodych sportowców będzie rywalizować w 18 sportach halowych w 15 miastach województwa.

Otwarty konkurs ofert jako współorganizacja realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie edukacji

Województwo Zachodniopomorskie współpracuje z organizacjami pozarządowymi, ogłaszając otwarte konkursy ofert w sferze edukacji. W zakresie inicjatyw edukacyjnych realizuje się zadania w procesie budowania społeczeństwa obywatelskiego, podejmowania inicjatyw dla dzieci, młodzieży i osób starszych. W roku 2022 dofinansowano 4 podmioty:

- Stowarzyszenie Centrum Animacji Młodzieży z siedzibą w Goleniowie – „Mobilna Akademia Robotyki 2022” (28 175 zł);
- Stowarzyszenie „Pactum” z siedzibą w Dębnie – „Młodzieżowe Rady Gmin na Pomorzu Zachodnim” (20 000 zł);
- Fundacja „Wychowanie bez porażek” z siedzibą w Szczecinie – „Jak uczeń z uczniem a może jak człowiek z człowiekiem-edycja 2022 Zachodniopomorskie” (27 075 zł);
- Stowarzyszenie Stonoga z siedzibą w Karlinie – „Terapia po godzinach” (24 750 zł).

Działanie objęło powiaty: łobeski, białogardzki, goleniowski, stargardzki, kamieński, myśliborski.

Działanie 3.2.2 Budowanie kultury współpracy samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych w zakresie działań edukacyjnych i sportowych.

Współorganizacja imprez sportowych oraz pozostałe zadania publiczne Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie upowszechniania kultury fizycznej

Pomoc finansowa (65 029,96 zł) dla klubów sportowych na obszarze województwa zachodniopomorskiego z przeznaczeniem na zakup sprzętu sportowego. W 2022 r. dofinansowano zakup sprzętu sportowego dla:

- Klubu Kolarskiego „Ziemia Darłowska” w postaci rowerów szosowych (kolarskich) w kwocie 50 000 zł, które są wykorzystywane przez czołowe zawodniczki KK „Ziemia Darłowska” do treningu kolarskiego przygotowującego do udziału w imprezach krajowych, międzynarodowych i eliminacjach do Igrzysk Olimpijskich – Paryż 2024;
- Klubu Sportowego Inwalidów Start Szczecin w postaci pistoletu pneumatycznego szybkostrzelnego w kwocie 5 030 zł, który jest wykorzystywany przez zawodników KSI Start Szczecin przygotowujących się do imprez krajowych oraz międzynarodowych i startu w Igrzyskach Paraolimpijskich – Paryż 2024;
- Współorganizacja z Zachodniopomorską Radą Olimpijską Wojewódzkich Uroczystości Dni Olimpijskiego w Szczecinie w kwocie 9 996,96 zł.

Współorganizacja imprez sportowych – nagrody rzeczowe

„Uczestnictwo przez Województwo Zachodniopomorskie w organizacji wydarzeń oraz przedsięwzięć w zakresie kultury fizycznej i sportu, promujących województwo, o charakterze regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym”:

- dofinansowano około 200 imprez sportowych w kwocie 503 041,79 zł;
- w tym: zawody piłkarskie, imprezy lekkoatletyczne (m.in. biegowe), kolarskie, sportów walki, piłki siatkowej, zawody żeglarskie, tenisa, badmintona, pozostałe imprezy;
- ok. 150 imprez rozgrywano w miastach powyżej 5 000 mieszkańców, natomiast ok. 50 imprez – w gminach wiejskich i miastach do 5 000 mieszkańców.

Współorganizacja imprez sportowych o charakterze ponadregionalnym, ogólnopolskim, międzynarodowym

Na przygotowania do XXIX Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży w sportach halowych – Zachodniopomorskie 2023 w 2022 r. wydatkowano kwotę 550 000 zł.

Cel kierunkowy 3.3 Budowanie systemów/programów rozpoznawania potrzeb, talentów, zdolności i uzdolnień osób uczących się i wspierania ich indywidualnych ścieżek rozwoju

Działanie 3.3.1 Wsparcie talentów naukowych, sportowych i pedagogicznych na poziomie regionalnym.

Nagrody Marszałka dla nauczycieli placówek prowadzonych przez Województwo Zachodniopomorskie

Województwo Zachodniopomorskie wspiera nauczycieli i dyrektorów, przyznając nagrodę Marszałka za całokształt działalności albo w uznaniu za osiągnięcia w poprzednim roku szkolnym w zakresie pracy dydaktyczno-wychowawczej i opiekuńczej. Na ten cel przeznaczono w 2022 r. 60 494 zł.

Efekty:

W związku z odejściem na emeryturę przyznano nagrodę pieniężną dyrektorowi Centrum Edukacji Nauczycieli, pełniącym tę funkcję od 2007 r.

Z okazji Dnia Edukacji Narodowej przyznano nagrody pieniężne dla 11 wyróżniających się dyrektorów i nauczycieli z 6 wojewódzkich jednostek oświatowych. Nagrodzonych dyrektorów doceniono za dobre planowanie i organizację pracy placówki oświatowej, wprowadzanie nowych rozwiązań organizacyjnych oraz osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze i opiekuńcze placówek. Wyróżnieni nauczyciele wykazali się aktywnością na rzecz środowiska oświatowego i lokalnego, ustawicznym doskonaleniem swojego warsztatu pracy oraz wprowadzaniem nowatorskich metod nauczania i wychowania.

Nagrody za najlepsze wyniki matur

Organizatorzy Ogólnopolskiego Projektu „Matura na 100 procent” złożyli wniosek o nagrodzenie najlepszych maturzystów z województwa zachodniopomorskiego. Wytypowane zostały cztery finalistki i jedna laureatka z Pomorza Zachodniego, którym Województwo przyznało nagrody na najlepsze wyniki w kraju.

Efekty:

- Docenienie i wspieranie wybitnych młodych ludzi, wyróżniających się swoją ambicją i pracowitością. Nawiązanie kontaktu ze zdolnymi młodymi osobami, zachęcenie ich do studiowania na uczelniach na terenie województwa.

Nagrody dla najlepszych sportowców i trenerów

XXIV Letnie Igrzyska Olimpijskie Głuchych w Caxias do Sul, w Brazylii – nagrody otrzymało 5 medalistów i 8 uczestników, oraz trener.

Pozostałe imprezy rangi mistrzostw świata i Europy – nagrody otrzymało 20 zawodników i 14 trenerów.

Łączna wartość nagród przyznanych w 2022 r.: kwota 194 000 zł

Stypendia sportowe

O stypendia ubiegało się 66 osób, z których kryteria spełniło 57 sportowców w kategorii wiekowej junior i młodzieżowiec.

Łączna wartość stypendiów w 2022 r.: 291 000 zł plus pochodne ZUS 5 667,56 zł

Stypendia Marszałka dla studentów

W celu zachęcenia zdolnej młodzieży do studiowania na terenie województwa zachodniopomorskiego w czerwcu 2018 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę wprowadzającą stypendia Marszałka dla szczególnie zdolnych osób, które w trakcie studiów, a potem pracy, istotnie wpływałyby na podniesienie kapitału społecznego, innowacyjność i konkurencyjność gospodarki regionu.

Łączna wartość stypendiów w 2022 r.: kwota 135 000 zł

Efekty:

- W pierwszym naborze w 2022 r. o Stypendium Marszałka biegano 30 osób, z czego wybrano 23 stypendystów. Województwo zdecydowało się na zorganizowanie dodatkowego naboru, w którym spośród 15 kandydatów wybrano 7 stypendystów. W sumie w 2022 r. udzielono wsparcia stypendialnego łącznie 60 studentom (w 2022 r. zbiegły się w czasie dwie edycje konkursu: IV i V). Stypendyści Marszałka studiuje na Pomorskim Uniwersytecie Medycznym, na Uniwersytecie

Szczecińskim, na Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technologicznym, w Akademii Sztuki, na Politechnice Koszalińskiej oraz na Politechnice Morskiej.

Pomoc obywatelom Ukrainy na terytorium województwa

Cel kierunkowy 1.3 Budowa struktur wspierania procesów edukacyjnych

Działanie 1.3.1 Wspieranie nauczycieli w zakresie tworzenia indywidualnych form realizacji programu nauczania, programów nauczania przedmiotowego i multiprzedmiotowego, indywidualnych systemów wspierania ucznia

Wsparcie szkół i nauczycieli w prowadzeniu procesu edukacyjnego w warunkach oddziału klasowego z uczniami – obywatelami Ukrainy

Działania wojenne prowadzone przez Rosję na terenie Ukrainy spowodowały napływ do szkół polskich uczniów narodowości ukraińskiej. Zmiany nastąpiły również w placówkach, dla których organem prowadzącym jest Województwo Zachodniopomorskie, w związku z czym podejmowany był szereg działań:

- I LO w Białym Borze: zapewnienie wsparcia psychologicznego, stworzenie dodatkowych miejsc w internacie, zwiększenie godzin na naukę języka polskiego, zajęcia podtrzymujące poczucie tożsamości narodowej, zatrudnienie dodatkowego pracownika do pomocy w kuchni oraz do sprzątania, zakup łóżek piętrowych oraz pościeli i środków higieny, promowanie szkoły wśród ukraińskich rodzin uciekających z terenów wojny;
- ZCKZiU w Świnoujściu: gotowość udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zatrudnienie pedagoga, szkoła odpowiedziała na potrzeby wolontariuszy i prowadziła na terenie szkoły zbiórkę rzeczy potrzebnych dla ukraińskich rodzin z dziećmi przyjeżdżających do Świnoujścia, takich jak odzież, materiały opatrunkowe, leki; przeprowadzenie przez pedagoga szkolnego spotkania ze społecznością szkolną (klas, w których obecnie uczą się dzieci z Ukrainy), na temat tego, jak radzić sobie, w trudnych/traumatycznych sytuacjach życiowych, rozpoznanie potrzeb uczniów i słuchaczy uczących się obecnie w szkole, rozprowadzanie ulotek z ofertą edukacyjną szkoły na rok szkolny 2022/2023 dla uchodźców z Ukrainy w języku polskim i ukraińskim na terenie Świnoujścia, przekazanie nauczycielom zestawu niezbędnych zwrotów w komunikacji polsko-ukraińskiej;
- ZCKZiU w Szczecinie: zagospodarowanie przestrzeni dla uchodźców z Ukrainy, z dobrowolnej zbiórki pieniężnej (ok. 600 zł) zakupiono środki higieniczne, środki czystości, mleko dla dzieci, pieluchy itp., które przekazano do transportu, w szkole na bieżąco prowadzona jest zbiórka dla 4 rodzin z dziećmi z Ukrainy dot. odzieży i środków czystości, wychowawcy dokonali oceny sytuacji słuchaczy pochodzących z Ukrainy oraz ich problemów bieżących, wsparcie psychologiczne prowadzone było na bieżąco przez nauczycieli przedmiotowców oraz w zakresie działań Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych, wyłożono w szkole informatory w języku ukraińskim o punktach konsultacyjnych i wsparciu, słuchacze kierunku technik elektrotechnologii zaangażowali się w przygotowanie 200 kanapek dla osób przyjeżdżających z Ukrainy na Dworzec Główny w Szczecinie, przekazano dary w ramach pomocy humanitarnej uchodźcom przebywającym czasowo przy ul. Sowińskiego w Szczecinie, zorganizowano indywidualne konsultacje słuchaczy z Ukrainy z nauczycielami konsultantami, udzielano porad w zakresie zawodów, w których centrum zawodowe prowadzi kształcenie, przygotowywano do egzaminów zawodowych w sesji czerwiec-lipiec 2022 r., zorganizowano spotkanie integrujące społeczność szkolną ze słuchaczami z Ukrainy „W jedność siła”, podczas którego m.in. malowano wspólnie na dziedzińcu szkoły flagę Ukrainy, organizowano spotkania ze słuchaczami z Ukrainy w ramach spotkań klasowych przedświątecznych, zainicjowano zbiórkę przedświąteczną – żywności, materiałów higienicznych itp. dla słuchaczy z Ukrainy, wręczano dwujęzyczne ulotki informacyjne o ZCKZiU w czasie Targów pracy w Szczecinie;
- ZCDN Szczecin: zorganizowano zbiórkę pieniędzy, które przekazano szkole położonej ok. 100 km od Kijowa, zorganizowano szereg szkoleń w nawiązaniu do aktualnej sytuacji np. w zakresie komunikacji kulturowej, utworzono polsko-ukraiński zeszyt matematyczny z podstawowymi pojęciami

matematycznymi, przygotowano ulotkę z zaproszeniem do odwiedzin w Bibliotece Pedagogicznej dla osób przebywających w hali przy ul. Sowińskiego, na stronie ZCDN-u ukazał się materiał „Materiały edukacyjne przydatne w komunikacji oraz udzielaniu pomocy uchodźcom z Ukrainy”, zorganizowano konferencje „Wychowanie przez działanie” oraz „Stereotypy, uprzedzenia, dyskryminacja w szkole – rola wychowawcy w edukacji antydyskryminacyjnej”, pomoc psychologiczna, cykl scenariuszy dla nauczycieli;

- CEN Koszalin: nawiązano współpracę z UM w Koszalinie, który uruchomił punkty informacyjne dla rodziców w jęz. rosyjskim i ukraińskim w sprawach związanych z nauką dzieci ukraińskich w polskich szkołach, punkt z językiem rosyjskim prowadzony przez konsultanta CEN, odbyło się spotkanie z dyrektorami PPP, pozyskiwano i selekcjonowano materiały pod kątem udzielania wsparcia psychologiczno-pedagogicznego i zamieszczano je na stronie www.cen.edu.pl oraz z wykorzystaniem portali społecznościowych, publikowano materiały dydaktyczne wspierające pracę z uczniami z Ukrainy, w tym w zakresie edukacji wczesnoszkolnej, zaoferowano 14 miejsc noclegowych do doraźnego wykorzystania na pobyty krótkoterminowe (2-3 dni), webinaria i szkolenia, uruchomiono sieć współpracy nauczycieli „Uczniowie z Ukrainy w naszych szkołach”;
- ZSS Słoneczko w Kołobrzegu: zespół szkół utworzył oddział opiekuńczo-wychowawczy dla dzieci z Ukrainy w wieku szkolnym (od 7 do 14 roku życia) – 8 dzieci; proces wychowania i opieki dostosowano do potrzeb i możliwości dzieci, umożliwiono nauczycielowi z Ukrainy prowadzenie online zajęć edukacyjnych z uczniami przebywającymi na terytorium Ukrainy – udostępniono pomieszczenia i sprzęt – laptop, pomagano rodzinom z Ukrainy mieszkającym w DSU „Słoneczko” w sprawach bieżących – wizyta u optyka; wypożyczono szkolne laptopy do pracy zdalnej uczniom z Ukrainy; pomagano w zapisie na zajęcia dodatkowe organizowane przez kluby kołobrzeskie – taekwondo, kurs tańca, zajęcia dla matek zakwaterowanych w Dziecięcym Szpitalu Uzdrawiskowym – nauka języka polskiego;

Wsparcie zachodniopomorskich samorządów w zakresie organizowania działalności dydaktyczno-opiekuńczo-wychowawczej w warunkach napływu dzieci i młodzieży z Ukrainy

Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego w dniu 28 kwietnia 2022 r. uchwałą nr XXXIII/389/22 podjął decyzję o likwidacji oddziału zamiejscowego biblioteki pedagogicznej ZCDN w Myśliborzu. Przyczyną podjęcia uchwały było przekazanie mienia ruchomego oraz pomieszczeń dwukondygnacyjnego budynku o powierzchni użytkowej 542,14 m² na rzecz Gminy Myślibórz, w którym zostanie utworzony żłobek na około 60 miejsc, z czego około 30 będzie stanowiło miejsca dla dzieci uchodźców z Ukrainy.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020

W obszarze **edukacja** w 2022 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 podpisano 17 umów o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła 7,0 mln zł.

Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 506 umów na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości niemal 588,5 mln zł.

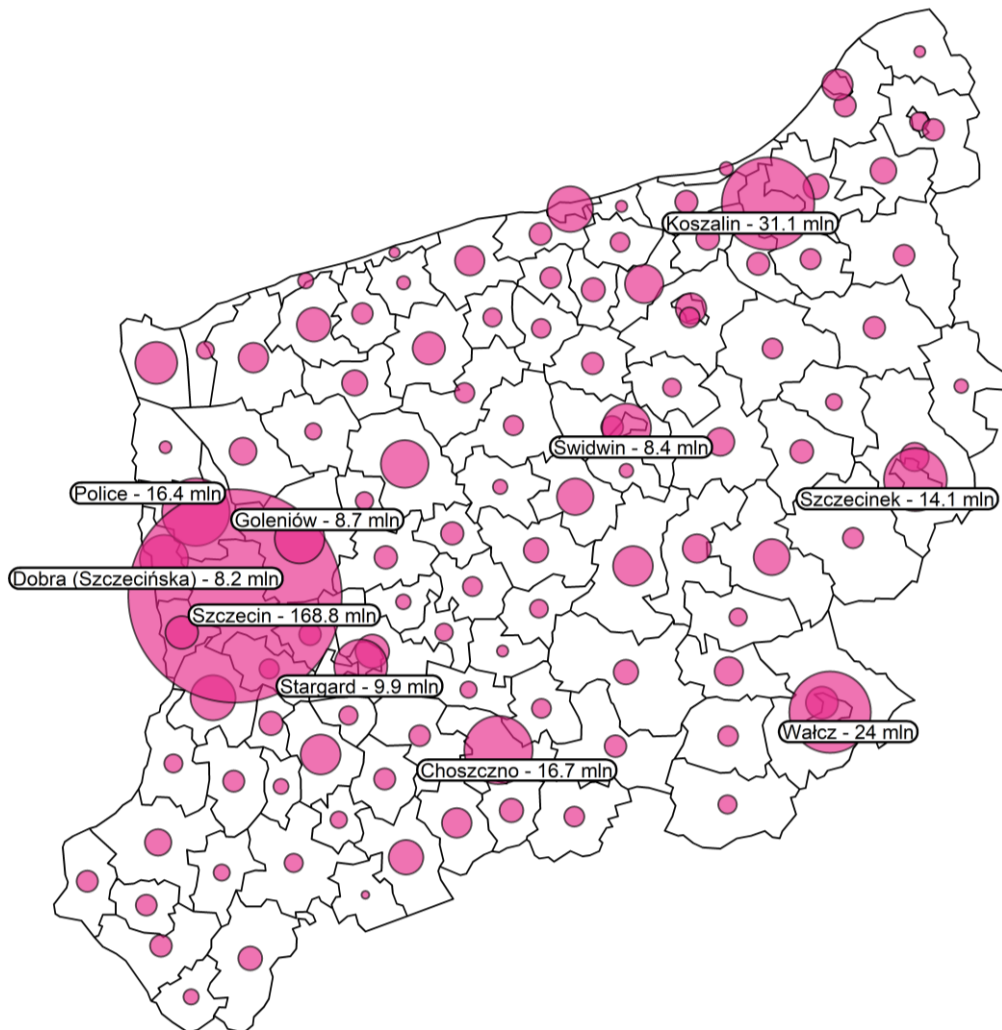
Wsparcie to, w wyniku realizacji projektów pozwoliło na osiągnięcie na koniec 2022 r. m.in. następujących efektów:

- Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie – 5 041 osób;
- Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie – 51 721 osób;
- Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie – 242 szt.;
- Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 4 102 szt.;
- Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy – 14 254 osoby.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2022 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 44. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Edukacja

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2022 r.).

Tabela 38. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Edukacja

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Wałcz	wałecki	1 006
Choszczno	choszczeński	818
Bielice	pyrzycki	614
Karlino	białogardzki	590
Świdwin	świdwiński	568
Krzęcin	choszczeński	548
Stepnica	goleniowski	516
Mirosławiec	wałecki	510
Szczecin	Szczecin	430
Dobra	łobeski	420

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Zapewnienie edukacji dzieciom i młodzieży przebywającej na leczeniu w dziecięcym szpitalu w Kołobrzegu uzdrowiskowym „Słoneczko”

Brak kontraktów na leczenie uzdrowiskowe dzieci i młodzieży doprowadziły do podjęcia uchwały o likwidacji placówki z dniem 31 sierpnia 2023 r. Województwo podejmuje się zapewnienia pomocy w organizowaniu przyszłości zawodowej zwalnianym pracownikom jednostki i zadba o mienie ruchome placówki.

Wspieranie rozwoju I LO w Białym Borze oraz podtrzymywanie ukraińskiej tożsamości narodowej uczniów szkoły

Podjęmowane od kilku lat działania promocyjne i budowanie pozytywnego wizerunku szkoły zaczynają przynosić efekty w postaci coraz większego zainteresowania liceum wśród młodzieży należącej do ukraińskiej mniejszości narodowej. Ze względu na trwający nadal konflikt zbrojny należy spodziewać się zwiększenia napływu uczniów z Ukrainy. Zwiększenie liczebności klas w szkole nie stanowi większego problemu, natomiast w internacie w znacznym stopniu ulegną pogorszeniu warunki mieszkaniowe: pokoje 4- i 5-osobowe, 8-10 osób korzystających z jednej łazienki i toalety, brak miejsc do cichej nauki, wypoczynku i prowadzenia zajęć pozalekcyjnych. Zasadne jest rozważenie adaptacji strychu na dwa pokoje mieszkalne oraz pomieszczenie do użytku wspólnego, a także adaptacji pomieszczenia w suterenie budynku na gabinet psychologa, pedagoga szkolnego i specjalnego.

Planowane jest promowanie szkoły w celu dotarcia do większej liczby uczniów z mniejszości ukraińskiej, a także jeszcze skuteczniejsze zaopiekowanie się dziećmi, które stale przybywają terytorium Ukrainy objętej wojną. Planowany jest udział w wielu wydarzeniach łączących środowiska polskie i ukraińskie oraz pozyskiwanie środków z projektów na podtrzymywanie ukraińskiej tożsamości narodowej, w szczególności poprzez wyjazdy i występy szkolnej grupy artystycznej. Szkoła będzie dążyć do zwiększenia wsparcia psychologicznego dla uczniów przybywających z Ukrainy.

Wspieranie rozwoju organizacyjnego i kształcenia umiejętności w ZCKZiU w Świnoujściu

Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Świnoujściu jest jednostką oświatową kształcącą w zawodach medycznych oraz w zawodach mieszczących się w sferze usług publicznych na rzecz środowiska lokalnego, regionu. Misją Centrum jest kształcenie kadr na najwyższym poziomie, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, standardami egzaminacyjnymi oraz oczekiwaniami uczniów, słuchaczy i środowiska lokalnego. Jednostka przygotowuje uczniów i słuchaczy do wykonywania zawodu: technik usług kelnerskich, technik ortopeda, technik organizacji turystyki, technik masażysta, opiekun medyczny, opiekunka dziecięca. Jednostka zapewnia osobom dorosłym zdobycie bądź zmianę kwalifikacji zawodowych, dba o jakość; współpracuje z pracodawcami lokalnymi.

ZCKZiU w Świnoujściu podejmuje działania zmierzające do podnoszenia jakości kształcenia tak, aby uczniowie oraz słuchacze osiągnęli bardzo dobre wyniki nauczania oraz spełniali standardy egzaminacyjne w zawodach. Poprawy wymagają wyniki matury z matematyki.

Zawody, w których kształcenie prowadzi jednostka, zgodnie są z przepisami w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, określonymi przez ministra właściwego ds. oświaty i wychowania. Planowany jest w placówce remont pokoju nauczycielskiego, modernizacja pracowni opiekuna medycznego, malowanie korytarzy oraz doposażenie pracowni zawodowych.

Wspieranie rozwoju organizacyjnego i kształcenia umiejętności w ZCKZiU w Szczecinie

Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie posiada bogatą ofertę kształcenia zawodowego w 14 zawodach medyczno-społeczno-usługowych, która wpisuje się w zapotrzebowanie rynku pracy w Szczecinie i województwie zachodniopomorskim. W aktualnej sytuacji edukacja zawodowa i przygotowanie profesjonalnych kadr stanowi podstawowy wyznacznik rozwoju krajowych systemów edukacji. Konsekwencją tego powinna być intensyfikacja działań zmierzających do poprawy stanu jakości kształcenia zawodowego, w szczególności w zakresie praktycznego kształcenia uczniów szkół ponadpodstawowych. Kształcenie zawodowe w bardzo dobrze wyposażonych pracowniach demonstracyjnych łączy naukę teoretyczną zawodu z praktycznymi umiejętnościami zawodowymi. Praktyczna nauka zawodu realizowana w placówkach w porozumieniu z pracodawcami w zakresie świadczonych usług lub praktyk zawodowych rzetelnie te umiejętności weryfikuje. Coraz częściej w kształceniu zawodowym uczestniczą osoby, które zainteresowane są przekwalifikowaniem zawodowym lub uzyskaniem zawodu w okresie 1 roku kształcenia – dotyczy to szczególnie osób z Ukrainy. Dlatego też dużym zainteresowaniem cieszy się zawód technik sterylizacji medycznej lub opiekun medyczny. Zwiększenie udziału w edukacji osób w każdym wieku oraz osób z Ukrainy stwarza warunki do efektywnego nabywania umiejętności zawodowych i budowania kultury uczenia się przez całe życie. Poprawy wymaga liczebność grup słuchaczy i utrzymanie jej przez cały okres kształcenia.

Aktywność CEN w Koszalinie

Okres pandemii oraz kryzys uchodźczy spowodowany wojną w Ukrainie na trwałe zmienił zachowania nauczycieli w zakresie form doskonalenia. Preferowane były formy zdalne. Stąd w odpowiedzi na potrzeby nauczycieli dostosowano formy doskonalenia, rozszerzając ofertę e-learningową i zdalną. Wymaga to zaopatrzenia CEN w Koszalinie w inne łącze internetowe, najlepiej światłowodowe. Pozwoli to na bezawaryjną realizację form zdalnych. Inne zaplanowane inwestycje w placówce to doposażenie biblioteki poprzez zakup 13 stanowisk komputerowych.

Aktywność ZCDN w Szczecinie

Dużym wyzwaniem dla nauczycieli było pojawienie się w szkołach uczniów z Ukrainy, dlatego formy doskonalące z zakresu pracy z uczniem niepolskojęzycznym oraz uczniem z traumą wojenną cieszyły się dużym zainteresowaniem. W kolejnym roku warto kontynuować szkolenia z tego zakresu.

Wartością dodaną było zatrudnienie od roku szkolnego 2022/2023 doradców metodycznych. Zasadne jest kontynuowanie prac na rzecz jeszcze lepszej współpracy doradców metodycznych z nauczycielami. Okres pandemii COVID-19 pozwolił na wzbogacenie oferty ZCDN o formy prowadzone zdalnie lub hybrydowo, w nowoczesny sposób dzięki wysokiej jakości sprzętowi elektronicznemu. W placówce znajduje się także studio, w którym można nagrać lub streamować szkolenia dla nauczycieli.

Zarówno okres pandemii COVID-19, jak i rozwój technologiczny spowodowały obniżenie liczby szkoleń stacjonarnych i czytelników w Oddziałach Zamiejscowych ZCDN. W związku z tym należy skoncentrować się na rozwoju Biblioteki Cyfrowej oraz innych form możliwości korzystania z publikacji elektronicznych (np. aplikacji z dostępem do ebooków i audiobooków). Na przyszły rok (2023) zakupiono prenumeratę 14. czasopism oraz poszerzono dostęp do oferty cyfrowej poprzez zakup dostępu do Ebookpont Biblio.

Planuje się także kontynuowanie współpracy z Uniwersytetem Szczecińskim w zakresie realizacji przedsięwzięć edukacyjnych skierowanych dla początkujących nauczycieli oraz dalsze organizowanie konferencji o tematyce problemów psychicznych uczniów.

Pomoc finansowa dla JST z obszaru województwa na rzecz poprawy stanu infrastruktury sportowej

Samorządy gminne i powiatowe wykazują bardzo duże zainteresowanie pomocą finansową z Województwa, dlatego w 2022 r. zwiększono budżet zadania o 33% (o 500 000,00 zł). Łączna kwota przeznaczona na zadanie wyniosła 2 000 000,00 zł. Przekazane wsparcie finansowe przyczyniło się do dostarczenia wysokiej jakości usług publicznych i miało wpływ na zrównoważony rozwój społeczny i wyrównywanie szans mieszkańców w dostępie do tych usług. Jednym z efektów udzielanego wsparcia jest jeden z najwyższych w Polsce

wskaźników siłowni zewnętrznych na 10 tys. mieszkańców w województwie (Kultura fizyczna w latach 2017 i 2018, GUS 2019).

Otwarty konkurs ofert jako współorganizacja realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie sportu

Szeroki wachlarz zadań publicznych w ramach prowadzonego konkursu odpowiada na potrzeby lokalnych społeczności, co z kolei ma bardzo duży wpływ na zrównoważony rozwój społeczny i wyrównywanie szans mieszkańców województwa, przeciwdziała wykluczeniu i aktywizuje lokalne społeczności. Wymiernym efektem realizacji zadań jest kształtowanie nawyków i potrzeb aktywnego trybu życia poprzez systematyczne uprawianie sportu. Ponadto zapobiega zjawiskom patologicznym wśród różnych grup społecznych poprzez zagospodarowanie wolnego czasu dzieciom, młodzieży i osobom starszym. Zadania w otwartym konkursie ofert skierowane są również dla zawodników oraz mieszkańców niepełnosprawnych. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom organizacjom pozarządowym w 2022 r. zostało uruchomione wsparcie na dofinansowanie zakupu sprzętu sportowego dla klubów i stowarzyszeń kultury fizycznej z terenu województwa zachodniopomorskiego.

Otwarty konkurs ofert jako współorganizacja realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie edukacji

Otwarty konkurs ofert odpowiada na potrzeby lokalnych społeczności, wpływa na zrównoważony rozwój społeczny i wyrównywanie szans mieszkańców województwa. Przeciwdziała wykluczeniu, kształtuje nawyki i potrzeby różnych grup społecznych. Oddziałuje na zaangażowanie obywateli w proces decydowania o kierunkach rozwoju regionu – szczególnie partycypacja młodzieży, wzmocnienie potencjału intelektualnego, w tym nabycie nowych umiejętności ułatwiających funkcjonowanie we współczesnym świecie – kompetencje społeczne, umiejętności w zakresie uczenia się. Rozwija kreatywność, innowacyjność, umiejętności w zakresie przedsiębiorczości, myślenia krytycznego i rozwiązywania kompleksowego problemów. Kształtuje liderów społeczności lokalnej w kategoriach wiekowych, umiejętności przywódczych oraz kompetencji w zakresie myślenia krytycznego i rozwiązywania problemów.

Współorganizacja imprez sportowych oraz pozostałe zadania publiczne Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie upowszechniania kultury fizycznej.

Samorząd województwa współfinansuje zakup sprzętu sportowego dla klubów sportowych z terenu województwa zachodniopomorskiego, który jest wykorzystywany do celów szkoleniowych między innymi przez członków kadry narodowej, w tym do przygotowania do udziału w imprezach krajowych, międzynarodowych i eliminacjach do igrzysk olimpijskich i paraolimpijskich.

W celu integracji i konsolidacji środowiska sportowego samorząd województwa współpracuje m. in. z Zachodniopomorską Radą Olimpijską.

Uczestnictwo przez Województwo Zachodniopomorskie w organizacji wydarzeń oraz przedsięwzięć w zakresie kultury fizycznej i sportu, promujących województwo, o charakterze regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym

Rozległy zakres projektu odpowiada na potrzeby lokalnych społeczności, co z kolei wpływa na zrównoważony rozwój społeczny i wyrównywanie szans mieszkańców Pomorza Zachodniego, pomaga przeciwdziałać wykluczeniu i aktywizuje lokalne społeczności. Wymiernym efektem realizacji zadań jest kształtowanie nawyków i potrzeb aktywnego trybu życia poprzez systematyczne uprawianie sportu. Ponadto zapobiega zjawiskom patologicznym wśród różnych grup społecznych poprzez zagospodarowanie wolnego czasu dzieciom, młodzieży i osobom starszym w różnych częściach naszego regionu.

Współorganizacja imprez sportowych o charakterze ponadregionalnym, ogólnopolskim, międzynarodowym

Ogólnopolskie olimpiady młodzieży są dla młodych sportowców pierwszymi zawodami mającymi rangę mistrzostw Polski. Celem imprezy jest wyłonienie najbardziej uzdolnionych sportowców i objęcie ich szkoleniem centralnym. Wielu medalistów OOM stawało się w przyszłości reprezentantami Polski i zdobywcami medali na najważniejszych imprezach seniorskich, z igrzyskami olimpijskimi włącznie.

Nagrody Marszałka dla nauczycieli placówek prowadzonych przez Województwo Zachodniopomorskie

Oświata i troska o jej jakość należy do najważniejszych i podstawowych zadań samorządu. Zawód nauczyciela jest jednym z najbardziej niedocenianych zawodów, co przekłada się na niską wycenę jego pracy. Nagrody są dodatkową motywacją do osiągania jak najlepszych wyników w pracy pedagoga.

Nagrody za najlepsze wyniki matur

Dzięki programowi rokrocznie nagradzani absolwenci szkół ponadpodstawowych, którzy zdobywają najlepsze wyniki na egzaminie maturalnym, ale także zawodowym.

Województwo Zachodniopomorskie zostało zaproszone do współpracy przy organizacji uroczystej gali w kolejnej edycji projektu Matura na 100 procent, która miałaby się odbyć w Szczecinie.

Stypendia sportowe

Nagrody i stypendia są dodatkową motywacją do osiągania jak najlepszych wyników sportowych, a ponadto zachęcają sportowców i ich trenerów do reprezentowania klubów z województwa zachodniopomorskiego. Przyczyniają się też do zwiększania aktywności fizycznej dzieci i młodzieży, co w konsekwencji przekłada się na poprawę ogólnego stanu zdrowia mieszkańców regionu.

Stypendia Marszałka dla studentów

Stypendia Marszałka dla najzdolniejszych przyciągają spore grono najlepszych absolwentów szkół średnich, jednak głównie osoby pochodzące z województwa zachodniopomorskiego, przede wszystkim ze Szczecina i Koszalina. Zasadne jest podejmowanie działań mających na celu zachęcenie do studiowania na zachodniopomorskich uczelniach uczniów z całej Polski poprzez modyfikację zasad programu stypendialnego (na przykład kandydat musiałby pochodzić z miejscowości innej niż uczelnia, na którą aplikuje).

Stypendium uzyskują przede wszystkim studenci Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego. Powoduje to jednak duże rozbieżności w liczbie stypendystów na pozostałych uczelniach, Rozwiązaniem mogłyby być limity stypendystów rozpoczynających naukę na poszczególnych uczelniach (np. do 5 osób na uczelnię).

Zasadne jest również dokonanie zmiany uchwały Sejmiku w zakresie terminu obowiązkowego przedkładania przez stypendystów zaświadczenia o promocji na drugi semestr i podwyższenia kwoty stypendium o 20%.

3.4.5

Polityka ekologiczna

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Samorząd województwa zachodniopomorskiego realizuje zadania obejmujące:

1. W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu:

- opracowanie programów ochrony powietrza dla stref województwa zachodniopomorskiego, w których stwierdzono przekroczenia standardów jakości powietrza; przekazanie projektów programów ochrony powietrza do konsultacji społecznych oraz do zaopiniowania wójtom, burmistrzom i prezydentom miast, starostom oraz ministrowi właściwemu do spraw klimatu; monitorowanie realizacji działań naprawczych przez podmioty i organy wskazane w programach ochrony powietrza i programach działań krótkoterminowych realizowanych na szczeblu gminnym i powiatowym;
- przekazywanie ministrowi właściwemu do spraw klimatu oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska informacji o uchwaleniu programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych, a także sprawozdań okresowych z realizacji działań naprawczych, wynikających z programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych oraz sprawozdania końcowego z realizacji tych programów.

Do zadań sejmiku województwa należy uchwalanie następujących dokumentów:

- programów ochrony powietrza, planów działań krótkoterminowych; tzw. uchwał antysmogowych; programów ochrony środowiska przed hałasem.

Do zadań ustawowych marszałka województwa należy:

- wydawanie pozwoleń zintegrowanych oraz pozwoleń emisyjnych na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza;
- wydawanie pozwoleń zintegrowanych oraz decyzji ustalających dopuszczalny poziom hałasu przenikającego do środowiska z zakładu;
- opracowanie dla obszaru województwa projektu uchwały w sprawie programu ochrony środowiska przed hałasem;
- przyjmowanie zgłoszeń dotyczących instalacji niewymagających zezwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza oraz instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne;
- przekazanie projektu programu ochrony środowiska przed hałasem do konsultacji społecznych oraz do zaopiniowania: prezydentom miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, zarządzającym głównymi drogami, zarządzającym głównymi liniami kolejowymi lub liniami kolejowymi innymi niż główne linie kolejowe położonymi na terenie miasta o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy oraz zarządzającym głównymi lotniskami lub lotniskami, które zasięgiem emisji hałasu oddziałują na miasto o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, a także Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska (w zakresie zgodności programu ochrony środowiska przed hałasem ze strategicznymi mapami hałasu);
- przekazanie wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska, a także podmiotom i organom, o których mowa w art. 119a ust. 6 ustawy Prawo ochrony środowiska oraz ministrowi właściwemu do spraw klimatu, informacji o uchwaleniu programu ochrony środowiska przed hałasem.

2. W zakresie gospodarki odpadami:

Do zadań zarządu województwa należy:

- opracowanie Planu Gospodarki Odpadami wraz z załącznikiem – Planem Inwestycyjnym;
- opracowanie Sprawozdania z realizacji Planu Gospodarki Odpadami;
- monitoring realizowanych działań poprzez kontrolę instalacji komunalnych;
- prowadzenie baz danych na podstawie przekazywanych informacji przez gminy i podmioty;
- sporządzanie sprawozdań (na podstawie prowadzonych baz) i przekazywanie ich ministrowi właściwemu do spraw klimatu.

Do zadań ustawowych marszałka województwa należy:

- wydawanie pozwoleń zintegrowanych oraz pozwoleń na wytwarzanie odpadów;
- wydawanie zezwoleń na zbieranie i przetwarzanie odpadów;
- wydawanie decyzji w sprawie usunięcia odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania;
- zatwierdzanie instrukcji prowadzenia składowisk odpadów;
- wydawanie decyzji o zamknięciu składowisk;
- zatwierdzanie programów gospodarowania odpadami wydobywczymi.

3. W zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i zrównoważonego użytkowania zasobów przyrodniczych:

Do kompetencji sejmiku województwa należy:

- podejmowanie uchwał w sprawie obszarów chronionego krajobrazu, w tym wyznaczanie nowych obszarów, likwidacja lub zmniejszanie/powiększanie istniejących, wskazanie zakazów obowiązujących na danym obszarze;
- podejmowanie uchwał w sprawie parków krajobrazowych, w tym: wyznaczanie nowych parków, likwidacja lub zmniejszanie/powiększanie istniejących parków, wskazanie zakazów obowiązujących na terenie poszczególnych parków oraz określenie szczególnych celów ich ochrony;
- podejmowanie uchwał w sprawie ustanowienia planów ochrony dla parków krajobrazowych.

Do zadań Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego należy:

- realizacja zadań ustawowych wynikających z art. 19 ust. 1 pkt 3, art. 105 ust. 4 oraz art. 107 ustawy o ochronie przyrody.

Zadania dotyczą: szeroko pojętej ochrony przyrody, walorów krajobrazowych i kulturowych, w tym inwentaryzacji i monitoringu zasobów przyrodniczych (gatunków i siedlisk), prowadzenia działalności w zakresie nadzoru nad obszarami parków, między innymi poprzez lustracje i patrole (w tym łodzią na wodzie), informowania o zakazach obowiązujących w parkach, organizacji działalności turystycznej i rekreacyjnej, prowadzenia edukacji i upowszechniania informacji o walorach parków krajobrazowych, współpracy w powyższym zakresie z jednostkami organizacyjnymi, osobami prawnymi i fizycznymi (w praktyce głównie na bazie podpisanych porozumień), współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz współpracy międzynarodowej z partnerami z Niemiec, składania wniosków do miejscowych planów zagospodarowania oraz organizacji Rady Parków.

Do zadań ustawowych marszałka województwa należy:

- wydawanie zezwoleń w sprawie usunięcia drzew lub krzewów na terenach będących własnością miast na prawach powiatów.

4. W zakresie geologii i zrównoważonego użytkowania zasobów:

Do zadań marszałka województwa jako organu pierwszej instancji administracji geologicznej należy:

- zatwierdzanie projektów i dokumentacji geologicznych dotyczących koncesji związanych z wydobywaniem kopalin ze złóż, ustanawianie użytkowania górniczego dla złóż wód termalnych, wód leczniczych i solanek oraz nadzór nad ustalaniem wielkości opłat eksploatacyjnych za wydobyte kopaliny ze złóż;
- kontrola i nadzór w zakresie projektowania prac geologicznych oraz sporządzania dokumentacji geologicznych, a także przestrzegania warunków udzielonych koncesji oraz udzielanie informacji geologicznej;
- prowadzenie Wojewódzkiego Archiwum Geologicznego;
- opiniowanie i uzgadnianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studiów kierunków zagospodarowania przestrzennego i decyzji o warunkach zabudowy.

5. W zakresie edukacji ekologicznej działalność samorządu województwa zachodniopomorskiego nakierowana jest na podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa i promocję ekologicznego stylu życia oraz edukację przyrodniczą ze szczególnym uwzględnieniem terenów objętych ochroną prawną.
6. W zakresie systemu zarządzania opłatami środowiskowymi samorząd województwa bierze aktywny udział w gromadzeniu, podziale i przepływie środków między organami. Zarząd województwa prowadzi wyodrębnione rachunki bankowe w celu gromadzenia i redystrybucji wpływów, o których mowa w art. 401 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska. Wpływy te, powiększone o przychody z oprocentowania środków na rachunkach bankowych, są przekazywane na rachunki bankowe Narodowego Funduszu, wojewódzkiego funduszu (ochrony środowiska i gospodarki wodnej) oraz na rachunki budżetów powiatów i budżetów gmin.
7. W zakresie energetyki:

Zgodnie z art. 106 § 5 Kpa prowadzone są postępowania administracyjne w zakresie zadań przypisanych samorządom województw ustawą Prawo energetyczne (dalej: PE) tj.:

- badanie zgodności gminnych planów zaopatrzenia w energię i paliwa z polityką energetyczną państwa (art. 17 PE);
- opiniowanie opracowywanych przez organ wykonawczy gminy projektów założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, sporządzanych dla obszaru gminy lub jej części w zakresie koordynacji współpracy z innymi gminami oraz w zakresie zgodności z polityką energetyczną państwa (art. 19 ust. 5 PE);
- opiniowanie w sprawach dotyczących udzielania i cofania koncesji na wytwarzanie, przesyłanie, dystrybucję i magazynowanie paliw, energii elektrycznej i ciepła (art. 23 ust. 3 i 4 PE);
- uzgadnianie planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych (art. 23 ust. 3 i 4 PE).

Realizacja powyższych zadań wymaga współpracy z:

- ministerstwem właściwym ds. energii w sprawach planowania i realizacji systemów zaopatrzenia w paliwa i energię na obszarze (art. 12 PE);
- przedsiębiorstwami energetycznymi zajmującymi się przesyłaniem paliw gazowych lub energii elektrycznej w zakresie zapewnienia spójności planów przedsiębiorstw energetycznych z założeniami, strategiami i planami sporządzanymi przez samorząd województwa (art. 16 ust. 12 PE);
- Urzędem Regulacji Energetyki w zakresie wydawania koncesji na działalność przedsiębiorstw energetycznych oraz opiniowania planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych (art. 23 ust. 3 i 4 PE);
- gminami w zakresie planowania zaopatrzenia w paliwa i energię (art. 17 oraz art. 19 ust. 5 PE).

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa:

Polityka ekologiczna województwa zachodniopomorskiego

Jej rolą jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego poprzez racjonalne planowanie rozwoju województwa pomagającego chronić zarówno mieszkańców m.in. przed zanieczyszczeniami powietrza i hałasem, suszami i powodzią oraz stratami przez nie powodowanymi, jak i przyrodę przed nadmierną presją.

Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego 2030

Jego głównym celem jest dążenie do poprawy stanu środowiska w województwie, ograniczenie negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko, ochrona i rozwój walorów środowiska, a także racjonalne gospodarowanie jego zasobami.

Program ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy aglomeracja szczecińska

Program dokumentuje przyczyny występowania przekroczeń benzo(a)pirenu), a także wskazuje odpowiednie działania naprawcze, które pomogą poprawić w jak najkrótszym czasie jakość powietrza na terenie aglomeracji.

Program ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy miasto Koszalin

Dokumentuje przyczyny występowania przekroczeń benzo(a)pirenu), a także wskazuje odpowiednie działania naprawcze, które pomogą poprawić w jak najkrótszym czasie jakość powietrza na terenie miasta Koszalin.

Program ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej

Dokumentuje przyczyny występowania przekroczeń pyłu zawieszonego PM10 oraz stężenia docelowego benzo(a)pirenu), a także wskazuje odpowiednie działania naprawcze, które pomogą poprawić w jak najkrótszym czasie jakość powietrza na terenie strefy zachodniopomorskiej.

Plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu zawieszonego PM10 dla strefy aglomeracja szczecińska

Wskazuje działania mające na celu: zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń, a także ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.

Plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu zawieszonego PM10 dla strefy miasto Koszalin

Wskazuje działania mające na celu: zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń, a także ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.

Uchwała antysmogowa

Wprowadza na obszarze województwa zachodniopomorskiego ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego

Jego głównym zadaniem jest zaplanowanie działań zmierzających do ograniczenia oddziaływania akustycznego i przywrócenia stanu środowiska do stanu faktycznego, czyli dotrzymania dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach chronionych akustycznie.

Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2020-2026 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2027-2032

Jego głównym celem jest wskazanie sposobów gospodarowania odpadami na terenie województwa zachodniopomorskiego, zgodnie z hierarchią określoną w ustawie o odpadach oraz KPGO 2022.

Program rozwoju sektora energetycznego w województwie zachodniopomorskim do 2015 r. z częścią prognostyczną do 2030 r.

Charakteryzuje obecny stan energetyki na terenie województwa zachodniopomorskiego oraz trendy i kierunki rozwojowe łącznie z celami głównymi i szczegółowymi, jak również ramy finansowe przewidywanych zmian.

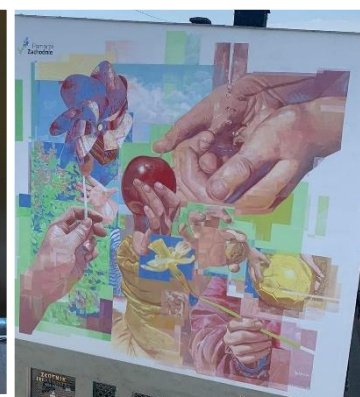
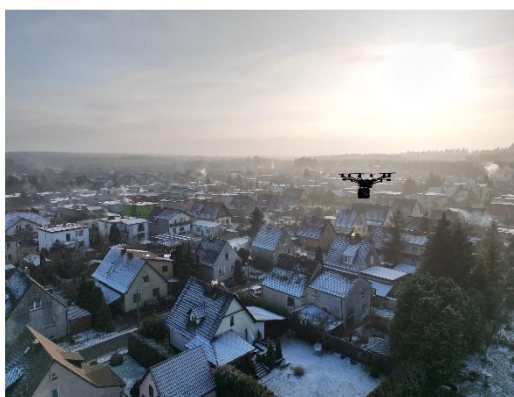
Cele i główne działania realizowane w 2022 r.

Cel I – Niskoemisyjne zachodniopomorskie

Cel kierunkowy 1.1 Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej

1. W ramach RPO WZ 2014-2020 w osi II Gospodarka niskoemisyjna realizowano:

- Działanie 2.5 Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej, które dotyczy głębokiej modernizacji energetycznej budynków publicznych: w ramach działania w 2022 r. wydatkowano kwotę w wysokości 17 324 193,59 zł. Zakończone zostały 4 projekty, czego wynikiem jest przeprowadzenie głębokiej termomodernizacji w 18 budynkach użyteczności publicznej na terenie województwa zachodniopomorskiego;
- Działanie 2.6 Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej w ramach Strategii ZIT dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego: w ramach działania 2.6 w 2022 r. wydatkowano kwotę w wysokości 4 379 099,05 zł, zakończone zostały 3 projekty, czego wynikiem jest przeprowadzenie głębokiej termomodernizacji w 3 budynkach użyteczności publicznej na terenie województwa zachodniopomorskiego;
- Działanie 2.7 Modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkaniowych, które jest realizowane poprzez głęboką modernizację energetyczną budynków wielomieszkaniowych: w ramach działania w 2022 r. wydatkowano kwotę w wysokości 84 773,31 zł. W roku 2022 zakończone zostały 3 projekty, czego wynikiem jest przeprowadzenie głębokiej termomodernizacji w 12 budynkach na terenie województwa zachodniopomorskiego;
- Działanie 2.8 Modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkaniowych w ramach Strategii ZIT dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego, obejmujące projekty polegające na przeprowadzeniu głębokiej modernizacji energetycznej budynków wielomieszkaniowych: w ramach działania w 2022 r. wydatkowano kwotę w wysokości 854 545,73 zł. W roku 2022 zakończony został 1 projekt, czego wynikiem jest przeprowadzenie głębokiej termomodernizacji w 2 budynkach wielorodzinnych na terenie województwa zachodniopomorskiego;
- Działanie 2.9 Zastępowanie konwencjonalnych źródeł energii źródłami odnawialnymi, obejmujące zastępowanie starych jednostek wytwarzających energię ze źródeł powodujących emisję zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych jednostkami wytwarzającymi energię z odnawialnych źródeł. Efektem realizacji projektów jest przede wszystkim zmniejszenie emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych;
- Działanie 2.10 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł, wspierające inwestycje dotyczące budowy, przebudowy, rozbudowy jednostek wytwarzających energię z odnawialnych źródeł (preferowanymi źródłami energii odnawialnej są biomasa, biogaz, energia wiatrowa i energia słoneczna): w ramach działania w 2022 r. wydatkowano kwotę w wysokości 7 722 175,01 zł, podpisano 23 umowy na kwotę dofinansowania w wysokości 27 468 588,81 zł. W roku 2022 zakończonych zostało 17 inwestycji w OZE, z których dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych wynosi 14,66 MW;
- Działanie 2.11 Zwiększenie potencjału sieci energetycznej do odbioru energii z odnawialnych źródeł energii, polegające na wsparciu budowy, przebudowy, rozbudowy sieci energetycznych do odbioru energii ze źródeł odnawialnych;

- Działanie 2.12 Rozwój kogeneracyjnych źródeł energii, polegające na budowie, rozbudowie, przebudowie jednostek wytwarzających energię w wysokosprawnej kogeneracji z konwencjonalnych źródeł energii lub odnawialnych źródeł energii (realizacja instalacji kogeneracyjnych wpływa na zmniejszenie zużycia paliw kopalnych, przez co ograniczona zostaje emisja zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych do powietrza): w ramach działania w 2022 r. wydatkowano kwotę w wysokości 25 131,87 zł. W roku 2022 zakończony został 1 projekt, czego wynikiem jest szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych o 26,56 tony równoważnika CO₂;
  - Działanie 2.13 Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej samorządu województwa, w ramach którego realizowany jest projekt kompleksowej głębokiej termomodernizacji budynku przy ul. Piłsudskiego 40-42 w Szczecinie na potrzeby konsolidacji siedziby Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie: w ramach działania w 2022 r. wydatkowano łączną kwotę w wysokości 18 575,66 zł, z czego: ze środków EFRR – 16 620,33 zł, ze środków budżetu państwa – 1 955,33 zł.
2. W ramach pilotażu Zachodniopomorskiego Programu Antysmogowego, współfinansowanego z RPO WZ 2014-2020:
- Działanie 2.14 Poprawa jakości powietrza – Zachodniopomorski Program Antysmogowy, w ramach którego dofinansowywane są przedsięwzięcia inwestycyjne z zakresu likwidacji „niskiej emisji”, obejmujące wymianę starych kotłów, pieców, urządzeń grzewczych oraz realizację przyłączy do sieci ciepłowniczej (jedynie w przypadku opłacalności ekonomicznej przyłączenia): w roku 2022 w ramach działania zakończonych zostało 12 projektów, czego wynikiem jest wymiana 458 źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych w województwie zachodniopomorskim. Dodatkowo w 2022 r. zostały podpisane 3 nowe umowy z Beneficjentami – gminami na łączną kwotę 539 925,00 zł, których efektem ma być zmodernizowanie kolejnych 60 źródeł ciepła;
  - Działanie 2.15 Termomodernizacja budynków jednorodzinnych – Zachodniopomorski Program Antysmogowy, w ramach którego dofinansowywane są przedsięwzięcia inwestycyjne z zakresu modernizacji energetycznej budynków jednorodzinnych wraz z wymianą źródła ciepła na mniej emisyjną: w roku 2022 w ramach działania zakończone zostały 3 projekty, czego wynikiem jest przeprowadzenie pełnej lub częściowej termomodernizacji w 50 budynkach mieszkalnych. W ramach środków Zachodniopomorskiego Programu Antysmogowego w 2022 r. została podpisana 1 umowa o dofinansowanie na kwotę 1 350 675,00 zł, której efektem ma być przeprowadzenie pełnej lub częściowej termomodernizacji w 30 budynkach mieszkalnych. Łączna kwota wypłaconych środków dotacji dla Gmin w 2022 r. wyniosła 9 144 555,74 zł;
  - Działanie 11.2 Wsparcie efektywności energetycznej w kontekście pandemii COVID-19, obejmujące dodatkowe środki REACT-EU (Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe) przyznane w celu ograniczenia społecznych i gospodarczych skutków pandemii COVID-19, przeznaczone (na dofinansowanie projektów z listy rezerwowej działania 2.15 (przedsięwzięcia inwestycyjne z zakresu modernizacji energetycznej budynków jednorodzinnych wraz z wymianą źródła ciepła na mniej emisyjną). W 2022 r. w ramach działania zostały podpisane 4 umowy o dofinansowanie na kwotę 6 276 825,70 zł. W 2022 r. wydatkowano kwotę w wysokości 610 793,75 zł.

Cel II – Przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu. Adaptacja do zmian klimatu i łagodzenie zmian klimatu

1. W ramach RP WZ 2014-2020 w osi III Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu realizowane są działania:
- Działanie 3.2 Zarządzanie ryzykiem powodziowym: w ramach działania w 2022 r. wydatkowano kwotę dofinansowania w wysokości 2 338 008,13 zł;
  - Działanie 3.3 Poprawa stanu środowiska miejskiego, ukierunkowane na minimalizowanie skutków niekorzystnych zjawisk pogodowych takich jak np. długotrwałe występowanie wysokich temperatur,

intensywne opady atmosferyczne na obszarach miast o liczbie ludności mniejszej niż 100 tys. mieszkańców lub gmin miejsko-wiejskich;

- Działanie 3.4 Adaptacja do zmian klimatu, nakierowane na wsparcie rozwoju systemów wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń związanych z wystąpieniem nagłych zjawisk meteorologicznych lub hydrologicznych, które przyczynią się do ograniczenia strat oraz pozwolą na efektywne planowanie działań: w ramach działania w 2022 r. wydatkowano kwotę w wysokości 612 000,00 zł. Dodatkowo w 2022 r. zostało podpisanych 5 nowych umów z Beneficjentami – Ochotniczymi Strażami Pożarnymi, na łączną kwotę 3 203 008,08 zł, których efektem ma być zakup 4 nowych wozów pożarniczych oraz zakup nowego umundurowania i wyposażenia dla OSP.

Cel III – Zrównoważona gospodarka surowcowa drogą do zielonego rozwoju

Cel kierunkowy 3.1 Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

1. W ramach RPO WZ 2014-2020 w osi priorytetowej III Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu w Działaniu 3.7 Rozwój gospodarki odpadami komunalnymi, realizowane są inwestycje dotyczące poprawy systemu gospodarowania odpadami na terenie województwa, polegające m.in. na budowie (przebudowie) zakładów oraz instalacji i urządzeń odzysku, unieszkodliwiania odpadów.
2. Zweryfikowano roczne sprawozdania sporządzane przez wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi. Kwota wydatkowana w 2022 r. – 77 167,41 zł.
3. Na bieżąco weryfikowano sprawozdania składane przez przedsiębiorców w Bazie Danych Odpadowych (BDO) w zakresie wytwarzanych odpadów oraz danych o produktach i opakowaniach.

Cel kierunkowy 3.2 Racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin

1. Zatwierdzono 57 projektów robót geologicznych oraz 51 dokumentacji geologicznych.
2. Udzielono 35 koncesji na wydobywanie kopalin.
3. Zaopiniowano i uzgodniono 1 065 dokumentacji, w tym miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, decyzje o lokalizacji celu publicznego i decyzje o warunkach zabudowy, w zakresie udokumentowanych kopalin i wód podziemnych.
4. Zaopiniowano 2 decyzje starostów udzielających koncesji.
5. Wydano 85 decyzji ustalających opłaty eksploatacyjne za wydobytą kopalinę, w 307 prowadzonych sprawach.
6. Nadzorowano i kontrolowano 29 badań i prac nad wydaniem dokumentacji geologicznych oraz wykonywaniem uprawnień z tytułu koncesji geologicznych.
7. Udzielono 656 informacji geologicznych, w tym 25 na podstawie umów o korzystanie z informacji geologicznej za wynagrodzeniem.

Cel kierunkowy 3.3 Wspieranie zrównoważonej gospodarki wodnej i wodno-ściekowej

1. W ramach RPO WZ 2014-2020 w osi III Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu realizowane są działania:
  - Działanie 3.5 Wsparcie rozwoju sieci wodociągowych, obejmujące inwestycje w zakresie zaopatrzenia w wodę dotyczące m.in. budowy i modernizacji infrastruktury wodociągowej (ujęć wody, stacji uzdatniania wody, sieci wodociągowych), a także zakupu sprzętu do wykrywania niekontrolowanych przecieków z sieci wodociągowej: w ramach działania w 2022 r. wydatkowano kwotę w wysokości 564 402,88 zł.

- Działanie 3.6 Wsparcie rozwoju systemów oczyszczania ścieków, obejmujące inwestycje w zakresie wsparcia systemów oczyszczania ścieków niezbędnych do osiągnięcia celów dyrektywy 91/271/EWG: w 2022 r. w ramach działania zakończono realizację 6 projektów, w wyniku których jedna oczyszczalnia ścieków została wybudowana, a cztery przebudowano. Ponadto 14,33 km sieci kanalizacyjnej zostało wybudowanych i 0,16 km poddane przebudowie. W wyniku realizacji powyższych inwestycji 18 960 osób korzysta z ulepszanego oczyszczania ścieków. W ramach działania 3.6 w 2022 r. wydatkowano kwotę w wysokości 12 019 955,59 zł.

2. „Zapobieganie skutkom katastrofy ekologicznej na rzece Odrze”

Wyniki z uzyskanych badań wykonanych przez Uniwersytet Szczeciński pozwalają wnioskować, że wody Odry znajdowały się na koniec 2022 r. ciągle w stanie znacznie podwyższonych wartości parametrów biologicznych i fizykochemicznych, niż powinno to wynikać z naturalnych uwarunkowań dla rzeki. Można wnioskować, że skutki katastrofy ekologicznej ciągle są w Odrze widoczne. Otrzymane wyniki dowiodły konieczności kontynuacji badań, szczególnie z uwagi na przyspieszony efekt eutrofizacji rzeki i obecność *Prymnesium parvum* – złotych alg.

Wydatkowanie w 2022 r.: 40 000,00 zł

Cel IV – Zachowanie i przywracanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, przywracanie różnorodności biologicznej i walorów krajobrazu

Cel kierunkowy 4.1 Ograniczenie antropopresji na obszarach cennych przyrodniczo, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów objętych ochroną prawną

1. W ramach RPO WZ 2014-2020 w osi IV Naturalne otoczenie człowieka, realizowano:

- Działanie 4.8 Podnoszenie jakości ładu przestrzennego: w 2022 r. zakończono projekty dotyczące inwentaryzacji przyrodniczej gmin. Zrealizowane projekty to:
  - Waloryzacja przyrodnicza gminy Police;
  - Inwentaryzacja przyrodnicza Gminy Łobez;
  - Inwentaryzacja przyrodnicza Gminy – Miasta Darłowo;
  - Inwentaryzacja przyrodnicza Gminy Darłowo;
  - Inwentaryzacja przyrodnicza obszaru obejmującego Gminę Wolin;
  - Inwentaryzacja przyrodnicza obszaru obejmującego Gminę Dziwnów.

Łączny koszt w 2022 r. wyniósł 212 593,50 zł.

Cel kierunkowy 4.2 Zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji cennych gatunków, ze szczególnym uwzględnieniem przywracania różnorodności biologicznej

1. Zakończono realizację projektu INTERREG V A pn. „Przyroda bez granic w unikalnej Dolinie Dolnej Odry”, mającego na celu edukację przyrodniczą oraz zachowanie i przywracanie populacji cennych gatunków. W 2022 r. rozstrzygnięto postępowanie przetargowe na dostawę fotopułapek oraz przeprowadzenie monitoringu przyrodniczego 100 platform lęgowych dla ptaków drapieżnych. Odebrano pierwszy etap prac – montaż fotopułapek. Przeprowadzono monitoring ptaków drapieżnych. Wydano broszury i przewodniki po unikalnej Dolinie Dolnej Odry. Uzyskano dokumentację z pozwoleń i uzgodnieniami na wykonanie 3 płytkich zbiorników wodnych dla ptactwa wodno-błotnego w miejscowości Stara Rudnica. W 2022 r. łączne wydatki wyniosły 658 589,28 zł.
2. Dokonano zakupu i montażu budek dla nietoperzy, wymieniając uszkodzone budki zamontowane w ramach projektu RPO WZ 2014-2020 (działanie 4.4) „Wzmacnianie ochrony bociana białego i nietoperzy oraz realizacja zadań czynnej ochrony w rezerwach przyrody na obszarach parków krajobrazowych województwa zachodniopomorskiego”. Działanie to miało na celu zachowanie trwałości projektu oraz

zachowanie i przywracanie populacji cennych gatunków. Wydatki poniesione w 2022 r. wyniosły 4 614,00 zł.

Cel kierunkowy 4.3 Aktywizowanie działań społeczno-gospodarczych zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz partnerstwa na terenach cennych przyrodniczo i krajobrazowo

1. Zakończono realizację projektu „Zrównoważona turystyka wodna w unikalnej Dolinie Dolnej Odry” w ramach programu INTERREG V A, który miał na celu edukację przyrodniczą oraz ograniczenie antropopresji na obszarach cennych przyrodniczo. W ramach podjętych działań:

- wydrukowano mapy turystyczne;
- zorganizowano konferencję zamykającą projekt, która odbyła się 23 września 2022 r.

Całkowity koszt w 2022 r. wyniósł 523 228,66 zł.

Cel V – Edukacja i promocja dla środowiska

Cel kierunkowy 5.1 Podniesienie wiedzy i kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa. Promocja ekologicznego stylu życia

1. W ramach RPO WZ 2014-2020 w osi IV Naturalne otoczenie człowieka w Działaniu 4.5 Kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację realizowane są projekty polegające na przeprowadzeniu działań informacyjno-edukacyjnych (z wyłączeniem finansowania emisji spotów reklamowych w TV) w zakresie ochrony środowiska, promocji walorów przyrodniczych regionu oraz efektywnego wykorzystania jego zasobów, skierowane do szerokiego grona odbiorców np. poprzez warsztaty, edukację ekologiczną, kampanie edukacyjne.

W ramach projektu Pomorze Zachodnie – Zielony Region, którego celem jest kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację w 2022 r.:

- zorganizowano Szczyt Ekologiczny – konferencję, której celem jest budowanie świadomości ekologicznej oraz kształtowanie właściwych postaw społecznych wśród mieszkańców województwa zachodniopomorskiego, przy jednoczesnym wzmacnianiu oddolnego mechanizmu wdrażania tych postaw wśród mieszkańców regionu;
- wykonano 7 murali ekologicznych z farb fotokatalitycznych (tj. przyspieszających rozkład szkodliwych substancji) w Szczecinie, Goleniowie, Wałczu, Stargardzie, Połczynie Zdroju, Policach i w Szczecinku, które stały się artystyczną realizacją idei proekologicznych¹⁷;
- przeprowadzono kampanię informacyjno-edukacyjną podczas wydarzenia Pol'and'Rock;
- przeprowadzono akcję rozdawania mieszkańcom regionu sadzonek drzew do samodzielnego zasadzenia.

W ramach działania 4.5 w 2022 r. wydatkowano kwotę w wysokości 663 725,29 zł.

2. Udzielono dotacji w trybie otwartych konkursów ofert na realizację następujących zadań:
  - „Wizja przyszłości”: w ramach zadania na ścianie budynku Szkoły Podstawowej nr 54 im. Janusza Korczaka w Szczecinie powstał mural zwracający uwagę na dewastujący kierunek, który obrała sobie ludzkość w dążeniu do niczym niepohamowanego rozwoju, nie liczący się z żadnymi stratami i nie dostrzegający zagrożeń dla dalszego istnienia planety. Mural powstał z farb fotokatalitycznych. Na malowanej powierzchni zachodzi reakcja utleniania, zasilana światłem i pod wpływem promieniowania UV, tlenu i wilgoci toksyny ulegają rozkładowi.
  - „Wykonanie w technologii ekologicznej muralu propagującego ochronę naturalnych dóbr przyrody oraz aktywizującego przestrzeń Miasta Świdwin”: w ramach zadania powstał mural na ścianie szczytowej bloku mieszkalnego przy ul. 1 Maja 17 w Świdwinie. Mural skłania do refleksji na temat

¹⁷ <https://www.wzp.pl/sites/default/files/styles/galeriabig/public/ekomural01.jpg?itok=eVHBpgX5>
<https://www.wzp.pl/sites/default/files/styles/galeriabig/public/ekomural02.jpg?itok=5JdqCC3P>

sposobów korzystania z zasobów świata przyrodniczego, prowokuje do myślenia wywołuje emocje motywujące do podjęcia aktywnych działań na rzecz ochrony środowiska naturalnego. Mural powstał z farb fotokatalitycznych.

- „Budowa postaw proekologicznych i świadomości ekologicznej mieszkańców województwa poprzez przeprowadzenie misji smogowych”: projekt zwrócił uwagę społeczności lokalnych na temat smogu i metod walki z nim – zarówno tych systemowych, jak i takich, które można podejmować indywidualnie. Jest to istotne w kontekście występowania w województwie w okresie jesienno-zimowym incydentów smogowych, powodujących lokalne zanieczyszczenia powietrza miast i miasteczek. Misje smogowe zostały przeprowadzone w 15 powiatach i miały charakter prewencyjny, badawczy, niemający na celu karania mieszkańców, ale pokazanie im w jakim środowisku żyją i do czego może prowadzić spalanie śmieci w domowych instalacjach.

Łączny koszt działania w 2022 r. wyniósł 100 000,00 zł.

3. Współorganizowano następujące przedsięwzięcia:

- VII Wojewódzki Konkurs „Mistrz OZE”;
- Ogólnopolska XXXVII Olimpiada Wiedzy Ekologicznej – etap wojewódzki;
- „I znów będą śpiewały ryby w Jeziorze Głębokim” – edukacja ekologiczna wśród najmłodszych, w ramach projektu „Ekoprzedzszkolak”;
- XXI Konkurs Wiedzy Ekologicznej;
- Bajka ekologiczna „Eko Smok Pożera Smog”.

Łączny koszt działania w 2022 r. wyniósł 10 500,00 zł.

Cel kierunkowy 5.2 Podejmowanie inicjatyw w zakresie edukacji i promocji zagadnień związanych z upowszechnianiem zasad efektywnego zarządzania energią, wykorzystania odnawialnych źródeł energii i nowoczesnych technologii energetycznych oraz oszczędzaniem energii

1. Zorganizowano XIII konferencję pt.: „Odnawialne źródła energii szansą zrównoważonego rozwoju regionu”.
2. Przygotowano III edycję międzynarodowego konkursu dla młodzieży szkół ponadpodstawowych, studentów i doktorantów pn.: „Trendy i wizje rozwojowe morskich elektrowni wiatrowych”.
3. Przyznano Regionalne Nagrody Zielonego Feniksa (III edycja), które są wręczane pod auspicjami Fundacji Zielony Feniks z siedzibą w Katowicach. Nagrody przyznawane są za upowszechnianie, wdrażanie, badania naukowe w zakresie szeroko rozumianej ekoenergetyki, osobom i firmom prowadzącym działalność gospodarczą na terenie województwa.

Koszt działań podjętych w 2022 r. wyniósł 20 000,00 zł.

Cel kierunkowy 5.3 Edukacja przyrodnicza ze szczególnym uwzględnieniem terenów objętych ochroną prawną

1. ZPKWZ w ramach działań statutowych, przeprowadził 25 akcji edukacyjnych w szkołach i dla zorganizowanych grup na terenie parków krajobrazowych. Zorganizowano 6 konkursów o parkach krajobrazowych województwa i 1 ogólnopolski konkurs wiedzy. Uczestniczono także w wydarzeniach edukacyjnych prowadzonych przez Województwa. Koszt działań podjętych w 2022 r. wyniósł 33 205,63 zł.
2. Wykonano gadzety i mapy mające na celu promocję i edukację przyrodniczą. Koszt działań podjętych w 2022 r. wyniósł 63 832,74 zł.

Cel VI – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w regionie

Cel kierunkowy 6.1 Zarządzanie paliwami i energią

1. Zrealizowano scentralizowane zakupy energii elektrycznej oraz gazu organizowane przez Województwo Zachodniopomorskie wspólnie z jednostkami organizacyjnymi Województwa działającymi na terenie Stanomina, Koszalina, Tuczna, Gryfic, Kołobrzegu i Świnoujścia, co od wielu lat przynosi korzyści ekonomiczne.

Cel kierunkowy 6.2 Planowanie rozwoju sektora elektroenergetycznego, ciepłowniczego i gazowego w województwie zachodniopomorskim

1. Wydano 30 opinii w zakresie udzielania koncesji.
2. Wydano 23 opinie dot. planów rozwoju podmiotów energetycznych i gminnych planów zaopatrzenia.

Cel VII – Zarządzanie środowiskiem. Zapewnienie ciągłości i skuteczności realizacji zadań w obszarze środowiska

Cel kierunkowy 7.1 Opracowywanie, ewaluacja, raportowanie i opiniowanie dokumentów programowych

1. Opracowano sprawozdania okresowe z realizacji działań wpisanych w programy ochrony powietrza i plany działań krótkoterminowych.
2. Zaopiniowano powiatowe programy ochrony środowiska dla starostw: Świnoujście, Koszalin, Myślibórz.
3. Kontynuowano prace nad sporządzeniem projektu **Audytu krajobrazowego dla województwa zachodniopomorskiego**.

Zadania realizowane w 2022 r. to m.in.:

- korekta geometrii wrysowywanych granic krajobrazów priorytetowych, typowanie nowych krajobrazów priorytetowych – praca ciągła;
- sprawdzanie i korekty wypełnianych Kart Charakterystyk Oceny Krajobrazu;
- korekta granic krajobrazów priorytetowych po wizjach lokalnych w terenie;
- opracowywanie katalogów lokalnych form architektonicznych na podstawie badań terenowych, analiz zasobów fotograficznych i baz danych;
- formułowanie rekomendacji i wniosków dla krajobrazów priorytetowych, w tym w zakresie parametrów dla nowej zabudowy z uwzględnieniem lokalnych form architektury;
- prace nad stworzeniem internetowej mapy interaktywnej przedstawiającej krajobrazy priorytetowe i informacje opisowe (karty: charakterystyki, zagrożeń, rekomendacji i wniosków) oraz prace nad obróbką zdjęć, sprawdzanie poprawności georeferencji, import nowych, wybranych zdjęć z wyjazdów terenowych z geolokalizacją.

Wartość środków finansowych zaangażowanych w realizację zadania w 2022 r. wyniosła 599 269,00 zł, w tym:

- środki z UE (RPO WZ 2014-2020) – 509 368,68 zł;
  - środki z budżetu województwa – 89 900,32 zł.
4. Kontynuowano realizację projektu w ramach RPO WZ 2014-2020 w działaniu 4.8 Podnoszenie ładu przestrzennego pn.: „Opracowanie projektów planów ochrony 5 parków krajobrazowych oraz aktualizacja planów ochrony 2 parków krajobrazowych” w zakresie sporządzenia planu ochrony dla Drawskiego Parku Krajobrazowego oraz planu ochrony Barlineckiego Parku Krajobrazowego. W 2022 r. odebrano prace etapu III w zakresie planów ochrony Drawskiego i Barlineckiego Parku Krajobrazowego oraz rozpoczęto działania administracyjne, mające na celu przygotowanie stosownych projektów uchwał do

przedłożenia Sejmikowi Województwa Zachodniopomorskiego. W 2022 r. całkowity koszt wyniósł 972 639,97 zł.

Cel kierunkowy 7.2 Podnoszenie kompetencji kadr i wsparcie eksperckie

1. Udział 17 pracowników Wydziału Ochrony Środowiska w 10 szkoleniach tematycznie związanych z ochroną środowiska. Wydatkowana w 2022 r. kwota wyniosła 10 000,00 zł.
2. Wykonano 23 ekspertyzy dendrologiczne pomocne w podjęciu właściwej merytorycznej decyzji w postępowaniach administracyjnych w sprawach dotyczących usunięcia drzew lub krzewów na wniosek właścicieli lub posiadaczy nieruchomości. Wartość środków finansowych zaangażowanych w realizację zadania w 2022 r. to 39 238,23 zł.

Cel kierunkowy 7.3 System zarządzania opłatami środowiskowymi

1. Zweryfikowano 11 282 wykazy dotyczące opłat środowiskowych.
2. Wymierzono w formie decyzji administracyjnych 20 opłat za korzystanie ze środowiska
3. Udzielono 114 informacji o środowisku.
4. Wystawiono 62 zaświadczenia o obowiązku regulowania opłat za korzystanie ze środowiska.
5. Zweryfikowano 859 wniosków o usunięcie drzew lub krzewów (UDiK).
6. Zaimportowano 1 357 wyciągów bankowych z aplikacji bankowych do systemów.
7. Wystawiono 6 decyzji ratalnych, odroczeniowych, umarzających.
8. Wystawiono 50 upomnień.
9. Wystawiono 20 tytułów wykonawczych.
10. Zweryfikowano 134 sprawozdania roczne OŚ.

Koszt realizacji w roku 2022 wyniósł 1 370 072,91 zł.

Cel kierunkowy 7.4 Zapewnienie zgodnego z przepisami rozwoju gospodarczego województwa poprzez działania administracyjne

1. Zweryfikowano 468 wniosków i pozostałych dokumentów dotyczących działalności gospodarczej.
2. Wydano 140 pozytywnych rozstrzygnięć administracyjnych w zakresie nowych inicjatyw gospodarczych.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020

W obszarze **ochrona środowiska** w 2022 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 podpisano 13 umów o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła ponad 11,4 mln zł.

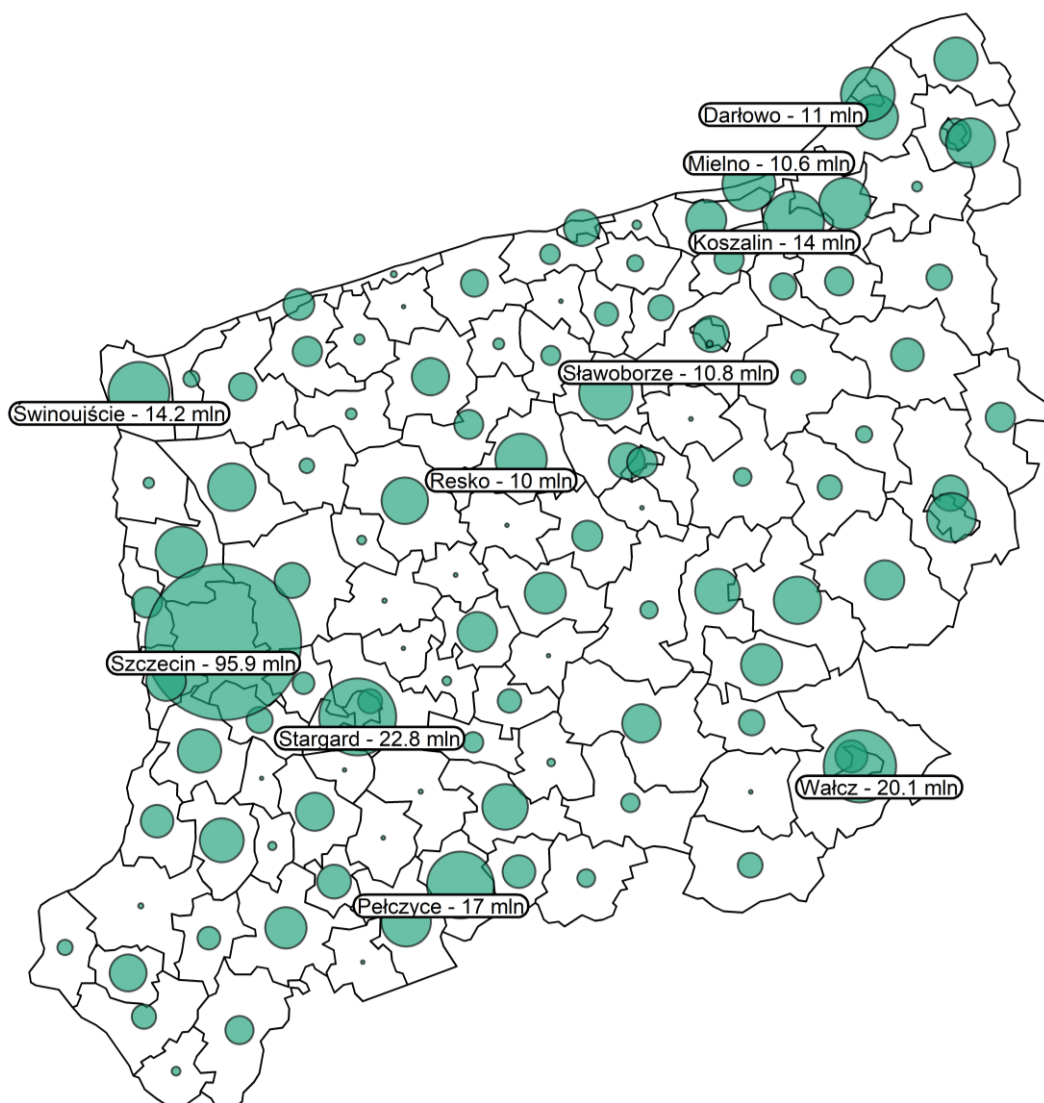
Wsparcie udzielone w umowach podpisanych w 2022 r. pozwoli na osiągnięcie następujących efektów:

- Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 1 322 tony równoważnika CO₂;
- Liczba zakupionych wozów pożarniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof – 4 szt.

Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 469 umów na łączną kwotę wsparcia 667,7 mln zł.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2022 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 45. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Ochrona środowiska

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2022 r.).

Tabela 39. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Ochrona środowiska

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Sławoborze	świdwiński	2 790
Pełczyce	choszczeński	2 352
Mielno	koszaliński	2 202
Stepnica	goleniowski	1 775
Wierzchowo	drawski	1 524
Resko	łobeski	1 349
Banie	gryfiński	1 233
Moryń	gryfiński	1 206
Krzęcin	choszczeński	1 172
Sławno (g. wiejska)	slawieński	1 064

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Jakość powietrza w województwie zachodniopomorskim ulega systematycznej poprawie. Wyniki wykonywanych w ostatnich latach ocen wskazują na występowanie w naszym regionie przede wszystkim przekroczeń wartości średniorocznych benzo(a)pirenu.

Z uwagi na konieczność dotrzymania terminów obowiązującej w województwie uchwały antysmogowej wskazana jest intensyfikacja działań informacyjnych w obszarze ochrony powietrza, w tym upowszechnienie wiedzy na temat zapisów samej uchwały.

Transformacja województwa jako regionu niskoemisyjnego ukierunkowana jest na dalszy rozwój sektora energetycznego oraz zwiększenie potencjału wytwórczego OZE z uwzględnieniem znalezienia dofinansowania w tym zakresie dla gmin i podmiotów energetycznych oraz prosumentów. Proces transformacji województwa zachodniopomorskiego do województwa niskoemisyjnego realizowany będzie w perspektywie do 2030 r. i będzie wsparciem dla osiągnięcia krajowego celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych GHG o co najmniej 55% (w stosunku do 1990 r.) określonego w Polityce Energetycznej Polski do 2040 r. W ramach realizacji celu, sformułowanego jako zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w regionie, zaplanowano rozwój sektora elektroenergetycznego, ciepłowniczego i gazowego w województwie zachodniopomorskim. W tym kierunku samorząd województwa skupia się przede wszystkim na zachęceniu podmiotów publicznych działających w regionie do organizowania przetargów na zakup energii elektrycznej i gazu. Wraz ze swoimi jednostkami organizacyjnymi od 2011 r. prowadzi scentralizowane zakupy energii elektrycznej oraz gazu, co pozwala na uzyskanie oszczędności w zakupie tych niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania mediów. W ramach realizacji zadań ustawowych przypisanych samorządom województw ustawą PE wydawane są opinie w formie postanowień w zakresie udzielania koncesji na działalność przedsiębiorstw energetycznych związaną z wytwarzaniem, przesyłaniem, dystrybucją paliw i energii, w zakresie planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych dotyczących obecnego i przyszłego zapotrzebowania na paliwa i energię oraz planów gminnych dot. zaopatrzenia w ciepło, paliwa i energię. Opiniowanie dokumentów koncesyjnych i planistycznych nie daje samorządowi województwa wystarczających możliwości/ kompetencji, by kreować politykę infrastrukturalną w województwie.

Województwo zachodniopomorskie jest krajowym liderem w produkcji zielonej energii. Odnawialne źródła pozwalają wyprodukować rocznie około 5 tysięcy gigawatogodzin energii elektrycznej. Stanowi to ponad 72 procent energetycznego zapotrzebowania w regionie. Na koniec 2022 r. łączna moc instalacji OZE na Pomorzu Zachodnim przekroczyła 3 000 MW, co stanowi 13,2% mocy zainstalowanej w kraju. Zachodniopomorskie efektywnie wykorzystuje warunki naturalne, ale również dostępne środki finansowe, w tym przede wszystkim fundusze unijne, w celu rozwoju energetyki z odnawialnych źródeł.

Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego prowadzi stały monitoring energetyczny województwa w zakresie wykorzystania OZE w produkcji energii elektrycznej i ciepła, a jego wyniki są publikowane w postaci karty energetycznej (aktualizacja kwartalna). Karta zawiera informacje o przestrzennym rozmieszczeniu w województwie zachodniopomorskim odnawialnych źródeł energii, ich mocy oraz ilości wytwarzanej energii. Karta ukazuje także rozwój energetyki odnawialnej na Pomorzu Zachodnim na tle pozostałych województw oraz stan energetyki w poszczególnych gminach i powiatach województwa. Karta energetyczna 2022 oraz wybrane infografiki udostępnione są na stronie RBGPWZ:

<http://rbgp.pl/publikacje/>.

Zmiany, jakie zachodzą w obszarze gospodarki odpadami na terenie województwa, należy oceniać pozytywnie. Systematyczny wzrost selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz odzysk i recykling materiałowy są wyznacznikiem właściwie podjętych decyzji inwestycyjnych, zabezpieczających racjonalne gospodarowanie odpadami, co daje szansę na osiągnięcie wyznaczonych celów. Funkcjonujący system logistyczny pozwala na sprawny i bezpieczny transport odpadów.

Województwo zachodniopomorskie zmierza we właściwym kierunku w zakresie gospodarki odpadami i sukcesywnie dąży do osiągnięcia i utrzymania określonych wymogami prawa wskaźników. Należy zintensyfikować działania nakierowane na:

- wzrost masy odpadów komunalnych poddawanych recyklingowi i przygotowaniu do ponownego użycia z uwagi na coraz wyższe do osiągnięcia poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych oraz ograniczenia składowania odpadów komunalnych oraz odpadów powstałych z ich przetworzenia;
- zmniejszenie masy wytwarzanych niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, co powinno przełożyć się na zwiększenie masy odpadów odbieranych i zbieranych w sposób selektywny;
- zwiększenie efektywności selektywnego zbierania odpadów „u źródła”;
- prowadzenie kampanii promujących zapobieganie powstawaniu odpadów;
- prowadzenie kampanii wspomagających przeciwdziałanie marnowaniu żywności oraz negatywnym skutkom społecznym, środowiskowym i gospodarczym wynikającym z marnowania żywności;
- promowanie i wspieranie budowy sieci napraw i ponownego użycia;
- przyspieszenie działań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032;
- wzrost poziomu selektywnego zbierania zużytych baterii i akumulatorów poprzez zwiększenie świadomości mieszkańców województwa w zakresie możliwości właściwego zagospodarowania zużytych baterii i akumulatorów;
- wdrażanie efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

W racjonalnej gospodarce zasobami złóż kopalin bardzo ważne jest, aby eksploatacja złóż prowadzona była w sposób gospodarczo uzasadniony. Eksploatację złoża kopalinę prowadzić należy w taki sposób, aby możliwie maksymalnie je wykorzystać, pamiętając o ochronie wód powierzchniowych i podziemnych, minimalizowaniu strat w środowisku, sukcesywnym prowadzeniu rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych, a także o przywróceniu do właściwego stanu pozostałych elementów przyrodniczych środowiska. Złoża niezagospodarowane oraz tereny perspektywiczne należy chronić przed zabudową na powierzchni terenu, która w przyszłości uniemożliwi wydobycie kopalinę i dostęp do złoża. Ważne jest, aby w dokumentach planistycznych, tj. w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego tereny te były odpowiednio wskazane i zabezpieczone. Zalecany jest dalszy rozwój badań nad poszerzaniem bazy surowcowej województwa.

W ramach działań statutowych w sierpniu 2022 r., w trakcie trwającego stanu katastrofy ekologicznej skutkującej m.in. masowym śnięciem ryb, ZPKWZ podjął działania związane z monitorowaniem Odry na terenach objętych granicami PK Dolina Dolnej Odry. W ramach podjętych działań podjęto współpracę ze służbami prowadzącymi działania „oczyszczania” oraz niwelowania skutków tragedii jaka wystąpiła. Uczestniczono również w pracach komisji ds. Odry.

3.4.6

Polityka turystyczna

Pomorza
Zachodniego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Polityka samorządu województwa zachodniopomorskiego w sektorze turystyki

Samorząd województwa zachodniopomorskiego, ustanawiając politykę w sektorze turystyki, określił kierunki swoich działań podejmowanych na rzecz zrównoważonego rozwoju gospodarki turystycznej jako jednego z zasadniczych elementów rozwoju regionu. Główne cele polityki samorządu województwa w sektorze turystyki koncentrują się na wzmocnieniu rozwiązań sprzyjających sprowadzaniu i obsłudze turystów, podnoszeniu stopnia komercjalizacji i profesjonalizacji oferty turystycznej, uwolnieniu potencjału turystycznego większego obszaru województwa, dostosowaniu samorządu lokalnego i regionalnego do działań w realiach postępującej komercjalizacji oraz usieciowieniu rynku turystycznego. Priorytety rozwojowe sformułowane w ramach polityki dotyczą przede wszystkim rozwoju takich form turystyki jak: turystyka wodna oraz inne formy turystyki aktywnej, turystyka uzdrowskowa, turystyka poznawcza i kulturowa, a także powiązana z powyższymi obszarami turystyka rodzinna. Ponadto za szczególnie istotną dla rozwoju sektora turystycznego na Pomorzu Zachodnim uznano profesjonalizację marketingu ofert turystycznych, obejmującą m.in. tworzenie sieciowych struktur produktowych oraz wzmocnienie systemu zbierania i przetwarzania danych.

Turystyka stanowi istotną dziedzinę gospodarki województwa zachodniopomorskiego i jest akceleratorem aktywizacji społecznej, rozwoju regionalnego, a także narzędziem do pogłębiania procesów integracyjnych. Z uwagi na fakt, że turystyka wpływa również na popyt na usługi i produkty w innych sektorach, jej pośrednie znaczenie dla rozwoju regionu jest znacznie większe. Jako silnie powiązana z rozwojem gospodarki kultury, sportu, ochroną środowiska, z rolnictwem, transportem, zdrowiem i rehabilitacją znajduje odniesienia w większości dokumentów strategicznych Europy i Polski.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

W obszarze zarządzania turystyką na poziomie regionu funkcjonują dokumenty o charakterze rozwojowo-programowym:

- Program rozwoju infrastruktury portów i przystani żeglarskich województwa zachodniopomorskiego w regionie Odry, Zalewu Szczecińskiego i wybrzeża Morza Bałtyckiego;
- Program rozwoju turystyki wodnej na obszarze Pojezierza Drawskiego, Myśliborskiego i Wałeckiego oraz w dorzeczu Parsęty i Regi;
- Program rozwoju turystyki wodnej na obszarze dorzecza rzeki Odry oraz jeziora Dąbie i jeziora Miedwie;
- Koncepcja rozwoju i komercjalizacji zachodniopomorskich szlaków kulturowych wraz z programem ich wdrażania, zarządzania i promocji;
- Koncepcja utworzenia, rozwoju i komercjalizacji zachodniopomorskiego szlaku „Parki, ogrody, krajo-brazy, smaki Pomorza Zachodniego bramą do poznania regionu” wraz z programem wdrażania, zarządzania i promocji;
- Koncepcja sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego.

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 wymienia turystykę jako jedną z najważniejszych dziedzin gospodarki Pomorza Zachodniego. Składają się na to wyjątkowość i bogactwo walorów naturalnych (m.in. bogactwo akwenów, a także sąsiadujących z nimi rozległych obszarów leśnych i terenów chronionych), zasoby kulturowe, a także duży potencjał uzdrowskowy i największa w kraju, zróżnicowana baza noclegowa (skoncentrowana głównie w pasie nadmorskim) oraz dobra dostępność dla turystów. Wszystko to sprawia, że województwo zachodniopomorskie jest absolutnym krajowym liderem w dziedzinie turystyki.

Szeroki zakres oddziaływania turystyki na rozwój regionu powoduje, że **polityka turystyczna Pomorza Zachodniego** realizuje wszystkie cele strategiczne strategii województwa, poprzez udział w osiąganiu celów kierunkowych: 1.2. włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu; 1.3. rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego; 2.1 rozwój potencjału gospodarczego województwa w oparciu o inteligentne specjalizacje; 2.2 wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne

potencjały regionu; 2.3 udoskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym regionu; 3.4 zapewnienie wydajnych i efektywnych systemów usług publicznych; 4.3. wzmocnienie pozycji regionu w Basenie Morza Bałtyckiego.

Ważnym dokumentem dla rozwoju turystyki i zagospodarowania turystycznego jest również **Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego**. Plan jest elementem regionalnego planowania strategicznego, w którym następuje konkretyzacja przestrzenna celów strategicznych województwa. Określa uwarunkowania, zasady i kierunki kształtowania struktury przestrzennej województwa w taki sposób, aby stworzyć korzystne warunki dla rozwoju gospodarczego, wzrostu poziomu i jakości życia oraz konkurencyjności regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Odniesienia do turystyki znajdują się niemal we wszystkich celach polityki przestrzennej regionu zapisanych w Planie; poświęcono jej również w całości jeden z kierunków celu VII. Wzrost i rozwój gospodarczy – kierunek 4. Wspieranie wzrostu gospodarczego poprzez rozwój turystycznego potencjału endogenicznego województwa.

Od 9 listopada 2022 r., uchwałą zarządu województwa turystyka, jest inteligentną specjalizacją regionu.

Cele i główne działania realizowane w 2022 r.

Cel I – Profesjonalizacja programowania i zarządzania turystyką

1. Pracownicy Urzędu Marszałkowskiego, przy wykorzystaniu narzędzi do komunikacji online, brali udział w licznych szkoleniach, konferencjach i forach dot. trendów w turystyce, programów unijnych, w tym współpracy transgranicznej i międzynarodowej, a także organizowali spotkania branżowe z partnerami zagranicznymi – działania bezkosztowe.
2. W 2022 r. kontynuowano realizację projektu „Excellence management for heritage at risk in Central Europe” (4H – Doskonałość w zarządzaniu dziedzictwem kulturowym w Europie Środkowej), w tym realizację działań pilotażowych. Pilotaż był przeprowadzony wspólnie z Zamkiem Książąt Pomorskich w Szczecinie, który oprócz zadań związanych z promocją kultury, realizuje działania związane z rozwojem i promocją turystyki w obiektach dziedzictwa kulturowego. Wyniki i rekomendacje wypracowane w ramach prowadzonych działań są obecnie w fazie pogłębionej analizy pod kątem inwestycyjnym. Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie jest zainteresowany rozwijaniem i dostosowaniem swojej oferty do wymagań i oczekiwań odwiedzających. Ponadto w ramach projektu przygotowano i przetłumaczono na język angielski zestaw narzędzi ForHeritage oraz przygotowano regionalne modele zarządzania obiektami dziedzictwa kulturowego w odniesieniu do potrzeb turysty. W formule on-line zorganizowano 2 regionalne spotkania. W spotkaniu B2Culture wzięło udział 14 uczestników z 14 instytucji. W warsztatach szkoleniowych dla regionalnych interesariuszy wzięło udział 14 przedstawicieli z 13 instytucji. Elementem podsumowującym realizację projektu była konferencja końcowa, która odbyła się w Brukseli. Na konferencji, oprócz podsumowania projektu, przedstawiono główne wyzwania i wskazano możliwe rozwiązania dla zrównoważonego zarządzania dziedzictwem kulturowym (37 613 zł).
3. W ramach projektu systemowego „Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje – etap III” współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach RPO WZ 2014-2020 zlecono kompleksowe przygotowanie i organizację Gali Turystyki z okazji Światowego Dnia Turystyki, zlecono przygotowanie rachunku satelitarne turystyki dla województwa zachodniopomorskiego za 2019 r. (282 470 zł).
4. Województwo Zachodniopomorskie jest członkiem Zespołu ds. mobilności rowerowej przy Konwencie Marszałów RP. Efektem działań Zespołu w 2022 r. była współpraca z POT, ministerstwami i innymi podmiotami na rzecz rozwoju tras rowerowych.
5. Województwo Zachodniopomorskie zrealizowało w roli Lidera projekt „Szlaki turystyczne polsko-niemieckiego pogranicza (budowa bazy danych)” w ramach naboru specjalnego COVID-19 z Funduszu Małych Projektów w ramach Programu Współpracy INTERREG V A Meklemburgia – Pomorze Przednie/Brandenburgia/Polska w Euroregionie Pomerania. W ramach projektu podpisano porozumienie z Regionalnym Biurem Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego na realizację zadań

projektowych, podpisano umowę na bieżące tłumaczenie pisemne/symultaniczne z/na język niemiecki w ramach projektu, podpisano umowę na tłumaczenie pisemne na język angielski w ramach projektu. W ramach projektu bezpłatnie przeprowadzono transgraniczną inwentaryzację szlaków turystycznych z obszaru polsko-niemieckiego pogranicza oraz stworzono bazę szlaków, w szczególności w postaci wektorowej, ilustrującej przebieg szlaków oraz w postaci opisowej/informacyjnej. Projekt skierowany był głównie do podmiotów publicznych, jednostek samorządu terytorialnego i innych uczestników związanych z programowaniem rozwoju turystyki, którzy będą korzystać z bazy danych. Efekt zrealizowanego projektu, czyli baza szlaków stanowi platformę dla tworzenia w przyszłości ogólnodostępnych produktów mapowych w dowolnych formatach publikacji – drukowanej papierowej, cyfrowej rastrowej (np. w formacie PDF), cyfrowej interaktywnej (<http>) (77 500 zł).

6. Województwo Zachodniopomorskie inicjowało lub brało udział w działaniach ukierunkowanych na wzmocnienie kompetencji i partycypacji w programowaniu i zarządzaniu rozwojem turystyki poprzez współorganizację Edukacyjnego Sejmiku PTTK Województwa Zachodniopomorskiego, współorganizację jubileuszu 50-lecia PTTK Oddział z siedzibą w Międzyzdrojach (11 800 zł).

1.2 Zwiększenie wykorzystania potencjału produktów turystycznych

1. Województwo Zachodniopomorskie inicjowało lub brało udział w działaniach ukierunkowanych na rozwój poszczególnych produktów turystycznych oraz budowy ofert i sieciowania produktów turystycznych poprzez realizację działań związanych z: upowszechnianiem walorów uzdrowiskowych i atrakcji turystycznych województwa zachodniopomorskiego podczas wydarzenia plenerowego pn. „Miasteczko Uzdrawiskowe – Zasmakuj w zdrowiu”, upowszechnianiem walorów i atrakcji turystycznych województwa zachodniopomorskiego podczas „Międzynarodowego Dnia Latarni Morskich”, współorganizacją imprezy „Festiwal Słowian i Wikingów” oraz współorganizacją imprezy pod nazwą „Zamkowe Historie – średniowieczne spotkania w Moryniu” (53 800 zł).
2. Województwo Zachodniopomorskie zleciło wykonanie odznak oraz paszportu turystycznego dla Szlaku Gryfitów, celem zwiększenia wykorzystania potencjału produktów turystycznych (16 500 zł).
3. Zakupiono powierzchnię w czasopiśmie branżowym „Wiadomości Turystyczne”, celem zamieszczenia informacji o szlakach turystycznych Pomorza Zachodniego, w tym Pomorskiej Drogi Świętego Jakuba (3 690 zł).
4. Zakupiono publikację „Łączy nas Drawa 2. Monografia rzeki” celem zwiększenia wykorzystania potencjału produktów turystycznych (4 500 zł).

Cel II – Budowa marki turystycznej regionu

Województwo zachodniopomorskie jest regionem, w którym turystyka jest ważną gałęzią gospodarki. Wydarzenia turystyczne w regionie przyciągają rzesze turystów z Polski, Europy i świata, dlatego są jednym z najważniejszych narzędzi promocji walorów turystycznych regionu i budowy marki województwa.

Cel kierunkowy 2.1 Rozwój narzędzi budowy turystycznego wizerunku Pomorza Zachodniego

1. W ramach współpracy z operatorami atrakcji i produktów turystycznych województwa zachodniopomorskiego zlecono promocję walorów turystycznych regionu poprzez umieszczanie logo województwa na materiałach promujących liczne wydarzenia posiadające potencjał turystyczny (np. broszura Poznaj Winnice Pomorza Zachodniego), a także promocję w mediach społecznościowych. Ważnym elementem budowy marki turystycznej regionu była promocja regionu poprzez promocję produktów regionalnych (13 603 zł).
2. Województwo Zachodniopomorskie wraz ze Stowarzyszeniem „Winnice Pomorza Zachodniego” oraz Zamkiem Książąt Pomorskich w Szczecinie zorganizowało 2 edycję Festiwalu Wina Pomorza Zachodniego, który odbył się w Zamku Książąt Pomorskich w dniach 20-22 maja 2022 r. W ramach współorganizacji imprezy Województwo wybrało wykonawcę kompleksowej obsługi i bazy techniczno-organizacyjnej na czas trwania Festiwalu, zapewniło 15 domków wystawienniczych oraz zleciło montaż filmu promującego wydarzenie, natomiast Zamek Książąt Pomorskich udostępnił dziedzińce wraz ze sceną oraz salę kinową na przeprowadzenie prelekcji o winiarstwie i enoturystyce. Wkład finansowy Województwa w imprezę to 150 000 zł.

Cel kierunkowy 2.2 Upowszechnienie i ukierunkowanie informacji o ofercie turystycznej

1. Województwo Zachodniopomorskie jest członkiem dwóch lokalnych organizacji turystycznych o charakterze produktowym: Lokalna Organizacja Turystyczna „Zachodniopomorski Szlak Żeglarski” oraz Lokalna Organizacja Turystyczna „Wokół Drawy”. Województwo wspiera LOTy, których celem jest: budowa i promocja flagowych produktów turystycznych województwa zachodniopomorskiego, a przy tym kreowanie wizerunku regionu atrakcyjnego turystycznie; integrowanie środowisk samorządu terytorialnego, gospodarczego i zawodowego oraz osób, instytucji i organizacji zainteresowanych rozwojem produktów turystycznych; tworzenie systemu informacji turystycznej. Suma składek członkowskich wynosi 175 000 zł.
2. Prowadzono profil i grupę w mediach społecznościowych „Rowerem przez Pomorze Zachodnie”, gdzie informuje się o trasach rowerowych, atrakcjach turystycznych oraz prowadzi na bieżąco usługi informacyjne dla rowerzystów.
3. Prowadzono i aktualizowano mapy sieci tras rowerowych oraz infrastruktury rowerowej. Wprowadzano aktualne dane do map i aplikacji turystycznych. Powstała aplikacja rowerowa wraz z portalem.
4. Zlecono wykonanie graficznej mapy tras. Wydatki ogółem: 3 192 zł.
5. Wykonano opracowania kartograficzne map tras rowerowych.
6. W ramach inwestycji „Zaprojektowanie i wykonanie szlaku rowerowego na wale przeciwpowodziowym wzdłuż rzeki Iny, wale Skoszewo i wale Skoszewo-Czarnocin” realizowano badania ruchu turystycznego rowerzystów w postaci zakupu baterii oraz abonamentu do przesyłu danych z licznika rowerowego w Czarnocinie oraz informowania opinii publicznej o danych z licznika rowerowego dot. przejazdu liczby rowerzystów na trasie rowerowej Blue Velo (3) w postaci: podsumowania za rok 2021, podsumowania wakacji w 2022 r., podsumowania okresu dwóch lat zbierania danych z licznika rowerowego w Czarnocinie (ok. 3 100 zł).
7. Realizowano badania ruchu turystycznego rowerzystów w postaci zakupu abonamentów do przesyłu danych z liczników rowerowych w Świnoujściu, Rogowie, Darłowie zakupionych w ramach projektu „Biking South Baltic! Promocja i rozwój Trasy Rowerowej Morza Bałtyckiego (EuroVelo 10) w Danii, Niemczech, Litwie, Polsce i Szwecji” oraz informowania opinii publicznej o danych z liczników rowerowych

dot. przejazdu liczby rowerzystów na trasie rowerowej Velo Baltica (EuroVelo 10, 13) w postaci: podsumowania za rok 2021, podsumowania wakacji w 2022 r., podsumowanie pełnego okresu zbierania danych liczników rowerowych w Świnoujściu, Rogowie, Darłowie (7 000 zł).

8. Informowano opinię publiczną o danych z liczników rowerowych dot. przejazdu liczby rowerzystów na trasach rowerowych:
- Blue Velo (3) – w Chwarstnicy i Czarnocinie;
  - EuroVelo 10 i 13 – w Świnoujściu, Kołczewie, Rogowie, Sarbinowie, Darłowie;
  - Trasie Pojezierzy Zachodnich (20) – w Mostkowie/Dzikowie, Nowym Objezierzu;
  - Starym Kolejowym Szlaku – w Toporzyku;
  - w postaci: podsumowania za rok 2021, podsumowania wakacji w 2022 r.
9. Zawarto 19 umów na upowszechnianie walorów turystycznych regionu w sumie na kwotę 112 300 zł.

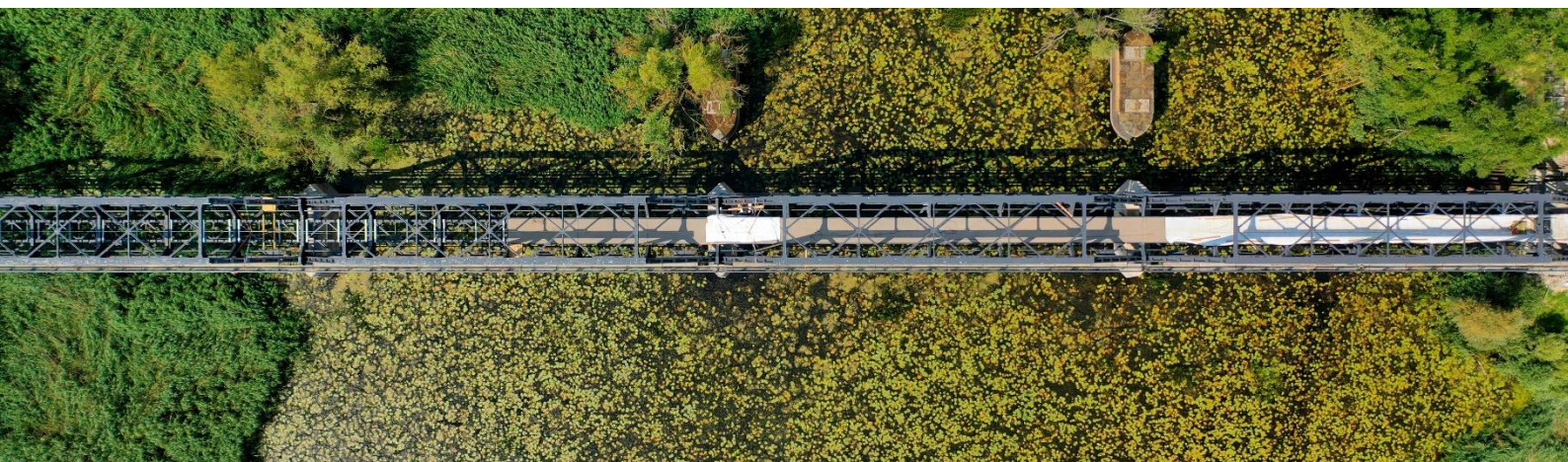
Cel III – Rozwój i wzmocnienie zasobów infrastrukturalnych turystyki

Cel kierunkowy 3.1 Modernizacja infrastruktury turystycznej w wybranych sektorach

Udzielono pomocy finansowej Gminie Manowo w wysokości 80 000 zł w formie dotacji celowej z przeznaczeniem na rewitalizację linii kolei wąskotorowej. Środki przeznaczone zostały na zabezpieczenie torowiska na terenie Gminy Manowo przed niespodziewanymi zdarzeniami (np. wykolejenie pociągu spowodowane złym stanem podkładów), tj. wymianę podkładów kolejowych w km 10,995 – 11,085. Pomocy udzielono w latach 2020-2022. W 2023 r. również planowane jest przyznanie dotacji celowej na ten cel.

Cel kierunkowy 3.2 Przygotowanie i wdrożenie kluczowych inwestycji infrastrukturalnych

1. Województwo Zachodniopomorskie konsekwentnie realizuje inwestycje wynikające z Koncepcji sieci tras rowerowych. Samorząd województwa jest inwestorem dla budowanych tras, a w nielicznych przypadkach, gdy odcinki wchodzące w skład tras są budowane przez gminy i powiaty, koordynuje proces włączenia tych odcinków do sieci poprzez wspólne oznakowanie. Na mocy podpisanych z gminami i powiatami listów intencyjnych samorząd województwa jako inwestor odpowiada za przygotowanie dokumentacji budowlanej oraz organizacji ruchu, pozyskuje środki finansowe do realizacji zadania oraz realizuje inwestycje. Samorząd gminny/powiatowy jest zaś zobowiązany do pozyskania nieruchomości gruntowych oraz utrzymanie trasy po jej powstaniu. Działania promocyjne są prowadzone przez wszystkie JST zaangażowane w proces, z dominującą rolą samorządu województwa. Samorząd województwa jest jedynym podmiotem w regionie, który na taką skalę wpływa na rozwój turystyki rowerowej, zmieniając jej założenia i kształtując produkty turystyczne. Wiodąca rola Województwa jest ugruntowana ponadlokalnym charakterem powstającej infrastruktury, co jest wymogiem dla rozwoju turystyki rowerowej.
2. Budowa sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego
- Trasa Velo Baltica etap V – VII w ramach osi IV RPO WZ 2014-2020 (2020-2022);
  - Trasa Pojezierzy Zachodnich etap VII w ramach osi IV RPO WZ 2014-2020 (2018-2022);
  - Trasa Pojezierzy Zachodnich etap VIII w ramach osi IV RPO WZ 2014-2020 (2020-2023);
  - Trasa Blue Velo etap II w ramach osi IV RPO WZ 2014-2020 (2020-2022);
  - Trasa Stary Kolejowy Szlak etap II w ramach FEPZ 2021-2027(2020-2024);
  - Trasa Stary Kolejowy Szlak etap III w ramach Osi IV RPO WZ 2014-2020 (2020-2023);

- Trasa Pojezierzy Zachodnich etap IX w ramach Osi IV RPO WZ 2014-2020 (2019-2023);
  - Trasa Pojezierzy Zachodnich etap X w ramach Osi IV RPO WZ 2014-2020 (2020-2023);
  - Trasa Stary Kolejowy Szlak etap IV w ramach FEPZ 2021-2027 (2022-2024);
  - Trasa Velo Baltica etap VIII – IX w ramach Osi IV RPO WZ 2014-2020 (2021-2023);
  - Dokumentacje techniczne na budowę sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego w ramach Osi IV RPO WZ 2014-2020 (2018-2023).
- 3.** Kontynuowano prace związane z budową szlaku rowerowego na wale przeciwpowodziowym wzdłuż rzeki Chęlszcząca i Jeziora Dąbie. Termin zakończenia realizacji projektu planowany jest na 30 czerwca 2023 r.
- Razem w roku 2022: 2 909 172,13 zł, w tym dofinansowanie ze środków UE: 2 187 351,35 zł, dotacje od gmin 250 548,19 zł, wkład Województwa 471 272,59 zł.
- 4.** W ramach utrzymania trwałości inwestycji „Zaprojektowanie i wykonanie szlaku rowerowego na wale przeciwpowodziowym wzdłuż rzeki Iny, wale Skoszewo i wale Skoszewo-Czarnocin” zlecono bieżące utrzymanie trasy rowerowej, zlecono wykonanie, transport i montaż brakujących znaków na trasie rowerowej w okolicach Modrzewia, zlecono wykonanie, transport i montaż 6 brakujących słupków blokujących U-12c na trasie rowerowej w okolicach Skoszewa (koszt utrzymania trwałości inwestycji wyniósł 71 633 zł).
- 5.** W ramach utrzymania szlaków turystycznych Pomorza Zachodniego zlecono naprawę tablic informacyjno-promocyjnych, wykonano 4 tabliczki emaliowane dla obiektów na Szlaku Gryfitów, zlecono wykonanie dwustronnej tablicy, jej projektu, nadruku, laminatu ochronnego, demontaż starej tablicy oraz montaż nowej tablicy dot. trasy rowerowej Blue Velo znajdującej się w Namyslinie (4 446 zł).
- 6.** Dokonano aktualizacji mapy tras rowerowych wokół Zalewu Szczecińskiego wraz z trasą Blue Velo i odcinkiem do granicy w Siekierkach – opracowanie mapy turystycznej do wydawnictwa drukowanego oraz w formie tablicy informacyjnej. Opracowanie zrealizowano w ramach zasobów i środków własnych RBGP WZ.
- 7.** Województwo zleciło wykonanie 5 tablic informacyjnych dot. ścieżki pieszo-rowerowej „Po bunkrach poligonu Gross Born – TB2” oraz weryfikację i aktualizację trzech szlaków turystyki karawaningowej: Cedynia – Drawsko Pomorskie, Wałcz – Drawsko Pomorskie, Gwda – Drawsko Pomorskie (16 000 zł).
- 8.** Przekazano na stan gmin Szczecin i Międzyzdroje oraz Szczecińskiej Lokalnej Organizacji Turystycznej turystyczne znaki drogowe, będące elementem oznakowania turystycznego Pomorza Zachodniego.
- 9.** W ramach Pomocy Technicznej RPO WZ 2014-2020 zlecono opracowanie dokumentu pt. „Analiza połączenia jezior Pojezierza Drawskiego”. Zasadniczy cel, jaki powinno spełniać opracowanie, to dostarczenie możliwie szerokiej, rzetelnej i wiarygodnej oceny uwarunkowań, skali i zakresu prac, skali ingerencji w środowisko oraz szacunkowych kosztów przygotowania i realizacji przedsięwzięcia – połączenia szlakiem żeglownym jezior Pojezierza Drawskiego, w tym w podziale na odcinki szlaku, w celu podjęcia decyzji, w zależności od wyników analiz i wniosków, o kontynuowaniu lub zaniechaniu dalszych prac studialnych, koncepcyjno-projektowych, a następnie realizacyjnych. W roku 2022 odebrano etapy 1-3 zadania za kwotę w sumie 211 500 zł.
- 10.** W ramach zadania zarządzanie siecią tras rowerowych Pomorza Zachodniego prowadzono nadzór nad utrzymaniem tras rowerowych oraz wykonano tymczasowe oznakowanie. Wydatki ogółem: 16 385 zł.
- 11.** Kontynuowano realizację projektu INTERREG V A pn. „Przystosowanie mostu europejskiego Siekierki-Neurüdnitz do ruchu turystycznego”. Rozstrzygnięto przetarg i podpisano umowę z wykonawcą na organizację konferencji zamykającej projekt, która odbyła się 3 września 2022 r. Projekt miał na celu ograniczenie antropopresji na obszarach cennych przyrodniczo. Koszt działań realizowanych w 2022 r. wyniósł 3 219,83 zł.

Cel kierunkowy 3.3 Zwiększenie wykorzystania potencjału w dziedzinie zarządzania informacją turystyczną i wiedzą o turystyce

1. Województwo Zachodniopomorskie jest członkiem Zachodniopomorskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej (ZROT), poprzez którą – oprócz promocji regionu – odbywa się w dużej części zarządzanie informacją turystyczną. Do jej zadań statutowych należy tworzenie regionalnego systemu informacji turystycznej oraz włączenie go w krajowe zarządzanie systemem „it”. W 2022 r. przeprowadzone zostało szkolenie on-line dla przedstawicieli informacji turystycznej i podmiotów nimi zarządzających. W 2022 r. istniało i funkcjonowało 11 certyfikowanych zgodnie z Polskim Systemem Informacji Turystycznej (PSIT) punktów/centrów informacji turystycznej. ZROT – zgodnie z założeniem systemu – pełnił funkcję regionalnego koordynatora, monitorował system informacji turystycznej na obszarze swojego działania, współpracował z IT w sferze dostarczania i aktualizacji informacji. W 2022 zakończył się proces E-Certyfikacji Informacji Turystycznej w ramach rozwoju Polskiego Systemu Informacji Turystycznej. Certyfikaty zostały przyznane na okres dwóch lat.

Składka członkowska w ZROT wynosi 550 000 zł rocznie.

2. W ramach projektu systemowego „Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje – etap III” współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach RPO WZ 2014-2020 Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna zleciła kompleksowe przygotowanie i organizację warsztatów dla nowo powstałych produktów turystycznych, zorganizowała konferencję pod hasłem „Nowe produkty turystyczne Pomorza Zachodniego – przygotowanie i wdrożenie”, zakupiła sprzęt komputerowy oraz brała udział w targach zagranicznych (Londyn, Herning, Kopenhaga).

System rekomendacji Miejsc Przyjaznych Rowerzystom w województwie zachodniopomorskim

MPR | Miejsce Przyjazne Rowerzystom

Obiekty noclegowe

3. Zaktualizowana została baza wydzielonej infrastruktury rowerowej. Dane przestrzenne zostały udostępnione publicznie na stronie www.drogirowerowe.wzp.pl oraz www.rowery.wzp.pl oraz mapach renderujących infrastrukturę rowerową opartych na OpenStreetMap oraz aplikacjach np. OSMAnd. Poza rozpowszechnianiem informacji o przebiegu tras (np. zainteresowanym turystom), dzięki inwentaryzacji można planować dalszy rozwój infrastruktury rowerowej, ale także małej infrastruktury turystycznej. Przedsiębiorcy zainteresowani inwestycjami w branży turystycznej mogą obserwować stan rozwoju dróg rowerowych w okolicy.

Cel IV – Budowa i umacnianie pozycji rynkowej turystyki regionu

1. Województwo Zachodniopomorskie przyjęło Regulamin Systemu Rekomendacji Miejsc Przyjaznych Rowerzystom w województwie zachodniopomorskim, którego celem jest rozwój i promocja systemu obsługi turystów rowerowych, inspirowanie i wspieranie lokalnego biznesu w tworzeniu oferty przyjaznej dla rowerzystów, wzmacnianie ich konkurencyjności, stworzenie platformy współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy podmiotami biorącymi udział w Systemie, podniesienie atrakcyjności turystycznej regionu.

W ramach systemu rekomendacji obiekty i usługi spełniające potrzeby turystów rowerowych uzyskują prawo do posługiwania się rekomendacją Miejsc Przyjaznych Rowerzystom. Ich oferta jest systematycznie weryfikowana, a przyjęte standardy dostosowywane do wymogów rynku turystycznego. Rekomendacja oznacza, iż objęty nią obiekt lub usługa spełnia kryteria właściwe dla oferty godnej polecenia turystom rowerowym. System rekomendacji ma charakter otwarty i nieodpłatny dla wszystkich podmiotów, które wypełnią określone w regulaminie wymogi formalne oraz zapewnią spełnienie wszystkich obowiązkowych kryteriów. System rekomendacji obejmuje obiekty świadczące usługi na rzecz rowerzystów, podzielone na następujące kategorie: obiekty noclegowe, obiekty gastronomiczne, atrakcje turystyczne, punkty informacji turystycznej oraz pozostałe obiekty handlowe i usługowe.

W roku 2022 certyfikat Miejsca Przyjaznego Rowerzyście w województwie zachodniopomorskim uzyskały 62 obiekty. Baza systemu rekomendacji Miejsc Przyjaznych Rowerzystom w województwie zachodniopomorskim zawiera: 31 obiektów noclegowych, 11 obiektów gastronomicznych, 17 atrakcji turystycznych, 9 punktów informacji turystycznej, 7 pozostałych obiektów handlowych i usługowych. Należy zauważyć, iż niektóre z obiektów są zapisane w kilku kategoriach (np. zarówno w obiektach noclegowych jak i obiektach gastronomicznych) – zgodnie ze złożonymi formularzami zgłoszeniowymi MPR.

Nabór do systemu rekomendacji jest prowadzony w trybie ciągłym, dlatego kolejne zgłoszone obiekty po ocenie formalnej i weryfikacji w terenie dołączą do stale poszerzającego się grona Miejsc Przyjaznych Rowerzystom w województwie zachodniopomorskim. Wyniki naboru do systemu rekomendacji Miejsc Przyjaznych Rowerzystom w województwie zachodniopomorskim zostały ogłoszone w 2022 r. czterokrotnie.

2. W roku 2022 w ramach projektu systemowego „Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje – etap III” współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach RPO WZ 2014-2020 zlecono kompleksową organizację warsztatów dla przedsiębiorców nt. systemu rekomendacji Miejsc Przyjaznych Rowerzystom w województwie zachodniopomorskim. Warsztaty odbyły się w miejscowościach: Darłowo, Kołobrzeg, Międzyzdroje, Szczecin, Barlinek, Wałcz, Szczecinek. Ponadto zlecono wykonanie i dostawę tabliczek MPR do zawieszenia na obiektach oraz zlecono wydruk dyplomów/certyfikatów MPR (66 228 zł).

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020

W obszarze **turystyka** w 2022 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 podpisano 3 umowy o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła 18,7 mln zł.

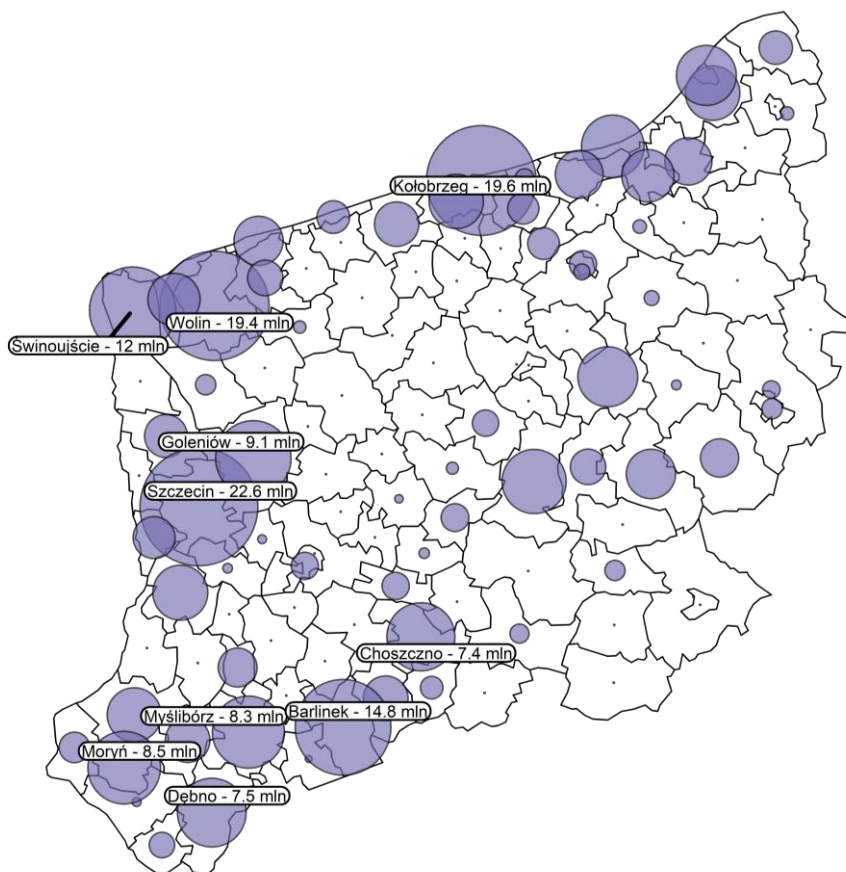
Wsparcie udzielone w umowach podpisanych w 2022 r. pozwoli na osiągnięcie m.in. następujących efektów:

- Liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych – 2 szt.;
- Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem – 5 szt.;
- Długość szlaków turystycznych – 91 km.

Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 69 umów na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości ponad 293,7 mln zł.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2022 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 46. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Turystyka

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2022 r.).

Tabela 40. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Turystyka

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Moryń	gryfiński	2 054
Wolin	kamieński	1 654
Mielno	koszaliński	1 302
Dziwnów	kamieński	1 047
Kozielice	pyrzycki	971
Barlinek	mysliborski	800
Międzyzdroje	kamieński	707
Trzcińsko-Zdrój	gryfiński	636
Darłowo (g. wiejska)	ślawieński	617
Darłowo	ślawieński	448

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Głównym celem działań ujętych w Polityce turystycznej Pomorza Zachodniego jest wprowadzenie stymulantów do rozwoju gospodarczego lokalnych społeczności. Województwo zaprogramowało profesjonalizację kadry, usług, rozbudowę już istniejących produktów turystycznych, promocję marki turystycznej, budowę i modernizację infrastruktury turystycznej oraz stworzenie zachęt dla przedsiębiorców do tworzenia lub rozwijania przedsiębiorstw branży turystycznej.

Dane wskazują, że liczba turystów odwiedzających Pomorze Zachodnie nieznacznie zwiększyła się w stosunku do ostatniego roku przedpandemicznego, ale znacznie spadła liczba turystów zagranicznych. W 2022 r. turystom zagranicznym udzielono o milion mniej noclegów, a krajowi turyści wykupowali krótsze pobyty. Sytuacja w województwie zachodniopomorskim jest odbiciem sytuacji w całym kraju. To tylko dowodzi, że wpływ na nią miały uwarunkowania zewnętrzne:

- w 2022 r. Polacy korzystali jeszcze z Polskiego Bonu Turystycznego, który przyczynił się do zwiększenia krótkotrwałych pobytów turystycznych;
- sektor turystyki w 2022 r. był ściśle powiązany z niepewnością co do rozwoju lub zatrzymania pandemii koronawirusa; przy planowaniu urlopów wszystkim towarzyszyła troska o własne zdrowie oraz ryzyko wprowadzenia różnorodnych obostrzeń;
- 24 lutego 2022 r. Rosja rozpoczęła działania wojenne w Ukrainie, które istotnie wpłynęły na zagraniczny ruch turystyczny w całej Polsce. Jako państwo sąsiedzkie Polska była i nadal jest uznawana przez turystów zagranicznych za kraj niebezpieczny. Ponadto pracownicy ukraińscy, stanowiący znaczną część kadry zatrudnionej przy obsłudze turystów, w sporej części wyjechali do swojego kraju, włączając się w obronę przeciwko rosyjskiemu agresorowi.

Jednak głównym powodem zastoju w branży turystycznej jest niejasny system podatkowy w Polsce oraz bardzo wysoka inflacja. „Polski Ład” poważnie obniżył dochody jednostek samorządu terytorialnego, co ma niewątpliwie wpływ na poziom nakładów na infrastrukturę turystyczną, a inflacja w powiązaniu z drastycznym wzrostem cen energii elektrycznej i gazu dla przedsiębiorstw, zaowocowały zamykaniem lub ograniczeniem działalności gospodarczej.

W Polsce liczba turystów w 2022 r. spadła o 4% w stosunku do roku 2019, na Pomorzu Zachodnim wzrosła o 1,5%, co pokazuje, że polityka turystyczna prowadzona przez samorząd województwa przynosi zakładane skutki. Mimo barier zewnętrznych większość celów była realizowana zgodnie z planem, kontynuowane były rozpoczęte wcześniej projekty i inwestycje.

Ostatnie lata pokazały, jak ważne jest budowanie szerokiego wachlarza oferty turystycznej. Polityka samorządu województwa w sektorze turystyki zakłada rozwój turystyki w regionie przy wykorzystaniu wszystkich walorów regionu, poczynając od piaszczystych morskich plaż, bogactwa pojezierzy przez infrastrukturę do uprawiania turystyki aktywnej, turystykę rehabilitacyjną, po dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe. Budowa turystycznej marki regionu, łącząca wszystkie te atuty, pozwala wykorzystywać przewagi i utrzymywać pozycję lidera turystyki na poziomie kraju, mimo bardzo trudnej sytuacji ekonomiczno-prawnej w Polsce.

Dalsze perspektywy w zakresie rozwoju turystyki Pomorza Zachodniego będą mocno uzależnione od sytuacji gospodarczej kraju, wyhamowania inflacji i ustabilizowania systemu podatkowego. Duże znaczenie ma potencjalne zagrożenie dostępności funduszy europejskich, w tym KPO).

3.4.7

Polityka kulturalna

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze kultury

Samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim, określone ustawami oraz zadania własne, realizowane na podstawie przepisów prawa miejscowego. Zgodnie z ustawą z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, jednostki samorządu terytorialnego organizują działalność kulturalną, tworząc samorządowe instytucje kultury, dla których prowadzenie takiej działalności jest podstawowym celem statutowym.

Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym. Formami organizacyjnymi działalności kulturalnej są w szczególności: teatry, opery, operetki, filharmonie, orkiestry, instytucje filmowe, kina, muzea, biblioteki, domy kultury, ogniska artystyczne, galerie sztuki oraz ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury.

Jednocześnie Województwo Zachodniopomorskie realizuje politykę kulturalną m. in. poprzez wsparcie realizacji zadań publicznych z zakresu kultury przyznawane podmiotom wymienionym w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (w trybie otwartego konkursu ofert oraz w trybie wskazanym w art. 19a, tj. w trybie tzw. małego grantu), a także, realizując obowiązek nałożony na samorządy województw ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, przeznacza środki finansowe w ramach naboru wniosków o udzielenie dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego.

Na podstawie przepisów ustawy o samorządzie województwa samorząd województwa wspiera, w trybie pomocy finansowej, działalność instytucji kultury, dla których organizatorem są inne samorządy. Ponadto, na podstawie zapisów ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, samorząd województwa sprawuje mecenat nad działalnością twórczą i artystyczną poprzez system stypendiów i nagród w dziedzinie kultury.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa:

Polityka samorządu województwa w zakresie kultury jest oparta na przekonaniu, że dziedzina ta stanowi ważny element łączący i scalający wspólnotę mieszkańców Pomorza Zachodniego, a także jest kluczowym czynnikiem wpływającym na rozwój i atrakcyjność regionu. Strategicznym priorytetem polityki kulturalnej Województwa Zachodniopomorskiego jest stały rozwój intelektualny i cywilizacyjny społeczności Pomorza Zachodniego oraz systematyczny wzrost potencjału kulturalnego regionu.

Dokumenty o charakterze rozwojowo-programowym

- Polityka kulturalna województwa zachodniopomorskiego;
- Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2021-2024.

Cele i główne działania realizowane w 2022 r.

W 2022 r. działania samorządu województwa zachodniopomorskiego skierowane były na realizację celów wskazanych w dokumencie pn. „Polityka kulturalna województwa zachodniopomorskiego”.

Priorytetowym w świetle przyjętej hierarchii obszarem aktywności samorządu był **Dostęp do kultury oraz uczestnictwo w kulturze**. W ramach niniejszego celu podjęte zostały działania ukierunkowane na upowszechnianie kultury i poprawę dostępu do kultury na obszarze województwa zachodniopomorskiego, wzrost uczestnictwa w kulturze mieszkańców regionu, wsparcie twórców indywidualnych oraz rozwój wspólnotowości w obszarze kultury. Kluczową rolę w realizacji niniejszego priorytetu odegrały samorządowe instytucje kultury województwa zachodniopomorskiego.

W pierwszych miesiącach 2022 r. instytucje kultury pracowały w zmienionych warunkach, na które wpływ miały obowiązujące w okresie do końca lutego 2022 r. obostrzenia wynikające z pandemii COVID-19. W minionym roku instytucje kultury dostosowały swoją działalność do obostrzeń, dotyczących uczestnictwa

w wydarzeniach związanych z sytuacją pandemiczną i postpandemiczną, natomiast ograniczenia wpłynęły na rezygnację z części zadań statutowych.

Sytuacja międzynarodowa, będąca wynikiem agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, miała wpływ na realizację zadań statutowych przez samorządowe instytucje kultury województwa zachodniopomorskiego. Efekty działań wojennych, tj. kryzys na rynku energetycznym oraz na rynku paliw, rosnąca inflacja, gwałtowny wzrost kosztów budowlanych oraz odpływ pracowników z Ukrainy, którzy wyjechali, aby bronić swojego kraju, miały wpływ na zadania inwestycyjne realizowane przez instytucje (przede wszystkim Teatr Polski w Szczecinie oraz Morskie Centrum Nauki im. Prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie).

Napływ do Polski uchodźców wojennych ze wschodnich i południowych regionów Ukrainy wywarł istotny wpływ na dotychczasowe funkcjonowanie instytucji kultury, które podjęły liczne i różnorodne działania na rzecz społeczności ukraińskiej.

W 2022 r. istotny wpływ na funkcjonowanie instytucji kultury miał również kryzys energetyczny. Wzrost kosztów energii elektrycznej i gazu spowodował konieczność podjęcia przez dyrektorów instytucji kultury działań zapobiegawczych, polegających na zmniejszeniu zużycia ww. mediów oraz modernizacji istniejącej infrastruktury, co miało na celu przeciwdziałanie rosnącym kosztom funkcjonowania instytucji.

Cel I – Dostęp do kultury oraz uczestnictwo w kulturze

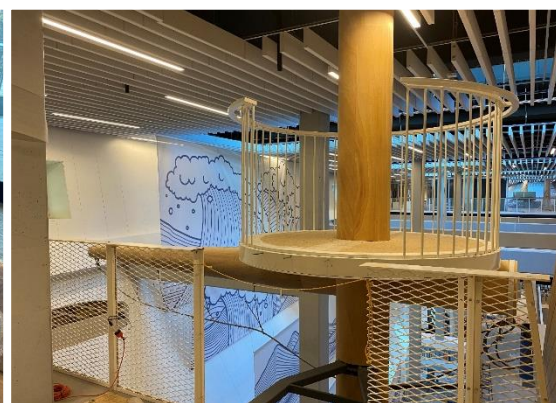
Cel Kierunkowy 1 Upowszechnianie kultury i poprawa dostępu do kultury na obszarze województwa zachodniopomorskiego

1. Rozwój programów i projektów instytucji kultury województwa zachodniopomorskiego skierowanych do mieszkańców regionu

W 2022 r. w związku ze stopniowym znoszeniem obostrzeń pandemicznych oraz powrotem do normalnego funkcjonowania instytucji kultury, nastąpił wzrost liczby wydarzeń instytucji kultury oraz poprawa poziomu uczestnictwa w kulturze. Jednocześnie nastąpił spadek wydarzeń online w porównaniu do 2021 r.

Frekwencja w instytucjach kultury oraz liczba wydarzeń w 2022 r.

- Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie:
  - Liczba wydarzeń/spektakli/koncertów – 523, w tym 8 online;
  - Liczba widzów/odwiedzających – 14 400, w tym 127 online;
  - Liczba użytkowników biblioteki – 24 159;
  - Odwiedziny – 5 296 899:
    - w tym w bibliotece – (czytelnicy i wydarzenia) – 100 012;
  - Zachodniopomorska Biblioteka Cyfrowa Pomerania (sesje) – 3 832 116:
    - pomeranica.pl – 961 394;
    - Bazy danych – 104 579.
- Morskie Centrum Nauki im. prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie:
  - Liczba wydarzeń/spektakli/koncertów – 25;
  - Liczba widzów/odwiedzających – 5 900;

- Muzeum Narodowe w Szczecinie:
    - Liczba wydarzeń ogółem – 930, w tym: 12 poza siedzibą;
    - Liczba odwiedzających ogółem – 87 873;
    - Liczba sprzedanych biletów – 35 644.
  - Ośrodek Teatralny Kana w Szczecinie:
    - Liczba wydarzeń/spektakli/koncertów – 201, w tym poza siedzibą 22;
    - Liczba widzów/odwiedzających – 10 357;
    - Liczba sprzedanych biletów – 1 185.
  - Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie:
    - Liczba wydarzeń/spektakli/koncertów – 561, w tym 355 seansów filmowych;
    - Liczba widzów/odwiedzających – 219 798;
    - Liczba sprzedanych biletów – 29 311.
  - Opera na Zamku w Szczecinie:
    - Liczba wydarzeń/spektakli/koncertów – 200, w tym 2 premiery;
    - Liczba widzów/odwiedzających – 26 962;
    - Liczba sprzedanych biletów – 29 311.
  - Teatr Polski w Szczecinie:
    - Liczba wydarzeń/spektakli/koncertów – 218;
    - Liczba widzów/odwiedzających – 31 771 osób;
    - Liczba sprzedanych biletów – 31 416.
  - Ogrody Przelewice – Zachodniopomorskie Centrum Kultury Obszarów Wiejskich i Edukacji Ekologicznej:
    - Liczba wydarzeń/spektakli/koncertów – 27;
    - Liczba widzów/odwiedzających – 36 841;
    - Liczba sprzedanych biletów do ogrodu – 9 528.
2. Digitalizacja, cyfryzacja i upowszechnianie zbiorów instytucji kultury województwa zachodniopomorskiego

W 2022 r. instytucje kultury w dalszym ciągu prowadziły prace związane z digitalizacją zasobów w tym m. in.:

Muzeum Narodowe w Szczecinie w zakresie dokumentacji zbiorów:

- liczba obiektów, do których wykonano dokumentację wizualną – 100;
- liczba kart ewidencji ogółem – 81 057, co stanowi 51,45% zbiorów MNS;
- liczba dokumentacji wizualnych – 78 087, co stanowi 49,57%;
- liczba rekordów w elektronicznej bazie inwentarzowej muzealiów (MUSNET) – 121 473, z tego dokumentację wizualną posiada 34 220 pozycji – (system został zamknięty we wrześniu 2020 r.).

Digitalizacja zasobów Muzeum Narodowego w Szczecinie:

- rozbudowano system ewidencjonowania i zarządzania zbiorami iArt o Moduł iArt – wersje językowe, służący do gromadzenia i publikacji on-line tłumaczeń danych na dowolny język;
- poszerzono funkcjonalności IPTC w systemie iArt;
- aktywowano i dezaktywowano konta użytkowników, nadano uprawnienia grupom użytkowników; aktywny dostęp do systemu ma obecnie 53 pracowników z 12 działów MNS;

- wykonano prace redaktorskie przy słownikach systemowych: dodano 1 674 hasła, edytowano 4 540 haseł;
- Muzeum Narodowe w Szczecinie 31 marca 2022 r. zakończyło realizację projektu „www.muzeach”, dofinansowanego ze środków Unii Europejskiej oraz Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa POPC.

Od 1 kwietnia 2022 r. Muzeum weszło w 5-letni etap utrzymania efektów projektu – realizowany obecnie ze środków własnych.

Łącznie w ramach projektu oraz utrzymania efektów projektu na koniec 2022 r. stan zrealizowanych zadań digitalizacyjnych przedstawia się następująco:

- Liczba zdigitalizowanych muzealiów w 2022 r. (fotografie) – 370 (570 GB);
- Liczba zdigitalizowanych muzealiów na koniec 2022 r. (fotografie) – 2 267 (2,203 TB);
- Liczba muzealiów, dla których opracowano zestaw metadanych wraz z notą popularyzatorską w 2022 r. – 318;
- Liczba muzealiów z zestandaryzowanymi metadanymi i po redakcji noty popularyzatorskiej w 2022 r. – 242;
- Liczba muzealiów z przetłumaczonymi metadanymi i notą popularyzatorską w 2022 r. – 242;
- Liczba muzealiów gotowych do publikacji na koniec 2022 r. – 0¹⁸;
- Liczba obiektów opublikowanych online na koniec 2022 r. – 1 900.

Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie

- w ramach digitalizacji zbiorów bibliotecznych w 2022 r. wykonano łącznie 47 641 skanów.

3. Rozwój instytucji kultury województwa zachodniopomorskiego

W odniesieniu do roku poprzedniego w 2022 r. zwiększeniu uległy środki przekazywane z budżetu województwa na dotacje podmiotowe dla instytucji kultury.

Dotacje podmiotowe łącznie udzielone dla instytucji kultury (wykonanie):

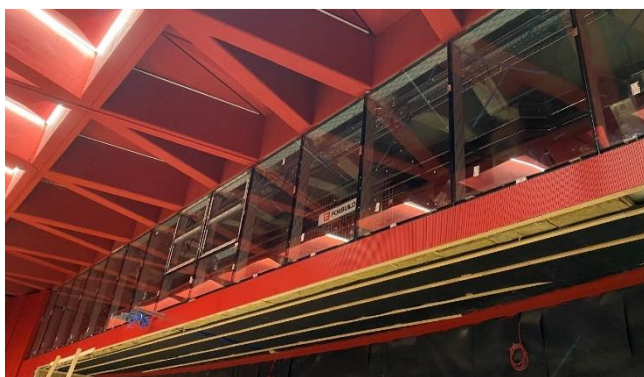
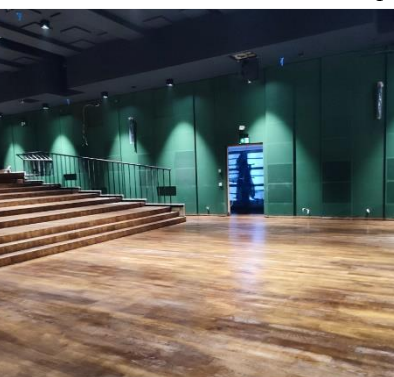
Rok 2021 – 63 093 490 zł;

Rok 2022 – 71 065 135 zł.

W ramach niniejszego priorytetu kontynuowano działania nakierowane na modernizację i rozbudowę istniejących instytucji kultury, dla których Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego jest organizatorem.

- **Rozbudowa Teatru Polskiego w Szczecinie** – projekt dotyczy rozbudowy Teatru Polskiego w Szczecinie i stworzenia nowoczesnego ośrodka rozwoju sztuki teatralnej w basenie Morza Bałtyckiego, jako centrum wymiany najnowszych myśli w dziedzinie działań teatralnych, nastawionego na współpracę z twórcami reprezentującymi różne dziedziny sztuki. W nowej części usytuowane będą: Teatr Szekspirowski, sala eksperymentalna i nowa sala teatralna z profesjonalnym zapleczem sceny.
  - Wartość zadania: 158 088 525 zł;
  - Środki z budżetu UE: 43 307 000 zł;
  - Środki z budżetu województwa: 114 781 525 zł.

¹⁸ W okresie 2023-2027 termin publikacji obiektów w ramach obowiązku utrzymania efektów projektu www.muzeach upływa 31 marca każdego roku w ilości minimum 200 obiektów muzealnych.

W roku 2022 wykorzystano kwotę w wysokości 56 485 696 zł.

W nowym budynku Teatru pomalowano pomieszczenia oraz foyer, zamontowano balustrady wewnętrzne, panele akustyczne w korytarzu akustycznym Sali Szekspirowskiej, wykończono balustrady Sali Szekspirowskiej, ułożono parkiety w Sali Szekspirowskiej i Głównej, zamontowano oszklenia wewnętrzne, w tym przeprowadzono montaż szklanych ścian windy okrągłej i szklenie wejścia głównego, w ogrodzie zimowym ułożono płyty granitowe. Zrealizowano również prace z zakresu branży sanitarnej obejmujące m. in. podłączenie do centralnych instalacji centralnego ogrzewania oraz wody lodowej. W branży elektrycznej nastąpiły pierwsze rozruchy rozdzielnic elektrycznych, a także pierwsze rozruchy systemów budynkowych w branży teletechnicznej. Zrealizowano dostawy z zakresu technologii oświetlenia scen (montażu wallboxów i floorboxów), elektroakustyki, systemu inspicjenta oraz multimediiów. Na scenie w Sali Szekspirowskiej zamontowano konstrukcje układu nożycowego zapadni i konstrukcję nośną zapadni oraz dostarczono poszycie zapadni.

Na zielonym dachu wysypano pierwsze warstwy kruszywa, ku końcowi dobiegają prace związane z układaniem wjazdu od ul. Kapitańskiej. Wykonanie rzeczowe inwestycji wyniosło około 85%.

- **Modernizacja zabytkowego budynku Teatru Polskiego w Szczecinie wraz z infrastrukturą** – projekt dotyczy przeprowadzenia prac konserwatorskich i restauratorskich związanych z odtworzeniem wyglądu historycznego budynku.

- Wartość zadania: 60 119 514 zł;
- Środki z budżetu UE: 38 774 306 zł;
- Środki z budżetu województwa: 21 345 208 zł.

W roku 2022 wykorzystano kwotę w wysokości 7 252 447 zł.

W roku 2022 ukończono montaż stolarki zewnętrznej i wewnętrznej oraz montaż konstrukcji wind dla aktorów i dla widzów, zamontowano również obudowy akustyczne w Sali Wielofunkcyjnej (była Duża Scena) i Sali prób czytanych, ukończono renowację elewacji; trwają prace montażowe instalacji teletechnicznych (SSP, RTV, BMS, SKD, DS SSWiN, CCT, LAN, przywoławczy), wykonano montaż instalacji wewnętrznych sanitarnych i elektrycznych (w tym rozruchy rozdzielnic elektrycznych), prace z zakresu mechaniki scenicznej oraz elektroakustyki, dostawy urządzeń – systemu inspicjenta, technologii oświetlenia sceny, elektroakustycznych. Wykonanie rzeczowe inwestycji wyniosło około 85%.

- **Kompleksowe zagospodarowanie tarasów oraz odbudowa skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie (2015-2025)** – projekt dotyczy wykonania nowego zagospodarowania terenu wokół budynku Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie oraz odbudowę skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie.

- Wartość zadania: 97 859 512 zł;
- Środki z budżetu UE: 31 494 900 zł;
- Środki z budżetu województwa: 66 340 712 zł;
- Środki instytucji kultury: 23 900 zł.

W roku 2022 wykorzystano kwotę w wysokości 3 969 169 zł.

W 2022 r. zrealizowano III etap prac wraz z robotami dodatkowymi na wykonanie prac związanych z udrożnieniem podziemnych tuneli w skarpie północnej i pod skrzydłem północnym wraz z zabezpieczeniem odkrytych tuneli Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie w formule „zaprojektuj i wybuduj”. W maju 2022 r. ITB przekazał opracowanie z badań geotechnicznych podłoża w obrębie wzgórza zamkowego wraz z ekspertyzą techniczną dot. stanu konstrukcji i warunków posadowienia konstrukcji podziemnych (tuneli). W dniu 30 maja 2022 r. podpisano umowę o dofinansowanie projektu „Kompleksowe zagospodarowanie tarasów Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie” nr RPZP.04.01.00-32-4004/21 (kwota dofinansowania: 30 970 000 zł.) W dniu 25 sierpnia 2022 r. podpisano umowę na wykonanie projektu i robót w formule „zaprojektuj i wybuduj” oraz robót

w formule „wybuduj” dla zadania Kompleksowe zagospodarowanie tarasów oraz odbudowa skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie. Wszczęto procedurę przetargową na świadczenie usług Inżyniera Kontraktu oraz nadzoru inwestorskiego nad realizacją zadania „Kompleksowe zagospodarowanie tarasów oraz odbudowa skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie” w formule „zaprojektuj i wybuduj”. W dniu 3 października 2022 r. podpisano umowę na pełnienie nadzoru archeologicznego i prowadzenie archeologiczno-architektonicznych badań ratowniczych podczas wykonywania robót budowlanych. W dniu 1 grudnia 2022 r. podpisano umowę na doradztwo techniczne i weryfikację dokumentacji projektowej w zakresie rozwiązań geotechnicznych i fundamentowania w ramach realizacji zadania związanego z wykonaniem prac projektowych i robót budowlanych. Wykonanie rzeczowe inwestycji wyniosło: 8,82%.

- **Modernizacja i remont dziedzińców Zamku Książąt Pomorskich (2017-2025)** – projekt dotyczy przywrócenia odpowiedniego stanu technicznego dziedzińców zamkowych.

- Wartość zadania: 17 535 046 zł;
- Środki z budżetu województwa: 17 526 128 zł;
- Środki instytucji kultury: 8 918 zł.

W roku 2022 wykorzystano kwotę w wysokości 389 643 zł.

W ramach zadania planowana jest modernizacja nawierzchni obu dziedzińców wraz z dostosowaniem do wymogów nośności podłoża i wykonaniem izolacji systemowej odkrytych ścian. Planuje się wykonanie systemu zadaszenia sceny na dużym dziedzińcu, dostosowanie wejść od strony dziedzińców do potrzeb osób z niepełnosprawnością, wymianę przyłączy wodno-kanalizacyjnych, wymianę pionów i poziomów kanalizacji deszczowej i sanitarnej oraz instalacji centralnego ogrzewania i ciepła technologicznego, wykonanie systemu drenażowego, instalacji hydrantowej oraz instalacji elektrycznej, a także innych systemów technologicznych przebiegających przez dziedzińce. W 2022 r. zakończono realizację dokumentacji projektowej (rozpoczętej w 2021 r.) dla zadania „Modernizacja i remont dziedzińców Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie” wraz z uzyskaniem niezbędnych zgód, uzgodnień i prawomocnego pozwolenia na budowę. Sporządzono opinię w sprawie zastosowanych rozwiązań w dokumentacji projektowej dla zadania „Modernizacja i remont dziedzińców Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie” w zakresie geotechnicznych warunków posadowienia. Zapołączkowano procedurę przetargową związaną z wyłonieniem obsługi prawnej dla inwestycji. W dniu 28 lipca 2022 r. podpisano umowę o przyłączenie do sieci ciepłowniczej. Wykonanie rzeczowe inwestycji wyniosło: 4,75%.

- **Budowa Morskiego Centrum Nauki im. prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie** – projekt polega na wybudowaniu, wyposażeniu i uruchomieniu Morskiego Centrum Nauki oraz stworzeniu nowoczesnej infrastruktury kulturalno-edukacyjnej, przestrzeni popularyzującej naukę i jej osiągnięcia oraz morskiej historii Pomorza Zachodniego.

- Wartość zadania: 166 712 737 zł;
- Środki z budżetu UE: 97 622 564 zł;
- Środki z budżetu województwa: 69 090 173 zł.

W roku 2022 wykorzystano kwotę w wysokości 17 206 259 zł.

W 2022 r. wykorzystano dotację celową w wysokości 17 206 259 zł, w szczególności na: roboty budowlane, produkcję i montaż wystawy, wyposażenie planetarium (zamontowano kompletny system projekcyjny, przeprowadzono jego test, wyposażono przestrzeń fotele dla widzów).

W związku z zakończeniem prac budowlanych w obiekcie w dniu 11 lipca 2022 r. Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego w Szczecinie wydał pozwolenie na użytkowanie budynku wraz z infrastrukturą.

Wykonanie rzeczowe prac budowlanych w obiekcie wyniosło 100%, wystawy 80%, zaś w zakresie planetarium 96%.

W 2022 r. podjęto również nowe zadania inwestycyjne mające na celu modernizację i rozbudowę wojewódzkich samorządowych instytucji kultury.

- **Ogrody Przelewice – modernizacja i rozbudowa historycznego folwarku w Przelewicach wraz z niezbędną infrastrukturą** – zadanie obejmuje przeprowadzenie prac budowlanych, konserwatorskich, restauratorskich przy obiektach w zespole folwarczno-pałacowym pochodzącym z XVIII-XIX wieku oraz w Ogrodzie Dendrologicznym.

- Wartość zadania: 63 156 886 zł;
- Środki z budżetu województwa: 63 156 886 zł.

W roku 2022 wykorzystano kwotę w wysokości: 2 064 180 zł.

W 2022 r. w ramach przyznanej dotacji celowej wykorzystano w kwocie 2 064 180 zł, w szczególności na: usługi budowlane (w ramach których wykonano: w Pałacu – roboty rozbiórkowe budowlane i część sanitarne, w Dworze – roboty rozbiórkowe budowlane i częściowo roboty murowe naprawcze, w Oranżerii – roboty rozbiórkowe elektryczne, w Spichlerzu i Rozlewni – roboty rozbiórkowe budowlane, roboty demontażowe odkrytych ław), obsługę prawną, doradztwo techniczne, koncepcję wystawy w muzeum w budynku obory, zakup sceny i namiotu z wyposażeniem, zakup maszyn do ogrodu, nadzór nad realizacją zadania inwestycyjnego, inżyniera kontraktu. Wykonanie rzeczowe zadania z dotacji Organizatora wyniosło 16%.

- **Modernizacja zabytkowego pałacu Książnicy Pomorskiej im. Stanisława Staszica w Buku gm. Przybiernów.**

- Wartość zadania: 2 885 815 zł;
- Środki z budżetu województwa: 2 881 750 zł;
- Środki instytucji kultury: 4 065 zł.

W roku 2022 wykorzystano kwotę w wysokości: 507 025 zł.

W 2022 r. w ramach zadania zrealizowano w szczególności: wykonanie projektu budowlanego, aktualizację kosztorysów inwestorskich, wykonanie opinii chiropterologicznej, opracowanie studium wykonalności, usługi doradcze związane z ogłoszeniem postępowania oraz częściowo nadzór inwestorski. Wykonawca robót budowlanych wykonał prace: zakup i dostarczenie materiałów do wykonania zadania inwestycyjnego, całkowity demontaż instalacji odgromowej budynku, demontaż orynnowania poziomego dachu, demontaż starej dachówki, demontaż 75% drewnianej konstrukcji dachu, postawienie ok. 45% nowej konstrukcji drewnianej dachu, wywóz gruzu i odpadów budowlanych pozostałych po demontażu konstrukcji dachowej. Stopień zaawansowania rzeczowego zadania na koniec 2022 r. wyniósł ok. 45%.

Cel Kierunkowy 2 Wzrost uczestnictwa w kulturze mieszkańców regionu

1. Rozwój działalności edukacyjnej w obszarze kultury realizowanej przez instytucje kultury województwa zachodniopomorskiego

W pierwszych miesiącach 2022 r. instytucje kultury pracowały w zmienionych warunkach, na które wpływ miały obowiązujące w okresie do końca lutego 2022 r. obostrzenia wynikające z pandemii COVID-19. W minionym roku instytucje kultury dostosowały swoją działalność do obostrzeń dotyczących uczestnictwa w wydarzeniach związanych z sytuacją pandemiczną i postpandemiczną, natomiast ograniczenia wpłynęły na rezygnację z części zadań statutowych.

Również sytuacja międzynarodowa związana z agresją Rosji na Ukrainę wpłynęła na realizację niniejszego celu poprzez organizację wydarzeń adresowanych do dzieci i młodzieży pochodzących z terenów objętych wojną.

Kluczowym partnerem w realizacji celu były instytucje kultury prowadzące działalność edukacyjną w obszarze kultury, w tym w szczególności Muzeum Narodowe w Szczecinie, które zorganizowało łącznie 745 wydarzeń o charakterze edukacyjno-popularyzatorskim (w tym: lekcje muzealne, warsztaty muzealne, lekcje muzealne MNS-CDP, lekcje wyjazdowe MNS-CDP), w których uczestniczyło 19 372 osób. Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie zorganizowała 152 wydarzenia edukacyjne (w tym: lekcje biblioteczne dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, warsztaty dla dzieci i młodzieży, prelekcje dla uczniów, wykłady, warsztaty i szkolenia dla dorosłych, konferencje), w których wzięło udział 3 215 osób. Ogrody Przelevice – Zachodniopomorskie Centrum Kultury Obszarów Wiejskich i Edukacji Ekologicznej zorganizowało 233 wydarzenia edukacyjne (w tym: wycieczki, warsztaty, gry terenowe, lekcje edukacyjne), w których wzięło udział 5 379 osób. Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie przeprowadził warsztaty edukacyjne dla dzieci i młodzieży oraz przeglądy Amatorskiego Ruchu Artystycznego dla 528 osób.

2. Rozwój systemu pomocy finansowej dla gmin z przeznaczeniem na upowszechnianie kultury w regionie

W ramach niniejszego priorytetu przekazano środki finansowe w trybie pomocy finansowej Gminie Miastu Koszalin na dofinansowanie bieżącej działalności Bałtyckiego Teatru Dramatycznego im. Juliusza Słowackiego w Koszalinie w wysokości 500 000 zł oraz Filharmonii Koszalińskiej im. Stanisława Moniuszki w wysokości 350 000 zł z przeznaczeniem na organizację wydarzeń artystycznych w regionie. Dodatkowo w ww. trybie przekazano środki finansowe w wysokości 400 000 zł Gminie Miastu Szczecin z przeznaczeniem na wsparcie działalności Teatru Lalek „Pleciuga”, która ma charakter regionalny.

Cel Kierunkowy 3 Wsparcie twórców indywidualnych

Działania ukierunkowane na wsparcie zachodniopomorskich twórców obejmowały wsparcie finansowe oraz promocyjne m. in. poprzez system stypendialny dla młodych artystów z regionu (w tym: stypendia w dziedzinie kultury dla osób zajmujących się profesjonalnie twórczością artystyczną oraz stypendia w ramach Programu Stypendialnego Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego pn. „Janko Muzykant”), nagród finansowych dla laureatów konkursów artystycznych o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym, Nagród „Pro Arte” Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury, jak również wsparcia instytucjonalnego. W 2022 r. przeznaczono środki w wysokości 184 988 zł na nagrody finansowe Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego dla laureatów 24 konkursów (w tym m. in.: Wielki Turniej Tenorów w kwocie 20 000 zł, Szczecin Film Festival – 13 000 zł, Nagroda Literacka JANTAR – 10 000 zł, Bibliotekarz Roku Województwa Zachodniopomorskiego oraz Muzealne Wydarzenie Roku – po 6 000 zł), 70 000 zł na cztery finansowe Nagrody „Pro Arte” Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury, 90 000 zł na sześć stypendiów w dziedzinie kultury dla osób zajmujących się profesjonalnie twórczością artystyczną oraz 109 400 zł na 54 stypendia w ramach Programu Stypendialnego Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego pn. „Janko Muzykant”.

Cel Kierunkowy 4 Rozwój wspólnotowości w obszarze kultury

Wsparcie najważniejszych wydarzeń artystycznych i kulturalnych regionu

Istotna dla realizacji niniejszego celu była działalność organizacji pozarządowych, która przyczyniła się do wsparcia aktywnego uczestnictwa w kulturze dzięki uzupełnieniu/wzbogaceniu oferty wojewódzkich samorządowych instytucji kultury, w szczególności poprzez realizację zadań z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w mniejszych miejscowościach regionu. W 2022 r. na realizację zadania przeznaczono środki w łącznej kwocie 670 000,18 zł, które przyznano 56 podmiotom. Dodatkowo, w ramach zadania Promocja województwa poprzez kulturę i naukę wsparto 40 wydarzeń artystycznych poprzez zlecenie realizacji usługi promocyjnej w ramach organizowanych przedsięwzięć na łączną kwotę 978 999,99 zł, w tym podczas projektu artystycznego pn. „FRYDERYK FESTIWAL 2022” w Szczecinie.

Cel II – Rozwój współpracy międzynarodowej w obszarze kultury

Cel Kierunkowy 1 Rozwój współpracy kulturalnej na obszarze Euroregionu Pomerania

W ramach drugiego celu głównego polityki w 2022 r. kontynuowano realizację dwóch projektów rozpoczętych w 2018 r. i wpisanych do Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Zachodniopomorskiego.

Pierwszym z nich był projekt Muzeum Narodowego w Szczecinie realizowany we współpracy z Pomorskim Muzeum Krajowym (Pommersches Landesmuseum) w Greifswaldzie pn. „Wspólne dziedzictwo, wspólna przyszłość” ze środków programu INTERREG V A. W ramach projektu w Muzeum Narodowym zrealizowane zostały trzy wystawy stałe dotyczące: prehistorii Pomorza, sztuki średniowiecznej na Pomorzu oraz sztuki nowożytnej od początków XVIII w. w atrakcyjnej dla widzów formie dzięki nowoczesnej infrastrukturze przestrzeni wystawienniczych. Wartość projektu wynosi 7 539 897 zł, z czego wkład własny beneficjenta i podatek VAT (finansowane ze środków Województwa) to 2 252 747 zł.

W roku 2022 wykorzystano kwotę w wysokości 791 920,15 zł (w tym: 426 561,15 zł w części bieżącej oraz 365 359 zł w części majątkowej).

W części bieżącej zadania w 2022 r. poniesiono wydatki na: prace związane z aranżacją strefy edukacyjnej przy wystawach „Misterium Światła” i „Ukryte znaczenia”, zakupiono meble do strefy holu i na wystawy stałe, zakupiono ręcznie wykonane zabawki niezbędne do prowadzenia działań edukacyjnych, wykonano metalowe podesty mające służyć do prezentacji replik rzeźb średniowiecznych wykonanych przy pomocy skanów i wydruków 3D i dostarczonych w II połowie 2022 r. W II półroczu 2022 r. zostały również zaprojektowane i wykonane reliefy akrylowe stanowiące tyflograficzne odwzorowanie 5 obrazów z wystaw stałych „Misterium Światła” i „Ukryte znaczenia”, które mają być wykorzystywane do prowadzenia zajęć z osobami niewidzącymi. Ponadto zrealizowano zakup pomocy edukacyjnych oraz druk zeszytów edukacyjnych do wystaw. W ramach wydatków bieżących dokonano zakupu rejestratorów wraz z uchwytem do monitorowania temperatury i wilgotności w salach wystawowych. Wykonano skład, druk i dostawy materiałów promocyjnych do stałej wystawy archeologicznej „Świt Pomorza”. Zakupiono witryny do realizacji stałej ekspozycji archeologicznej.

Okres realizacji: 2018-2022. Łączne wydatki bieżące: 5 220 218 zł (w tym: 3 717 099 zł ze środków INTERREG V A, wkład własny plus VAT ze środków budżetu Województwa: 1 458 980 zł).

Wskaźnik wykonania rzeczowego części bieżącej: 91%.

W części majątkowej zadania w 2022 r. poniesiono wydatki na: wykonanie i dostarczenie mebli do holu na wystawy stałe, zakup profesjonalnych multimedialnych oraz specjalistycznych gablot.

Okres realizacji: 2018-2022. Łączne wydatki inwestycyjne: 2 638 399 zł (w tym: 1 783 090 zł ze środków INTERREG V A, wkład własny plus VAT ze środków budżetu Województwa: 779 597 zł, wkład MNS: 73 712 zł).

Wskaźnik wykonania rzeczowego części majątkowej zadania: 100%.

Drugim projektem jest zadanie Opery na Zamku w Szczecinie pn. „Polsko-niemiecka sieć teatralna (theater-pom.net)” w ramach Programu INTERREG V A (2017-2022), realizowane we współpracy z Teatr Uckermarkische Bühnen Schwedt i Teatr Vorpommern Stralsund/Greifswald/Putbus, którego głównym celem jest wzrost atrakcyjności i dostępności teatrów w regionie dla widzów na terenie obszaru wsparcia po obu stronach granicy. Projekt ma na celu przyczynienie się do zwiększenia wiedzy o działaniach teatrów uczestniczących w projekcie, tworzących wspólną, transgraniczną ofertę kulturalną. Kolejne elementy składowe projektu to stworzenie zinstytucjonalizowanej sieci współpracy ze wspólnym zarządzaniem, z uzgadnianiem programów teatralnych i pracy personelu oraz organizacją wspólnych produkcji i występów gościnnych. Odpowiednie rozwiązania techniczne, np. elektroniczne tablice prezentujące tłumaczenia dialogów i zagwarantowanie kompatybilnych systemów technicznych, zdecydowanie ułatwią organizację występów gościnnych i koprodukcji. Istotne jest przy tym zaspokojenie oczekiwań publiczności co do nowoczesności inscenizacji w salach teatralnych i teatrach letnich. Rezultatem projektu będzie stworzenie trwałej sieci współpracy oferującej transgraniczne, wielojęzyczne i zsynchronizowane oferty kulturalne pod jedną wspólną marką. Poprzez zwiększenie kulturalnej różnorodności polepszy się jakość życia mieszkańców regionu, zwłaszcza młodych ludzi. Zwiększenie ponadregionalnej popularności i polepszenie promocji wpłynie pozytywnie na wizerunek regionu/obszaru wsparcia. Dzięki rozszerzeniu oferty teatrów i likwidacji bariery językowej ułatwiony zostanie dostęp do wspólnego dziedzictwa kulturowego dla wszystkich grup wiekowych, dla mieszkańców regionu i turystów, dla osób z obu krajów bez względu na język, którym się posługują.

Wartość projektu wynosi 3 014 748 zł, w tym: 596 256 535,83 zł / 535,10 euro (85% kosztów zadania) z programu INTERREG V A Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska. W ramach zadania zrealizowany zostanie zakup inwestycyjny otwartego sprzętu open-air, sprzętu wideo i do projekcji (o wartości 2 392 705 zł / 557 000 euro).

W roku 2022 wykorzystano kwotę w wysokości 177 747 zł (wydatki majątkowe).

W części majątkowej zadania w 2022 r. w ramach dotacji zakupiono: ruchome głowice wraz ze skrzyniami, ruchome projektory wraz ze skrzyniami oraz modułowy system do wyświetlania napisów.

Wykonanie rzeczowe i finansowe części majątkowej zadania wyniosło: 100%.

W 2022 r. nie ponoszono wydatków bieżących za zadanie.

Cel III – Budowanie kulturalnej pozycji regionu w oparciu o dziedzictwo kulturowe

Cel kierunkowy 1 Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego regionu

W ramach celu realizowane były działania nakierowane na ochronę i rozwój rodzimego dziedzictwa materialnego oraz niematerialnego, mającego wysoką wartość historyczną i kulturową, przyczyniającego się pośrednio do rozwoju społeczno-gospodarczego województwa. W 2022 r. przyznano 58 podmiotom dotacje celowe na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego na łączną kwotę 2 213 127 zł. W ramach ww. kwoty udzielono 31 dotacji na obiekty sakralne na łączną kwotę 1 315 000 zł oraz 27 (w tym 6 GEZ) na obiekty świeckie na łączną kwotę 1 185 000 zł.

Cel kierunkowy 2 Badanie, dokumentowanie i promocja zachodniopomorskiego dziedzictwa kulturowego

W ramach celu powstało pierwsze pełne polskie wydanie publikacji pt. „Historyczny opis miasta Szczecina” z 1613 r., najstarszej drukowanej kroniki Szczecina autorstwa Paula Friedeborna, sekretarza, rajcy i burmistrza miasta, które Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie zrealizował dzięki projektowi dofinansowanemu ze środków Programu Współpracy INTERREG V A Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia/Polska.

Polskie wydanie to trzy tomy – w każdym jedna księga „Historycznego opisu miasta Szczecina” wraz z obszernym aparatem naukowym – przetłumaczone i zredagowane przez zespół znanych badaczy, wydane w nakładzie 1 000 kompletów.

Uroczysta premiera publikacji z udziałem zaproszonych gości z Polski i Niemiec odbyła się w listopadzie 2022 r. w Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie.

Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie zrealizowała projekt „Inkunabuł z dawnej biblioteki katedralnej w Kamieniu Pomorskim. Konserwacja”, który dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury – państwowego funduszu celowego.

W ramach zadania przeprowadzona została konserwacja inkunabułu, który tworzą dwa współprawne dzieła: „Mammotrectus super Bibliam Joannesa Marchesinusa” wydane w Bazylei ok. 1482 r. oraz „Confessionale Bartholomaeusa de Chaimisa”, wydane w Norymberdze w 1480 r. Pierwsze z nich było rodzajem przewodnika czy też słownika biblijnego dla duchownych, pozwalającego właściwie rozumieć Pismo Święte. Owa księga należy do najważniejszych dzieł franciszkańskich późnego średniowiecza. Tekst B. de Chaimisa, włoskiego teologa wpisuje się w dział teologii moralnej i dotyczy rozważań nad spowiedzią.

W grudniu 2022 r. zorganizowane zostały dwie wystawy czasowe prezentujące inkunabuł w nowej odsłonie: w Kamieniu Pomorskim, który był przez kilkaset lat miejscem przechowywania księgi oraz w Książnicy Pomorskiej w Szczecinie.

W maju 2022 r. Biuro Dokumentacji Zabytków (BDZ) w Szczecinie rozpoczęło realizację projektu pn. „Cyfryzacja katedry kamieńskiej – podróż przez 900 lat chrześcijaństwa na Pomorzu Zachodnim”, którego podstawowym celem jest wierne, cyfrowe, trójwymiarowe i wirtualne odtworzenie architektury konkatedry w Kamieniu Pomorskim (z zewnątrz i wewnątrz) oraz wybranego zbioru 50 zabytków ruchomych (malarstwa, rzeźby, rzemiosła artystycznego) w oparciu o najnowsze technologie pomiarowo-wizualizacyjne i mix wirtualnej rzeczywistości oraz udostępnienie jego wyników i wiedzy o tym unikatowym zasobie. Partnerami projektu są: Parafia rzymskokatolicka pw. Św. Ottona w Kamieniu Pomorskim, Muzeum Archidiecezjalne w Szczecinie, Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej w Kamieniu Pomorskim i Fundacja Wirtualizacji Narodowego Dziedzictwa Kulturowego z Gorzowa Wielkopolskiego. Efekty projektu dostępne są pod adresem: <https://kamienwcyfrze.pl/>.

W dniu 15 listopada 2022 r. Biuro przeprowadziło konferencję naukową, stanowiącą część projektu pt. „Cyfryzacja katedry kamieńskiej – 900 lat chrześcijaństwa na Pomorzu Zachodnim”, której towarzyszył pokaz mobilnego pokoju wirtualnego BDZ. Referaty wygłoszone zostały w przestrzeni XII-wiecznej katedry oraz w dawnym dworze von Kleista w Kamieniu Pomorskim. Tematyka konferencji dotyczyła roli cyfryzacji w ochronie dziedzictwa narodowego, w tym stanowiącego eksponaty muzealne oraz wykorzystanie nowoczesnych technologii w badaniach archeologicznych na obszarze województwa zachodniopomorskiego.

Pomoc Ukrainie

W 2022 r. instytucje kultury zaangażowały się w pomoc dla uchodźców z Ukrainy poprzez:

- przygotowanie oferty skierowanej do społeczności ukraińskiej oraz ułatwienie korzystania z dotychczasowej oferty poprzez m. in. tłumaczenia, przeznaczenie puli biletów/bezpłatnych wejściówek;

- działania merytoryczne (organizacja wystaw, spektakli, koncertów w wykonaniu artystów z Ukrainy oraz spotkań i debat o tematyce poświęconej działaniom wojennym);
- zatrudnienie pracowników z Ukrainy;
- zaangażowanie w organizację pomocy humanitarnej (udział w zbiórkach, organizację wsparcia psychologicznego, pomoc w ochronie dzieł sztuki).

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020

W związku z zaawansowanym etapem wdrażania programu, w obszarze **kultura** w 2022 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 podpisano jedynie 2 umowy o dofinansowanie, w których dofinansowanie unijne wynosiło 33,3 mln zł.

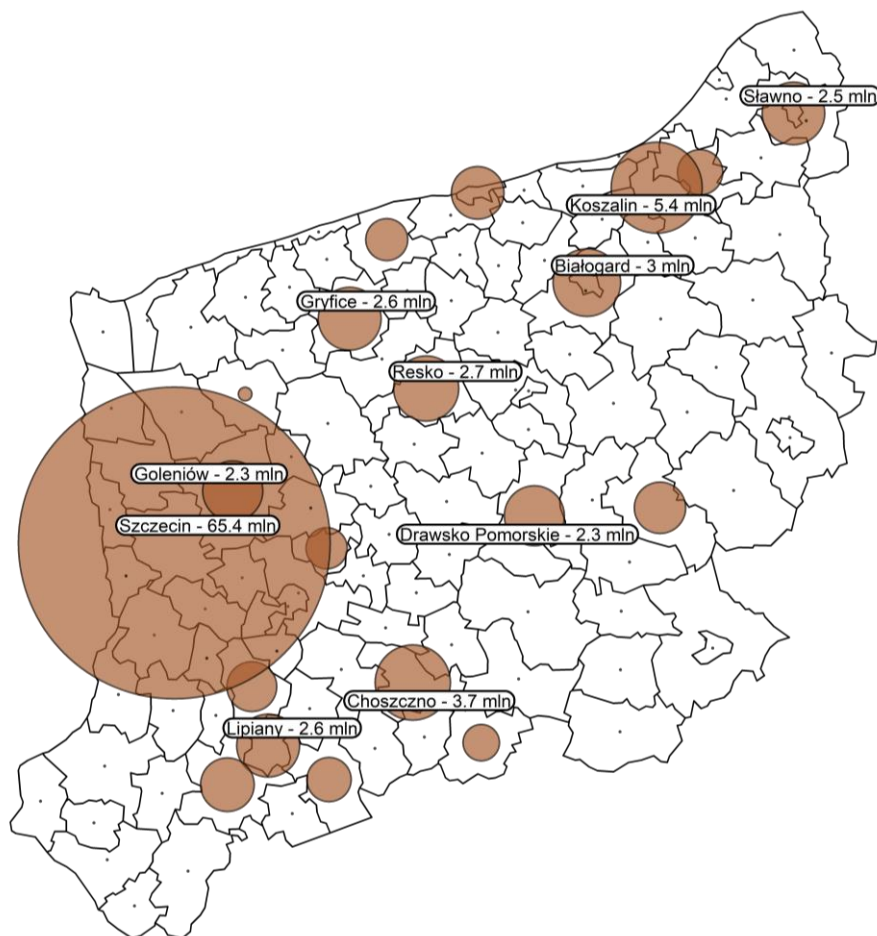
Wsparcie udzielone w umowach podpisanych w 2022 r. pozwoli na osiągnięcie m.in. następujących efektów:

- Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem obiektach dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne – 42 750 osób;
- Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem – 2 szt.

Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 25 umów na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości niemal 159,3 mln zł.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2022 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 47. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Kultura

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2022 r.).

Tabela 41. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Kultura

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Lipiany	pyrzycki	461
Resko	łobeski	373
Stara Dąbrowa	stargardzki	299
Sławno	sławieński	212
Bierzwnik	choszczeński	186
Choszczno	choszczeński	181
Szczecin	Szczecin	166
Czaplinek	drawski	150
Drawsko Pomorskie	drawski	141
Białogard	białogardzki	130

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

W dokumencie „Polityka kulturalna województwa zachodniopomorskiego” założono, iż działania samorządu województwa będą realizowane w wielu obszarach i przyczynią się do tego, aby Pomorze Zachodnie stało się jednym z najatrakcyjniejszych regionów pod względem jakości życia, którego wyznacznikiem jest m. in. dostęp mieszkańców do kultury oraz atrakcyjna i zróżnicowana oferta kulturalna. Jednocześnie samorząd województwa wyznaczył sobie rolę inspiratora działań wpływających na powszechne, aktywne oraz świadome uczestnictwo w kulturze, które jest jednym z kluczowych czynników wpływających na rozwój mieszkańców Pomorza Zachodniego.

Powyższe cele były realizowane przez samorząd województwa w sposób bezpośredni za pomocą jego jednostek organizacyjnych oraz współpracujących z nim instytucji kultury.

Konsekwentna realizacja założeń polityki kulturalnej województwa zachodniopomorskiego w przyjętych obszarach oraz sukcesywne zwiększanie środków finansowych na poszczególne działania sprawiają, że już teraz efekty są wymierne i zauważalne na arenie ogólnopolskiej i międzynarodowej.

Kluczowymi projektami w 2022 r. była kontynuacja budowy Morskiego Centrum Nauki im. prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie oraz rozbudowa Teatru Polskiego w Szczecinie połączona z modernizacją obecnej siedziby instytucji, obejmującą przeprowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich związanych z odtworzeniem wyglądu istniejącego budynku wpisanego do rejestru zabytków. Kontynuowano również prace związane z odbudową skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie oraz projekty dotyczące otoczenia historycznej siedziby rodu Gryfitów: modernizacji i remontu dziedzińców oraz kompleksowego zagospodarowania tarasów.

W 2022 r. nastąpiło również rozpoczęcie realizacji nowego zadania inwestycyjnego mającego na celu poprawę infrastruktury kulturalnej w Ogrodach Przelewice. Zadanie dotyczy modernizacji i rozbudowy historycznego folwarku w Przelewicach wraz z niezbędną infrastrukturą.

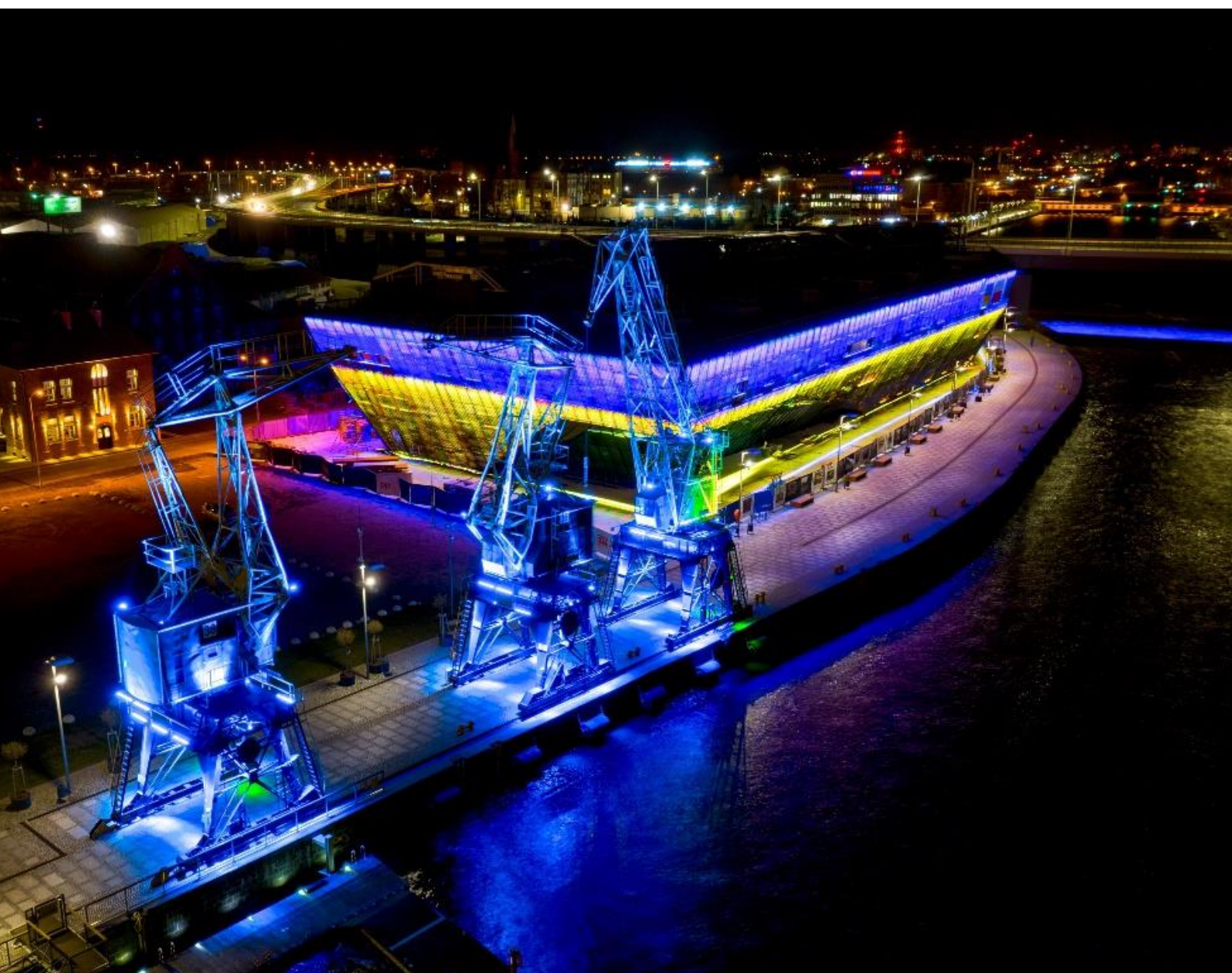
Jedną z przeszkód w realizacji polityki, mającą negatywny wpływ na równomierny dostęp do kultury na terenie naszego województwa, jest lokalizacja wszystkich (poza Ogrodami Przelewice) wojewódzkich samorządowych instytucji kultury w stolicy Pomorza Zachodniego, Szczecinie. Stąd istotnym obszarem skutecznej polityki kulturalnej samorządu regionalnego powinno być kierowanie licznych działań i środków finansowych do ośrodków, na terenie których wojewódzkie samorządowe instytucje kultury nie oddziałują.

Należy również wskazać na istnienie wielu zmiennych generujących liczne ryzyka, mające wpływ na realizację polityki kulturalnej, które są niezależne od województwa. Należy do nich zaliczyć:

- szybki wzrost kosztów prowadzenia działalności kulturalnej wynikający m. in. kryzysu energetycznego oraz inflacji, wzrostu kosztów pracy (w tym: płacy minimalnej, PPK, wyłączenia dodatku stażowego) oraz kosztów usług obcych, co zmusza organizatora do zwiększenia dofinansowania, aby

instytucje nie traciły płynności finansowej. Jednocześnie przekazywane instytucjom większe środki z przeznaczeniem na powyższe cele nie przyczyniają się do uatrakcyjnienia i zwiększenia dostępności oferty kulturalnej;

- wzrost kosztów prac budowlanych mających wpływ na planowanie i realizację inwestycji;
- zagrożenie dostępności funduszy europejskich, w tym KPO);
- pogorszenie sytuacji finansowej samorządów w regionie, co wpływa na zwiększenie potrzeb w zakresie kultury w gminach i powiatach regionu i ma negatywny wpływ na realizację projektów w partnerstwie;
- presja płacowa pracowników sektora kultury, będąca wynikiem rosnącej inflacji;
- często zmieniające się otoczenie prawne.

3.4.8

Polityka ochrony zdrowia

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze ochrony zdrowia

Samorząd województwa zachodniopomorskiego w ramach Polityki ochrony zdrowia realizuje ustawowe zadania w zakresie promocji i ochrony zdrowia, w tym dotyczące organizacji i funkcjonowania systemu ochrony zdrowia na terenie województwa zachodniopomorskiego, zgodnie z posiadanymi kompetencjami wynikającymi z obowiązującego stanu prawnego.

Obowiązki samorządu województwa w obszarze promocji i ochrony zdrowia wynikają z ustawy o samorządzie województwa oraz innych branżowych aktów prawnych, dotyczących m.in.: działalności leczniczej podmiotów, zadań z zakresu zdrowia publicznego, finansowania świadczeń opieki zdrowotnej, praw pacjenta, ochrony zdrowia psychicznego, systemu ratownictwa medycznego, zapobiegania chorobom zakaźnym, wykonywania zawodów medycznych, służby medycyny pracy oraz profilaktyki i promocji zdrowia.

Głównymi zadaniami Województwa Zachodniopomorskiego są m.in.:

- wykonywanie obowiązków podmiotu tworzącego dla 13 samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, do których należy m.in. nadzorowanie ich działalności, nadawanie statutów podmiotom, przekształcanie, łączenie i likwidacja podmiotów leczniczych, kontrola i ocena działalności i sytuacji ekonomiczno-finansowej, zatwierdzanie programów naprawczych, w tym prowadzenie i finansowanie zadań wojewódzkich ośrodków medycyny pracy w Szczecinie i Koszalinie;
- udzielanie dotacji budżetowych dla podległych podmiotów leczniczych na realizację inwestycji i modernizacji oraz zakupy aparatury i sprzętu medycznego, w tym udzielanie wsparcia finansowego na rzecz projektów realizowanych z udziałem funduszy europejskich i krajowych;
- opracowywanie dokumentów o charakterze strategicznym dla rozwoju regionalnej opieki zdrowotnej;
- opracowywanie regionalnych programów polityki zdrowotnej w zakresie istotnych problemów zdrowotnych mieszkańców województwa, realizowanych z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego;
- powierzanie zadań w zakresie promocji i profilaktyki zdrowotnej podległym podmiotom leczniczym i udzielanie pomocy finansowej innym jednostkom samorządu terytorialnego;
- opiniowanie projektów i aktualizacji Planu Działania Systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego dla Województwa Zachodniopomorskiego, sporządzanych przez wojewodę zachodniopomorskiego;
- wspieranie rozwoju e-usług w obszarze ochrony zdrowia poprzez realizowanie projektu „Zachodniopomorskie e-Zdrowie”;
- zapewnianie odbycia stażu podyplomowego dla absolwentów studiów lekarskich i lekarsko-dentystycznych we współpracy z Okręgowymi Izbami Lekarskimi, podmiotami leczniczymi oraz administracją rządową;
- ustalanie priorytetowych dziedzin specjalizacji dla pielęgniarek i położnych niezbędnych do realizacji zadań opieki zdrowotnej w podległych podmiotach leczniczych;
- wspieranie potencjału kadrowego w podległych podmiotach leczniczych poprzez program stypendialny;
- realizacja zadań z zakresu administracji rządowej dot. oceny zasadności zastosowania przymusu bezpośredniego wobec osób z zaburzeniami psychicznymi i transportu pacjentów do szpitala psychiatrycznego zgodnie z postanowieniem sądownym;
- czynny udział w formułowaniu stanowisk Konwentu Marszałków Województw RP kierowanych do Rządu RP w sprawach dotyczących problemów funkcjonowania systemu ochrony zdrowia.

Na realizację zadań samorządu województwa w zakresie promocji i ochrony zdrowia mają wpływ zarówno uwarunkowania prawne, jak i systemowe, a w ostatnim roku, również i te wywołane skutkami pandemii COVID-19 i wysokiej inflacji oraz zmian geopolitycznych. Samorząd województwa ma częściowe oddziaływanie na sytuację w ochronie zdrowia województwa zachodniopomorskiego. Z pewnością jest największym podmiotem tworzącym dla dużej części specjalistycznych jednostek medycznych o zasięgu wojewódzkim i ponadwojewódzkim. Jednak odpowiedzialnymi za całościowe funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia w regionie są: minister zdrowia w zakresie systemowej organizacji sektora zdrowia, wojewoda w zakresie określania potrzeb zdrowotnych w wojewódzkim planie transformacji oraz oceniania wniosków

inwestycyjnych w sektorze zdrowia, dozoru nad działalnością systemu ratownictwa medycznego i wynikającego z prowadzenia rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą, a przede wszystkim Narodowy Fundusz Zdrowia jako główny i monopolistyczny płatnik usług opieki zdrowotnej.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa i kraju

Podstawę realizacji celów i działań w obszarze ochrony zdrowia zdefiniowanych w Polityce ochrony zdrowia regionu, oprócz obowiązujących regulacji prawnych, stanowią następujące dokumenty programowe krajowe i regionalne:

Polityka ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego¹⁹ jest komplementarna z celami kierunkowymi Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 w obszarach priorytetowych dla zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców regionu. Głównymi celami Polityki są: dostosowanie opieki zdrowotnej do uwarunkowań demograficznych, epidemiologicznych i ekonomicznych, promocja zdrowia i profilaktyka zagrożeń zdrowotnych oraz wzmocnienie zasobów kadrowych ochrony zdrowia.

Wojewódzki Plan Transformacji Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2022-2026 (WPT) uwzględnia Krajowy Plan Transformacji i rekomendacje wskazane w Mapie Potrzeb Zdrowotnych dla Pomorza Zachodniego. WPT określa potrzeby zdrowotne i wyzwania organizacji systemu opieki zdrowotnej wymagające podjęcia działań koordynowanych na poziomie województwa w obszarach: profilaktyki zdrowotnej, podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, leczenia szpitalnego, opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, rehabilitacji medycznej, opieki długoterminowej, opieki paliatywnej i hospicyjnej, ratownictwa medycznego, kadr medycznych, sprzętu medycznego i leczenia uzdrowiskowego.

Mapa Potrzeb Zdrowotnych 2022-2026 określa priorytetowe potrzeby, wyzwania dla systemu opieki zdrowotnej wynikające z sytuacji demograficznej, epidemiologicznej, czynników ryzyka wystąpienia problemów zdrowotnych na terenie kraju i poszczególnych województw. W dokumencie wymienione są rekomendowane kierunki działań w zakresie: profilaktyki i promocji zdrowia, rozwoju podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, leczenia szpitalnego, opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, rehabilitacji medycznej, opieki długoterminowej, opieki paliatywnej i hospicyjnej, ratownictwa medycznego, zapewnienia właściwej liczebności kadr medycznych i wykorzystania sprzętu i aparatury medycznej.

Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne dla systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r., identyfikują główne wyzwania oraz wskazują cele i kierunki interwencji zmian w rozwoju systemu ochrony zdrowia w najbliższych latach. Cele zostały pogrupowane na obszary: pacjent, procesy, rozwój, finanse oraz kierunki interwencji w zakresie: rozwoju profilaktyki i promocji zdrowia, poprawy jakości, dostępności i efektywności usług zdrowotnych, wsparcia kadr ochrony zdrowia, rozwoju usług cyfrowych i upowszechnienia nowoczesnych technologii w sektorze zdrowia, którym następnie przypisano narzędzia wdrażające. Jednym z pożądaných kierunków w rozwoju systemu ochrony zdrowia jest deinstytucjonalizacja opieki zdrowotnej, w szczególności w zakresie opieki zdrowotnej nad osobami starszymi i osobami z zaburzeniami psychicznymi. Wyznaczone cele i narzędzia stanowią ramy strategiczne dla działań wszystkich instytucji w ochronie zdrowia. „Zdrowa Przyszłość” stanowi kontynuację dokumentu pn. „Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Krajowe ramy strategiczne”.

Krajowy Plan Transformacji na lata 2022-2026 (KPT) jest dokumentem wdrożeniowym, opracowanym na podstawie map potrzeb zdrowotnych. Obejmuje najważniejsze potrzeby i wyzwania systemu opieki zdrowotnej wymagające podjęcia działań koordynowanych na poziomie kraju, a także zawiera rekomendacje dla samorządów województw. Celem KPT jest wzmocnienie zasobów i procesów ochrony zdrowia oraz poprawa efektywności wydatkowania środków publicznych na świadczenia opieki zdrowotnej i na inwestycje w sektorze ochrony zdrowia, na poziomie krajowym i regionalnym z uwzględnieniem potrzeb zdrowotnych mieszkańców.

Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025 (NPZ) ma za założenia zapewnić spójność działań w zakresie zdrowia publicznego, realizowanych przez organy władzy publicznej i współpracujące z nimi podmioty.

¹⁹ http://eregion.wzp.pl/sites/default/files/polityka_ochrony_zdrowia_2021_0.pdf

Strategicznym celem jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu i zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu. Cele operacyjne ukierunkowane są: na profilaktykę nadwagi i otyłości, uzależnień, promocję zdrowia psychicznego, na zdrowie środowiskowe, przeciwdziałanie chorobom zakaźnym i na natychmiastowe reagowanie na wyzwania demograficzne.

Program wieloletni pn. Narodowa Strategia Onkologiczna na lata 2020-2030 określa kierunki rozwoju opieki onkologicznej:

- obniżenie zachorowalności na choroby nowotworowe poprzez edukację zdrowotną, promocję zdrowia i profilaktykę, w tym kształtowanie świadomości prozdrowotnej i propagowanie zdrowego stylu życia, poprawa profilaktyki, wczesnego wykrywania, diagnostyki i leczenia chorób nowotworowych;
- rozwój systemu opieki zdrowotnej w obszarze onkologii przez koncentrację działań wokół chorego i jego potrzeb, ze szczególnym uwzględnieniem poprawy jakości życia chorych i ich rodzin;
- zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości świadczeń opieki zdrowotnej w obszarze onkologii, udzielanych zgodnie z aktualną wiedzą medyczną;
- opracowanie i wdrożenie zmian organizacyjnych, które zapewnią chorym równy dostęp do koordynowanej i kompleksowej opieki zdrowotnej w obszarze onkologii;
- rozwój działalności szkoleniowej i edukacji oraz kształcenia kadr medycznych w obszarze onkologii;
- rozwój badań naukowych mających na celu poprawę i wzrost efektywności i innowacyjności leczenia chorób nowotworowych.

Regionalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2018-2022 określa kierunki działań w zakresie zwiększenia dostępności i rozwoju zasobów opieki psychiatrycznej w regionie, m.in. poprzez wsparcie środowiskowej opieki psychiatrycznej i tworzenie centrów zdrowia psychicznego, ze szczególnym zwróceniem uwagi na pilną poprawę warunków leczenia dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi.

Cele i główne działania realizowane w 2022 r.

Cel I – Dostosowanie opieki zdrowotnej do uwarunkowań demograficznych, epidemiologicznych i ekonomicznych

W zakresie uzupełniania istniejących niedoborów, podnoszenia jakości i ulepszania warunków świadczenia usług zdrowotnych realizowano następujące przedsięwzięcia:

1. Przedsięwzięcia z udziałem środków unijnych w ramach RPO WZ 2014-2020

- Budowa budynku na potrzeby Oddziałów Zakaźnych oraz Poradni Specjalistycznych wraz z wyposażeniem na terenie SP Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Szczecinie. Zadanie rozpoczęto w 2021 r. Wartość kosztów kwalifikowanych to 70 607 899,94 zł. W 2022 r. powstał nowy budynek zakaźny w stanie surowym częściowo zamkniętym z wyniesionym lądowiskiem dla helikopterów medycznych. Dotacja z budżetu Województwa w 2022 r. wyniosła 638 379 zł. Planowany termin zakończenia inwestycji to IV kwartał 2023 r.
- Kontynuacja projektu Zachodniopomorskie e-Zdrowie. W 2022 r. zakończono wstępne konsultacje rynkowe w zakresie przygotowania opisu zamówienia na zakup oprogramowania i sprzętu dla 13 SPZOZ. Przygotowano pełną dokumentację przetargową oraz rozpoczęto postępowania przetargowe, których wartość przekracza 35 000 000 zł. Poniesiono wydatki w wysokości: 317 556 zł.

2. Przedsięwzięcia w ramach RPO WZ 2014-2020 – ze środków React-UE:

Wobec niestabilnej sytuacji epidemiologicznej, zagrożeniami kolejnymi mutacji wirusa i innymi chorobami zakaźnymi, podjęto działania gwarantujące dostępność do specjalistycznej diagnostyki laboratoryjnej i obrazowej oraz leczenia choroby COVID-19, a także jej powikłań post-COVID/long COVID, zwłaszcza w placówkach specjalistycznych, szczególnie zaangażowanych w zapobieganie, przeciwdziałanie i zwalczanie pandemii COVID-19.

- PoCOVIDOWA przebudowa budynku w SP Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Szczecinie na potrzeby poradni specjalistycznych i diagnostyki obrazowej, wartość kosztów kwalifikowanych: 32 000 000 zł;
- PoCOVIDOWE dostosowanie do obowiązujących przepisów budynku Zakładu Anatomii Patologicznej w SPZZOZ w Gryficach, wartość kosztów kwalifikowanych: 4 000 000 zł;
- Zakup odtworzeniowy kardioangiografu z modernizacją pomieszczeń m.in. dla pacjentów kardiologicznych poCOVID-owych w Szpitalu Wojewódzkim w Koszalinie, wartość kosztów kwalifikowanych: 4 000 000 zł;
- Poprawa opieki nad pacjentem onkologicznym poprzez utworzenie centrum koordynacji opieki onkologicznej oraz zespołu psychoonkologii jako przykład włączenia telemedycyny do opieki koordynowanej w Zachodniopomorskim Centrum Onkologii w Szczecinie, wartość kosztów kwalifikowanych: 1 997 000 zł;
- Program odtworzeniowy aparatury do diagnostyki obrazowej RTG na potrzeby onkologicznej ambulatoryjnej opieki specjalistycznej poprzez wymianę zestawu aparatu RTG oraz mammografu w Zachodniopomorskim Centrum Onkologii w Szczecinie, wartość kosztów kwalifikowanych: 3 000 000 zł;
- Zakupy odtworzeniowe aparatury medycznej na potrzeby ambulatoryjnej opieki specjalistycznej w Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy w Szczecinie poprzez wymianę mammografu, usg, endoskopu i innego sprzętu specjalistycznego oraz zakupy sprzętu i wyposażenia rehabilitacji leczniczej, w tym poCOVID-owej, wartość kosztów kwalifikowanych: 3 000 000 zł.

3. Przedsięwzięcia inwestycyjne współfinansowane środkami budżetu Województwa

W ramach wsparcia zadań inwestycyjnych wojewódzkich jednostek ochrony zdrowia na przedsięwzięcia w zakresie modernizacji, remontów i zakupów sprzętu medycznego udzielono dotacji na łączną kwotę 6 551 301 zł:

- Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Zespolony w Szczecinie. Zakup specjalistycznego sprzętu medycznego – systemu stołów operacyjnych z wymiennymi blatami dla Zintegrowanego Bloku Operacyjnego w lokalizacji przy ul. Sokołowskiego (999 985 zł);
- Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdroje” w Szczecinie. Dofinansowanie prac modernizacyjnych i remontowych obiektów Szpitala przy ul. Mącznej, mających na celu poprawę stanu technicznego i sanitarnego (363 000 zł);
- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Gryficach. Zakup respiratora do pracy w warunkach nadciśnienia dla Ośrodka Terapii Hiperbarycznej (350 000 zł);

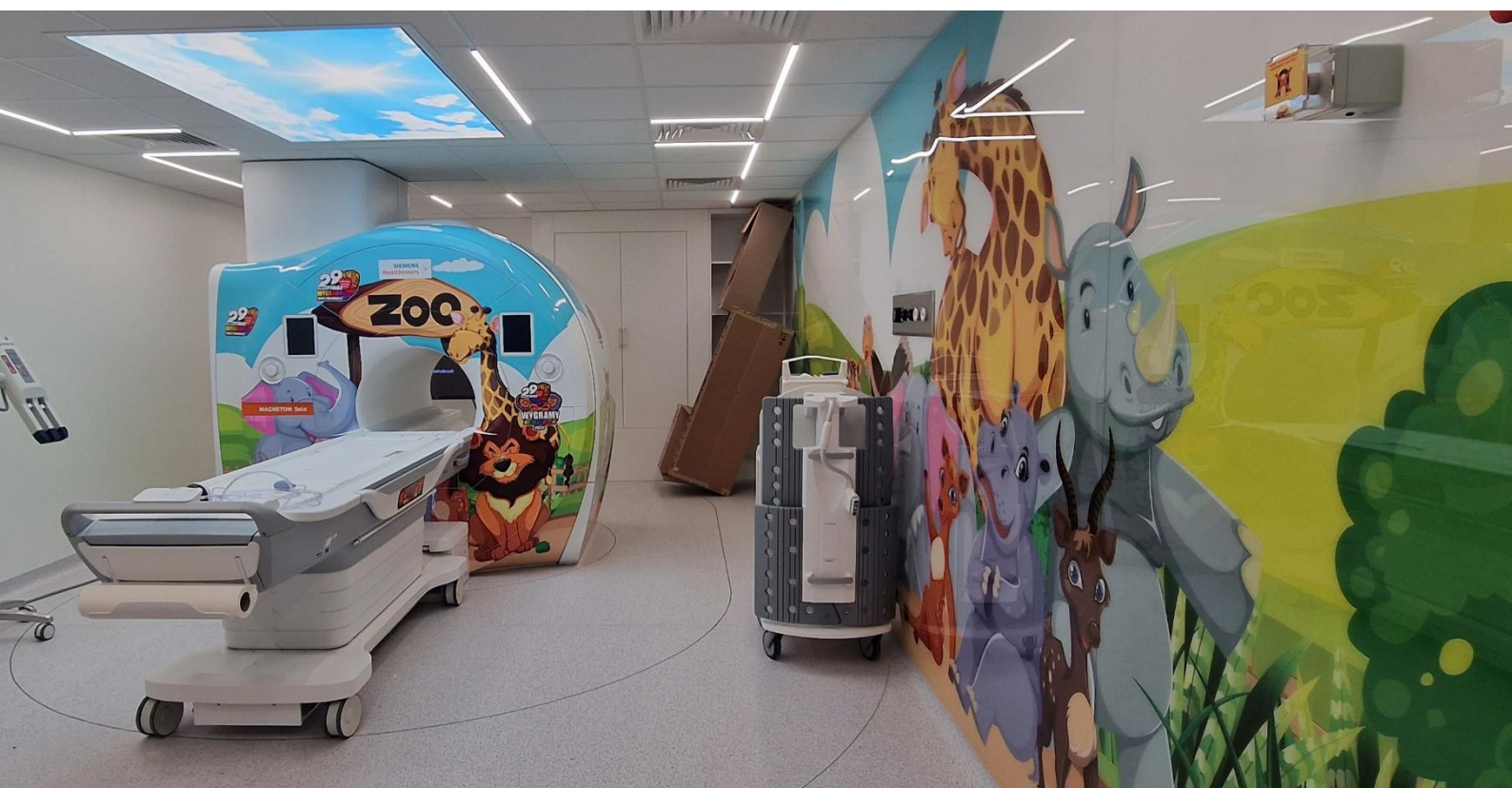
- Regionalny Szpital w Kołobrzegu. Przebudowa wraz z niezbędnym wyposażeniem Głównego Holu Oddziału Chirurgii Ogólnej (część administracyjno-techniczna) oraz wymiana dźwigu osobowo-towarowego na dźwig z napędem elektrycznym przystosowany do przewozu osób oraz przebudowa holu na niskim parterze Szpitala (1 500 000 zł);
- Szpital Wojewódzki im. M. Kopernika w Koszalinie:
  - Zakup przewoźnego aparatu RTG oraz aparatu USG (1 185 735 zł);
  - Zakup stacjonarnego aparatu RTG (1 312 000 zł);
  - Zakup aparatu USG z kompletem głowic na potrzeby Oddziału Ginekologiczno-Położniczego (249 658 zł);
  - Remont pomieszczeń na potrzeby Przychodni Kompleksowej Rehabilitacji (156 475 zł);
  - Wykonanie śluzy umywalkowo – fartuchowej w Oddziale Obserwacyjno-Zakaźnym (20 500 zł);
  - Wykonanie remontu schodów wejściowych do Poradni Specjalistycznych (37 620 zł);
- Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie. Zakup 5 szt. samochodów osobowych z napędem hybrydowym dla Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie (200 000 zł);
- Szpital Uzdrowski Willa Fortuna w Kołobrzegu. Budowa instalacji fotowoltaicznej na dachu budynku szpitala oraz zakup sprzętu do rehabilitacji (91 328 zł);
- Zachodniopomorskie Centrum Onkologii w Szczecinie. Zakup łóżek na salę intensywnej terapii dla Oddziału Chirurgii Onkologicznej (85 000 zł).

4. Inwestycje wieloletnie dofinansowane ze środków budżetu Województwa:

- Modernizacja części pomieszczeń przyziemia pawilonu nr 1 dla potrzeb rezonansu magnetycznego w SPSZOZ Zdroje. Dotacja w 2022 r. wyniosła 2 959 000 zł:
  - Zakres inwestycji obejmował wykonanie prac modernizacyjnych w pomieszczeniach pawilonu nr 1 SPSZOZ Zdroje przy ul. Mącznej w Szczecinie, niezbędnych do uruchomienia rezonansu magnetycznego, który Szpital otrzymał w darze od Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Na potrzeby nowej pracowni rozbudowano dotychczasowe pomieszczenia Zakładu Diagnostyki Obrazowej, zmodernizowano sieć instalacji i wybudowano klatkę Faradaya;
- Modernizacja obiektów SPSZOZ Zdroje w Szczecinie poprzez poprawę warunków technicznych budynków oraz doposażenie w sprzęt medyczny. Dotacja w 2022 r. wyniosła 1 659 107 zł;
  - Zakres zadania zaplanowanego na lata 2022-2023 obejmuje prace modernizacyjne budynków przy ul. Św. Wojciecha w Szczecinie. W 2022 r. zrealizowano m.in. wyburzenie łącznika naziemnego wraz z renowacją elewacji i naprawą dachu przy ul. Św. Wojciecha 7 w Szczecinie;
- Przebudowa części budynku „J” na potrzeby Poradni Kardiologicznej wraz z wyposażeniem w Samodzielnym Publicznym Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Szczecinie. Dotacja w 2022 r. wyniosła 100 000 zł:
  - Zakres zadania zaplanowanego na lata 2022-2023 obejmuje przebudowę budynku „J” Szpitala przy ul. Arkońskiej w Szczecinie, co pozwoli na przeniesienie Poradni Kardiologicznej. Przebudowane zostaną niezbędne pomieszczenia na rejestrację, pracownię kardiologiczną, gabinety lekarskie, szatnie, toalety i zaplecze socjalne, powstanie nowa klatka schodowa. Szpital w sierpniu 2022 r. podpisał umowę z wykonawcą;

- Budowa Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego przy ul. Twardowskiego w Szczecinie:
  - Inwestycja zakłada budowę 2 nowych obiektów stanowiących bazę dla pogotowia ratunkowego w lewobrzeżnej części Szczecina przy ul. Twardowskiego oraz kilku obiektów technicznych. Wartość kosztów kwalifikowanych to 34 928 541 zł. Zadanie realizowane od 2020 r. W 2022 r. na realizację inwestycji przekazano dotację z budżetu Województwa w wysokości 7 908 023 zł. Na koniec 2022 r. inwestycja zaawansowana była w 70%. Planowany termin zakończenia to czerwiec 2023 r.
- 5. Udział Marszałka w formułowaniu stanowisk Konwentu Marszałków RP i Związku Województw RP na temat organizacji systemu ochrony zdrowia:
  - Stanowiska Konwentu Marszałków Województw RP w sprawach:
    - konieczności podjęcia pilnych działań w zakresie stworzenia systemowych rozwiązań, które pozwolą na powrót do zawodu, pozyskanie oraz zatrzymanie kadry medycznej w podmiotach leczniczych na terenie Polski;
    - doprecyzowania i uzupełnienia zapisów w prawie w zakresie funkcjonowania szkół specjalnych zorganizowanych w podmiotach leczniczych oraz ich finansowania;
    - konieczności wzrostu wyceny świadczeń dla świadczeniodawców wykonujących świadczenia w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień;
    - konieczności podwyższenia wyceny świadczeń w rodzaju rehabilitacja lecznicza;
    - finansowania ze środków budżetu państwa programu leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego in vitro.
  - Stanowiska Zarządu Związku Województw RP w sprawach:
    - finansowania świadczeń zdrowotnych;
    - koordynacji opieki medycznej;
    - jakości opieki zdrowotnej;
    - projektu ustawy o zmianie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty oraz niektórych innych ustaw;
    - Krajowej Sieci Onkologicznej;
    - wsparcia w programach regionalnych w obszarze zdrowia.

Cel II – Promocja zdrowia i profilaktyka zagrożeń zdrowotnych

1. Realizacja zadań w zakresie promocji zdrowia w obszarach priorytetowych problemów zdrowotnych, finansowanych z budżetu Województwa.

W 2022 r. na realizację 16 zadań w obszarze promocji zdrowia wydatkowano z budżetu Województwa łącznie 422 421 zł w ramach dotacji dla podległych jednostek leczniczych. Podjęte inicjatywy koncentrowały się na wzmacnianiu zdrowia psychicznego, chorobach nowotworowych, opiece okołoporodowej, chorobach cywilizacyjnych takich jak: cukrzyca, otyłość, choroby układu krążenia oraz ogólnie pojętej edukacji zdrowotnej.

- **Promocja zdrowia psychicznego – hortiterapia dla pacjentów z zaburzeniami psychicznymi w SPSZOZ „Zdroje” w Szczecinie.** Hortiterapia to element tzw. „zielonej opieki”, jest formą terapii i rehabilitacji, mogą z niej korzystać osoby z różnych grup wiekowych, z różnymi zaburzeniami i deficytami, głównie psychicznymi. Ogrodoterapię prowadzi kadra Dziennego Oddziału Psychiatrycznego;
- **Promocja zdrowia psychicznego** skierowana do pacjentów oddziałów psychiatrycznych – wzmacnianie poczucia własnej wartości oraz umiejętności wychodzenia z kryzysu psychicznego poprzez uatrakcyjnienie i wzbogacenie oferty terapii zajęciowej i proces twórczy w pracowni arteterapii. Realizacja różnych form terapii: arteterapii, zajęć sportowych i rekreacyjnych, filmoterapii czy zajęć wytwórczych, co sprzyja zapobieganiu m.in. nawrotom zaostrzenia choroby i konieczności ponownej hospitalizacji. Realizatorem był SPSZOZ „Zdroje” w Szczecinie;
- **„Od brzuszka do maluszka”** – program kierowany do kobiet ciężarnych, poprzez wsparcie w okresie ciąży oraz okresie okołoporodowym (tj. III trymestr ciąży, poród oraz pierwsze 7 dób życia niemowlęcia). W 2022 r. Szpital kontynuował program aromatoterapii dla kobiet rodzących. Realizatorem był SPSZOZ „Zdroje” w Szczecinie;
- **Promocja zdrowia w zakresie nowotworów piersi** poprzez zachęcanie mieszkańców Koszalina i okolic do bezpłatnych badań profilaktycznych raka piersi. Przeprowadzono spotkania edukacyjne oraz akcję społeczno-informacyjną. Realizatorem był Szpital Wojewódzki im. M. Kopernika w Koszalinie;
- **Promocja zdrowia w zakresie walki z nadwagą i otyłością w powiecie gryfickim.** Zadanie kierowane do osób ze zbyt wysoką zawartością tkanki tłuszczowej w organizmie. Zrealizowano spotkania edukacyjne, prelekcje dietetyka oraz psychologa, a także edukację indywidualną. Realizatorem był SPZZOZ w Gryficach;
- **Promocja zdrowia w zakresie opieki okołoporodowej w powiecie gryfickim.** Zadanie adresowane było do kobiet ciężarnych i ich rodzin poprzez profesjonalne przygotowanie przyszłych rodziców do świadomego rodzicielstwa oraz skutecznej poprawy zdrowia ciężarnych i noworodków. Realizatorem był SPZZOZ w Gryficach;
- **„Marsz Różowej Wstążki 2022” – organizacja Zachodniego Marszu Różowej Wstążki w Szczecinie i Koszalinie dla mieszkańców Pomorza Zachodniego.** Zadanie miało na celu umożliwienie mieszkańcom zwiększenie oddziaływania na własne zdrowie, jego poprawę i utrzymanie, a także redukcję zachorowań na nowotwory i zapobieganie konsekwencjom choroby poprzez jej wczesne wykrycie. Wydarzenie było skierowane do całych rodzin, ukazywało problemy pacjentek onkologicznych. Zrealizowano działania edukacyjne (stoiska edukacyjne, wykłady specjalistów) i promocyjne (przemarsz ulicami miast). Realizatorem było Zachodniopomorskie Centrum Onkologii w Szczecinie;
- **„Zdrowie psychiczne medyka”.** Głównym celem zadania było wsparcie psychoedukacyjne pracowników Zachodniopomorskiego Centrum Onkologii w związku z wystąpieniem stanu epidemii i stresujących sytuacji zawodowych. Zrealizowano spotkania grupowe – warsztaty i ćwiczenia oraz wykłady z psychoterapeutą. Rezultat to wzmocnienie zdrowia psychicznego, poprawa komunikacji i relacji w zespole i komunikacji z pacjentem. Bardzo wysoko cenione zadanie i niezwykle potrzebne kadry medycznej. Realizatorem było Zachodniopomorskie Centrum Onkologii w Szczecinie;

- **Wsparcie psychoedukacyjne dla personelu szpitala** (podobne działanie jak w powyżej) – organizacja szkoleń dla pracowników w zakresie skutecznej komunikacji, sposobów radzenia sobie ze stresem i wypaleniem zawodowym. Zadanie miało na celu wsparcie psychoedukacyjne pracowników Szpitalnego Oddziału Ratunkowego, Izby Przyjęć oraz ratowników medycznych, którzy udzielają pomocy medycznej w sytuacji nagłego zagrożenia zdrowia lub życia. Realizatorem był Szpital Wojewódzki im. M. Kopernika w Koszalinie;
- **Zdrowie psychiczne medyka** (dalsze działania na bazie dwóch poprzednich) – wsparcie psychologiczne ratowników medycznych w formie szkoleń warsztatowych, mające na celu obniżenie stresu, zapobieganie wypaleniu zawodowemu, wzmocnienie zdrowia psychicznego, wczesną interwencję w sytuacjach ciężkiego stresu i jego konsekwencji na poziomie zawodowym. Realizatorem była Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie;
- **Szkolenia w zakresie wsparcia psychoedukacyjnego dla personelu w związku z leczeniem pacjentów zakażonych SARS-CoV-2** (kontynuacja działań jak w punktach wyżej). Praca w szpitalu COVID-owym wymagała od pracowników przyjęcia nowej formy funkcjonowania, w jak dotąd obcych i specyficznych warunkach epidemiologicznych, co wiązało się przede wszystkim z nieustannym poszukiwaniem i podejmowaniem nowatorskich modeli działania i zachowania w obliczu narażenia życia oraz utraty komfortu życia prywatnego. Szkolenia obejmowały zagadnienia komunikacji, stresu, motywacji, wypalenia zawodowego i depresji. Realizatorem był Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Zespolony w Szczecinie;
- **Promocja zdrowia w zakresie chorób cywilizacyjnych, celem obniżenia prawdopodobieństwa wystąpienia chorób, poprawa zdrowia i poziomu wiedzy w zakresie profilaktyki chorób, w tym zachęcanie uczestników do wykonywania badań profilaktycznych.** Przedsięwzięcie miało charakter szkoleniowy i edukacyjny, realizowano spotkania otwarte dla mieszkańców powiatu kołobrzeskiego, koncentrujące się na zagadnieniach profilaktyki: nowotworów piersi, chorób układu moczowo-płciowego u mężczyzn, a także chorób układu krążenia, otyłości i cukrzycy. Realizatorem był Regionalny Szpital w Kołobrzegu;
- **Profilaktyka, edukacja i promocja zdrowia – spotkania profilaktyczno-edukacyjne dotyczące profilaktyki raka piersi dla mieszkanki Kalisza Pomorskiego i miejscowości ościennych oraz Łobza**, podczas których omówiono znaczenie profilaktyki pierwotnej nowotworów piersi, konieczności prowadzenia regularnych badań kontrolnych, przeprowadzono naukę samobadania piersi na fantomach, motywowano kobiety do większej samokontroli i wykonywania regularnych badań mammograficznych. Organizowano warsztaty profilaktyczne dla szkół średnich oraz starszych klas szkół podstawowych, w ramach których przekazywano młodzieży wiedzę z zakresu zasad Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem, profilaktyki raka piersi oraz profilaktyki czerniaka. Realizatorem było Zachodniopomorskie Centrum Onkologii w Szczecinie;
- **Pierwsza pomoc ratuje życie – kurs pierwszej pomocy dla wszystkich uczniów i nauczycieli w I Liceum Ogólnokształcącym w Białym Borze.** Celem było przybliżenie zasad prowadzenia pierwszej pomocy w sytuacjach zagrożenia życia. Dodatkowo w kursie wzięło udział 30 uchodźców z Ukrainy, którzy przebywali w szkolnym internacie. Realizatorem była Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie;
- **Promocja zdrowia psychicznego, dedykowana pacjentom psychiatrii i ich rodzinom, mieszkańcom powiatu gryfickiego.** Przeprowadzono spotkania edukacyjne pod nazwą „Akademia Zdrowia Psychicznego” z tematyki zaburzeń emocjonalnych, poprawy relacji interpersonalnych, reakcji na przemoc i cyberprzemoc oraz edukację indywidualną. Działania zrealizowano w oparciu o kadre dziennego oddziału psychiatrycznego, psychologów, terapeutów m.in. z dziedzin suicydologii i terapii systemowej. Dodatkowym działaniem były warsztaty weekendowe z artterapii jako metody relaksacji i rozwoju osobistego. Realizatorem był SPZZOZ w Gryficach;
- **Cykl audycji radiowych o tematyce medycznej pt. „Twój czas na zdrowie”.** Wyprodukowano, wyemitowano 20 odcinków audycji w radiu Super FM z udziałem ekspertów medycznych, m.in. na temat: profilaktyki HIV/AIDS, bariatryki – chirurgicznego leczenia otyłości, nowotworów płuca i jelita

grubego. Audycja docierała do ok. 500 000 słuchaczy w Szczecinie i okolicach. Realizatorem był Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Zespolony w Szczecinie.

2. Udzielenie pomocy finansowej dla innych JST na realizację programów polityki zdrowotnej w zakresie leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego (in vitro).

Województwo Zachodniopomorskie nieprzerwanie od 2018 r. wspiera realizację działań na rzecz ochrony i promocji zdrowia rodzniczego podejmowanych przez inne jednostki samorządu terytorialnego z terenu Pomorza Zachodniego. Udzielenie pomocy finansowej przez Województwo miało na celu zwiększenie dostępności bezdzietnych par do leczenia niepłodności. Programy obejmują procedury rozrodu wspomaganego medycznie, które nie są aktualnie finansowane ze środków publicznych będących w dyspozycji Narodowego Funduszu Zdrowia i Ministra Zdrowia. Maksymalna kwota dofinansowania z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego wynosi do 50% wartości programu polityki zdrowotnej w zakresie leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego w danym roku. O pomoc finansową mogły ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego, które posiadały program polityki zdrowotnej w zakresie in vitro z pozytywną opinią Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji oraz dokonały wyboru realizatora programu na drodze konkursu. W 2022 r. udzielono pomocy finansowej dla 4 JST:

- Gmina Miasto Szczecin – Program dofinansowania do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego na lata 2022-2024 dla mieszkańców Szczecina;
- Gmina Miasto Kołobrzeg – Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców miasta Kołobrzeg w latach 2019-2023;
- Gmina Nowogard – Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego – in vitro dla mieszkańców Gminy Nowogard w latach 2020-2022;
- Gmina Miasto Koszalin – Dofinansowanie do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców miasta Koszalina w latach 2021-2023.

Dofinansowano 93 procedury rozrodu wspomaganego medycznie (in vitro), wydatkowano łącznie kwotę w wysokości 220 555 zł.

3. Kontynuacja wdrażania 4 regionalnych programów zdrowotnych w ramach RPO WZ 2014-2020 (EFS) o łącznej wartości 25 010 074 zł:

- Profilaktyka wad postawy wśród uczniów szkół podstawowych na lata 2020-2022;
- Profilaktyka zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego na lata 2020-2022;
- Prewencja chorób sercowo-naczyniowych u pacjentów onkologicznych na lata 2020-2022;
- Rehabilitacja lecznicza pacjentów onkologicznych na lata 2020-2022.

4. Zapewnienie profilaktycznej opieki zdrowotnej w zakresie medycyny pracy

W 2022 r. w zakresie medycyny pracy finansowano badania profilaktyczne dorosłych osób pracujących i młodzieży kształcącej się zawodowo z terenu województwa oraz działalność diagnostyczną i orzeczniczą w zakresie chorób zawodowych, a także wykonywanie zadań wynikających z trybu odwoławczego od orzeczeń. Na finansowanie świadczeń w zakresie medycyny pracy wydatkowano łącznie z budżetu Województwa (NFZ nie finansuje takich świadczeń) kwotę 5 353 009 zł.

Cel III – Wzmocnienie zasobów kadrowych ochrony zdrowia

1. Wdrożenie programu stypendialnego dla pielęgniarek

Z inicjatywy Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego w dniu 26 maja 2022 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę nr XXXIV/400/22 w sprawie określenia zasad przyznawania przez Województwo Zachodniopomorskie stypendium dla studentów kształcących się na kierunku pielęgniarstwo, zamieszkujących województwo zachodniopomorskie, kształcących się na pierwszym roku studiów stacjonarnych I stopnia kierunku pielęgniarstwo w szkołach wyższych na terenie województwa.

Głównym kryterium przyznania stypendium była liczba punktów uzyskana podczas rekrutacji. W 2022 r. uruchomiono pierwszy nabór wniosków o udzielenie stypendium na rok akademicki 2022/2023. Wpłynęło 35 wniosków o przyznanie stypendium. Stypendia przyznano 34 studentom pielęgniarstwa na okres 9 miesięcy, od 1 października 2022 r. do 30 czerwca 2023 r., w wysokości 1 000 zł brutto miesięcznie. Ostatecznie umowy stypendialne podpisało 26 osób (pozostałe osoby wycofały się, nie podając przyczyny). W 2022 r. na realizację zadania wydatkowano 78 000 zł.

2. Organizowanie i finansowanie staży podyplomowych dla lekarzy i lekarzy dentystów

W 2022 r. w województwie zachodniopomorskim staż podyplomowy odbywało 429 osób, w tym: 321 lekarzy medycyny i 108 lekarzy dentystów. Staż ukończyło 214 osób, w tym: 163 lekarzy medycyny i 51 lekarzy dentystów. Na przeszkolenie powyższej grupy wydatkowano w sumie 21 155 751 zł.

3. Ustalenie priorytetowych dziedzin specjalizacji dla pielęgniarek i położnych

Ustalenie priorytetowych dziedzin specjalizacji dla pielęgniarek i położnych niezbędnych do właściwej realizacji świadczeń zdrowotnych odbyło się na podstawie informacji z podmiotów leczniczych samorządu województwa. Największe zapotrzebowanie na specjalizacje dla pielęgniarek w 2022 r. zgłoszono w zakresie: pielęgniarstwa anestezjologicznego i intensywnej opieki, internistycznego, onkologicznego, chirurgicznego i operacyjnego. Wykaz najbardziej potrzebnych specjalizacji przekazano do Ministra Zdrowia celem uwzględnienia w procedurze udzielania dofinansowania dla szkoleń specjalizacyjnych ze środków publicznych.

Inne zadania realizowane w obszarze ochrony zdrowia

Niezapowiedziana i gwałtowna agresja Rosji na terytorium Ukrainy od lutego 2022 r. wymusiła na decydentach podjęcie pilnych działań w zakresie udzielenia wsparcia i pomocy humanitarnej zarówno uchodźcom, jak i ofiarom konfliktu zbrojnego, w tym również pomocy medycznej w ramach zadań własnych i możliwości samorządu oraz podległych jemu jednostek.²⁰

1. Prowadzenie monitoringu oddziaływania napływu uchodźców z Ukrainy na funkcjonowanie opieki zdrowotnej w regionie

Od dnia 24 lutego 2022 r. odnotowano intensywny napływ uchodźców z Ukrainy. Sytuacja wymagała uruchomienia działań i obserwacji pod kątem bezpieczeństwa zdrowotnego. Prowadzono regularne zbieranie informacji na temat liczby porodów kobiet przybyłych i stanu zaszczepienia noworodków, zgodnie z obowiązującym w Polsce kalendarzem szczepień, na temat uchodźców zatrudnionych w wojewódzkich placówkach medycznych oraz na temat liczby zgłaszających się pacjentów do szpitalnych oddziałów szpitalnych i leczonych w oddziałach szpitalach. Od czasu rozpoczęcia wojny w podmiotach leczniczych samorządu województwa urodziło się 113 dzieci rodziców z obywatelstwem Ukrainy.²¹ W zdecydowanej większości noworodkom podczas pobytu w szpitalu po porodzie podano szczepionki przeciw WZW typu B i przeciw gruźlicy BCG. Tylko trójce noworodków odroczono szczepienie ze względu na przeciwwskazania zdrowotne. Od początku kryzysu w podmiotach leczniczych samorządu województwa świadczeń zdrowotnych udzielono 3 616 pacjentom z obywatelstwem Ukrainy. W jednostkach samorządowej opieki zdrowotnej zostało zatrudnionych 304 uchodźców, w tym 16 lekarzy, 12 pielęgniarek, 10 opiekunek medycznych, 67 techników medycznych i 199 osób personelu pomocniczego.²²

2. Doposażenie szpitalnych świetlic dziecięcych i kąpek zabaw

W 2022 r. Zarząd Województwa udzielił wsparcia na doposażenie świetlic dziecięcych i kąpek zabaw, z których korzystają dzieci i młodzież podczas leczenia szpitalnego w oddziałach pediatrycznych. Środki finansowe zostały przeznaczone na zakup wyposażenia i artykułów plastycznych, m.in.: pomocy

²⁰ Zadania realizowane na rzecz Ukrainy w szerokim ujęciu przedstawione są w polityce kapitału oraz spójności społecznej i polityce samorządowej

²¹ do dnia 31 marca 2023 r.

²² do dnia 31 marca 2023 r.

dydaktycznych, gier, zabawek, audiobooków, materiałów plastycznych oraz telewizorów, konsoli do gier i radioodtwarzaczy. Wyposażono 13 szpitalnych świetlic dziecięcych w 4 szpitalach: SPS Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Zdroje” w Szczecinie, SP Szpitalu Wojewódzkim w Koszalinie, Regionalnym Szpitalu w Kołobrzegu oraz SP Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w Gryficach. Z budżetu województwa wydatkowano: 73 417 zł.

3. Opłacona została usługa transportowa medycznych materiałów ochronnych i opatrunkowych oraz sprzętu medycznego, w tym rehabilitacyjnego na teren Ukrainy (33 702 zł).
4. Zakupiono sprzęt medyczny i rehabilitacyjny, który przekazano Dyrekcji Krajowej Służby Socjalnej Ukrainy w Regionie Czerniowieckim (12 377 zł).
5. Samodzielnie Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej realizowały działania wspierające Ukrainę w zakresie:
  - nieodpłatnego przekazanie ambulansu ratunkowego przez Wojewódzką Stację Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie na rzecz Wojewódzkiego Centrum Medycyny Ratunkowej i Katastrof w Iwano-Frankowsku o wartości: 140 100 zł wraz z 10 000 szt. wyrobów medycznych takich jak: bandaż, opatrunki o wartości: 100 000 zł;
  - darowizna nowego sprzętu rehabilitacyjnego, używanego sprzętu medycznego i wyposażenia sal chorych i gabinetów zabiegowych na rzecz Dyrekcji Krajowej Służby Socjalnej Ukrainy w Regionie Czerniowieckim, wartość: 1 000 000 zł.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020

W obszarze **zdrowie** w 2022 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 podpisano 24 umowy o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła 54,1 mln zł.

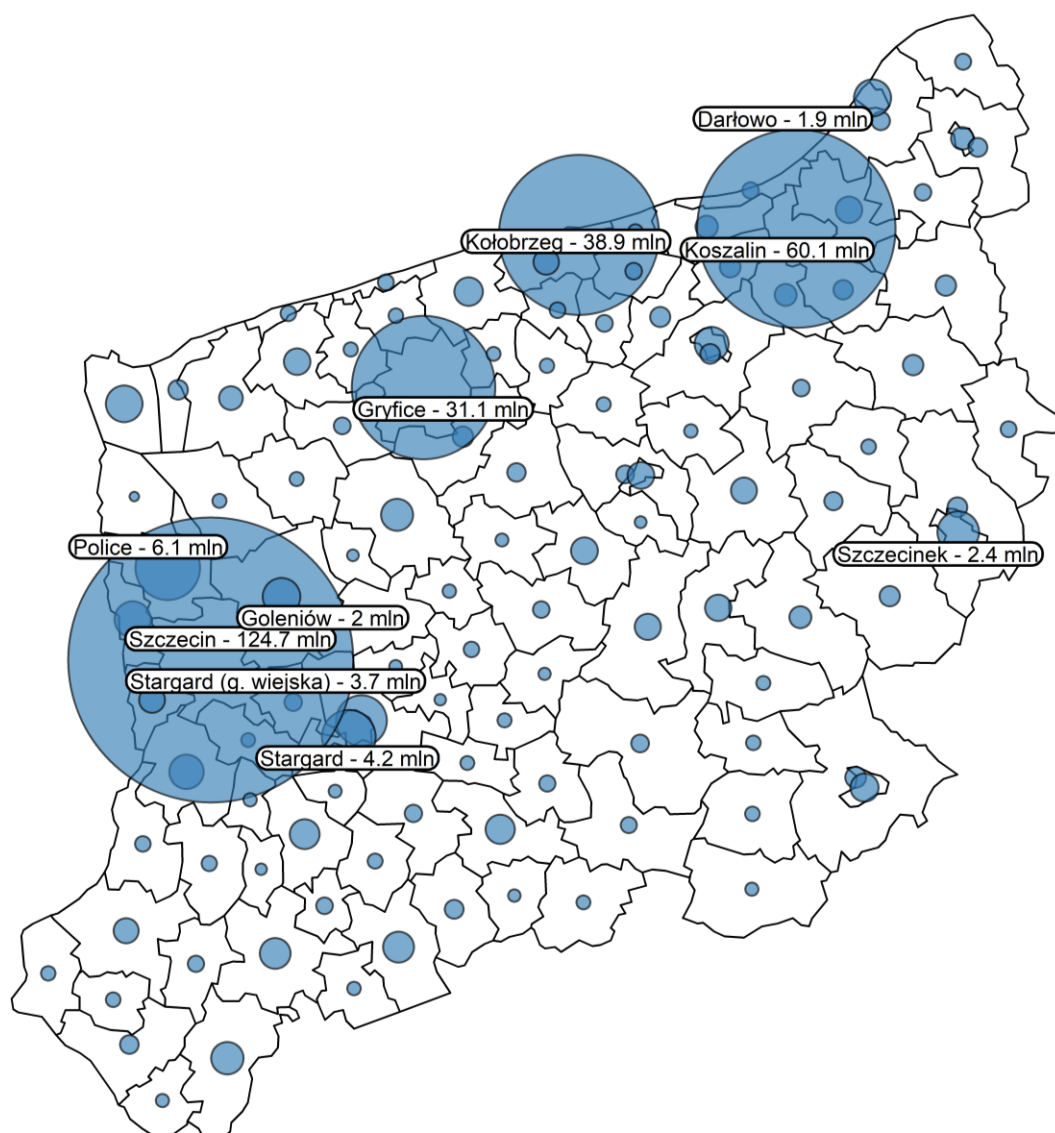
Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 123 umowy na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości ponad 494,8 mln zł.

Wsparcie udzielone w umowach podpisanych do końca 2022 r. pozwoli na osiągnięcie m.in. następujących efektów:

- Liczba podmiotów objętych wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 – 509 szt.;
- Liczba wspartych podmiotów leczniczych – 9 szt.;
- Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne – 43 139 osób;
- Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS – 101 531 osób.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2022 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 48. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Zdrowie

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2022 r.).

Tabela 42. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Zdrowie

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Gryfice	gryficki	1 359
Kołobrzeg	kołobrzeski	888
Koszalin	koszaliński	574
Szczecin	Szczecin	317
Stargard (gm. wiejska)	stargardzki	252
Police	policki	155
Darłowo	ślawieński	150
Rewal	gryficki	84
Dziwnów	kamieński	80
Międzyzdroje	kamieński	79

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Realizacja przedsięwzięć Zarządu Województwa w 2022 r. w ramach Polityki ochrony zdrowia odbywała się w zakresach wyznaczonych celów, tj. dostosowania opieki zdrowotnej do uwarunkowań demograficznych, epidemiologicznych i ekonomicznych, promocji zdrowia i profilaktyki zagrożeń zdrowotnych oraz wzmacniania zasobów kadrowych w podmiotach leczniczych. Wiele planów i działań w 2022 r. determinowały następstwa pandemii COVID-19 i konsekwencje agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, a także skutki kryzysu energetycznego i gospodarczego. Podejmowane projekty realizacyjne były spójne z obowiązującym prawem, krajowymi programami strategicznymi i wytycznymi unijnymi oraz polityką rozwoju Pomorza Zachodniego. Wydatki na te cele ponoszone były równolegle z dotacji celowych z funduszy unijnych, z budżetu Województwa i budżetu państwa oraz środków własnych podmiotów leczniczych.

Rok 2022 był wyjątkowo trudnym dla ochrony zdrowia, przede wszystkim z uwagi na trwającą drugi rok pandemię COVID-19 oraz wywołany przez Rosję konflikt zbrojny w Ukrainie i związany z tym kryzys uchodźczy, co postawiło przed samorządem kolejne, nowe wyzwania i miało bezpośredni wpływ na realizację planowanych inwestycji i zadań. Ponadto, galopująca inflacja i kryzys energetyczny, przejawiający się nadmiernym wzrostem cen towarów i usług oraz energii, doprowadziły do niepokojącego pogorszenia się kondycji finansowej placówek medycznych. W 2022 r. wprowadzono zmiany legislacyjne, które utrudniły realizację zadań przez samorządy. Istotnym problemem wynikającym z ustawowych uregulowań był wzrost wynagrodzeń wybranych grup zawodowych, na który rząd przeznaczył niewystarczające środki. To sprawiło, że koszty wzrostu płac obciążyły bezpośrednio budżety podmiotów leczniczych.

Wciąż zaznaczało się pogarszanie dostępności do świadczeń zdrowotnych, pomimo zapowiedzi rządu o działaniach prowadzonych na rzecz skrócenia kolejek medycznych. Łączyło to się ze znacznymi brakami kadrowymi w placówkach opieki zdrowotnej, zwłaszcza lekarzy i pielęgniarek. Szpitale były zmuszone radzić sobie z brakiującym personelem we własnym zakresie, ponieważ władze centralne nie wprowadziły żadnego mechanizmu systemowego, aby zwiększyć podaż tych specjalistów na rynku usług medycznych i zahamować niekontrolowany odpływ kadry ze sfery publicznej do niepublicznej (mniej pracy, większe bezpieczeństwo i więcej zysku). Najbardziej drastycznymi konsekwencjami tego zjawiska było przesuwanie planowanych świadczeń w czasie lub nawet ograniczanie działalności całych oddziałów szpitalnych. W 2022 r. z powodu długu zdrowotnego, opieka medyczna przeżyła prawdziwe obciążenie ze strony pacjentów. Pandemia COVID-19 poprawiła opinię Polaków o znaczeniu systemu opieki zdrowotnej, jednak, aby priorytetyzacja opieki zdrowotnej była zjawiskiem długotrwałym, należy ją niezwłocznie powiązać z potrzebą zwiększonego jej finansowania przez Ministerstwo Zdrowia i NFZ. Pomimo wymienionych obiektywnych trudności, które wynikały z decyzji władz centralnych, samorząd województwa w 2022 r. realizował zadania i osiągał zamierzone efekty. Należy podkreślić, że negatywne skutki kryzysu gospodarczego i energetycznego oraz kryzysu międzynarodowego, a także wprowadzonych ustawowych regulacji będą również wyzwaniem dla samorządu na rok 2023 i lata następne.

W 2022 r. epidemiczna sytuacja kryzysowa, od jej kulminacji stopniowo przechodziła do działań post- i long-COVID i uwidoczniła dalszą konieczność poprawy wydolności szpitali w celu zapewnienia odpowiedniej dostępności do świadczeń zdrowotnych. Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego nadal podejmował wiele działań związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, m.in.: nadal doposażano szpitale i laboratoria diagnostyczne oraz bazy ratownictwa medycznego i intensywnie kontynuowano budowę nowoczesnego ośrodka leczenia chorób zakaźnych przy ul. Arkońskiej w Szczecinie, a także utworzono centrum koordynacji opieki onkologicznej. COVID-19 nie odszedł, pozostał wśród ludzi tak jak wirus grypy. Stąd tak potrzebne jest dalsze śledzenie zachodzących zmian w sytuacji epidemiologicznej, jak i przestrzeganie zaleceń profilaktycznych oraz standardów leczenia COVID-19 i jego powikłań, zgodnie z najnowszymi procedurami w tym obszarze.

Pozytywnymi trendami i efektami zachodzących zmian w ochronie zdrowia regionu jest sukcesywna dbałość samorządu o wdrażanie nowoczesnych warunków diagnostyki i leczenia dla mieszkańców województwa poprzez wsparcie finansowe działań rozwojowych podmiotów leczniczych, m.in.: współfinansowano zakupy

sprzętu medycznego do bloków operacyjnych, do Ośrodka Terapii Hiperbarycznej, na rzecz rozwoju rehabilitacji medycznej, w tym poCOVID-owej, jak również inwestycje w ekoenergię poprzez budowę instalacji fotowoltaicznych. Pozyskano wysokospecjalistyczny rezonans magnetyczny dla dzieci i młodzieży z WOŚP do szpitala dziecięcego w Zdrojach. Pomimo poważnych trudności w procesach inwestycyjnych (wzrost cen i odpływ pracowników z Ukrainy do kraju wojny w wyniku powszechnej mobilizacji) nie przerwano budowy Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie.

W 2022 r. w ramach promocji zdrowia prowadzono działania koncentrujące się na wzmacnianiu zdrowia psychicznego kadr medycznych po 2 latach wytężonej pracy. Pomysł wsparcia psychoedukacyjnego personelu medycznego spotkał się z bardzo pozytywnym przyjęciem i według oceny personelu został wprowadzony w właściwym momencie życia zawodowego grup medycznych. Zgodnie z potrzebami medyków, uzasadnione jest kontynuowanie tych działań dla rozwoju ich potencjału, zdolności i możliwości zawodowych.

W zakresie wsparcia niedoborów i pozyskiwania większej liczby kadry pielęgniarskiej do pracy w szpitalach, Zarząd Województwa w 2022 r. uruchomił pierwszy nabór do programu stypendialnego dla studentów kierunku pielęgniarstwo na Pomorzu Zachodnim. Podpisano pierwsze 26 umów ze stypendystami. W nowym roku akademickim 2023/2024 ponownie studenci I roku studiów będą mogli aplikować do Marszałka Województwa o przyznanie stypendiów.

Działania pomocowe Województwa związane z kryzysem wojennym w Ukrainie, poza ich humanitarnym charakterem, również miały wymiar medyczny. Z jednej strony wykazano dbałość o dostawy niezbędnych sprzętów, materiałów medycznych, opatrunkowych i karetek na teren Ukrainy, a z drugiej wspierano uchodźców przebywających na terenie województwa poprzez specjalnie organizowaną pomoc medyczną w izbach przyjęć, oddziałach ratunkowych i szpitalnych (przekazano translatory elektroniczne) oraz w nowo utworzonych poradniach dla uchodźców, z kadrą posługującą się językiem ukraińskim. Od czasu rozpoczęcia wojny w podmiotach leczniczych Samorządu Województwa urodziło się 113 dzieci i udzielono świadczeń zdrowotnych dla 3 616 pacjentów z Ukrainy. Biorąc pod uwagę niedobory kadrowe w podległych szpitalach, zarządzający nimi postanowili przygotować nabory do pracy dla osób z wykształceniem medycznym i niemedycznym z obywatelstwem ukraińskim. Efektem tych działań było zatrudnienie 304 uchodźców, w tym 16 lekarzy, 12 pielęgniarek, 10 opiekunek medycznych, 67 techników medycznych i 199 osób personelu pomocniczego.

W aspekcie doświadczeń pandemii COVID-19, kryzysu gospodarczego i międzynarodowego oraz w kontekście planowanych nowych wyzwań systemowych, a także (oczekiwań ze strony kadr medycznych oraz potrzeb zdrowotnych populacji, w 2023 r. oczekuje się od organów centralnych zapewnienia stabilnego usystematyzowania opieki zdrowotnej wraz z optymalizacją struktury przychodów i kosztów podmiotów leczniczych przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

3.4.9

Polityka transportowa

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze infrastruktury i transportu:

Realizacja przedsięwzięć infrastrukturalnych w zakresie transportu drogowego, kolejowego, lotniczego, morskiego i śródlądowego wynika z przyjętej przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego „Polityki Transportowej Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030” (PTWZ2030), stanowiącej jednocześnie kontynuację zadań wynikających z „Planu Inwestycji Transportowych dla Województwa Zachodniopomorskiego” (PIT WZ). Realizacja przedsięwzięć ujętych w PTWZ2030 oraz PIT WZ ma na celu utworzenie zintegrowanego systemu transportowego poprzez inwestycje w infrastrukturę m.in. sieci drogowej i kolejowej oraz działania o charakterze inwestycyjnym i pozainwestycyjnym podejmowane na rzecz rozwoju transportu wodnego. Zgodnie z kompetencjami samorząd województwa w ramach Polityki Transportowej realizuje działania w zakresie:

dróg wojewódzkich: zgodnie z ustawą o drogach publicznych zarządcą dróg wojewódzkich jest zarząd województwa, odpowiedzialny za działania z zakresu planowania, budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony dróg. Zaliczenie do kategorii dróg wojewódzkich następuje w drodze uchwały sejmiku województwa. Obowiązki zarządcy dróg wojewódzkich na terenie województwa zachodniopomorskiego wykonuje ZZDW w Koszalinie, przy czym ruchem na drogach wojewódzkich zarządza marszałek województwa, z wyjątkiem dróg położonych w miastach na prawach powiatu, gdzie zarządza nimi prezydent miasta.

tras rowerowych: samorząd województwa jest koordynatorem, realizatorem i inwestorem budowy sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego. Samorządy lokalne współfinansują realizację tras poprzez zapewnienie nieruchomości niezbędnych do ich realizacji oraz środków na pokrycie 50% wkładu własnego w dany projekt. Samorządy lokalne przejmują również trasę w utrzymanie po jej wybudowaniu, a Województwo pozostaje zarządcą trasy. Rola samorządu województwa jest więc dominująca i prowadzi do osiągnięcia efektów i zamierzeń Polityki.

publicznego transportu zbiorowego: zgodnie z ustawą o publicznym transporcie zbiorowym Województwo jest organizatorem regionalnych kolejowych przewozów pasażerskich. Wykonywanie przewozów powierzono na okres 10 lat (do 2030 r.) POLREGIO S.A.

Dla osiągnięcia celu, jakim jest uczynienie z kolejowego transportu pasażerskiego podstawowej osi systemu publicznego transportu zbiorowego w województwie, realizowany jest wieloletni program zakupu nowoczesnego taboru kolejowego, który na podstawie umowy dzierżawy udostępniany jest operatorowi przewozów, tj. POLREGIO S.A. Przyjęty model organizacji przewozów zabezpiecza potrzeby taborowe województwa w zakresie niezbędnym do realizacji przewozów oraz umożliwia wybór dowolnego operatora przewozów w drodze przetargu i udostępnienie mu posiadanego taboru do realizacji usług przewozowych. Ponadto, wybrany model organizacji regionalnych kolejowych przewozów pasażerskich daje Województwu bezpośredni wpływ na standard wykonywanych przewozów i komfort podróży przy zachowaniu udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami, podróżujących z małymi dziećmi oraz dla turystów z rowerami. Na odcinkach linii komunikacyjnych częściowo zelektryfikowanych Województwo, jako prekursor nowoczesnej i przyjaznej dla środowiska kolei, wprowadziło do eksploatacji nowoczesne pojazdy dwunapędowe. Pokonują one odcinki zelektryfikowane przy wyłączonych silnikach spalinowych, korzystając z energii pobieranej z sieci trakcyjnej.

Stan taboru Województwa na dzień 31 grudnia 2022 r. to 74 pojazdy – w 2022 r. zakończono zakup 12 hybrydowych zespołów trakcyjnych (spalinowo-elektrycznych).

transportu intermodalnego:

W ramach działań na rzecz rozwoju transportu w układzie europejskim w roku 2022 Województwo:

- podejmowało działania zmierzające do podnoszenia świadomości instytucji unijnych, administracji rządowej i samorządowej oraz władz lokalnych na temat znaczenia ŚKT-EUWT jako instrumentu na rzecz spójności terytorialnej, zwłaszcza w odniesieniu do priorytetów transportowych;
- uczestniczyło w konsultacjach dotyczących kwestii transportowych w priorytetach Programów INTERREG 2021-2027 (Europa Środkowa, Południowy Bałtyk);

- uczestniczyło w forach organizowanych przez Komisję Europejską (Forum Korytarza sieci Bazowej TEN-T Morze Północne – Bałtyk i Forum Korytarza Sieci Bazowej TEN-T Bałtyk-Adriatyk);
- kontynuuje współpracę z innymi polskimi regionami w ramach prac Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza Bałtyk-Adriatyk;
- wspierało działania interesariuszy między innymi poprzez pozafinansową pomoc w realizacji projektów rozwojowych i inwestycyjnych.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

- Plan Inwestycji Transportowych dla Województwa Zachodniopomorskiego (PIT WZ);
- Polityka Transportowa Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030;
- Strategia rozwoju sektora transportu Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020;
- Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Zachodniopomorskiego;
- Koncepcja sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego – stanowi podstawę budowy tras poziomu europejskiego (Euro Velo nr 10 i 13) i krajowego (Trasa Pojezierzy Zachodnich nr 20 i 20A, Stary Kolejowy Szlak nr 15 i 15A oraz Blue Velo i Trasa Wokół Zalewu Szczecińskiego nr 3 i 3A).

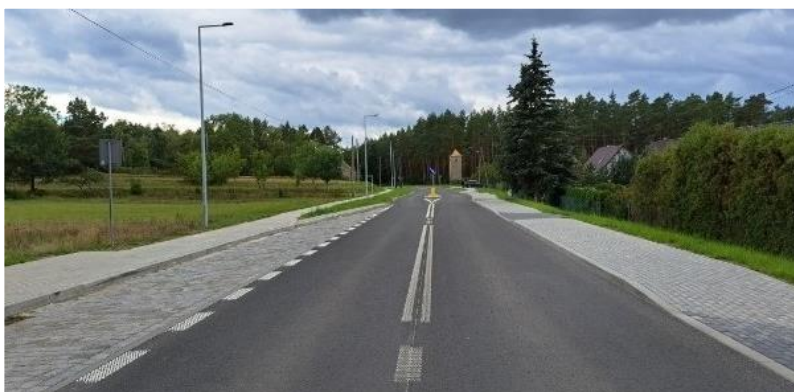
Cele i główne działania realizowane w 2022 r.

Cel I – Poprawa regionalnego i międzyregionalnego skomunikowania województwa poprzez rozbudowę sieci transportowej

Realizacja ww. celu realizowana jest poprzez działania inwestycyjne – budowę i rozbudowę istniejącej sieci dróg wojewódzkich oraz budowę tras rowerowych.

W 2022 r. w oparciu o finansowanie środkami zewnętrznymi w ramach: RPO WZ 2014-2020; Funduszy Europejskich dla Pomorza Zachodniego 2021-2027; Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych oraz ze środków własnych Województwa realizowano:

- **w ramach RPO WZ 2014-2020 zakończono 3 zadania o łącznej długości 33,11 km:**
  - Rozbudowa drogi woj. nr 111 na odcinku Reclaw-Stepnica (etap I – odc. szlakowy) dł. 23,25 km;
  - Budowa obejścia m. Trzebiatów – połączenie drogi woj. nr 103 i nr 102, dł. 1,69 km;
  - Rozbudowa drogi woj. nr 163 na odcinku Połczyn Zdrój – Czaplinek etap I, dł. 8,17 km.
- **w ramach RPO WZ 2014-2020 kontynuowano realizację 1 zadania o długości 2,62 km:**
  - Rozbudowa drogi woj. nr 111 na odcinku Reclaw-Stepnica (etap II – przejście), dł. 2,62 km.
- **w ramach RPO WZ 2014-2020 rozpoczęto realizację 1 zadania o długości 1,2 km:**
  - Przebudowa przejścia przez m. Klępicz w ciągu drogi wojewódzkiej nr 125, dł. 1,2 km.
- **w ramach środków własnych rozpoczęto realizację 3 zadań o łącznej długości 53 km, przewidzianych do dofinansowania z programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027:**
  - Rozbudowa drogi woj. nr 203 na odcinku Darłowo – gr. Województwa, dł. 23 km;
  - Rozbudowa drogi woj. nr 102 na odcinku Lędzin – Trzebiatów, dł. 13,3 km;
  - Przebudowa drogi woj. nr 152 na odcinku Świdwin – Połczyn Zdrój, dł. 16,7 km.

- **w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych rozpoczęto realizację 2 zadań o łącznej długości 18,77 km:**
  - Rozbudowa drogi woj. nr 152 na odcinku Starogard – Świdwin, dł. 16,32 km;
  - Przebudowa drogi woj. nr 125 na odcinkach przejście przez m. Bielin, Golice, Moryń, dł. 2,45 km.
- **na etapie dokumentacji projektowej było 7 zadań, które umożliwią w kolejnych latach przebudowę ponad 93 km dróg.**

Drogi wojewódzkie – wydatki na zadania jednoroczne i wieloletnie: (suma) 317 953 095 zł

W podziale na źródła:

- 197 990 698 zł – środki własne;
- 111 406 446 zł – środki z UE;
- 6 207 951 zł – środki z budżetu państwa;
- 348 000 zł – dotacje celowe od innych JST.

Cel II – Zwiększenie udziału transportu lotniczego

1. W ramach celu II Województwo zachodniopomorskie objęło w 2022 r. 10 000 nowych udziałów o wartości 5 000 000 zł w kapitale zakładowym „Portu Lotniczego Szczecin-Goleniów” Sp. z o.o. Objęcie nowych udziałów nastąpiło w ramach zobowiązania Województwa do dokapitalizowania Spółki łączną kwotą 40 000 000 zł w latach 2020-2028 (Porozumienie Wspólników Portu Lotniczego z dnia 24 lipca 2019 r. w sprawie zapewnienia dalszego rozwoju Portu Lotniczego).

Po dokapitalizowaniu Portu Lotniczego w 2022 r. łączna liczba posiadanych przez Województwo Zachodniopomorskie udziałów w Spółce wynosi 67 500, o łącznej wartości nominalnej 33 750 000 zł, a udział procentowy w kapitale zakładowym Spółki to 24,67%.

Zadania wieloletnie

Suma: 5 000 000,00 zł

W podziale na źródła:

- 5 000 000 zł – środki własne.

Cel III – Rozwój transportu intermodalnego

1. W ramach działań na rzecz rozwoju transportu w układzie europejskim prowadzono przedsięwzięcia polegające na usprawnieniu powiązań sieci dróg wodnych województwa z drogami wyższych kategorii i portami wchodzącymi w skład transeuropejskiej sieci drogowej TEN-T i innymi węzłami transportowymi oraz zapewnieniu kompatybilności infrastruktury transportowej obszaru oddziaływania Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego (ŚKT).

Współpraca na rzecz działań ŚKT realizowana jest w ramach dwóch stowarzyszeń międzyregionalnych tj. Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej z ograniczoną odpowiedzialnością (ŚKT EUWT z o.o.) oraz Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk, w ramach której prowadzone są działania zmierzające do podnoszenia świadomości instytucji unijnych, administracji rządowej i samorządowej oraz władz lokalnych na temat znaczenia EUWT jako instrumentu na rzecz spójności terytorialnej, zwłaszcza w odniesieniu do priorytetów transportowych m.in. działalność projektowa obejmująca udział w projekcie REIF realizowanym w ramach Programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej – INTERREG V B Europa Środkowa 2014-2020.

2. W ramach działań Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk, gdzie funkcję Wiceprezesa Zarządu kolejną kadencję pełni Wicemarszałek Województwa Zachodniopomorskiego Tomasz Sobieraj, w roku 2022, podejmowane były działania na rzecz rozwoju współpracy z

przedsiębiorstwami branży transportowo-logistycznej, przewoźnikami kolejowymi i drogowymi, użytkownikami dróg wodnych śródlądowych, instytucjami publicznymi i społecznymi; promocyjne i lobbingsowe na rzecz Korytarza oraz inicjatywy projektowe. Województwo współuczestniczyło w realizacji projektu załączkowego „**EcolInter – Integracja gospodarcza poprzez zwiększone wykorzystanie infrastruktury intermodalnej w obszarze Południowego Bałtyku**” w ramach programu INTERREG Południowy Bałtyk 2014-2020 jak również w organizacji VIII Forum Korytarza Transportowego Bałtyk – Adriatyk oraz przygotowaniu „Raportu o stanie zaawansowania prac nad budową infrastruktury liniowej oraz punktowej w strefie korytarza transportowego Bałtyk Adriatyk w Polsce na rok 2022”.

3. W ramach ŚKT – EUWT, w 2022 roku Województwo, podejmowało działania zmierzające do podnoszenia świadomości instytucji unijnych, administracji rządowej i samorządowej oraz władz lokalnych na temat znaczenia ŚKT-EUWT jako instrumentu na rzecz spójności terytorialnej, zwłaszcza w odniesieniu do priorytetów transportowych. W tym między innymi uczestniczyło w konsultacjach dotyczących kwestii transportowych w priorytetach Programów INTERREG 2021-2027 (Europa Środkowa, Południowy Bałtyk), jak również wzięło udział w badaniu realizowanym przez Uniwersytet Andrassy z Budapesztu dotyczącym efektywności europejskich ugrupowań współpracy terytorialnej (EUWT) podczas pandemii COVID-19. Przedstawiciele Województwa uczestniczyli w forach Komisji Europejskiej (Forum Korytarza sieci Bazowej TEN-T Morze Północne-Bałtyk i Forum Korytarza Sieci Bazowej TEN-T Bałtyk-Adriatyk). Ugrupowanie wsparło również działania interesariuszy, w tym między innymi poprzez pozafinansowe wsparcie realizacji projektów inwestycyjnych w ramach instrumentu Łącząc Europę, takich jak np. projekt budowy terminalu instalacyjnego morskich farm wiatrowych oraz projekt budowy morskiej i lądowej infrastruktury dostępu kolejowego do terminala kontenerowego w porcie zewnętrznym w Świnoujściu. Kontynuowano również działalność projektową Ugrupowania obejmującą udział w projekcie REIF w ramach Programu INTERREG Europa Środkowa 2014-2020. Zrealizowany projekt miał na celu ulepszenie procesów planowania i koordynacji na rzecz modernizacji dotychczasowej lub rozwoju nowej infrastruktury i usług w zakresie transportu kolejowego, wzmacnianie nacisku politycznego na rozwój regionalnej infrastruktury kolejowej do celów transportu towarowego oraz międzyregionalną integrację transgranicznych sieci kolejowych w celu usprawnienia przepływów towarowych poza głównymi korytarzami sieci bazowej TEN-T. W ramach projektu w 2022 r., w Szczecinie zorganizowano kilka spotkań dla interesariuszy; przygotowano mapę drogową nowej infrastruktury i usług kolejowych 2030; przeprowadzono analizę dotyczącą zapewnienia finansowania i środków politycznych na rzecz inwestycji zidentyfikowanych w ramach planu działania (mapy drogowej) w zakresie kolejowego transportu towarowego; promowano również działania Województwa w ramach konferencji „Transfer” podsumowującej realizację projektu REIF.
4. Województwo było również współorganizatorem V Międzynarodowej Konferencji Green Cities 2022, która odbyła się w Szczecinie, w dniach 23 i 24 maja 2022 r. Konferencja jest organizowana od 2014 r. i stanowi doskonałą platformę wymiany wiedzy z zakresu wdrażania rozwiązań logistyki miejskiej w aspekcie zrównoważonego rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień ochrony środowiska i ograniczania negatywnego oddziaływania miejskiego transportu towarowego na otoczenie.
5. W 2022 r. zainicjowało również nową współpracę z regionami partnerskimi tj. Helsinki-Uusimaa (FI), Østlandet-Norwegia Wschodnia (NO), Berlin-Brandenburgia (DE), Meklemburgia-Pomorze Przednie (DE), Hovedstaden (DK), Örebro (SE), Skane (SE), Ryga (LV) na rzecz przygotowania planu rozwoju czystej energii w transporcie w Regionie Morza Bałtyckiego. Wspólne opracowanie planu, w ramach projektu finansowanego w ramach programu INTERREG Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, pomóc ma regionom osiągnąć wyższy stopień koordynacji, wymienić się doświadczeniami i harmonizować działania na poziomie ponadnarodowym, co doprowadzi do zwiększenia nacisku na dostawców infrastruktury, energii i pojazdów.

Zadania jednoroczne

Działania na rzecz rozwoju transportu w układzie europejskim

Suma: 58 148 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne: 58 148 zł.

Cel IV – Zwiększenie udziału transportu publicznego w przewozie osób

Realizacja poprzez działania obejmujące zakup i modernizację taboru kolejowego na potrzeby regionalne oraz dofinansowanie modernizacji linii kolejowych o istotnym znaczeniu dla spójności i dostępności regionu.

1. W roku 2022 Województwo Zachodniopomorskie dla potrzeb regionalnych kolejowych przewozów pasażerskich:
  - zakupiło 5 pojazdów kolejowych w ramach zawartej 16 lipca 2020 r. z NEWAG S.A umowy na dostawę 2 szt. dwunapędowych zespołów trakcyjnych, z możliwością skorzystania z prawa opcji na zakup kolejnych 10 szt. – koszt.: 103 208 606 zł netto sfinansowany z wykorzystaniem środków RPO WZ 2014-2020 oraz Funduszu Kolejowego;
  - zmodernizowało 2 szt. EN57AL, dostosowując pojazdy do przewozu większej liczby rowerów (do 30 rowerów w jednym pojeździe) – koszt: 129 500 zł netto.

2. Ponad to na terenie województwa realizowane były duże projekty dotyczące infrastruktury kolejowej:
- W ramach projektu budowy Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej, dofinansowanego ze środków POIS 2014-2020, zakończono przebudowę peronu nr 3 w stacji Gryfino i nr 1 w stacji Daleszewo oraz rozpoczęto budowę przystanków kolejowych Goleniów Park Przemysłowy, Szczecin Łasztownia, Szczecin Trzebusz, a także wielu przystanków położonych wzdłuż linii kolejowej nr 406 Szczecin Gł. – Police. Niestety znikome postępy na linii nr 406 odnotowano w zakresie infrastruktury kolejowej, tj. nawierzchni torowej, obiektów mostowych, systemów zasilania oraz sterowania ruchem kolejowym. W ramach porozumienia zawartego pomiędzy inwestorem (PKP PLK S.A.) a wykonawcą robót, aneksowano dotychczasową umowę, przesuwając termin zakończenia inwestycji na grudzień 2025 r.;
  - Dzięki środkom CEF, PKP PLK S.A kontynuowały prace w zakresie modernizacji linii kolejowej nr 351 na odc. Poznań Główny – Szczecin Dąbie oraz poprawy kolejowego dostępu do portów morskich w Szczecinie i Świnoujściu, gdzie wykonano m.in. przebudowę układów torowych, zasilania i łączności oraz infrastruktury pasażerskiej na wszystkich stacjach w ciągu linii nr 351, elektryfikację dotychczas nieelektryfikowanych torów w obrębie stacji Szczecin Port Centralny i Świnoujście Przytór. Oddano do eksploatacji brakujący drugi tor na odcinku Świnoujście Przytór – Świnoujście w ciągu linii nr 401 oraz zmodernizowaną stację Świnoujście.
3. W 2022 r. kontynuowane były przez PKP PLK S.A. oraz Wody Polskie prace związane z zastąpieniem kolejowego, jednotorowego mostu zwodzonego nad Regalicą w Szczecinie Podjuchach (linia nr 273) stałą przeprawą dwutorową oraz przebudową stacji Szczecin Podjuchy (wraz z przyległymi do niej szlakami) dla zapewnienia obsługi pociągów towarowych o długości do 750 metrów zgodnie z wymogami sieci TEN-T oraz dostosowania niwelety tej stacji i jej układu torowego do połączenia z nowym mostem. Wybudowano dwa nowe perony w stacji Szczecin Podjuchy oraz nowy układ torowy w tzw. nieparzystej części stacji. Inwestycja realizowana jest w ramach zadania współfinansowanego przez Bank Światowy i Bank Rozwoju Rady Europy.
4. Regionalne kolejowe przewozy pasażerskie realizowane są na liniach o łącznej długości ok. 1 100 km. Operator przewozów POLREGIO S.A. zrealizował w 2022 r. zamówioną pracę eksploatacyjną w wysokości 5 929 tys. pociągokilometrów (5 813 tys. pociągokilometrów w 2021 r.). Na organizację przewozów Województwo przeznaczyło środki własne w wysokości 132 050 tys. zł (101 047 tys. zł w 2021 r.). Województwo w 2022 r. w ramach organizacji dodatkowych połączeń na trasach Szczecin-Goleniów uzyskało pomoc finansową z Gminy Goleniów w wysokości 469 tys. zł. Realizowano również przewozy wakacyjne Koszalin-Mielno ze środków uzyskanych z Miasta Koszalin i Gminy Mielno w wysokości 314 tys. zł oraz przewozy powierzone przez Województwo Pomorskie na linii 202 do Słupska, uzyskując dotację na ten cel w wysokości 2 471 tys. zł.
5. W roku 2022 Województwo wypłaciło przewoźnikom autobusowym ze środków budżetu państwa 54 734 tys. zł z tytułu wpływów utraconych w związku z udzielonymi ulgami ustawowymi w przewozie osób – dla 75 przewoźników.

Cel V – rozwój regionalnej i lokalnej infrastruktury dla obsługi komunikacji rowerowej

1. Do końca 2022 r. realizacja zadań związanych z rozbudową sieci tras rowerowych osiągnęła następujące zaawansowanie:
- zrealizowano 629,02 km [52,85%] tras, z czego odcinki inwestycyjne stanowiły 240,66 km [53,76%];
  - na etapie realizacji są odcinki tras rowerowych o długości całkowitej 252,32 km [21,20%], z czego odcinki inwestycyjne stanowią 114,26 km [25,52%];
  - w przygotowaniu (na etapie opracowania dokumentacji projektowej lub uzgodnień z partnerami projektów) są odcinki o długości całkowitej 308,92 km [25,95%], z czego odcinki inwestycyjne stanowią 92,73 km [20,72%].

Na dzień 31 grudnia 2022 r. realizacja sieci tras rowerowych przedstawia się następująco:

- zrealizowano 629,02 km [52,85%] tras, z czego odcinki inwestycyjne stanowiły 240,66 km [53,76%];
- na etapie realizacji są odcinki tras rowerowych o długości całkowitej 252,32 km [21,20%], z czego odcinki inwestycyjne stanowią 114,26 km [25,52%];
- w przygotowaniu (na etapie opracowania dokumentacji projektowej lub uzgodnień z partnerami projektów) są odcinki o długości całkowitej 308,92 km [25,95%], z czego odcinki inwestycyjne stanowią 92,73 km [20,72%].

Do końca 2022 r. osiągnięto następujące wskaźniki produktu – Długość zrealizowanych tras rowerowych:

- Trasa Velo Baltica: 179,16 km;
- Trasa Pojezierzy Zachodnich: 176,21 km;
- Stary Kolejowy Szlak: 63,35 km;
- Blue Velo: 166,03 km;
- Wokół Zalewu Szczecińskiego: 89,03 km (w tym 44,28 km nie pokrywające się z trasą Blue Velo).

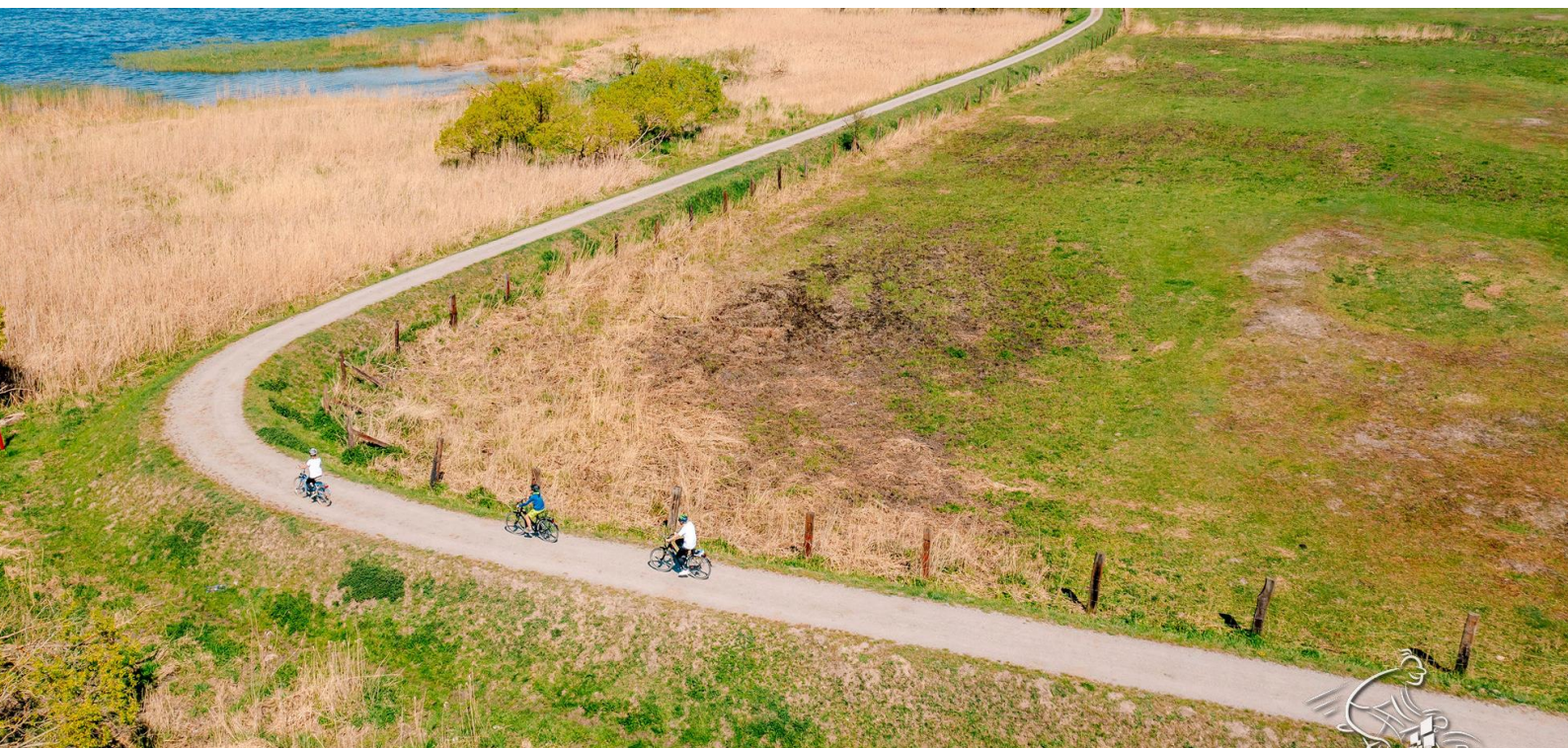
W roku 2022 osiągnięto następujące wskaźniki rezultatu. Liczba osób korzystających z tras rowerowych, w tym:

- Trasa Velo Baltica: 1 332 267 osób;
- Trasa Pojezierzy Zachodnich: 52 375 osób;
- Stary Kolejowy Szlak: 15 924 osób;
- Blue Velo: 27 766 osób – w tym na trasie Wokół Zalewu Szczecińskiego: 6 603 osoby.

Cel VI – Zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu poprzez modernizację infrastruktury transportowej

- 2. Środki własne województwa** (Cel I i VI) – ze środków własnych Województwa zaplanowano realizację odcinków dróg uzupełniających inwestycje wykonywane w ramach RPO WZ, programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2027 oraz Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. Działania inwestycyjne polegać będą przede wszystkim na wzmacnianiu i poprawie stanu nawierzchni, wykonaniu odwodnienia, zabezpieczeniu miejsc niebezpiecznych (przejścia dla pieszych, dojścia do zatok autobusowych, przebudowa skrzyżowań, uspokojenie ruchu na przejściach przez miejscowości) oraz ochronie najsłabszych użytkowników ruchu poprzez odseparowanie ruchu pieszego i rowerowego od ruchu samochodowego.

W 2022 r. ze środków własnych Województwa zrealizowano 78 zadań o łącznej długości ok. 74,86 km – na które wydatkowano ponad 113 000 000 zł.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020

W obszarze **transport** w 2022 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 podpisano 6 umów o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła ponad 55,6 mln zł.

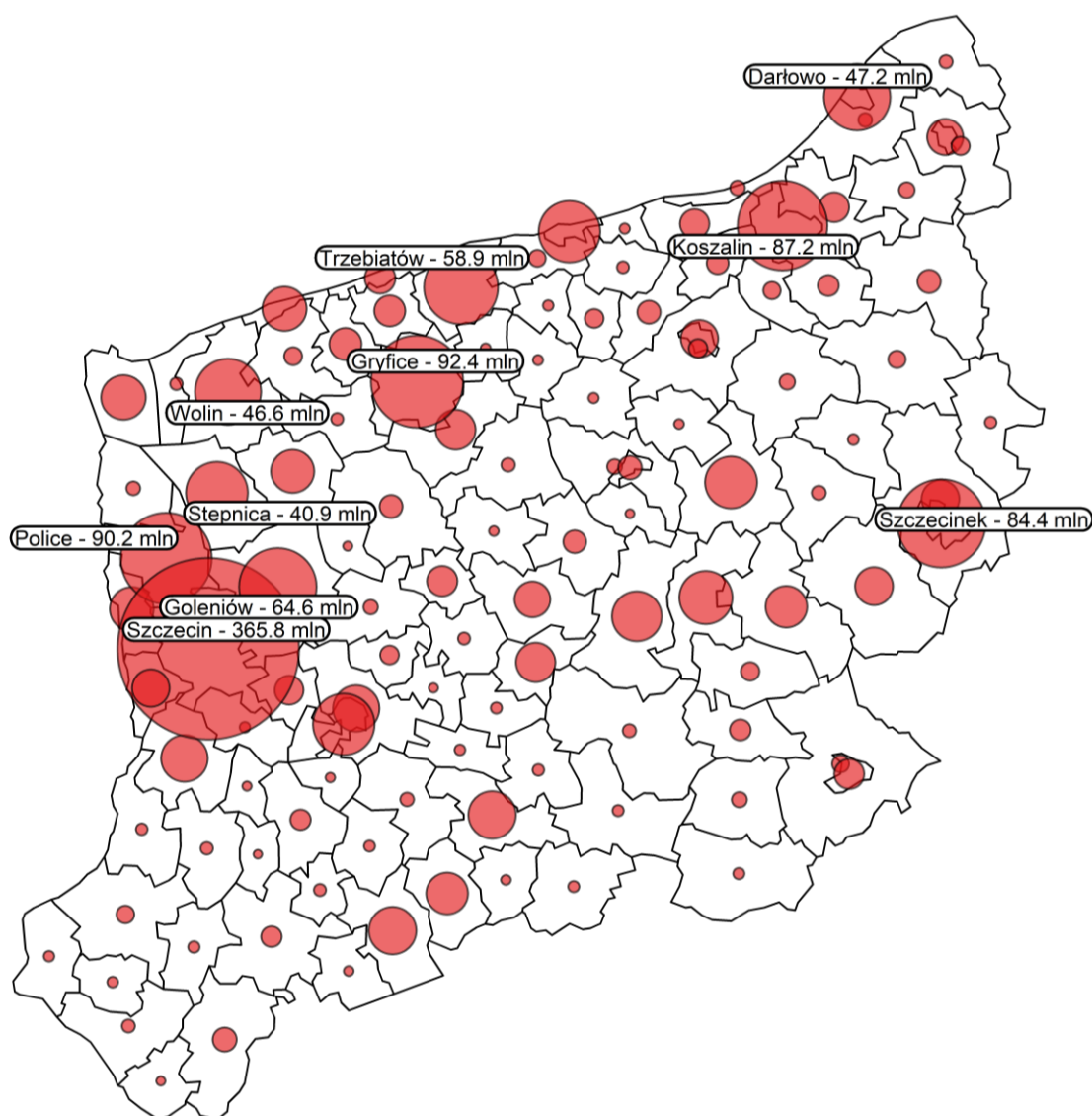
Wsparcie udzielone w umowach podpisanych w 2022 r. pozwoli na osiągnięcie m.in. następujących efektów:

- Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru kolejowego – 7 szt.;
- Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg – 3 km;
- Długość wspartej infrastruktury rowerowej – 10 km.

Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 145 umów na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości 1 848,8 mln zł.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2022 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 49. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Transport

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2022 r.).

Tabela 43. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Transport

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Stepnica	goleniowski	8 631
Dziwnów	kamieński	5 570
Ińsko	stargardzki	5 006
Gryfice	gryficki	4 033
Wolin	kamieński	3 970
Przybiernów	goleniowski	3 970
Trzebiatów	gryficki	3 903
Darłowo	ślawieński	3 696
Rewal	gryficki	2 604
Świerzno	kamieński	2 604

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Wnioski, podsumowanie

1. Najważniejsze efekty zrealizowanych dotąd inwestycji drogowych objętych PTWZ2030 oraz Planem Inwestycji Transportowych dla województwa zachodniopomorskiego, to większe bezpieczeństwo podróży korzystających z transportu drogowego oraz skrócenie czasów przejazdu. Ponadto, dobra jakość dróg wojewódzkich stanowiących jeden z naczelných priorytetów inwestycyjnych zarządu województwa, ma podstawowe znaczenie dla gospodarki i takich jej gałęzi jak logistyka czy turystyka. Wpływa również na jakość życia mieszkańców Pomorza Zachodniego. Przy planowaniu inwestycji w zakresie modernizacji sieci dróg wojewódzkich zastosowano wielokryterialną analizę, której wynikiem było zhierarchizowanie potrzeb inwestycyjnych pod kątem stopnia zapewnienia spójności i komplementarności regionalnego systemu transportowego.
2. Realizując założenia PTWZ2030 oraz PIT WZ w roku 2022 na drogach wojewódzkich, w oparciu o środki finansowe UE oraz własne województwa, przebudowanych zostało 107,97 km odcinków dróg, kontynuowanych było 2,62 km, rozpoczęto realizację 72,97 km. Natomiast realizacja kolejnych odcinków, tj. przeszło 93 km dla których zlecona została dokumentacja projektowa, planowana jest na lata 2023-2027. Jednocześnie do roku 2025 ze środków własnych Województwa zaplanowano przebudowę odcinków dróg uzupełniających inwestycje wykonywane w ramach RPO WZ o długości ok. 40 km/rocznie.
3. Realizując wieloletni program zakupu nowoczesnego taboru kolejowego w 2022 r. Województwo sfinalizowało zakup 12 sztuk dwunapędowych zespołów trakcyjnych.
4. Pandemia COVID-19 mocno wyhamowała rozwój transportu intermodalnego. Bardzo negatywnie na funkcjonowanie sieci transportowej w Europie wpływa również wojna na Ukrainie. Szerokie zaangażowanie interesariuszy w działania inwestycyjne oraz lobbingsowe, które trzeba wdrożyć w celu rewitalizacji regionalnych sieci kolejowych, to filary rozwoju transportu intermodalnego. Tylko wspólny wysiłek może przynieść konkretną zmianę obecnej sytuacji poprzez ustanowienie instrumentów polityki regionalnej oraz stałych mechanizmów koordynacji pomiędzy publicznymi i prywatnymi uczestnikami rynku. Należy wzmocnić koordynację i zarządzanie w kontekście regionalnym i międzyregionalnym, aby uwzględnić także transnarodowy wymiar kolejowego transportu towarowego.
5. Istnieje silna potrzeba dalszego pogłębionego dialogu i współpracy między kluczowymi interesariuszami i instytucjami regionalnymi na temat przyszłości transportu intermodalnego. Samorząd powinien forsować instrumenty legislacyjne i politykę wspierającą, aby ułatwić warunki rozwoju transportu kolejowego i śródlądowego. Ponadto należy zwracać szczególną uwagę na koszty zewnętrzne (społeczno-środowiskowe) jako kluczowy czynnik oceny warunków rynkowych, co doprowadzi do obniżenia atrakcyjności transportu drogowego postrzeganego dotychczas jako bardziej dogodny.
6. Niezbędne jest również stworzenie systemu wsparcia dla młodych osób planujących karierę i szukających możliwości zatrudnienia w transporcie kolejowym. System powinien zapewniać możliwości rozwoju kompetencji i szkoleń w związku z zapotrzebowaniem na wykwalifikowany personel, kompetentny

w dziedzinie intermodalności i logistyki. Powstająca luka pokoleniowa wymaga szczególnej uwagi, ponieważ może być zagrożeniem dla rozwoju kolei.

7. W przypadku zdecydowanej większości inwestycji związanych z rozwojem transportu intermodalnego w województwie zachodniopomorskim podmiotem realizującym, nadzorującym i odpowiedzialnym za pozyskanie finansowania będzie narodowy zarządca infrastruktury – PKP PLK S.A. Z uwagi na przynależność zasadniczej infrastruktury wchodzącej w skład Korytarza Morze Bałtyckie – Morze Adriatyckie do sieci bazowej TEN-T, finansowanie projektów na głównych ciągach komunikacyjnych będzie istotnie ułatwione. W przypadku pozostałych projektów realizowanych na liniach spoza sieci TEN-T o charakterze i znaczeniu drugorzędnym niezbędne jest wykorzystanie alternatywnych źródeł finansowania.
8. Aby zmaksymalizować korzyści wynikające z tytułu realizowanych inwestycji, niezbędna jest współpraca i koordynacja międzysektorowa w ramach infrastruktury dla całych łańcuchów dostaw. Zwiększenie roli transportu kolejowego w istniejącym systemie stanowi wyzwanie kompleksowe: myślenie o nim musi wykraczać poza samą modernizację lub budowę infrastruktury kolejowej. Każdej budowie czy przebudowie nabrzeży i innej infrastruktury przeładunkowej w portach musi odpowiadać adekwatny rozwój terminali kolejowych wraz z dogodnym ich usytuowaniem. Aktualnie nierzadko zdarza się, że infrastruktura przeładunkowa w portach skonstruowana jest w sposób promujący wykorzystanie transportu drogowego. Kontekst adekwatnej rozbudowy infrastruktury w ramach różnych gałęzi transportu dotyczy także Specjalnych Stref Ekonomicznych. Organizatorzy tych stref powinni zadbać o doprowadzenie sieci kolejowej bezpośrednio do parków przemysłowych w celu promowania wykorzystania kolei w przywozie i wywozie ładunków. Problem ten ma charakter generalny i systemowy – z uwagi na dynamiczny rozwój oferty transportu ciężarowego, najwyższy priorytet przy lokalizacji parków przemysłowych stanowi obecnie dostępność drogowych ciągów komunikacyjnych. W kontekście infrastruktury punktowej warto także zwrócić uwagę na działania samorządów lokalnych w zakresie ograniczania dostępu do terminali kolejowych – nierzadko zdarza się, że zarządcy dróg lokalnych umieszczają w okolicach tych punktów ograniczenia tonażowe, uniemożliwiając lub znacząco utrudniając tym sposobem możliwość realizacji „ostatniej mili” do i z tych terminali.

3.4.10

Polityka samorządowa

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Województwo realizuje w obszarze polityki samorządowej szereg aktywności związanych z realizacją zadań własnych Województwa, służących zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej, finansowanych z dochodów samorządu i subwencji ogólnych oraz zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, finansowanych z budżetu państwa w formie dotacji celowych. Jest to związane z takimi zadaniami jak:

- utrzymanie i rozbudowa infrastruktury społecznej i technicznej o znaczeniu wojewódzkim;
- pozyskiwanie i łączenie środków finansowych: publicznych i prywatnych, w celu realizacji zadań z zakresu użyteczności publicznej;
- opracowywanie, zarządzanie i wdrażanie programów finansowanych ze środków Unii Europejskiej;
- pielęgnowanie polskości oraz rozwój i kształtowanie świadomości narodowej oraz tożsamości lokalnej;
- promocja walorów województwa i jego możliwości rozwojowych w kraju i za granicą;
- inne zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, w tym m.in. w zakresie zagospodarowania przestrzennego, obronności i bezpieczeństwa publicznego.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030, przyjęta przez Sejmik Województwa 28 czerwca 2019 r. jest fundamentem dla programowania rozwoju regionalnego. Przedstawia wizję rozwoju województwa oraz precyzuje cele strategiczne i kierunkowe odnoszące się do poszczególnych obszarów aktywności samorządu województwa.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, przyjęty przez Sejmik 24 czerwca 2020 r. jest dokumentem komplementarnym wobec strategii i określa uwarunkowania, zasady i kierunki kształtowania struktury przestrzennej województwa.

Polityka Samorządowa Województwa Zachodniopomorskiego, przyjęta przez Zarząd Województwa 5 października 2021 r., jest dokumentem drugiego szczebla programowania strategicznego w ramach Zachodniopomorskiego Modelu Programowania Rozwoju, tj. sektorową polityką rozwoju. Przedstawia cele kierunkowe interwencji, odnoszące się do systemu planowania i strategicznego zarządzania rozwojem regionu, wzmacniania idei samorządności oraz marketingu terytorialnego, a także do sprawnej i efektywnej realizacji zadań samorządu województwa. Dokument odnosi się również do wymiaru realizacyjnego, wskazując na najważniejsze mechanizmy i narzędzia, które będą służyć osiągnięciu wyznaczonych celów.

Cele i główne działania realizowane w 2022 r.

Cel I – Rozwój systemu planowania strategicznego oraz kompetencji dla zarządzania rozwojem regionu

Cel kierunkowy 1.1 Rozwój systemu planowania i strategicznego zarządzania rozwojem regionu

Podstawowym instrumentem w zakresie zarządzania rozwojem województwa jest SRWZ2030 przyjęta w 2019 r. Wprowadziła ona do systemu planowania strategicznego tzw. Zachodniopomorski Model Programowania Rozwoju (ZMPR, więcej w rozdz. 3.1), który systematyzuje dokumenty strategiczne na poziomie regionu.

W 2022 r. cel realizowano poprzez poniższe działania:

1. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego przygotował projekt **Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027**, który po negocjacjach został 7 grudnia 2022 r. zaakceptowany przez Komisję Europejską. Program ustanowił strategię zainwestowania ponad 7,5 mld zł w przedsięwzięcia rozwojowe na Pomorzu Zachodnim w ciągu najbliższych 7 lat w takich obszarach jak: rozwój innowacyjności i przedsiębiorczości, ochrona środowiska, transport, spójność społeczna, turystyka i kultura.

2. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego podjął kierunkową decyzję o konieczności **przystąpienia do aktualizacji strategii rozwoju województwa**. Zaktualizowana SRWZ będzie dokumentem zintegrowanym, określającym cele i kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego województwa w wymiarze przestrzennym, stanowiącym punkt odniesienia dla innych dokumentów strategicznych, programowych i planistycznych na poziomie regionalnym, ponadlokalnym oraz lokalnym, uwzględniającym zapisy ustawy o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2020 poz. 1378).
3. **Opiniowanie projektów strategii rozwoju gmin** – nowelizacja z 2020 r. ustawy o samorządzie gminnym umocowała w przepisach opracowywanie przez gminy strategii rozwoju, zapisując jednak to zadanie jako fakultatywne. Projekty strategii gminnych muszą być obligatoryjnie zaopiniowane przez zarząd województwa w zakresie sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa. W 2022 r. wpłynęło do UMWZ 10 pism od gmin z prośbą o wydanie opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia w ich strategiach ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie. Z uwagi na fakt, że SRWZ2030, która była przyjęta w 2019, nie zawiera ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej województwa²³, przedmiotowe opinie nie mogły być wydawane. Jednak w związku z tym, że samorządy lokalne są kluczowymi partnerami współuczestniczącymi w realizacji SRWZ oraz w związku z potrzebą szerokiego skonsultowania przesłanych strategii każdorazowo sformułowano szereg uwag i komentarzy, które miały na celu wsparcie samorządów w wypracowaniu ostatecznej wersji dokumentów.
4. **Delimitacja Obszaru Strategicznej Interwencji Województwa: Specjalnej Strefy Włączenia** – zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa do roku 2030 oraz Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego Specjalna Strefa Włączenia uznana została za obszar strategicznej interwencji regionu. Wskazanie SSW jako obszaru strategicznej interwencji oznacza zobowiązanie władz regionu do realizacji działań mających na celu osiągnięcie strategicznych wyzwań dotyczących m.in. zapewnienia wszystkim jego mieszkańcom równości w dostępie do możliwości rozwoju oraz wysokiej jakości życia. Zgodnie z przyjętą przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego uchwałą nr 1915/22 z dnia 12 grudnia 2022 r. przeprowadzono kolejną, coroczną aktualizację dokumentu Specjalnej Strefy Włączenia, która ma na celu cykliczne monitorowanie i okresową ocenę sytuacji społeczno-gospodarczej w regionie. Jednocześnie rozpoczęto prace nad kolejną delimitacją Specjalnej Strefy Włączenia, na potrzeby wdrożenia Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027.
5. Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej w Szczecinie we współpracy z UMWZ kontynuowało działania na rzecz wsparcia procesu **opracowania Regionalnego Planu Transportowego Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030**, m.in. poprzez działania merytoryczne (opracowanie specyfikacji istotnych warunków zamówienia), udostępnienie szeregu danych i opracowań własnych, udział w spotkaniach roboczych i panelach eksperckich oraz wsparcie działań na rzecz rozwoju kompetencji instytucji regionalnych w obszarze modelowania transportowego.
6. Prowadzony jest monitoring zagospodarowania przestrzennego województwa, w szczególności przenoszenia ustaleń PZPWZ do aktów planistycznych oraz realizacji inwestycji i innych działań przewidzianych na poziomie gminnym i ponadlokalnym. W roku 2022 w trybie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Zarząd Województwa złożył w formie uchwał wnioski do 27 projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, wnioski do 140 projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uzgodnił w formie postanowień 13 projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, 145 projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego uzgodnił w formie

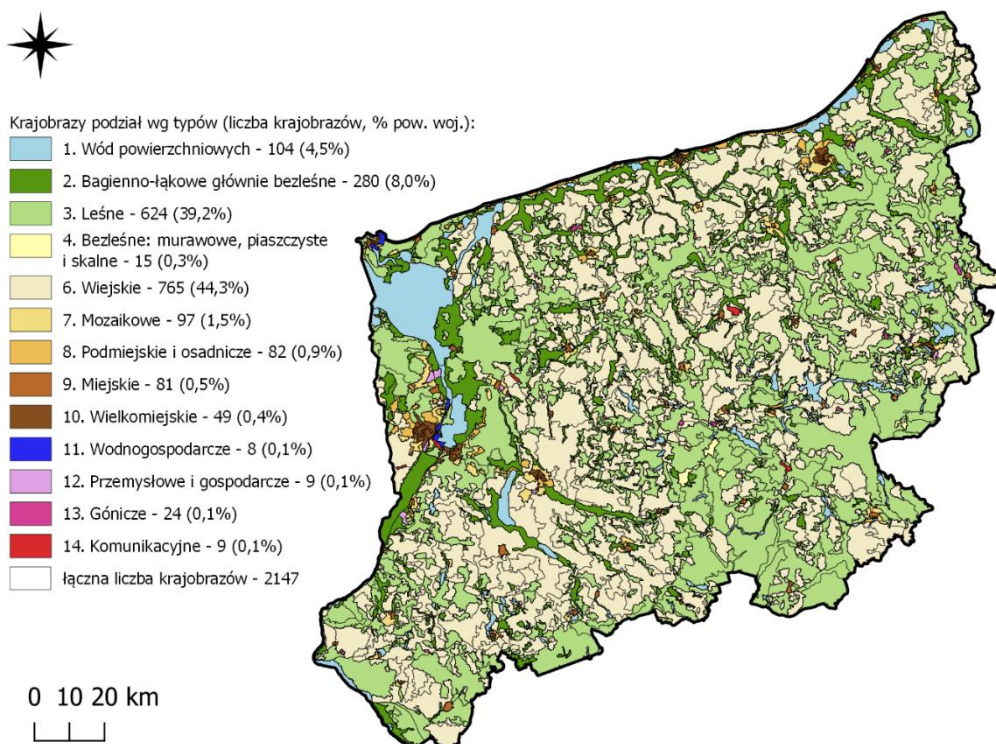
²³ Zagadnienia te są domeną Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, jednak uregulowania prawne dotyczące wydania opinii odwołują się wyłącznie do strategii rozwoju. Zgodnie z obecnymi uregulowaniami prawnymi strategia rozwoju województwa musi zostać uzupełniona o przesądzenia dotyczące prowadzenia polityki przestrzennej do końca 2025 r.

postanowień 2 projekty decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz 8 projektów decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego. W trybie ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych Zarząd Województwa zaopiniował w formie postanowień 85 wniosków o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej. W trybie ustawy o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu Zarząd Województwa zaopiniował w formie postanowień 5 wniosków o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie terminalu. W trybie ustawy o transporcie kolejowym Zarząd Województwa zaopiniował w formie postanowienia 1 wniosek o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej. W trybie ustawy o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych Zarząd Województwa zaopiniował w formie postanowień 2 wnioski o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji strategicznej inwestycji. W trybie ustawy o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących Zarząd Województwa zaopiniował w formie postanowień 3 wnioski o ustalenie lokalizacji inwestycji. W trybie ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie lotnisk użytku publicznego Zarząd Województwa zaopiniował w formie postanowienia 1 wniosek o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji.

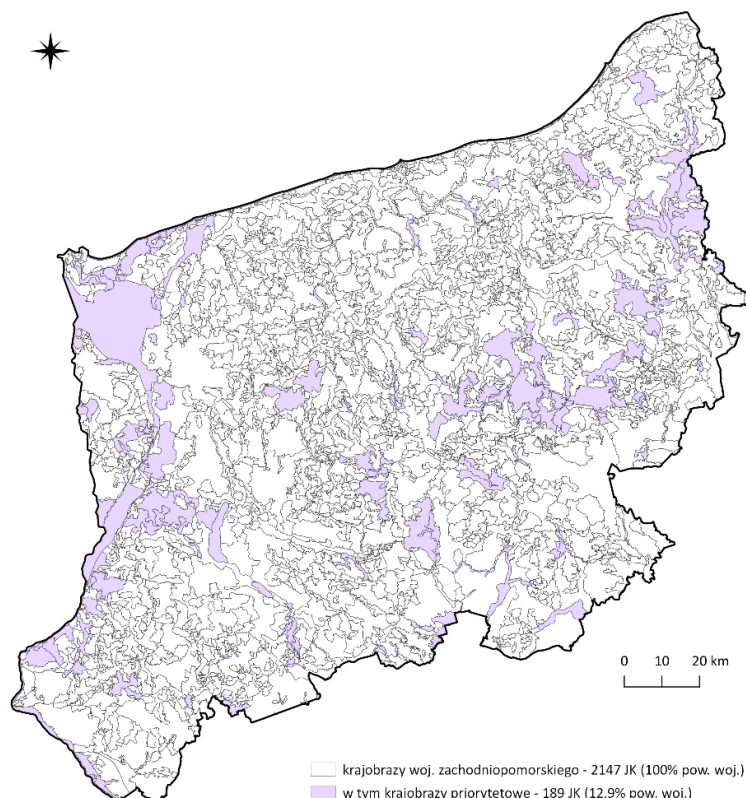
- 7. Audyt krajobrazowy województwa zachodniopomorskiego** – w 2022 r. kontynuowano prace nad projektem Audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego. Po wykonaniu podziału województwa na 2147 krajobrazów i zaklasyfikowaniu ich do jednego z 14 typów (Rys. 50) i 42 podtypów krajobrazów oraz dodatkowo do 6 typów rzeźby terenu, dokonano wyłonienia spośród nich krajobrazów priorytetowych (czyli krajobrazów szczególnie cennych dla społeczeństwa, stanowiących modelowy przykład krajobrazów regionu, wyróżniających się ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne lub estetyczno-widokowe i jako takie wymagających zachowania lub określenia zasad i warunków jego kształtowania). Wskazania krajobrazów priorytetowych dokonano w sposób opisany w rozporządzeniu (Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 394, z późn. zm.)). W wyniku prowadzonych analiz wskazano 189 krajobrazów priorytetowych, pokrywających 12,9% powierzchni województwa (Rys. 51).

Rysunek 50. Podział województwa na krajobrazy wraz z ich klasyfikacją

Źródło: Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego

Rysunek 51. Podział województwa na krajobrazy oraz wskazanie krajobrazów priorytetowych

Źródło: Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego

Audyt krajobrazowy opisuje również zagrożenia oraz przedstawia rekomendacje i wnioski dla 888 krajobrazów w obrębie istniejących obszarów chronionych (2 parków narodowych, 127 rezerwatów przyrody, 7 parków krajobrazowych i 22 obszarów chronionego krajobrazu).

Kolejne prace związane były z analizą zagrożeń krajobrazów oraz określeniem rekomendacji i wniosków dla wszystkich krajobrazów priorytetowych, jak i krajobrazów w obrębie obszarów chronionych.

Realizowano wyjazdy terenowe w celu analizy zagrożeń oraz wstępnej oceny koniecznych rekomendacji, w tym punktów widokowych i innych elementów ekspozycji krajobrazu. Sporządzono również dokumentację fotograficzną, w tym fotografii zabudowy w celu określenia lokalnych form architektonicznych.

Dla krajobrazów priorytetowych zidentyfikowano występujące lokalne formy architektoniczne i sporządzono karty, które opisują wyróżniające cechy zabudowy wraz z ich granicznymi parametrami.

Określono rekomendacje i wnioski dla krajobrazów priorytetowych i obszarów chronionych.

Realizowano również prace nad stworzeniem mapy internetowej pozwalającej w przystępny sposób udostępnić odbiorcom przegląd wszystkich elementów audytu krajobrazowego, w tym dokumentacji fotograficznej krajobrazów (<http://audytkrajobrazowy-projekt.rbgp.pl/mapa-krajobrazy.html>).

Cel kierunkowy 1.2 Wzmocnienie kompetencji oraz współpracy na rzecz zapewnienia równości terytorialnej w dostępie do usług publicznych

Realizacja zadań samorządu lokalnego związanych z zaspokajaniem potrzeb wspólnoty samorządowej oraz równości terytorialnej w dostępie do usług publicznych warunkowana jest możliwościami organizacyjnymi i finansowymi samorządów lokalnych. Zapewnienie odpowiedniego standardu oferowanych usług oraz optymalizacja kosztów ich realizacji wymaga współpracy samorządów lokalnych i innych partnerów w ramach obszarów funkcjonalnych. Istotną rolę w tym zakresie odgrywają partnerstwa samorządowe oraz współpraca międzysektorowa, znajdujące swój wyraz w wykorzystaniu instrumentów takich jak Zintegrowane Inwestycje Terytorialne oraz Inne Instrumenty Terytorialne. Rozwój idei współpracy ponadlokalnej oraz wdrażanie

mechanizmów i instrumentów terytorialnych dla realizacji polityk publicznych wymaga wzmocnienia zdolności struktury administracji samorządowej do prowadzenia działań wielosektorowych oraz zaangażowania w ich realizację partnerów społecznych. Wymaga to budowy i wzmacniania sieci współpracy, szczególnie na obszarach wiejskich regionu, w oparciu o rozwiązania instytucjonalne angażujące partnerów społecznych i gospodarczych.

W ramach celu 1.2 realizowano w 2022 r. następujące działania:

1. W ramach przygotowań do wdrażania instrumentów **ZIT** oraz **IIT** podjęto działania ukierunkowane na wsparcie samorządów gminnych oraz powiatowych w budowaniu potencjału i kompetencji w zakresie planowania strategicznego. Mechanizm ten został zastosowany do 12 obszarów funkcjonalnych, pokrywających obszar całego województwa. W perspektywie finansowej 2021-2027 partnerstwa terytorialne będą mogły pozyskać środki w szczególności na rozwój zrównoważonego transportu publicznego, poprawę efektywności energetycznej, adaptację terenów zurbanizowanych do zmian klimatu, rozwój kształcenia i szkolenia zawodowego w odpowiedzi na potrzeby i wyzwania rynku pracy w obszarze funkcjonalnym, rozwój kultury i turystyki czy wzrost atrakcyjności inwestycyjnej. W ramach działań mających wzmocnić idee planowania rozwoju w obszarach funkcjonalnych, władze regionalne podpisały 7 listów intencyjnych z partnerstwami samorządów lokalnych dotyczące przygotowania strategii terytorialnych oraz przyszłej realizacji na ich obszarze instrumentów terytorialnych. Ponadto UMWZ wziął udział w pilotażu projektu Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej pn. **Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego** oraz w kolejnej edycji projektu pn. **Centrum Wsparcia Doradczego Plus**. Kontynuacja projektu obejmuje doradztwo projektowe dla 3 Partnerstw objętych poprzednią edycją projektu oraz doradztwo strategiczne dla **5 z 7 obszarów funkcjonalnych**. W ramach projektu własnego Województwa, ze środków RPO WZ realizowane jest zamówienie obejmujące przygotowanie strategii terytorialnych dla 2 Partnerstw IIT, które nie zostały objęte projektem CWD Plus.
2. W ramach członkostwa w Stowarzyszeniu **Szचेціński Obszaru Metropolitalnego** (składka roczna w wysokości 75 000 zł) przedstawiciele UMWZ uczestniczyli w bieżących pracach Stowarzyszenia. Dotyczyły one w szczególności procesu powstawania strategii ponadlokalnej, która pełnić będzie rolę strategii ZIT oraz Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej SOM.
3. Biuro Geodezji realizowało w ramach Celu 1.2 zadania bezpośrednio powiązane z podnoszeniem kompetencji na rzecz rozwoju systemu planowania i strategicznego zarządzania rozwojem regionu, tj. „Wytworzenie, dostawa i wdrożenie narzędzi dla rozwiązań dziedzinowych, portali, uruchomienie e-usług (System RIIP WZ)”, obejmującego budowę systemu teleinformatycznego RIIP WZ; „Dostawa licencji dla dedykowanych Modułów PZGiK dla Partnerów projektu, wraz z 5 letnią usługą gwarancji dla oprogramowania EWID 2007 oraz pozostałych jego składników” oraz „Dostawa licencji dla dedykowanych Modułów PZGiK dla Partnerów projektu, wraz z 5 letnią usługą gwarancji dla oprogramowania GEO INFO oraz pozostałych jego składników”. Wyżej wskazane zadania realizowane w ramach projektu RIIP WZ obejmowały dostawę modułów dziedzinowych, zwiększających funkcjonalności oprogramowań przeznaczonych do obsługi Powiatowych Ośrodków Geodezyjnych i Kartograficznych. Zadanie zostało zrealizowane przez 20 JST z województwa zachodniopomorskiego (partnerzy projektu RIIP WZ tj. powiaty i miasta grodzkie w roli zamawiających). Głównym celem realizacji zadania było ujednolicenie oraz zwiększenie zakresu świadczenia e-usług publicznych w dziedzinie geodezji i kartografii świadczonych przez JST. Wartość wydatkowanych środków przeznaczonych na realizację ww. zadań wyniosła łącznie 4 814 062,03 zł. Planowanym efektem będzie usprawnienie funkcjonowania wojewódzkiej i powiatowej administracji samorządowej, szczególnie w dziedzinie geodezji i kartografii umożliwiającym poprawę funkcjonalności usług elektronicznych poprzez wdrożenie nowych oraz podniesienia stopnia dojrzałości już istniejących e-usług publicznych JST na poziomie województwa oraz powiatów, które w rezultacie będą dostępne dla mieszkańców regionu, przedsiębiorców, samorządów oraz instytucji z województwa zachodniopomorskiego oraz innych podmiotów spoza województwa, które do realizacji swoich zamierzeń będą potrzebowały wykorzystać dane z województwa zachodniopomorskiego udostępniane przez system RIIP

WZ. Efektem podjętych w ramach realizowanego projektu działań będzie opracowanie, wdrożenie oraz udostępnienie nowych e-usług publicznych. Ogólna dostępność poszczególnych funkcjonalności oferowanych przez system RIIP WZ, w tym zastosowanie e-usług publicznych, zapewni możliwość korzystania z jednolitych usług elektronicznych wszystkim zainteresowanym.

4. Kontynuowano wykorzystanie narzędzi e-administracji w realizacji zadań obejmujących wdrażanie awansu cyfrowego szkół podstawowych (szczególnie z obszarów wiejskich) oraz przedszkoli i umożliwienie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie nauczania oraz modeli komunikacji ułatwiających społeczeństwu zrozumienie procedur administracyjnych, przy wykorzystaniu technologii cyfrowych, a także w organizacjach pozarządowych, w szczególności realizujących ważne zadania publiczne (np. stowarzyszenia ochotniczych straży pożarnych lub ukierunkowane na szeroko rozumianą profilaktykę dziecięcą, czy prowadzące działalność charytatywną).
5. W ramach środków z dotacji celowej z budżetu państwa przekazywanych przez wojewodę zachodniopomorskiego w kwocie 70 000 zł samorząd województwa (Wydział Bezpieczeństwa i Ochrony Informacji Niejawnych) realizował dwa zadania zlecone z zakresu administracji rządowej tj.:
  - kontrola nad wykonywaniem badań psychologicznych kierowców przez poradnie psychologiczne;
  - kontrola i nadzór nad wykonywaniem badań lekarskich kierowców i kandydatów na kierowców.

Ponadto w ramach zadań zleconych wydawane były decyzje i zaświadczenia o wpisie do ewidencji lekarzy uprawnionych do badań kierowców oraz do ewidencji psychologów uprawnionych do wykonywania badań psychologicznych w zakresie psychologii transportu, a także zaświadczenia o wpisie do rejestru przedsiębiorców prowadzących pracownie psychologiczne. Na ten cel wydatkowano 68 715 zł.

Cel II – Wzmocnienie idei samorządności, marketingu terytorialnego oraz współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej

Cel kierunkowy 2.1 Promocja idei samorządności oraz marketing terytorialny

Skuteczność marketingu terytorialnego oraz promocja idei samorządności uzależniona jest od właściwego ukierunkowania działań podejmowanych na rzecz kreowania marki regionu, eksponującej mocne strony i walory województwa. Koncentrują się one wokół budowania silnej tożsamości mieszkańców w warunkach integracji europejskiej oraz ugruntowania pozycji regionu w świadomości Polaków i Europejczyków jako atrakcyjnego miejsca do życia, wypoczynku, pracy, prowadzenia firmy i inwestycji.

Działania w powyższym zakresie w 2022 r. obejmowały:

1. Organizację i współorganizację konferencji, spotkań okolicznościowych, projektów edukacyjnych, realizację wydarzeń o charakterze patriotycznym i obywatelskim, współtworzenie wystaw.
2. Przyznawanie patronatu honorowego wydarzeniom realizowanym na terenie Pomorza Zachodniego.
3. Nadawanie Odznak Honorowych Gryfa Zachodniopomorskiego za zasługi na rzecz rozwoju regionu.
4. Przyznawanie nagród specjalnych za wybitne osiągnięcia.
5. Działania nakierowane na wzmocnienie wśród mieszkańców rozpoznawalności marki regionu oraz identyfikacji Pomorza Zachodniego jako atrakcyjnego miejsca do życia, wypoczynku, pracy, działań biznesowych czy inwestycyjnych. Za pośrednictwem przestrzeni cyfrowej mieszkańcy otrzymali szereg spójnych i kompleksowych informacji, związanych z pracą Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego, a także wydziałów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego. Służyły one podnoszeniu świadomości mieszkańców i ich zaangażowaniu w lokalną oraz regionalną społeczność, w tym włączenie społeczne, budowanie kapitału społecznego czy zapewnianie szans rozwojowych i wzmacnianie potencjału demograficznego i funkcji rodziny. Zakres prac obejmował także prezentowanie potencjału gospodarczego regionu, w tym jego inteligentnych specjalizacji, czy eksponowanie usług publicznych, a także pozycji regionu w relacjach międzyregionalnych i transgranicznych.

6. W 2022 r. Biuro Komunikacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego zostało nagrodzone przez Instytut Badań Internetu i Mediów Społecznościowych tytułem „Złotego Lajka” w kategorii regionów za realizowane działania komunikacyjne.
7. Działania związane z promocją i kreowaniem wizerunku województwa oraz kontynuowaniem procesu kształtowania tożsamości i wzmacniania pozytywnego wizerunku marki Pomorze Zachodnie w ramach ww. zadań zlecono realizację projektów, które zakresem odpowiadają m. in.:
  - promocji województwa podczas imprez, akcji i eventów organizowanych w regionie;
  - realizacji zadań z zakresu promocji województwa poprzez osiągnięcia sportowe drużyn najwyższych krajowych klas w rozgrywkach ligowych;
  - kampaniom promocyjnym;
  - zakupowi i dystrybucji materiałów promocyjno-reklamowych;
  - zapewnieniu materiałów brandingowych, w celu wzmocnienia rozpoznawalności marki regionu.
8. Konsultacje w zakresie stosowania Systemu Identyfikacji Wizualnej, monitorowanie zgodności działań promocyjnych z SIW, przekazywanie znaków i szablonów graficznych zgodnych z SIW.
9. Wspieranie uczestnictwa młodzieży w życiu publicznym i społecznym regionu poprzez działania:
  - **Młodzieżowego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego (MSWZ)** – Sekretariat ds. Młodzieży aktywnie pomaga w organizacji sesji i bieżących prac Młodzieżowego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego, obejmujących takie działania jak: aktywizacja członków MSWZ do udziału w wydarzeniach w regionie i poza nim, praca nad kartą młodzieży, bieżąca współpraca z członkami MSWZ w ramach wydarzeń i akcji organizowanych przez podmioty zewnętrzne;
  - **Warsztaty dla młodzieży** – Zespół Sekretariatu ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego prowadzi szkolenia i warsztaty w siedzibie jednostki, poza nią, a także online. W 2022 r. koncentrowano się na następujących tematach: demokracja i samorządność, kompetencje miękkie, umiejętności i kwalifikacje zawodowe, europejskie programy dla młodzieży, wsparcie młodzieżowych rad w okresie pandemii. Warsztaty odbywały się w szkołach, podczas wydarzeń SdsM i Europe Direct-Szczecin oraz wydarzeń obcych. W 2022 r. zorganizowano warsztaty „Prawa i wolności obywatelskie” i „Czy internet jest bez (jakichkolwiek) granic?”, a także eurolekcje i spotkania informacyjne w ramach działalności Punktu Eurodesk;
  - **Nowoczesne technologie w europejskiej medycynie** – spotkanie odbyło się 30 czerwca 2022 r. w Samodzielnym Publicznym Szpitalu Klinicznym nr 2 w Szczecinie. Uczestniczyli w nim członkowie młodzieżowych rad z województwa zachodniopomorskiego oraz uczniowie szkół średnich zainteresowani kierunkiem studiów medycznych. Pandemia COVID-19 podkreśliła potrzebę wzmacniania systemów opieki zdrowotnej i inwestycji w sektorze zdrowia publicznego. Inwestycje w systemy opieki zdrowotnej są niezbędne dla przyszłego rozwoju roli UE w dziedzinie zdrowia, aby spełnić oczekiwania obywateli i obywateli oraz poprawić skuteczność europejskich systemów opieki zdrowotnej;

- **Współpraca z młodzieżowymi radami w regionie** – Sekretariat ds. Młodzieży wspierał młodzieżowe rady miast działające w województwie zachodniopomorskim – zarówno te funkcjonujące, jak i te które dopiero powstają. Wsparcie młodzieżowych rad w regionie odbywa się poprzez prowadzenie warsztatów w miejscowości, w której działa młodzieżowa rada – jeśli wyrazi takie zapotrzebowanie. Ponadto przynajmniej dwa razy w roku organizowane są spotkania, mające na celu wymianę doświadczeń młodzieżowych rad oraz integrację ich członków. Intensywne działania informacyjno-edukacyjne przyczyniły się do powołania w 2022 r. nowych MRM-ów w Pełczycach i Pyrzycach;
- **Warsztaty integracyjne młodzieżowych radnych i opiekunów** – w październiku 2022 r. zorganizowano trzydniowe warsztaty dla Młodzieżowych Rad Miast Województwa Zachodniopomorskiego. Wydarzenie zainicjowały warsztaty „Demokracja w praktyce – prawa i wolności obywatelskie” z dr Martą Szulc. Panel dyskusyjny z Panią Anną Bańkowską – Członkinią Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego i Wójtem Rewala panem Konstantym Tomaszem Oświećkim obfitował w motywujące słowa i bardzo ciekawe spostrzeżenia na temat aktywności młodzieży.

10. W ramach działań Regionalnego Biura Gospodarki Przestrzennej zorganizowano dwa konkursy pod patronatem Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego: na „Najlepszą pracę dyplomową związaną tematycznie z Województwem Zachodniopomorskim” (NPD) oraz na „Najlepszą Przestrzeń Publiczną Województwa Zachodniopomorskiego” (NPP). Konkurs na „Najlepszą pracę dyplomową związaną tematycznie z Województwem Zachodniopomorskim” skierowany jest do studentów uczelni, również spoza województwa. Nagrody przyznawane są w trzech kategoriach: planowanie przestrzenne i projektowanie urbanistyczne, projektowanie architektoniczne i architektura krajobrazu o znaczeniu ponadlokalnym. Celem konkursu jest prezentacja wysokiej jakości rozwiązań projektowych i przekształceń przestrzennych możliwych do zrealizowania na terenie regionu. W 2022 r. przyznano w konkursie NPD w kategorii 1. projektowanie przestrzenne i projektowanie urbanistyczne jedną nagrodę i jedno wyróżnienie, w kategorii 2. projektowanie architektoniczne 1 nagrodę główną i 1 wyróżnienie, a w kategorii 3. architektura krajobrazu 3 równorzędne wyróżnienia. Konkurs „Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Zachodniopomorskiego” skierowany jest do lokalnych samorządów, a jego celem jest promocja dobrych wzorców kształtowania ładu przestrzennego, wspierania dobrych praktyk w zakresie tworzenia nowych wartości w przestrzeni publicznej, podnoszenia standardów oraz wzmocnianie konkurencyjności osiedleńczej, inwestycyjnej i turystycznej w obszarze województwa. Do danej edycji konkursu mogą być zgłaszane przedsięwzięcia lub ich zakończone etapy które zostały zrealizowane w roku poprzedzającym. W 2022 r. w XIII edycji konkursu na NPP przyznano 1 nagrodę główną w kategorii 1. najlepsza przestrzeń publiczna lub zrewitalizowana przestrzeń publiczna i 2 wyróżnienia dla projektantów, a w kategorii 2. obiekt użyteczności publicznej lub zrewitalizowany obiekt użyteczności publicznej przyznano dwa równorzędne wyróżnienia dla projektantów.

Cel kierunkowy 2.2 Rozwój współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej

Wzmocnieniu pozycji województwa zachodniopomorskiego służą działania na rzecz rozwoju współpracy z innymi regionami znajdującymi się zarówno w kraju, jak i na terenie Unii Europejskiej, czy poza nią. Z uwagi na położenie geograficzne Pomorza Zachodniego, jego kluczowymi partnerami są przede wszystkim regiony przygraniczne Niemiec oraz państw basenu Morza Bałtyckiego. Zgodnie z zapisami IV Celu strategicznego „Partnerski region” Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 działania samorządu w zakresie polityki współpracy międzyregionalnej i zagranicznej są ukierunkowane na wzmocnienie pozycji województwa zachodniopomorskiego w układach transgranicznych i międzyregionalnych. Dzięki szerokiemu wykorzystaniu mechanizmów współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej Województwo buduje dobre relacje i kształtuje pozytywną atmosferę dla wymiany doświadczeń z innymi regionami w kraju i za granicą. Należy do nich zaliczyć, oprócz gospodarki, nauki, kultury czy edukacji, także zagadnienia dotyczące m.in. rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz upowszechniania idei samorządności w wymiarze ponadregionalnym.

W 2022 r. cel realizowano poprzez poniższe działania:

1. W związku z rozpoczęciem nowej perspektywy finansowej w roku 2022 Województwo Zachodniopomorskie podejmowało szereg inicjatyw projektowych, w tym szczególną uwagę zwrócono na działania na rzecz realizacji celów Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego i wspierające realizację Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ z wykorzystaniem dodatkowych funduszy z naborów specjalnych utworzonych w konsekwencji pandemii COVID-19. Efektem podjęcia inicjatyw projektowych będzie przyznanie środków finansowych na realizację projektów wspierających integrację makroregionu m. in. w obszarze kultury, zdrowia, transportu, energii, przedsiębiorczości (w tym przedsiębiorczości imigrantów) i innowacji. Projekty te zapewnią współpracę z:

- regionami, z którymi Województwo ma podpisane umowy o współpracy (jak np. Region Helsinki – Uusimaa – Republika Finlandii, Kraj Związkowy Meklemburgia Pomorze Przednie oraz Kraj Związkowy Brandenburgia – Republika Federalna Niemiec);
- regionami, z którymi Województwo prowadzi współpracę od kilku lat, ale nie ma podpisanych umów partnerskich (jak np. Hrabstwo Kerry – Irlandia, Region Marche – Włochy, Region Danii Południowej – Dania, Region Walencji – Hiszpania);
- nowymi partnerami z np. z Litwy, Łotwy, Estonii.

Realizowana przez Województwo współpraca terytorialna jest szczególnie ważna w kontekście budowania wspólnego bezpieczeństwa w Regionie Morza Bałtyckiego.

2. Rok 2022 był też czasem zamknięcia dotychczas realizowanych projektów, w tym projektu **ARRIVAL REGIONS** wspierającego proces integracji młodych obywateli państw nienależących do UE w zakresie ich pomyślnego włączenia w życie społeczne i zatrudnienie. Integracja migrantów w wieku produkcyjnym jest jednym ze sposobów na ustabilizowanie sytuacji demograficznej, ponieważ prowadzi do utrzymania i wznowienia usług publicznych oraz stworzenia nowych miejsc pracy, a także rozwoju gospodarczego. Projekt realizowany był od kwietnia 2019 r. do marca 2022 r. Głównym celem projektu Arrival Regions było wdrożenie i analiza dziewięciu działań pilotażowych opartych na różnych podejściach do innowacji społecznych, wspierających integrację obywateli spoza UE, mieszkających na obszarach Europy Środkowej. Wszystkie działania pilotażowe zostały wdrożone w regionach Chorwacji, Czech, Niemiec, Włoch, Polski i Słowenii, które są zainteresowane promowaniem długoterminowej integracji obywateli państw spoza UE, w odpowiedzi na zachodzące zmiany demograficzne i ekonomiczne. Efektem prac był przygotowany w 2022 r. zestaw narzędzi integracyjnych oparty na wnioskach, które Województwo Zachodniopomorskie wraz z partnerami wyciągnęło z projektu Arrival Regions. Narzędzie to ma za zadanie przeprowadzić zainteresowane podmioty przez proces poprawy sytuacji migrantów, przy czym działania nie koncentrują się jedynie na integracji obywateli państw spoza UE, ale również na integracji społeczeństwa zamieszkującego dany region. Przedstawiciele Województwa uczestniczyli również w konferencji kończącej projekt pt. „Polityka migracyjna wobec aktualnych globalnych wyzwań”. Był to czas na podsumowanie i prezentację wypracowanych rozwiązań, które nabierały szczególnego znaczenia w obliczu aktualnych wyzwań związanych z kryzysem humanitarnym w Ukrainie. W ramach wydarzenia zaprezentowane zostały m.in. działania pilotażowe pn. „Każdy z nas jest wyjątkowy i ważny. Edukacja wielokulturowa w klasie” opracowane i wdrożone przez Województwo Zachodniopomorskie i Uniwersytet Szczeciński oraz zestaw narzędzi integracyjnych opracowanych dla władz publicznych. W programie znalazły się również panele dyskusyjne. W ramach jednego z nich pn. „Migracja – wzrost gospodarczy i rozwój regionów” w roli eksperta wystąpiła reprezentująca Pomorze Zachodnie dr Dorota Kowalewska, specjalista w zakresie polityki migracyjnej, etnicznej, mniejszości narodowych i etnicznych, polityki integracyjnej i społeczeństwa obywatelskiego. W roku 2022 zakończono również przygotowanie filmu dokumentalnego stanowiącego podsumowanie prac projektu Arrival Regions, który został nagrodzony wyróżnieniem na Festiwalu Sztuki i Filmu w Mannheim 2022 oraz zakwalifikował się do programu Festiwalu Filmowego Nuovi Mondi w Valloriate. Film pt. „Heimat” opowiada o migracji jako ludzkim doświadczeniu. Jest zbiorem wywiadów z osobami, które – poszukując lepszych warunków życia – znalazły swoje miejsce w jednym z sześciu krajów Europy Środkowej (Niemcy, Włochy, Słowenia, Czechy, Chorwacja, Polska).

Składające się na całość filmu historie, nagrywane były w poszczególnych regionach krajów biorących udział w projekcie, w tym również na Pomorzu Zachodnim. Województwo Zachodniopomorskie na nagrania zaprosiło imigrantów z Syrii, Białorusi, Gruzji oraz Ukrainy, którzy mieszkają w Szczecinie, tu studiują, pracują lub prowadzą własną działalność gospodarczą. W związku z tym, że projekt odniósł ogromny sukces i został bardzo wysoko oceniony przez przedstawicieli Programu INTERREG Region Europa Środkowa, partnerzy zdecydowali o współpracy w ramach nowego projektu, którego realizacja rozpocznie się w roku 2023. Nowy projekt, realizowany będzie przy współudziale Województwa Zachodniopomorskiego i dotyczy on instrumentów systemu wsparcia osób niebędących obywatelami UE na rynku pracy.

3. Województwo kontynuowało współpracę z partnerami projektu Porty Kreatywne w ramach tzw. Sekretariatu CCI. Sekretariat służy jako punkt informacyjny dla branży kulturalnej i kreatywnej w regionie Morza Bałtyckiego. Łączy organizacje wspierające sektor kreatywny i pomaga im w zdobywaniu informacji o rynkach zagranicznych, znajdowaniu partnerów w innych krajach regionu i budowaniu partnerstwa wokół nowych inicjatyw projektowych.
4. Województwo Zachodniopomorskie udzieliło wsparcia finansowego i zapewniło udział swoich przedstawicieli, a także zaproszonych gości z **Obwodu Mikołajowskiego (Ukraina)** na **14. Baltic Business Forum**, stanowiącego miejsce spotkań przedstawicieli świata biznesu, administracji i polityki z państw Europy Środkowo-Wschodniej i Wschodniej oraz Bliskiego Wschodu (Turcji). 14. BBF zostało poświęcone geopolitycznym i gospodarczym wyzwaniom w regionie Adriatyk, Bałtyk, Morze Czarne (ABC), tj. trudnemu sąsiedztwu z Rosją (i Białorusią), bezpieczeństwu energetycznemu, znaczeniu Ukrainy i Turcji oraz kondycji Trójmorza; szansom w kryzysie, tj. budowaniu regionalnego łańcucha dostaw, znaczeniu regionalnej współpracy gospodarczej, kooperacji transgranicznej i eksportowi oraz problemom samorządowym, tj. partnerstwom międzynarodowym miast, gmin i regionów dla rozwoju eksportu i biznesu, turystyce przyjazdowej (od lokalnej oferty do globalnej promocji) oraz tworzeniu potencjału eksportowego regionu.
5. Województwo współorganizowało również kolejną edycję **Międzynarodowego Kongresu Kreatywnego Design Plus**, który w roku 2022 był wydarzeniem towarzyszącym Festiwalu Nowego Europejskiego Bauhausu. Zagadnienia VI już edycji wydarzenia obejmowały kwestie wielokulturowości, współpracy oraz synergii w dizajnie. Są to obecnie jedne z najważniejszych trendów w projektowaniu. W gospodarce opartej na innowacji, główną wartością jest różnorodność. Badania potwierdzają, że firmy stosujące politykę inkluzywności (włączania) są bardziej dochodowe. Kongres był dostępny dla słuchaczy (online) i uczestników (offline) w dwóch językach – polskim oraz angielskim. Wydarzeniu towarzyszyły dwa wydarzenia – wystawa 50 twarzy piękna oraz malarstwa NFT Rene Holm’a, Karoliny Dryps i Kacpra Zielińskiego.
6. W 2022 r. zrealizowano również projekt pn. „**Zdrowe serce pogranicza**”, który pozyskał dofinansowanie z Funduszu Małych Projektów (FMP) w ramach Programu Współpracy INTERREG V A Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia/Polska – Nabór specjalny COVID-19. Partnerem projektu jest niemiecki region – Kraj Związkowy Meklemburgia-Pomorze Przednie. Głównym celem projektu była poprawa jakości systemu bezpieczeństwa zdrowotnego na terenie gmin województwa zachodniopomorskiego zlokalizowanych w pasie nadmorskim, które charakteryzują się wysoką liczbą turystów, głównie Polscy i z Niemiec (najczęściej z regionu Meklemburgia-Pomorze Przednie, Brandenburgii i Berlina), poprzez przekazanie odbiorcom projektu informacji o możliwości zastosowania zautomatyzowanego defibrylatora AED oraz funkcjonowania stworzonej w ramach projektu sieci punktów szybkiej pomocy wyposażonych w sprzęt specjalistyczny (defibrylatory AED) do wykorzystania w przypadku wystąpienia niewydolności sercowo-naczyniowych, które znacząco nasiliły w okresie pandemii COVID-19 i należą do najczęściej występujących i zaobserwowanych przez lekarzy powikłań po jego przejściu. Projekt był realizowany w okresie od maja do lipca 2022 r. i skierowany był do mieszkańców oraz turystów gmin zlokalizowanych

w pasie nadmorskim województwa zachodniopomorskiego. W projekcie wzięło udział 12 gmin z województwa zachodniopomorskiego. Główne zadania zrealizowane w ramach projektu to:

- zakup 20 sztuk zautomatyzowanych defibrylatorów AED wraz szafkami zabezpieczającymi urządzenie, które zostały zamontowane w miejscach publicznych wskazanych przez urzędy gmin;
- przygotowanie animacji komputerowej prezentującej sposób udzielenia pierwszej pomocy przy użyciu defibrylatora AED;
- przygotowanie grafik niezbędnych do promocji projektu (tablice instruktażowo-informacyjnej z obsługi defibrylatorów AED, plakatu i ulotki).

Ponadto w dniu 13 lipca 2022 r. odbyła się konferencja kończąca projekt „Zdrowe serce pogranicza”, w ramach której uczestnicy spotkania mieli okazję zapoznać się z efektami projektu oraz wziąć udział w szkoleniu z obsługi defibrylatora AED.

Dzięki realizacji projektu „Zdrowe serce pogranicza” Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego wraz Biurem Sekretarza Stanu do spraw Pomorza Przedniego i Wschodniej Meklemburgii i przy zaangażowaniu gmin i miast, kontynuuje działania zmierzające do zapewnienia bezpieczeństwa osób wybierających Pomorze Zachodnie oraz Meklemburgię-Pomorze Przednie jako miejsce wypoczynku. Jest to wyzwanie szczególnie istotne w chwili, kiedy coraz większym zagrożeniem życia i zdrowia ludzkiego stają się powikłania po przebytej chorobie spowodowanej przez COVID-19, takie jak niewydolność układu krążenia czy Syndrom nagłej śmierci arytmicznej (SADS). W wyniku tych działań powstała sieć punktów szybkiej pomocy wyposażonych w sprzęt specjalistyczny do wykorzystania w przypadku wystąpienia niewydolności sercowo-naczyniowych.

7. Biuro Regionalne w Brukseli (BRWZ) uczestniczyło w wydarzeniach promocyjnych Pomorza Zachodniego w ramach polskiego stoiska „Dni Otwartych w Radzie Unii Europejskiej”, które były okazją do zaprezentowania walorów turystycznych województwa, w tym systemu tras rowerowych. Propozycją nowej inicjatywy ze strony BRWZ jest projekt przystąpienia Województwa Zachodniopomorskiego do **Sieci ERRIN (Europejska Sieć Współpracy Regionów na rzecz Badań i Innowacji)**.
8. BRWZ uczestniczyło jako współorganizator w wydarzeniu promocyjnym jakim był wrześniowy **„Festiwal Polskiego Wina”**. Wydarzenie adresowane było zarówno do profesjonalistów branży winiarskiej (producentów wina, sommelierów), jak i konsumentów, wśród których byli dyplomaci, pracownicy instytucji unijnych, a także mieszkańcy Brukseli i turyści.
9. BRWZ podjęło współpracę ze stowarzyszeniem **Network PL** zrzeszającym polskich pracowników instytucji międzynarodowych w Brukseli. Owocem tej współpracy są sesje informacyjne na temat możliwości zatrudnienia w instytucjach europejskich a także innych w przedstawicielstwach polskich organizacji i biurach regionalnych w Brukseli. Spotkania są skierowane do stażystów Blue Book – oficjalnego programu stażowego Komisji Europejskiej lub niektórych organów wykonawczych instytucji europejskich.

10. Po raz kolejny BRWZ w Brukseli uczestniczyło fizycznie i finansowo w organizacji Finału Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. BRWZ zapewniło kluczowe wsparcie finansowe, dzięki któremu organizatorzy mogli pokryć koszty związane z organizacją 30. Finału WOŚP w Brukseli oraz włączyło się w zbiórki datków i pomoc wolontariuszom.

11. Rozwój współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej **młodzieży** realizowano poprzez:

- **Baltic Sea States Sub-regional Co-operation (BSSSC)** – udział młodzieży z Młodzieżowego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w pracach młodzieży skupionej przy organizacji regionów BSSSC – Sekretariat ds. Młodzieży pełni funkcję koordynatora grupy młodzieży wyłonionej z radnych SMWZ w ramach BSSSC. To grupa młodzieży, która ma głos doradczy oraz opiniotwórczy dla władz regionów skupionych w ramach BSSSC – organizacji regionów Morza Bałtyckiego. Odbyły się dwa spotkania w pierwszym półroczu – spotkanie młodzieży BSSSC w Norwegii w dniach 28 kwietnia - 1 maja 2022 r., polsko-niemieckie spotkanie młodzieży w Berlinie w dniu 2 czerwca;
- W drugim półroczu odbyło się spotkanie młodzieży w terminie 14-15 września, w którym wzięli udział przedstawiciele Młodzieżowego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego oraz przedstawiciele Sekretariatu ds. Młodzieży. W drugiej połowie roku młodzież z sejmiku, która działa w BSSSC, wzięła również udział w spotkaniu na Łotwie;
- **Europejski Tydzień Młodzieży** – Sekretariat ds. Młodzieży od lat podejmuje się organizacji Europejskiego Tygodnia Młodzieży na poziomie regionalnym. Przedstawiciele Młodzieżowego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego i młodzieżowych rad miast z regionu wzięli udział w trzydniowym wydarzeniu zorganizowanym w Centrum Żeglarskim w Szczecinie. Celem spotkania była przede wszystkim integracja członków i członkiń rad. Otwartość na inne osoby, działające na tym samym polu, w tym samym województwie jest fundamentalna dla wymiany dobrych praktyk i współpracy;
- **Natura Europy** – udział Sekretariatu ds. Młodzieży w projekcie współpracy „WE – Young People See Nature” – we wrześniu 2022 r. zainicjowano współpracę z partnerami z Holandii poprzez udział Sekretariatu ds. Młodzieży w polsko-holenderskim młodzieżowym projekcie fotograficznym „WE – Young People See Nature”. Pierwsza, pilotażowa dla Sekretariatu ds. Młodzieży edycja tej wymiany młodzieżowej, objęła wyjazd na wyspę Texel w Holandii Północnej dla uczestników w wieku 14-15 lat. W wymianie wzięło udział 10 uczniów z Pomorza Zachodniego z opiekunami i 10 uczniów z Roosendaal z nauczycielami – młodzież, która interesuje się fotografią, przyrodą, Unią Europejską i nauką języka angielskiego;
- **Pandemia inspiracji** – INTERREG V A (projekt Covidowy) – w II połowie 2022 r. zakończono projekt z programu INTERREG V A Polska Niemcy Brandenburgia-Meklemburgia Pomorze Przednie/ Polska, którego celem było wskazanie wyjątkowych aktywności młodzieży w pasie pogranicza polsko-niemieckiego, podejmowanych w trakcie pandemii. Udało się nagrać 40 krótkich form filmowych, ukazujących wyjątkową młodzież. Każdy reportaż to inna historia i inna przygoda – 20 polskich i 20 niemieckich opowieści filmowych. Udało się nawiązać aktywną współpracę z organizacjami po stronie niemieckiej, które aktualnie podejmują inicjatywy na rzecz współpracy polsko-niemieckiej;
- **Erasmus+ i Wolontariat Europejski ECS** – w Sekretariacie ds. Młodzieży realizowane są działania na rzecz wymiany młodzieży w ramach Europejskiego Korpusu Solidarności oraz udziału w projektach programu Erasmus+;
- **Informacja Europejska – działania EUROPE DIRECT Szczecin** – punkt Informacji Europejskiej Europe Direct – Szczecin funkcjonował pod tą nazwą do dnia 30 kwietnia 2021 r. Z dniem 1 maja 2021 r. zaczęła funkcjonować nowa nazwa EUROPE DIRECT Szczecin oraz nowe logo punktu i sieci. EUROPE DIRECT Szczecin działa na podstawie umowy ramowej nr ED-PL/UR/2021-2025/8 podpisanej między Sekretariatem ds. Młodzieży a Przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Polsce na lata 2021-2025. Przydzielanie finansowania na poszczególne lata realizowane jest w oparciu o coroczną umowę szczegółową. Zadaniem EUROPE DIRECT Szczecin jest przybliżanie europejskich zagadnień mieszkańcom regionu i zachęcanie ich do udziału w debatach na temat przyszłości UE. Siecią

punktów EUROPE DIRECT zarządza Komisja Europejska. Usługi prowadzone przez EUROPE DIRECT Szczecin są nieodpłatne, z punktem mogą się kontaktować osoby, które mają pytania dotyczące polityki, programów i priorytetów UE lub osoby, które chcą się zaangażować w wydarzenia dotyczące przyszłości UE. Od 1 maja do 31 grudnia 2022 r. w ramach projektu EUROPE DIRECT Szczecin zorganizowano siedem wydarzeń wpisujących się w aktualne priorytety Komisji Europejskiej na lata 2019-2024, w tym zwłaszcza: Europejski Zielony Ład oraz Europa na miarę ery cyfrowej. W tym czasie zorganizowano następujące wydarzenia:

- Biodiversity EU – Warsztaty partycypacyjne dla młodzieży w ramach Konferencji w sprawie przyszłości Europy. konferencja „Biodiversity EU” to wydarzenie kierowane do młodzieży, które odbyło się w ramach Konferencji w sprawie przyszłości Europy. Spotkanie miało miejsce 28 lutego 2022 r. w Szczecinie w hotelu Courtyard Szczecin City – Marriott. Konferencja dotyczyła bioróżnorodności i Europejskiego Zielonego Ładu. Podczas tego wydarzenia uczestnicy pracowali w 6. grupach nad pomysłami na polepszenie stanu bioróżnorodności w Unii Europejskiej.
- Gra miejska **„Odkrywaj Europę”** w ramach obchodów Dnia Europy. 7 maja 2022 r. w Świnoujściu, z okazji Dnia Europy – w ramach gry rozmieszczono w mieście 5 stacji, na których trzeba było wykonać określone zadanie związane z tematyką europejską – dotyczyły one m. in. zachowań ekologicznych czy wspierania lokalnej ekożywności – w imię Europejskiego Zielonego Ładu, walki z dezinformacją, europejskich wartości czy Europejskiego Korpusu Solidarności.
- Dyskusja **„Migracje w oczach młodych Europejczyków”** w ramach spotkania „Youth beyond the borders” miała miejsce podczas zjazdu młodzieżowych rad miast i gmin województwa zachodniopomorskiego, który odbył się w dn. 13-15 maja 2022 r. w Centrum Żeglarskim w Szczecinie pod hasłem „Youth Beyond the Borders” – „Młodzież ponad granicami” (3-dniowe spotkania: prelekcje, dyskusje z ekspertami oraz praca młodzieży podczas warsztatów).
- Europejski Eko Piknik;
- Warsztaty **„Bioróżnorodność w lesie”** - zorganizowane dla dzieci w wieku 8-14 lat w Ogrodzie Dendrologicznym w Glinnej, w dniach 25-26 sierpnia 2022 r. Pomysł warsztatów zrodził się po wydarzeniu Bioróżnorodność UE, stanowił o jako odpowiedź na problem: „Współczesne dzieci są coraz bardziej oddzielone od lasu i natury. Dlatego w ochronie lokalnej bioróżnorodności należy uwzględnić na nowo budowanie ich relacji z naturą oraz umożliwienie częstego kontaktu z nią”.
- **Europejski Dzień Języków;**
- Wizyta studyjna w ramach współpracy transgranicznej sieci EUROPE DIRECT.

Dodatkowo EUROPE DIRECT Szczecin wziął udział w wydarzeniach, na które w trakcie roku został zaproszony:

- „Eko przygoda z przyrodą nad wodą” – 6 sierpnia 2022 r. na terenie amfiteatru i przystani im. Roberta Hilgendorfa w Stepnicy nad Zalewem Szczecińskim odbyło się ekologiczne wydarzenie edukacyjne dla młodzieży z regionu. Przeprowadzono plenerową grę edukacyjną, która zaangażowała młodych uczestników do działania na rzecz środowiska wodnego, poprzez wspólne interaktywne zdobywanie wiedzy i zajęcia manualne. W miejscu wydarzenia znalazły się punkty edukacyjne, prowadzone przez Sekretariat ds. Młodzieży WZ, Woliński Park Narodowy, Błękitny Patrol WWF, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Stepnicy i Europe Direct Szczecin.
- zorganizowano grę miejską **„Odkrywaj Europę”** dla młodzieżowych radnych w ramach spotkania w Pobierowie „Youth on the wave”;
- zaprezentowano ofertę EUROPE DIRECT Szczecin w ramach Zachodniopomorskiego Kongresu Oświatowego;
- przeprowadzono spotkanie na temat funkcjonowania Unii Europejskiej dla uczestników z Ukrainy w ramach projektu **Study Visits to Poland**.

- **Europejski Dzień Języków** – obchodzony co roku w dniu 26 września, poprzedzony został tygodniem eurolekcji organizowanych na temat programów Unii Europejskiej dla młodych oraz wielojęzyczności. Zajęcia zostały przeprowadzone w szkołach w Szczecinie, Policach oraz Kołobrzegu i miały na celu przedstawienie możliwości projektów wyjazdowych do innego kraju UE, finansowanych przez Unię Europejską: Europejski Korpus Solidarności (w tym wolontariat europejski), Erasmus+ (w tym młodzieżowe wymiany zagraniczne), Euroscola, DiscoverEU, staże i praktyki w instytucjach unijnych;
  - **Tematyka UE w szkołach** – w ramach współpracy ze szkołami na terenie województwa zachodniopomorskiego konsultantki EUROPE DIRECT Szczecin zorganizowały oraz przeprowadziły 17 eurolekcji w szkołach i innych miejscach na terenie województwa zachodniopomorskiego. Kilka eurolekcji zostało połączonych z innymi warsztatami, z możliwością zwiedzania Centrum Symulacji Medycznej lub odbyły się na Sali Symulacji Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego.
12. W ramach prac Regionalnego Biura Gospodarki Przestrzennej w Szczecinie zakończono w roku 2022 prace nad przygotowaniem **mapy kolejowej dla polsko-niemieckiego obszaru powiązań** pokazującej zarówno obecny stan podstawowej infrastruktury kolejowej jak i realizowane i planowane w najbliższych latach inwestycje na sieci kolejowej²⁴. Mapa pozwala na lepsze rozpoznanie obecnej sytuacji infrastrukturalnej oraz może skutecznie wspierać koordynację działań inwestycyjnych pomiędzy regionami. Dla Województwa Zachodniopomorskiego była to okazja do dodatkowego rozpoznania uwarunkowań, których odzwierciedlenie może znaleźć swoje miejsce w opracowywanym Regionalnym Planie Transportowym.
13. Od roku 2019 Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej w Szczecinie, reprezentując Województwo Zachodniopomorskie, uczestniczyło w pracach grupy roboczej ds. wdrażania „**Wspólnej Koncepcji Przyszłości dla polsko-niemieckiego obszaru powiązań – wizja 2030**” powołanej w ramach Komitetu Gospodarki Przestrzennej Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przejściowej. W grupie roboczej znajdowali się reprezentanci zarówno regionów z Polski (województwo zachodniopomorskie, dolnośląskie, wielkopolskie i lubuskie), jak i partnerzy ze strony niemieckiej (regiony Saksonii, Brandenburgii i Meklemburgii-Pomorza Przedniego).
14. „**Szlaki turystyczne polsko-niemieckiego pogranicza**” (budowa bazy danych) – Przeprowadzono transgraniczną inwentaryzację szlaków turystycznych z obszaru polsko-niemieckiego pogranicza. Stworzono bazę szlaków w postaci wektorowej, ilustrującej przebieg szlaków oraz w postaci opisowej/informacyjnej. Baza szlaków może być platformą dla tworzenia w przyszłości ogólnodostępnych produktów mapowych w dowolnych formatach publikacji – drukowanej, papierowej, cyfrowej/ rastrowej (np. w formacie PDF), cyfrowej interaktywnej (http). W ramach współpracy polsko-niemieckiej będzie można stworzyć atlas map tematycznych szlaków turystycznych. Projekt był realizowany w ramach naboru specjalnego COVID-19 z Funduszu Małych Projektów w ramach Współpracy INTERREG V A Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia/Polska w Euroregionie Pomerania.
15. Zakończono realizację projektu „**Model transgranicznego monitoringu – innowacyjne sposoby pozyskiwania danych w Regionie Metropolitalnym Szczecina (INT179)**”. Celem projektu było dostarczanie rzetelnych dowodów o potencjałach i powiązaniach Regionu Metropolitalnego Szczecina, pozyskanych w oparciu o innowacyjne rozwiązania. Opracowano metodykę harmonizacji i publikacji danych terytorialnych oraz oszacowano możliwości funkcjonowania systemu monitoringu Regionu Metropolitalnego Szczecina.
16. Zakończono realizację polsko-niemieckiego projektu **MoRE "Modelowy Region Energii Odnawialnych Wysp Uznam i Wolin" (INT190)**. Zidentyfikowano potrzeby energetyczne badanego regionu oraz możliwości ich zaspokajania ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania OZE. Wynikiem projektu jest wskazanie kierunków interwencji w obszarze transformacji energetycznej na wyspach Uznam i Wolin jako przykładu regionu modelowego. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego przyjął informację

²⁴ <https://map.nmaps.pl/irt.dsp2.JK3fol/kolej-inwestycje/>

dotyczącą realizacji projektu oraz rekomendacji i wniosków dla województwa zachodniopomorskiego w zakresie wykorzystania doświadczeń i dorobku projektu „MoRE”.

17. Realizację innych zadań o charakterze międzynarodowym, m.in.:

- Reprezentowanie Województwa Zachodniopomorskiego w Sieci Europejskich Regionów i Obszarów Metropolitalnych **Metrex** – realizacja zadań wynikających z członkostwa w organizacji, m.in. udział w pracach zespołów eksperckich i konferencjach, wzmocnienie istniejących powiązań i wymiana doświadczeń z regionami UE w obszarach wykazujących efekt synergii tj. transformacja energetyczna, zrównoważona mobilność, elastyczny transport publiczny, zrównoważony rozwój obszarów metropolitalnych, promocja polityki województwa oraz dostęp do informacji nt. najnowszych trendów i priorytetów formułowanych w sferze polityki przestrzennej UE;
- Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego działa aktywnie jako członek specjalistycznego zespołu roboczego ds. gospodarki przestrzennej oraz rozwoju przestrzennego w przygranicznych regionach. W ramach pracy polsko-niemieckiego Komitetu ds. Gospodarki Przestrzennej prowadzona jest implementacja „Wspólnej koncepcji przyszłości 2030 dla polsko-niemieckiego obszaru powiązań”.

Cel III – Zapewnienie realizacji wysokiej jakości zadań samorządu województwa

Przesądzenia polityki w zakresie realizacji zadań własnych samorządu regionu oraz organizacji i funkcjonowania Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego oraz podległych mu jednostek uwzględniają zagadnienia odnoszące się do zapewnienia zasobów ludzkich i zasobów niezbędnych dla prowadzenia polityki rozwoju, które wpływają na realizację procedur administracyjno-biurowych, funkcjonowanie struktury organizacyjno-prawnej oraz komunikację wewnętrzną.

Cel kierunkowy 3.1 Rozwój zasobów ludzkich samorządu województwa

W ramach Polityki samorządowej prowadzone są działania zapewniające odpowiednie zasoby ludzkie niezbędne do realizacji wszystkich wyznaczonych samorządowi zadań. Na sprawne działanie Urzędu Marszałkowskiego wpływa systematyczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych. W tym celu w 2022 r. wypłacono około 140 dofinansowań opłat poniesionych przez pracowników na sfinansowanie studiów oraz kursów doszkalających (tj. 11,48% zatrudnionych), dodatkowo pracownicy brali udział w ponad 130 szkoleniach zewnętrznych (tj. 18,10% zatrudnionych), a także zorganizowano szkolenia BHP dla 323 pracowników.

Elementem budującym potencjał zasobów ludzkich UMWZ obok wynagrodzeń jest właściwe wydatkowanie środków z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych poprzez dokonywanie odpowiednich odpisów na ZFŚS, zorganizowanie pracy komisji socjalnej, przygotowywanie dokumentacji, a także ostatecznie wypłatę należnych środków pracownikom. Do zadań wpisujących się w Politykę samorządową należy także terminowe odprowadzanie należnych podatków do Urzędu Skarbowego, składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i instytucji zarządzającej Pracowniczymi Planami Kapitałowymi, a także opłat do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Cel kierunkowy 3.2 Zapewnienie zasobów materialnych dla sprawnej realizacji działań samorządu województwa

Utrzymywanie wysokich kompetencji samorządu oznacza konieczność zapewnienia odpowiednich warunków, infrastruktury, zasobów materialnych, usług pomocniczych oraz obsługi finansowej i rezerw niezbędnych dla prawidłowej realizacji zadań Województwa, w szczególności związanych bezpośrednio ze świadczeniem usług publicznych. Utrzymywanie wysokiej jakości zasobów technicznych jest także warunkiem koniecznym dla zapewnienia sprawności i efektywności działań podejmowanych przez Województwo w ramach współpracy z innymi jednostkami i podmiotami w regionie, kraju czy za granicą. Cel ten realizowany jest poprzez realizację zadań:

1. Na utrzymywanie wysokiej jakości zasobów technicznych (infrastruktura informatyczna), które są warunkiem koniecznym dla zapewnienia sprawności i efektywności działań podejmowanych przez województwo przeznaczono środki w wysokości 1 466 861 zł.
2. Obrót nieruchomościami należącymi do zasobu Województwa – sprzedaż nieruchomości, lokali mieszkalnych i użytkowych, zlecenia wyceny nieruchomości, usługi reklamowe oraz wypisy z rejestru gruntów i wyrysów z mapy ewidencyjnej oraz kopii mapy zasadniczej (41 723 zł).
3. Administrowanie i zarządzanie nieruchomościami użytkowymi należącymi do zasobu Województwa. Utrzymanie czystości i porządku, usługi komunalne, zapewnienie ochrony obiektów, prace konserwatorskie i naprawy, zapewnienie mediów, podatek od nieruchomości, leśny oraz ubezpieczenie (998 630 zł).
4. Administrowanie i zarządzanie nieruchomościami mieszkalnymi należącymi do zasobu Województwa – utrzymanie czystości i porządku, usługi komunalne, ochrona, prace konserwatorskie i naprawy, media, podatek od nieruchomości, ubezpieczenie nieruchomości mieszkalnych (156 948 zł).

5. Regulowanie stanu prawnego nieruchomości należących do zasobu Województwa, w szczególności nieruchomości będących w zarządzie jednostek – opłaty wieczysto-księgowe związane z regulowaniem stanu prawnego nieruchomości, koszty wykonania wypisów z rejestru gruntów i wyrysów z mapy ewidencyjnej oraz opłaty za sporządzenie kopii dokumentów z operatu ewidencji gruntów i budynków (15 362 zł).
6. Konsolidacja siedziby Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego. Zadanie obejmowało roboty budowlane zarówno w zakresie w zakresie budynku termomodernizowanego (budynek przy ul. Piłsudskiego) – 5 maja 2022 r. nastąpiło przejście gotowego do zasiedlenia budynku od wykonawcy, jak i w zakresie budynku nowo budowanego – w 2022 r. kończono roboty zewnętrzne oraz wewnętrzne. Wykonywane były instalacje sanitarne i instalacje elektryczne. Zajmowano się zagospodarowaniem terenu. Wszystkie roboty odbywały się pod opieką nadzoru autorskiego. Poniesiono wydatki na obsługę prawną, inżyniera kontraktu, przeprowadzenie procesu certyfikacji budynku, działania informacyjno-promocyjne (54 108 439 zł).
7. W I kwartale 2022 r. nastąpił **I Etap konsolidacji** do nowej siedziby UMWZ przy ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 40. Z uwagi na techniczne zaawansowanie budynku prowadzone były prace optymalizacyjne oraz związane z usuwaniem usterek. Z uwagi na oddanie do używania sali konferencyjnej wraz z foyer oraz 3 mniejszych (30-osobowych) sal konferencyjnych, w budynku frontowym nowej siedziby odbywały się liczne konferencje i spotkania. Po oddaniu do użytkowania przedmiotowej siedziby uzyskano pozytywny ekonomiczny efekt w postaci oszczędności: utrzymanie lokalizacji przy ul. Piłsudskiego 40 wyniosło ok. 2 000 000 zł w 2022 r., podczas gdy najem dotychczasowych siedzib przy ul. Wyszyńskiego 30 i Wojciecha 7, z których pracownicy urzędu przenieśli się do wspomnianej lokalizacji, kosztował w 2021 r. ok. 3 350 000 zł. **W roku 2022 Najwyższa Izba Kontroli dokonała pozytywnej oceny całego procesu konsolidacji urzędu, który obejmował lata 2009-2022.**
8. Bieżące funkcjonowanie i organizacja pracy urzędu – działania objęły m.in. zakup mediów, zakup mebli, materiałów biurowych i tonerów, przeglądy techniczne i naprawy pojazdów i urządzeń zainstalowanych w siedzibach UMWZ, prace konserwacyjno-remontowe w obiektach UMWZ, zakup środków czystości, artykułów spożywczych, delegacje krajowe, realizację umów zleceń. Dodatkowo w ramach wskazanych wydatków zrealizowano działania w zakresie aranżacji, dodatkowego wyposażenia i oznakowania siedziby przy ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 40.
9. Zakup testów wykrywających COVID-19, maseczek oraz wydruk materiałów informacyjnych o COVID-19 (5 245 zł).
10. Zakupy inwestycyjne Urzędu Marszałkowskiego – dokonano zakupów inwestycyjnych, mających na celu usprawnienie realizacji czynności technicznych związanych z zarządzaniem i bieżącym utrzymaniem skonsolidowanych siedzib przy ul. Piłsudskiego Józefa Piłsudskiego 40, a jednocześnie stanowiących ich stałe wyposażenie. Należą do nich: mobilne zestawy do nagłośnienia, oświetlenie sceniczne i aranżacyjne, mikropodnośnik nożycowy koszowy, motopompa spalinowa, mobilny zestaw łączności radiowej oraz wielofunkcyjny miernik instalacji elektrycznych. Ponadto dokonano zakupu samochodu służbowego (352 512 zł).
11. Wykonanie i montaż instalacji antenowej na potrzeby skomunikowania pomieszczenia Stałego Dyżuru w budynku przy ul. Piłsudskiego 40 w Szczecinie – zainstalowanie anteny i urządzeń w pomieszczeniu Stałego Dyżuru Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego w skonsolidowanej siedzibie Urzędu przy ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 40 w Szczecinie (18 231 zł).
12. Realizacja wieloletnich umów zapewniających ciągłość działania urzędu – Przedsięwzięcie obejmuje umowy wieloletnie, czyli takie, które wykraczają poza rok budżetowy (trwają dłużej niż 12 miesięcy lub realizowane są na przełomie lat budżetowych). Zapewniają one stabilne funkcjonowanie instytucji, umożliwiając rozłożenie w czasie postępowań na wyłonienie wykonawcy, tak by nie kumulowały się one na koniec roku. Zadanie obejmuje umowy na usługi: najmu pomieszczeń stanowiących siedziby UMWZ,

sprzątania, ochrony i dozoru siedzib, poligraficzne, pocztowe, ogłoszenia prasowe, prawnicze, konserwację i serwis urządzeń łączności, usługi transportowe, cateringowe, wyrób pieczęci, telekomunikacyjne w zakresie telefonii komórkowej i stacjonarnej. Ponadto umowy wieloletnie obejmują ubezpieczenie mienia, odpowiedzialności cywilnej i samochodów służbowych, zakup etyliny i oleju napędowego.

Cel kierunkowy 3.3 Zapewnienie wysokiej jakości i efektywności wdrażania programów finansowanych ze środków UE

W instytucjonalnym systemie programowania i wdrażania środków polityki spójności UE w Polsce samorządom województw powierzono rolę instytucji zarządzających regionalnymi programami operacyjnymi. Ponadto samorządy odpowiedzialne są za wdrażanie części priorytetów programów finansowanych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybołówstwa. Ponadto samorząd ustanawia i finansuje instytucjonalny system wdrażania (instytucje pośredniczące, komitet monitorujący), zapewnia prowadzenie procesu ewaluacji oraz informacji i promocji. Zadania te realizowane są poprzez:

1. W ramach realizacji RPO WZ w 2022 r.:

- ogłoszono 8 naborów (4 konkursowe/4 pozakonkursowe) o budżecie 162 347 042,67 zł, zaś od rozpoczęcia Programu ogłoszono 265 naborów (201 konkursowych/53 pozakonkursowych/11 nadzwyczajnych) o budżecie 8 883 467 578,09 zł;
- zakończono 4 nabory (3 konkursowe/1 pozakonkursowy) o budżecie 40 574 354,65 zł, zaś od rozpoczęcia Programu zakończono 246 naborów (200 konkursowe/36 pozakonkursowych/10 nadzwyczajnych) o budżecie 7 024 252 377,10 zł;
- przyjęto 145 wniosków o dofinansowanie poprawnych formalnie na kwotę ogółem 645 050 104,64 zł, w tym dofinansowanie UE wyniosło 359 911 754,49 zł, zaś od rozpoczęcia Programu złożonych zostało 4 079 wniosków o dofinansowanie poprawnych formalnie na kwotę ogółem 15 660 628 012,52 zł, w tym dofinansowanie UE wyniosło 9 495 679 172,46 zł;
- zatwierdzono 123 wnioski o dofinansowanie na kwotę ogółem 562 813 282,89 zł, w tym dofinansowanie UE wyniosło 292 728 137,68 zł, od rozpoczęcia Programu zatwierdzono 2 893 wnioski o dofinansowanie na kwotę ogółem 11 969 466 817,47 zł, w tym dofinansowanie UE wyniosło 7 637 511 107,45 zł;
- podpisano 151 umów o dofinansowanie na kwotę ogółem 675 448 402,61 zł, w tym dofinansowanie UE wyniosło 335 064 923,65 zł, od rozpoczęcia Programu podpisano 2 572 umowy o dofinansowanie na kwotę ogółem 11 142 720 676,38 zł, w tym wkład UE wyniosło 7 134 953 993,31 zł.

2. Działania wspomagające wykorzystanie środków z RPO WZ 2014-2020 dla rozwoju regionu poprzez podnoszenie kwalifikacji pracowników, wsparcie eksperckie i prawne (analizy, ekspertyzy/doradztwo, wynagrodzenie ekspertów w oparciu o umowy cywilno-prawne), realizowane analizy, prowadzone kontrole, koszty organizacyjne, techniczne i administracyjne oraz wsparcie beneficjentów Programu.

3. Działania wspomagające wykorzystanie środków z RPO WZ 2014-2020 dla rozwoju regionu w szczególności poprzez promocję efektów Polityki spójności w województwie, a tym samym zapewnienie mieszkańcom informacji na temat projektów współfinansowanych z Funduszy Europejskich. Ponadto trwało przygotowanie do realizacji nowej perspektywy finansowej 2021-2027. W tym zakresie Gabinet Marszałka prowadził działania:

- Koordynacyjne:
  - Koordynacja systemu informacji i promocji oraz działań edukacyjnych;
  - Organizacja Grupy Roboczej ds. informacji i promocji (3 spotkania);
  - Zapraszanie przedstawicieli KE na ważne wydarzenia związane z projektami wspartymi z RPO WZ 2014-2020.
- Informacyjne:

- Współpraca w obrębie Instytucji Zarządzającej (wydziały Urzędu Marszałkowskiego) oraz z Instytucją Pośredniczącą (Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie) na potrzeby organizacji szkoleń dla beneficjentów i potencjalnych beneficjentów, przygotowywanie informacji na profile social mediów i strony www, w tym konsultacje społeczne FEPZ 2021-2027 (konferencja, wysłuchanie publiczne, wysłuchanie odwrócone i live-chat) oraz 2 spotkania informacyjne dla samorządowców z Pomorza Zachodniego.
- Promocyjne – współpraca z mediami i Internet:
  - Kampania nt. efektów RPO WZ 2014-2020 – projekty miękkie: polegała na zleceniu emisji 9 artykułów, poświęconych projektom finansowanym z EFS – 17 emisji w tytułach regionalnych i lokalnych, w zależności od miejsca lokalizacji projektu;
  - Współpraca z influencerami: blogerem Jakubem Rybickim oraz Filipem Springerem;
  - Kampania promująca środki dodatkowe React-EU w ramach RPO WZ 2014-2020. Kampania poświęcona promocji projektów zdrowotnych, jak i antysmogowych wspartych środkami React-EU.
- Imprezy otwarte i inne:
  - Promocja RPO WZ poprzez udział w imprezach regionalnych: o charakterze sportowym, takich jak turnieje i zawody, np.: Etapowe Regaty Turystyczne; o charakterze kulturalnym – koncerty, festiwale, np. Media i Sztuka w Darłowie czy Markowy Festiwal w Świnoujściu; Strefa Funduszy Europejskich na Pol'and'Rock; o charakterze naukowym – konferencje, konkursy, festiwale naukowe, np. Explory;
  - Uroczyste otwarcia projektów, jak np. prezentacja pociągu o napędzie hybrydowym zakupionego ze środków RPO WZ 2014-2020;
  - Kampania „eventowa” służyła promocji efektów polityki spójności poprzez zwiększenie widoczności jej efektów. Promocja odbywała się w trakcie wydarzeń, a efektywność działań była mierzona m.in. poprzez liczbę uczestników i osób odwiedzających punkty informacyjne i konsultacyjne;
  - Dni Otwarte Funduszy Europejskich (wydarzenie hybrydowe) – 23 wydarzenia stacjonarne w regionie i 7 wydarzeń online, połączone z kampanią promocyjną.

4. Funkcjonowanie **Sieci Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich (PIFE)** w województwie zachodniopomorskim.

Sieć Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich oferowała w 2022 r. następujące usługi:

- konsultacje telefoniczne, mailowe oraz w siedzibach punktów w zakresie znalezienia źródeł dofinansowania zamierzeń, pomocy beneficjentom Funduszy Europejskich w przy realizacji, rozliczaniu projektów;
- publikacje dotyczące Funduszy Europejskich;
- udział w szkoleniach, warsztatach, spotkaniach informacyjnych.

Duża część zadań dotyczyła wizyt w szkołach ponadpodstawowych, gdzie na lekcjach przedsiębiorczości młodzież informowana była o możliwościach otrzymania dofinansowania na otwarcie własnej działalności gospodarczej oraz na rozwój start-upów.

Podsumowanie prowadzonych w 2022 r. działań PIFE:

- 446 konsultacji bezpośrednich;
- 343 konsultacje e-mailowe;
- 3539 konsultacji telefonicznych;
- 76 przeprowadzonych Mobilnych Punktów Informacyjnych oraz całodziennych dyżurów;

- 449 konsultacji przeprowadzonych podczas Mobilnych Punktów Informacyjnych oraz całodziennych dyżurów MPI;
  - 50 spotkań informacyjnych, w tym 24 w formie webinarium;
  - 937 osób uczestniczyło w spotkaniach informacyjnych;
  - 88 spotkań informacyjnych w szkołach ponadpodstawowych;
  - 2 510 uczniów uczestniczyło o spotkaniach informacyjnych;
  - 2 szkolenia prowadzone przez eksperta;
  - 55 osób uczestniczyło w szkoleniach współprowadzonych przez eksperta;
  - 14 wystąpień konsultantów PIFE w charakterze prelegenta;
  - 26 stoisk na targach i konferencjach;
  - 31 stoisk na imprezach plenerowych.
5. Działania zapewniające efektywne wdrażanie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2014-2020 realizowane w ramach pomocy technicznej obejmowały swoim zakresem m.in.:
- przyjmowanie i ocenę merytoryczną wniosków o dofinansowanie i wniosków o płatność w ramach wdrażanych działań;
  - zawieranie umów o dofinansowanie;
  - gromadzenie i opracowywanie danych niezbędnych do właściwego monitorowania programu;
  - sporządzanie sprawozdań z realizacji PROW 2014-2020;
  - działania informacyjno-promocyjne dotyczące wdrażanych działań;
  - realizacja Planu operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w zakresie operacji własnych oraz operacji wybranych do realizacji partnerów KSOW.

Efektem realizacji wszystkich działań w ramach PROW 2014-2020 w 2022 r. były:

- 22 umowy z działania Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne lub kształtowanie przestrzeni publicznej na kwotę ok. 7 800 000 zł, w ramach których zostanie wybudowanych/przebudowanych lub wyposażonych 25 świetlic i domów kultury;
- 231 umów z działania Wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność – wdrażanie lokalnych strategii rozwoju na kwotę ok. 21 000 000 zł; w ramach których powstaną m.in. blisko 102 nowe miejsca pracy, a blisko 71 miejsc pracy zostanie utrzymanych;
ponadto planowana jest budowa 48 nowych oraz przebudowa 18 istniejących obiektów infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, natomiast 9 zabytków województwa zostanie poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim, powstanie ponad 60 nowych miejsc noclegowych oraz dojdzie do ponad 110 wydarzeń/imprez;
- 12 umów z działania Wsparcie przygotowawcze na kwotę 888 tys. zł, wsparcie dla Lokalnych Grup Działania mające na celu przygotowanie lokalnej strategii rozwoju na nowy okres programowania;
- 5 umów z działania Inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów na kwotę ponad 4 500 000 zł;
- 21 umów z partnerami Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na kwotę 470 227,34 zł;
- 16 operacji własnych w ramach realizacji Planu operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na kwotę 465 917,62 zł.

6. W ramach realizacji PO Rybactwo i Morze 2014-2020 przeznaczono na dofinansowanie 14 253 858 zł w ramach zawartych 105 umów o dofinansowanie.
7. Województwo Zachodniopomorskie na mocy zawartego Porozumienia dotyczącego utworzenia i funkcjonowania Wspólnego Sekretariatu oraz Umowy Administracyjnej o regulacjach procedury zwrotu wydatków Pomocy Technicznej w Programie Współpracy INTERREG V A Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia/Polska 2014-2020 prowadziło po polskiej stronie **Regionalny Punkt Kontaktowy (RPK)** dla Programu INTERREG V A oraz Programu INTERREG VI A oraz delegowało pracowników Urzędu Marszałkowskiego do Wspólnego Sekretariatu Programu (delegowanie zakończyło się w grudniu 2022 r.). Główne działania RPK to przede wszystkim:
- informacja i promocja Programu INTERREG V A i INTERREG VI A oraz realizowanych projektów;
  - doradztwo dla polskich beneficjentów;
  - organizacja specjalistycznych szkoleń i warsztatów praktycznych (dotyczących zasad naboru wniosków do Programu, prawidłowego przygotowania wniosku aplikacyjnego, promocji projektów, jak i zasad rozliczania);
  - konsultacje telefoniczne, doradztwo e-mailowe, konsultacje indywidualne z podmiotami zamierzającymi ubiegać się o dofinansowanie;
  - pomoc beneficjentom w poszukiwaniu partnerów do realizacji projektów;
  - przygotowanie i recenzowanie stanowisk oraz opinii dotyczących Programu.

Prowadzone działania promocyjno-informacyjne mają wpływ na skuteczne ubieganie się o środki Programu przez podmioty z województwa zachodniopomorskiego.

8. Program INTERREG V A Polska-Dania-Niemcy-Litwa-Szwecja (Południowy Bałtyk) 2014-2020 – Głównym celem działania **Punktu Kontaktowego** Programu INTERREG V A Południowy Bałtyk Polska-Dania-Niemcy-Litwa-Szwecja (Południowy Bałtyk) 2014-2020 jest dotarcie do potencjalnych beneficjentów i wsparcie w aplikowaniu, realizacji i rozliczaniu projektów współpracy transgranicznej. Województwo Zachodniopomorskie prowadzi Regionalny Punkt Kontaktowy dla Programów: INTERREG V A Polska-Dania-Niemcy-Litwa-Szwecja (Południowy Bałtyk) 2014-2020, INTERREG Region Morza Bałtyckiego, INTERREG Europa Środkowa oraz INTERREG Europa, którego zadania obejmują:
- prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych;
  - prowadzenie doradztwa dla beneficjentów z województwa zachodniopomorskiego;
  - udzielanie informacji nt. projektów dofinansowanych z EWT;
  - prowadzenie statystyk nt. projektów realizowanych w ramach Programów;
  - współdziałanie ze Sekretariatem Technicznym Programu, Instytucją Zarządzającą, współpraca z potencjalnymi beneficjentami Programów;
  - organizacyjna obsługa udziału przedstawicieli Urzędu Marszałkowskiego uczestniczących w pracach Komitetów Monitorujących i Sterujących Programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej, w które zaangażowane jest Województwo Zachodniopomorskie;
  - prace związane z przygotowaniem i realizacją przyszłych programów transgranicznych, programów transnarodowych i międzyregionalnego.

W celu prowadzenia zadań związanych z programem INTERREG Południowy Bałtyk Województwo realizuje projekt na wsparcie działań ze środków Pomocy Technicznej z Centrum Projektów Europejskich działającym w imieniu Instytucji Zarządzającej, wyznaczonej w ramach programu INTERREG V A Polska-Dania-Niemcy-Litwa-Szwecja (Południowy Bałtyk) 2014-2020.

9. Rok 2022 stanowił okres podsumowania dotychczasowych efektów współpracy programów INTERREG, a także czas wyznaczania priorytetów na kolejną perspektywę finansową. W tym okresie zorganizowano nabór wniosków i oceniono projekty w ramach tylko jednego programu – programu INTERREG Region Morza Bałtyckiego 2021-2027. Niepokojący jest fakt, że na 77 projektów głównych przygotowanych przy

współdziałe partnerów z Polski tylko 8 uwzględniło partnerów z Pomorza Zachodniego, w tym tylko 2 wnioski były wysoko ocenione i zostały rekomendowane do wdrażania. Projekty główne są podstawowym narzędziem do wprowadzania zmian w regionie Morza Bałtyckiego:

- od października 2022 r. rozpoczęła się realizacja kolejnej perspektywy Programu Południowy Bałtyk 2021-2027. Cel Programu na kolejną perspektywę finansową to „Połączeni morzem dla zielonej i niebieskiej przyszłości” oraz „Innowacyjny, zrównoważony, atrakcyjny i aktywny Południowy Bałtyk”. Program wspiera przede wszystkim przedsięwzięcia wdrażające działania miękkie, mające trwałe rezultaty. Oczekiwane produkty projektów to: plany działań i rozwoju, modele współpracy, studia wykonalności, pilotażowe wdrożenia, rekomendacje dla decydentów i praktyków w danej dziedzinie. Program nie finansuje projektów koncentrujących się wyłącznie na współpracy akademickiej, badaniach naukowych, networkingu czy wymianie doświadczeń. Inwestycje są możliwe do zrealizowania tylko w charakterze pilotażowym lub demonstracyjnym.

Cel kierunkowy 3.4 Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa na terenie województwa zachodniopomorskiego

Rozwój województwa jest uzależniony od spełnienia podstawowych potrzeb jego mieszkańców, do których należy m.in. poczucie bezpieczeństwa. Zadania samorządu województwa w tym obszarze dotyczą profilaktyki bezpieczeństwa publicznego oraz działań na rzecz obronności państwa. Są one istotnymi elementami minimalizowania zagrożeń, wynikających nie tylko z przyczyn naturalnych (np. klęsk żywiołowych), ale także z potencjalnych działań wojennych, przestępstw czy aktów terrorystycznych. Realizacja zadań w tym zakresie wymaga nie tylko zabezpieczenia zasobów (ludzkich i infrastrukturalnych), ale także istnienia sprawnych mechanizmów koordynacyjnych oraz współdziałania służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo wewnętrzne i zewnętrzne kraju.

Jednym z zadań, w tym zakresie jest sukcesywne przenoszenie do aktów planistycznych na szczebel gminny ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie podniesienia poziomu bezpieczeństwa (infrastruktury obronności państwa, infrastruktury technicznej, dostaw energii, ruchu drogowego itp.).

Inne działania realizowane przez samorząd województwa w tym zakresie to m.in.:

1. Przyznanie dotacji dla Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie na realizację programów profilaktycznych oraz edukacyjnych z zakresu bezpieczeństwa publicznego pn. „Uniwersytet Malucha”, „Bezpieczny Senior” oraz szkolenie specjalistyczne Samodzielnego Pododdziału Antyterrorystycznego Policji (40 000 zł).
2. Przyznanie dotacji na realizację przedsięwzięć z zakresu poprawy bezpieczeństwa na wodach województwa zachodniopomorskiego, dla **Środkowopomorskiego Regionalnego Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego w Koszalinie** – na zadanie „Bezpieczny wypoczynek ze Środkowopomorskim Regionalnym Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym w Koszalinie na obszarach wodnych województwa zachodniopomorskiego w 2022 r.” (40 000 zł).
3. Przyznanie dotacji dla **Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie** na realizację zadania „Poprawa bezpieczeństwa osób korzystających z akwenów wodnych w województwie zachodniopomorskim” (160 000 zł).
4. Przyznanie dotacji dla **Jednostki Ratownictwa Wodnego Choszczno** na realizację zadania „Poprawa bezpieczeństwa osób korzystających z akwenów wodnych w województwie zachodniopomorskim” (10 000 zł).
5. Przyznanie dotacji **Stowarzyszeniu na rzecz wspierania Ratownictwa Województwa Zachodniopomorskiego w Koszalinie** na realizację zadania „Poprawa bezpieczeństwa i ratownictwa na terenie Województwa Zachodniopomorskiego poprzez doskonalenie umiejętności oraz technik ratowniczych” (10 000 zł).

6. Przyznanie dotacji **Portowej Ochotniczej Straży Pożarnej „Tryton” w Kołobrzegu** na realizację zadania „Poprawa bezpieczeństwa na wodach morskich i śródlądowych Województwa Zachodniopomorskiego poprzez podniesienie kwalifikacji ratowników Portowej Ochotniczej Straży Pożarnej „TRYTON” (10 000 zł).
7. Przyznanie dotacji **Związkowi Harcerstwa Rzeczypospolitej, Okręg Północno-Zachodni (Szczecin)** na realizację zadania „Zwiększenie potencjału bazy logistyczno-programowej Obwodu Koszalińskiego Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej” (10 000 zł).
8. Przyznanie dotacji **OSP „Gryf” (Szczecin)** na realizację zadania „Akademia Małego Strażaka” (10 000 zł).
9. Przyznanie dotacji **OSP „Gryf” (Szczecin)** na realizację zadania „Ćwiczenia ratownicze LATO” (5 000 zł).
10. Przyznanie dotacji **OSP Wołczkowo** na realizację zadania „Teoretyczne i praktyczne technik i taktyki poszukiwań terenowych. Szkolenie dla ratowników GPR OSP Wołczkowo”.
11. Przyznanie dotacji **OSP Chojna** na realizację zadania „Międzynarodowe Manewry Strażackie Chojna 2022” (10 000 zł).
12. Przyznanie dotacji **OSP Stary Jarosław** na realizację zadania „Z młodzieżą nam rażniej!” (10 000 zł).
13. Przyznanie dotacji **OSP „Szczecin” (Szczecin)** na realizację zadania „Lato 2022 – program poprawy bezpieczeństwa przeciwpożarowego i ratownictwa na obszarze województwa zachodniopomorskiego poprzez rozwój potencjału ratowniczego OSP „Szczecin” (10 000 zł).
14. Przyznanie dotacji **Polskiemu Związkowi Wędkarskiemu** (okręg w Koszalinie) na realizację zadania publicznego pn. „Wzmocnienie bezpieczeństwa i zmniejszenie zagrożeń związanych z turystyką i sportem wędkarskim na obszarach powiatów w województwie zachodniopomorskim poprzez zakup i montaż podestów, barierek i podjazdów bezpieczeństwa dla osób niepełnosprawnych” (100 000 zł).
15. Przyznanie dotacji **Polskiemu Związkowi Wędkarskiemu** na realizację zadania publicznego „Zapobieganie skutkom katastrofy ekologicznej na rzece Odrze” (50 000 zł).

Działania na rzecz Ukrainy:

1. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwały odnoszące się do agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę:
  - Uchwałę XXXII/365/22 w sprawie przyjęcia stanowiska Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego wobec rosyjskiej agresji zbrojnej na Ukrainę;
  - Uchwałę XXXII/366/22 w sprawie wypowiedzenia umowy o współpracy pomiędzy Województwem Zachodniopomorskim a Obwodem Mińskim;
  - Uchwałę XXXII/367/22 w sprawie wypowiedzenia porozumienia o współpracy pomiędzy Województwem Zachodniopomorskim a Administracją Obwodu Kaliningradzkiego;
  - Uchwałę XXXII/368/22 w sprawie wypowiedzenia porozumienia pomiędzy Sejmikiem Województwa Zachodniopomorskiego a Dumą Obwodu Kaliningradzkiego o współpracy międzyregionalnej;
  - Uchwałę XXXIII/382/22 w sprawie określenia zakresu pomocy obywatelkom i obywatelom Ukrainy, w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa;
  - Uchwałę XXXIII/383/22 w sprawie udzielenia pomocy rzeczowej społeczności lokalnej Ukrainy (zmieniona uchwałą XXXV/403/22).
2. Młodzieżowy Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego 27 lutego 2022 r. jednogłośnie podjął stanowisko ws. rosyjskiej napaści na Ukrainę.
3. Od początku konfliktu w Ukrainie Województwo Zachodniopomorskie realizowało szereg zadań pomocowych. W lutym 2022 r. przygotowane zostały przez Wydział Współpracy Terytorialnej i Turystyki dokumenty stanowiące podstawę zerwania współpracy z partnerami rosyjskimi i białoruskimi (tj. Obwodem

Kaliningradzkim i Obwodem Mińskim). Przygotowano również listy z wyrazami wsparcia dla społeczności partnerskich regionów ukraińskich, tj. Obwodów Mikołajowskiego i Odeskiego. W tym samym miesiącu rozpoczęto akcję zbiórki pomocy rzeczowej (artykułów sanitarnych, pielęgnacyjnych i żywnościowych), która ostatecznie doprowadziła do wysłania pierwszego konwoju humanitarnego do Mikołajowa w maju 2022 r. Następnie (w ścisłym porozumieniu z władzami Obwodu Mikołajowskiego) przygotowano kolejny transport, w ramach którego do Ukrainy trafiły przede wszystkim artykuły żywnościowe (produkty konserwowe, zupy błyskawiczne, drożdże, kasze, cukier, sól, oleje, herbaty i kawy). Transport ten dotarł do miejsca przeznaczenia w lipcu 2022 r. Kolejny transport z pomocą humanitarną został przygotowany i wysłany w ostatnim kwartale 2022 r. Obejmował on agregaty prądotwórcze, piece, sprzęt szpitalny, odzież termiczną oraz środki higieniczne i sanitarne.

4. Pomoc udzielana przez Województwo Zachodniopomorskie partnerom ukraińskim doprowadziła do ożywienia kontaktów z Obwodem Mikołajowskim (do lutego 2022 r. współpraca ta miała wymiar przede wszystkim formalny) oraz dynamicznego rozwoju kontaktów z Obwodem Odeskim. Świadectwem tego stanu rzeczy był przyjazd przedstawicieli Odeskiej Obwodowej Administracji Państwowej i Odeskiej Rady Obwodowej na (współorganizowane przez Województwo) 14. Baltic Business Forum w Świnoujściu. Działania pomocowe były prowadzone we współpracy z Konwentem Współpracy Samorządowej Polska-Ukraina, którego Województwo jest aktywnym członkiem.
5. Województwo przekazało pomoc rzeczową o wartości 499 756 zł na rzecz Obwodu Mikołajowskiego, z przeznaczeniem dla społeczności lokalnej. Na pomoc składały się:
  - agregaty prądotwórcze (4 szt.) i powerbanki dużej pojemności (100 szt.);
  - żywność i wyposażenie.
6. W 2022 r. przekazano sprzęt komputerowy na potrzeby informatycznej obsługi transportów pomocy humanitarnej dla Ukrainy. Wsparto Związek Ukraińców w Polsce o/Szczecin laptopami w celu zapewnienia internetowej komunikacji uchodźców z ich rodzinami w Ukrainie. Urząd Marszałkowski dynamicznie reagował na zgłaszane potrzeby w zakresie przekazania szkołom wycofywanych z eksploatacji komputerów w celu ich udostępniania ukraińskim dzieciom i ich rodzicom.
7. Biuro Regionalne w Brukseli włączyło się w organizację drugiej edycji wydarzenia charytatywnego Arts for Peace & Solidarity w celu zebrania funduszy dla Ukrainy. Zbiórka pieniędzy zorganizowana przez zespół wolontariuszy, muzyków, artystów pochodzących ze wszystkich środowisk i narodowości skończyła się kwotą ponad 6 500 euro, które zostały przekazane ukraińskiej organizacji charytatywnej „Promote Ukraine”.
8. Na wsparcie uchodźców z Ukrainy w związku z wybuchem wojny w tym kraju w ramach RPO WZ 2014-2020 przeznaczono dotychczas ponad 32 000 000 zł. Za pośrednictwem Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej, przygotowano specjalny pakiet wsparcia dla obywateli Ukrainy. Przeznaczono na ten cel ponad 17 000 000 zł.

Można było w ramach tego pakietu m.in. sfinansować pomoc prawną, psychologiczną, zorganizować zajęcia integracyjne czy zatrudnić tłumacza. Do końca 2022 r. w ramach przedmiotowego wsparcia podpisano z beneficjentami 18 umów o dofinansowanie na łączną wartość 15 163 785,60 zł (w tym 12 889 217,75 zł dofinansowania ze środków UE). W ramach realizowanych projektów 1 859 osobom udzielono ochrony czasowej w związku z wojną w Ukrainie.

Ponadto, pod koniec 2022 r. decyzją Komisji Europejskiej przeznaczono dodatkowe fundusze na wsparcie dla uchodźców z Ukrainy w ramach środków React-EU, wprowadzonych do RPO WZ 2014-2020 (ponad 14 500 000 zł). W pierwszym kwartale 2023 r. zaplanowano nabór wniosków o dofinansowanie w ramach Działania 11.3 Wsparcie infrastruktury społecznej powiązanej z procesem integracji i aktywizacji społeczno-zawodowej osób uciekających przed wojną w Ukrainie. Dofinansowanie skierowane będzie na:

- dostosowanie istniejącej infrastruktury w celu zapewnienia osobom uciekającym przed wojną w Ukrainie odpowiednich warunków społecznych i bytowych;
- organizację miejsc integracji uchodźców ze społecznością przyjmującą;
- organizację miejsc pomocy zapewniających opiekę nad dziećmi;
- organizację miejsc pomocy organizacyjno-prawnej, pomocy psychologicznej oraz pomocy w podjęciu zatrudnienia, adaptacji/wyposażenia mieszkań lub miejsc pobytu tymczasowego;
- wsparcie w zakresie organizacji kursów j. polskiego;
- organizację punktów dystrybucji pomocy materialnej (żywność, odzież itp.).

Wnioski i podsumowanie

Realizacja Polityki samorządowej województwa zachodniopomorskiego podporządkowana jest wzmocnieniu roli samorządu terytorialnego w zaspokajaniu potrzeby członków wspólnoty lokalnej w sposób racjonalny i efektywny, z wykorzystaniem narzędzi współpracy terytorialnej, partycypacji społecznej oraz poszanowaniem zasad pomocniczości i partnerstwa. Przy pełnym poszanowaniu ustawowo gwarantowanego podziału i autonomii poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego pozwoli to na dzielenie się doświadczeniem i wiedzą w zakresie programowania procesów rozwojowych, wykorzystania narzędzi ich wsparcia, np. programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-27 oraz budowania synergii pomiędzy dokumentami strategicznymi na poziomie regionalnym i lokalnym. Jednocześnie oznacza to odchodzenie od sektorowych działań realizowanych w ramach poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego w stronę zintegrowanych przedsięwzięć, realizowanych na szerszych obszarach, których granice wyznaczają wspólne uwarunkowania rozwojowe oraz silne i wielokierunkowe powiązania funkcjonalne. Ma to szczególne znaczenie w obliczu obserwowanych od dłuższego czasu niekorzystnych procesów demograficznych, w tym obciążającego gminy zjawiska depopulacji oraz – w krótszej perspektywie – zachwiania podstaw gospodarczych i społecznych związanych z konsekwencjami zarówno pandemii, jak i kryzysu wywołanego agresją Federacji Rosyjskiej.

Realizowane w 2022 r. w ramach Polityki samorządowej działania przyczyniły się do wzmocnienia zdolności samorządu regionalnego do pełnienia roli partnera i koordynatora dla samorządów lokalnych i innych aktorów procesów rozwojowych. Podjęte zostały inicjatywy mające na celu zaangażowania wszystkich gmin Pomorza Zachodniego w budowanie ponadlokalnych, oddolnych strategii rozwojowych, które będą kanwą do realizacji instrumentów terytorialnych w ramach rozpoczynającej się perspektywy finansowej UE.

Działania Województwa realizowane w 2022 r. w obszarze polityki zagranicznej wykraczały poza priorytety tej polityki, co wynikało z dynamicznie zmieniającej się sytuacji politycznej, gospodarczej i społecznej w Europie Środkowo-Wschodniej. Biorąc pod uwagę przesunięcie punktu ciężkości we współpracy zagranicznej województwa na Ukrainę, wydaje się zasadnym rozważenie rozszerzenia priorytetów regionalnej polityki zagranicznej, aby odpowiadały one zmienionemu kontekstowi. Przyszłość współpracy zagranicznej województwa zmieniła się wskutek pandemii i nie jest jasne czy w kolejnych latach współpraca ta się umocni, czy będzie dalej osłabiać. Nie ma też wątpliwości, że ogólnoeuropejskiemu kryzysowi wywołanemu przez: pandemię COVID-19, wojnę i pojawienie się nowych zagrożeń egzystencjalnych można sprostać jedynie dzięki współpracy. Programy INTERREG ułatwiają wspólne rozwiązywanie problemów i wymianę wiedzy. Dzięki nim województwo buduje sąsiedzkie relacje i uczy się współpracować w międzynarodowym partnerstwie. Podejmując wspólne wyzwania z zagranicznymi partnerami można wspólnie i skutecznie pokonywać istniejące bariery. W związku z powyższym, uwzględniając widoczny spadek dynamiki zawierania nowych partnerstw oraz konieczność odbudowy dotychczasowych kontaktów, województwo powinno w większym stopniu zaangażować się we współpracę w ramach projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych. Ważne jest przede wszystkim, aby kontynuować współpracę w obszarze: ochrony środowiska, wykorzystania odnawialnych źródeł energii, transgranicznej mobilności, kultury i turystyki, edukacji oraz ochrony zdrowia, bezpieczeństwa. Konieczne jest również wsparcie konkurencyjności przedsiębiorstw oraz ich internacjonalizacji.

Podjęte w 2022 r. działania samorządu województwa w obszarze współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej w wymiarze transgranicznym ogniskowały się przede wszystkim na aktywnym udziale w procesie

programowania środków europejskich (funduszy strukturalnych) oraz wsparciu udziału mieszkańców Pomorza Zachodniego w inicjatywach mających na celu budowanie partnerstwa w wymiarze europejskim i transgranicznym. Realizowano również szereg działań mających na celu wzmocnienie idei samorządności i społeczeństwa obywatelskiego, marketingu terytorialnego i promocji województwa.

3.4.11

Województwo
Zachodniopomorskie
na rzecz Ukrainy

W odpowiedzi na kryzys wywołany atakiem zbrojnym Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, podjęte zostały liczne działania i inicjatywy, angażujące zarówno Urząd Marszałkowski, jak też jednostki organizacyjne, jednostki ochrony zdrowia, kultury, edukacji, stowarzyszenia. Organizowane były zarówno transporty darów, zbiórki, miejsca noclegowe, opieka – w tym również profesjonalna opieka nad grupą uchodźców niepełnosprawnych w stopniu znacznym i przeprowadzenie trudnej akcji relokacyjnej, jak też wsparcie wolontariatu.

W marcu 2022 r. w Urzędzie Marszałkowskim uruchomiona została zbiórka. Zgromadzono kilka ton produktów spożywczych – konserw, dań instant, kasz czy makaronów, a także środki czystości, materiały opatrunkowe, śpiwory, karimaty, łóżka polowe, apteczki, akumulatory, powerbanki, latarki, lampy halogenowe, generatory prądu. W maju 2022 r. dwa samochody ciężarowe wyruszyły ze Szczecina na południe Ukrainy. Z kolei w sierpniu 2022 r. zakupy warte 100 tys. zł przekazano mieszkańcom Mikołajowa. Wysłano tam kolejną dużą partię konserw, olej, kaszę, kawę, herbatę. W grudniu 2022 r. zorganizowano zaś duży transport agregatów prądotwórczych i piecyków.

Pomorze Zachodnie, za pośrednictwem Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej, przygotowało specjalny pakiet wsparcia dla obywateli Ukrainy. Przeznaczono na ten cel ponad 15 mln zł ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego. Z tych funduszy można było m.in. sfinansować pomoc prawną, psychologiczną, zorganizować zajęcia integracyjne czy zatrudnić tłumacza.

300 tys. zł trafiło do organizacji pozarządowych w trybie „małych grantów”. Pomogło to rozwinąć sieć wolontariatu w regionie oraz zorganizować pomoc psychologiczną, naukę języka polskiego czy aktywizację zawodową.

W pomoc ludności ukraińskiej włączono program „Społecznik”. Po wybuchu wojny w Ukrainie Zarząd Województwa zdecydował, że projekty dotyczące działań pomocowych i integracyjnych na rzecz uchodźców, zyskają dodatkową punktację.

Muzeum Etnografii i Przemysłu Artystycznego Instytutu Narodoznawstwa Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie otrzymało materiały i sprzęt do zabezpieczenia i ratowania dzieł sztuki. Pomoc zorganizował Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie ze wsparciem Muzeum Narodowego w Szczecinie, Urzędu Marszałkowskiego, firmy Calbud i osób prywatnych.

Przez kilka miesięcy 2022 r. działał punkt konsultacyjny przy Szpitalu Wojewódzkim w Szczecinie przy ul. Arkońskiej dla uchodźców z chorobami przewlekłymi, a podległe samorządowi województwa szpitale przygotowały listę około 170 wakatów. Od początku kryzysu w podmiotach leczniczych samorządu województwa świadczeń zdrowotnych udzielono 3 616 pacjentom z obywatelstwem Ukrainy²⁵. W jednostkach samorządowej opieki zdrowotnej zostało zatrudnionych 304 uchodźców, w tym 16 lekarzy, 12 pielęgniarek, 10 opiekunów medycznych, 67 techników medycznych i 199 osób personelu pomocniczego²⁶.

Pomoc dla ogarniętej wojną Ukrainy była głównie organizowana we współpracy z Konsulem Honorowym Ukrainy w Szczecinie Henrykiem Kołodziejem, a także w koordynacji z władzami Obwodu Mikołajowskiego i Odeskiego (regiony partnerskie Pomorza Zachodniego).

Poza pomocą materialną, samorząd województwa podjął wiele inicjatyw i działań ukierunkowanych na działania pomocowe, integracyjne czy też wspierające. Ich szczegółowe opisy zawarte zostały w raportach z poszczególnych polityk rozwoju – obejmują one praktycznie wszystkie aspekty działalności samorządu województwa.

²⁵ Do dnia 31 marca 2023 r.

²⁶ Do dnia 31 marca 2023 r.

4.

Załącznik 1 Wykaz uchwał

Sejmiku Województwa
Zachodniopomorskiego

Realizacja uchwał Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w 2022 r.

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
1.	XXXI/359/22	20 stycznia 2022 r.	w sprawie określenia ogólnej powierzchni uprawy maku i konopi włóknistych oraz rejonizacji tych upraw na terenie województwa zachodniopomorskiego w roku 2022	Zrealizowana <i>Treść niniejszej uchwały, przyjętej przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego została wysłana do zainteresowanych stron (wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast, firmy posiadające zezwolenie marszałka na prowadzenie działalności w zakresie skupu konopi włóknistych) celem dalszej realizacji.</i>
2.	XXXI/360/22	20 stycznia 2022 r.	w sprawie wyrażenia zgody na zbycie po cenie obniżonej czterech działek na rzecz Gminy Miasto Białogard	Zrealizowana. <i>Umowę sprzedaży podpisano w dniu 4 listopada 2022 r. – Akt notarialny Repertorium A nr 5803/2022.</i>
3.	XXXI/361/22	20 stycznia 2022 r.	w sprawie nadania statutu Sekretariatowi ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego – wojewódzkiej samorządowej jednostce organizacyjnej	Zrealizowana
4.	XXXI/362/22	20 stycznia 2022 r.	w sprawie trybu zgłaszania przez Młodzieżowy Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego wniosku o podjęcie inicjatywy uchwałodawczej	Zrealizowana
5.	XXXI/363/22	20 stycznia 2022 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie ustalenia wynagrodzenia Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
6.	XXXI/364/22	20 stycznia 2022 r.	w sprawie skargi na działalność Zachodniopomorskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Koszalinie	Zrealizowana <i>Skargę uznano za bezzasadną</i>
7.	XXXII/365/22	10 marca 2022 r.	w sprawie przyjęcia stanowiska Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego wobec rosyjskiej agresji zbrojnej na Ukrainę	Zrealizowana <i>Przekazano zgodnie z rozdzielnikiem</i>
8.	XXXII/366/22	10 marca 2022 r.	w sprawie wypowiedzenia umowy o współpracy pomiędzy Województwem Zachodniopomorskim a Obwodem Mińskim	Zrealizowana <i>Umowa o współpracy została wypowiedziana</i>
9.	XXXII/367/22	10 marca 2022 r.	w sprawie wypowiedzenia porozumienia o współpracy pomiędzy Województwem Zachodniopomorskim a Administracją Obwodu Kaliningradzkiego	Zrealizowana <i>Umowa o współpracy została wypowiedziana</i>
10.	XXXII/368/22	10 marca 2022 r.	w sprawie wypowiedzenia porozumienia pomiędzy Sejmikiem Województwa Zachodniopomorskiego, a Dumą Obwodu Kaliningradzkiego o współpracy międzyregionalnej	Zrealizowana
11.	XXXII/369/22	10 marca 2022 r.	w sprawie przyjęcia apelu dotyczącego wsparcia polskiej branży rybackiej w zakresie rekompensat za obecne oraz przyszłe zakazy i ograniczenia połowu ryb	Zrealizowana
12.	XXXII/370/22	10 marca 2022 r.	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2022 rok	Zrealizowana <i>Zaktualizowano budżet Województwa, powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych, uchwałę przekazano do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie (RIO), zamieszczono w BIP w sekcji Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2022</i>
13.	XXXII/371/22	10 marca 2022 r.	zmieniający uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia, powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Finanse i mienie – zakładce Budżet – Budżet 2022 – Wieloletnia prognoza finansowa oraz Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2022</i>
14.	XXXII/372/22	10 marca 2022 r.	w sprawie przystąpienia Województwa Zachodniopomorskiego do Stowarzyszenia pn.	Zrealizowana <i>Przedstawicielem Województwa w stowarzyszeniu jest pan Rafał Zahorski.</i>

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
			Związek Miast i Gmin Morskich, w charakterze członka wspierającego	Województwo płaci roczną składkę w wysokości 5 000 zł.
15.	XXXII/373/22	10 marca 2022 r.	w sprawie realizacji przez Województwo Zachodniopomorskie projektu „Szlaki turystyczne polsko-niemieckiego pogranicza (budowa bazy danych)	Zrealizowana
16.	XXXII/374/22	10 marca 2022 r.	w sprawie określenia zadań Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych w 2022 r.	Zrealizowana Realizowano wszystkie zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych wskazane w uchwale.
17.	XXXII/375/22	10 marca 2022 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miasto Kołobrzeg z przeznaczeniem na dofinansowanie w 2022 roku programu polityki zdrowotnej „Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców miasta Kołobrzeg w latach 2019-2023”	Zrealizowana Zawarto umowę Nr WZ/PF/9042/1/2022 z dnia 6.04.2022 r.
18.	XXXII/376/22	10 marca 2022 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miasto Koszalin z przeznaczeniem na dofinansowanie w 2022 roku programu polityki zdrowotnej „Dofinansowanie do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców miasta Koszalina w latach 2021-2023”	Zrealizowana Zawarto umowę Nr WZ/PF/9042/2/2022 z dnia 6.04.2022 r.
19.	XXXII/377/22	10 marca 2022 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej w trybie dotacji celowej Gminie Manowo.	Zrealizowana Sprawozdanie z umowy dotacyjnej zostało przyjęte. Zadanie zostało zrealizowane prawidłowo.
20.	XXXIII/378/22	28 kwietnia 2022 r.	w sprawie określenia warunków i trybu finansowania zadania własnego polegającego na tworzeniu warunków sprzyjających rozwojowi sportu na obszarze województwa zachodniopomorskiego	Zrealizowana Udzielono i rozliczono 2 dotacje na zakup sprzętu sportowego.
21.	XXXIII/379/22	28 kwietnia 2022 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom, na utworzenie „Regionalnych Centrow Szkoleniowych Ochotniczych Straży Pożarnych”	Zrealizowana. Zawarto umowy z gminami i przekazano środki. Gminy wycofały się z realizacji umów (ze względu na brak oferentów do wybudowania RCS OSP) i zwróciły środki.
22.	XXXIII/380/22	28 kwietnia 2022 r.	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2022 rok	Zrealizowana Zaktualizowano budżet Województwa, powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2022
23.	XXXIII/381/22	28 kwietnia 2022 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana Zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia, powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Finanse i mienie – zakładce Budżet – Budżet 2022 – Wieloletnia prognoza finansowa oraz Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2022
24.	XXXIII/382/22	28 kwietnia 2022 r.	w sprawie określenia zakresu pomocy obywatelkom i obywatelom Ukrainy, w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa	Zrealizowana
25.	XXXIII/383/22	28 kwietnia 2022 r.	w sprawie udzielenia pomocy rzeczowej społeczności lokalnej Ukrainy	Zrealizowana Kwota przeznaczona została wykorzystana.
26.	XXXIII/384/22	28 kwietnia 2022 r.	w sprawie przyjęcia oceny sytuacji na rynku pracy w województwie zachodniopomorskim oraz sprawozdania z działań realizowanych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie w 2021 roku	Zrealizowana

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
27.	XXXIII/385/22	28 kwietnia 2022 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miastu Koszalin, z przeznaczeniem na dofinansowanie działalności Filharmonii Koszalińskiej im. Stanisława Moniuszki	Zrealizowana <i>Umowa nr WKNiDN-II/P/2/22 z 2.06.2022</i>
28.	XXXIII/386/22	28 kwietnia 2022 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miastu Koszalin z przeznaczeniem na dofinansowanie działalności Bałtyckiego Teatru Dramatycznego im. Juliusza Słowackiego w Koszalinie	Zrealizowana <i>Umowa nr WKNiDN-II/P/1/22 z 2.06.2022</i>
29.	XXXIII/387/22	28 kwietnia 2022 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miastu Szczecin, z przeznaczeniem na dofinansowanie działalności Teatru Lalek "Pleciuga"	Zrealizowana <i>Umowa nr WKNiDN-II/P/3/22 z 20.09.2022</i>
30.	XXXIII/388/22	28 kwietnia 2022 r.	w sprawie udzielenia dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego	Zrealizowana
31.	XXXIII/389/22	28 kwietnia 2022 r.	w sprawie zmiany statutu Zachodniopomorskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie	Zrealizowana <i>Usunięto zapis o oddziale zamiejscowym placówki w Myśliborzu.</i>
32.	XXXIII/390/22	28 kwietnia 2022 r.	w sprawie określenia terminów zakończenia okresu zbiorów poszczególnych roślin uprawnych w województwie zachodniopomorskim dla celów zachowania uprawnień do odszkodowań za szkody łowieckie	Zrealizowana
33.	XXXIII/391/22	28 kwietnia 2022 r.	w sprawie łącznego rozpatrzenia petycji (petycja wielokrotna)	Zrealizowana
34.	XXXIV/392/22	26 maja 2022 r.	w sprawie udzielenia Zarządowi Województwa Zachodniopomorskiego wotum zaufania	Zrealizowana
35.	XXXIV/393/22	26 maja 2022 r.	w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego Województwa Zachodniopomorskiego oraz sprawozdania z wykonania budżetu Województwa Zachodniopomorskiego za 2021 rok	Zrealizowana <i>Zatwierdzono sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie roczne z wykonania budżetu WZ za 2021 rok. Sprawozdania przekazano do RIO, zamieszczono w BLP w sekcji Finanse i mienie – Budżet – Budżet 2021 – Sprawozdania</i>
36.	XXXIV/394/22	26 maja 2022 r.	w sprawie udzielenia Zarządowi Województwa Zachodniopomorskiego absolutorium z tytułu wykonania budżetu za 2021 rok	Zrealizowana
37.	XXXIV/395/22	26 maja 2022 r.	zmieniającej uchwałę w sprawie sposobu i trybu gospodarowania składnikami majątku ruchomego Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
38.	XXXIV/396/22	26 maja 2022 r.	w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż po cenie obniżonej lokalu użytkowego na rzecz Gminy Myślibórz	Zrealizowana <i>Umowę sprzedaży zawarto w dniu 30 września 2022 r. – Akt notarialny Rep. A nr 8877/2022</i>
39.	XXXIV/397/22	26 maja 2022 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Nowogard z przeznaczeniem na dofinansowanie w 2022 roku programu polityki zdrowotnej „Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego - in vitro dla mieszkańców Gminy Nowogard na lata 2020-2022”	Zrealizowana <i>Zawarto umowę Nr WZ/PF/9042/3/2022 z dnia 7.06.2022 r.</i>
40.	XXXIV/398/22	26 maja 2022 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miasto Szczecin z przeznaczeniem na dofinansowanie w 2022 roku programu polityki zdrowotnej „Program dofinansowania do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego na lata 2022-2024 dla mieszkańców Szczecina”	Zrealizowana <i>Zawarto umowę Nr WZ/PF/9042/4/2022 z dnia 7.06.2022 r.</i>
41.	XXXIV/399/22	26 maja 2022 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej jednostkom samorządu terytorialnego z obszaru województwa zachodniopomorskiego, z przeznaczeniem na poprawę	Zrealizowana <i>Dotacje wypłacono i rozliczono.</i>

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
			i modernizację infrastruktury sportowej w 2022 roku	
42.	XXXIV/400/22	26 maja 2022 r.	w sprawie określenia zasad przyznawania przez Województwo Zachodniopomorskie stypendium dla studentów kształcących się na kierunku pielęgniarstwo	Zrealizowana <i>W ramach naboru wpłynęło 35 wniosków o przyznanie stypendium. Umowy stypendialne podpisało 26 osób.</i>
43.	XXXIV/401/22	26 maja 2022 r.	w sprawie rozpatrzenia petycji dotyczącej obowiązku szczepienia osób wykonujących zawód medyczny w podmiotach wykonujących działalność leczniczą oraz osób wykonujących czynności zawodowe w tych podmiotach, inne niż wykonywanie zawodu medycznego	Zrealizowana
44.	XXXV/402/22	27 czerwca 2022 r.	w sprawie realizacji przez Województwo Zachodniopomorskie projektu pn. „Zdrowe serce pogranicza”	Zrealizowana <i>Zadanie zostało zrealizowane prawidłowo i rozliczone.</i>
45.	XXXV/403/22	27 czerwca 2022 r.	zmieniająca uchwałę Nr XXXIII/383/22 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w sprawie udzielenia pomocy rzeczowej społeczności lokalnej Ukrainy	W realizacji <i>Kwota przeznaczona (zwiększenie) w trakcie wykorzystywania.</i>
46.	XXXV/404/22	27 czerwca 2022 r.	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2022 rok	Zrealizowana <i>Zaktualizowano budżet Województwa, powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2022</i>
47.	XXXV/405/22	27 czerwca 2022 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia, powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Finanse i mienie – zakładce Budżet – Budżet 2022 – Wieloletnia prognoza finansowa oraz Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2022</i>
48.	XXXV/406/22	27 czerwca 2022 r.	w sprawie przyjęcia „Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2026”	W trakcie realizacji. <i>Przyjęty uchwałą Program obowiązuje do 31 grudnia 2026 r. i dotyczy szeregu działań realizowanych zarówno przez komórki organizacyjne Urzędu, jak i jednostki organizacyjne SWZ we współpracy m.in. z organizacjami pozarządowymi, ośrodkami terapii uzależnień, placówkami zdrowotnym itp. Program jest podstawą do realizacji w latach 2022 – 2026 działań w ramach współpracy finansowej np. otwartych konkursów ofert, kampanii społecznych, jak i niefinansowej.</i>
49.	XXXV/407/22	27 czerwca 2022 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom w ramach projektu „Zwiększenie gęstości sieci stacji meteorologicznych w Województwie Zachodniopomorskim”	Zrealizowana
50.	XXXV/408/22	27 czerwca 2022 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom – laureatom konkursu „Granty sołectkie 2022”	Zrealizowana
51.	XXXV/409/22	27 czerwca 2022 r.	w sprawie pozostawienia petycji bez rozpatrzenia	Zrealizowana
52.	XXXVI/410/22	22 września 2022 r.	w sprawie przyjęcia stanowiska w sprawie katastrofy ekologicznej na rzece Odrze	Zrealizowana <i>Przekazano zgodnie z rozdzielnikiem</i>
53.	XXXVI/411/22	22 września 2022 r.	w sprawie przyjęcia stanowiska w sprawie zmian w finansowaniu podmiotów leczniczych	Zrealizowana <i>Przekazano zgodnie z rozdzielnikiem</i>
54.	XXXVI/412/22	22 września 2022 r.	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2022 rok	Zrealizowana <i>Zaktualizowano budżet Województwa, powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych, uchwałę przekazano do</i>

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
				<i>RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2022</i>
55.	XXXVI/413/22	22 września 2022 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia, powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Finanse i mienie – zakładce Budżet – Budżet 2022 – Wieloletnia prognoza finansowa oraz Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2022</i>
56.	XXXVI/414/22	22 września 2022 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej dla Powiatu Myśliborskiego	Zrealizowana <i>Realizowano wszystkie zapisy wskazane w uchwale dotyczące udzielenia pomocy finansowej Powiatu Myśliborskiego przeznaczonej na rzecz Regionalnej Placówki Opiekuńczo-Terapeutycznej w Dębnie.</i>
57.	XXXVI/415/22	22 września 2022 r.	w sprawie zmian w składzie osobowym komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>odwołano Ireneusza Rogowskiego z Komisji Gospodarki, Infrastruktury i Ochrony Środowiska</i>
58.	XXXVI/416/22	22 września 2022 r.	w sprawie zmian w składzie osobowym komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>powołano Edwarda Kosmala do Komisji Gospodarki, Infrastruktury i Ochrony Środowiska</i>
59.	XXXVI/417/22	22 września 2022 r.	w sprawie zmian w składzie osobowym komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>powołano Edwarda Kosmala do Komisji Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich</i>
60.	XXXVI/418/22	22 września 2022 r.	w sprawie zmian w składzie osobowym komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>powołano Ireneusza Rogowskiego do Komisji Oświaty, Kultury i Sportu</i>
61.	XXXVI/419/22	22 września 2022 r.	w sprawie zmian w składzie osobowym komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>powołano Macieja Kopcia do Komisji Budżetu i Spraw Samorządowych</i>
62.	XXXVI/420/22	22 września 2022 r.	w sprawie zmian w składzie osobowym komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>odwołano Rafała Niburskiego z Komisji Oświaty, Kultury i Sportu</i>
63.	XXXVI/421/22	22 września 2022 r.	w sprawie zmian w składzie osobowym komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>powołano Rafała Niburskiego do Komisji Rewizyjnej</i>
64.	XXXVI/422/22	22 września 2022 r.	w sprawie wyboru wiceprzewodniczącego komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>dokonano wyboru Edwarda Kosmala na wiceprzewodniczącego Komisji Gospodarki, Infrastruktury i Ochrony Środowiska</i>
65.	XXXVI/423/22	22 września 2022 r.	w sprawie wyboru wiceprzewodniczącego komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>dokonano wyboru Ireneusza Rogowskiego na wiceprzewodniczącego Komisji Oświaty, Kultury i Sportu</i>
66.	XXXVI/424/22	22 września 2022 r.	w sprawie wyboru przewodniczącego komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>dokonano wyboru Rafała Niburskiego na przewodniczącego Komisji Rewizyjnej</i>
67.	XXXVI/425/22	22 września 2022 r.	w sprawie rozpatrzenia petycji wielokrotnej, w przedmiocie zmiany uchwały w sprawie określenia programu ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej	Zrealizowana
68.	XXXVII/426/22	25 października 2022 r.	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2022 rok	Zrealizowana <i>Zaktualizowano budżet Województwa, powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2022</i>
69.	XXXVII/427/22	25 października 2022 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia,</i>

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
				powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Finanse i mienie – zakładce Budżet – Budżet 2022 – Wieloletnia prognoza finansowa oraz Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2022
70.	XXXVII/428/22	25 października 2022 r.	w sprawie zamiaru likwidacji Szkoły Podstawowej Specjalnej z oddziałem przedszkolnym i Liceum Ogólnokształcącego Specjalnego, wchodzących w skład Zespołu Szkół Specjalnych przy Szpitalu Uzdrawiskowym „Słoneczko” w Kołobrzegu	W trakcie realizacji w związku z trwającym procesem likwidacji
71.	XXXVII/429/22	25 października 2022 r.	w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż po cenie obniżonej nieruchomości na rzecz Gminy Miasto Koszalin	W trakcie realizacji Uchwała wykonawcza ZWZ Nr 1738/22 z dnia 9 listopada 2022 r. Umowa sprzedaży planowana na III kwartał 2023 r. (oczekiwanie na uchwalenie planu miejscowego).
72.	XXXVIII/430/22	25 października 2022 r.	w sprawie ustanowienia roku 2023 – Rokiem Przedsiębiorczości na Pomorzu Zachodnim	Zrealizowana
73.	XXXVII/431/22	25 października 2022 r.	w sprawie obniżki tygodniowego wymiaru godzin zajęć dla dyrektora I Liceum Ogólnokształcącego im. Tarasa Szewczenki w Białym Borze	Wojewoda Zachodniopomorski stwierdził nieważność uchwały w rozstrzygnięciu nadzorczym nr P-1.4131.343.2022.AB z dnia 28 listopada 2022
74.	XXXVII/432/22	25 października 2022 r.	w sprawie przyjęcia „Programu współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2023”	W trakcie realizacji. Przyjęty uchwałą Program obowiązuje od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r. i dotyczy szeregu działań realizowanych zarówno przez komórki organizacyjne Urzędu, jak i jednostki organizacyjne SWZ we współpracy z organizacjami pozarządowymi w obszarze finansowym, jaki i niefinansowym.
75.	XXXVIII/433/22	16 listopada 2022 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie określenia zadań Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych w 2022 r.	Zrealizowana Realizowano wszystkie zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych wskazane w uchwale.
76.	XXXVIII/434/22	16 listopada 2022 r.	w sprawie obradowania w trybie zdalnym	Zrealizowana
77.	XXXIX/435/22	7 grudnia 2022 r.	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2022 rok zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana Zaktualizowano budżet Województwa, powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2022
78.	XXXIX/436/22	7 grudnia 2022 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana Zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia, powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Finanse i mienie – zakładce Budżet – Budżet 2022 – Wieloletnia prognoza finansowa oraz Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2022
79.	XXXIX/437/22	7 grudnia 2022 r.	w sprawie uchwalenia budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2023 rok	Zrealizowana Przekazano realizatorom zawiadomienia o ostatecznych kwotach ujętych w uchwalonym budżecie na 2023 rok oraz opracowano plany finansowe Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, jednostek budżetowych i zakładu budżetowego w formie Zarządzeń Kierowników.

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
				Zatwierdzone plany finansowe będą stanowiły podstawę gospodarki finansowej jednostek oraz podstawę dokonywania zmian w budżecie według poszczególnych kompetencji. Uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2022
80.	XXXIX/438/22	7 grudnia 2022 r.	w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana Zaprognozowano łączną kwotę długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia, powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w ramach przedsięwzięć, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Finanse i mienie – zakładce Budżet – Budżet 2022 – Wieloletnia prognoza finansowa oraz Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2022
81.	XXXIX/439/22	7 grudnia 2022 r.	w sprawie ustalenia stawek opłat za zajęcie pasa drogowego dróg wojewódzkich	Zrealizowana
82.	XXXIX/440/22	7 grudnia 2022 r.	zmieniającej uchwałę w sprawie przyjęcia regulaminu określającego wysokość stawek dodatków do wynagrodzenia, nagród oraz szczegółowych warunków ich przyznawania, a także szczegółowe warunki obliczania i wypłacania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw nauczycielom zatrudnionym w szkołach i placówkach oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Województwo Zachodniopomorskie	Zrealizowana
83.	XXXIX/441/22	7 grudnia 2022 r.	w sprawie wystąpienia Województwa Zachodniopomorskiego z Europejskiej Sieci Regionalnego Dziedzictwa Kulinarnego	Zrealizowana
84.	XXXIX/442/22	7 grudnia 2022 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom, na utworzenie „Regionalnych Centrów Szkoleniowych Ochotniczych Straży Pożarnych”	W trakcie realizacji Zawarto umowy z gminami, środki będą przekazywane na wniosek gmin i w oparciu o dokumenty potwierdzające wykonanie prac.
85.	XXXIX/443/22	7 grudnia 2022 r.	w sprawie wniesienia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie na rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Zachodniopomorskiego nr P-1.4131.343.2022.AB z dnia 28 listopada 2022 r.	W trakcie realizacji w związku z oczekiwaniem na rozstrzygnięcie WSA

WOJEWÓDZTWO
ZACHODNIOPOMORSKIE